

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YENİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

TÜRK DİLİ DERGİSİ ÜZERİNE İNCELEME (1965- 1970)

MASTER TEZİ

Hazırlayan
Canan GÜNGÖR

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Belkıs GÜRSOY

Ankara 2007

ONAY

Canan Güngör tarafından hazırlanan Türk Dili Dergisi zerine İnceleme (1965-1970) başlıklı bu çalışma 20.07.2007 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Belkıs Gürsoy (Başkan)

Prof. Dr. Fatma zkan

Yard. Doç. Mehmet nal

ÖN SÖZ

Yeni Türk Edebiyatı alanında, araştırmacıların, en az edebiyat tarihleri ve edebiyat ansiklopedileri kadar başvurmak zorunda olduğu birinci dereceden kaynak niteliğinde olan dergilerimizin titizlikle incelenip, günümüze uygun kullanılabilir kaynaklar hâline getirilmesi gereklidir. Bu anlayışla biz de Cumhuriyet'e ve inkılâplara gönül vermiş, yürekten inanmış ve onu bütün değerleriyle topluma tanıtıp benimsetmeyi üstlenmiş olan Türk Dili Dergisinin 1965-1970 yılları arasındaki edebî faaliyetleri inceleyerek derginin ortaya çıkış gayesini ve edebiyatımızdaki önemini aktarmaya çalıştık.

“Türk Dili Dergisi Üzerine İnceleme (1965-1970)” adlı bu çalışmanın hazırlık aşamasında öncelikle bu yıllar arasındaki sayıların koleksiyonunu temin ettik, daha sonra buradaki edebiyata dair metinlerin tamamını türlerine ve konularına göre sınıflandırdık. Daha sonra dergideki diğer yazıları ait oldukları alanlara göre sınıflandırdık. Ancak çalışmamız edebiyata dair olduğundan bu metinler üzerinde çok fazla durmadık. Bunları yaparken metot ve teknik bakımından benzer çalışmalardan faydalandık.

Dergideki metinler döneminin imlâsıyla kaleme alınmıştır. Biz bu metinleri aktarırken dönemin imlâsıyla aktarılmasına çalıştık. Özellikle Divan edebiyatı veya Halk edebiyatına ait edebî ürünlerde metinlerin orijinal imlâsına sadık kaldık.

İncelememizi hazırlarken mümkün olduğu kadar titiz çalışmamıza rağmen birtakım eksikliklerin bulunabileceğini düşünüyoruz. Bu çalışmadan maksadımız teoriler ortaya koymaktan çok vesika toplamak ve bu vesikaları bundan sonraki araştırmalar için kolay erişilebilir ve anlaşılır kılmaktır.

Bu faaliyetimizin bütün aşamalarında teşvik ve yardımlarını benden esirgemeyen, her aşamada engin hoşgörüsüyle bana cesaret veren

saygıdeğer hocam Sayın Prof. Dr. Belkıs Gürsoy'a şükranlarımı arz etmeyi vefa borcu bilirim.

Canan GÜNGÖR

Sivas 2007

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	i
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR CETVELİ	vi
GİRİŞ: TÜRK DİLİ DERGİSİNİN YAYIMLANDIĞI DÖNEMDE (1965-1970) SİYASÎ, SOSYAL VE KÜLTÜREL PANORAMA	1-5
1. BÖLÜM:	
1965-1970 YILLARI ARASINDAKİ EDEBİYAT ORTAMI VE DÖNEMİN DERGİLERİNE GENEL BİR BAKIŞ	6-43
A. 1965-1970 YILLARI ARASINDAKİ EDEBİYAT ORTAMI	6
B. DÖNEMİN DERGİLERİNE GENEL BİR BAKIŞ	24
2. BÖLÜM:	
TÜRK DİLİ DERGİSİNİN TEŞEKKÜLÜ VE ÖZELLİKLERİ 44-65	
A- DERGİNİN ADI VE ÖZELLİKLERİ	44
B- DERGİNİN EDEBİ MUHİTİ	58
a) Çekirdek Kadro	59
b) Gençler.....	62
c) Dışarıdan Destekleyenler	63
C- DERGİNİN YAYIN DÖNEMİ	64
3. BÖLÜM:	
DERGİDE YER ALAN YAZILAR	66-320
A- TÜRLERİNE VE KONULARINA GÖRE YAZILARIN DEĞERLENDİRİLMESİ..	66-320
1. ŞİİRLER	66

2. MAKALELER.....	86
A. Dil İle İlgili Makaleler.....	86-186
a) Türk Dilindeki Sadeleşme, Özleşme Hareketi ve Dil Devrimiyle İlgili Yazılar.....	86
b) Dil Devrimiyle Doğrudan İlgili Yazılar.....	150
c) Dil Bilgisiyle İlgili Yazılar.....	156
d) Türk Dili Tarihi İle İlgili Yazılar.....	165
e) İmlâ Kılavuzu İle İlgili Yazılar.....	173
f) Terimlerle İlgili Yazılar.....	175
g) Türkçedeki Yabancılaşma Sorunu İle İlgili Yazılar.....	177
h) Dil İle İlgili Genel Yazılar.....	182
B. Edebiyat İle İlgili Makaleler.....	187-211
a) Halk Edebiyatı ve Folklorla İlgili Yazılar.....	187
b) Divan Edebiyatıyla İlgili Yazılar.....	197
c) Tiyatro ile İlgili Yazılar.....	198
d) Edebî Konular ve Edebî Türlerle İlgili Teorik Yazılar.....	207
3- ELEŞTİREL YAZILAR.....	212-270
A- Dil Tartışmaları Çerçevesinde Geçen Eleştirel Yazılar.....	212
B- Türk Dil Kurumunun Çalışmalarıyla İlgili Eleştirel Yazılar.....	239
C. Eserlerle İlgili Eleştirel Yazılar.....	248
D- Şair ve Yazarlarla İlgili Eleştirel Yazılar.....	254
E-Sahnelenen Tiyatrolarla ilgili Eleştirel Yazılar.....	266
F- Tekzipler.....	268
4- HİKÂYELER.....	271
5- TİYATROLAR.....	298
6- TERCÜMELER.....	307
7- DENEMELER.....	309
8- HATIRA YAZILARI.....	312

9- GEZİ YAZILARI.....	314
10- MEKTUPLAR	315
11- KÜLTÜR, FELSEFE, SANATLA İLGİLİ YAZILAR.....	315
12- HABERLER, DUYURULAR, CEVAPLAR, AÇIKLAMALAR.....	318
13- DİĞER YAZILAR.....	319
B- TÜRK DİLİ DERGİSİNİN (14-20. CİTLER) FİHRİSTİ.....	321-552
1. Yazar Soyadına Göre Fihrist	321
2. Yazı Türüne ve Yazıların Konularına Göre Fihrist.....	429
SONUÇ.....	552
KAYNAKÇA	561
ÖZET	569
ABSTRACT.....	571

KISALTMALAR CETVELİ

a.g.e.	Adı geçen eser
a.g.m.	Adı geçen makale
a.y.	Aynı yer
b.	Baskı
Bak.	Bakanlık, Bakanlığı
başk.	Başka yazarlar
C.	Cilt
CDTA	Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi
çev.	Çeviren
d.	Doğum
İ.A.	İslâm Ansiklopedisi
k.	Kafiye
mad.	Madde
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
nr.	Numara
s	Sayfa
S	Sayı
TDV	Türkiye Diyanet Vakfı
TKAE	Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü
TTK	Türk Tarih Kurumu
yay.	Yayınları
Yay.	Yayın Evi

GİRİŞ: TÜRK DİLİ DERGİSİNİN YAYIMLANDIĞI DÖNEMDE (1965-1970) SİYASÎ, SOSYAL VE KÜLTÜREL PANORAMA

Tezimizin konusu içerisinde bulunan 1965-1970'li yılların siyasî ve sosyal gelişimlerini kavrayabilmek için Atatürk dönemi ve sonrasında gelişen demokratikleşme süreci hakkında bilgi sahibi olmamız gerekmektedir.

"Atatürk dönemi" 1923-1938 yılları arası, aklın ve bilimin önderliğinde, toplumsal yapıyı siyasî, sosyal ve kültürel yönlerden "muasır medeniyet seviyesi"ne yükseltmek için devrimci bir anlayışla her alanda inkılâpların gerçekleştirildiği bir dönemdir.

Modernleşme sürecinin takip edildiği bir evrede, henüz yeterli koşulların sağlanamamasından dolayı Batı'nın demokrasi anlayışı tam anlamıyla pratiğe geçirilememiştir. Coşkun Üçok'un da belirttiği gibi: "Bir yandan başarılan büyük devrimleri korumak kaygısı, diğer yandan memleketin henüz Batı Avrupa demokrasisini sindirecek bir siyasal olgunluğa erişememiş bulunduğu düşüncesi tarihin en büyük devlet adamlarından biri olan Atatürk'ü memleketi bir süre tek parti ile yönetmek yoluna götürmüştür."¹ Bu dönemi ülkede birlik ve beraberliğin sağlanabilmesi ve demokrasinin uygulanması için bir geçiş devri olarak düşünmek daha doğru olur.

Türkiye, İkinci Dünya Savaşı'na doğrudan müdahil olmamışsa da savaşın olumsuzluklarından etkilenmiştir. Bu devrede ekonomik sorunlar artmıştır. Savaştan hemen sonra "Soğuk Savaş" döneminin başlamasıyla dünya iki blok arasında kutuplaşmaya doğru yönelmiştir.

1950'li yıllar siyasal açıdan Türkiye'de önemli bir dönemin başlangıcını oluşturmuştur. Bu dönem, tek partiden çok partili siyasal hayata geçişin yaşandığı bir süreçtir.

¹ Üçok, Coşkun, "Siyasal Tarih 1785-1950", Başnur Matbası, Ank.1967, s.353

“Türk Demokrasi Tarihi” adlı kitabında Kemal Karpat, çok partili hayata geçişle birlikte gelen değişiklikleri şöyle yorumlar: "Çok parti mücadelesinin sonucu olan liberalizasyon siyasî güvenlik getirdiği gibi, ferde saygı gösterilmesine, bürokratik baskıya son verilmesine ve özellikle fertlerin, devlet işlerine bizzat katılabilmelerine yol açmıştır."²

14 Mayıs 1950 seçimlerinde, DP'nin iktidara gelmesiyle Tek Parti dönemi sona erer. Celal Bayar cumhurbaşkanı, Adnan Menderes başbakan olur.

Siyasal açıdan önemli değişikliklerin yaşandığı DP'nin ilk döneminde, (1950-1954) toplumsal yapıda da siyasal hayata paralel olarak yeni hareketlenmeler, yeni oluşumlar söz konusu olmuştur.

Tarımda makinalaşmaya gidilen bu dönemde ekili topraklar %70 artırılmış, ancak artan "işsizlik" problemiyle "köyden kente" bir göç dalgası ortaya çıkmıştır. Daha iyi hayat koşullarına erişebilmek ve İş bulma amacıyla kentlere yapılan bu akın, hızlı ve çarpık bir kentleşmeye sebep olmuştur. Bu çarpık kentleşme günümüzde bile hâlâ çözüm arayan "gecekondu" problemini, alt yapı sorunlarıyla birlikte gündeme getirmiştir. Gecekonduya yaşayan halk, şehirlerin demografik yapısını zedelemiş ve kültürel uyumsuzluğun yaşandığı bu dönemde şehirde yaşayan ama şehirli olmayan, bir nüfus oluşturmuştur.

Ülkedeki kültürel yapının değişmesinde de rol oynayan, "köylülükten" çıkmış ama "kentleşememiş" bu nüfus, edebiyatın da bir parçası haline gelmiştir. Tarım kültüründen endüstriyel sanayi toplumuna geçiş aşamasında iki arada bir derede kalmış izlenimi veren bu nüfus, "arabesk kültür" denilen, akıldan çok duyguya, kentten çok kasabaya, endüstriyel değerlerden çok fırsatçılığa dayalı olan kendine özgü bir kültür geliştirdi.

² Kemal KARPAT, Türk Demokrasi Tarihi, İst. 1967, s.375.

“Bir süre sonra 'pop kültür' anlayışı içinde evrensel ve ulusal etkileşimlere de açılan bu 'arabesk kültür' 21. yüzyılda da hem günlük yaşamda, hem de sanat ve edebiyatta daha uzun süre kendini hissettirecektir.”³

Karayollarının hızla açılması, Anadolu'nun en ücra yerlerine kadar ulaşması köy ile kent arasındaki iletişimi artırarak, içine kapanık bir köy görünümünü rafa kaldırır. Bu durum edebiyatta 1940'larda hızını artıran köy temasını da etkiler. Anadolu köy hayatını konu edinen eserler verilmeye başlanır.

Eğitim hayatına baktığımızda, kırsal kesimdeki ekonomik ve kültürel iyileşmelere paralel olarak eğitime olan talebin arttığını görürüz. Bu da okur-yazarlık oranını yükseltmiştir. Yine bu dönemde dinî eğitim yaygınlaştırılmış ve İngilizce eğitim veren okulların sayısı artırılmıştır.

Bu yıllarda "Köy Enstitüleri" ve "Halk Evleri", amacından uzaklaştığı gerekçesiyle kapatılmıştır.

1957-1960 arası, ekonomik sıkıntıların yanı sıra siyasî ortamın da gittikçe gerginleştiği bir dönemdir. Basın ve muhalefet üzerinde artan baskılar, çıkan öğrenci olayları, İstanbul ve Ankara üniversitelerinin bir ay süre ile kapatılması, Harp okulu öğrencilerinin 21 Mayıs'ta Ankara'da hükûmet aleyhine yaptığı yürüyüş, ortamı daha da gerginleştirir.

Gelinen bu noktada, Türk Silahlı Kuvvetleri 27 Mayıs 1960 tarihinde askerî müdahalede bulunarak yönetimi ele geçirir.

İhtilâlden sonra seçimler yapılırsa da hiçbir parti tek başına iktidara gelemeyiz. Seçmenler, 1965 genel seçimlerinde popülist demokratlara en

³ Emre KONGAR, 21. Yüzyılda Türkiye, Remzi Kitabevi, İst. 1999, s.152

yakın seçeneğe oy verirler. Bu seçenek Süleyman Demirel'in Adalet Partisi'dir.

Dış politikada Sovyet Rusya'nın, Türkiye'deki Boğazların güvenliği ve kullanılması konusunda söz sahibi olmak istemesi, Amerika ve İngiliz siyasi çevrelerinde menfi yankılar uyandırır. Bu sırada Amerika'da Mart 1947'de Truman yardım doktrini kabul edilir. 1950'de Kore Savaşı'na asker gönderilmesinin desteğiyle de Türkiye, soğuk savaş döneminde güvenliğini pekiştirmek için 18 Şubat 1952'de NATO'ya üye olur. Türkiye'nin ikinci Dünya Savaşı'ndan sonra en önemli dış meselesi Kıbrıs olmuştur. Yunanistan, Kıbrıs'ın ilhakı (Enosis) için resmî olmayan teşebbüsleri desteklediği gibi, Yunan devlet adamları verdikleri beyanlarla bunu tasdik ederler. 1958'de İngiltere, Yunanistan ve Türkiye'nin müzakereleri sonucunda 11 Şubat 1959'da Zürih ve 19 Şubat 1959'da Londra anlaşmaları imzalanır. Türk ve Rumlardan oluşan iki cemaate sahip bir "Kıbrıs Cumhuriyeti" 15-16 Ağustos 1960 tarihinde ortaya çıkar. Fakat Yunanistan adaya gizlice kuvvet gönderdiği gibi, Londra ve Zürih kararlarını ihlâl eder. Rumlar 1963'te Türk topluluğuna karşı saldırılarda bulunurlar. 1974'te Yunanistan'ın bir oldu bittiye getirerek adanın Yunanistanla birleşmesini temin edecek darbe teşebbüsü üzerine Türkiye, adadaki Türkleri korumak için 1960'ta imzalanan anlaşmanın hükümlerine dayanarak müdahale hakkını kullanır. Bunun sonucunda adanın üçte biri Türklerin eline geçer.

1950'li yıllardan itibaren basın hayatına baktığımızda, siyaset alanındaki, gittikçe ölçüyü kaçıran çekişmelerin ve kutuplaşmaların izdüşümünü bu alanda da görürüz. 1945-1950 yılları arasında basın organları çok partili siyasal hayatın devam etmesi gerektiği üzerinde hemfikirdir.

Yine bu dönemde basına ait istatistikî bilgiler de açıklanır. Millî Eğitim Bakanlığı Basma Yazı ve Eserleri Derleme Müdürlüğünce hazırlanan bültende, 1959 yılı basın istatistikleri hakkında şu bilgiler verilmektedir:

“31 Aralık 1959 durumuna göre memleketimizde 1,511 gazete ve dergi yayımlanmaktadır. Bunlardan 885’i gazete, 656’sı dergidir. Gazetelerin 183’ü İstanbul’da, 415’i Anadolu ve Trakya’da, dergilerin 672’si İstanbul’da, 241’i diğer şehirlerde çıkmaktadır.

Bütün Türkiye’de 478 günlük gazete yayımlanmaktadır. Bunlardan 72’si İstanbul’da çıkar. Bu gazetelerin çıkış süreleri şöyledir: Haftalık 182, haftada iki 27, haftada üç 1, on günlük 2, on beş günlük 49, aylık 45, iki aylık 2, yıllık 23, süresi belirsiz 46.

Dergilere gelince bunların 415’i İstanbul’da, 241’i yurdun başka köşelerinde basılmaktadır. 106’sı haftalık, 1’i haftada iki, 1’i haftada üç defa, 38’i on beş günlük, 226’sı aylık, 11’i altı aylık, 142’si yıllık, 42’si süresi belirsiz olarak çıkmaktadır.

İlk defa 1959’da çıkmaya başlayan gazete ve dergilerin sayısı da 335’tir. Bunlardan 151’i dergi, 147’si gazete, 37’si de ajans bültenidir.”⁴

⁴ Fuat Süreyya ORAL, Türk Basın Tarihi, Yeni Adım Matbaası, Ankara, 1967, s. 190-191

1. BÖLÜM: 1965-1970 YILLARI ARASINDAKİ EDEBİYAT ORTAMI VE DÖNEMİN DERGİLERİNE GENEL BİR BAKIŞ

A- 1965-1970 YILLARI ARASINDAKİ EDEBİYAT ORTAMI

Giriş kısmında da belirtildiği üzere 1960'lı yıllar, Türkiye'de farklı alanlarda yeni bir değişimin, hareketliliğin gözlemlendiği dönemdir. Bu hareketlilik şüphesiz, toplumun içinde yaşayan edebiyatı da etkilemiştir. Şimdi 1965-1970 yılları arasındaki edebiyat ortamını ana hatlarıyla, değerlendirmeye çalışalım:

Bu dönemdeki şiirimizin manzarasına baktığımızda şunları görürüz:

1940 yılından itibaren Türk şiiri önemli değişiklikler arzeder. Orhan Veli Kanık ve arkadaşları, şiirde kabul edilen bütün kuralları yıkan bir anlayışla –Garip anlayışıyla- karşımıza çıkarlar. “Yeni Şiir”, “Birinci Yeni Şiir” diye de adlandırılan bu hareket, Orhan Veli, Oktay Rifat Horozcu, ve Melih Cevdet Anday'ın yeni şiir anlayışlarını 1941'de “Garip” adıyla yayımlamalarıyla başlar.

Garip'in önsözünde şiire dair görüşlerini açıklayan şairler, şiir geleneğinde yer alan vezin ve kafiyeyi reddederek âhengün bunların dışında aranması gerektiğini ifade ederler. Şiiri “söz söyleme sanatı” şeklinde tanımlayan Garipçilere göre şiir, günlük konuşma dilinin alelâde kelimeleriyle yazılabilir. Eskiye ait her şeyin, şairanenin karşısında olmayı savunurlar. Ayrıca şiirin geleneğe ait her çeşit uygulamadan uzaklaşması gerektiğini düşünürler:

“Yapıyı temelinden değiştirmelidir. Biz senelerden beri zevkimize ve irademize hükmetmiş, onları tayin etmiş, onlara şekil vermiş edebiyatların sıkıcı ve bunaltıcı tesirinden kurtulabilmek için o edebiyatların bize öğretilmiş olduğu her şeyi atmak mecburiyetindeyiz.”⁵

1941’de ortaya çıkan bu şiir anlayışı etrafında pek çok genç şairi bulur. Sıradan insanları günlük konuşma diliyle ele alan bu hareket 1950’li yıllara kadar etkili olur. “Garip hareketinin en önemli yanı, şiiri günlük tartışmalar arasına sokmasıdır. Bir süre toplumda şiir, herkesin konuştuğu ortak bir konu olur. Ancak böylesine ‘sığ’ bir şiir anlayışının sürekli olması ve birkaç istisna ile ölümsüz eserler vermesi mümkün değildi.”⁶

1950’de Orhan Veli’nin ölümünden sonra Oktay Rifat ve Melih Cevdet’te önceden başlayan Garip hareketinden uzaklaşma eğilimi artar. Oktay Rifat 1950’den sonra ikinci Yeni hareketi içinde yer alır.

Ahmet Hamdi Tanpınar, Garip hareketini şu sözlerle değerlendirir: “Bu üç şairin yaptığı iş bilhassa edebiyatımızı şairane modalardan kurtarmak ve bir de dilimizde ilk aruz denemelerinden itibaren Türk şiirinin hakim vasfı görünen müzikaliteyi sarsmak olmuştur.”⁷

Garip hareketine karşı ilk tepki Hisar grubundan gelmiştir. Özellikle Mehmet Çınarlı tarafından 1950-1951 yıllarında ortaya konan eleştirilerde, millî ve yerli bir sanat anlayışına sahip olmama, şiir geleneğini reddetme ve vezinle kafiyeyi şiirden uzaklaştırma, şiiri ideolojiye âlet etme konuları yer alır. Mehmet Çınarlı, Garip hareketini savunan Nurullah Ataç’ın görüşlerine verdiği cevap niteliğindeki yazısında “akla, mantığa uymadığından kimsenin söylemeyi düşünmediği acayip laf dizelerini, tekerlemeleri bulup çıkarmak

⁵ Orhan Veli KANIK, Oktay Rifat HOROZCU, Melih Cevdet ANDAY, “Garip Önsözü”, Garip, Ankara, 1941

⁶ İnci ENGÜNÜN, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı, Dergâh Yay., İst. 2006, s. 84

⁷ Ahmet Hamdi TANPINAR, Edebiyat Üzerine Makaleler, Dergâh Yay, 3. b., İstanbul, 1992, s.116

şiiirde yenilik yapmak değildir.”⁸ sözleriyle Garip hareketine tepkisini dile getirir.

1950’den itibaren belirli aralıklarla çıkan (1950-1957) (1964-1980) Hisar dergisi etrafında toplanan Mehmet Çınarlı, İlhan Geçer, Munis Faik Ozansoy, Mustafa Necati Karaer, Gültekin Samanoğlu, Nevzat Yalçın, Salâhattin Batu, Bekir Sıtkı Erdoğan hareketin önemli isimleridir. Gelenekle bağlarını sürdürmekten yana olan, vezin ve şekil konularında gelenekten yayarlanan Hisar grubu şairleri, şiiirimizin biçimde ve özde yerli ve millî bir klimliğe kavuşmasını amaçlarlar. “Batının taklidiyle yetinilmesine karşı çıkan; sanatın zarurî şartı olan değişmeyi reddetmemekle birlikte, bu değişmenin geleneklerin reddi anlamında olmasını istemeyen, belirli bir siyasî görüş veya ideolojinin aracı, propagandası olan sanatı reddeden, dil konusundaki aşırılıklara karşı, günlük dilin kullanılmasını savunan bu yazarlar, ortak bir görüş etrafında birleşmişler ve ‘öz Türkçe’ akımına karşı çıkmışlardır.”⁹

Nazım Hikmet tesirinde kalarak şiiirler kaleme alan ve “Toplumsal Gerçekçiler” diye adlandırılan grupta A. Kadir, Suat Taşer, Ömer Faruk Toprak, Cahit Irgat, Attila İlhan, Arif Damar, Mehmed Kemal, Niyazi Akıncioğlu, Ahmed Ârif, Rıfat Ilgaz yer almaktadır. Nazım Hikmet’in açtığı yolda ilerleyen şairlerin, -1940’lı yıllarda edebiyat faaliyetlerine başlamalarına rağmen- şiiir alanında asıl başarıları 1950’den sonradır. “Nazım Hikmet’i ve Marksist öğretiyi devam ettirenler arasında birçok şair sloganlara sığınmış ve toplumsal şiiiri bir çeşit ihtilâl şiiiri saymışlardır.”¹⁰ 1960’tan sonra hızlanan bu akımda Ârif Damar, Hasan Hüseyin Korkmazgil, ve Ahmed Ârif başta gelen isimlerdir.

Mistik bir anlayış geliştiren ve görünenin ardını araştıran Necip Fazıl Kısakürek, 1930’ların sonunda Nazım Hikmet’in tam karşısında görülmüştür.

⁸ Mehmet ÇINARLI, “Açıklamak Gerekirse”, Hisar, S. 18, Ekim 1951, s. 7

⁹ İnci ENGÜNÜN, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı, Dergâh Yay., İst. 2006, s. 100

¹⁰ a.g.e., s. 109

Necip Fazıl'ın 1943'ten sonraki şiirlerinde dinî-mistik temayül artar. Onun şiirlerinde, mustarip, arayan, bekleyen ve hiç tatmin olmayan modern insanın huzursuzluğu hissedilir. "...onun şiiri insanın kendi kendisiyle cesaretle hesaplaşması ve didişmesinin sebep olduğu bir girdabın ifadesidir. Üstat, bu son derece yüksek ve derin girdapta yaşanan insanî çilenin sözcüsüdür."¹¹ Şiirlerindeki mistisizm, kapalılık ve şekil bakımından kusursuzluk, Necip Fazıl'ın şiir tarihimizde önemli bir yer edinmesini sağlamıştır.

Bu dönemde Garip hareketinin dışında memleket edebiyatını devam ettiren şairlerimiz arasında Cahit Külebi, Ceyhun Atuf Kansu, Behçet Necatigil, Necati Cumalı, Coşkun Ertepinar, İbrahim Zeki Burdurlu'yu sayabiliriz. Ceyhun Atuf Kansu, Behçet Necatigil, Halil Soyuer, Feyzi Halıcı halk kültüründen gelen unsurları şiirlerinde kullanmışlardır.

1940'lı yıllarda şiiriyle kendine münhasır bir şair olan Asaf Hâlet Çelebi'yi görürüz. Mevlevîlerin etkisinde kalan Asaf Hâlet Çelebi, şiirinde soyut bir dünya yaratma peşindedir. O, şiirde hayal ve duygudan ziyade sezgiye önem veren bir şairdir.

Yazı faaliyetine 1940'lı yıllarda başlayan fakat şair kişiliklerini 1950'den sonra duyuran isimler şunlardır: Behçet Necatigil, Ceyhun Atuf Kansu, Cahit Külebi, Sabahattin Kudret Aksal, İlhan Berk, Salâh Birsal, Özdemir Asaf ve Metin Eloğlu.

1955-1965 yılları arasında kendisini gösteren İkinci Yeni hareketi, Mehmet H. Doğan'ın¹² deyimiyle Garip hareketinin yozlaşması sonucunda doğmuştur. Yozlaşan Garip hareketine tepki olarak, ihmal edilen semboller ön plana çıkar. Şiirde yoğun çağrışımlar yaratan bu hareket mensupları,

¹¹ Şerif AKTAŞ, Yenileşme Dönemi Türk Şiiri ve Antolojisi (1920-1940), Akçağ yay., Ankara, 1998, s.110

¹² Mehmet H. DOĞAN, İkinci Yeni Antolojisi, Papürüs, Kasım 1969, S.41

vezin ve kafiyeyle bütünüyle reddetmemekle birlikte, zaman zaman mensur şiire de başvurabiliyorlardı.

İkinci Yeni'nin önde gelen isimleri İlhan Berk, Turgut Uyar, Metin Eloğlu, Cemal Süreyya, Ece Ayhan, Sezai Karakoç'tur. İkinci Yenicilerin, anlamdaki kapalı ifadeleri sebebiyle şiirleri anlaşılmaz gözükmiştir. Şiirin dünyasını soyut ufuklara doğru genişleten İkinci Yeni hareketi, Garip şiirine tepki niteliğindedir.

Edip Cansever, İlhan Berk, Ercüment Uçarı, Kemal Özer, Sezai Karakoç, Cahit Zarifoğlu, Süreyya Berfe, İkinci Yeni şiir anlayışına uygun şiirler yazmışlardır.

1960'tan sonra edebiyat dünyasında görülen isimler arasında Can Yücel, Talât Sait Halman, Kıbrıslı şair Osman Türkay, Turan Oflazoğlu, Hilmi Yavuz, Özdemir İnce, Refik Durbaş ve İsmet Özel'i sayabiliriz.

Talat Sait Halman, klasik şiirimizdeki rübaileri yaşatmaya çalışır. Turan Oflazoğlu, Batının yanında Divan ve Halk şiiri geleneğimizden beslenen bir şairimizdir.

Hilmi Yavuz, Divan şiirinden yararlanan ve nazirecilik geleneğini serbest bir şekilde devam ettiren şairlerimizdendir. "Şiirlerinin bir çoğunda Ahmet Haşim, Yahya Kemal, Asaf Hâlet Çelebi, Tanpınar ve Nazım Hikmet'i hatırlatan kuvvetli tesirler bulunmaktadır."¹³

H. Hüsrev Hatemi, eski edebiyatımızı ve aruzu iyi bilen, şiirlerinde telmihi bolca kullanan bir şairimizdir.

¹³ İnci ENGÜNÜN, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı, Dergâh Yay., İst. 2006, s. 126

1960'lı yıllarda yazılan şiirlere bakarak Türk Şiirinin şekil bakımından serbest nazmı iyice benimsediğini söyleyebiliriz. Yalın bir dil ve açık bir anlatımın yanında, İkinci Yeni şiir anlayışından kaynaklanan konuşma dilinden uzak, kapalı ifadeler içeren şiirler birlikte yer alır. Öz Türkçe hareketinin abartıldığı ve dilin doğal kullanımının dışına çıktığı bazı zorlama şiirlere de rastlandığı söylenebilir.

1970'li yıllardan itibaren, 1920'lerin memleketçi edebiyat anlayışını devam ettirenlerin yanında, didaktik, ihtilâlcî, dinî şiirler de yer almaktadır. Ayrıca son derece argo ve müstehcen dizeleri şiir olarak sunanlara da rastlanmaktadır.

“Cumhuriyet dönemi şiirinin ilk yıllarından itibaren 1960'a kadarki devresi hakkında hükümler kesinleşmiş sayılabilir. Ancak ondan sonraki yıllarda ortaya çıkan şairlerin ve şiirlerinin değerlendirilmeleri, şüphesiz ki tartışmaya açıktır...¹⁴ Ancak şunu söyleyebiliriz ki; Cumhuriyet dönemi şiirimiz aynen Tanzimat sonrası yenileşme dönemi şiirimiz gibi, üç gelenekle beslenmiş ve gelişmiştir: Batı Şiiri, Divan şiiri, Halk şiiri.

Tanzimat'la başlayan yenilik hareketlerinin neredeyse tamamının yansımasını Türk romanında görmek mümkündür. Edebî türlerden biri olan roman, sosyal ve siyasî değişmelerle yakından ilgilidir. “Cumhuriyet Dönemi Türk Romanı” kitabının yazarı Alemdar Yalçın, Cumhuriyet dönemini sosyal ve siyasî değişmenin, daha köklü ve yaygın bir şekilde gerçekleştiği ve toplumumuzu değiştirdiği bir dönem olarak tanımlar.¹⁵ İnci Engünün de “Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı” adlı çalışmasında, Cumhuriyet'in ilk yıllarında roman ve hikâyelerimizde işlenen temaları şu şekilde sıralar:

“1. Anadolu ve Anadolu halkı

¹⁴ İnci ENGÜNÜN, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı, Dergâh Yay., İst. 2006, s. 135

¹⁵ Alemdar YALÇIN, Cumhuriyet Dönemi Türk Romanı 1920-1946, Akçağ yay., Ankara, 2002, s.19

2. Eskiye ve İstanbul'a karşı yeni değerlerin ve Ankara'nın yüceltilmesi

3. Zaferle sonuçlanan mücadele ve vatanın kurtulması

4. Aşk romanlarında savaş sonrasında getirdiği ahlâk çöküntüsü

5. İşçi-işveren ilişkisi

6. Psikolojik eserlerle ferde dönüş

7. Sıradan insanların hikâyeleri

1946-1980 arası bunlara yeni temalar katılmıştır:

1. Maziye özlemle anış

2. II. Dünya Savaşı'nın izleri ve izlenimleri

3. Demokratikleşme süreci, siyasi partilerin kurulması, ihtilâl ve askerî müdahaleler

4. İhmal edilen ve unutulan köy (İdeolojik bakış açısıyla roman ve hikâyeler yazılmıştır.)

5. Anadoludan büyük şehirlere göçün ortaya çıkardığı gecekondu bölgelerinin anlatılması

6. Tarihî romanlarda yeni bakış açıları

7. Kadın konusu

8. Medeniyet değiştirme konusuyla ilgili olarak oluşmaya başlayan aydın romanı

9. 1960 sonrası Avrupa'da yaşayan Türklerin maceralarını işleyen eserler

10. Dinî yaşayışı telkin eden dinî romanlar¹⁶

1960'lı yıllarda Türk edebiyatında, roman ve hikâyede yeni açılımların gerçekleştiği görülmektedir. Engünün, romancılarımızın dünyadaki gelişmeleri de takip ederek, onların dışında kalmadan kendi hayatımızdan mülhem eserler yazdıklarını ifade eder.

¹⁶ İnci ENGÜNÜN, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı, Dergâh Yay., İst. 2006, s.243-244

1950'li yıllardan itibaren Türk romanı kavramının gündeme geldiğini, Türkiye'nin tarihsel-toplumsal yapısının eserlerde yansıtılıp irdelendiğini görüyoruz. Romanın işlevi, aydınlatıcı yanı ön plândadır. Tahkiyeli eserlerde, aydın-köylü ilişkisi ve köy-kasaba gerçeği işlenir. Belli bir bölgede geçen olayların anlatıldığı roman etkindir. Büyükşehir insanını, kentin gerçeğini anlatan romanlar da ağırlıklı olarak bu dönemde yazılmaya başlanır. Köy enstitüsü çıkışlı yazarlar, köyden gelenler romancılığımızda yeni bir anlayışı egemen kılarlar.

Gerçekçi bir bakış açısıyla sosyal konuların işlendiği bu dönemde, köy hayatı diğer dönemlerden daha farklı ve belirgin bir şekilde dönemin roman ve hikâyelerinde ele alınır. Bu farklılık köy ve köylünün yaşadıklarının, köyün içinden gelen insanlar tarafından kaleme alınmasından kaynaklanır. İnci Engünün, köye romantik bakış tarzının zamanla değiştiğini, Marksist ideoloji doğrultusunda köy ve köylünün yorumlanmaya başlandığını ifade etmiştir.¹⁷ Ramazan Kaplan, *Cumhuriyet Dönemi Türk Romanında Köy* adlı incelemesinde 1923-1950 arasında yedi, 1950-1960 arasında on sekiz, 1960-1980 arasında da elli iki kitabın adını vermektedir.

Köyün, edebiyata ve romana girmesini sağlayan "Üç Kemal'ler" bu dönemin önemli isimlerindedir. "Orhan Kemal, Kemal Tahir ve Yaşar Kemal'in köye yeni bir bakış açısıyla yaklaşan ve köy gerçeğini değişik boyutlarıyla yansıtan yapıtları, köyü konu alan edebiyatın yetkinleşme sürecini başlatmıştır. Üçünün de ortak yanı, toplumsal temalara yönelmeleri, toplum yapısındaki farklılaşmadan yola çıkmalarıdır. Ama gerek izledikleri yol, gerekse vardıkları sonuçlar başkalık taşır. Üçünün de konularına bakış açısından anlatım biçimine bir kendine özgülük söz konusudur. Yine üçü de, köy edebiyatı olarak nitelenen çığırın başlangıcında yer almakla birlikte bu edebiyatın tipik sürdürücüsü ve temsilcisi olmamışlardır."¹⁸ Ramazan Kaplan, köy romanının 1970'li yıllara kadar gücünü koruduğunu ve en tipik örneklerini

¹⁷ İnci ENGÜNÜN, *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı*, Dergâh Yay., İst. 2006, s. 326

¹⁸ Atilla ÖZKIRIMLI, "Tarih İçinde Türk Edebiyatı", Ümit Yay., Ank. 1995, s.230

verdiğini belirterek, edebî ve sosyal alanda köy romanının çıkışını hazırlayan şartların değişmesi ve zayıflamasına paralel olarak köy romancılığına gösterilen ilginin de azaldığını ifade eder.¹⁹

1950'den sonra edebiyatımızda başlayan ve “köy romantizmi” veya “köy gerçekçiliği” olarak adlandırabileceğimiz sanat anlayışının ivme kazandığını görüyoruz. İbrahim Şahin, “Türk Romanının Tarihî Gelişimi” adlı makalesinde, 1960-1975 yılları arasındaki köy romanı anlayışının, son yirmi yıldır birçok bakımdan eleştirilse de, sanat ve dil adına hiç de küçümsenmemesi gereken bir yığın eser bıraktığını belirtir. Köy romantizmi/köy gerçekçiliği başlığı altında değerlendirebileceğimiz bir çok romanda şablon, genellikle bir öğretmen (aydının temsilcisi), köylüler ve sömürgeci bir ağa ve onunla işbirliği yapan imam şeklindedir.²⁰ 1960'lı yıllardaki köy romanlarından sonra Türk romancısı, köyden kente göç etmiş ve büyük şehrin varoşlarında kendilerine yeni bir kimlik oluşturmuş köylülerin sıkıntılarını ele almaya başlar.

Samim Kocagöz, Talip Apaydın, Fakir Baykurt, Kerim Korcan, Abbas Sayar, Şevket Bulut, Erol Toy, Necati Cumalı, Mehmet Başaran konusunu köyden alan ve köylünün hayatını anlatan diğer romancılarıdır.

Rıfat Ilgaz, Aziz Nesin, Muzaffer İzgü, Sulhi Dölek mizah türünde hikâye ve roman yazarı olarak karşımıza çıkan şahıslardır.

Dönemin diğer başarılı romancıları şunlardır: Talip Apaydın, Fakir Baykurt, İlhan Tarus, Necati Cumalı, Tarık Dursun K., Samim Kocagöz, Kemal Bekir, Orhan Hançerlioğlu, Tarık Buğra, Aziz Nesin, Attilâ İlhan, Cengiz Dağcı, Erhan Bener, Şahap Sıtkı, Mehmet Seyda, Yusuf Atılğan,

¹⁹ Ramazan KAPLAN, “Köy Romanı”, Hece Dergisi, Türk Romanı Özel Sayısı, S.65/66/67, 2002, s. 277

²⁰ İbrahim, ŞAHİN, “Türk Romanının Tarihî Gelişimi”, Türk Yurdu Dergisi, Türk Romanı Özel Sayısı, C.20, S.153-154, Mayıs-Haziran 2000, Ankara, s.63

Mehmet Başaran, Sabahattin Kudret Aksal, Faik Baysal, Nezihe Araz, Adalet Ağaoğlu, Hikmet Erhan Bener...

1960'lı yıllara doğru edebiyatımızda tarihî romanların sayısı artar. Tarihin şanlı sayfalarının ve yiğitlerinin anlatıldığı popüler anlamdaki tarihî romanlar, gazetelerde tefrika edilmiş ve çok sayıda eser ortaya çıkmıştır. Bu eserlerin basit, sade anlatımları okuyucuların tarih sevgisinin geliştirilmesinde epeyce etkili olmuştur. Abdullah Ziya Kozanoğlu, Feridun Fazıl Tülbentçi, Turhan Tan, Refik Ahmet Sevengil, Reşat Ekrem Koçu, Ragıp Yeşim, Mithat Sertoğlu tarihî konularda yazan romancılarımızdır.

Kemal Tahir ve Tarık Buğra konusunu tarihî dönemlerden alan edebî eserler oluşturmuşlardır. Yine Hasan İzzettin Dinamo, Nihal Atsız, M. Necati Sepetçioğlu, Erol Toy tarihî dönemleri ele alan romanlar yazmışlardır.

Bu dönemde tarihî olmaktan çok, devrin siyasî gelişmelerini işleyen romanlara da rastlıyoruz. “Genç Türkiye Cumhuriyeti'nin çoğulcu demokrasiye geçiş denemeleri, II. Dünya Savaşı günleri, İstanbul'da öğrenci çevrelerinde, basında kasaba ve köylerdeki etkileriyle işlenmiştir. 27 Mayıs 1960'tan itibaren askerî müdahaleler de 1970 sonrası eserlerde bol miktarda işlenmiştir.”²¹

Şehir insanının bunalımları ve aydın sorunu bu dönem romanında ele alınan ve irdelenen bir mevzudur. Küçük burjuva aydınının dramı ve yalnızlığı, aydın insanın sorumluluğu, Atatürk devrimlerine karşı çıkanlarla onları yaşatmak azminde olanlar, taşrada halk ve çevreyle uyum sağlayamayan aydınlar başlıca temalar arasındadır.²² Bu konuyu işleyen romancılar arasında Tarık Buğra, Yusuf Atılgan, Hikmet Erhan Bener, Afet Muhteremoğlu, Adalet Ağaoğlu gibi isimler bulunmaktadır.

²¹ İnci ENGÜNÜN, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı, Dergâh Yay., İst. 2006, s. 332

²² Enver OKUR, “Çok Partili Demokrasi Dönemi Türk Romanı”, Hece Dergisi, Türk Romanı Özel Sayısı, S.65/66/67, 2002, s.75

1960'lı yıllardan itibaren Türk kadınının aydın ve çağdaş olmak için verdiği mücadele, ekonomik bağımsızlığı, kadın erkek münasebetleri, kadının aile ve toplum içindeki yeri, kadının cinsel yönden uğradığı baskılar türünden pek çok konu romanda yer almıştır.²³ Kadın konusunu bütün boyutlarıyla ele alıp işleyenlerin ekseriyeti kadın romancılarımızdır. Pınar Kür, Nezihe Meriç, Adalet Ağaoğlu, Sevgi Soysal, Nursen Kara, Mübeccel İzmirli, bu yazarlardan bazılarıdır.

Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatında 1930'lu yıllarda doğanlar 1960 sonrasında şöhretlerini duyururlar. Muzaffer Buyrukçu, Bilge Karasu, Dursun Akçam, Sevim Burak, Tarık Dursun K., Leyla Erbil, Ayhan Bozfirat, Selçuk Baran, Orhan Duru, Tahsin Yücel, Bekir Yıldız, Demirtaş Ceyhun, Demir Özlü, Füzûzan, Ferit Edgü, Oğuz Atay, Sevgi Soysal, Şevket Bulut, Afet Muhteremoğlu, Ülkü Tamer, Osman Şahin, Ayla Kutlu, Emine Işinsu Okçu bu yazarlardandır.

Mustafa Kutlu, Nursel Duruel, Tomris Uyar, Sevinç Çokum, Alev Alatlı, Pınar Kür, Sabahat Emir, Necati Tosuner, İnci Aral, Nazlı Eray, Burhan Günel, Feyza Hepçilingirler, Selim İleri, Necati Güngör 1940'lı yıllarda doğan edebî şahsiyetlerdir. Bu yazarlarımız genel itibariyle 1970 sonrasında edebî kişiliklerini duyurmuşlardır.

1950'li yıllarda "Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nin hikâyecilere sağladığı imkânlar küçük hikâyeciliğin gelişmesinde önemli rol oynamıştır. Bu dönemin hikâyeleri dil, anlatım, kurgu, konu zenginliği bakımından dikkat çekicidir.

1960'lı yıllardan itibaren Vüs'at O. Bener, Yusuf Atılgan, Nezihe Meriç, Leyla Erbil, Ferit Edgü, Demir Özlü, Onat Kutlar, Erdal Öz, Adnan Özyalçın, Bilge Karasu gibi öykücülerin köy edebiyatı gerçekçiliğine tepki

²³ Enver OKUR, "Çok Partili Demokrasi Dönemi Türk Romanı", Hece Dergisi, Türk Romanı Özel Sayısı, S.65/66/67, 2002, s.74

olarak yeni bir öykü anlayışı geliştirdikleri görülür. Bu yazarlar gerçekçiliğe yeni bir yorum getirilmesini amaç edinirler. Karşı çıkılan, köy edebiyatındaki basmakalıplık ya da dar bir çevreye, küçük adamın serüvenine kapanan öyküdeki kısırlıktır. “Bir önceki kuşağa ve köy edebiyatına yöneltilen bu eleştirilere bağlı olarak öyküde bireyin öne alındığı, dış gözlemin yerine iç gözlemin geçtiği, olayların değil durumların irdelendiği görülmektedir.”²⁴

1960’lı yıllardan sonra postmodernizm (modern ötesi) denilen zaman ve mekana bağlılığın, bütünlük ve gerçekliğin anlamını yitirdiği, reddedilen değerlerin yerine bilinçaltı, duygu, sezgi, altıncı hissin öne çıkarıldığı anlayışla roman ve hikâye yazıldığı görülür. Bu eserlerde iç gerçek, görecelik ve öznellik yükselen değerler olur. Yusuf Atılgan ve Oğuz Atay bu yeni modern ötesi anlayışla eserlerini oluşturmuşlardır.

Bu dönemde ele alınan temalarda bunalım, tedirginlik, anlamsızlık, yalnızlık gibi ferdî sorunlar ağır basmaktadır. Bazı hikayelerde olayın (vak’a) mümkün olduğu kadar aza indirildiği görülür. Önemli olan, olayın insan zihninde uyandırdığı izlenim ve çağrışımlardır. “Hikâye kişileri metinlerin en önemli unsuru konumundadırlar. Uyumsuz, aykırı, toplum değerlerinden uzak, yalnız ve bunalımlı az sayıdaki kişi hemen hemen daima metnin merkezine oturtulur.”²⁵ Leyla Erbil, Ferit Edgü, Tomris Uyar’ın bu anlayışla kaleme alınmış hikâyeleri vardır.

1960’lı yıllardan itibaren hikâyelerimizde, kadının bir “birey” olarak ele alınmaya başladığını görüyoruz. “Kadın” sorunu, özellikle son dönem kadın yazarların ilgisini daha çok çekmiştir. Leyla Erbil, Sevim Burak, Füruzan, Afet Muhteremoğlu, Tomris Uyar, Sevinç, Çokum, Sabahat Emir kadın konusunu eserlerinde yansıtan yazarlarımızdır.

²⁴ Atilla ÖZKIRIMLI "Tarih İçinde Türk Edebiyatı", Ümit Yay., Ank. 1955, s.232

²⁵ Ayşenur KÜLAHOĞLU İSLÂM, Yeni Türk Edebiyatı El Kitabı, Editör: Ramazan KORKMAZ, Grafiker yay, Ankara, 2004, s. 334

Bu dönemin hikâye ve romanlarında "realist metod" hâkimdir. Bu yöntemin de doğal bir sonucu olarak roman ve hikâyelerin daha çok sosyal konulara dayandığını görüyoruz. Sosyal konuların yanında bireysel temalar da dönemin roman ve hikâyelerinde işlenmiştir.

Hikâye ve romanlardaki dilin, genelde dönemin hâkim anlayışı olan realist metoda paralel bir şekilde kullanıldığını söyleyebiliriz. İncelediğimiz 1960-1970 yılları arasındaki tahkiyeli eserlerde ortak konuşma dili yaygındır.

Türk kültüründe gelenekten gelen "seyirlik oyunlar" kavramının çok eski çağlara kadar gittiği bilinmektedir. Ancak modern anlamda ilk tiyatro çalışmaları Tanzimat döneminde başlar.

1960'lı yıllardan hemen önce tiyatro eserleri için, teknik açıdan daha mükemmel, tema açısından daha çeşitli bir dönemin başladığını söyleyebiliriz. "1950'li yıllarda sahnelenen eserleriyle seyirci karşısına çıkan Haldun Taner, Turgut Özakman, Orhan Asena, Çetin Altan, Refik Erduran, Nazım Kurşunlu gibi yeni yazarlar, bir yandan kendilerinden öncekiler gibi toplum yaşayışını etkileyen gündelik sorunlara eğilirken bir yandan da kıymet hükümleri karmaşasının aile içi ilişkileri nasıl etkilediğine ve nesil çatışmasına yönelirler. Büyük sermaye karşısındaki küçük esnafın dramı, ticaret burjuvazisinin yükselmesi, yeni yeni ortaya çıkan kırsal kökenli zengin zümre, giderek yoksullaşan ve statü kaybeden bürokratlar, kimlik değiştiren politikacı tipleri, geleneksel değerlerden uzaklaşan aç gözlü ve görgüsüz kadınlar vb. yeni oyunların konu ve tiplerini oluşturmaktadır."²⁶ Ayrıca bu dönemde tarihî şahsiyetlerin hayatları dram türünde yazılan oyunlarla ele alınmıştır. Halk hikâye ve masallarından, millî mitolojik unsurlardan faydalanarak yazılan tiyatro eserlerinde de büyük bir artış görülmektedir.

²⁶ Ayşenur KÜLAHOĞLU İSLAM, Yeni Türk Edebiyatı El Kitabı, Editör: Ramazan KORKMAZ, Grafiker yay, Ankara, 2004, s. 354-355

Türk tiyatrosundaki bu olumlu gelişmelerin yanında, oyunların eksik taraflarının bulunduğunu da belirtmek gerekir. "Ellili yılların başında tiyatro eserlerinde görülen en önemli değişim, yazarlarımızın klişe konulardan ve tiplerden uzaklaşmasıdır. Konu tekrarları şeklinde kaleme alınan tiyatro eserleri yerine, bu dönemde yazılan tiyatrolarda, yazarların kendi gözlem ve deneylerine daha çok yer verdiği görülür. Eserlerde ortaya çıkan en önemli kusur ise, ele alınan sorunları aktarma veya onları komik bir tarzda yansıtmamanın yeterli görülmesi, olayların sebep sonuç ilişkisinin yeterince ortaya konmaması ve toplumsal ilişkilerin iç dinamiklerinin yeterince yansıtılmamasıdır."²⁷

Yine bu dönemde köy ve kasaba gerçeğini toplumcu gerçekçi bir bakış açısıyla ele alan tiyatro eserlerinin olduğu görülür. Töre komedilerinde de farklı değerleri benimseyen kişilerin çatışması, oyunda tiplendirilerek verilir. Hacı ağalar, züppe gençler, şirret kadınlar bu tiplerdendir.

Sosyal temaları ele alan oyunların yanında, bireyin iç dünyasına ve ruhî problemlerine eğilen oyunlar da yazılmış ve sahnelenmiştir.

1960'lı yıllardan itibaren tiyatro çalışmaları ve oyun yazarlığının bir atılım içinde olduğu görülür. Seyirci, Batı tiyatrosunun öncü isimleriyle tanışır. Bugün eserlerini seyretmekten haz duyduğumuz yazarların çoğu, 1960'lı yıllarda ortaya çıkmıştır. Bu dönemde aile içi ilişkiler, gecekondu, köy, kasaba hayatı, tarih, masal, efsaneler tiyatro eserlerinin konusu olarak ele alınmıştır.

Aile içi ilişkileri anlatan oyunların temalarında, aile, kadın, kadının problemleri ve toplumun kadına bakış açısı gibi meselelerin önemli bir yer tuttuğu görülür. Ayrıca kadın hirsından kaynaklanan maddî ihtirasların getirdiği geçim sıkıntısı ve ekonomik sorunları anlatan oyunlar kaleme alınmıştır.

²⁷ Alemdar YALÇIN; Gıyasettin AYTAÇ, "Tiyatro ve Canlandırma", Akçağ Yay., Ank. 2002, s.163

1960 dönemi tiyatrosunda büyük şehrin varoşları, gecekondu semtleri, köy ve kasabalar ve hapishanelerde cereyan eden dramlar yoğun olarak ele alınan konular olmuştur. Bu ortamlarda yaşayan insanların problemleri, arayışları ve ruh halleri yazarlar tarafından eleştirel bir gözle değerlendirilir.

Bir önceki dönemde başlayan köy hayatını ve sıkıntılarını anlatan oyunlar, 1960'lı yıllarda yoğun bir şekilde devam etmiştir. Özellikle kırsal kesimde yaşayan kadınların dinî inançlar ve gelenekler yüzünden ezilmesi, ikinci sınıf insan sayılması, başlık parası sebebiyle bir eşya gibi alınıp satılması gibi sorunlar pek çok oyunun temasını oluşturur. Ayrıca kapitalist sistemin sonucu olarak görülen “zalim ağa, rüşvet yiyen bürokrat, uyanık tüccarlar” tarafından sömürülen köylünün durumunu ele alan eserlere de rastlıyoruz.

1960 dönemi tiyatrosunda konusunu tarih, masal ve efsanelerden alan oyunlar önemli bir yer tutar. “Bu eserlerin güncel konularla yakın ilgisi vardı, hattâ bir kısmı siyasî taşlamaların yanında yer alır. Tarihî dönem ve kişiler vasıtasıyla insan ve toplumun değişmez özellikleri belirtilir. Bu amaçla yeni yazılan eserler olduğu gibi daha önceden yazılmış romanlardan da oyunlar çıkarılmıştır. Osmanlı tarihine ilgi gitgide artmaktadır. Nazım Kurşunlu, Haldun Taner, Orhan Asena, Turan Oflazoğlu, Adnan Giz, Recep Bilginer, Hidayet Sayın, Turgut Özakman, Faruk Hayati Çorbacıoğlu, Yılmaz Karakoyunlu, Dinçer Sümer değişik açılardan tarih malzemesini şahsî yorumlarıyla ve teknikleriyle işlemektedirler.”²⁸

1960-1972 döneminde yazılan oyunlarda vurguncu, yeni zengin, kişiliksiz memur, sorumsuz genç, düzeyli genç kız, kılıbık koca tiplerinin bir

²⁸ İnci ENGÜNÜN, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı, Dergâh Yay., İst. 2006, s.147-148

önceki dönemin nitelikleri ile yinelendiğine tanık oluyoruz.²⁹ Haldun Taner, Güngör Dilmen, Çetin Altan, Adalet Ağaoğlu, Necati Cumalı, Nazım Kurşunlu, Refik Erduran, Sabahattin Kudret Aksal, Sermet Çağan, Aziz Nesin gibi yazarların oyunlarında bu husus açıkça görülür.

1960'lı yıllardan itibaren yazılmaya başlanan oyunlarda, kendi menfaatini gözeten memur, politikacı, bilim adamı, vs. eleştirilmekte ve fırsatçı olarak gösterilmektedir.

“1960 yıllarında yazılmaya başlanan oyunlarda, eskiden olumlu değerlerin koruyucusu olarak bilinen memur kesimi de kişiliksizliği ve toplumda gerçek bir işlevi olmayışı ile eleştirilmektedir. Ellerinden kendine acımaktan başka bir şey gelmeyen küçük insanlar, sırasında düzen çevirmekten de geri kalmazlar. Bu dönemde politikacı, sanatçı, bilim adamı ve çeşitli meslek sahibi okumuş kişiler aynı olumsuz açıdan değerlendirilmektedir. Önceki dönemlerde, halkın gerçeklerine yabancı düşmüş olmakla taşlanan sanatçı ve bilim adamı şimdi çıkarını kollamakla suçlanmaktadır. Yüksek tahsil isteyen avukatlık, doktorluk gibi mesleklerin sahipleri de düzensiz ve fırsatçı olarak gösterilir...”

Bu oyunlarda kültürsüzlüğün, sorumsuzluğun, çıkarıcılığın yaygın bir sorun haline geldiği gösterilmekte, bu durum komedyalara olduğu kadar, dramalara da malzeme teşkil etmektedir.”³⁰

1960'lı yılların tiyatrosunda özellikle Bertholt Brecht'in etkisiyle epik tiyatro anlayışının hakim olduğu eserler de yazılmıştır. Epik tiyatro türünün ülkemizdeki en ünlü yazarı Haldun Taner olmuştur.

²⁹ Sevda ŞENER, Çağdaş Türk Tiyatrosunda İnsan (1923-1972), Ankara Üniversitesi Yay., Ankara, 1972, s.104

³⁰ a.g.e., s.144-145

1960'lı yıllarda tiyatro eserlerine genel olarak bakıldığında, içlerinde mutlaka toplumsal düzeni sorgulayan, eleştirel bir bakış açısı olduğu görülecektir. Bu dönemde bilhassa tema bakımından çeşitli ve zengin oyunların yazıldığını söyleyebiliriz. Bunların başında aile kurumunu sarsan ve geleneksel yapıyı bozan ağır hayat şartlarını anlatan eserler gelmektedir. Erkek egemen toplumda şehrili ve köylü kadının ezilmesi, köyden kente göçün getirdiği kenar mahalle ve gecekonduardaki uyum sorunu, kimlik arayışları ve ekonomik sorunlar, sıkça işlenen konular arasındadır. Bunun yanında kapitalist sisteme geçişin özellikle kırsal kesime yansıyan olumsuzlukları, haksızlıklar ve sömürü düzeni, geniş halk kitlelerinin bilinçsizlik sorunu, öncülerin ve halk kahramanlarının başkaldırısı, ekonomik sebeplere dayanan sınıf çatışmaları, bu dönem tiyatrosunun konularını oluşturmaktadır.

Bu devirde eser veren tiyatro yazarlarının büyük ölçüde orijinal eserler verdiklerini ve taklitten uzak durduklarını görüyoruz. Böylece Türk Tiyatrosunda eleştirilen "taklit eserlerin" bu dönemde sorun olmaktan çıktığını söyleyebiliriz.

Düşünce unsurunun ön planda tutulduğu tiyatro eserlerinde, teknik açıdan da önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Sevda Şener, teknikteki olumlu değişimleri şöyle açıklar: "Dramatik anlam taşıyan olay ve durumlar yaşama özümletilerek oyunlaştırılmaktadır. İdeolojik bildirisi belirgin olan oyunlarda bile çatışmalara yol açacak düğümleri içeren ilişkilerin, zorlamalara başvurulmadan dramatik durumlar yaratmasına özen gösterilmekte, inandırıcılığın yaşam mantığından üretilmesine, seyirci üzerindeki etkinin sahicilik duygusuyla sağlanmasına çalışılmaktadır. Yazarlarımız, dıştan benzetmeyle gerçekmiş gibi gösterilen yapay gerçeklikten kurtulma, yaşanan gerçeklere değme, biçimi özden üretme yolundadırlar."³¹

³¹ Sevda ŞENER, Cumhuriyet'in 75. Yılında Türk Tiyatrosu, İş Bankası Yay, İstanbul, 1999, s. 186

Tiyatroda 1960'tan sonra bir atılım yaşandığı, konuların çeşitlendiği, taklitten kaçınılarak orijinale dönüldüğü görülür. Bu dönemde oluşturulan tiyatro eserlerini incelediğimizde devrin sosyal ve siyasî havasından etkilenmiş olduğunu söyleyebiliriz.

1960'lı yılların edebiyatını esas aldığımız bu dönemde şiir, roman ve hikâye türlerinin gelişmesinin yanı sıra gazeteciliğin ve edebiyat tarihi ile ilgili faaliyetlerin de geliştiği görülür. 1965-1970 yıllarında yaşanan siyasî, sosyal ve kültürel kaosu göz önünde bulundurduğumuzda yazarlarımızın toplumun bölünmesine yol açacak taraflar oluşturmaya başladığını gözlemliyoruz. Sağ, sol, dinci Türkçü ayrımları yazarlarla ilgili sağlam değerlendirmeler yapılmasını bir ölçüde engellemiştir.

Bu dönemde, edebiyatın her alanında yeni yeni isimler ve edebî şahsiyetlerin isimlerinden söz ettirdiğini görüyoruz. Edebiyat ortamındaki isimlerin çokluğu ve birçoğunun eserlerini vermekte devam etmesi onlarla ilgili hükümlerin kesinleşmesine engel teşkil etmektedir.

B. DÖNEMİN DERGİLERİNE GENEL BİR BAKIŞ

Kültür, sanat ve edebiyat dergileri; toplumun kültürel hayatını hem yönlendiren, hem de kültürün göstergesi olan belgelerdir. Mustafa Şekip Tunç, dergilerin içinde buldukları dönemi takip ettiğini, kültürün nabız hareketlerinin de ancak dergilerle takip edilebileceğini ifade eder³² ve bu yazı organlarını Türk edebiyatı için önemli araştırma sahalarından biri olarak görür.

Çalışmamıza konu edindiğimiz Türk Dili dergisinin yerini daha iyi tespit edebilmek için Türkiye’de dergicilik faaliyetleri ile 1965-1970 yılları arasındaki belli başlı dergileri genel hatlarıyla değerlendirmeye çalışalım:

Türk toplumunda dergicilik faaliyetleri, 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren gazetecilikle beraber süregelmiştir. İlk Türk dergisi, yarı Türkçe yarı Fransızca yazılar içeren ve tıbbî konuların ağırlıkta olduğu "Vakâyî-i Tıbbiye"dir (1849). Bu dergiyi, 1862’de Münif Paşa’nın yönetiminde çıkan ve yazıların tamamen Türkçe olduğu "Mecmua-i Fünûn" takip eder. Aynı yıl "Mir’at", "Mecmua-i İber-i İntibah" yayın hayatına atılır. 1864’te askerî konularda incelemeler yayımlayan "Mecmua-i Ceride-i Askeriyye" çıkar.

İlk dönem dergileri isimlerinden de anlaşılacağı üzere tıp, askeriye ve fen bilimleriyle ilgili konuları içerir. Devirlerindeki yönetimin bir sonucu olarak toplumsal ve politik konulardan uzak durulmuştur.

1871 yılından itibaren dergi sayısında önemli bir artış gözlemlenmektedir. 1872’de üç, 1873’te ondan fazla dergi yayın hayatına girer. 1873-1880 yılları arasında yayımlanan yirmi kadar dergi arasında

³² Mustafa Şekip TUNÇ, "Aksiyon", Ağaç, S.3, Mart 1996

“Cihan” Fransızca nüshalarıyla, “Mecmua-i Ebuzziya” özenli baskısı ve içeriği ile dikkatleri çekmektedir.³³

1880-1890 yılları arasındaki dönemde yayımlanan dergilerin sayısı ellinin üzerindedir. Bu dergilerin önemli bir bölümü 1880-1885 yılları arasında çıkmış, fakat yayınların sayısı, sansürün giderek ağırlaşması sonucunda, daha sonraki yıllarda azalmıştır.

Abdülaziz ve Abdülhamit dönemlerinin belli başlı dergileri şunlardır: Diyojen (1871), Çingiraklı Tatar (1872), Hayal (1872), Mecmua-i Ebuzziya (1880), Hazine-i Evrak (1881), Servet-i Fünûn (1891), Malumat (1893), Mektep (1893), Muhit-ül Maarif (1902), İçtihat (1904), Resimli Kitap (1908), Sırât-ı Müstakîm (1908), Aşiyân (1908), Mülkiye (1905), Şehbal (1905), Ulûm-u İktisadiye ve İçtimaiye Mecmuası (1909).

Dergiciliğe hayat veren çok seslilik, II. Meşrutiyet’le birlikte ortaya çıkabilmiştir. 1908-1909 yılları arasında, Meşrutiyet’in getirmiş olduğu özgürlükçü havayla birlikte, yüzlerce süreli yayın basın hayatına katılmıştır. Ancak bu hava çok sürmemiş, 31 Mart Vakası’ndan sonra etkinleşen sansürle, bu sayı gittikçe azalmıştır. 1908 yılının ortasından Mütareke’ye (30 Ekim 1918) kadar geçen dönemde yayımlanan süreli yayınların sayısı binin üstündedir. Bu yayınlar çok çeşitli konularla ilgilidir. Söz konusu dönemde onlarca bilim, sanat, eğlence, öğrenci, gençlik, mizah, iktisat, kadın, aile, din, müzik, askerlik dergisi yayımlanmıştır.³⁴ Bununla beraber çok çeşitli alanlara yayılmış olan bu süreli yayınların genellikle kısa ömürlü olduğunu görüyoruz. Ayrıca 1908’den önce ağırlıklı olarak İstanbul’da merkezlenen basın, Meşrutiyet’le birlikte Anadolu’ya da kaymıştır.

³³ Bülent VARLIK, “Tanzimat ve Meşrutiyet Dergileri”, Tanzimattan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi, C. I, s. 114

³⁴ a.y.,s. 116

Cumhuriyet'in ilânına kadar geçen sürede yayımlanan belli başlı dergiler arasından şu isimler zikredilebilir. Cem (1910), Genç Kalemler (1911), Rübab (1911), Türk Yurdu (1911), Bilgi Mecmuası (1913), Halka Doğru (1913), Millî Tetebbular (1915), Muallim (1916), Millî Talim ve Terbiye (1916), Yeni Mecmua (1917), Edebiyat-ı Umumiye (1916), İçtimâiyat Mecmuası (1917), İnci (1919), Güteryüz (1921), Dergâh (1921), Yarın (1922), Akbaba (1922), Aydede (1922).

"Türk edebiyatı, kültürü, sanatı ve fikir hayatının gelişimini yansıtan ve ona yön veren dergiler, özellikle Cumhuriyet'ten sonra önemli bir rol oynamışlar ve oynamaktadırlar. Türk aydınının, sanatçısının zaman içindeki tutumunu yansıtması bakımından dergiler, eşsiz birer belge niteliğindedirler."³⁵ diyen Vedat Günyol'un "Sanat ve Edebiyat Dergileri" adlı çalışmasındaki dönem ayırımlarını göz önünde bulundurarak, 1923-1933 yılları arasında çıkan belli başlı dergiler için şu isimleri söyleyebiliriz: Resimli Ay (1924), Hayat Mecmuası (1926), Fikirler (1927), Güneş (1927), Meşale (1928), Kadro (1932). Vedat Günyol, bu dergileri kitabında şöyle değerlendirir:

"Bu dönemin kısa ömürlü dergileri, Güneş ve Meşale dışında edebiyat ve sanatla birlikte, Kemalist yeni Türkiye'nin özlemlerine, yakından uzaktan gönül vermiş görünmektedirler."³⁶

1933-1938 yılları arasında yayın hayatına giren belli başlı dergiler şunlardır: Varlık (1933), Ülkü (1933), Çığır (1933), Türk Dili Tetkik Cemiyeti Bülteni (1933), Yücel (1935), Ayda Bir (1935), Kültür Haftası (1936), Ağaç (1936), Marmara (1936), Gündüz (1936), İnsan (1938).

Farklı dünya görüşüne paralel olarak ortaya çıkan 1938-1946 yılları arasında, matbuat hayatına adım atan belli başlı dergileri şöyle sıralayabiliriz:

³⁵ Vedat GÜNYOL, "Sanat ve Edebiyat Dergileri", Alan Yay., İst. 1986, s.23

³⁶ a.g.e., s.29

Hareket (1939), Ses (1939), Oluş (1939), Aramak (1935), Tercüme (1940), Hamle (1940), Yürüyüş (1941), Çınaraltı (1941), Yurt ve Dünya (1941), Millet (1942) Büyük Doğu (1943), Adımlar (1943), Kovan (1943), Gün (1945), Ant (1945).

II. Dünya Savaşı'nın yaşandığı bu dönemde gazete sayısındaki artışın aksine dergilerin sayısında bir azalma görülmüştür.

II. Dünya Savaşı'nın demokrasi lehine sonuçlanması ve Türkiye'nin de bundan etkilenerek çok partili hayata geçmesi sonrasında 1946-1950 yılları arasında, matbuat hayatında varlık gösteren dergiler şunlardır: Yığın (1946), Seçilmiş Hikâyeler (1947), Aile (1947), Edebiyat Dünyası (1948), Kaynak (1948), Yaprak (1949), Türk Folklor Araştırmaları (1949), Şadırvan (1949).

1950'ye kadar dergiciliğimizin genel görünümünü, ve gelişimini ana hatlarıyla özetlemeye çalıştık. Şimdi de **Türk Dili** dergisinin 14-20. ciltlerinin yayımlandığı 1965-1970 yılları arasında, aktif olarak matbuat hayatında yer alan belli başlı dergileri kronolojik sıraya göre inceleme yoluna gidelim:

Akbaba (7 Aralık 1922-28 Aralık 1977)

Yusuf Ziya Ortaç ve Orhan Seyfi Orhon'un kuruculuğunda, 1922'de yayın hayatına başlamıştır. Haftada bir yayımlanan siyasî mizah mecmuası olarak Akbaba Türk edebiyatının en uzun soluklu mizah dergisi sayılmak hüviyetini kazanmıştır.

Orhan Seyfi Orhon'un dergiyi Yusuf Ziya Ortaç'a devretmesiyle, Yusuf Ziya, dergiyi tek başına vefatına kadar çıkartan tek isim olmuştur. Harf İnkılâbına kadar (1928) okuyucu sayısında artış görülen dergi, yeni harflerin kabulüyle büyük bir okuyucu kaybına uğrar ve bundan dolayı 208. sayıdan

sonra kapanır. 1933'te tekrar neşir hayatına başlayan dergi 1950'de yeniden yayın hayatına ara verir. Yusuf Ziya'nın oğlu Ergin Ortaç tarafından devam ettirilen Akbaba, 28.12.1977'ye kadar matbuat hayatımızın eğlenceli yüzü olagelmıştır.

"Geniş bir okuyucu kitlesine hitap eden Akbaba, mizah yazarları ve karikatüristler için bir okul hüviyetinde görülmüştür. Cumhuriyet döneminin hemen hemen bütün mizah yazarları ve karikatüristleri Akbaba'da yazı ve karikatür yayımlamışlardır."³⁷ Yusuf Ziya (Çimdik), Orhan Seyfi (Fiske), Reşat Nuri (Çalıküşu), Peyami Safa (Server Bedi), Nazım Hikmet (Kartal), Faruk Nafiz (Çamdeviren), Aziz Nesin, Vâlâ Nurettin, Edip Ayel, Fazıl Ahmet Aykaç... bu isimlerden birkaçıdır.

Varlık (15 Temmuz 1933-)³⁸

Varlık, 15 Temmuz 1933'ten itibaren Ankara'da on beş günde bir çıkartılan, sanat ve edebiyat dergisidir. Derginin sahibi ve yazı işleri sorumlusu olan Sabri Esat Siyavuşgil, çok geçmeden bu görevi Yaşar Nabi Nayır'a bırakır. Yaşar Nabi'nin aşırı hassasiyetiyle bir tek sayısı bile aksamadan çıkan Varlık, onun ölümünden sonra (1981) kızı Filiz Nayır'a emanet edilir. Sanat ve edebiyat dergilerimizin en uzun ömürlüsü olan Varlık, Yaşar Nabi ile birlikte bütünleşmiş gibidir.

"Memlekette bir tek hakikî sanat mecmuası yok. İnkılâbın her sahada yokluktan varlıklar yaratmak işine girişmiş olduğu bu devirde acısı hissedilen bu boşluğu doldurmak, duyulan bir ihtiyaca cevap vermek gayesiyledir ki Varlık çıkıyor. Varlık Cumhuriyet'i en büyüğümüzden emanet olan bir Türk gençliğinin, yaratıcı bir inkılâp neslinin sanat sahasında da var olduğunu

³⁷ Akbaba mad., Türk Dili ve Edebiyatı Ans. C.1, Dergâh Yay., İst. 1977, s.85.

³⁸ Geniş bilgi için bkz: Adnan BİNYAZAR, "Yaşar Nabi ve Varlık", Kitaplık Edebiyat Dergicileri Özel sayısı, S.50, Kasım-Aralık 2002, s.175-189

göstermek ve onun için çalışmak istiyor..."³⁹ İlk sayıda derginin var olma amacı bu cümlelerle açıklanır.

"Dergi ilk sayısından itibaren geçen uzun yıllar içinde Kemalist tutum ve ilkelerden taviz vermemiş; bu çerçevede batıcı-laik-pozitivist bir yayın organı olmuştur."⁴⁰ Derginin yayın politikası, Atatürkçülüğe ödün vermeden bağlı olduğunu göstermektedir.

Türk edebiyatının en uzun ömürlü dergisi unvanını taşıyan Varlık, ilk çıktığından bu yana pek çok ünlü sanatçıyı ağırlamıştır. Kemalettin Kamu, Ahmet Kutsi, Vasfi Mahir, Nahit Sırrı Örik, Ziya Osman, Ahmet Muhip, Ahmet Hamdi, Behçet Kemal, Abdülhak Şinasi, Halit Ziya, Yakup Kadri, Halit Fahri, Nurullah Ataç, Mahmut Makal, Sait Faik, Sabahattin Ali, Necati Cumalı, Oktay Akbal, Tahsin Yücel, Fakir Baykurt, Tarık Dursun K., Muzaffer Uyguner, Gülten Akın, Fazıl Hüsnü, Orhan Veli, Oktay Rifat, Melih Cevdet, Mehmet Seyda, Haldun Taner, Orhan Hançerlioğlu, Attila İlhan... gibi.

İsimlerden de anlaşılacağı üzere Varlık, çok çeşitli ve renkli edebî şahsiyetlere sayfalarında yer vermiştir. Yedi Meşaleciler, Garipçiler, Köy Enstitüsü çıkışlı yazarlar gibi edebiyatımızda mühim yerlere sahip olanlara da Varlık dergisinde yer verildiği görülür. Nurullah Ataç bu açıdan Varlık'ı "Servet-i Fünûn" ile mukayese ederek şöyle değerlendirir: Doğrusu, Varlık'ta Servet-i Fünûn'un gösterdiği birlik yoktur, bunun için onun bir çığır açtığı söylenemez. Buna karşılık o dergi, son yirmi yıl içinde beliren çığırın hemen hepsinin toplandıkları yer olmuştur. Günümüzün edebiyatını inceleyecek olan eleştirmeci en çok Varlık dergisi üzerinde duracak, çünkü onun sayfalarında günümüzün belli başlı yazarlarının hemen hepsinin adlarını bulacaktır."⁴¹

³⁹ Vedat GÜNYOL, "Sanat ve Edebiyat Dergileri", Alan Yay., İst. 1986, s.37.

⁴⁰ Varlık mad., Türk Dili ve Edebiyatı Ans. C.8, Dergâh Yay., İst. 1998, s.510

⁴¹ Nurullah ATAÇ, "Dergilerde", Türk Dili C.1, S.2, Kasım 1951, s.115

Kitap yayınları, yıllıkları ve antolojileri ile birlikte Varlık, Cumhuriyet'ten günümüze ulaşan önemi yadsınamayacak bir sanat ve edebiyat dergisi hâline gelmiştir.

Hareket (Şubat 1939 - Mart 1979)

Aylık fikir, sanat, ahlâk dergisi olan Hareket'in kurucusu Nurettin Topçu'dur. Farklı nedenlerden ötürü düzenli çıkamayan Hareket, yedi devreye ayırarak değerlendirebileceğimiz 116 sayıdan müteşekkildir.

Cumhuriyet devrinin hâkim fikrî tavrından farklı olarak İslâmcı düşünceye sahip olan Hareket, Sebilürreşad'ın kapatılmasıyla (1925) İslâmî mahiyette gazete ve derginin kalmadığı dönemlerde, muhalefetin tek sesi olmuştur.

Uzun bir aradan sonra "Fikir ve Sanatta Hareket" adıyla 1966'ta yeniden neşredilmeye başlanan dergi, 1960'tan sonra entelektüel gelişmelerin sola kanalize edildiği bu dönemde İslâmî ve millî tezleri savunmuş ve bunların tarihsel plândaki yerlerini irdemiştir." Kurucusunun ölümüne değin yayımı süren dergide İslâmcı, milliyetçi, Anadolu düşün akımlarının sentezini yapma çabasına yönelik yazılar önde görüldü."⁴²

Mehmet Kaplan'ın "Nesillerin Ruhü" adlı kitabıyla kitap yayımına başlayan "Hareket Yayınları" 1975'e kadar varlığını sürdürmüştür. Hem fikir, hem de sanat alanlarında bir mektep kimliğini kazanmış olan Hareket dergisi önemli şair ve yazarların yetişmesine ocaklık etmiştir. Bu ocağın küllerinden yetişen gençlerin bugün "Dergâh" dergisini çıkardıklarını görüyoruz.

Nurettin Topçu'nun, ağırlığının hissedildiği dergide yer alan diğer belli başlı kalem erbabını şöyle sıralayabiliriz: Mehmet Kaplan, M. Sami Onat,

⁴² Şükran KURDAKUL, "Şairler ve Yazarlar Sözlüğü", İnkılâp Kitabevi, İst. 1999, s.761

Hüseyin Batur, Selâhattin Batur, Ahmet Kabaklı, Hilmi Ziya Ülken, Muzaffer Uyguner, Ali Nihat Tarlan, Ayhan Songar, Prof. Remzi Oğuz Arık, Cahit Okurer, Mustafa Kutlu, Cemil Meriç, Mehmet D. Doğan.

Aynı dönemde çıkan dergilerin büyük çoğunluğunun aksine, Anadoluculuk fikri ile İslâmcı ve Milliyetçi düşüncüyü aynı safta birleştirmeye çalışan Hareket, geniş bir okur kitlesine hitap etmeye çalışmıştır.

Büyük Doğu (17 Eylül 1943 - Nisan 1971)⁴³

Siyasî, edebî bir dergi olan Büyük Doğu, Necip Fazıl Kısakürek tarafından 1943-1971 yılları arasında on beş devre hâlinde, çoğunlukla haftalık olarak yayımlanmıştır.

Büyük Doğu, Necip Fazıl'ın daha önce çıkardığı Ağaç dergisinin devamı niteliğindedir. Çok partili döneme geçilmesiyle birlikte politikanın sanat ve edebiyatla iç içe geçtiğini görürüz. Şiir, hikâye, deneme, eleştiri gibi edebiyat yazılarının yanında siyasî, dinî, tarihî, teknik, hukuk, tıp gibi alanlarda kaleme alınmış ilmî yazılar da derginin sayfalarında yer alır.

"Büyük Doğu, Türkiye'de İslâmcı hareketin belli başlı yol açıcı yayım organlarından biri olmuştur. Ancak yayımlayıcısının şahsî tavrından gelen sürekli olamama ve kadrolaşmayı engelleme yüzünden genç birikimleri toplayıcı ve ileri götürücü bir görev ifa edememiştir."⁴⁴

Necip Fazıl'ın imzalı-imzasız pek çok şiirinin ve yazısının bulunduğu dergide, karşılaştığımız belli başlı yazar isimlerini şöyle zikredebiliriz: Fikret Adil, Sait Faik, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Hüseyin Cahid, Fazıl Hüsnü, Ziya

⁴³ Geniş bilgi için bkz.: Uçman, Abdullah, "Necip Fazıl'ın Çıkardığı Dergiler", Kitaplık Edebiyat Dergileri Özel Sayısı, S.50, Kasım - Aralık 2001, s.150-153

⁴⁴ Büyük Doğu mad., Türk Dili Edebiyatı Ans. C.1, Dergâh Yay., İst. 1977, s.484

Osman Saba, Faik Baysal, Pertev Boratav, Vecdi Bürün, Özdemir Asaf, Peyami Safa, Sezai Karakoç, Nurettin Topçu, Osman Turan, Ayhan Songar.

Türk Folklor Araştırmaları (1 Ağustos 1949 - Ocak 1980)

İstanbul'da ayda bir kez çıkan dergi, otuz bir yıl süre ile yayımında hiç aksaklık olmadan 366 sayısına ulaşmıştır. Derginin sahibi ve yazı işlerini idare eden İhsan Hınçer 'dir.

"Türk Folklor Araştırmaları dergisi, folklorun her alanında inceleme, derleme, tanıma ve araştırma bakımından folklorla ilgilenenler için bulunmaz bir hazine niteliğindedir."⁴⁵ Dergide halkiyat sahasına giren, halk edebiyatı, halk müziği, millî danslar, halk hekimliği, masal, efsane, kitap tanıtımları gibi konularda çok sayıda makale yayımlanmıştır.

İhsan Hınçer, Cahit Öztelli, Muzaffer Uyguner, Mehmet Şakir Ülkütaşır, Halil Bedî Yönetken, Ahmet Kutsi Tecer, Metin And, Kerim Yund, Edip Kızıldağı, M. Fahrettin Kırzioğlu, Nevzat Gözaydın, Hikmet Dizdaroğlu, Türker Acaroğlu, Nail Tan, Mehmet Önder, Z. Fahri Fındıkoğlu derginin geniş yazı kadrosunu oluşturan isimlerden sadece birkaçıdır.

Hisar (16 Mart 1950 - Aralık 1980)⁴⁶

Hisar, Mart 1950-Ocak 1957 ve Ocak 1964-Aralık 1980 arasında yayımlanmış, 900'den fazla yerli ve yabancı sanatkarların ürünlerinin yer aldığı bir dergidir.

16 Mart 1950 - Ocak 1957 yılları arasında 75 sayı çıkmıştır. Bu devrede derginin sahibi Mehmet Çınarlı, yazı işleri sorumlusu da İlhan

⁴⁵ Vedat GÜNYOL, "Sanat ve Edebiyat Dergileri", Alan Yay., İst. 1986, s.54

⁴⁶ Geniş bilgi için bkz: Emiroğlu, Öztürk, "Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında Hisar Topluluğu ve Edebî Faaliyetleri", Kültür Bakanlığı Yay., Ank. 2000

Geçer'dir. Derginin ikinci devresinde, 1 Ocak 1964 - Aralık 1980 yılları arasında, 277 sayı çıkan Hisar, Türk edebiyatının önemli dergileri arasında yer almıştır. Bu devrede Nezih Bayman derginin sahibi; İlhan Geçer sorumlu müdür; Munis Faik Ozansoy, İlhan Geçer, Mehmet Çınarlı, Gültekin Samanoğlu, Mustafa Necati Karaer de derginin yazı kuruludur.

Bu iki evrede dergide; biçim ve içerik olarak bir farklılık gözlenmez, "Geçmişin beğeni ölçülerine bağlılık, başlıca özellik olarak belirir."⁴⁷ Hece şiirinin tükenmeye yüz tuttuğu bu dönemde gelenekçi bir anlayışla bu ölçü yaşatılmaya çalışılır.

Dergide ağırlıklı olarak şiirler ve şiir üzerine yazılar, hikâyeler, eleştiri, deneme, anı, gezi, mektup, biyografi gibi türlerde yazılar yayımlanmıştır.

Hisar mensupları, bir bildiri yayımlayarak ortaya çıkmazlar fakat sanat ve edebiyat çevrelerine sanat anlayışlarını aktarmak için epey yazı kaleme alırlar. Hisar dergisi etrafında toplanan Hisarcılar, "yenilik adına eskiyi reddetme mantığı"na karşı çıkmışlardır. "Hisarcılar, Türk edebiyatında söz gelişi Garipçiler veya İkinci Yeni ölçüsünde ses getiren bir etkiye sahip değillerdir. Ancak çıkardıkları dergi ve bu yayın organı çevresinde sürdürdükleri edebî faaliyetleri; sanat, kültür ve düşüncede geleneksel değerlerin canlı tutulması noktasındaki çabalarıyla da Türk edebiyatına katkıları göz ardı edilemez."⁴⁸

Derginin önemli kalemleri arasında İlhan Geçer, Mehmet Çınarlı, Munis Faik Ozansoy, Gültekin Samanoğlu, Mustafa Necati Karaer, Yahya Benekay, Nüzhet Erman, Turgut Özakman, Cahit Obruk, İbrahim Minnetoğlu, Halil Soyuer, Ahmet Tufan Şentürk, Tarık Buğra, Sedat Umran, Feyzi Halıcı,

⁴⁷ Şükran, KURDAKUL, "Şairler ve Yazarlar Sözlüğü", İnkılâp Kitab., İst. 1999, s.762

⁴⁸ Öztürk, EMİROĞLU, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında Hisar Topluluğu ve Edebî Faaliyetleri, Kültür Bakanlığı yay., Ank. 2000, s.510

Yavuz Bülent Bakiler, Ümit Yaşar Oğuzcan, O. Fehmi Özçelik, Faruk Timurtaş, Bekir Sıtkı Erdoğan, Emine Işınsu gibi isimler sayılabilir.

Yeditepe (1 Nisan 1950 - 1984)

Hüsamettin Bozok yönetiminde önce on beş günlük çıkan dergi, sonra aylık olarak yayımlanmıştır. 1974-1975 yılları arasında yayımına ara veren Yeditepe, 454 sayı ile Türk edebiyatının uzun soluklu dergileri arasında yer alır.

Edebiyatın yanında resim, müzik, tiyatro haberlerine de genişçe yer veren dergi, yeniliğin hem içte, hem de dışta aranması gerektiğini belirtir. Yeditepe'nin yazı işleri yönetmeni Hüsamettin Bozok, kendisi ile yapılan bir konuşmada (Cumhuriyet, 23 Mart 1988) dergiyi şöyle değerlendirmiştir: "Yeditepe hiçbir zaman ekol olmadı; ama yüzü daima Batıya dönük, yenilikçi avangard bir sanattan yana oldu. Serbest bir kürsü gibiydi."

Vedat Günyol'un, "Aşağı yukarı bütün ilerici sanatçılar Yeditepe'nin cömert konukseverliğinden yararlanmışlardır."⁴⁹ diye nitelendirdiği dergide Fakir Baykurt, Metin Eloğlu, Suat Taşer, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Attilâ İlhan, İlhan Berk, Samim Kocagöz, Sait Faik, Behçet Necatigil, Asaf Halet Çelebi, Cahit Irgat, Fikri Çiçekoğlu, Nurullah Berk, Cemal Tollu, Edip Cansever, Ülkü Tamer, Necati Tosuner, Nedret Gürcan gibi isimler dikkat çekmektedir.

Yeni Ufuklar (Ekim 1953 - Kasım 1976)

Orhan Burian'ın vefatı üzerine Ufuklar'ın kapanmasıyla, bu derginin devamı olarak, Yeni Ufuklar adıyla 275 sayı çıkmıştır. Başlangıçta bir edebiyat dergisi hüviyetinde olan Yeni Ufuklar, daha sonra düşünce yazılarına ve çeviri metinlere ağırlık vermiştir.

⁴⁹ Vedat GÜNYOL, "Sanat ve Edebiyat Dergileri", Alan Yay., İst. 1986, s.63

İlk sayıda derginin amacı "Düşüncemiz için iyiyi, yaşamamız için doğruyu, haklıyı bulmaktır amacımız. Güzele gelince Yeni Ufuklar, iyie, doğruya bağlanan insanın mutlak güzeli yaratacağına inanıyoruz."⁵⁰ ifadeleriyle gösterilir.

Ufukların yazı kadrosu Yeni Ufuklar'da da yazmaya devam eder. Bunların yanında Sabahattin Eyüboğlu, Atalay Yörükoğlu, Fethi Naci, Güner Sümer, Ferit Edgü, Azra Erhat, Cevat Şakir Kabaağaçlı, Rauf Mutluay, Fakir Baykurt, Demir Özlü, Selim İleri gibi isimler de dergide yer almıştır.

Güney Dergisi (1 Nisan 1954 - Haziran 1973)

1954-1955 yılları arasında, Atif Özbilen yönetiminde 14 sayı çıktıktan sonra kapandı. 1967'de ikinci kez çıkarılmaya başlanan dergi, 1973'e kadar 72 sayı daha çıkartarak, toplamda 86 sayı ile edebiyat dünyamıza veda eder. Dergide şu isimlere rastlanır: M. Agâh Önen, Semra Özbilen, Ümit Yaşar Oğuzcan, Piyale Gönültaş, Samim Kocagöz, Mehmet Seyda, Celâl Çumralı, Burhan Gürel, Mehmet Ergün...

Diriliş Dergisi (Nisan 1960- Mart 1966)

1960'ta Hüsnü Gündüz, 1966'da Sezai Karakoç yönetiminde yayımlanan aylık düşünce, edebiyat ve siyaset dergisidir. Diriliş ilk dönemde, Ankara'da 1960 yılı baharında iki sayı çıktı. İkinci dönemde İstanbul'da Mart 1966'dan itibaren 12 sayı, üçüncü dönemde Ekim 1966'dan itibaren 16 sayı çıktı. Dördüncü dönem yayınına Eylül 1974'te başlayan dergi Haziran 1976'dan beri yayınına aralıklarla haftada iki sayısı çıkan "Düşünce, Edebiyat ve Siyaset günlüğü" olarak devam etmektedir.

⁵⁰ Vedat GÜNYOL, "Sanat ve Edebiyat Dergileri", Alan Yay., İst. 1986, s. 58

Dergi, “Düşünce, Edebiyat ve Siyaset günlüğü” haline dönüşünceye kadar günlük siyasetle ilgili konulara değinilmemiştir. “İslâm medeniyeti ve müslüman toplumların yeniden canlanmasını, gelişip serpilmesini çıkış noktası olarak kabul etmiş bir dünya görüşünü geliştirmeye çalışan Diriliş’in fikri muhtevası başyazılarında toplanmıştır. İkinci dönemin başyazılarını teşkil eden ve “İslâmın dirilişi” genel başlığını taşıyan yazılarda İslâm dünyasının ve onunla ilgili çevrelerin siyasî, fikrî ve sosyal durumu ve gelişmelerine bakış atılmış, İslâm dünyasının düşünce, inanış, edebiyat, sanat, iş ve harekette dirilmesinin şartları üzerinde kısaca durularak insanlığa İslâmın Çağrısı sunulmuştur... Diriliş’te ve aynı edebî anlayış çevrelerinde İslâm kültür ve edebiyat değerlerinin kullanıldığı, yeni bir şiir ve nesir tarzı görülmüştür.”⁵¹ Sezai Karakoç (Zülküf Canyüce, Mehmet Yasin, Mehmet C. Güneş, Sait Yeni v.d.), Abdullah Özdemir Hacıtahiroğlu, Kamil Öztürk, Rasim Özdenören, Cahit Zarifoğlu, Ziya Nur, Ali Özkavaf, Ahmet Yücel, Ebubekir Eroğlu, Mehmet Çavuşoğlu, Erdem Bayazıt, İsmail Kılıoğlu, Nuri Pakdil, Durali Yılmaz, Muzaffer Budak, Alaeddin Özdenören, Satılmış Aydın, Ömer Faruk Turgut, Musfata Çobankara, Ahmet Kot, Cahit Koytak, Kamil Eşref Berki, Arif Soylu, İsmet Özel; karikatürcü Kemal Özyurt; mütercimler Erol Güngör, Kamil Öztürk, Turgut Akman, Tahir Yücel, K. Eşfak Berk, Ahmet Kot gibi isimler Diriliş’i yazılarıyla besleyen başlıca şair ve yazarlardır.

Kitap Belleten (1Kasım 1960 – 1965)

Arslan Kaynardağ yönetiminde 43 sayı çıkan Kitap Belleten, kitap tanıtlarına eğilerek yazarların, kitapların, kütüphanecilerin bibliyografyalarına ve onların sorunlarına yer vermeyi amaçladı. Yurt ve Dünya edebiyatı hakkında haberler neşretti ve ünlü düşünürlerle konuşmalar düzenledi.

⁵¹ Geniş bilgi için bkz: Diriliş mad., Türk Dili Edebiyatı Ans. C.2, Dergâh Yay., İst. 1977, s. 325-326

Papirüs (1960 – 1981)

Cemal Süreyya yönetiminde üç ayrı dönemde toplam 53 sayı çıktı. 1960-1961'de dört sayı, 1966-1970'te 47 sayı, 1980-1981'de iki sayı yayımlandı. Yeni Türk edebiyatına yeniden bakma ve yerli ürünleri değerlendirme çabası içinde oldu. Telif çalışmalarının da yer aldığı derginin her bir sayısında yaşayan şairlerden biri tanıtılmıştır. Sahibi olan Cemal Süreyya'nın da katkılarıyla hem ele alınan konular, hem de ele alış tarzıyla eleştiri ortamına katkıda bulundu. Cemal Süreyya, Mehmet H. Doğan, Turgut Uyar, Tevfik Akdağ, Ceyhun Atuf Kansu, Muzaffer Erdost, Can Yücel, R. Tomris, Uğur Kökden Papirüs'te sık görünen şair ve yazarlardır.

İmece (Mart 1961 – Ekim 1970)

Sabahattin Eyüboğlu, Şerif Tekben idaresinde 112 sayı çıkan dergi, Köy Enstitüsü çıkışlı yazar ve sanatçılar tarafından desteklenmiştir. Başta kırsal kesimin sorunları olmak üzere eğitim konularına ve edebiyata yer veren dergide Hasan Ali Yücel, Sabahattin Eyüboğlu, Azra Erhat, Yaşar Kemal, Fakir Baykurt, Mahmut Makal, Talip Apaydın gibi yazarlar öne çıkar.

Çağdaş Dergisi (Ekim 1961- Nisan 1965)

Sahibi ve sorumlu yayın müdürü olan Şahinkaya Dil yönetiminde 43 sayı çıktı. Birçok genç yazara sayfalarında yer verdi. Şiir, hikaye inceleme, tenkit ve tanıtma yazılarının yer aldığı derginin yazı kadrosunda Şahinkaya Dil, Muzaffer Uyguner, Sami N. Özerdim, Osman Türkay, Kemal Or, Abdullah Rıza Ergüven, Mehmet Haşmet, Vehbi Cem Aşkun, Mahmut Makal, Selahattin Batu, Behçet Necatigil, İlhan Geçer, Bekir Sıtkı Erdoğan, Sadi İrmak, Edip Cansever, Behçet Kemal Çağlar, Oğuz Kazım Atok, İsmail Ali Sarar, Ümit Yaşar Oğuzcan, Agah Sırrı Levend, Ahmet Kutsi Tecer, Metin And, Şemstin Kutlu, Dursun Akçam, Mehmet Salihoğlu, Ceyhun Atuf Kansu,

Yavuz Bülent Bakiler, İsmail Karaahmetoğlu ve Cahit Külebi gibi yazarlar yer almıştır.

Ataç Dergisi (15 Mayıs 1962 - 1 Ekim 1964)

Şükran Kurdakul yönetiminde yayımlanan aylık sanat ve edebiyat dergisidir. 30 sayı yayımlanan Ataç dergisi, 1960 sonrasında ortaya çıkan sol eğilimli dergilerdendir. M. Cevdet Anday, Asım Bezirci , Attila İlhan, Orhan Kemal, Samim Kocagöz, Kamuran Şipal, O. F. Toprak, Demirtaş Ceyhun, Tahir Alangu, Tahsin Yücel, Aydın Hatiboğlu gibi isimler belli başlı yazar kadrosu olarak zikredilebilir.

Türk Kültürü (Kasım 1962)

Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsünün yayın organı olan derginin imtiyaz sahibi Ahmet Temir, yazı işleri müdürü ise Şerif Başstav'dır. Dergi millî kültürümüzün, tarih ve sanatımızın, dilimizin türlü yönlerini araştırmak, incelemek ve bunları halka nakletmek amacını güderek yayın hayatına atılmıştır.

Bu yayın organı; akademik bir araştırma dergisi olarak, Türk dünyasının tarihi, dil, din ve toplum sorunları, ayrıca coğrafi ve jeopolitik durumu hakkında araştırmalar yayımladı. Türk ülkelerinin yakın geçmişi, bugünü ve geleceği, Türk lehçeleri, halkıyat araştırmaları, dil devrimi, sadeleşme meselesi, güzel sanatlar, edebiyat ve mimarî gibi çok çeşitli konular ele alındı. Türk unsurları arasındaki fikir, dil, ölkü ve gönül birliği göz önünde tutuldu. "Türk Kültürü"nde Türk edebiyatını oluşturan değerler, kişiler ve metinler üzerinde çok sayıda inceleme-araştırma yazısı yayımlanmıştır. Dergi, son devirde çıkan ilmî dergiler arasında gerek düzenli neşriyatı, gerekse muhteviyatı bakımından dikkate değer bir yayım organı olarak

görülmüştür.”⁵² Halil İnalçık, Abdülkadir İnan, Oktay Aslanapa, İbrahim Kafesoğlu, Kemal Ortaylı yazılarıyla dergide yer alan isimlerden bazılarıdır.

Otağ (15 Ocak 1963- Mart 1964)

1963-1964 arasında Mübeccel İzmirli yönetiminde 15 sayı çıkan Otağ dergisi uzun soluklu olamamıştır. Dergide daha çok genç şair ve yazarlardan oluşan bir kadro vardır.

Yeni İnsan (Ocak 1963 – Eylül 1971)

Celal Sılay yönetiminde 105 sayı çıktı. Hemen her sayıda yazı neşreden derginin resme ağırlık tanıdığı görülür. Çoğunlukla Celal Sılay ve Mustafa Seyit Sutüven’in şiirlerinin yer aldığı dergide şu imzalara rastlanmaktadır: İsmet Zeki Eyüboğlu, İlhan Selçuk, Edip Cansever, Hilmi Ziya ülken, Haldun Taner, Oktay Rifat, Cahit Tanyol, Samim Kocagöz, Cemal Süreyya, Behçet Necatigil.

Dönem (Ekim 1963 – Haziran 1965)

Kuruculuğunu Asım Bezirci ve Hüseyin Cöntürk’ün, danışmanlığını Edip Cansever ve Konur Ertop’un yaptığı aylık edebiyat dergisi Dönem, toplam 21 sayı çıktıktan sonra maddî imkânsızlıklar sebebiyle yayın hayatına veda etmiştir.

Dönem, bir edebiyat dergisidir. Edebiyata karşı olan, edebiyatı zayıflatan, onu umursamayan görüş ve davranışları hoş karşılamaz. Edip Cansever, Turgut Uyar, Metin Eloğlu, Azra Erhat, A. Turan Oflazoğlu, Cemil

⁵² Geniş bilgi için bkz: Türk Kültürü mad., Türk Dili Edebiyatı Ans. C.8, Dergâh Yay., İst. 1977, s. 416-417

Meriç, Asım Bezirci, Ercüment Uçarı, T. Sait Halman, Gülten Akın, İsmet Özel, Ümit Meriç dergiye yazı ve şiirleriyle katkıda bulunan şahsiyetlerdir.

Yeni Dergi (Ekim1964 – Mayıs 1975)

Fuat Bengü idaresinde 128 sayı çıkan dergi, başka dillerdeki sanat olaylarını ve düşünce tartışmalarını dilimize aktarmıştır. Sanatın sorunları hakkında tartışma yaratan yazılara yer veren Yeni Dergi, 1967'den sonra yerli yazılara ağırlık vermiştir. Bu neşir organı, Yeni roman, düşünce özgürlüğü, Afrika şiiri, Küba Edebiyatı, Marksçı eleştiri özel sayılarını çıkarmıştır.

Şairler Yaprağı (Kasım 1965 – Haziran 1967)

Kemal Özer'in yönettiği Şairler Yaprağı, 20 sayıda yayımına son vermiştir. Dergide öncelikle şiire ve şiirin sorunlarına yer verildiği görülür. Ayrıca çeviriler, inceleme ve eleştiri yayıları da yayınlanmıştır. Derginin yazar kadrosuna şiirleriyle katılan isimler şunlardır: Hilmi Yavuz, Gülten Akın, Can Yücel, Abdullah Bulut, Sezai Karakoç, Cevat Çapan.

Cep Dergisi (Kasım 1966 – Mart 1969)

Bilim ve sanat dallarında dünyadaki gelişmeleri çeviri yoluyla aktarmayı amaçlayan Cep dergisi Yaşar Nabi Nayır yönetiminde 29 sayı çıktı. "Dünya sanat, edebiyat ve düşünce alanında önemli yeri olan birçok yazar ve düşünürün eserlerinin tercümeleri yanında tenkit, kitap tanıtımları ve muhtelif milletlerin edebiyat, sanat ve düşünce hayatlarına ait örnekler yer almıştır. Daha çok bir tercüme dergisi niteliğinde olan Cep dergisi bu özelliğiyle sanat ve edebiyat alanında ilgi çekici bir yayın olmuştur."⁵³ Ağırlıklı olarak tercüme yazılara yer veren derginin yazı kadrosunda Yaşar Nabi

⁵³ Geniş bilgi için bkz: Cep mad., Türk Dili Edebiyatı Ans. C.2, Dergâh Yay., İst. 1977, s. 51

Nayır, Rasin Tınaz, Özdemir Nutku, Nurullah Berk, Burhan Arpad, Osman Türkay, Tarık Dursun K., Ülkü Tamer, Tahsin Yücel, Melih Cevdet Anday, Muzeffer Uyguner gibi yazarlar vardır.

Yeni Gerçek (1 Eylül 1967 – Ekim 1968)

Aydın Hatipoğlu yönetiminde 11 sayı çıkmıştır. “Gerçekçilik anlayışına yeni bir yorum getirme kaygusu yanında, gerçekçi geleneğin mirasından yararlanma isteği doğrultusunda ikinci sayıda yayımlanan bildirinin altında şu imzalar var: Gürkal Aylan, Zühtü Bayar, Ataol Behramoğlu, Nihat Behram, Afşar Timuçin, Nurer Uğurlu.”⁵⁴

May (1 Ekim 1967 – Nisan 1970)

Mehmet Ali Yalçın yönetiminde May Yayınevinin reklam organı olarak 31 sayı çıktı. Toplumcu yazarlara sayfalarını açan dergide şu isimleri görürüz: Özdemir Asaf, H. İzzettin Dinamo, Necati Cumalı, Tahir Alangu, Konur Ertop, Rifat Ilgaz, Oktay Akbal, Asım Bezirci...

Edebiyat (Şubat 1968-)

Nuri Pakdil'in idaresinde çıkan dergide, geleneklere ve yerli kültürümüze bağlı İslâmcı bir dünya görüşünün etkileri görülür. Bu yayın organında yer alan isimler şunlardır: Nuri Pakdil, Akif İnan, Rasim Özdenören, Erdem Bayazıt, Cahit Zarifoğlu, Durali Yılmaz, Ebubekir Eroğlu, Mustafa Miyasoğlu, M. Atilla Maraş...

⁵⁴ Vedat GÜNYOL, "Sanat ve Edebiyat Dergileri", Alan Yay., İst. 1986, s.71

Yeni eylem (Nisan 1968)

Devrimci ve öncü bir edebiyat dergisi olan Yeni Eylem, önceki kuşak yazarlarına yer vermekle birlikte özellikle genç yazarlara sayfasını açmıştır. Dergide Bilgin Adalı, Metin Güven, Hüseyin Cevahir, Ahmet İnan, Gürsen Topses'in yazılarına yer verilmiştir.

Yeni Edebiyat (Kasım 1969 – Ekim 1971)

Yazı işleri müdürü Doğan Hızlan öncülüğünde İstanbul'da 24 sayı çıktı. Okuyucu ile sanatçı arasındaki uzaklığın azalmasını, okuyucunun edebiyata daha da yakınlaşmasını sağlamak üzere çıkan Yeni Edebiyat, röportajlar, konuşmalar, açık oturumlar düzenlemiştir. Yeni Edebiyat, bir yandan Türkiye ve dünyadaki önemli edebiyat olaylarını yansıtmaya özen gösterirken bir yandan da sanatçıların özel yaşamlarına ve güncel haberlere yer vermiştir. Ayrıca kitap tanıtımlarına, aylık kitap listelerine bir bölüm ayırmıştır.

Sabahattin Kudret Aksal, Turgut Uyar, Konur Ertop, Doğan Hızlan, Necati Cumalı, Turhan Selçuk, Rauf Mutluay, Orhan Hançerlioğlu, Abdülbaki Gölpinarlı, Cevdet Kudret, Aziz Nesin, Orhan Kemal, Oktay Akbal, Behçet Necatigil, Şükran Kurdakul, Bilge Karasu, Hilmi Yavuz, Ferit Edgü dergide yer alan şair ve yazarlardan bazılarıdır.

Sesimiz (Kasım 1969 -)

Önceleri Sanat, ekonomi ve turizm konularına ayrılmışken, sonradan sanat ve edebiyat dergisi niteliği kazandı. Vecihi Timuroğlu, Hasan Hüseyin, Niyazi Berkes, Muzaffer Uyguner, Şükran Farımaç, İnci Aral, Ali Yüce gibi imzaların şiir, hikâye, denem ve tenkit yazıları yayımlandı.

Bu bilgilerin ışığında sonraki bölümlerde, Türk Dili'nin 14-20 arası ciltlerinin dönemin edebî faaliyetlerine katkısı, matbuat âlemindeki yeri ve önemi üzerinde durulacaktır.

2. BÖLÜM : TÜRK DİLİ DERGİSİNİN TEŞEKKÜLÜ VE ÖZELLİKLERİ

A. DERGİNİN ADI VE ÖZELLİKLERİ

Tanzimattan itibaren görülen zihniyet değişimi ve yeni kimlik arayışı, Atatürk'le birlikte devrimci bir anlayışla sonuca bağlanmış ve sistemleştirilmiştir.

“Cumhuriyet dönemi sosyal yapımız ve kültür hayatımız bakımından yeni bir çağın başlangıcıdır. Cumhuriyet Türkiye’si Batıdaki gelişmeleri ve yaratıcılığı doğuran düşünce kaynaklarına yönelerek, yeni değerler sistemine bağlı millî bir Türk kültürü meydana getirme çabasına girmiştir.”⁵⁵

Kültürün unsurlarından biri de tarihtir. Bir milletin tarihi, onun bütün kültür varlıklarının sürekliliğini sağlayan ögesidir. Kısacası tarih, toplumun zaman içindeki gelişme yönünü belirleyen, insanın kendi toplumu ile diyalog kurmasını ve bütünleşmesini sağlayan, ondaki toplum şuurunu canlı tutan bir kültür hazinesidir.⁵⁶ Cumhuriyetin ilk yıllarında Atatürk ve çevresindeki ilim adamları, Türk kültürünün korunması ve zenginleştirilmesi için Türk tarihi ve diline değer vermenin, bu yolda ilmî çalışmalar yapmanın bilincinde idiler.

Atatürk Cumhuriyetin ilânından sonra söylediği nutuklarda şu hususlara değinir: “Türkiye Cumhuriyeti’nin temeli kültürdür...”, “Cumhuriyetimizin dayanağı Türk milletidir. Bu milletin fertleri ne kadar Türk kültürü ile dolu olursa, o millete dayanan Cumhuriyet de o kadar kuvvetli

⁵⁵ Zeynep KORKMAZ, “Cumhuriyet Döneminde Bir Kültür Dili Olarak Türkçe”, Türk Dili Üzerine Araştırmalar, TDK yay., Ankara, 1995, s. 651-653

⁵⁶ a.g.e., s. 670

olur.” Bu sözlerle Atatürk, Türk dünyasının millî varlığının korunması ve devamı için millî tarihimiz ile dilimizin araştırılıp geliştirilmesini arzu ediyor ve bunun Türkiye Cumhuriyeti'nin vazifesi olduğunu belirtiyordu.

Cumhuriyet dönemine girildiği zaman, dil-millet, dil- kültür arasındaki ilişki ve Türk dilinin içinde bulunduğu durum, Türk diline eğilmeyi gerektiriyordu. Atatürk bu durumu Sadri Maksudî'nin kitabına yazdığı notta şu sözlerle ifade etmiştir: “Millî his ve dil arasındaki bağ çok kuvvetlidir. Dilin millî ve zengin olması, millî hissin inkişafında başlıca müessirdir. Türk dili dillerin en zenginlerindedir, yeter ki bu dil şuurla işlensin.

Ülkesini, Türk istiklâlini korumasını bilen Türk milleti, dilini de yabancı diller boyunduruğundan kurtarmalıdır.”

Atatürk'ün Türk dilinin lââyık olduğu değere kavuşmasını sağlamaya yönelik bir takım hedefleri olduğu sözlerinden anlaşılmaktadır. Bu hedefler;

“1) Dili, karma ve yapma bir dil durumunda olan Osmanlıcadan arta kalan pürüzlerinden ayıklamak.

2) Bu yolla, aydınların dili ile halkın dili, yazı dili ile konuşma dili arasındaki açıklığı kapatmak,

3) Türk diline millî bir gelişme yolu çizmek,

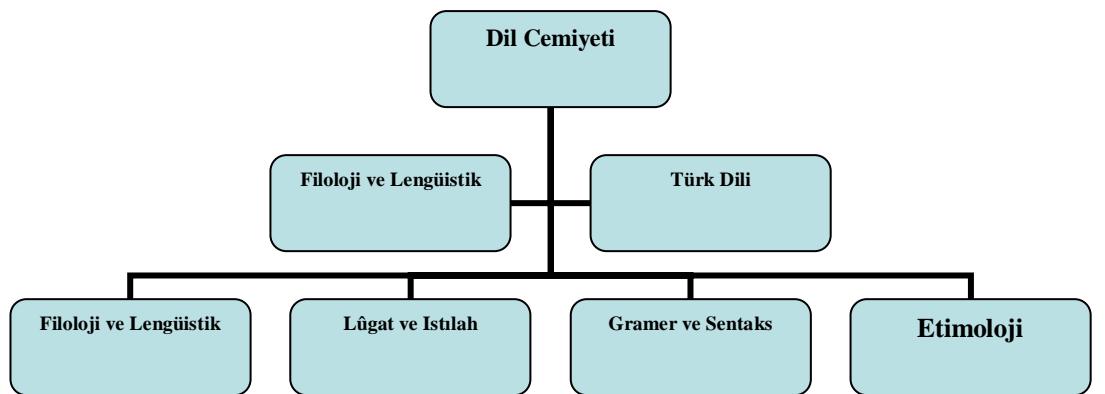
4) Türkçeyi uzun vadede, çağdaş uygarlığın gerektirdiği her türlü ihtiyacı karşılayacak kelime ve kavramlara sahip, işlek ve zengin bir kültür dili durumuna getirebilmek, şeklinde özetlenebilir.⁵⁷

⁵⁷ Zeynep KORKMAZ, “Atatürk ve Türk Dili”, Siyasî ve Sosyal Araştırma Vakfı “Türk Dili” Semineri, 26-27 Aralık, 1980, İstanbul, s. 21-22

Osmanlı İmparatorluğu'nun fikir akımlarını, yaşanan siyasî ve sosyal olayları yakından izleyen Atatürk, imparatorluğun çöküşünün askerî ve siyasal sebeplerden çok sosyal temellere dayanan aksaklıklardan kaynaklandığını biliyordu. Bunun için Cumhuriyeti ilân ettiği zaman bunu asla yeterli görmemiştir. Sosyal kurumları günün şartlarına göre yeniden tanzim edilmeyen ve iç yapısı sağlam temellere dayanmayan bir millet, uzun süre bağımsız kalamazdı. İşte bunun için Türk toplumunda köklü değişiklikler yapmak gerekiyordu. Bu köklü değişiklikler devrimler ile gerçekleştirilmiştir.

Mustafa Kemal, arkadaşlarına "Dil işlerini düşünecek zaman gelmiştir." diyerek ertesi gün yani 12 Temmuz 1932'de "Türk Dili Tetkik Cemiyeti"ni kurdurmuştur. Atatürk derneğin başkanlığına Samih Rifat'ı, genel yazmanlığına Ruşen Eşref'i getirmiştir.

Türk dili ile ilgili konuların dil uzmanları tarafından ele alınmasının yerinde olacağını düşünen Büyük kurtarıcı, bir kurultay toplanması buyruğunu verir. Atatürk Kurumun hangi işlerle meşgul olması gerektiğini kendi eliyle çizdiği bir şema ile göstermiştir.

Âfet İnan, Cumhuriyetin kurucusunun kurum için çizdiği hedefi şu şekilde ifade eder: "Atatürk'ün Türk Dil Kurumu için hedefi iki cepheli olmuştur:

1. Türk dilinin sadeleşmesi, halkın konuşma dili arasında bir birlik ve âhenk kurulması. Konuşma, edebiyat ve bilim dilimizin kesin kurallarla tespit edilerek tarihî metinlerden ve yaşayan halk lehçelerinden taramalar, derlemeler yaparak bir kelime ve terim hazinesi vücuda getirilmesi.

Bunların başarılması için zamana ve yeni bir kurulun sürekli çalışmalarına ihtiyaç duyuluyordu.

2. Dil incelemelerinde ikinci hedef tarihî araştırmalarda belge olan, ölü veya eski dillerin metodlu bir şekilde incelenmesi ve mukayese edilmesi."⁵⁸

12.07.1932 tarihli resmî belgenin, Türk Dili Tetkik Cemiyeti Nizamnamesi'nin "Maksat ve Aza" kısmında, kurumun amaçları ifade edilerek bu amaçları gerçekleştirmek için gerekli vasıtalar belirtilir. Bu belgenin üçüncü maddesinde Kurumun amacı, "Cemiyetin maksadı, Türk dilini tetkik ve elde edilen neticeleri neşir ve tamim etmektir"⁵⁹ diye özetlenir. Böylece yapılan çalışmaları yayımlamak ve duyurmak üzere bir yayın organının gerekliliği anlaşılmıştır. Cemiyetin maksadına ermek için kullanacağı vasıtalarından biri de "Türk Dili Tetkik Cemiyeti meselesinin semerelerini her türlü yollardan neşre çalışmak"⁶⁰tır. Bu çalışmalarla Türk Dil Kurumunun dilimizi geliştirmek ve zenginleştirmek için yapacağı ilmî araştırmalardan halkın da bilgi sahibi olması amaçlanmıştır.

26 Eylül 1932'de toplanan ilk Türk Dil Kurultayının kabul ettiği yedi maddelik çalışma programının altıncı maddesinde Kurum organı olarak bir derginin yayımlanması gerektiği ifade edilir: "Derneğin kendi çalışma ve

⁵⁸ Âfet İNAN, "TDK'nın Kuruluşu Üzerine", Türk Dili, C.6, S.69, 1 Haziran 1957, s. 479

⁵⁹ Nail TAN, "Kuruluşunun 70. Yıl Dönümünde Türk Dil Kurumu", Türk Dil Kurumu Yay., Ank. 2001, s.20.

⁶⁰ a.g.e., s. 20.

araştırmaları ile dış memleketlerde bu konu ile uğraşanların araştırmalarını yayımlayacak bir dergi çıkarması"⁶¹ karara bağlanır.

İlk sayısı Nisan 1933 tarihinde çıkan bu derginin adı "**Türk Dili/Türk Dili Tetkik cemiyeti Bülteni**"dir. Üçüncü dil kurultayında (26 Eylül 1936) Türk Dili Tetkik Cemiyetinin adı "Türk Dil Kurumu" olarak değiştirilir. Böylece derginin de adı "Türk Dil Kurumu Bülteni" olur. 1938'e kadar 33 sayı çıkan bu dergi, yayımına iki yıl ara verdikten sonra 1940'ta "**Türk Dili/Türkçe, Fransızca Belleten**" adıyla neşredilir. Aralık 1943'e kadar 20 sayısı çıkan dergiye yine ara verilir.

1945 Haziranından, 1950 Ocak ayına kadar 15 sayı neşredilen derginin ismi bu üçüncü dönemde "**Türk Dili Belleten**" olur.

Yirmi aylık bir aradan sonra Ekim 1951 tarihinde yayın hayatına giren yeni derginin adı "**Türk Dili/Aylık Dil ve Edebiyat Dergisi**" olur. Yayın hayatını, neredeyse hiç aksatmadan günümüze değin sürdüren bu dergi, Mayıs 2007'de 665. sayısına ulaşmıştır. Bu yönüyle matbuat âleminde, Varlık'tan sonraki en kıdemli dergimiz olmuştur.

Türk Dili dergisi yayın hayatına başlamadan önce Kurumun düzenlediği "Dil Kurultayları"nın hemen hepsinde Belleten'den başka haftalık veya aylık bir dergi çıkarılması gerekliliği üzerinde durulmuş, hatta çıkarılması düşünölen derginin, amacıyla birlikte içeriği de ortaya konmuştur. 1945'te Beşinci Kurultay'a sunulan önergede şu ifadelere yer verilmiştir: "Derginin ereği arı Türkçeyi yaymak olacaktır. Bunun için elden geldiği kadar arı Türkçe ile yazılmış şiirler, hikâyeler, denemeler, başka dillerden çevirmeler verecektir. Derginin bir başka bölümünde eski metinler üzerinde yapılmış incelemeler, irdelemeler bulunacaktır. Üçüncü bölüm dil üzerinde

⁶¹ Zeynep KORKMAZ, Cumhuriyet Döneminde Türk Dili, Ankara Ü. Basımevi, 1974, s. 67

tartışmalara ayrılacak bu arada basında dil üzerine çıkan yazıların özeti ile gereken cevapları verilecektir."⁶²

Türk Dili'nin yayımlanma amacı ilk sayının birinci sayfasında "Türk Dili" imzalı "Başlarken" başlıklı yazıda şu şekilde dile getirilir: "Dilimizi dil üzerinde tartışmaların, çekişmelerin değil, yazarlarımızın kurup geliştireceğini biliyoruz. Bugünkü Türkçe ile neyi söyleyebiliyor, neyi söyleyemiyoruz? Ele alınacak asıl konu budur. Bunu bize bildirecek olan günümüzün edebiyatı, yazılarıdır. Bu dergi bunun için, bugünün Türkçesini, daha doğrusu Türkçelerini göstermek için çıkıyor. Bir çığırın, bir görüşün dergisi değil, Türkçeyi sevenlerin, Türkçe için çalışmak isteyenlerin dergisidir.

Bu dergiyi Türk Dil Kurumu çıkarıyor, ama yalnız kendi görüşünü yaymak, kendi yaptıklarını bildirmek, kendi fikirlerini savunmak değil, yarının Türkçesini kurmaya çalışanları biraraya toplamak, hepsine de kendi düşüncelerini, dileklerini bildirmek imkânını sağlamak için çıkıyor. Yarınki dil yalnız sizin diliniz, yalnız bizim dilimiz olmayacak, hepimizin dili olacaktır. Demek ki ona hepimizin çalışması gerekir. Bugünün tartışmaları, çekişmeleri yarın unutulur, ama elbirliğiyle kuracağımız dil çocuklarımıza, bizden sonra geleceklere en büyük armağanımız olur.

Bu dergi Türkçeyi seven, Türkçeye inanan, Türkçe için çalışmak isteyen bütün yazarlarımıza açıktır."⁶³

Agâh Sırrı Levend derginin ikinci cildinin ilk sayısında "Dil Davası ve Türk Dili Dergisi" adlı yazısında Türk Dil Kurumunun yaptığı çalışmalarını aktaracak ve Türkçeyi halka sevdirecek bir dergiye gereksinim olduğunu vurgular: "Hakikatte, kurulduğu günden beri ilmî araştırmalar ve incelemelerle Türk diline hizmet eden ve birçok eski ve değerli metinleri ilim âleminin tenkidine sunan Türk Dil Kurumu, bir yayım organından yoksundu. Yalnız ilmî

⁶² Agâh Sırrı LEVEND, "Dergimizin Karakteri", Türk Dili, C.3, S.28, 1 Ocak 1954, s.180

⁶³ Türk Dili Dergisi, "Başlarken", C.1, S.1, Ekim 1951, s.1

araştırmaları aksettirmek üzere belirsiz zamanlarda yayımlanan Belleten, bu 'vazifeyi göremezdi. Lâzım gelirdi ki, Dil Kurumunun amacını savunacak, çalışmalarını aksettirecek yapılan hücumları karşılayacak, bütün bunlardan başka, Türk dilini sanat yoluyla da halka sevdirecek ayrıca bir dergi olsun."⁶⁴

Derginin idarecisi Agâh Sırrı Levend, 28. sayıda "Dergimizin Karakteri" başlıklı yazısında, derginin karakterini maddeleştirerek anlatır:

"Dergide:

a- Şiirler, hikâyeler ve türlü yazılarla öz Türkçenin yayılmasına çalışılmalı, genç kalemlerin yazılarına yer verilmeli, yeni istidatların belirmesine imkân hazırlanmalıdır.

b- Dil davası türlü yönden savunulmalıdır.

c- Dil ve edebiyat hareketleri takip edilerek dergide aksettirilmelidir.

d- Dile ait meseleler üzerinde tartışmalar ve karşılıklı yazışmalar yapılmalıdır.

e- Dil Kurumunun çalışmaları belirtilmelidir.

f- Türkolojiye ve filolojiye ait haberler ve kısa bilgiler verilmelidir.

g- Sanat ve edebiyat bahisleri yer almalıdır.

h- Yeni çıkan eserler tanıtılmalıdır.

⁶⁴ Agâh Sırrı LEVEND, "Dil Davası ve Türk Dili Dergisi:", C.2, S.13, Ekim 1952, s.2

i- Edebiyat tarihimizle ilgili konulara ve eski metinlere yer verilmeli, dilimizin geçirdiği tarihî safhalar üzerinde durulmalıdır.

j- Türk diline hizmet edenler, birer vesile ile tanıtılmalıdır.

k- Gazete ve dergilerde çıkan dil konusu ile ilgili yazılardan gerekenler dergiye alınmalıdır."⁶⁵

Levend, aynı yazıda Kurumun gütmekte bulunduğu dil politikasına uygun olmak şartıyla her türden yazının dergide yer alabileceğini belirtir. "Türk Dili Dergisi, koleksiyonlarıyla, dil hareketinin geçirmekte olduğu safhaları takip etmek isteyenlere bir arşiv hizmeti görmedikçe vazifesini yerine getirmiş sayılamaz. Bunun içindir ki, herhangi bir edebiyat dergisinde bulunmayacak yazılar, Türk Dili Dergisinde yer alır. Hatta botaniğe ait bir yazı özlediğimiz bir dille ve kabul edilmiş Türkçe terimlerle yazılmak şartıyla, dergimizde pekâlâ yer bulabilir. Çünkü Kurumun amaçlarından biri de, Türkçenin 'bütün bilim, teknik ve sanat kavramlarını karşılayacak yolda gelişmesini' sağlamaktır."⁶⁶

Genellikle derginin baş yazılarını kaleme alan Agâh Sırrı, "Türk Dili bir dil dergisi midir yoksa edebiyat mı?" tartışmalarına şöyle cevap verir: "Hakikatte, aylık Türk Dili dergisi bir filoloji dergisi olmadığı gibi, edebî bir akımın, yahut bir edebiyatçılar topluluğunun organı da değildir. Bunun içindir ki aylık dergi dil davasını savunduğu, dil konusu ile ilgili yazılara yer verdiği kadar, sanat bahislerini de içine alacak, temiz bir dille yazılmış şiirler ve hikâyelerle dil sevgisini yaymaya çalışacak, fikir hareketlerini belirtmeyi de ihmal etmeyecektir. Türk Dili dergisi, belirli bir ülküyü gerçekleştirmek amacıyla yurdumuzda yayımlanan tek dergi olduğu için elbette Türk dilinin ve

⁶⁵ Agâh Sırrı LEVEND, "Dergimizin Karakteri", Türk Dili, C.3, S.28, 1 Ocak 1954, s.180-181

⁶⁶ a.y.,s.181

edebiyatının başlıca meseleleri üzerinde durmayı, tenkid edici yazılara yer vermeyi de görevleri arasında sayacaktır."⁶⁷

Derginin amacı, muhteviyatı ve duruşu bu tip yazılarla ve özellikle de Agâh Sırrı'nın kalemi aracılığıyla, okurlarla sık sık paylaşılmıştır.

Derginin birinci yılını doldurması üzerine, aynı zamanda TDK'nin genel yazmanı olan Agâh Sırrı Levend, Kurumun dergiden elde ettiği faydaları şöyle özetler:

"a- Dil Kurumu, amacını savunmak ve düşüncelerini yaymak imkânı bulmuştur.

b- Dil davası gazete ve dergilerde yeniden canlanmıştır.

c- Dil Kurumu bütün ilgileri üzerinde toplayan bir fikir ve hareket merkezi hâline gelmiştir.

d- Tanınmış fikir ve kalem sahipleriyle birçok gençlerin saflarımıza katılmasına sebep olmuştur.

e- Filolog ve Türkologlarla Kurum arasındaki münasebetin yeniden kurulmasına ve hızla gelişmesine yol açmıştır."⁶⁸

Türkiye'deki sanat ve edebiyat dergileri üzerine bir çalışma yapmış olan Vedat Günyol, Türk Dili'nin daha çok dil sorunlarına ağırlık vermekle birlikte, genelde edebiyat dergisi niteliği kazandığını belirtir. "Amacı bugünün Türkçesini göstermek olan Türk Dili, dil sorunları yanında Divan ve Halk

⁶⁷ Agâh Sırrı LEVEND, "Türk Dili Dergisi ve Derginin Dili", C.4, S.35, 1 Aralık 1954, s.129

⁶⁸ Agâh Sırrı LEVEND, "Dil Davası ve Türk Dili Dergisi", C.2, S.13, Ekim 1952, s.3

edebiyatları üzerine tartışmalar, inceleme ve deneme yazılarıyla birlikte bol şiir ve öykü yayınladı."⁶⁹

Derginin şekil özellikleriyle bu yayının organına baktığımızda, orta boyda çıkan derginin boyutlarının çok değişmemiş olduğunu ancak ilerleyen yıllarda kapak tasarımlarında farklılıklara gidildiğini görürüz. Yer yer ön ve arka kapaktaki renk tonları değişebilmektedir. Kurumun dergisi olması sebebiyle maddî kaygısı olmayan Türk Dili, kaliteli kağıda basılmıştır.

Derginin ilk sayısı, elli altı sayfası edebî metin, dört sayfası reklam olmak üzere altmış sayfa şeklinde düzenlenmiştir. Sayfaların devamlılığı, üçüncü sayı (Aralık 1951) 121. sayfadan itibaren ikili olarak verilmeye başlanmıştır. İkinci ciltten sonra sadece ilk sayıdan itibaren devam edegelen sayfa numaraları verilir. Günümüzde yüz sayfa civarında çıkmakta olan derginin incelediğimiz ciltlerdeki sayılarının sayfa sayısı genelde aynıdır. Dergide neredeyse hiç resim bulunmamaktadır. Bazı sayfalarda vefat eden şair ve yazarların fotoğrafları görülür. Az da olsa bazı sayılarda renksiz çizimlere rastlanır.

Dergideki yazılar genellikle küçük puntolarla basılmıştır. İlk sayfanın baş kısmında derginin adı, cilti, sayısı, numarası, ayı ve yılı yazılıdır. Türk Dili'nin Haziran 1968 yılına kadar çıkan sayılarında dergide değişik sayfalarda yer alan şiirler 201. sayıdan sonra bir yere toplanarak yayımlanır. Derginin son sayfalarına doğru yer alan "Olaylar ve Gerçekler" başlıklı bölümde dil tartışmaları yapılır ve öz Türkçecilik hareketine yöneltilen suçlamalara cevap verilir. Yine bu bölümde yabancı yayınlar ve yeni çıkan kitaplar tanıtılır, okur mektuplarına yer verilir.

⁶⁹ Vedat GÜNYOL, "Sanat ve Edebiyat Dergileri", Alan Yay., İst. 1986, s.56

Hem dergiyi yakından tanıtmak, hem de genel olarak dergideki yazıların dağılımları ve sıralanmalarını göstermek için konumuz olan 1965-1970 yılları arasındaki 213. sayıyı şöylece gözden geçirelim:

Dergideki ilk yazı Agâh Sırrı Levend'in Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın romancılığını anlattığı "Hüseyin Rahmi Gürpınar"(193-196) başlıklı yazıdır. Bu yazının ardından Burhan Arpad'ın kaleme aldığı "Hüseyin Rahmi'nin Romanları"(197-199) adlı yazıya yer verilir.

Derginin "Yorumlar" (200-202) kısmında arı dil ve öz Türkçecilik ile ilgili eleştirilere Ömer Asım Aksoy cevap verir. "Şiir"(203-216) başlığı altındaki kısımda pek çok şairin şiirleri yayımlanır. Behçet Kemal Çağlar, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Ceyhun Atuf Kansu, Gülten Akın, Nahit Ulvi Akgün, Halil Kocagöz, Muvaffak Sami Onat, E. Mahir Yalnız, İlhan Geçer, Şinasi Özdenoğlu, Oğuz Kazım Atok, Seyfettin Başçılar, Ayhan Hünelp ve Haluk Aker 160. sayıda şiirleri yayımlanan isimlerdir.

Hikmet Dizdaroğlu, "Yahya Kemal'in Siyasî ve Edebî Portreleri" (217-221) başlığını taşıyan makalede, Yahya Kemal'e ait olan adı geçen eseri değerlendirir.

Sabahattin Kudret Aksal "Eleştiri Üstüne" (222-230) adlı denemesinde eleştiri, eleştirmen sanatçı ilişkisine değinir. 230. sayfada TDK imzalı "Abdullah Battal Taymas'ı Kaybettik" başlıklı yazıda TDK'nin en eski üyelerinden olan şahsın ölümü duyurulur. Sonrasında Tahir Nejat Gençan'ın "Dilbilgisi Sorunları II" adlı makalesi yer alır.

Dergide genellikle dilbilgisi ağırlıklı yazılar yazan İbrahim Zeki Burdurlu, "Çocuk ve Allah'ta İsim Takımları" (236-241) başlıklı incelemesini okuyucuların dikkatine sunar.

“Tartışma” (242-249) başlığı altında okur ve şiir arasında bir kopukluk yaşanıp yaşanmadığı, eğer böyle bir kopukluk yaşanıyorsa bunun sebeplerinin ne olduğu sorulur. Türkiye radyolarında yayımlanan bu tartışma dergide aynen yer almıştır.

“Fiil Kiplerindeki Anlam Kaymalarının Nedenleri” (250-254) başlıklı yazıda Kevser Acarlar, dilimizde sıkça görülen anlam kaymalarına değinir.

Muzaffer Uyguner “Türk Standartlarında Terim Sorunu” (255-260) adlı yazıda, TSE’nin Türkçe terimler kullanma konusunda göstermiş olduğu hassasiyete değinir.

Özdemir Nutku “Murad Efendi ve III. Selim Tragedyası” (261-266) başlıklı yazısında Murad Efendi’nin yazmış olduğu III. Selim tragedyasını okuyucularına tanıtır.

Sevda Şener, Turan Oflazoğlu’nun yazmış olduğu “Sokrates’in Savunması” (267-270) adlı oyuna dair değerlendirmelerde bulunur. Sonrasında Leyla Kermenli’nin Amerikalı romancı ve eleştirmen James’in sanatını ele alan yazısı “Henry James ve Balzac” (271-274) yer alır.

Mehmet Turan Yarar’ın “Tanrıyı Savunan Böcek” (275-277) adlı hikâyesinden sonra, Samime Baltacıoğlu’nun Kars’taki anılarını anlatan “Ani’ye Giderken” (278-280) yayımlanır.

Derginin “Olaylar ve Gerçekler” (281-284) kısmında, Emin Özdemir’in dil tartışmaları çevresinde Faruk Kadri Timurtaş’a verdiği cevap yayımlanır.

“Kitaplar” (285-286) başlığı altındaki bölümde Adnan Binyazar, Sevgi Sabuncu’nun *Tante Rosa* adlı kitabını tanıtır ve değerlendirir. Sonrasında Aydın Oy, TDK’nin çıkarmış olduğu “Bölge Ağızlarında Atasözleri ve Deyimler” (286-288) adlı kitabı tanıtır.

Güney Çetin “Yeni Yayınlar” (288-291) bölümünde yeni çıkan eserler ve incelemeler hakkında kısa bilgiler verir. S. B. İmzalı yazıda (291-293) Ankara’yı ziyaret eden Claude Simon’un yapmış olduğu konuşma değerlendirilmiştir.

Dergide yer alan son yazıda (293-294) Ankara’daki sanat faaliyetleri okuyuculara duyurulmuştur.

Elli yılı aşkın süreden beri, matbuat hayatında yer alan Türk Dili dergisi, edebiyatımız için önemli başvuru kaynakları olabilecek nitelikte pek çok özel sayı çıkarmıştır.

Bu sayılardan bazıları şunlardır:

113	Şiir
118	Deneme
142	Eleştiri I
154	Roman I
159	Roman II
178	Tiyatro
188	Ataç
154	Atatürk
156	Sinema
207	Türk Halk Edebiyatı
214	Türk Kısa Oyunları
274	Mektup
286	Türk Öykücülüğü
400	Çocuk Edebiyatı
409	Türk Şiiri I / Eski Türk Şiiri
415-416-417	Türk Şiiri II / Divan Şiiri
445-450	Türk Şiiri III / Halk Şiiri

480	Yunus Emre
598	50. Yıl Özel Sayısı
607	Türk Dil Kurumunun 70.Yılı Özel Sayısı
609	Dil Bayramı'nın 70.yılı Özel Sayısı.
622	Türkiye Cumhuriyeti'nin 80. Yılına Armağan

Derginin pek çok sayısının da belirli sayfaları çeşitli konuların yer aldığı özel bölümlere ayrılmıştır. Bunlardan bazıları şunlardır:

256	Bilim-Kurgu
285	Anadili/Yabancı Dil Öğretiminde Dilbilgisinin Yeri
294	Özleştirme Durdurulamaz
350	Necati Cumalı ve Şiiri
351	Dil Özleşmesi ve Dil Akademisi Üzerine Soruşturma
355	Şemsettin Sami
357	Türk Yazınında Dış Göç
360	Reşat Nuri Güntekin
520	Halit Ziya Uşaklıgil
521	Ahmet Mithat Efendi

Özelliklerini bu şekilde vermeye çalıştığımız Türk Dili dergisinin 50. Yıl Özel sayısında TDK adına sahibi ve sorumlu yöneticisi olan Şükrü Halûk Akalın "Elli Yıl" başlıklı yazısında derginin yarım yüzyılını şöyle değerlendirir: "Türkçenin son elli yılda yaşadığı gelişmeyi görebilmek için Türk Dili'nin eski sayılarını şöyle bir karıştırmak yeterlidir. Yayımlanan her sayı ile Türkçenin kaydettiği gelişme açıkça görülür. Türkçenin yaşadığı bu gelişmede kuşkusuz Türk Dili dergisinin de yeri büyüktür. Türk Dili dergisi, Kurumun geniş kitlelere ulaşmasında daima önemli bir araç olmuştur. TDK'nin çeşitli etkinlikleri, yabancı sözlere türetilen karşılıklar bu dergi aracılığıyla topluma

duyurulmuştur. Bu yönüyle Türk Dili dergisi Türkçenin gelişmesinde ve zenginleşmesinde işlevini yerine getirmiştir."⁷⁰

Türk dilinin sadeleşmesi ve öz Türkçe kelimelerin kullanılması hedefi doğrultusunda her kesimden okura ulaşmayı amaçlayan Türk Dili'nin kendisinden beklenen faydaları sağladığı söylenilebilir. Bu yayının, dil konusuna çok önem vermesinin yanı sıra, aynı zamanda bir sanat ve edebiyat dergisi olma vasfına ulaştığını ifade edebiliriz. TDK'nın imkânları sayesinde geniş bir dağıtım şebekesiyle yurdun her tarafına, özellikle okullara, ulaştırılabilen dergi öz Türkçeyi benimseyenlerin toplandığı en önemli muhit hâline gelmiştir.

Görüldüğü gibi Türk Dili dergisinin en önemli işlevi, Kurumun dil anlayışını savunmak ve Türkçenin geçirdiği aşamaların takip edilebileceği bir yayım organı olmaktır.

B. DERGININ EDEBÎ MUHİTİ

Türk Dili uzun soluklu bir dergi olmasının yanında çok çeşitli şair, yazar ve düşünürleri bünyesinde toplamış bir dil ve edebiyat dergisidir.

Türk Dili, neşriyat âlemine adım attığı ilk sayısında "Başlarken" isimli yazıda, Türkçeyi seven herkese kapılarının açık olduğu açıklamasını yapar:

"Bir çığırın, bir görüşün dergisi değil, Türkçeyi sevenlerin, Türkçe için çalışmak isteyenlerin dergisidir.

⁷⁰ Şükrü Halûk AKALIN, "Elli Yıl", Türk Dili 50.Yıl Özel Sayısı, S.598, Ekim 2001, s.315

Bu dergi Türkçeyi seven, Türkçeye inanan Türkçe için çalışmak isteyen bütün yazarlarımıza açıktır."⁷¹

İncelediğimiz 60 sayı, derginin bu niyetinin pratiğe yansıtıldığını doğrular mahiyettedir. Derginin 14-20. ciltlerde 541 farklı yazar ve şairin eserleri yer almaktadır.

Türk Dili'nin incelediğimiz ciltlerinin çevresinde, derginin "dil anlayışı" ortak paydasında eser veren çeşitli ve zengin yazar kadrosunun oluşturduğu bir edebî muhit teşekkül etmiştir.

Türk Dil Kurumunun yayın organı olan dergide, Kurumun yönetim kurulunda olan yazarlar, çekirdek kadronun temelini oluşturur. Bunun dışında Kurumda veya dergide herhangi bir idarî görevi olmayan, eserleriyle çekirdek kadroda yer alan yazar ve şairler de vardır.

Bu çekirdek kadronun yanında öz Türkçeyle şiir, hikâye, deneme gibi türlerde eser veren genç isimlere yer verilmiştir. Pek çok usta kalemin de yazıları ve şiirleriyle desteklediği dergi geniş bir edebî muhite sahiptir.

Türk Dili dergisinin 1965-1970 yılları arasındaki edebî muhitini üç başlık altında sınıflandırabiliriz.

a) Çekirdek Kadro (1965-1970)

Türk Dili dergisinin çekirdek kadrosunu, derginin edebî faaliyetlerine yön veren sanatçılar ve araştırmacılar teşkil eder. Çekirdek kadroyu oluşturan kalemlerin büyük bir kısmı, aynı zamanda TDK'nın yönetim kurulunda yer alan isimlerdendir.

⁷¹ Türk Dili, "Başlarken" C.1, S.1, Ekim 1951, s.1

Derginin edebî muhitinde en dikkat çeken isim, **Agâh Sırrı Levend**'dir. Kurumun genel yazmanı olan Agâh Sırrı, incelediğimiz ciltlerde 51 adet yazı ile en fazla eser veren isimlerin başında gelir. Neredeyse her sayıda iki yazısı neşredilir. Başyazılarıyla, derginin en önemli savunucusu durumundadır. Bu başyazılarda Kurumun ve derginin faaliyetlerine yer verildiği görülür. Türkçede özleşme hareketinin gerekliliği ve başarısı okurlarla paylaşılır ve eleştirilere cevap verilir. Ayrıca Agâh Sırrı Levend'in edebiyat tarihi çalışmaları ile şairler ve yazarlar hakkındaki yazıları da dikkat çekici kalem mahsülleri olarak zikre değer.

Agâh Sırrı'dan sonra en fazla yazısı neşredilen yazarlardan biri olan **Ömer Asım Aksoy**, adeta derginin sözcüsü konumundadır. Türk Dili'nin dil politikasına uygun olarak öz Türkçecilik ve uydurmacılık hakkındaki eleştirilere "Yorumlar" başlığı altındaki yazılarıyla cevap verir.

Muzaffer Uyguner, 48 adet yazısıyla dergideki en önemli eleştirmenlerden biridir. Özellikle eserler üzerindeki değerlendirmeleri dikkate değerdir. Derginin son kısmında yer alan kitap tanıtımlarının büyük bir kısmı da Uyguner'in kaleminden çıkmadır. Bu alanda ona **Hikmet Dizdaroğlu** ve **Satı Erişenler** eşlik eder.

İsmail Hakkı Baltacıoğlu sanat, Türk plastik sanatları, ulus gerçeği ve tiyatro üzerine yazılar yazmıştır.

Cahit Öztelli ve **Fahrettin Kırzioğlu** halk edebiyatı ve folklorla ilgili inceleme ve araştırmaları içeren makaleler ele almışlardır.

Metin And ve **Özdemir Nutku** tiyatro sanatı, Türk tiyatrosu, Karagöz ve meddahlık geleneği, Türkiye'de tiyatro tarihi konularında dikkate değer yazılar neşretmişlerdir.

Mehmet Salihoğlu, Kıvanç Demir ve Emin Özdemir dil tartışmaları çevresinde geçen eleştirel yazılar kaleme almışlar, öz Türkçeleşme hareketine yönelik tenkitleri cevaplamışlardır. Mehmet Salihoğlu'nun edebî şahıslar ve eserleri hakkında değerlendirmeleri de bulunmaktadır.

Behçet Necatigil ve Sabahattin Kudret Aksal yazdıkları şiir ve tiyatro eserleriyle dergide yer alırlar.

Selahattin Batu, Nermi Uygur, Adnan Binyazar çeşitli konulardaki denemeleriyle güzel örnekler sunmuşlardır.

Derginin yazı kurulunda da görev alan **Salah Birsal**, tiyatro konulu gezi yazıları kaleme almıştır.

Ceyhun Atuf Kansu Atatürk'ü anlattığı makale ve şiirleriyle derginin yazı kadrosuna katılır.

İbrahim Zeki Burdurlu ile **Kevser Acarlar** dil bilgisi alanında makaleler neşreder. **Melahat Özgü**, Atatürk devrimlerini anlatan yazılar kaleme almıştır.

Derginin teknik işlerini de yürüten **Ali Püsküllüoğlu** sahnelenen tiyatrolar hakkında kaleme aldığı eleştiri yazılarıyla dergide tek isim olarak öne çıkar.

Türk şiirinin velud isimlerinden **Fazıl Hüsnü Dağlarca** 22 adet şiiriyle derginin en önemli şairleri arasındadır. **Ceyhun Atuf Kansu, Behçet Kemal Çağlar, Tahsin Saraç, Mehmet Turan Yarar, Sabahattin Kudret Aksal** Türk Dili'nde şiirleri yayımlanan diğer şairlerdir.

Derginin başlıca hikâyecileri **Samim Kocagöz, Necati Cumalı, Âfet Muhteremoğlu**, en üretken tiyatro yazarı ise **Orhan Asena**'dır.

Çekirdek kadronun bu isimlerle sınırlandırılabilceğini söyleyip diğeryazar kadrolarından bahsedebiliriz.

b) Gençler

Türk Dili'nde yazı sahasının neredeyse her diliminde genç istidatlara yer verildiğini görüyoruz. Zaten derginin başyazarı Agâh Sırrı Levend de genç yazarları yüreklendirmek gerektiği görüşündedir. Türk Dili dergisinin amaçlarından biri de, "Şiirler, hikâyeler ve türlü yazılarla öz Türkçenin yayılmasına çalışılmalı, genç kalemlerin yazılarına yer verilmeli, yeni istidatların belirmesine imkân hazırlanmalıdır."⁷² ilkesinin gerçekleştirilmesidir.

Bu doğrultuda genç kalemlere çokça yer verilir. Derginin şair kadrosunun büyük bir kısmı genç amatör yazarlardan oluşur. TDK ayrıca öz Türkçeyle yazan yeni istidatları keşfedip edebiyat âlemine sunmak için hikâye yarışması düzenlemiş, yarışmanın sonunda dereceye giren ya da beğenilen hikâyeleri dergide yayımlamıştır.

Gençlerin, şiir ve hikâyeden başka diğeryazar konularda da yazılar kaleme aldıklarını söyleyebiliriz. Gençlere, dergide yer verilmesinin sebeplerinden biri de onların öz Türkçeye itibar etmediği eleştirisinin yersiz olduğunu göstermektedir.

Cumhuriyet'ten sonra doğan, pek çok genç ilk kalem tecrübelerini Türk Dili'nde neşretmiştir. Bu gençler arasından yıllar sonra edebiyat ansiklopedilerine girmeyi başarabilmiş isimleri zikredebiliriz: Özdemir İnce, İlhan Geçer, Coşkun Ertepinar, Halil Uysal, Talat Sait Halman, Erdoğan

⁷² Agâh Sırrı LEVEND, "Dergimizin Karakteri", Türk Dili, C.3, s.28, 1 Ocak 1954, s.180

Alkan, H. Vasfi Uçkan, Halim Yağcıoğlu, Osman Türkay, Cemal Süreyya, Cahit Zarifoğlu, Metin Eloğlu, Haluk Aker, Şinasi Özdenoğlu, Türkan İldeniz, Başaran, Ercüment Uçarı, Gülten Akın, Yahya Benekay, Ahmet Nadir Caner, Şahinkaya Dil, Abdullah Rıza Ergüven, Ayhan Hünalp, Onat Kutlar, Mustafa Şerif Onaran, Nüzhet Erman, Demir Özlü, Sabih Şendil, Turgut Uyar, Nevzat Üstün, Ayhan Can, Leyla Kermenli, Abdülkadir Bulut, Kerim Aydın Erdem, Bilge Karasu, Tarık Zafer Tunaya, Adnan Ardağı, Selçuk Baran, A. Turan Oflazoğlu, Turgut Özakman.

Genç şair ve yazarlara sayfalarında yer açarak, onların yetişmesine imkân hazırlayan Türk Dili dergisinin öz Türkçe'yle yazan bu yeni kalemleri yüreklendirip ödüllendirdiği söylenebilir.

c) Dışarıdan Destekleyenler

Çekirdek kadronun ve gençlerin dışında farklı alanlardan, tanınmış bazı isimler de Türk Dili dergisinde zaman zaman eserlerini yayımlayarak dergiyi desteklemişlerdir.

Haydar Ediskun Engin Arın, Vecihe Hatipoğlu, Naim Tiralı, Yusuf Ziya Binatlı, Nadir Nadi, Necdet Özdemir, Rıdvan Çongur, Numan Kartal, M. Sunullah Arısoy, Ahmet Erdoğan, Tahsin Yücel, Kayahan Erimer, İnci İlkhan, öz Türkçecilik ve dil tartışmaları çerçevesinde yazılar kaleme almışlardır.

Sevda Şener, Raik Alınışık, Baha Dürder, tiyatro ile ilgili yazılar kaleme almışlardır.

Akşit Göktürk, Doğan Ergun, Adnan Özyalçiner, Enver Naci Gökşen, Hüseyin Seçmen, Pertev Naili Boratav, Abdülbaki Gülpınarlı, Naki Tezel, Şükrü Kurgan, Ali Rıza Önder, Burhan Arpad, Adalet Ağaoğlu, Kemal Bilbaşar, Muzaffer Hacıhasanoğlu, Tarık Dursun K., Nazım Kurşunlu, Aziz Nesin, Sedat Veyis Örnek, Mehmet Şeyda, Mümtaz Zeki Taşkın, Orhan Şaik

Gökyay, Zeynep Korkmaz, Fakir Baykurt, Mustafa Canpolat, Agop Dilaçar, Hasibe Mazıoğlu, Oktay Akbal, Nermi Uygur, Samime Baltacıoğlu, Turhan Doyran, Orhan Hançerlioğlu, Suad Hayri Ürgüplü, Ali Baykal, Atalay Yörükoğlu, Tahir Nejat Gencan, Bahri Savcı, Şevket Süreyya Aydemir, Cavit Orhan Tütengil, Afet İnan, Yaşar Nabi Nayır, Enver Ziya Karal, Kerim Yund, H. Veldet Velidedeoğlu, Fahir Önger, Y. Ziya Binatlı, Önay Sözer, Muzaffer Kamadan, Oğuz Kazım Atok, Halil Kocagöz, Feyyaz Kayacan, Nezihe Meriç, Suut Kemal Yetkin, Baki Akgül, Mehmet Tuğrul, Kemal Demiray, Erdoğan Acarlar, Zeyyat Selimoğlu... gibi yazarlar Türk Dilini dışarıdan destekleyen diğer önemli isimler olarak sıralanabilir.

Görüldüğü gibi Türk Dili'nin çok zengin bir yazar ve şair kadrosu vardır. öz Türkçeyle yazan devrin kalem erbabının önemli bir yekûnü derginin edebî muhiti içerisinde yer almışlardır.

C. DERGINİN YAYIN DÖNEMİ

İncelediğimiz Türk Dili dergisinin ilk sayısı Ekim 1951'de yayımlanmıştır. Ancak öncesinde, TDK üç ayrı dönemde birbirinin devamı niteliğinde, üç farklı dergi çıkarmıştır.

Nisan 1933 - Ocak 1938 aralığında 33 sayısı çıkmış olan derginin tam adı **Türk Dili/Türk Dili Tetkik Cemiyeti Bülteni** (sonradan Türk Dil Kurumu Bülteni)'dir. Bu sayılar, daha sonra **Seri I** olarak anılacaktır. Düzenli çıkmayan dergi bazen iki, bazen de üç aylık olarak yayımlanır.

İki yıl ara verildikten sonra dergi, Ocak 1940'ta yeniden yayımlanmaya başlanılır. Bu yeni fasılda **Türk Dili/Türkçe Fransızca Belleten** olarak adlandırılan Türk Dili, Aralık 1943'e kadar yayımlanan ve **Seri II** olarak belirlenen bu dönemde 20 sayı (1-20) çıkartılmıştır.

Bir buçuk yıl ara verildikten sonra dergi Haziran 1945'te **Seri III** olarak yayınına devam eder. Ocak 1950'de sona erecek olan bu dönemde **Türk Dili Belleten** adıyla 15 sayı (1-15) yayımlanır.

Bu üç ayrı dönemde (Nisan 1933 - Ocak 1950) 68 sayılı bir arşiv oluşmuştur.

"Yalnız ilmî araştırmaları aksettirmek üzere belirsiz zamanlarda yayımlanan Belleten, bu vazifeyi göremezdi. Lâzım gelirdi ki, Dil Kurumunun amacını savunacak, çalışmalarını aksettirecek, yapılan hücumları karşılayacak, bütün bunlardan başka, Türk dilini sanat yoluyla da halka sevdirecek ayrıca bir dergi olsun."⁷³ temennisinden yola çıkarak, yirmi aylık bir aradan sonra Ekim 1951'de **Türk Dili/Aylık Dil ve Edebiyat Dergisi** adıyla yeniden çıkmaya başlar. Yayın hayatını neredeyse hiç aksatmadan günümüzde de devam ettiren dergi, Mayıs 2007'de 665. sayısına ulaşmıştır.

TDK, Türk Dili Belleten'in devamı olarak 1953'ten itibaren Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten'i yayımlamaktadır.

⁷³ Agâh Sırrı LEVEND, "Dil Davası ve Türk Dili Dergisi", Türk Dili, C.2, S.13, Ekim 1952, s.2

3. BÖLÜM : DERGİDE YER ALAN YAZILAR

A- TÜRLERİNE VE KONULARINA GÖRE YAZILARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

1. ŞİİRLER

Türk şiirinin, 1951-1970 yılları arasındaki genel görünümüne baktığımızda:

1941'de, Orhan Veli, Oktay Rifat Horozcu ve Melih Cevdet Anday "Garip" adlı bir şiir kitabı çıkarırlar. Bu kitaptaki aynı adı taşıyan önsözde, geleneğe bağlı olan şiirin hemen hemen bütün kuralları yıkılmak istenir. "Şiiri söz söyleme sanatı olarak ele alan bu görüş; şiirin resim ve musiki gibi sanat dallarından ayrılması gerektiği kanaatindedir. Şiir, anlamdan ibarettir. Şiirde kafiye de, eğer şiiri anlam bakımından zayıflatacaksa, gereksizdir. 1941'de ortaya çıkan bu şiir anlayışı etrafında pek çok genç şairi bulur. Bu şiir hareketi tema bakımından "küçük insan"a has hassasiyetlerin kullanılmasına da zemin hazırlamıştır."⁷⁴ Daha sonra "İ.Yeni" diye adlandırılan "Garip" şiir hareketi 1950'de Orhan Veli'nin ölmesi ve diğer iki temsilcisi, Melih Cevdet ve Oktay Rifat'ın da farklı mecralara kaymasıyla birlikte hızını yitirmiştir.

Hakan Sazyek, Garip hareketi mensuplarının sanat anlayışı konusunda bilgiler verdiği kapsamlı çalışmasında; Garipçilerin, sanatçının sanat eserinde hedeflediği güzeli elde edebilmek için farklı tekniklere başvurup, farklı biçimler ve üslûplar kullandığını belirtir. Sazyek, Orhan Veli'nin sanatta geleneğe karşı olan katı tutumunun zamanla yumuşadığını onun çeşitli yazılarından örnekler vererek ortaya koyar.⁷⁵ Orhan Veli, 1946'da

⁷⁴ Şerif AKTAŞ, "Cumhuriyet Devri Türk Şiiri", Türk Dünyası El Kitabı, III. Cilt, s. 514

⁷⁵ Hakan SAZYEK, Cumhuriyet Dönemi Türk Şiirinde Garip Hareketi, Türkiye İş Bankası yay, 1996, s.85

“Ülkü” dergisinde yayımlanan “Gerçek Yenilik” adlı makalesinde, sanatçının gerçekleştireceği yeniliği “asırların yükselttiği sanat yapısına bir taş daha ilâve etmek” biçiminde tanımlar. Sanattaki yeniliği, “eskiden ayrılmak demek değil, eskiyi aşmak” sözleriyle ifade eder. “Garipçiler, poetik yazı ve konuşmalarında, sanat geleneğini birbirini tekrarlayan sanatçı ve eser birikiminden oluşan bir süreklilik olduğu gerekçesiyle eleştirmişlerdir. Bu sürekliliğin varlığını kabul etmekle birlikte, her yeni sanatçının ve eserinin tekrarlayıcı olarak değil; zenginleştirici, geliştirici, aşıcı karakterde katkılar getirerek geleneğe eklemlenmesi gerektiği görüşünü savunmuşlardır. Bir başka deyişle, bu zincire katılan her yeni halkanın, öncekine göre bir yenilik getirmiş olma gereğini şart görmüşlerdir.”⁷⁶ Garip hareketinin sanat geleneği karşısındaki sert tutumunun 1945’ten sonra belirgin bir ılımlılaşma sürecine girdiğini söyleyebiliriz..

1950’li yıllardan sonra Garip hareketine tepkiler de ortaya çıkmıştır. Hisar, Mavi ve İkinci Yeni hareketleri bunlardan bazılarıdır.

Beş Hececilerin sahip çıktığı Memleketçi edebiyatın Cahit Külebi, Şinasi Özdenoğlu, Bekir Sıtkı Erdoğan, Coşkun Ertepinar, Behçet Kemal gibi şairlerle birlikte devam ettiği görülür.

Feyzi Halıcı, Ceyhun Atuf, Bekir Sıtkı, Halil Soyuer gibi şairler halk şiirine yönelişi, devam ettirmeye çalışmışlardır.

İlk belirtilerini 1930’dan önce gördüğümüz, Nazım Hikmet, Hasan İzzettin Dinamo, İlhami Bekir gibi şairlerce yürütülmüş olan sosyalist şiir akımının bu yıllarda yeniden yeşerdiğine şahit oluyoruz. Nazım Hikmet’in açtığı yolda ilerleyen şairlerin şiir alanındaki asıl başarıları, 1950’den sonradır. Rıfat Ilgaz, Suat Taşer, Cahit İrgat, Talip Apaydın, Attilâ İlhan, Gülten Akın,

⁷⁶ Hakan SAZYEK, Cumhuriyet Dönemi Türk Şiirinde Garip Hareketi, Türkiye İş Bankası yay, 1996, s. 87-88

Arif Damar gibi şairler, toplumcu gerçekçi şiir anlayışını bu dönemde şiirlerinde yansıttılar.

Garip şiiri ile sosyalist gerçekçi şiire bir tepki olarak oluşan “Hisarcılar”, İlhan Geçer, Mehmet Çınarlı, Mustafa Necati Karaer, Gültekin Samanoğlu, Munis Faik Ozansoy gibi temsilcileriyle eskiye körü körüne bağlanmadan gelenekten ilham alarak yeniyi gerçekleştirmeye çalıştılar. Sanatı ideolojilerin hizmetine vermemek, batılı sanat anlayışını kopya ve taklit etmeden tekniğinden faydalanarak millî değerler üzerine büyük kitlelerin anlayabileceği dille eserler vermek ilkeleri, Hisar dergisinin çeşitli sayılarında dile getirilir.

Hisar hareketi temsilcileri, baştan bildiri yayımlayarak ortaya çıkmaz ama sanat anlayışlarını anlatmak için bir hayli yazı kaleme alırlar. Bunu da Munis Faik Ozansoy ve Mehmet Çınarlı yapar. Mehmet Çınarlı, Nurullah Ataç’ın bir eleştirisine verdiği cevapta sanat anlayışlarında “yeni”nin ne olduğunu şöyle açıklar:

“Ataç gibi biz de yeni olanı, taze olanı sever ve tutarız. Ama yeniyi sevmek için –kendi beğendiği şairlerin yaptığı şekilde- eskiyi inkâr etmek, kötülemek lâzım geldiğine inanmadığımız gibi, yeniyi bulmak için sanatı feda etmeye de akıl erdiremeyiz. ‘Yeni Şiir’ sözü bir terkiptir. Meydana getirilen eserin yeni şiir olabilmesi için, önce şiir olması icap eder.”⁷⁷

Cumhuriyet dönemi Türk şiirinin önemli duraklarından biri olan İkinci Yeni, Garip hareketi sonunda şiirin getirildiği yere açık bir başkaldırı şeklinde kendini gösterir. İkinci Yeni’nin kendisinden önceki şiirle ayrıldığı en önemli nokta ‘insan’ anlayışıdır. Garip ve uzantısı şiirde, kendini çırıl çıplak ortaya koyan zayıf, sıradan insan, küçük adam, İkinci Yeni’de şairin kendi içinde araştırmaya başladığı, derinlemesine yakalamaya çalıştığı bir kimliğe

⁷⁷ Mehmet ÇINARLI, “Ataç’ın Bir Yazısı Üzerine”, Hisar, Sayı: 11, Mart 1951, s. 5

bürünür. Böylece İkinci Yeni bir yandan şiirin, bir yandan da şairin kendi içine dönüşü, bireyi arayışıdır diyebiliriz.⁷⁸ İlhan Berk, Turgut Uyar, Edip Cansever, Metin Eloğlu, Cemal Süreyya, Ece Ayhan, Sezai Karakoç İkinci Yeni çizgisinde şiirler kaleme alırlar.

Selâhattin Batu, Nüzhet Erman, Bedri Rahmi Eyüboğlu gibi şairlerle birlikte ferdiyetçi şairlerin sayılarının arttığını da söyleyebiliriz.

Burada 1940'lı yıllarda yazmaya başlayan fakat şair kişiliklerini 1950'den sonra kabul ettiren bazı isimlerden de bahsetmemiz gerekir. Bu şairler Behçet Necatigil, Ceyhun Atuf Kansu, Cahit Külebi, Sabahattin Kudret Aksal, İlhan Berk, Özdemir Asaf, Salâh Birsal ve Metin Eloğlu'dur.

Dönemin sonuna doğru Behçet Necatigil, Fazıl Hüsnü Dağlarca ve Salâh Birsal'in üslûbu İlhan Berk, Edip Cansever, Cemal Süreyya, Turgut Uyar, Sezai Karakoç gibi şairlerce temsil edilen "II. Yeni" şiir hareketinin habercisi sayılabilir.

Sanat anlayışı bakımından hiçbir edebî akım içinde yer almayan Behçet Necatigil'in 1950'ye kadar yazdığı şiirlerin tamamına yakını lirik, bu tarihten sonrakilerin çoğu da belli bir düşünceyi ve ahlâkî ilkeyi telkin eden hikmetli şiir türündendir. Bu bakımdan onu hakîmâne şiirin Cumhuriyet dönemindeki uzantılarından biri olarak görmek mümkündür.⁷⁹ Cumhuriyet dönemi Türk şiirinde gelenekten yararlanan şairlerin başında gelen Behçet Necatigil, Orhun abidelerinden başlayarak Divan ve Halk edebiyatından, temel İslâm kaynaklarından yararlanmayı gerekli görür.

Bu dönemde Türk şiirinin, şekil bakımından serbest nazmı iyice benimsemiş olduğu gözlenir.

⁷⁸ Mehmet H. DOĞAN, "Türk Şiirinde İkinci Yeni Dönemeci", Hece Dergisi, Türk Şiiri Özel Sayısı, Yıl: 5, S. 53/54/55, 2001, s.95

⁷⁹ Nurullah ÇETİN, "Behçet Necatigil", Hece Dergisi, Türk Şiiri Özel Sayısı, Yıl: 5, S. 53/54/55, 2001, s.196-200

Bu yıllarda yayımlanan Türk Dili dergisinin şiir anlayışının, herhangi bir akımın tekelinde olmadığını, Kurumun çok değer verdiği “dil anlayışına” uygun bir şekilde kaleme alınmış bulunan şiirlerin geniş bir yelpazede derginin sayfalarında yayımlandığını belirtmek gerekir.

Derginin ilk sayısının birinci sayfasında, “Dilimizi, dil üzerinde tartışmaların, çelişmelerin değil, yazarlarımızın kurup geliştireceğini biliyoruz. Bugünkü Türkçe ile neyi söyleyebiliyor, neyi söyleyemiyoruz? Ele alınacak asıl konu budur. Bunu bize bildirecek olan günümüzün edebiyatı, yazarlarıdır. Bu dergi bunun için, bugünün Türkçesini, daha doğrusu Türkçelerini göstermek için çıkıyor. Bir çığırın, bir görüşün dergisi değil, Türkçeyi sevenlerin, Türkçe için çalışmak isteyenlerin dergisidir.”⁸⁰ denilerek genel ilke tür ayrımı yapmaksızın dile getirilmiştir.

Yine bir başka sayıda, “Derginin ereği arı Türkçeyi yaymak olacaktır. Bunun için elden geldiği kadar arı Türkçe ile yazılmış şiirler, hikâyeler, denemeler, başka dillerden çevirmeler verecektir.”⁸¹ görüşleriyle derginin öz Türkçe yazan herkese açık olduğu belirtilmiştir.

Agâh Sırrı Levend, derginin özelliklerini belirtirken sıralamış olduğu maddelerin başında, “Şiirler, hikâyeler ve türlü yazılarla öz Türkçenin yayılmasına çalışılmalı; genç kalemlerin yazılarına yer verilmeli; yeni istidatların belirmesine imkân hazırlanmalıdır.”⁸² ifadesini kullanır. Dört cilt (1965-1970) içerisinde yer alan 433 şiirin bu ilkelerin doğrultusunda yayımlandığı görülür.

⁸⁰ Türk Dili, “Başlarken”, C.1, S.1, Ekim 1951, s.1.

⁸¹ Agâh Sırrı LEVEND, “Dergimizin Karakteri”, Türk Dili Dergisi, C.3, S.28, 1 Ocak 1954, s.180.

⁸² a.y., s.180

Türk Dili dergisinin incelediğimiz sayıları içerisinde, kendisine en fazla yer verilen edebî tür şiirdir. Dergide neşredilen şiir sayısının ciltlere göre dağılımı şöyledir:

CİLT	SAYI	ŞİİR SAYISI
14	160-168	62
15	169-180	80
16	181-192	77
17	193-198	42
18	199-204	62
19	205-210	40
20	211-216	46
21	217-219	23

Her sayıda ortalama yedi şiir yayımlanmıştır. Bazen tanınmış şairler bazen de yeni şiir yazmaya başlayan hevesli şairler, arı bir Türkçe ile kaleme aldıkları şiirleri dergiye göndererek yayımlatma imkânına sahip olmuşlardır. Zaten derginin şairler kadrosu da bunu açıkça gösterir durumdadır.

Derginin incelediğimiz altı cildi içerisinde, yüz on farklı şairin şiirleri yayımlanmıştır. Bunlar arasında sadece bir şiiri bulunan şairlerin sayısı hiç de az değildir.

Dergide, yirmi iki şiiriyle en fazla eseri yayımlanan şair, Fazıl Hüsnü Dağlarca'dır. Ardından Tahsin Saraç yirmi bir şiirle yer alır. Ceyhun Atuf Kansu (20), Sabahattin Kudret Aksal (16), Mehmet Turan Yarar (15), Behçet Kemal Çağlar (14), Seyfettin Başçılar (12), Halil Uysal (11), Mehmet Salihoğlu (11), Özdemir İnce (11), Nahit Ulvi Akgün (10), Kerim Aydın Erdem (9), İlhan Geçer (9), Turgut Uyar (9), Metin Eloğlu (9), Ali Püsküllüoğlu (8), İbrahim Zeki Burdurlu (8), Oğuz Kazım Atok (7), Gülten Akın (6), Özdemir Asaf (6), Erdoğan Alkan (6), Halil Kocagöz (6), Coşkun Ertepinar (5), Abdülkadir Bulut (5), Şahinkaya Dil (5), Ayhan Hünalp (4), Orhan Şaik Gökyay (4), Ahmet Nadir Caner (4), Cahit Zarifoğlu (4), Celal Ertugay (3), Haluk Aker (3), M. Nuri Ayvalı (3), Talat Sait Halman (3), Osman Türkay (3), Mümtaz Zeki Taşkın (3), Nihat Ziyalan (3), Ayhan Can (2), Selâhattin Batu (2), Faik Sabri Ceylan (2), Mustafa Şerif Onaran (2), Osman Attila (2), Halim Yağcıoğlu (2), Mehmet Taner (2), Yezdan (2), Ahmet Altümsek (2), Şinasi Özdenoğlu (2), İbrahim Minnetoğlu (2), Orhan Asena (2), Volkan Vural (2), Ülkü Uluırmak (2), Sadık Deniz (2), Cemal Süreyya (2), Turhan Doyran (2), Turgay Gönenç (2), Salâh Birsal (2), Necati Cumalı (2), Sabih Şendil (2), Nevzat Üstün (2), Mehmet Güner Demiray (2) derginin dikkat çekici şairleridir.

Dergide sadece bir şiiriyle yer alan şairler şunlardır: Sabahattin Batur, Öksel Demir, Ahmet Erdoğan, Nusret Dişo Ülkü, Salih Tüzün, Oktay Tuncer, Mahmut Alptekin, Celal Çumralı, Engin Sander, C. Taşkınoğlu, Şemsettin Kutlu, Mahmut Münif, H. Zekai Yiğitler, Erdal Ceyhan, Şevket Yücel, Peker Selçuk, Vehbi Cem Aşkun, Selçuk Soley, Arif Karakoç, Selçuk Yönel, Ömer Çam, Sürayya Berfe, İsmail Karaahmetoğlu, Ruşen Hakkı, H. Vasfi Uçkan, Tahir Pukat, Nurer Uğurlu, Metin Öztekin, İsmail Ali Sorar, Mehmet Adem Solak, Güran Tatlıoğlu, Sennur Sezer, Osman Feyzoğlu, Tekin sönmez, Adnan Ardağı, Ahmet Kutsi Tecer, Ergun Evren, İsmail Hakkı Öztorun, Haydar Can Aksın, Türkan İldeniz, Dengiz Toprak, Muvaffak Sami Onat, E. Mahir Yalnız, Başaran, Ercüment Uçarı, Osman Nuri Baranus, Ersan Sözer.

Behçet Kemal Çağlar, Cumhuriyet sonrası Türk şiirinde Atatürk devri inkılaplarıyla Ulu Önder'in faaliyetlerini ele alan şair olarak bilinir. "Behçet Kemal'i millî edebiyat zevk ve anlayışının hazırladığı imkanlarla Anadolu gerçekçiliğine yönelen bir şair olarak düşünmek yerinde olur."⁸³ Onun çocukluk ve gençlik yıllarına ait hatıra ve izlenimleri bu konular üzerinde şiir yazmasına zemin hazırlamıştır. Behçet Kemal Çağlar'ın Türk Dili'nde yayımlanan on dört şiirinden dördü Atatürk ve inkılaplar konusunu işler.

Behçet Kemal Çağlar, Millî edebiyat dönemi şiirinin sesini ve halk şiirine has söyleyiş tarzını benimsemiştir. Halk şiirine has söyleyişlerinde kendini Âşık Ömer olarak tanıtır. Nitekim Türk Dili'nin 177. sayısında "Ankaralı Âşık Ömer'in Çanakkale Destanı" adlı bir şiirini görmekteyiz. Âşık Ömer adıyla yazdıklarında, gelenekten gelen bir şiir anlayışıyla devrinin acı ve hüznünü terennüm eder.

Behçet Kemal'in, şiirlerinde estetik gayenin her zaman gösterilmediği söylenebilir. Onun için aslolan, Anadolu'ya ait gözlemlerini samimi duygularla ifade etmek, ve halkı ortak duygular etrafında birleştirmektir. "Bu da tezli sanat eserlerinin ortaya çıkmasına sebep olur. Behçet Kemal'in sanatı da tabîî olarak tezlidir. Onun tezi, Atatürk'ün şahsında ve inkılaplarında en iyi ifadesini bulan Anadolu'da millet halinde yaşama istek ve iradesidir."⁸⁴

Behçet Kemal'in Türk Dili'nde yayımlanan "Yurda Girerken", "Çanakkale Destanı" isimli şiirleri Millî edebiyat zevk ve anlayışıyla kaleme alınmış şiirlerdir. "İşte Ben" adlı şiirinde Behçet Kemal Çağlar kendisini anlatmıştır.

Behçet Kemal Çağlar, Atatürk'ü, "Türk'teki kutsal gücün şahlanışı" olarak görmüş hayranlık duyguları ile, samimî saygı ve sevgiden

⁸³ Şerif AKTAŞ, Yenileşme Dönemi Türk Şiiri ve Antolojisi 2, Akçağ Yay., Ankara, 1998, s. 123

⁸⁴ a.g.e., s.124

kaynaklanan şiirler kaleme almıştır. Bu tarz şiirlerinde yer yer hitabet edasıyla karşılaşırız. “Denilebilir ki Behçet Kemal’in eserlerinde Atatürk, modern devirlerin önde gelen destan kahramanlarından biri olarak karşımıza çıkar.”⁸⁵ Türk Dili’nde yayımlanan “Sis”, “Rücu”, “Ah Atatürk Ah”, “Atatürk’e Raporlardan Parçalar” bu tarz şiirlerdendir.

Behçet Kemal Çağlar’ın ferdî konuları işleyen birkaç şiiri de Türk Dili’nde yayımlanmıştır. Bunlar: “Bali Adasında Bir Akşam Töreni”, “Bir Piyano Konseri”, “Bunalım” adlı şiirlerdir.

Türk Dili’nde yayımlanan yirmi iki şiiriyle Fazıl Hüsnu Dağlarca, dergide en çok yazan kalem erbabından biri olmuştur. Fazıl Hüsnu Dağlarca, tarihimizin büyük savaşlarını destan boyutunda işleyen şair olarak tanınır. “Ünyeli Rıza”⁸⁶ bir destan şiiridir.

Fazıl Hüsnu’nün şiirlerinde, hayat ile ölüm arasındaki trajik durumun fertlerin davranışına yansımaları görürüz. Şairin ölüm karşısındaki tavrı, vücudun teşhiri ve mezara konmasıyla anlatılır. Derginin 190. sayısında yayımlanan “Avcılar” şiirinde de aynı tema işlenmiştir:

“Avcılar geçip gitmiş
Kalmış mamut kemikleri dev bir savcı
Kalmış eli ayağı boş eli ayağı kan
Ölüm içinde ilk avcı”⁸⁷

Fazıl Hüsnu Dağlarca’nın “Ölülüğümde” ve “Yansımak”, adlı manzumeleri ölüm temasını işleyen diğer şiirleridir.

⁸⁵ Şerif AKTAŞ, Yenileşme Dönemi Türk Şiiri ve Antolojisi 2, Akçağ Yay., Ankara, 1998, s. 127

⁸⁶ Fazıl Hüsnu DAĞLARCA, “Ünye’li Rıza”, Türk Dili Dergisi, Cilt:14, Sayı: 163, s. 487

⁸⁷ Fazıl Hüsnu DAĞLARCA, “Avcılar”, Türk Dili Dergisi, Cilt:16 sayı: 190, s. 769

Tarihimizin savaş ve kahramanlıklarını konu alan şairi olarak tanıdığımız Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın, ferdiyetçi bir anlayışla ele aldığı aşk şiirlerine de rastlıyoruz. "Türkü", "Burada", "Yok Kuşun Uçtuğu", "Ayak", "Soluğu" adlı şiirleri ferdî konuları işleyen eserler sayılabilir. Dergideki tabiat temalı tek şiiri "Kuş" isimli şiirdir.

Fazıl Hüsnü, Atatürk'ü anlatan ve öven şiirler yazmıştır. Onun, Atatürk'le ilgili Türk Dili'nde yayımlanmış üç şiiri vardır. Bunlar: "935'lilerin Mustafa Kemal'i İlk Görüşü", "Benimle Olmak", ve "Mustafa Kemal'in Toprağı" ismini taşır. Fazıl Hüsnü Dağlarca şiirlerinde, kelime seçiminde çok titiz davranmış ve derginin dil amacına uygun olarak öz Türkçe kullanmaya özen göstermiştir.

Ceyhun Atuf Kansu'nun dergide yirmi adet şiiri yayımlanmıştır. O da halk geleneğine bağlı olup, şiirlerinde Anadolu'nun mahallî rengini görmek mümkündür. Bu toprağın sıkıntılarını, hasta çocuklarını, mutsuz insanlarını anlatır. Ceyhun Atuf Kansu, hayatına yansıyan her şeyi şiirine sokmaya çalıştığını şu cümlelerle ifader eder:

"Ben dile ve halka dayanırım, dili ve halkı kendi düşlerime, kendi dilime, kendi açığa göre yorumlarım, ortaya bence bir şiir, bence bir öykü çıkar. Bir ozanın bir yaşantısı, bir sözlüğü, bir dünya açısı olmalıdır derim. Bütün bunların üstünde, sanatçının insana ulaşan bir sesi olmalı."⁸⁸

Şairin, dergide yayımlanan "Muskalı Satı", "Kırmızı Uçurtma", "Can Sıkıntısı" şiirlerinin konusu çocuktur. "Yolda Bir Köylü Kasketi", "Kır Bekçisi", "Çay Şöleni", Anadolu'yu ve Anadolu insanının sıkıntılarını anlatan şiirlerdir. "Ferhat ile Şirin" ve "Kerem ile Aslı" ise halk edebiyatı zevkine uygun bir nitelik taşımaktadır. Ceyhun Atuf Kansu'nun dergide nadir rastladığımız aşk temalı şiirleri "Göz Balı" ve "Kupa Kızı" ve "Yaşlı Adamın Türküsü" dür. Ölüm

⁸⁸ Şahinkaya DİL, Çağdaş Türk Şiirinden Örnekler, Ankara, 1961, s. 170

temasını işlediği şiirler ise “Ağaç Altı Gemisi” ve “Ozanın Ölümü”dür. “İkinci” adlı şiirinde Halk edebiyatının imgelerini modern bir tarzda şiirine uyguladığını görüyoruz.

Tahsin Saraç dergide yazan en velut şairlerden biri olup Türk Dili’nde toplam yirmi bir şiiri yayımlanmıştır. Bunların çoğu sosyal konuları içeren şiirlerdir. “Çağlar Boyu”, “Kanarya Sabahında Erinç”, “Gök Gök Olalı Tanık”, “Bir Seine Gecesi”, “Kör”, “Güz ve Göç Üzre” adlı şiirlerinde sosyal meseleleri eleştirel bir bakış açısıyla ele almış bulunduğunu söyleyebiliriz. Sevgiliye hitaben yazılan “Senleme” adlı şiir, onun dergide aşk üzerine yazdığı tek şiirdir. Bir de yalnızlık konulu bir şiiri bulunmaktadır. Türk Dili dergisinde kasım aylarında sadece Atatürk’le ilgili şiirlere yer veriliyor olması bir gelenek halini almıştır. Pek çok şair, Mustafa Kemal’e duydukları saygı ve özlemi şiirleriyle dile getirmektedir. Tahsin Saraç’ın da Atatürk’ü anlatan şiirleri bu kısımda yayımlanmıştır.

Dergide amatör olarak yazan şairler arasında sayabileceğimiz Mehmet Turan Yarar’ın manzumelerinin çoğu aşk üzerine yazılmıştır. “Çoğul Sevgi”, “Dilek”, “Kökünü Arayan Ağaç”, “Bir Bunalım Usanmadan”, “Acı Güller Açan Deniz”, “Bir Göz, Bir Yeşil, Bir Ben” şiirlerinde sevgiliye hitapla aşkını dile getiren bir tarzı vardır. Şairin diğer şiirleri, çocuk, tabiat ve ruh çözümlemesine yönelik eserlerdir. Tabiatı konu alan şiirleri, dönemdeki diğer şairlerin şiirleri yanında şiiriyet ve orijinallik bakımından pek kıymeti haiz örnekler değildir.

Şiirdeki gelişmenin geleneklerin reddi anlamına gelmediği görüşünü savunan Hisar hareketi mensuplarından İlhan Geçer, şiir geleneğimizden yararlanan şairlerimizdendir. Şiirlerini, *Büyüyen Eller* (1954), *Belki* (1960), *Ve Bir Bulut Geçti* (1973), *Yeşil Çağ* (1976), *Hüzzam Beste* (1983)’de toplamıştır. Bu şiirler karamsar bir dünya görüşünü yansıtır. Türk Dilinde yayımlanan “Dört Nala”, “Yasak Sevgi”, “Ulaşılmaz” adlı eserleri de aynı kötümser havayı aksettirirler.

İlhan Geçer'in Türk Dilindeki şiirlerinin genel teması aşk üzerinedir. Bu aşkta ümit yoktur:

“Öyle yaklaştı ki uzansak tutacaktık
Mutlu evrenlerin yasak yıldızı
Kaskatı kurallar değişmez yazgı
Ters yönler savurdu harmanımızı”⁸⁹

İlhan Geçer bu duygularını anlatırken şairane ifadelerle, sıfatlara başvurur. Şairin, “Yakamoz”, “Sayısız”, “Bulutsuz” isimli şiirlerinde ise genel şiir anlayışından farklı olarak iyimserlik ve yaşama sevinci gibi olumlu duygular hakimdir.

Kerim Aydın Erdem'in Türk Dilinde dokuz şiiri yayımlanmıştır. “Düş”, “Gecede” şiirlerinde aşk , “Gezi”, “Gezi 2”, ve “Değirmen” şiirlerinde tabiat ve tabiata dair izlenimler konu edinilmiştir. İnci Engünün, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı (s. 104) adlı çalışmasında, Kerim Aydın Erdem'in çocuk şiirleri yazdığını belirtmiştir, fakat Türk Dili'nin incelediğimiz sayılarında şairin çocuk sevgisi ile ilgili şiirlerine rastlanmamıştır. Şairin dergide incelediğimiz şiirleri sıfatlarla süslenmiştir ve güzel Türkçemize örnek teşkil eder vasıftadır. Ayrıca derginin 1966 Kasım ayında Atatürk'e yazdığı bir şiir de yayımlanmıştır.

Sabahattin Kudret Aksal, dergide şiir türüne en çok örnek veren isimlerin arasında yer alır. “İlk şiirlerini günlük hayatın kesitleri teşkil ederken, insanın kainattaki yerini arayan düşünce şiirine kaymıştır.”⁹⁰ Mehmet Kaplan, Sabahattin Kudret'in şiirinde “sembolik şiirlere has bir telkin gücü” olduğunu söyler.⁹¹

⁸⁹ İlhan GEÇER, “Ulaşılmaz”, Türk Dili Dergisi, Cilt:19 sayı: 205, s. 17

⁹⁰ İnci ENGÜNÜN, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı, Dergâh Yay., İst. 2006, s. 96

⁹¹ Mehmet KAPLAN, Şiir Tahlilleri II., Dergâh Yay., İstanbul, 1999, 425

“Ve Gece Uzattı”, “Resim”, “Ayna” isimli şiirlerinde şairin belirgin bir şekilde kişileştirme sanatına başvurduğunu görüyoruz. Aksal, gece, resim ve ayna ile konuşuyor gibidir. “Tanyeriyle” şiirinde Anadolu’nun insanını anlatan yazar, “Kara Ofelya” isimli şiirde tabiatı konu edinir. Şairin bunların dışında kalan eserleri, düz yazıyı andıran manzumelerdir. Bu tarz şiirlerde neredeyse akla gelebilecek her şeyin konu olarak yer aldığını görmek mümkündür. Ağaçlar, şiir, kadınla erkek, tüfek, ayna, ağaç deniz köpek, çocukluk, çirkin, gökyüzü, örümcek, bir ölünün odası, kadınlar bu bahislerden bazılarıdır.

Yeni Türk edebiyatının en hamasî ve lirik şairlerinden biri sayılan Orhan Şaik Gökyay, 1938’de Ülkü dergisinde yayımladığı “Bu Vatan Kimin?” isimli şiiriyle adını duyurmuştur. Günay Kut, “Orhan Şaik Gökyay’ın Köroğlu’nu, Dadaloğlu’nu anımsatan hamasî şiirlerinin yanında, bir kısım şiiri de onun duygulu, samimi ve coşkulu kimliğini yansıtır.”⁹² görüşünü dile getirerek Gökyay’ın şiirindeki halk geleneğinin etkisine değinir. Türk Dili’nin 170. sayısında yayımlanan “Soylama” ile 182. sayısındaki “Ağıt-Destan”, halk şiiri geleneği çizgisinde söylenmiş kalem mahsulleridir. Orhan Şaik’in şiirlerinin aşk, memleket, tarih ve tabiat temaları etrafında şekillendiğini söyleyebiliriz. Gökyay, “Ağıt-Destan”, “935’lilerin Mustafa Kemal’i İlk Görüşü” gibi Atatürk’e övgü niteliğinde şiirler de yazmıştır.

1965’li yıllarda Cumhuriyet Dönemi Türk şiirinde, klasik şiir anlayışına uygun şiir yazarlar bir elin parmakları kadar sınırlıydı. Bu az sayıdaki şairlerden biri de Talât Sait Halman’dır. Dergide “Bekleş” ve “Üsküdar” ve “Sevgi Yarın” isminde üç şiiri yayımlanmıştır. Bu şiirlerinde çok zengin birleşimler ve çağrışımlarla karşılaştığımızı söyleyebiliriz.

1954’ten itibaren 1961 yılına kadar dönemin şiir anlayışına İkinci Yeni hareketi hakim olmuştur. İlhan Berk, Cemal Süreyya, Muzaffer Erdost, Turgut

⁹² Günay KUT, Orhan Şaik Gökyay Hayatı ve Eserleri, Orhan Şaik Gökyay, Eski yeni ve Ötesi (Seçme Makaleler I), İletişim Yay. I. Baskı, İst., 1995, s. 16

Uyar, Edip Cansever, Ece Ayhan, Metin Eloğlu, Sezai Karakoç İkinci Yeni'nin temsilcilerindendir. Türk Dili dergisinde, İkinci Yeni mensuplarından en çok şiirleri yayımlanan şahıs Turgut Uyar olup onun dokuz, aynı topluluk içinde zikredebileceğimiz Cemal Süreyya'nın iki, Metin Eloğlu'nun beş şiiri yayımlanmıştır.

İkinci Yeni şairleri şiir dünyasını soyut ufuklara doğru genişletmişlerdir. Şiire, özellikle dilin kullanımı ile yeni imajlar oluşturma yönünden yeni bir boyut kazandırmışlardır. "İkinci Yeni" anlayışı çerçevesindeki şiirleriyle dergide en çok yer alan şahıs Turgut Uyar'dır. Onun şiirlerine de genel olarak baktığımızda yeni imajları görebiliriz. Türk Dili'ndeki şiirlerinde de, diğer şiirlerinde olduğu gibi, kapalı ve soyut bir ifade hakimdir. Buradaki şiirlerde su motifi ile karanlık motifine sık sık rastlarız.

"Balkonlar bir suya açılır sözgelişi su iyidir
Bir ağustos terlemesine karşı sözgelişi su iyidir"⁹³

"İşte ben buna aşk derim sakallarım vardır
Dünya bir orman kadardır, bir su kadardır."

Turgut Uyar'ın bazı şiirlerinde ise dünyadan ve insanlardan kaçma teması görülür. "Kırlara Gitme'ye" adlı şiirinde bu kaçış psikolojisi daha da belirgindir.

İbrahim Zeki Burdurlu'nun dergide yayımlanan şiirlerinden çoğunun teması, Ege bölgesinin tabiat güzellikleri üzerinedir. "İzmir Ege-Bayrağım", "Tarıyorum Saçlarını Ege'nin", "Ateşe Veriyorum Ege'yi", "Gürçeşme" bu bölgenin güzelliklerini anlattığı manzumelerdir. Şair, bu şiirlerinde Ege'nin tarihinde adı geçen Homer, Promete gibi antik çağın gerçek ve mistik kahramanlarına yer verir. "Çiçeksi ilişkiler" adlı şiirinde İzmir'de gecekonduda

⁹³ Turgut UYAR, "Dikilitaşlar'a", Türk Dili Dergisi, Cilt:18 sayı: 204, s.570

yoksul bir hayat yaşayan çocukları anlatmıştır. Derginin kasım aylarındaki Atatürk ile ilgili şiir neşretme geleneğine İbrahim Zeki Burdurlu, “Öğretmen Atatürk” isimli şiiriyle katılmıştır.

Türk Dili dergisinde Özdemir İnce'nin yayımlanmış on bir şiiri bulunmaktadır. Bunların çoğu kapalı ifadeler içeren soyut şiirler sayılabilir. “Gündönümü”, “Karabasan”, “Bir Titremenin İç Yapısı”, “Kömür” bu tarz şiirlerdir. “Ey Oğul Yazıcı Olursan” sosyal içerikli, “Sevilen Bir Kadının Betimlenmesi”, “Suyun Üzerinde Yazılıdır” ise aşkı anlatan eserleridir. Özdemir İnce'nin dergide yayımlanan bütün şiirlerinin işlenmiş ve ayıklanmış bir Türkçe ile dile getirildiğini söyleyebiliriz.

Gülten Akın, “halk edebiyatı geleneğinden başarıyla yararlanmış ve bir şair olarak uzun süre kadınların pek iltifat etmedikleri şiir alanında kendisine bir yer edinmiştir. Eserlerinde kadının savunmasına da ağırlık vermiştir. İlk şiirlerinde kendi duyguları ve duygulanmalarına ağırlık verirken sonraları toplumsal konulara yönelmiştir.”⁹⁴

Gülten Akın'ın Türk Dili'nde neşredilen şiirlerinin konusunu kadın, Anadolu, Anadolu'da yaşayan köylülerle onların sıkıntıları oluşturur:

“Dün ağladık gelininen yorulduk
Vurdular Ahmedalimi ormanda
Giyme dedim yenilerin kan olur
Vurdular Ahmedalimi ormanda”⁹⁵

Akın'ın daha çok toplumsal konuları ele alan şiirleri açık ve halk söyleyişine uygun bir dille kaleme alınmıştır.

⁹⁴ İnci ENGÜNÜN, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı, Dergâh Yay., İst. 2006, s. 119

⁹⁵ Gülten AKIN, “Kış”, Türk Dili Dergisi, Cilt:15 sayı: 175, s.436

Türk Dili dergisinde dil ve öz Türkçecilik ile ilgili yazıları bulunan Mehmet Salihoğlu'nun, şiirleri de yayımlanmıştır. Bunlar genellikle aşk konulu şiirlerdir. “Yankılar”, “Dillerden Bir Dil Var Çiçekçe”, “Kanayan Sisler İçinde”, “Gecenin Eteğindeki Liman”, “Yangın Kaçağı”nda aşk, “Düşlerce”, “Kent Uyuyor”da ölüm anlatılmıştır. Mehmet Salihoğlu'nun Atatürk için kaleme aldığı bir şiir de derginin Kasım sayısında neşredilmiştir. Dergideki yazılarında öz Türkçeciliği savunan bir tavır sergileyen Mehmet Salihoğlu, şiirlerinde yabancı kelime kullanmamaya, arı bir dil ile yazmaya dikkat göstermiştir.

Asıl adı Halil Özdemir Arun olan Özdemir Asaf'ın, Türk Dili'nde altı şiiri neşredilmiştir. Bu şiirleri, şaşırtmaya yönelik nükte tarzında kaleme alınmıştır. Bu şaşırtıcı nükte yöntemine Türk Dili'ndeki şiirlerinde sıklıkla yer vermiştir.

“Bir evin iki kapısından
Biri açık, biri kapalı olsa...
Biri girse açarak kapısından
Öbürü açığını kapayıp çıksa...

Ne anlam çıkarırsınız bundan”⁹⁶

Özdemir Asaf'ın dergideki şiirlerinin bazıları bir dördlük şeklinde, bazıları ise dört beş mısradan oluşan kıtalar şeklinde olup müphem ifadeler ihtiva eder bir mahiyettedir. Mehmet Kaplan da, Özdemir Asaf'ın şiirlerinde kelime oyunu veya bilmeceyi andıran paradokslar bulunduğunu ifade eder. Bunlardan bazıları düşündürücü, bazıları güldürücü, bazıları ise lirik bir hava taşırlar.⁹⁷ Mesela;

⁹⁶ Özdemir ASAF, “Soru”, Türk Dili Dergisi, Cilt:20 sayı: 217, s.8

⁹⁷ Mehmet KAPLAN, Şiir Tahlilleri II., Dergâh Yay., İstanbul, 1999, s. 261

BAĞLI

“Beni öyle bir yalana inandır ki,
ömrümce sürsün doğruluğu.”⁹⁸

MASA

“Çağırdım geldiler.
Oturmasalar ölürdüm.
Oturdular öldüm.
Anlamadılar.”⁹⁹

şairlerinde kelime oyunları ile âdeta bir bilmece oluşturulmaktadır. Mehmet Kaplan şiirin her şeyden önce duyguya ve hayâle dayandığını, Özdemir Asaf’ın şiirlerinde ise düşüncenin ön plânda bulunduğunu ifade eder.¹⁰⁰ Şairin Türk Dili’nde incelediğimiz şiirleri, Kaplan’ın görüşlerine paralel niteliktedir.

Seyfettin Başçılar’ın dergide sosyal içerikli mesajlar veren şiirleri yanında, ferdî konuları işleyen şiirleri de mevcuttur. “Bıçak”, “Atom”, “Çiçek ve Silah”, “Çeşitleme” “Köle Kadının Türküsü” toplumsal sıkıntıları ve savaşları dile getirirken; “Fareler ve Kediler”, “Müzeler Sokağında”, “Saray Türküleri” adlı kalem mahsülleri insanın iç sıkıntılarını anlatır. Herhangi bir edebî hareketin mensubu olmayan Başçılar’ın şiirlerinin, pek kıymeti haiz örnekler olmamakla beraber, dönemin şiir dünyasına bir renk kattığını söyleyebiliriz.

Türk Dili dergisinde yayımlanan şiirleri genel olarak incelediğimizde, Beş Hececilerin verdiği başarılı örneklerle şiirimize yerleşen “Memleket ve Anadolu” temalarını işleyen şiirlerin, önemli bir yer tuttuğunu görürüz. Anadolu, köy, köylü ve köylünün sorunları sade bir dille şiirde ele alınmıştır.

⁹⁸ Özdemir ASAF, Bir Kapı Önünde, İst. 1957, s. 63

⁹⁹ Özdemir ASAF, Dünya Kaçtı Gözüme, İst. 1961, s. 17

¹⁰⁰ Mehmet KAPLAN, Şiir Tahlilleri II., Dergâh Yay., İstanbul, 1999, s. 262

Dergide işlenen ortak temalardan biri de destansı bir havayla yazılan kahramanlık ve vatan şiirleridir.

Bunun yanısıra, Halk şiirine yönelme çabasıyla yazılmış şiirler de yer almaktadır. Behçet Kemal Çağlar, Ceyhun Atuf Kansu, Gülten Akın, Orhan Şaik Gökyay'ın eserleri bu çabaya örnek teşkil edecek mahiyettedir.

Daha önce de belirtildiği gibi Türk Dili'nin "Kasım" sayılarında yer alan bütün şiirler Mustafa Kemal Atatürk'ü anlatan, duyan ve düşündüren manzumelerden seçilmiştir. Burada, farklı şairlerin pencerelerinden "Atatürk Şiirleri Antolojisi" oluşturacak keyfiyette, zengin bir malzeme yer alır. Orhan Şaik Gökyay, Oğuz Kazım Atok, İbrahim Zeki Burdurlu, Behçet Kemal Çağlar, Tahsin Saraç, Kerim Aydın Erdem, Erdoğan Alkan, Fazıl Hüsni Dağlarca, Orhan Asena, Mehmet Salihoğlu, Ceyhun Atuf Kansu Mustafa Kemal'i sıklıkla işleyen şairlerden birkaçıdır.

Bu ortak konuların dışında evrensel konuları ferdiyetçi boyutlarıyla yansıtan "aşk, ayrılık, yalnızlık, ölüm, yaşam, çocuk, tabiat, mevsimler, günler, hayvanlar" gibi bahisleri işlemiş şiirlerin sayısı mühim bir yer tutar. Yelpazenin genişliği, ferdiyetçi duyularını farklı farklı dikkatlerle ele alan şiirlerin çokluğu, dergiye zenginlik katmıştır.

Ölçü anlayışı serbest şiirden yana olan dergideki şiirlerin büyük bir çoğunluğu bu tarzda kaleme alınmıştır.

Dergide farklı şekil uygulamaları yer almaktadır. Beyitlerle, kıtalarla, mısra sayısı değişken bentlerle yazılmış şiirler olduğu gibi, düz yazıyı andıran şiirler de bulunmaktadır. Yine üç-beş mısralık kısa şiirlerle de sık sık karşılaşırız. Özellikle Sabahattin Kudret Aksal düz yazı biçiminde şiirler yazmıştır. Özdemir Asaf'ın şiirleri de üç-beş mısrayı geçmez.

Başta da belirttiğimiz gibi derginin dil anlayışına uygun olarak şairlerde yalın, sade ve anlaşılır bir dil kullanılması, bu manzumelerin belirleyici özelliği olmuştur.

Türk Dili dergisinin şiir anlayışı ana hatlarıyla şu şekilde özetlenebilir:

1- Dergide yer alan şiirlerin en belirgin ortak paydası, öz Türkçe anlayışından hareketle yalın bir dilin kullanılmış olmasıdır. Öz Türkçecilik hareketini hararetle savunan Türk Dili dergisi, öz Türkçe ile nitelikli şiirlerin yazılabileceğini uygulamalarıyla göstererek, dil tartışmalarına da bir cevap vermek istemiştir.

2- “Öz Türkçe” kullanımı teşvik edilerek, geniş bir çerçevede farklı şairlere yer verilir. Böylece yeni istidatların, genç kalemlerin ortaya çıkarılmasına gayret edilir.

3- Türk Dili dergisinde memleketçi ve ferdiyetçi şairler mühim bir yer tutmaktadır. Halk şiirine inme çabaları, Anadolu'nun, köylünün sorunlarını dile getirme yaklaşımları hissedilir. Vatan, bayrak, tarih gibi konular destansı bir havada işlenmiştir. Metafizik meseleler özellikle Fazıl Hüsnü Dağlarca ve diğer şairler tarafından irdelenen bahislerdendir. Aşk, ölüm, ayrılık gibi temaların ferdî bağlamda işlendiği pek çok ben merkezli şiirler yer alır. Oldukça zengin muhtevaları ile bu şiirlerin dergiye renk kattığı söylenebilir.

4- Derginin “Kasım” sayıları Atatürk'e ayrılmış ve zengin bir “Atatürk Şiirleri Antolojisi” oluşturacak mahiyette manzumeler yayımlanmıştır.

5- Türk Dili dergisindeki şiirlerin büyük çoğunluğu serbest ölçüyle yazılmıştır. Hece ölçüsüyle yazılan şiirlerin sayısı da azımsanmayacak derecededir. Bu şiirlerde düzenli bir kafiye anlayışı görülmemekle birlikte bir iç âheng varlığı hissedilir.

6- Dergide, İkinci Yeni hareketi şairlerinden en çok Turgut Uyar ve Metin Eloğlu'nun şiirleri yayımlanmıştır. Türk Dili dergisinde, Cemal Süreyya hariç, bu hareketin diğer mensuplarının şiirlerine rastlanmaz.

7- Bütün şiirleri incelediğimizde, Türk Dili dergisinde baskın bir şiir anlayışının egemen olmadığını ve derginin herhangi bir şiir topluluğunun ürünlerine ev sahipliği yapmadığını, sadece arı Türkçe kullanımının yaygın bir şekilde uygulama zemini bulduğunu görürüz.

2. MAKALELER

A. DİL İLE İLGİLİ MAKALELER

Türk Dili dergisinin incelediğimiz 1965-1970 yılları arasındaki sayılarında dille ilgili yaklaşık 260 kadar yazı bulunmaktadır. Bunların bazılarını yetkin nitelikteki makaleler, bazılarını da yazarların dil konusunda birbirlerine cevap olarak yazdıkları polemikler oluşturmaktadır. Bu yazıların ağırlıklı olarak öz Türkçecilik anlayışı etrafında şekillenmiş yazılar olduğunu söyleyebiliriz. Bu kalem mahsülleri daha çok teklif edilen yeni kelimeler ve Osmanlıca ile ilgilidir. Dergide dil ile ilgili makalelerin yanında, edebiyat ile ilgili makaleler de yer almaktadır.

a) Türk Dilindeki Sadeleşme, Özleşme Hareketi ve Dil Devrimiyle İlgili Yazılar

Türkler, İslâm medeniyetiyle tanışmaları sonucunda yeni bir kültür alanına girmiş oldular. Bu medeniyeti tanımak, onun ilmî ve fikrî hayatını kavramak için Arapça ve Farsçayı öğrenmeleri zorunlu hale gelmişti. Zamanla Arapça ve Farsçanın etkileri o kadar belirgin bir durum arzeder ki, sadece kelimeler değil, bu dillerin kaideleri de Türkçeye girmeye ve hakim olmaya başlamıştır. Ancak Türkçe İslâmiyetten önce yazı dili olduğundan ve oluşumunu tamamladığından varlığını tamamen kaybetmemiştir. Prof. Zeki Velidî Togan'ın dediği gibi "Türkçe eğer eskiden beri bir yazı dili mahiyetini almamış olsaydı İslâmiyetten sonra öyle çabuk yazı dili olamaz; Arapça ve Farsça onun yerini tamamen işgal ederdi."¹⁰¹

¹⁰¹ Zeki Velidî TOGAN, Umumî Türk Tarihine Giriş I, İstanbul, 1970, s. 86

Türkçenin tarihinde dilin kimliğini korumak adına çaba gösteren kimselerin her zaman mevcut olduğunu görürüz. Bu isimlerden ilki Divân-u Lûgâti't-Türk adlı eseriyle Kâşgarlı Mahmud'tur. Araplara Türk dilini öğretmek amacıyla yazılan bu eser aynı zamanda Türkçenin bilinen ilk sözlüğüdür. Daha sonra Fahreddin Mübârekşâh'ın "Şecere-i Ensâb"ını ve Zamahşerî'nin "Mukaddimetü'l-Edeb"ini sıralayabiliriz.

Anadolu Beylikleri döneminde Karamanoğlu Mehmed Bey'in meşhur "Şimden gerü divânda, dergâhta, bârigâhta, meclisde ve meydanda Türkçeden başka dil kullanılmayacaktır." şeklindeki fermanı Türkçenin devlet işlerinde kullanıldığını göstermesi bakımından önem taşır. Fuad Köprülü, XIII. yüzyıldan başlayarak Arapça ve Farsçaya karşı yürütülen bu mücadelenin XIV. Yüzyılda başarı kazandığını, Türkçenin yüksek sınıf arasında da ilim ve edebiyat dili olma başarısını yakaladığını belirtir.¹⁰²

Türkî-i Basit veya **Mahallîleşme cerayanı**, XV. Yüzyılda Aydınlı Visali ile başlar. Nihal atsız, "Edirneli Nazmî'nin Eseri ve Bu Eserin Türk Dili ve Kültürü Bakımından Ehemmiyeti" başlığını taşıyan makalesinde, 15. asır şairlerinden Aydınlı Visalî'yi Mahallileşme Cereyanının ilk mümessili saymıştır.¹⁰³ Fuad Köprülü, Mahremî ve Nazmî adlı iki şairin aruz vezni ile fakat sade, yabancı kelimelerden imkân nispetinde uzak kalarak şiirler yazmaya kalktıklarını, buna da Türkî-i Basit adını verdiklerini belirtir.¹⁰⁴ Bu manzumeler aruz ölçüsüyle yazılmakla birlikte, çok sade bir dille kaleme alınmıştır.

Türkî-i Basit veya **Mahallîleşme cerayanı** diye adlandırılan Aruz vezniyle Türkçe sözlerle şiir yazma hareketi iki temsilcisiyle adından söz ettirir. Bunlar Tatavlı Mahremî ve Edirneli Nazmî'dir. Âşık Çelebi,

¹⁰² M. Fuad KÖPRÜLÜ, "Anadolu'da Türk Dili ve Edebiyatının Tekâmülüne Umumî Bir Bakış", Y.T. Mec., (1933), C. I, sayı: 5, s. 278-295

¹⁰³ Nihal ATSIZ, "Edirneli Nazmî'nin Eseri ve Bu Eserin Türk Dili ve Kültürü Bakımından Ehemmiyeti", Orhun Mecmuası, İstanbul, 1934, s.9-16

¹⁰⁴ M. Fuad KÖPRÜLÜ, Edebiyat Araştırmaları, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ank, 1999, s.281

tezkiresinde sade bir dil ile yazıldığından, harekete bu ismin verildiğini yazar.¹⁰⁵ 18. yüzyılda Divan şairlerinin eserlerinde halk sözleri ve halk deyimleri önemli bir yer almıştır. Halk hayatından ve halk felsefesinden akisler taşıyan şiirler yazılmıştır. Divan şairlerinden Nedim’de, halk zevkinin tesirleri daha hissedilir olmuştur. “Halk ve Divan Şiirinin Müşterekleri Üzerine Denemeler” adlı kitabında Cemal Kurnaz, Divan ve Halk edebiyatının zaman içinde karşılıklı etkileşimler sonucunda bazı ortak özelliklerinin ortaya çıktığını belirtir. Bu ortak özelliklerden birisi, divan şairlerinin hece vezniyle şiir yazma eğilimidir.

Türkî-i Basit hareketiyle, edebiyatımızda sade, arı Türkçeyle şiirler yazılmıştır. Fakat, klasik dil ve edebiyat anlayışının son derece yoğun yaşandığı bu dönemde Türkî-i Basit hareketinin amacına ulaştığını söylemek zordur.

Tanzimatla başlayan batılılaşma dönemi, Osmanlı Devletini derinden etkileyen kavram ve düşünceleri beraberinde getirmişti. Yusuf Ziya Öksüz “Türkçenin Sadeleşme Tarihi Genç Kalemler ve Yeni Lisan Hareketi” adlı eserinde, Türkçenin değişen kavram ve fikirlere ayak uydurmak gibi bir zorunlulukla karşı karşıya kaldığını belirtir:

“Tanzimat’tan sonra, Batı ile düşünce ilişkilerinin artması, sosyal meselelerin gazete ve dergilerde yer alması, birçok yeni kavramların dilimize girmesine yol açtığı gibi bu kavramlara Türkçe karşılık bulma ihtiyacını da doğurmuştur. Çünkü, her şeyden önce bir zihniyet değişikliği olarak karşımıza çıkan Tanzimat’ın, bir medeniyet değiştirme anlamına geldiği de inkâr edilemez. Tabîî olarak, Türk milletinin bu yola girebilmesi, ancak batılı

¹⁰⁵ M. Fuad KÖPRÜLÜ, “Anadolu’da Türk Dili ve Edebiyatının Tekâmülüne Umumî Bir Bakış”, Y.T. Mec., (1933), C. I, sayı: 5, s. 281-282

kültürü benimsemesi ile mümkün olabilirdi. Bu durumda, bir kültür taşıyıcısı olarak kabul edilen dil meselesinin, önemle ele alınması gerekliydi.”¹⁰⁶

Bu durumun farkında olan ve Avrupa’da gelişen milliyetçilik düşüncesinden etkilenen Tanzimat aydınları, halkın eğitilmesi ve düşünce hayatının ilerlemesi için dilin sadeleştirilmesi gerektiği düşüncesinde idiler. Batılı anlamdaki reformların ve fikirlerin halk tarafından kabul görmesi ancak Türkçenin vatandaşlar tarafından anlaşılabilmesine bağlı idi. İşte bunun için Türkçeyi sadeleştirerek güçlü bir edebiyat dili meydana getirmek için çalıştılar. Ancak konuya dilde sadeleşme açısından bakıldığında ne kadar başarılı oldukları tartışılabilir. Çünkü Tanzimat dönemine damgasını vuran Doğu- Batı ikilemi dil anlayışında da etkisini göstermiştir:

“Yazı dilinin XVI-XIX. Yüzyıllar arasındaki ağır ve süslü yapısına bir tepki olarak, dilde sadeleşmenin gereğini, şahısların istek ve eğilimlerine bağlı kalmaksızın şuurlu bir şekilde ele alan, daha doğrusu onu sosyal bir mesele olarak gören Tanzimatçıların, bu konuda ne kadar başarı sağlayabildikleri tartışılabilir. Çünkü, daha çok bir kavram kargaşası içerisinde gördüğümüz Tanzimatçılar, ananavî yazı diline karşı yaptıkları bütün tenkitlere rağmen, eski şekle bağlı kalmaktan kendilerini kurtaramamışlardır. Aslında bu düşüncelerinden hemen sıyrılmaları da beklenemezdi. Çünkü Tanzimatçılar, düşünce itibarıyla Batıya bağlı görünseler bile, edebî eğilimleri Şark’a bağlı olan kimselerdi. Bu bakımdan Tanzimat devrinde, ağır ve süslü dil ile sade dil her zaman yan yana yürümüştür, diyebiliriz.”¹⁰⁷

Bilâl Şimşir “Türk Yazı Devrimi” adlı kitabında, Tanzimat Döneminde Türk dilinin sadeleştirilmesi ve Arap harflerinin ıslahı meselesi üzerinde durur. Tanzimatla başlayan batılılaşma ve reformların doğal bir sonucu olarak 19.

¹⁰⁶ Yusuf Ziya ÖKSÜZ, Türkçenin Sadeleşme Tarihi Genç Kalemler ve Yeni Lisan Hareketi, Yürk Dil Kurumu yay. Ankara, 1995, s. 15

¹⁰⁷ a.g.e., s. 33

yüzyılın ortalarında hem Osmanlı Türkleri hem de Rusya Türkleri arasında Arap yazısı tartışılmaya başlanır. Ahmet Cevdet Paşa, 1851’de yayımladığı “Kavaid-i Osmaniye” adlı kitabında yazı sorununa da değinir. A. Cevdet Paşa, Türkçede bulunup da Arap harfleriyle gösterilemeyen sesler için yeni bir yazım yolu aranması gerektiğini belirtir.

1862 yılında Münif Efendi, Cemiyet-i İlmiye-i Osmaniye’de verdiği konferansta özetle şunları söyler:

“Arap harfleriyle Türkçe okuyup yazmak zordur. Bu alfabede ünlüler bulunmadığından Türkçe bir sözcük çeşitli biçimlerde okunabilmektedir. Aynı sözcüğün beş-altı değişik biçimde okunabildiği olur. Gerçi alışılmış sözcükler doğru olarak okunabilir. Ama anlamları pek bilinmeyen sözcüklerin doğru okunabilmesi hemen hemen olanaksızdır. Arapça ve Farsça sözcüklerle tamlamalar ise okumayı yazmayı büsbütün zorlaştırır. Arap yazısında büyük harfler bulunmadığından öz adlar öteki sözcüklerden ayırt edilemez. Avrupa yazılarında bu gibi güçlükler yoktur. O yazılarla, altı-yedi yaşlarındaki çocuklardan uşaklara ve işçilere varıncaya kadar, kadın erkeke herkes kolayca okuma-yazma öğrenmektedir. Bizde ise yazımızı öğrenmenin güçlüğü yüzünden halkın eğitimi gerçekleşmemektedir. Arap harfleri, kitap, dergi, gazete basımına da hiç elverişli değildir. Başka uluslar 30-40 harfle istedikleri yapıtları basabiliyorlar. Arap alfabesiyle kitap basabilmek için ise iki-üç kat daha çok harf kullanmak gerekir. Oysa kitap, eğitimi yaygınlaştırmanın en güçlü aracıdır.”¹⁰⁸ Bilâl Şimşir, Münif Paşa’nın çözüm için iki öneri üzerinde durduğunu belirtir. Birinci öneri, Arap harflerinin “harekeli” olarak yazılmasıdır. Ne var ki, ek işaretler yazının okunmasında yeni güçlükler yaratabilirdi, çünkü bunların hangi satıra ait oldukları kolayca anlaşılabilir. Ayrıca ek işaretler yazmayı yavaşlatabilirdi. İkinci öneri, Münif Efendi’nin de desteklediği, Türkçenin ayrık harflerle (huruf-u munfasıla) yazılmasıydı. Böylece okuma yazma kolaylaşacaktı. Münif Paşa, ayrı

¹⁰⁸ Bilâl N. ŞİMŞİR, Türk Yazı Devrimi, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1992, s. 20

harflerle alfabe kitapları ve broşürler basılmasını, bu kitapların okullarda denenmesinden sonra başarılı olması halinde yaygınlaştırılmasını savunur.

Azerbeycanlı ünlü piyes yazarı Ahundzade Mirza Fethali, başka bir teklif getirerek metinlerin Latin harfleriyle yazılmasını savunmuştur: “Bu alanda daha açık bir öneri Azerbeycanlı ünlü piyes yazarı ve ozan Ahundzade Mirza Fethali’den gelmiştir. Fethali, Rusya Türkleri arasında Arap alfabesinin düzeltilmesi ve değiştirilmesi düşüncesinin öncüsüdür. Daha 1857 yılında Fethali, sözcüklerin gereği gibi okunabilmelerini sağlamak için Arap alfabesinin düzeltilerek Latin alfabesi biçiminde yazılmasını savunmuştur.”¹⁰⁹

B. Şimşir, Ahundzade Mirza Fethali’nin 1863’te İstanbul’a gelerek “Harflerin İslahı” tasarısını Sadrazam Fuat Paşa’ya sunduğunu, incelenmek üzere Cemiyet-i İlmîye-i Osmaniye’ye iletilen tasarımın, yazı düzeninin uygulanmasının güç olacağı ve eski eserlerin unutulmasına sebep olacağı gibi görüşlerle kabul edilmediğini ifade eder.

Şinasi, Namık Kemal, Ali Suavi gibi Tanzimat döneminin tanınmış aydınları da alfabe sorunu üzerinde durmuşlardır. Aynı zamanda gazeteci olan bu aydınlar, Arap alfabesiyle gazete çıkarırken bazı güçlüklerle karşı karşıya gelmiş kişilerdi: “Gazeteci Şinasi, bu sakıncaları ilk görenlerdendir. Arap harflerinin basım bakımından ortaya çıkardığı güçlükler üzerinde durmuştur. 1869 yılında Avrupa’dan döndükten sonra bu sorunu ele almış, harflerin gerek dizilişinde gerek kasalara dağılışında, gerekse dökümünde karşılaştığı güçlükleri azaltmak için, bunların sayılarını azaltma yoluna gitmiştir. O yıllarda Türkiye’de kullanılan Arap harflerinin sayısı, basım alanında, dört yüz kadardı. Şinasi bu sayıyı 112’ye indirmiştir. Yeni biçimde Arap harfleri ve noktalama işaretleri hazırlamıştır. Bunları bir hattata yazdırıp kazıtmıştır. Dökümünü de kendisi yaptırdığı bu harflerle Divan, Tercüme-i Manzume ve Durûb-ı Emsâl-i Osmaniye adlı yapıtlarının ikinci baskılarını

¹⁰⁹ Bilâl, N. ŞİMŞİR, Türk Yazı Devrimi, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1992, s. 21

yaptırmıştır.”¹¹⁰ B. Şimşir, Şinasi'nin böylece Arap harflerinin ıslahı yolunda önemli bir adım attığını ama Arap harflerinin Latin harfleriyle değiştirilmesini düşünmediğini ifade etmiştir.

Namık Kemal, 9 Ağustos 1869 tarihli hürriyet gazetesindeki bir mektuba karşılık verdiği yazısında, yazım ve basım bakımından yarattığı güçlükler sebebiyle Arap harflerinin düzeltilmesini herkesin benimsediğini söyler, ancak Arap harflerinin bütün bütün değiştirilmesi düşüncesine karşı çıkar. Çünkü eski yazıyla yazılmış eserleri yeni yazıya aktarmak gerekecektir, aksi takdirde eski eserlerimizden yararlanılamayacaktır. Sonra yeni yazı alınınca herkes yeni baştan okuma yazma öğrenmek zorunda kalacaktır.¹¹¹ N. Kemal'e göre bu iş çok zaman ister ve bu yeniliğin herkes tarafından benimsenmesini güçleştirir.

Yeni harflerinin alınması fikrine uzak durulmasının bir diğer sebebi de Osmanlı İmparatorluğunu yitirme kaygısı olmuştur. Türk dili için Latin alfabesi benimsenirse imparatorluk içerisindeki diğer toplumlar da kendilerine bir alfabe seçme yoluna gidebilirlerdi. Bu ise Osmanlı İmparatorluğunun dağılması demek olurdu. Bu gerçeklerin farkında olan Namık Kemal, “Latin harflerinin alınmasını savunan Binbaşı Ömer Bey'e çıkışır ve hele Arnavutların Latin alfabesini almakta olduklarını görünce çileden çıkar ve şunları yazar: Elimizden gelse, memleketimizde mevcut olan lisanların Türkçeden ma'dâ kâffesini mahvetmek iktiza ederken, Arnavutlara, Kürtlere, Lâzlara birer alfabe ta'yini ile, ellerine şakak için bir silah-ı manevi mi teslim edelim? Almanya hükemâsından meşhur Leibniz, *bana bir güzel elifbâ, sana bir güzel lisan ve bu kuvvet ile bir güzel millet yapayım* demiş...”¹¹² Namık Kemal, Arap alfabesi ile Osmanlıcanın, imparatorlukta Müslümanları birbirine kaynaştıracağını düşünür ve yazı değiştirme fikrine tepki gösterir.

¹¹⁰ Bilâl, N. ŞİMŞİR, Türk Yazı Devrimi, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1992, s. 23

¹¹¹ a.g.e., s. 25

¹¹² a.g.e., s. 26

Yine bu yıllarda Arap harflerinin ıslahı konusunda Yenişehirli Avni'nin yazılarına rastlarız. Bilâl Şimşir, Avni'nin, basılmamış el yazmalarında, Müslümanların, özellikle Osmanlıların geri kalmalarının en güçlü nedenlerinden birinin Arap yazısının yetersizliği olduğu görüşünü ifade ettiğini belirtir. Avni'nin, "Bizim ehl-i İslâmın hususiyle Osmanlı akvamının ilm ü ma'rifette geri kalmasının sebebi kavîsi resm-i hattın ademi kifayeti ve usûl-i tedrisin adem-i intizamıdır... Arabînin resm-i hattı lisan-ı Türkî için kâfi değildir." şeklindeki fikirlerini aktarır."¹¹³

Tanzimatçılara nispetle Batı ve Fransız edebiyatından daha fazla etkilenen ve "Sanat sanat içindir." görüşünü benimseyen Servet-i Fünun temsilcileri, karışık ve süslü bir dil kullanmaları ile de Tanzimatçılardan ayrılırlar. Onlar eserlerini oluştururken Arap ve Fars kelimelerini dilimizin tabii yapısı olarak görmüşler, zincirleme tamlamaları ve bileşik sıfatları çokça kullanmışlardır. Hatta dilimizde karşılığı bulunan birçok yabancı kelimeyi yenilik amacı uğruna eserlerinde kullanmaktan çekinmemişlerdir. Yusuf Ziya Öksüz "Türkçenin Sadeleşme Tarihi Genç Kalemler ve Yeni Lisan Hareketi" adlı çalışmasında Edebiyat-ı Cedîde temsilcilerinin dile bakış açısını anlatır:

"Dilde sadeleşme isteğini, sanat seviyesini halka indirmek diye anlayan ve bu konuda, *Osmanlıca gelişmiş, zengin ve düzeltilmesine gerek olmayan bir dildir. Yüzyıllar boyu yerleşmiş olan yabancı kelimeler, dili Osmanlıca yönünden zenginleştirmiştir. Türkçe kelimeler anlam yönünden kısır olup, aranılan her anlamın karşılığını bulabilmek imkânsızdır. Bu bakımdan Türkçeyi, kendi kaynaklarından yararlanarak zenginleştirmek zordur. Bu durumda dile girmiş olan yabancı kelimeleri de atmaya gerek yoktur.* diye görüşlerini özetleyebileceğimiz Edebiyat-ı Cedîdecilerin, dili anlaşılır bir duruma getirme gayretinden uzak oldukları görülür. Aslında bunların, gerek her yeni hayal ve fikir için yeni kelime yaratmak istemelerinden doğan anlaşılmaz bir ifade tarzını benimsemeleri, gerekse

¹¹³ Bilâl, N. ŞİMŞİR, Türk Yazı Devrimi, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1992, s. 28

Arapça ve Farsçayı dilimizin iki temel kaynağı olarak görmeleri ve yeni kelime ve tamlamaları bu dillerden seçmeleri, temeldeki aksak yanları olmuştur.”¹¹⁴

“Türk Yazı Devrimi” adlı kitabında Bilâl Şimşir, II. Meşrutiyet döneminde alfabe tartışmalarının yeniden canlandığını, dilin Türkçeleştirilmesi sorunu, yazım sorunu, terim sorunu, sözlük sorunu, gramer sorunu ve alfabe sorununun gündeme geldiğini ifade eder. Yazara göre, yazı tartışmaları iki ana konuda toplanır. Islahatçılar, Arap yazısının düzeltilerek Türkçeye uydurulmasını savunurlar. Sayıları daha az olan diğer bir grup ise Arap yazısını hepten bırakıp yerine Latin yazısının alınmasını savunurlar:

“İkinci Meşrutiyet döneminde aydınların çoğunluğu Arap harflerinin ıslah edilerek kullanılmasından yanaydı... Buna karşılık Arap harflerinin büsbütün bırakılarak Latin alfabesinin alınmasını savunanlar da vardı. Bunların sayıları da çok değildi.

Gazeteci Hüseyin Cahit (Yalçın) çekingen biçimde Latin Alfabesinden yana görünüyordu. Arnavutların yaptığı gibi Türklerin de Latin harflerini alabileceklerini söylüyordu.”¹¹⁵ İctihad dergisi sahibi Abdullah Cevdet, Kılıçzade Hakkı Bey, Celal Nuri İleri, Latin harflerine geçmeyi savunan diğer kimselerdir.

1908’de II. Meşrutiyet’in ilânından sonra İmparatorluk sınırları içerisindeki çeşitli milletleri bir arada tutma gayesini güden Osmanlıcılık fikri ağırlık kazanmıştır. Fakat Avrupadan yayılan milliyetçilik cerayanı ile azınlıklar, kendi bağımsızlıklarını ilân etme yoluna girmişlerdir. Bu sebeple Türkçüler artık millî benliğin ön plana çıkmasını ve millî şuurun sosyal hayatta ve edebiyatta yaygınlaşmasını istemektedirler. II. Meşrutiyetten sonra oluşan

¹¹⁴ Yusuf Ziya ÖKSÜZ, Türkçenin Sadeleşme Tarihi Genç Kalemler ve Yeni Lisan Hareketi, Ankara, 1995, s. 48

¹¹⁵ Bilâl, N. ŞİMŞİR, Türk Yazı Devrimi, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1992, s. 47

Millî Edebiyat Cereyanı, kendi kaynaklarımızdan beslenen, nesir ve nazımda yabancı tamlamalardan kurtulmuş bulunan bir Türkçe ile millî bir edebiyat yaratma amacını taşımaktadır. Bu hareketin mensupları, millî kurtuluşun ancak millî değerleri önemseyerek gerçekleşeceğine inanmışlardır. **Millî edebiyat** fikrinin Türk dilinin sadeleşmesine ve gelişmesine katkıda bulunan büyük bir adım olduğunu söyleyebiliriz.

Yayın kadrosunda Necip Âsım Bey, Bursalı Tahir Bey, Veled Çelebi, Akçuraoğlu Yusuf, Rıza Tefvik Bey gibi isimler bulunan Türk Derneği dergisi, Türkçenin sadeleşmesine hizmet eden Türk Derneği'nin yayın organıdır. Türk Derneği Dergisi'nin ilk sayısında yayımlanan beyannamede, Türkçede karşılığı bulunan yabancı kelimelerin atılması ve Türkçenin sadeleşmesi gerektiği belirtilerek, resmî yazışma dilinin halkın kolaylıkla anlayabileceği bir seviyeye getirilmesi gerektiği ileri sürülür. Yusuf Ziya Öksüz, Türk Derneği'nin çalışmalarını şöyle özetler:

“... Türk Derneği faaliyetlerini kısa sürede kesmiş olsa bile, bunun çıkardığı aynı adı taşıyan Türk Derneği Dergisi gerek Türkoloji, gerekse – özellikle- Türk dili sahasında yazılan yazıları topluca içinde bulundurmakla en büyük hizmeti yapmıştır.”¹¹⁶

Türk Derneği'nin çalışmalarını Selânik'te çıkan Genç Kalemler dergisi takip eder. Bu dergide “Yeni Lisân” başlığı altındaki makalenin yazarı Ömer Seyfettin, Türk dilinin sadeleşmesini ve yeni, millî bir edebiyat vücuda getirmek istediklerini dile getirir. Yeni Lisân Hareketi, Türkçenin sadeleşme tarihinde mühim bir yer tutar. Yeni Lisân başlıklı yazıda şu görüşler dile getirilir :

“ Eski Lisan :

¹¹⁶ Yusuf Ziya ÖKSÜZ, Türkçenin Sadeleşme Tarihi Genç Kalemler ve Yeni Lisan Hareketi, Türk Dil Kurumu yay., Ankara, 1995, s. 64

Nedir? Asla konuşulmayan, Lâtince, İbranice gibi yalnız kendisiyle meşgul olanların zevk ve idrâkine taallûk eden bir şey!.. Size bunun tarihini çabucak çizelim. Biz Asya'dan Garb'a, Anadolu'ya hicret etmişiz. Din ve edebiyat bize Arabî ve Farisî öğretmiş. Hatta bir zamanlar resmî lisanımız Farisî olduğu gibi, bir padişahımız da Arapçayı bize umumî ve millî bir lisan olmak üzere kabul ettirmeye kalkmış. Hicretimizin ilk asırlarında Arabî ve Farisî birçok kelimeler lisanımıza girmiş. Bunun katıyen zararı yok. Lâkin edebiyât, sanat ve dolayısıyla tezyin fikri Arabî ve Farisî kaideleri de getirmiş. Türkçe muvazenesini gaîb etmiş.”¹¹⁷ diyen Ömer Seyfettin Arapça ve Farsça kaidelerin Türkçeyi istilâ ettiğini ifade eder. Yazının devamında eski lisânın hastalığının içindeki gereksiz ve yabancı kurallar olduğunu belirterek böyle bir dili kimsenin anlayamayacağını söyler:

“Eskiler İran'a teveccüh etmiş, yeniler yani dünkiler kendileri için yeni bir lisan ibdâ etmeye lüzum görmeyerek ve mümkün olduğu kadar da bozarak hep eskilerin lisanını kullanmışlardır. Şimdi yeni bir hayata, bir intibâh devresine giren Türklere yeni, tabîî bir lisân, kendi lisânları lâzımdır. Millî bir edebiyat vücûda getirmek için, evvelâ millî bir lisân ister. Eski lisân hastadır. Hastalıklar, içindeki lüzumsuz ve ecnebî kaidelerdir. Evet şimdiki lisânımızda Arabî ve Farisî kaideleriyle yapılan cem'iler, terkiib-i izafî ve terkiib-i tavsifî, vasf-ı terkiibîler yaşadıkça saf ve millî addolunamaz. Bu lisânı kimse anlamaz.”

Yazının daha sonraki kısmında bir ihtiyaç sonucu dilimize girmiş olan Arapça ve Farsça kelimelerin dilimizde kalması gerektiği belirtilir ama yabancı kaide ve terkiplerden mutlaka kurtulmak gerektiği ifade edilir.

“Yeni Lisân” makalesinde yazı dili ile konuşma dilini birleştirmek fikri ortaya atılarak İstanbul şivesinin yazı dili olarak kabul edilmesi düşüncesi dile getirilir:

¹¹⁷ “Yeni Lisan”, Genç Kalemler Dergisi, C. II, Sayı.1, 8 Nisan Cuma (1327/1911)

“İstanbul şivesi düşüncesi, “Türkçeye Türkçe kaideler hakim olmalıdır.” diyen bu yeni Lisan hareketiyle ortaya çıkmıştır. Bu terimle eski İstanbul hanımlarının yumuşak ve zarif Türkçesi esas alınıyordu. Genel olarak kadınların bir dilin en iyi koruyucuları oldukları fikrinden hareket edilerek böyle bir seçimin yapıldığı söylenebilir. Bununla birlikte o gün için en işlek ve en gelişmiş Türkçenin İstanbul’da konuşulmasının yanında, yazar ve sanatkârlardan çoğunun İstanbul’da yetişmesinin de etkisi olduğu muhakkaktır.”¹¹⁸

Yeni Lisân cereyanı bir ihtiyaçtan doğduğundan olup zaman geçtikçe ses getirmeye devam etmiştir. Yeni Lisân, millî edebiyatın hazırlayıcısı olup edebî bir hareketten ziyade fikrî ve sosyal zemini olan bir harekettir.

1908’ den sonra Türk milliyetçiliği üzerinde etkileri bulunan Ziya Gökalp, dil konusunu bir kültür davası olarak ele almıştır. O dil konusundaki görüşlerini, “Türkçülüğün Esasları” adlı eserinin “Lisânî Türkçülüğün Umdeleri” başlıklı bölümünde ele almıştır. Zeynep Korkmaz, dil devrimini incelediği eserde, Ziya Gökalp’in “Türkçülüğün Esasları”nda bulunan görüşlerini şöyle özetlemektedir:

“Millî dilin meydana getirilmesi için: Osmanlı dili hiç yokmuş farzedilerek, halk dilinden, özellikle İstanbul hanımlarının dilinden yararlanmak; Türkçeye geçmiş, ancak, şekil değişikliğine uğramış Arapça ve Farsça kelimeleri benimsemek; Türkçe karşılıkları olan Arapça ve Farsça kelimeleri atmak; yeni terimler için halk arasındaki dile başvurmak, bulamayınca Türkçenin tamlama yolları ile kelime yapmaya çalışmak; ona da imkân olmazsa tamlamasız yeni Arapça ve Acemce kelimeler almak; ancak,

¹¹⁸ Yusuf Ziya ÖKSÜZ, Türkçenin Sadeleşme Tarihi Genç Kalemler ve Yeni Lisan Hareketi, Türk Dil Kurumu yay., Ankara, 1995, s. 112

Türkçedeki Arapça ve Acemce kelime kaptilasyonlarını kaldırıp kurallarına asla yer vermemek gerekir. Başka Türk dillerinden kelime, edat, ek, kip, tamlama gibi şeyler alınmamalıdır. Ses ve şekil bilgileri ile kelime hazinesi bakımından yeni Türkçenin temeli İstanbul Türkçesi'ne dayanmalıdır. Eski Türkçe kelimeler yalnız Türk medeniyetinin tarihi yazıldıkça, eski Türk müesseselerinin adları olmak dolayısıyla Türkçeye girecektir. Fakat bunların terim olarak hayata dönüşü müstehaselerin dirilmesi şeklinde kabul edilmemelidir.”¹¹⁹

Ziya Gökalp, Arapça ve Farsça kelimelerin dilden büsbütün çıkarılmasına ve Türk lehçelerinden kelime alınarak Arapça ve Farsça olanlar ile değiştirilmesine karşıdır. O, bunu tasfiyecilik saymakta ve tasfiyeciliğin dili fakirleştirdiğini belirterek ona karşı koymaktadır. ¹²⁰ Görülüyor ki Gökalp, dilin sadeleşmesi konusunda ılımlı bir yol izlemiştir. Dilin millî uyanış için önemini kaydeden Ziya Gökalp, yabancı terkip ve kuralları reddederken artık dile yerleşmiş olan kelimelerin korunması gerektiği fikrindedir.

Türkçenin sadeleşme yolunda ilerlemesi Dil devrimi ile hızlanmıştır. Atatürk'ün kurduğu Türk Dili Tetkik Cemiyeti 12 Temmuz 1932'den itibaren Türkçenin tarihinin araştırılması, derleme ve tarama sözlükleri hazırlanarak kelime hazinesinin belirlenmesi hususunda çalışmalara başlamıştır. Afet İnan, Atatürk 'ün dil konusundaki faaliyetlerin iki koldan ilerlemesini istediğini belirtir:

“1) Türk dilinin sadeleştirilmesi, halkın konuşma dili ile yazı dili arasında bir birlik ve ahenk kurulması. Konuşma, edebiyat ve ilim dilimizin kesin kurallar ile tespit edilerek tarihî metinlerden ve yaşayan halk lehçelerinden taramalar, derlemeler yapılarak bir kelime ve terim hazinesi vücuda getirilmesi,

¹¹⁹ Zeynep KORKMAZ, Türk Dilinin Tarihî Akışı İçinde Atatürk ve Dil Devrimi, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1963, s. 28-29

¹²⁰ Ziya GÖKALP, Türkçülüğün Esasları, Haz. Mahir Ünlü-Yusuf Çotuksöken, İnkılap Kitabevi, İstanbul, 1997, s. 108

2) Tarihî araştırmalarda belge değeri olan ölü veya eski dillerin metodlu bir şekilde incelenmesi ve karşılaştırmalar yapılması.¹²¹ Böylece Türk Tarihine kaynaklık eden eski dilleri araştırma imkânı doğabilecektir.

Türk Dili Tetkik Cemiyetinin düzenlemiş olduğu I. Türk Dil Kurultayı'nın bildirisinde yapılacak çalışmalar belirtilmiştir. Bunlar:

1) Türk dilini millî kültürümüzün eksiksiz bir ifade vasıtası haline getirmek, Türkçeyi muasır medeniyetimizin önümüze koyduğu bütün ihtiyaçları karşılayacak bir mükemmeliyete erdirmek;

2) Bunun için bugün yazı dilinde Türkçeye yabancı kalmış unsurları atmak, halkçı bir idarenin istediği şekilde halk ile münevverler arasında birbirinden mahiyetçe ayrı iki dil varlığını ortadan kaldırmak. Temel unsurları öztürkçe olan bir dil yaratmak.¹²²

şeklinde ifade edilmiştir. Dil Devrimini Atatürk'ün yönlendirmesi ve Türk dilinin kendi benliğine kavuşması için devlet teşkilatının dikkatli olmasını istemesi¹²³ Türk dilinin devletin koruyuculuğu altına girdiğini göstermiş oluyordu.

I. Türk Dili Kurultayı'nda alınan kararların uygulanmasına kelime hazinesinden başlandı. Türkçedeki yabancı kelimeleri dilden çıkarmak için eski kaynaklarda bulunan ve halk dilinde hâlâ yaşayan Türkçe kelimelerin tespit edilmesi gerekiyordu. Bunun için de en kısa yol, devlet organları ile yurttaşların birlikte yapacakları bir tarama ve derleme çalışması idi. Bu sebeple Kurum 1932- 1934 yıllarında böyle bir yöntem belirleyerek işe koyuldu. Bir yandan da dilimizdeki yabancı kelimelere Türkçe karşılık bulmak

¹²¹ Afet İNAN, Atatürk Hakkında Hatıralar ve Belgeler, s. 208-209

¹²² Türk Dili, Belleten, S. 3 (1933)

¹²³ Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, C.I, s. 358

amacıyla bir “dil anketi” açılmıştı. Burada 1382 Arapça ve Farsça kelimeye Türkçe karşılıklar gönderilmesi isteniyordu. Gelen cevaplar *Osmanlıcadan Türkçeye Karşılıklar Kılavuzuna* kaynak teşkil edecekti. Fakat bu çalışmada gelen karşılıkların ehil kimseler eliyle hazırlanmaması sebebiyle bir sıkıntı yaşanmıştı. Zeynep Korkmaz “Dil Devrimi” adlı çalışmasında bu aksaklığa değinir:

“Gerek gazetelerde ayrılmış dil köşelerinde, gerek başka yazılarda yeni kelimeler ile denemeler yapılıyordu. Ancak, bu deneme devresinde, dil malzemesini yazıya geçirerek değerlendirmede tutulan yolun yanlışlığı yüzünden, bir süre sonra büyük bir uygulama sakatlığı doğmuş ve girişilen özleştirme hareketi çıkmaza sürüklenmeye başlamıştı.

“... Özleştirme işinde Tarama Dergisinin ortaya koyduğu malzemenin kullanılış şekli, yukarıda belirtilen şaşmaz gerçekleri altüst etmeye başlamıştı. Çünkü dergi’de bir yabancı kelime için, ayrı kaynaklardan alınma birkaç veya birçok karşılık bulunuyordu. Böylece bir kavramın Anadolu ağızlarındaki karşılığı ile Altay, Tobol, Teleut, Kıpçak lehçelerindeki ve Kitabu’l İdrâk’teki karşılıkları yan yana gelebiliyordu. Böyle bir dergi dilciler için büyük bir değer taşıyabilirdi. Fakat bundan pratik olarak yararlanmak isteyenler ve dilbilgisinin inceliklerini bilmeyenler için durum başka idi.”¹²⁴

Tarama dergisinin ortaya koyduğu kelime servetini değerlendiren ve bu husustaki kaygılarını dile getiren Zeynep Korkmaz, ses ve şekil yapısı bakımından Anadolu Türkçesinin kurallarına uymayan bir yığın kelimenin dile girdiğini ifade eder.

Özleştirmede ileri bir akımın başlaması, dilden pek çok yabancı kelimenin atılarak yerine Türkçe karşılıklar getirilmesi çabalarının karşısında

¹²⁴ Zeynep KORKMAZ, Türk Dilinin Tarihî Akışı İçinde Atatürk ve Dil Devrimi, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1963, s. 58-59

olanlar ve bu şekilde dilin fakirleştiğini ileri sürenler, Muallimler Birliği çatısı altında toplanırlar. Bu derneğin düzenlediği Dil Kongresi'nde tespit edilen hususlar şunlardır:

- 1) Dil siyasete âlet edilmiştir.
- 2) Uydurma kelimeler devlet zoruyla kitaplara sokulmuştur.
- 3) Nesiller birbirini anlamaz hale gelmiştir.
- 4) Dil Kurumu'nda çalışanlar emirle iş gören, bilgisiz kimselerdir.”¹²⁵

Kongrenin sonunda I. Türk Dil Kurultayı'ndan önceki dile dönülmesi kararı alınmıştır.

Türk Dili dergisindeki dille ilgili yazıların büyük bir kısmı Dil Devrimi ve öz Türkçecilik hakkındadır. Yazıları incelediğimizde 1965-1970 yılları arasında bile tasfiyecilik hareketi ve uydurma kelime tartışmasının hala hızını sürdürdüğü dikkatimizi çeker. O kadar ki bu tartışmalar etrafında şahıslar birbirlerine hakaret derecesine varan sözler sarf etmişlerdir.

Orhan Hançerlioğlu, Türk dilinin niçin özleşmesi gerektiğini anlattığı yazısında Osmanlı Devleti zamanında yaratılan melez dile ilk tepkiyi Sultan Murat'ın verdiğini, bunun da okuduğunu anlamak çabasından doğduğunu ifade eder:

“Bu melez dile karşı ilk tepki, on beşinci yüzyılda padişahın gelmektedir. Bunu Mercimek Ahmet'in ağzından dinleyelim: ‘Bir gün Filibe yolunda Padişah hizmetine vardım. Sultan Murat Han elinde bir kitap tutar. Sordum. Kâbusnâme'dir dedi, hoş kitaptır amma Farıs dilindedir. Bir kişi Türkçeye çevirmiş veli rûşen değil, açık söylememiş. Bir kimse çıkıp şunu açık çevirse de gönüller haz alsa...”¹²⁶

¹²⁵ Agâh Sırrı LEVEND, Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Evreleri, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1972, s. 452

¹²⁶ Orhan HANÇERLİOĞLU, “Türk Edebiyatında Dil”, Türk Dili Dergisi, Cilt:14, Sayı: 164, s. 551

Hançerlioğlu, o yıllarda Edirneli Nazmi, Tatavlı Mahremi gibi Türkçecilerin bu melez dile karşı direndiklerini, Âşık Çelebi tezkeresinden öğrendiğimize göre Mahremi'nin içinde hiçbir Arapça ve Acemce sözcük bulunmayan *Basîtnâme* adında bir de kitabı olduğunu belirtir.

Hançerlioğlu, yazısına Divan edebiyatından aldığı birkaç şiir örneğiyle devam eder. Böylece Türk dilinin kendi özünden ne kadar uzaklaşıp anlaşılabilir bir hale geldiğini göstermek ister:

“On sekizinci yüzyılda da Türkçeleşme yolunda hiçbir hareket görülmemektedir. Bu yüzyılın edebiyat örneğini ünlü ozan Nedim'den alıyorum:

Bir şeker hand ile bezm-i şevke câm ettin beni
Nîm sun peymâneyi sâki tamam ettin beni

Cilve-i hüsnünle her mûyum perihîz olmada
Aşk ile ser-tâ-kadem âyine-fâm ettin beni”¹²⁷

Divan şairi Nedim'in yukarıdaki örneklerde görüldüğü üzere ağır bir dille yazılmış şiirlerinin yanı sıra, halk söz ve deyişlerini sıkça kullandığı şiirleri de mevcuttur. Nihad Sâmi Banarlı'ya göre “Nedim Türk Edebiyatında Mahallîleşme Cereyanı denilen ve mazisi geçen asırların derinliklerinde başlayan bu edebî cereyanı zirvesine ulaştıran şairdir.”¹²⁸ Bu husus onun pek çok şiirlerinde görülür. “Nedim'in şiirinde, İstanbul konuşması'nın yani İstanbuldaki Halk Türkçesinin sayısız söyleyişleri, en tabîî ve samimi bir edâ içinde nağmeleşmiştir. Bu husus şairin sevgiliye seslenişlerinde daha âşikârdır:

¹²⁷ Orhan, HANÇERLİOĞLU, “Türk Edebiyatında Dil”, Türk Dili Dergisi, Cilt:14, Sayı: 164, s. 552-553

¹²⁸ Nihad Sâmi, BANARLI, Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul, 1998 s.755

Sevdiğim, cânım yolunda hâke yeksan olduğum
lyddir çık nâz ile seyrana kurban olduğum¹²⁹

Bu örneklere bakarak divan şairi Nedim'in, Arapça ve Farsça kelime ve terkiplerle dolu şiirlerinin yanında, halk diline yakın söyleyiş ve deyimleri kullandığı eserlerinin de olduğunu görürüz.

Şemsettin Sami Kamusî Türkî'yi yayımlarken Türkçeyi sadeleştirme düşüncesini ortaya atmıştı. 1908'de İkinci Meşrutiyet'le birlikte kurulan Türk Derneği, bu davranışa sarılmak istemişti. Ancak bir yandan Türkçeyi sadeleştirmeye çalışırken öbür yandan Osmanlıca'yı ulusal dil yapmak istediklerini bildiriyorlardı. Bilinçli bir tutumları yoktu.¹³⁰

Daha sonra Türk edebiyatındaki dil kargaşalığını artıracak yeni bir akım ortaya çıkar. Bu akım Servet-i Fünun akımıdır. Servet-i Fünun dergisinde toplanan bu yeni edebiyatçılar dil zenginliğini sağlamak için Arapça ve Farsça'dan yeni sözcükler türetmeye kalkarlar. Böylece Türk dilini içinden çıkılması daha zor bir hale koyarlar. Onlardan sonra gelen Fecr-i Ati yazarları da aynı anlayışı benimserler... Servet-i Fünun şairlerinin dilini on sekizinci yüzyıl şairlerinden Şeyh Galip'in diliyle karşılaştırdığımızda Şeyh Galip'in dilinin daha sade olduğunu söyleyebiliriz:

“Ey Nihal-i işve bir nevres fidânımsın benim
Gördüğüm günden beri hâtır-nişânımsın benim

Ben ne hâcet kim diyem ruh-ı revânımsın benim
Gizlesem de, âşikar etsem de cânımsın benim¹³¹

¹²⁹ Nihad Sâmi, BANARLI, Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul, 1998 s.758

¹³⁰ Orhan HANÇERLİOĞLU, “Türk Edebiyatında Dil”, Türk Dili Dergisi, Cilt:14, Sayı: 164, s. 553

¹³¹ a.y., s.555

Orhan Hançerlioğlu, Ömer Seyfettin ile Ziya Gökalp'in dili sadeleştirme konusundaki çabalarında bilimsel bir dil anlayışına varamadıklarını söyler:

“Ömer Seyfettin'in 1910 yılında Genç Kalemler dergisinde giriştiği bu sadeleştirme çabalarına, önemli bir düşünür, Ziya Gökalp de katılıyordu. Ancak her ikisi de bilimsel bir dil anlayışına varamamışlardır. Ömer Seyfettin'in istediği yazı diliyle konuşma dilini birleştirmektir. Oysa bunun nasıl yapılacağını bilmiyordu. Birbirine karşıt düşünceleri savunmaktaydı. Arapça ve Farsça sözcüklerin atılamayacağını söylüyordu. Klişeleşmiş terkiplere de dokunulamayacağı kanısındaydı. Ziya Gökalp de:

Uydurma söz yapmayız
Yapma yola sapmayız

diyerek Türkçe köklerden sözcük türetilmeyeceğini savunduğu halde, bir yandan Arapça ve Acemce köklerden şe'niyet, mefkûre gibi sözcükler türetiliyordu.

Oysa Arapça ve Acemce köklerden sözcük türetilir de Türkçe köklerden niçin türetilmez? diye sorulması gerekirdi.”¹³²

Bilimsel dil çabası, Türk dilini kendi yolunda yürümeye yönlendirmiştir. 1932'den bu yana bilimsel çalışmaların edebiyattaki yankıları görülebilir. 1932'den önce:

“Nerdibanlar bûsiş-i nermin-i dâmânıyla mest

diyen Yahya Kemal, 1932'den sonra:

¹³² Orhan HANÇERLİOĞLU, “Türk Edebiyatında Dil”, Türk Dili Dergisi, Cilt:14, Sayı: 164, s. 557

Günler kısaldı, Kanlıca'nın ihtiyarları
Bir bir hatırlamakta geçen sonbaharları

demektedir.”¹³³

Suad Hayri Ürgüplü, dil devriminin amaçlarını, ulus ve Türk halkı için taşıdığı önemi açıklar. Ürgüplü'ye göre Atatürk, dil devriminin amacını Türk dilinin kendi benliğine, aslındaki güzellik ve zenginliğe kavuşması olarak belirtir ve şöyle der:

“Kültür işlerimiz üzerine ulusça gönüllerimizin titrediğini bilirsiniz. Bu işlerin başında da Türk tarihini doğru temeller üzerine kurmak, öz Türk diline değeri olan genişliği vermek için candan çalışılmakta olduğunu söylemeliyim. Bu çalışmaların göz kamaştırıcı verimler vereceğine şimdiden inanabilirsiniz.”¹³⁴

Suad Ürgüplü'ye göre dil devriminin başlıca amaçları üç başlıkta toplanır:

“1) Türk dilinin yabancı etkilerden kurtarılarak ve millî kaynaklarla beslenerek uydurma çabaya düşmeden tamamıyla millî ve ilim kaynaklarına dayanan bir dil haline getirilmesi.

2) Türk dilinin çağdaş uygarlık dünyasında ilim, fikir ve kültür hayatını bütün kavram ve incelikleriyle anlamının ve anlatabilmenin aracı olmak bakımından zenginleşmesi.

3) Türk dilinin aydınlarla halk arasındaki anlaşma ve kaynaşmayı güçlendiren anti-demokratik dil ve lehçe ayrılıklarının ortadan kaldırılması ve

¹³³ Orhan, HANÇERLİOĞLU, “Türk Edebiyatında Dil”, Türk Dili Dergisi, Cilt:14, Sayı: 164, s. 558

¹³⁴ Suad Hayri ÜRGÜPLÜ, “Dil Devrimi”, Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı: 170, s. 68

kaynağını halktan alan millî birliğe yardımcı bir arı dille toplumun ortak anlaşma bağlarının kurulup geliştirilmesi.

İşte bundan dolayıdır ki Türk toplumunu millî ülküsü etrafında birleştirici düşünce, ilim ve kültür alanında zenginleştirici ve nihayet birlik ve beraberlik içinde sosyal bütünlüğüne kavuşturucu bir nitelik taşıyan bu amaçlar, dil devriminin milletimiz için ne kadar hayatî bir önem taşıdığını açıkça göstermektedir.”¹³⁵

Âfet İnan, Atatürk’le ilgi bir anısını anlattığı yazısında Atatürk’ün dilimizin yabancı deyimlerden arınması ve halk dili ile edebiyat dilimizin aynı olması konusuna değindiğini belirtir. “Bizim milliyetçiliğimizin esası dil birliğimizin korunmasıyla mümkün olacaktır.” diyen Atatürk 26 Eylülün bunları anmaya sebep olmasını istiyordu.

Edmund Schopen, dil devriminin niçin gerekli olduğunu bir yabancı gözüyle anlatmıştır:

“26 Haziran 1928 tarihinde uzmanlar ilk kez olarak İstanbul’da, Dolmabahçe’de Padişahın sarayında toplandılar. Bütün çalışmaların ruhu Kemal’in kendisiydi. 9 ve 23 Ağustosta büyük yazı devrimini halka verdiği söylevlerinde, son olarak da Batı Anadolu’ya Karadeniz kıyılarına ve İç Anadolu’ya bu yeniliği bildirmek için yaptığı gezilerinde kendisi muştuladı. 25 Ağustosta Ankara’da toplanan dördüncü Öğretmenler Kurultayı: ‘Son Türke değin yeni harflerle okuma ve yazmayı öğretinceye değin’ çalışacaklarına and içti. ‘Işık Ordusu’ adımlarını attı, yürümeğe başladı. 1 Kasım 1928’de büyük Millet Meclisi Başbakan İsmet İnönü’nün önerisi üzerine yazı yasasını onayladı; aynı zamanda da altın levha üzerinde yeni alfabe devlet başkanına sunmaya karar verdi. İki gün sonra ‘Türk alfabesi’nin yürürlüğe girmesi kararlaştırıldı. 8-25 Kasımda memurlar yeni

¹³⁵ Suad Hayri ÜRGÜPLÜ, “Dil Devrimi”, Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı: 170, s. 69

yazıdan sınava girdiler. 10 Kasımda yurda yeni harflerin satın alınması için kredi sağlandı, yurda girmesi için de 31 Mayıs 1929 tarihine değin gümrük izni verildi. 11 Kasımda bilim terimleri için seçilen 15 kişilik bir kurul, 2 Aralıkta İstanbul Üniversitesi Rektörünün başkanlığı altında toplantısına başladı. 11 Kasım aynı zamanda meclisin, her Türkün, Mustafa Kemal'in de başöğretmen olarak yeni yazıyı öğretecek olan Ulusal Okulun üyesi olduğu kararını getirdi. 1 Ocak 1929'da 'Ulus Okulları' (Halk Okulları) açıldı. Bunlar yazıp okuma bilmeyeni bırakmak istemeyen güçlü bir kültür akımından başka bir şey değildi. Bunda da halkın her türlü politik ve aydın önderleri öğretmen olarak, son köylüsüne ve çobanına değin de kitleler, öğrenci olarak katılacaklardı. Birkaç yıl sonra % 80'i okuma yazma bilmeyen 18 milyon Türkten iki milyonu okuma yazma öğrendi. 12 Temmuz 1932'de Türk dilini araştırmak için bir Kurum kuruldu ve 26 Eylül'den 5 Ekim'e değin Dolmabahçe'de ilk kurultayını topladı. Ödevi: Arı Türkçe sözcükleri toplamak ve onları yazı diline girmiş olan Arap ve Acem sözcüklerinin yerine kullanmak idi. Burada da (amaç) gene yoksul kalmış olan dili, halk dilindeki sözcükleri düzenli toplayarak ve Türkçeleştirerek tamamıyla yabancılaşmış olan Avrupa dillerinden alınan sözcüklerin yerine öz Türkçelerini koymak.”¹³⁶

Selahattin Batu, “Ataç ve Türk Dili” adlı yazısında Ataç’ı kullandığı “betik, dörüt, yapıt, ırlam, özgürlük, koşul, tilcik” gibi kelimeler sebebiyle eleştirir. Kökü Türkçe değil de yabancı (Arapça, Farsça) olup, Türkçede bir anlam kazanan ve bir ihtiyacı karşılayan kelimelerin yerine, zorlayarak Türkçe kelimeler uydurmanın ‘mantıksız ve gereksiz’ bir uygulama olduğunu söyler:

“... Bilimce gerçekten doğru, yerinde karşılıklar mıdır bu kelimeler? Değilseler dilin hali ne olur giderek? Çirkinseler deyişimiz, güzel Türkçemiz ne hale gelir? Ben kendi payıma ‘yapıt’ kelimesini de, ‘dörüt’ü de ‘yır’ı da, ‘ırlam’ı da çok çirkin buluyorum. Tüylerim ürperiyor bu sözlerle karşılaşınca...

¹³⁶ Edmund SCHOPEN, “Türk Dili”, Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı: 170, s. 132

Dilimin musikisini öldürüyor bu kelimeler; okuma zevkimizi kırıyor; güzellik duygumu yaralıyor; beni karamsarlığa, bir çeşit tükenişe sürüklüyor.”¹³⁷

Selahattin Batu, “özgürlük” kelimesinin kastedilen anlamı taşımadığına dikkati çeker:

“... Yapıt sözü gibi özgürlük de hemen hemen tuttu bugün. Gerçi Atay gibi duru Türkçeci kimi yazarlar kullanmıyor bu sözü gene de, ama yazınımızda ‘özgürlük’ demeyen kalmadı pek. Soruyorum şimdi herkese: ‘ Bu kelime anlamını bulmuş mudur gerçekten? Hürlük anlamını karşılıyor mu? Daha çok iç zenginliği, öz bolluğu, iç gücü gibi bir anlam taşıyor mu bu söz? Ve hürlükle, hürriyetle ne ilgisi var bu çağrışımların? Bunca hürriyet savaşları vermiş, hürlüğü için çarpışmış bir ulus özgürlüğü ne yapacak? Ne anlayacak bu sözden? Anlasa dahi sevecek mi onu? Taşdığı kutsal anlamı hakkıyla verebilecek mi bu söz?”¹³⁸

Selahattin Batu, dilin bütün bu tartışmalar dışında kendiliğinden gelişen bir organizma olduğunu, zaman içinde geliştiğini ve halkın deyişinde, yaratıcılığında, buluşlarında serpiildiğini söyler. Batu’ya göre dilden önce zaman değişir, toplum şartları yeni ihtiyaçlar doğurur, dili bu değişimlere doğru iter. Bu akışın dışında zamanın önüne atlayarak bunu keyfimize göre, kapislerimize göre değiştiremeyiz. Değiştirmeye kalkışırsak bizi gülünç duruma düşürür, bulduk sandıklarımızın onun buldukları olmadığını gösterir. Çünkü dil bizim keyfimizin değil, hayatın buyruğundadır, onun sözünü dinler, onun gereklerine uyar. Ancak sanatçılar, gerçek yaratıcılar, şairler, büyük yazarlar halkın yanı sıra onun sözcüleri olabilirler. Onların bile içten bir saygıyla, dikkatle, zevkle, sevgiyle, bilgiyle yaklaşımları gerekir dile. Yazarken, konuşurken, düşünürken onun değişmez yasalarına, buyruklarına, musikisine kulak vermelidirler. Deyişlerini zorlamamalıdır, keyfe gelip; aşırılığa, tutarsızlığa kaymamalıdır.

¹³⁷ Selahattin BATU, “Ataç ve Türk Dili, Türk Dili Dergisi, Cilt:14, Sayı: 161, s. 368-369

¹³⁸ a.y., s.369-370

Ömer Asım Aksoy, “Devrim Anlayışında Ölçüler” başlıklı yazısında Selahattin Batu’ya cevap verir. Ataç’ın kullandığı yeni kelimelerin hiç de kötü olmadığını, sanatçıların birbirlerinin zevkine saygı göstermeleri gerektiğini belirtir. Aksoy, tercih edilen sözcüklerin bir zevk meselesi çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğini söyler:

“Öteki değerli yazar Ataç’ın kullandığı sayısız yeni kelimelerden yakınıyor. Çirkin bulduğu birkaç sözcüğü ele alarak yedikçe yeriyor. Ataç ‘betik’i beğenmiş, kullanmış; ‘yapıt’ı beğenmiş, kullanmış; ‘koşul’u, ‘özgürlük’ü kullanmış. ‘Tilcik’i, ‘yır’ı da denemiş. Ataç zevksiz bir yazar değildi. Eleştirilerinde güzeli, doğruyu seçmede çok az yanılmıştır. Şimdi biz kendi zevkimizi ölçü olarak Ataç’ın zevkini kötülemeye çalışırsak yargılarımızın doğru olduğunu herkese kabul ettirebilir miyiz? ‘Tilcik’in, ‘yır’ın çirkin olduğu için tutunmadığını sanmıyorum. Dilimizde ‘tilcik’ten daha kaba sesli ‘kılçık’ var. Kim ahenksiz buluyor? ‘yır’ ile de ‘yıl’ı, ‘kır’ı, ‘-dir’i karşılaştırınız, aynı sonuca varırsınız.”¹³⁹

Aksoy, devrimin tabiatında aşırılık bulunduğunu, bunun da kabul edilmesi gerektiğini söyleyerek eskiler kızıyor diye yeni kelime bulma çabasından vazgeçmeyeceklerini belirtir:

“Eskiler şaşırıyor ya da kızıyorlar diyor sevgili arkadaşım. Eskiler yeni çağın gereklerine uymak için küçük bir çaba harcama sıkıntısına katlanmazlarsa, şüphesiz ki ya şaşıracaklar ya da kızacaklardır. Biz ölçümüzü eskilere göre mi ayarlayacağız? Ben de eskiyim ama zamanın önüne atlamak gerektiğine inanıyor ve kendimi buna uydurmaya çalışıyorum. Eski-yeni çekişmesi yalnız dil devriminde değil bütün devrimlerde, hatta devrimsiz gelişen her konuda olagelmıştır. Aşırılık, devrimin ‘tabiat’ında vardır. Dil devriminden yana olan aşırılığı kabul etmiş demektir. Bu tutum,

¹³⁹ Ömer Asım AKSOY, “Devrim Anlayışında Ölçüler”, Türk Dili Dergisi, Cilt:14, Sayı: 162, s. 430

dilin kendiliğinden gelişen bir organizma olduğu düşüncesini, yaşayan dile ayak uydurma ağır aksaklığını reddeder.”¹⁴⁰

Dilin kendi kendine geliştiği düşüncesinin yanlış olmadığını, ancak yozlaşmış olan dilin kendi tabii seyrini bulmasını bekleyemeyeceklerini belirten Aksoy; yazısına şöyle devam eder:

“Dil kendi kendine gelişir’ sözü yanlış değil. Başka dillerde olduğu gibi Türkçede de bu kendi kendine ve yavaş yavaş gelişme vardı. Ama biz gene başka uluslarda örnekleri görüldüğü gibi, dilimizin bu türlü gelişmesini bekleyemezdik. Onun yozlaşmış biçimini bir ayak önce soylu biçime çevirmek zorunda idik. Bu da ancak o gelişmeye yardım elimizi uzatmakla olabilirdi. Soysuzlaşmaya yüz tutan ağacı budamaz mısınız, aşılabilir mi? Yabancı otların salgınından kurtarıp gübre ile beslemez misiniz? Sulamaz mısınız?”¹⁴¹

Âgâh Sırrı Levend, sanatta ve müzikte olduğu gibi dilde de bazen yenilikler yapılabileceğini, bunun çağın ihtiyaçlarına göre kendiliğinden doğduğunu söyler. Eskilerin yenilikleri eleştirme hakkı olduğunu ama halkın beğendiği bu yenilikleri ülke aydınlarının da kabul etmek zorunda olduklarını belirtir:

“Dilin edebiyatta ya da herhangi bir alanda ortaya çıkan yeni akımların zararlı yönleri varsa, buna karşı eskiler kollarını kavuşturup seyirci mi kalacaklardır? Hayır, onlar da kendi görüşlerini savunacaklar, sakat buldukları yönleri gösterecekler, eleştirerek, savaşıyorlar, görevlerini yapacaklardır. Eğer bütün bu çabalara karşı çevre yine yeniyi beğeniyorsa,

¹⁴⁰ Ömer Asım AKSOY, “Devrim Anlayışında Ölçüler”, Türk Dili Dergisi, Cilt:14, Sayı: 162, s.431

¹⁴¹ a.y., s.431

dünyanın değiştiğini anlayarak gerçeği olduğu gibi görmeye katlanacaklardır. İşte yeniliğe karşı çıkanların yapmadıkları, yapamadıkları budur.”¹⁴²

Türk Dili dergisinin baş yazarlığını yapan Âgâh Sırrı Levend, bu bölümde Dil Devrimi ve öz Türkçecilik hareketini eleştirenlere cevaplar verir. Dile müdahale edilemeyeceği, dilin canlı bir varlık olduğu, onun ancak kendi yapısı içerisinde gelişeceği tezini ileri süren Hüseyin Cahit Yalçın'ın daha sonradan gerçeği gördüğünü ifade eder. Ziya Gökalp de aynı fikirdedir:

“Dile müdahale edilemeyeceğini, halkın benimsediği Arapça kelimelerin yerine bulunan Türkçe karşılıkların tutunamayacağını hele ölen eski kelimeleri canlandırmanın mümkün olamayacağını vaktiyle Ziya Gökalp de söylemişti. Gökalp 1923'te Diyarbakır'da çıkardığı 'Küçük Mecmua'da bu konuya sık sık değinmiş, çok ilginç örnekler vermiştir. O, Arapça olan 'şahid' kelimesinin dilden çıkarılamayacağını, karşılık olarak gösterilen 'tanık' kelimesinin ise unutulmuş eski kelimelerden olduğu için zorla yaşatılamayacağını söylüyordu. Oysa 'şahid' unutulmuştur 'tanık' ise kullanılmaktadır. Nitekim ulus, yasa, tümen, ulak gibi Çağatay Lehçesinden geçen kelimeler de bugün yeniden hayata kavuşmuştur.”¹⁴³

Âgâh Sırrı Levend, Türk dilinin kendi haline bırakıldığı için yabancı dillerin saldırısına uğradığı ve melez bir hale geldiği görüşündedir. Dili korumak ve ona yön vermek lazımdır:

“O halde insanla birlikte yaşayıp değişen canlı bir varlık olduğuna inandığımız dile neden el uzatmayalım? Onu neden kendi haline bırakalım? Yüzyıllar boyunca kendi haline bıraktığımız, koruyup gelişmesine yardım etmediğimiz için değil midir ki, Türk dili yabancı dillerin saldırısına uğradı; benliğini yitirdi; melez bir hale geldi.

¹⁴² Agâh Sırrı LEVEND, “Kendi Devrinin Havası İçinde Yaşayanlar”, Türk Dili Dergisi, Cilt:14, Sayı:163, s. 486

¹⁴³ Agâh Sırrı, LEVEND, “Dile Müdahale ve Tabii Tekâmül”, Türk Dili Dergisi, Cilt:14, Sayı:168, s. 773

Dili elbet koruyacağız. Onun gelişmesine yön vereceğiz. Dili korumak önce ona onur kazandırmakla, kişilik vermekle olur. Öz benliğine kavuşmayan dil ne kadar işlenirse işlensin toplumun malı olamaz. Eğreti bir varlık olarak kalır.”¹⁴⁴

Öz Türkçecilerin dil konusundaki fikirleri, karşı görüşleri savunanlardan farklıdır. Sadeleşme taraftarları, dilin kendi haline bırakılmaması, dile yön verilmesi gerektiğini düşünürler. Özleştirme taraftarlarının sözcüsü konumunda olan Agâh Sırrı Levend, Türk dilinin melez hale gelmesinin ve yabancı dillerin saldırısına uğramasının sebebinin dile müdahale etmemek olduğunu ileri sürmüştür.

“Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Evreleri” adlı kitabında dil devrimini de anlatan Agâh Sırrı Levend, tarih ve dil araştırmalarının millîleşme ihtiyacından doğduğunu söyleyerek Osmanlıca devrinin kapanmış olduğunu ifade eder:

“Osmanlı tarihi, nasıl Türk tarihinin ancak belli bir devri ise, yabancı kurallar ve kelimelerle ağırlaşmış Osmanlı dili de artık kapanmış olan eski bir devrin dilidir. O, yeni kuşağın dili olamaz.”¹⁴⁵

Yazısının devamında yazar, genç kuşağın bugünün dilini öğrendiğini ve konuştuğunu, yeni dili kullanmamakta direnenlerin ise çağın gerisinde kalacaklarını belirtir.

Âgah Sırrı Levend, “Baba Oğlu Neden Anlamaz” başlıklı yazısında değişen kelimeler sebebiyle baba ile oğlun birbirini anlayamaz hale geldiğini söyleyenlere cevap verir. Bizde dil bilincinin bulunmadığını söyler:

¹⁴⁴ Agâh Sırrı, LEVEND, “Dile Müdahale ve Tabîî Tekâmül”, Türk Dili Dergisi, Cilt:14, Sayı:168, s.774

¹⁴⁵ Agâh Sırrı LEVEND, Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Evreleri, TDK yay., Ankara, 1972, s.485

“Geçenlerde Ulus gazetesinde çıkan bir yazımda ‘aşama’ kelimesini gören genç, ‘aşama’ ne demek diye bana soruyordu. Aşama yadırganacak bir kelime değildir. Hele cümle içinde kolayca anlaşılmalıdır. Ama genç, dil bilincine ermediği ve dil sorunlarıyla ilgilenmediği için aşamayı bilmiyor. Halbuki yaşlı, eğer dil devrimini milliyetçiliğin kaçınılmaz bir koşulu sayarak davayı benimsemişse, ‘mertebe, merhale’ gibi kelimeleri bir yana atarak aşamayı rahatça kullanıyor. O halde asıl neden, toplumsal sorunlara hele dil gibi ana davalara karşı duyulan ilgi, ya da ilgisizlikten başka bir şey değildir.”¹⁴⁶

Başka bir yazısında A. Sırrı Levend, teklif edilen yeni kelimelerden bazılarının Arapça ve Farsça olduğunu söyleyenlere cevap verir:

“Rastlamak, zorlamak” kelimelerinin asılları Farsça imiş. Dilimizde bugüne değin Türkçe saydığımız bunun gibi birkaç kelimenin yabancı asıllı olduğunu söylüyorlarmış.

...Yukarıdaki kelimelerden ‘rastlamak’ mastarının Farsçada ‘doğru’ anlamına gelen rast ile bir ilişkisi olabileceğini sanmıyorum. Sanmıyorum deyişim bu konuda kesin yargıya varmanın doğru olmadığını yukarıda belirttiğim içindir. ‘Zorlamak’ kelimesine gelince, Farsçada güç anlamına gelen ve ‘zur’ diye söylenen bir kelime vardır. ‘Zur’, ‘zor’u andırsa ve ‘zorlamak’la anlamca bir yakınlık gösterse bile ‘zorlama’nın ‘zur’dan geldiğini kesin olarak ileri sürmek bilmem ne dereceye değin doğru olur?”¹⁴⁷

Türk Dili Dergisinin sonunda yer alan “Olaylar ve Gerçekler” kısmında köşe yazarlarının görüşlerine de yer verilir. Bunlardan biri de Cumhuriyet gazetesinde yazan Mehmet Salihoğlu’dur. “Dili kendi haline

¹⁴⁶ Agâh Sırrı LEVEND, “Baba Oğlu Neden Ağlamaz”, Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı:175, s. 430

¹⁴⁷ Agâh Sırrı LEVEND, “Dil Üzerine Türlü Sorunlar”, Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı:176, s. 494

bırakalım, dilde zorlama tabiat kanunlarına aykırıdır.” şeklinde düşünenlere şöyle karşılık verir:

“Diyorlar ki: ‘Dili kendi haline bırakalım. Müdahale ve zorlama tabiat kanunlarına aykırıdır.’ Toplumsal bir değişme ve gelişmenin her alandaki hızlı temposu içinde, dilde yavaş bir gelişme istemek, bilimsel gerçeklere uyar mı? Hele okullarımızda Arapça, Farsça okutulmadığı bu Latin harfleri devrinde dildeki Arapça ve Farsça sözcükleri elden geldiğince atarak onların yerine Türkçe karşılıklar aramaktan başka çare var mı? Bunun için de bir yandan dilin kendi öz kaynaklarına gidilecek, bir yandan da köklerinden eklerinden yine kendi örneklerine göre üretmeler yapılacaktır elbette... ‘Müdahale’ ve zorlama neden ‘Tabiat Kanunları’na aykırı olsun? Canlılar acununda yaratıcı evrim yani devrim olduğu gibi, atlama ve sıçrama bile vardır. Hangi doğal ve toplumsal oluşa müdahale edilmiyor ki dile edilmesin? Bütün güzel sanatlar, kültür ve uygarlıklar, insan aklının tabiata müdahalesi değil de nedir? Eğer dil devrimi doğanın yasalarına aykırı ise ters yüzü dönecek, amacına varamayacak demektir. Bu korkuları, bu telaşları, bu gürültüleri nedir öyleyse? Neden dili bozmakla suçlandırıyorlar devrimcileri? Çünkü dilimiz zorlamayı, müdahaleyi kabul etmiş, yapılan aşı tutmuş ve binlerce yeni sözcük kazanırken bir çok eski sözcükleri de neredeyse kusmuştur değil mi?”¹⁴⁸

Mehmet Salihoğlu, TDK’nın teklif ettiği yeni kelimelere atfedilen kaba, çirkin ve uydurma yakıştırmalarını kabul edilemez bulur:

“Yine diyorlar ki: ‘Öz Türkçe diye uydurdukları sözlerin çoğu, çirkin, kaba şeylerdir; dilimizin âhengine uymazlar.’ Örnek olarak da *yargıç*, *yargı* sözlerini gösteriyorlar. Bir kez bu sözler dil devriminden çok önce eski Türk kaynaklarında vardı. Bunları ve bunların benzerlerini kaba bulanlar, her gün kullanmakta oldukları *kırk*, *kangal*, *kıkırdak*, *kargı*, *dalgıç* sözlerine ne

¹⁴⁸ Mehmet SALİHOĞLU, “Neden Öz Türkçe”, Cumhuriyet, 8-9 Temmuz 1966

buyururlar? Amacı da kaba bulanların, yamaç, yırtmaç, sığırtmaç sözlerini kullanırken dillerinin 'âheng'i niçin bozulmaz?

Bir de öz Türkçecilik akımının bulduğu sözlere düşünmeden uydurmadır deyip geçiyorlar. Birazcık iyi niyet gösterip de düşünselerdi, asıl uydurmanın, Osmanlıcadaki 'kelime ve terkipler' olduğunu, öz Türkçe sözlerin ise kendi köklerimizden yine kendi kurallarımıza göre kurulmuş açık ve seçik sözler olduğunu anlardı.”¹⁴⁹

İstanbul'da Türk Dil Kurumuna alternatif olarak Ali Nihat Tarlan ve arkadaşları tarafından bir cemiyet kurulur: Türk Dilini Koruma ve Geliştirme Cemiyeti. Cemiyet, niçin kurulmuş olduklarını, maksat ve gayelerini açıklayan bir de beyanname yayımlar. Bu beyanname Meydan gazetesinde 'Emin Bayraktaroğlu' takma adıyla yazan Nihat Sami Banarlı tarafından yayımlanır. Türk Dili'nin yazarlarından olan Haydar Ediskun da eleştirilere karşılık verir.

Cemiyet'in adından yola çıkan Haydar Ediskun, Türk dilini korumaktan maksadın eski kelimelerle yola devam etmek olduğunu söyler:

“Türk Dilini Koruma ve Geliştirme Cemiyeti.' Bu ad insanı düşündürüyor: Cemiyet önce Türk dilini koruyacak; iyi. Bu korumanın nasıl yapılacağı Beyanname'nin 6. maddesinde seziliyor; örneğin *asır*, *eser*... vb. gibi sözcükler millileşmiş oldukları için dilde kalacaklardır; bunların yerine *yüzyıl*, *yapıt* denilmeyecektir. Haydi buna da peki diyelim. Ama 'Cemiyet'in adında bir de Türk dilini geliştirme amacı bulunmaktadır ki işte bu geliştirme işi nasıl yapılacaktır? Bu belli değil. Beyanname *asrı*, *eseri* koruyacağına göre Türk dilini geliştirse geliştirse şöyle geliştirir sanısındayız: *Asr*'ı geliştirip *muasır*, *asrî* sözcüklerini yapmakla; *eseri* geliştirip *müessir*, *tesir*, *teessür*

¹⁴⁹ Mehmet SALİHOĞLU, “Neden Öz Türkçe”, Cumhuriyet, 8-9 Temmuz 1966

sözcüklerini yapmakla. Bu anlamda bir geliştirme ise geliştirme değil, bir gerilemedir.”¹⁵⁰

Türk Dilini Koruma ve Geliştirme Cemiyetinin yayımladığı beyanname'nin 7. maddesinde şöyle denilmektedir :

“...(Türk dilinin) başka köklerden yaptığı fakat Türkçeleştirmedeği kelime ve terimler yerine de Türkçe karşılıklar bulmak için (Atatürk'ün) giriştiği şuurlu dil inkılabı, Atatürk'ten sonra Türkiye'nin kaderine hakim olanlar tarafından soysuzlaştırılmıştır.”

8. maddenin 3. paragrafında : “Dil Kurumu ileri gelenleri ... Türk dilini öz Türkçecilik ve arı diltçilik adı altında tamamıyla ilim ve şuur dışı bir hareketle soysuzlaştırma yoluna gitmişlerdir.” denilmektedir. Haydar Ediskun bu ağır eleştiriye şöyle cevap verir:

“Türk Dil Kurumu'nun ileri gelenlerinin en başında dün Atatürk vardı, bugün de Atatürk var, yarın da. Esbab-ı mucibe'ye gerekçe, zaviye'ye aç, müselles'e üçgen, feza'ya uzay, müsavi'ye eşit, seviye'ye düzey, nispet'e oran, saha'ya alan...vb. gibi öz Türkçe karşılıkları Atatürk'ün kendisi önermiştir.”¹⁵¹

Beyanname 10. maddenin (c) paragrafı: “...Türkçeleşip yayılma ve yaşamasına Türk halkının emeği geçmiş her kelime Türkçedir.” dedikten sonra: “Bunları atıp yerlerine çirkin ve mesnetsiz uydurma kelimeler konmasını, cemiyetimiz her kelimedede bir millî âbide yıkılmış, bir Atatürk heykeli baltalanmış gibi şiddetle red ve protesto eder. Bunu tamamıyla maksatlı, vahşi ve iptidaî bir hareket sayar.” beyanında bulunur.

¹⁵⁰ Haydar EDİSKUN, “Türk Dilini Koruma ve Geliştirme Cemiyeti”, Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı:180, s. 1097

¹⁵¹ a.y., s. 1099

Bu görüşlere karşılık Haydar Ediskun:

“Beyanname’nin 6. maddesinde bu Türkçeleşmiş sözcüklerden bir kaçı verilmiş: *Allah, vatan, millet, hürriyet, akıl, ilim, eser, şehir, asır* vb. gibi. Şimdi biz bu sözcükler yerine *Tanrı, yurt, ulus, özgürlük, us, bilim, yapıt, kent, yüzyıl* dedik mi beyanname’nin bu paragrafına göre ‘bir millî âbide yıkmak’, ‘bir Atatürk heykeli baltalamak’ gibi ‘maksatlı, vahşi ve iptidaî bir harekette’ bulunmuş olacağız demektir. İyi ama beyanname, Türk halkının emeği geçmiş *mektep* sözcüğü yerine *okul, ihtar* ya da *ikaz etme* yerine *uyarma, tamir edilme* yerine *onarılma, lüzumlu* yerine *gereken, aleyhtar* yerine *karşı* sözcüklerini kullanmakla ‘maksatlı, vahşi ve iptidaî bir harekette’ bulunmuş olmuyor mu?”¹⁵²

Ömer Asım Aksoy’a göre “Türk Dilini Koruma ve Geliştirme Cemiyeti”, Türk dili diye Osmanlıca’yı savunmakta, Dil Devrimi ilkelerine ve TDK’nın çabalarına karşı bulunmaktadır. Aksoy, beyanname’de geçen “Milletimiz sahip ve hakim bulunduğu ülkelerden, hükümrânlığı için lüzumlu kelimeler almıştır. Bunlar fethedilmiş vatan toprakları gibi fethedilmiş kelimelerdir.” görüşüne karşı “...Türkçemiz bu beyanname’de ‘fethettiğimiz’ denilen sözcüklerin yüzyıllar boyunca tutsağı oldu.”¹⁵³ der.

Türk Dilini sadeleştiren öz Türkçecilerin yapmak istedikleri Türkçeyi işleyip zenginleştirmektir:

“Bizim kanımıza göre Türkçe kendi ulusal gücü içerisinde serpilip olgunlaşmalı idi. Vaktiyle yanlış bir yol tutulmuştur. Yabancı sözcükler Türkçe sözcüklerden üstün görülmüş hatta kutsal sayılmıştır. Bu yüzden de dilimiz işlenmemiş, kısır kalmış, yoksul düşmüştür. Biz şimdi geç kalmış bir ödevi

¹⁵² Haydar EDİSKUN, “Türk Dilini Koruma ve Geliştirme Cemiyeti”, Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı:180, s. 1101

¹⁵³ Ömer Asım AKSOY, “Türk Dilini Koruma ve Geliştirme Cemiyeti”, Türk Dili Dergisi, Cilt:16, Sayı:181, s. 7

başarmak, Türkçeyi işlemek, kısırlıktan kurtarmak, zenginliğine kavuşturmak istiyoruz. Bu bizim için hem bilimsel hem ulusal bir borçtur.”¹⁵⁴

Bir yabancı gözüyle Atatürk'ün dil devrimini niçin yaptığını anlatan Benoist Mechin, Türkçenin Arapça ve Farsça tarafından istila edildiğini söyler:

“Yabancı sözcükleri baskınına uğramış olan Türkçe, Sultan Abdülhamit kadar bozulmuştu. Arap kökenli sözcükler ve güzel söz söyleme düşkünlüğü, Türkçe sözcüklerin yapısını bozmuş, onu tanınmayacak bir biçime sokmuştu. Öte yandan büyük sayıda öz Türkçe sözcükler kullanılmaya kullanılmaya yitip gitmişti.”¹⁵⁵

Türk Dili dergisinin “Olaylar ve Gerçekler” adlı kısmında TDK imzasıyla belirtilen yazıda, yazı dilimizde Türkçe kelimelerin eskisine göre arttığı sayısal verilerle açıklanır:

“...Türkçemiz arınıyor, her gün biraz daha öz benliğine kavuşuyor. Örneğin : 1932'den önceki sözlüğümüzde bulunan 30.000 sözcüğün sadece 12.700'ü yani % 43'ü Türkçe idi. O zamanki yazı dilimizde % 35 oranında Türkçe sözcük kullanılıyordu. Bugünkü sözlüğümüzde bulunan 27.000 sözcüğün ise 15.700'ü yani % 58'i Türkçedir. Şimdi yazı dilimizde % 72 oranında Türkçe sözcük kullanılıyor.

... Yani dil hazinemiz 34 yılda Türkçe olarak % 11 oranında zenginleşmiştir.”¹⁵⁶

¹⁵⁴ Ömer Asım AKSOY, “Türk Dilini Koruma ve Geliştirme Cemiyeti”, Türk Dili Dergisi, Cilt:16, Sayı:181, s. 7

¹⁵⁵ Benoist MECHIN, “Neden Dil Devrimi”, Türk Dili Dergisi, Cilt:16, Sayı:182, s. 144

¹⁵⁶ “Osmanlıca Ağıtçıları”, Türk Dili Dergisi, Cilt:16, Sayı:184, s. 320

Buna rağmen “Türkçeleşme akımına yüz yıl önce karşı çıkmış Hacı İbrahim Efendilerin günümüze dek gelmiş uzantıları” diye tanımlanan kimselerin yaygara kopardıkları belirtilir.

Agâh Sırrı Levend, öz Türkçeciliğe karşı olanların bile Türkçe kelimelerle yazdığını ifade eder. Öz Türkçecilik hareketinin tasfiyecilik olmadığını söyleyerek yabancı asıllı kelimeleri birkaç kısma ayırır:

“Öz Türkçecilik ‘Tasfiyecilik’ değildir. Dilden yabancı asıllı bütün kelimeleri atmak mümkün olamaz. Yabancı kelimelerden sıyrılmış bir ana dili isteği bir ülküdür. Ama bu ülkeye ne zaman varılabileceğini kestirmek de kolay değildir”¹⁵⁷

Â. Sırrı Levend yabancı asıllı kelimeleri birkaç bölüme ayırarak bunların hangilerinin Türkçeleştirilmesi gerektiğini açıklar:

“1) ‘Din, namaz, oruç, ezan, ramazan’ gibi kelimeler. Bunların üzerinde durmak gerekmez. Ama ‘taharet, gusül’ gibi terimler, ‘temizlenme, yıkanma’ olarak Türkçeleştirilebilir.

2) ‘Defter, kalem, kağıt, kitap, mektup’ gibi Türkçeleşmiş olarak günlük hayatımızda yerleşmiş kelimeler. Bunlara da bugün için karşılık aramak gerekmez. Ama günün birinde bulunacak herhangi güzel bir karşılık pekâla ileri sürülebilir.

3) ‘An’ane, muhakkak, tahakkuk’ gibi Türk hançeresine asla uymayan ağır kelimeler. Gerçekte bunlar gitgide unutulmakta yerini ‘gelenek, besbelli, gerçekleşme’ gibi kelimeler almaktadır. Kimsenin bunlara bir

¹⁵⁷ Agâh Sırrı LEVEND, “Öz Türkçeyi Onlar da Kullanıyor”, Türk Dili Dergisi, Cilt:16, Sayı:184, s. 256

diyeceği olamaz. Direnmek bir softalıktan başka bir şey değildir. Ne yazık ki bu softalık bugün sürüp gitmektedir.”¹⁵⁸

Ali Rıza Önder de Osmanlıcanın çeşitli dillerin meydana gelme ve birleşmesiyle oluşan yapma bir dil olduğunu, sağlam bir temele ve ulusal bir köke dayanmadığını iddia eder. Bu yapma dilden tabii dile dönmek için de dil devriminin yapıldığını söyler:

“Osmanlıca hangi ulusal temele dayanmaktadır? Osmanlı ulusuna mı? Hayır. Çünkü ‘Osmanlı’ adında bir ulus yoktur. O, yalnız bir devlet adıdır. Osmanlıca hangi dilin ilkelerini kapsamaktadır? Türkçenin, Arapçanın, Farsçanın mı? Buna da evet diyemezsiniz. O halde Osmanlıca doğal bir dil değildir. Toplumun değil, belirli bir mutlu azınlığın dilidir.”¹⁵⁹

A. Rıza Önder, devrimin yapılmasıyla anlama ve anlatma kolaylığı getirildiğini, dilimizin zincirleme tamlamalardan, bileşik sözcüklerden kurtarıldığını, yazılı ve sözlü ifadeye açıklık ve düşüncemize berraklık getirildiğini ifade eder.

TDK, Türk Dili Dergisi’nin “Olaylar ve Gerçekler” başlığını taşıyan bölümünde Dil Devrimi ve öz Türkçeciliğe karşı olanların eleştirilerine cevap verir. Son Havadis gazetesinde bir yazar teklif edilen yeni kelimeleri “casus kelimeler” olarak adlandırır. “Dilimizi sadeleştiriyoruz.” Sloganı altında Türk dilini casus kelimelerle dolduranların, Türk vatanında anarşi yaratmak isteyen bir takım ruh hastaları olduğunu iddia eder.

Buna karşılık TDK tarafından verilen cevapta İbrahim Şinasi, Namık Kemal, Mehmet Emin Yurdakul, Ömer Seyfettin, Ziya Gökalp gibi yazar ve

¹⁵⁸ Ağâh Sırrı LEVEND, “Öz Türkçeyi Onlar da Kullanıyor”, Türk Dili Dergisi, Cilt:16, Sayı:184, s. 256

¹⁵⁹ Ali Rıza ÖNDER, “Dil Devriminin Türkçeye Kazandırdıkları”, Türk Dili Dergisi, Cilt:16, Sayı:185, s. 342

düşünürlerin bu anlayışı savundukları belirtilerek iddianın ne kadar yanlış olduğu vurgulanır.¹⁶⁰

Yine TDK imzasıyla yayımlanan yazıda, öz Türkçeciliği eleştirenlere şöyle cevap verilir:

“Osmanlıca nasıl dilimizde bir evrenin adıysa öz Türkçe de dil devriminden sonraki evrenin adıdır. Ereği de yeni bir dil yaratmak değil, Türkçeyi özleştirip geliştirmektir. Türkçe kök ve eklerle sözcükler türetme, yabancı sözcüklerin yerine Türkçelerini bulup koyma işidir. Bu, karşıcılarının niteledikleri üzere ‘tasfiyecilik’ değildir. 29 Mayıs 1965 günlü bildirimizde de belirttiğimiz gibi Türk Dil Kurumu yüzde yüz özleştirmeci değildir ama bu bizi özleştirmeye doğru sürekli olarak yol almaktan alıkoymayacaktır.”¹⁶¹

7. 4. 1967 günlü Bugün gazetesindeki bir yazıda şöyle denmektedir:

“Öz denen Türkçe mücerret mefhumlar bakımından son derece fakirdir. Nitekim ne ‘mücerret’ ve ne de ‘mefhum’ Türkçe değildir; tıpkı bunların yerine uydurulan ve kabul ettirilmek istenen ‘soyut’, ‘kavram’ gibi... Bu eksiklik ancak başka dillerden kelimeler almak suretiyle telafi edilebilmiştir. Dün Arapça ve Farsça, bugün Latin köklü ve Fransızca, İngilizce...”¹⁶²

Türkçeyi kendi imkanları içerisinde zenginleştirmeye çalışmanın daha doğru olacağını ifade eden TDK bu görüşe şu şekilde karşılık verir:

“Türkçeyi zenginleştirme ve özleştirmenin yolları nelerdir? Türkçe köklerden Türkçe eklerle yeni sözcükler türetmek, halk ağzından derlemeler yaparak, eski metinleri tarayarak Türkçe sözcükleri gün ışığına çıkarmak

¹⁶⁰ TDK, “Öz Türkçe Üzerine”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 16, sayı: 186, s. 475-476

¹⁶¹ TDK, “Öz Türkçe Üzerine”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 16, sayı: 188, s. 652

¹⁶² a.y., s. 654

bilim ve sanat kavramlarını karşılayacak Türkçe terimler yapmaktır. Bu da Türkçeyi sevenlerin ona inananların işidir. Türkçemiz onu sevenlerin ve ona inananların elinde hızla geliyor. Bu gelişmeye ayak uyduramayanlarsa yakınıyor, tembelliklerini öz Türkçecilere saldırmakla gizlemeye çalışıyorlar.”¹⁶³

Öz Türkçecilere karşı yöneltilen yergilerden birisi de aşırı solculuk ve komünistlik suçlamalarıdır. Suçlamalarda öz Türkçe sözcükleri aşırı solcuların ve komünistlerin kullandığını o halde öz Türkçeye yönelenlerin de solcu olduğunu söylerler. TDK, bu görüşte olanlara sert bir şekilde karşılık vermekten çekinmemiştir:

“Özleştirmeciliği ‘sosyalizm’ ya da ‘komünizm’ gibi düşünce akımlarına bağlayanlar, dil devriminin ereğini ve geçmişini bilmeyenlerdir. Yalnız dil devrimini mi? Sosyalizmin de komünizmin de ne olduğunu bilmiyorlar. Bu akımlar, siyasal ve ekonomik birer öğretilerdir. Kendilerine özgü ereklere ve yöntemleri vardır. Dil devriminin ereği ise açıktır: Türkçeyi kendi olanakları içerisinde geliştirme, ulusal ve yetkin bir dil durumuna kavuşturma. Bu ereği bilmezlenip dil devrimini yabancı ideoloji aracıymış gibi göstermeğe çalışmak, hem bilgisizliğin hem de devrim düşmanlığının ta kendisidir.”¹⁶⁴

Agah Sırrı Levend, “Yeni Lisan – Yeni Dil” başlığını taşıyan yazısında Ömer Seyfettin’in başında bulunduğu Yeni Lisan hareketinin dili sadeleştirmede yeterince başarılı olamadığını dile getirir. Bu hareketteki asıl amacın yazı diliyle konuşma dilini birleştirmek olduğunu belirtir. Oysa bu isteğin yeni olmadığını, bu fikrin daha önce Tanzimatçılarca ortaya atıldığını söyler. Bu harekette “Arapça ve Farsça kelimelerin atılamayacağı, hece vezninin kabul edilemeyeceği, klişe olmuş tamlamalardan başkasının kullanılmayacağı” söyleniyor ki, bunun da “Yeni Lisan” iddiasıyla hiçbir ilgisi

¹⁶³ TDK, “Öz Türkçe Üzerine”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 16, sayı: 188, s. 655

¹⁶⁴ TDK, “Öz Türkçe Üzerine”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 16, sayı: 189, s. 743

yoktur.”¹⁶⁵ der. Ona göre Genç Kalemler ile başlayan hareket sadeleşme yolunda olumlu ve bilinçli bir adımdır fakat Genç Kalemler fikirlerine açıklık verememişlerdir. Bu da deyimlerle kavramların henüz yerleşmemiş olmasından ve işin sınıflandırılmamış bulunmasından kaynaklanmaktadır.¹⁶⁶

A. Sırrı Levend, Ömer Seyfettin’in dil konusundaki düşüncelerinin “Yeni Lisan” iddiasıyla hiçbir ilgisi olmadığını, hatta Tanzimat’ta Şemsettin Sami’nin ileri sürdüğü düşüncelerin çok gerisinde kaldığını ifade eder.

Yazar, bugünkü dilin gittikçe uyanan Türk toplumunun ürünü olduğundan hareketle dünyanın değişmesiyle beraber dilin de ona ayak uydurmasının son derece tabii bir seyir olduğunu belirtir:

“50 yıldır iki harp sonrası dünyanın geçirdiği sarsıntıları, bu sarsıntıların ortaya çıkardığı yeni akımları, bu akımların çeşitli sanat dallarında yarattığı sert tepkileri düşünün. Sonra da birbirini kovalayan baş döndürücü devrimler içinde, Türk toplumunun iç ve dış yapısında meydana gelen değişikliği göz önüne getirin. Beliren bu yeni yaşayış, anlayış ve görüş içinde edebiyatın ve dilin nasıl bir değişikliğe uğrayacağını kestirebilirsiniz. Bunda şaşılacak bir şey yoktur.”¹⁶⁷

Öz Türkçeciliğin bilimsel gerçeklerle bağdaşmadığını, türetilen yeni sözcüklerin dil bilgisi kurallarına aykırı olduğunu iddia edenlere TDK cevap verir. TDK, ekler işlek olmasa da türetilen sözcüklerin halk dilinde benimsendiğini ileri sürer:

“...Çünkü önemli olan bu yeni sözcüklerin toplumca benimsenip benimsenmemesidir. Sözelimi Türkçede ‘-man, -men ekiyle sözcük türetmenin bilimsel gerçeklere karşıt olduğunu söyleyenler vardır. Onlara

¹⁶⁵ Agâh Sırrı LEVEND, “Yeni Lisan – Yeni Dil”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 16, sayı: 187, s. 483

¹⁶⁶ Agâh Sırrı LEVEND, Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Evreleri, TDK yay., Ankara, 1972, s. 314-315

¹⁶⁷ Agâh Sırrı LEVEND, “Yeni Lisan – Yeni Dil”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 16, sayı: 187, s. 486

göre bu ekler az işlek eklerdir, *Türkmen, kölemen, şişman, kocaman* gibi sayılı birkaç örnekte görülür. Oysa bu ekle türetilen *göçmen, seçmen, öğretmen, uzman, sayman, çevirmen, eğitmen, danışman, yönetmen* gibi nice sözcükler yazı dilinde olsun konuşma dilinde olsun bugün bol bol kullanılmaktadır. Kısacası dile yerleşmiştir.”¹⁶⁸

Öz Türkçecilik etrafında toplananlar dilin sadeleşmesi ve eski Arapça-Farsça kelimelerin atılarak oluşturulan Türkçe kelimeler ile konuşmak gerektiğini ileri sürmektedirler. Bu görüşü savunmalarında, Dil Devriminin Türk dilinin sadeleşmesi ve kendi yolunda ilerlemesi yönünde attığı adımlar etkili olmuştur. Yine özleşme taraftarı olan Nurullah Ataç, dilin de değişen dünyaya mutlaka ayak uyduracağını savunur.

Nurullah Ataç, dilin değişmesinin devrimle ilgili olduğu kanısındadır:

“Ne demektir devrim? Bir toplumun görüşünü, düşüncesini, yaşayışını değiştirmesi demektir. Bir toplumun görüşü, düşüncesi, yaşayışı değişince yasaları, töreleri, yazısı, dili de değişmez mi? Onlar da yeni görüşe, yeni düşünüşe, yeni yaşayışa uymak eğilimi göstermez mi? Biri değişmesin de eskisi gibi kalsın... Olur mu sanıyorsunuz bunu? Siz ‘belirtmek’ demeyeceksiniz, ‘tebarüz ettirmek’ diyeceksiniz, ‘vefat etti’ demegi ‘öldü’ demekten daha güzel bulacaksınız, gene de öteki devrimlere dokunulmayacak... Düşünmediniz de onun için: ‘tebarüz ettirmek, vefat etti’ gibi sözler, eski yaşayışın, eski düşünüşün, eski görüşün, bu topluma soktuğu sözlerdi, o sözler döndü mü onları doğurmuş olan etkenler de dirilir.”

169

Derginin “Olaylar ve Gerçekler” kısmında Türkçenin özleşmesi konusunda devrin ileri gelenlerine sorular sorulmuştur. Bu şahısların çoğu Öz

¹⁶⁸ TDK, “Öz Türkçe Üzerine”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 16, sayı: 187, s. 536-537

¹⁶⁹ Nurullah ATAÇ, Büyücü Çırağı, Varlık Yayınları, 1954

Türkçeciliği destekleyen açıklamalarda bulunmuşlardır. Hatta Mehmet Salihoğlu:

“Dili kendi haline bırakmak bence ülkemizi düşman saldırısına açık bırakmak gibidir.” şeklinde ifade edilen çok keskin yargılarda bulunmuştur. Bunlardan A. Turan Oflazoğlu, dilde özleşmenin etkili olabilmesi için aşırı davranmanın gerekli olduğunu söyler:

“...Dil özleşmesinin etkin bir akım olabilmesi için, bazı yazarların aşırı davranması gerekliydi. Ataç’ın son yazılarının okurken bir hayli tedirgin oluyorum şimdi; ama o öylesine aşırı gitmeseydi böyle bir akım da doğmaz, dilimizin kendi düzeni içinde pek sırtan nice sözcükler atılmış olmazdı. Kökü bilinmeyen yeni sözcüklerin tutunacağını sanmıyorum, bu konuda Cevdet Kudret gibi düşünüyorum ben de. Ataç, ‘çirkin’ sözcüğünü Farsçadır diye atıyor, yerine ‘yımızık’ sözcüğünü koyuyordu. ‘Çirkin’in Türkçe olmadığını pek çok kimse Ataç’tan öğrenmiş, ama vazgeçmemiştir o sözcükten. ‘Yımızık’ın Türkçe olduğu da ondan öğrenildi, ama bu sözcüğe sahip çıkan olamadı.”¹⁷⁰

Türkçenin özleşmesi sorularına cevap verenlerden biri de M. Sunullah Arısoy’dur. Arısoy, Türkçenin özleşme çabalarını ta Nevaî’den başlatır. Ahmet Mithat Efendi ve Şemsettin Sami ile sürdüğünü belirtir:

“Şimdi biz Nevaî’den bunca yüzyıl sonra onun kadar Türkçeye saygılı olmazsak Nevaî’den ileri mi oluruz geri mi?

Yine size 85 yıl öncesinde bir başka örnek: Ahmet Mithat Efendi ‘Tercüman-ı Hakikat’ gazetesinde bakın ne diyor: ‘Yazıklar olsun ki biz şimdiki halde bir dil dilencisiyiz. Arapların Acemlerin ve hele şimdi de Frenklerin kapılarını çalarak sözce, kuralca marifet sadakası dileniyoruz. İşte

¹⁷⁰ A. Turan OFLAZOĞLU, “Bir Soruşturmadan”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 16, sayı: 188, s. 674

bu dilencilik rezaletinden kurtarmak için kendi halimizin düzeltilmesini yine kendi dilimiz içinde aramayı istiyoruz”¹⁷¹

Emin Özdemir, Falih Rıfkı Atay’ın 1966’ya kadar Türkçeleşme taraftarı olduğunu belirterek Atay’ın Türkçe ve özleşmeye dair görüşlerini anlatır. Atay, daha sonra öz Türkçeciliğe karşı olanların yanında yer almıştır. Özdemir’e göre o, Ataç’ın yolundan gitmez ama onun değerini de belirtmekten geri kalmaz:

“Bu hamleciler olmasaydı, Osmanlıcanın inşa ve divan devrine kalırdık. Edebiyatımızı ve dilimizi yüzyıl içinde bugünkü haline getirenler bu kalıp kırıcılar, alay edilmeyi, yerilmeyi, hatta gülünç olmayı göze alan bu cesaret ve feragat adamları olmuştur.”¹⁷²

Âgâh Sırrı Levend, “Ana Diline Saygı” başlıklı yazısında Divan şairlerimizin ana diline gerçek saygı ve sevgiyi gösteremediklerini söyler. Bu şairlerin, Arapça ve Farsça kamuslarla ferhenklerden topladıkları kelimeleri dilimize soktuklarını, böylece anlaşılmayan ve hiçbir yerde konuşulmayan yapma bir dil meydana getirdiklerini söyler. Bu durum karşısında ana dil “avam dili” diye küçümsenmiş, kendi haline bırakılmıştır.¹⁷³

“Bakınız Beyânî, yazdığı şairler tezkeresinde, Yavuz Sultan Selim’in şiirlerini Farsça yazdığını ve Türkçe şiir söylemeye tenezzül etmediğini anlatmak için ne diyor: ‘Ulüvv-i himmetlerinden Türkî şiir dimeye tenezzül etmeyüp bînazir Farsî eş’arı ve Acemane güftarı vardır.’”¹⁷⁴

A. Sırrı Levend, ana dilini sevmeye hareketinin Meşrutiyet devrinde Türkçülük ve Türkçecilik akımının başlamasıyla bilinç kazandığı görüşündedir. Bu akımın heyecanı içinde yetişen şairler ve yazarlar, ana dilini

¹⁷¹ M. Sunullah ARISOY, “Bir Soruşturmada”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 16, sayı: 188, s. 675

¹⁷² Falih Rıfkı ATAY, Dünya Gaz. 10.10. 1956

¹⁷³ Agâh Sırrı LEVEND, “Ana Diline Saygı”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 17, sayı: 195, s. 193

¹⁷⁴ a.y., s. 194

benimseyerek işlemeye koyulmuşlardır. Asıl dil bilinci ise Cumhuriyet devrinde dil devrimiyle kazanılmıştır:

“Ana dili bilinci asıl Cumhuriyet devrinde, dil devrimiyle gerçek anlamını ve değerini kazanmıştır. Ancak üzüntü ile söylemek gerekir ki bu bilinç, toplumdaki bütün çevrelerde henüz yayılmış değildir. Osmanlıcayı hâlâ zorla sürdürmeye çalışanlar öz Türkçeyi bilgisizlik ve beceriksizlik yüzünden sakatlayanlar, Batı’dan sızmakta olan yabancı kelimeleri anlaşılmaz bir inatla kullananlar, bu bilincin yayılmasına engel olmaktadır.”¹⁷⁵

Bu görüşlerin yanında öz Türkçecilik hareketinin aşırıya kaçtığını düşünenler de vardır. Bunlardan biri de Mehmet Kaplan’dır. O, Cumhuriyet devrindeki öz Türkçecilik hareketinin artık kimse tarafından konuşulmayan Osmanlıcaya değil de, yaşayan dile karşı bir hareket olduğu kanısındadır.¹⁷⁶ Dilin bünyesine tabî bir şekilde girmiş olan ve bize yabancı olduğu hissini vermeyen bu kelimeler ile pek çok kıymetli eser vücuda getirilmiştir:

“Bin yıl İslâm medeniyeti içinde yaşamamız dolayısıyla Türkçeye Arapça ve Farsçadan binlerce kelime girmiş ve dilin bünyesine tabî bir unsur olarak karışmıştır. Bir dil tarihçisi gözüyle ve hususî bir dikkatle bakmadan kimse onların yabancı olduklarını hissedemez. Bu demektir ki onlar Türkçenin malı olmuşlardır. Öz Türkçecilik iddiasında bulunmayan basit bir vatandaşa kullandığı kelimelerden hangilerinin Arapça ve Farsça olduğunu sorunuz. Doğru cevap veremez. Millî edebiyat akımından sonra bizim en kıymetli eserlerimiz Türk halkının rahatça anladığı günlük, tabî dil ile yazılmıştır. Aşırı öz Türkçecilik lüzumsuz ayrımları ile onları da delik deşik edecektir.”¹⁷⁷ görüşünde olan Mehmet Kaplan’a göre burada yalnız dile değil, kültüre karşı da bir kasıt vardır.

¹⁷⁵ Agâh Sırrı LEVEND, “Ana Diline Saygı”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 17, sayı: 195, s. 195

¹⁷⁶ Mehmet KAPLAN, Kültür ve Dil, Dergâh yay., İstanbul, 2006, s. 179

¹⁷⁷ a.g.e., s.179-180

Mehmet Kaplan, Meydan dergisinin 6 Şubat 1968 günlü sayısında şöyle der:

“Bizim yüzyıllar boyunca vücuda gelmiş binlerce eserimiz vardır. Onlardan büyük bir kısmının dili eskimiştir. Dili eskimiştir diye, onları yok mu farz edeceğiz? Fuzulî, Bakî, Nedim, Şeyh Galip bugün bile okur yazarların adlarını bildikleri, fakat eserlerini okumadıkları şairlerdir. Halbuki onların şiirleri güzeldir. Benim kanaatime göre, kültürlü her Türk, onların eserlerini, tadını, manasını kaybeden tercümelere değil, aslından okumalıdır. Yabancı dilleri öğrenmek için zahmete katlanıyoruz ve atalarımızın eserlerini anlamak için emek harcamıyoruz.”¹⁷⁸

Kaplan, bizim yüzyıllar boyunca meydana getirilmiş binlerce eserimizin okunmayışını öz Türkçecilerin tutumuna bağlar. Öz Türkçecilik bizi yalnız uzak geçmişimizden koparmakla kalmamış, yakın geçmişimizle de bağlarımızı koparmak çabası içine girmiştir:

“Bırakalım çok eski maziyi. Sadeleşme cereyanından sonra Türkçede millî şuur ve ruhu besleyecek pek kıymetli eserler yazılmıştır. Ziya Gökalp’ler, Halide Edip’ler, Yahya Kemal’ler, Reşat Nuri’ler, Yakup Kadri’ler, Peyami Safa’lar, Said Faik’ler, Tanpınar’lar... Bunlar eserlerini öz Türkçe yazmamışlardır ve onların kitaplarını herkes kolaylıkla anlayabilir. Şimdi onların kullandıkları dili de bırakarak yepyeni bir dil yaratıyoruz. Peki, bu güzelim eserler ne olacak? Onları da daha eskiler gibi çöplüğe mi atacağız. ... Öz Türkçecilerin istedikleri gibi gençler tüm uydurma kelimelerle yetiştirilirse onları da Bakî, Fuzulî, Gâlip gibi anlamaz hale geleceklerdir.”¹⁷⁹

Mehmet Kaplan, “Kültür ve Dil” adlı eserinde, aşırı öz Türkçeciliği Atatürk devrimlerine bağlayanların bulunduğunu, ancak bunun tamamıyla yanlış bir iddia olduğunu ifade eder:

¹⁷⁸ Mehmet KAPLAN: Meydan Dergisi, 6 Şubat, 1968

¹⁷⁹ Mehmet KAPLAN: Meydan Dergisi, 6 Şubat, 1968

“Atatürk, bir ara aşırı Öz Türkçeciliğe kapılmış, fakat sonra bundan vazgeçmiştir. Yine Falih Rıfkı Atay, Türk Dili dergisinde bunu açıkça belirtmiştir. Şöyle diyor:

‘Atatürk bir müddet dilde en aşırı özleştirme denemelerinde bulunmaktan çekinmedi. Bu deneme devri kendini de, bizi de ister istemez bir çıkmaza doğru götürdü.

Bu dar özleştirme sıkıntıları içinde bir gün, arkadaşlarından birine bir nutuk söylediğini hatırlıyorum. Hiçbir yabancı kelime kullanmayacaktı. Ayağa kalktı. Nutuk bir kekeleyeden ibaretti. Kendisine dedim ki:

- Sanki İçasya’dan gelen biri size derdini anlatmaya çalışıyor. Ama derdi nedir galiba hiç birimiz öğrenemedik.

Güldü:

Sonra yalnız olduğumuz bir gün:

- Çocuğum beni dinle dedi. Türkçenin hiçbir yabancı kelimeye ihtiyacı olmadığını söyleyenlerin iddiasını tecrübe ettik. Bir çıkmaza girmişizdir. Dili bu çıkmazda bırakırlar mı? Bırakmazlar... Biz de çıkmazdan kurtarma şerefini başkalarına bırakmayız.” (Türk Dili, 1951, Cilt I, sayı 3, s. 5)¹⁸⁰

Yazının devamında Mehmet Kaplan, Ahmet Cevat Emre’nin de Atatürk’ün “dilde ve musıkide inkılâp olamayacağını”, “Atatürk’ün İnkılâp Hedefi ve Tarih Tezi” adlı kitabında yazdığını söyler. Bununla birlikte Mehmet Kaplan, “Öz Türkçeciler dilin sadeleşmesinde makul bir yol tutmuş olsalardı, benim gibi pek çok kimse onları desteklerdi” diyerek Öz Türkçecilerin zararlı

¹⁸⁰ Mehmet KAPLAN, Kültür ve Dil, Dergâh yay., İstanbul, 2006, s. 208

tarafının yanında Türkçeye bundan sonra yaşayacak birçok kelime kazandırmak gibi hayırlı bir tarafının da olduğunu ifade eder.

İstanbul'daki Muallimler Birliği 27-28 Nisan 1968'de İkinci Dil Kongresini düzenler. Burada aşırı özleştirmecilik ve uydurma kelimelerin dile ne kadar zarar verdiği anlatılarak bu durumun bir an önce düzeltilmesi gerektiği vurgulanır. Faruk Kadri Timurtaş kongre ile ilgili olarak yayımladığı tebliğde şöyle der:

“Küçük, fakat basın ve radyoda köprü başlarını tuttukları için kuvvetli olan bir zümre bütün yabancı asıllı kelimeleri atmak istemektedirler. ‘Masa’da Türkçe değil, kullanmayacak mıyız?”

Bu tepkiye Ömer Asım Aksoy cevap vererek özleştirme akımının yüzde yüz arıtma akımı olmadığını, yerine tutunan bir Türkçe kelime geçmedikçe, hiç bir yabancı asıllı dil biriminin atılmayacağını ifade eder:

“Bugün ‘masa’yı kullanmayalım diyen yoktur. Ama günün birinde ‘masa’ yerine herkesin severek kullandığı Türkçe bir sözcük ortaya çıkarsa hiç şüphesiz onu yeğleyeceğiz. ‘Başarılı’ bulunduktan sonra ‘muvaffak’ı, ‘yetinmek’ bulunduktan sonra ‘iktifa etmek’i bıraktığımız gibi.”¹⁸¹

Ömer Asım Aksoy, Muallimler Birliğinin dile ilgili fikirlerine tepkilidir. Muallimler Birliğinin tebliğinde, sadeleşme hareketinin hedefine ulaştığı, bundan sonra dile müdahale edilmemesi gerektiği belirtilir:

“Dilde sadeleşme hareketi 1908'den hemen sonra hedefine ulaşmış ve Ziya Gökalp, Atatürk ve büyük edip ve şairler zincirinin fikri icraatı ve aşkı ile ortaya çıkan Milli Edebiyat Devri, modern Türkçenin en mükemmel

¹⁸¹ Ömer Asım AKSOY, “Yorumlar”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 18, sayı: 201, s. 233-234

şeklinin tam bir aynası olmuştur. Bugünün Türkçesi bu Türkçedir. Bu Türkçenin hiçbir müdahaleye ihtiyacı yoktur.”¹⁸²

Ömer Asım Aksoy, dil kongresini düzenleyenlerin dili 60 yıl öncesine götürmek istediklerini belirterek, Halit Ziya Uşaklıgil’in bile eserlerini kendi eliyle yenileşen dile çevirdiğini söyler. Aksoy’a göre, Ziya Gökalp ve Ömer Seyfettin’in dilindeki Türkçe sözcük oranı yeterli değildir.

Kıvanç Demir de İkinci Dil Kongresini düzenleyenlerin yeni oluşturulan Türkçe sözcükleri ‘nesebi gayr-i sahih’ olarak nitelendirdiklerini, dilin zorlandığını ve bu yolla değiştirilmek istendiğini ileri sürdüklerini belirtir. Demir, dili zorlayan yazarlar ve ozanların, dilin deyiş güzelliğine erişmek, anlatım olanaklarını geliştirmek için böyle davrandıklarını belirtir. Kıvanç Demir’e göre anadilini seven her yazar, ona bir şeyler katmaya, onu zenginleştirmeye çabalar. Ama alışkanlıklarını ve tembelliklerini yenemeyenler bu gelişmeye ayak uyduramıyorlar, bunun için de dilimiz elden gidiyor, bozuluyor diye dövünüp duruyorlar.

Kıvanç Demir, bu görüşte olanların Dil Akademisi kurulursa özleştirme akımını durduracaklarını sandıklarını ifade ederek, dili kuran, işleyip geliştiren yazarların buyruk tanımayacaklarını, dili kendi beğenilerince kullanıp geliştireceklerini belirtir.

Öz Türkçeciliğe en çok yöneltilen eleştirilerden biri de işlek olmayan eklerle yeni kelimeler türetilmesidir. Faruk K. Timurtaş 18 Mayıs 1968 tarihli Son Havadis’te şunları söyler:

“Bir kelimenin uydurma olmaması için kökünün bilinmesi ve ekinin işlek olması gerekir. Bütün dillerde yeni kelimeler ancak işlek eklerle yapılır. İşlek olmayan ancak bir iki kelimedede görülen umumileşmemiş eklerle

¹⁸² Ömer Asım AKSOY, “Yorumlar”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 18, sayı: 201, s. 238

yeni kelimeler yapılamaz. Yeni kelimeler yapılırken, ayrıca eklerin fonksiyonlarına ve taşıdıkları manalara da dikkat edilir. Fiil köküne getirilmesi gereken ek, isim köküne getirilirse yahut aksi yapılırsa, meydana gelen yeni kelime yanlış olur.”¹⁸³

Timurtaş, bu bilgilerin ışığında oluşturulan yeni kelimelerin çoğunun yanlış olduğunu ifade ederek öz Türkçecilere meydan okur:

“Öz Türkçe kelimeler diye ortaya çıkarılan kelimelerin büyük bir kısmı ya ses ve şekil veya mana ve mefhum bakımlarından yanlıştır... Mesela *özgürlük, uygarlık, bağımsız, karşıt, örneğin, ilginç, koşul, zorunluluk, birey, toplum, tüm, ya da, saptama, özerk, amaç, bilinç, bellek, kuşak, yaşam, değinmek, düşün, imge, eğitsel* gibi kelimeler ya şekil yahut mana ve mefhum bakımlarından yanlıştır. Dil Kurumundaki ve dışarıdaki uydurmacılara sesleniyorum: Bilgileri varsa, güçleri yetiyorsa bunların doğru olduklarını ispat etsinler. Hodri meydan.”¹⁸⁴

Bu görüşlere karşılık veren Kıvanç Demir, işlekliliğini yitirmiş, az işlek diye adlandırılan ekleri işleterek sözcük türetmenin doğru olduğunu savunur. Eklere işleklilik kazandıranların o dili kullananlar olduğunu belirterek dün ölü ya da az işlek sayılan bir ekin çalışmalarla canlı ve işlek bir ek durumuna geleceğini iddia eder. Örneğin işlek olmayan -man –men ekiyle öğretmen, seçmen, sayman, yazman, eğitmen, denetmen, yönetmen gibi bir çok sözcük türetilmiştir:

“Demek eklerin işlekliliğini arttırmak elimizdedir. O halde ‘sözcük türetmede çok işlek eklerden yararlanmalıyız’ kuralında direnebilir miyiz? Başka bir deyişle, az işlek ekler diye bilinen eklerle türetilen sözcüklere artık uydurma diyebilir miyiz?”¹⁸⁵

¹⁸³ F. Kadri TİMURTAŞ, Son Havadis Gazetesi, 18 Mayıs 1968

¹⁸⁴ F. Kadri TİMURTAŞ, Son Havadis Gazetesi, 18 Mayıs 1968

¹⁸⁵ Kıvanç DEMİR, “Öz Türkçe”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 202 s. 442

Kıvanç Demir, bir ekin isim ve fiil köklerine getirilebileceğini ifade eder. Dilin gelişimi ve oluşumu içinde kökler sürekli olarak yer değiştirir. İsim kökleri fiilleşir, fiil kökleri de isimleşir. Nitekim bugün dilimizde isim veya fiil kökü diye kolaylıkla ayıramayacağımız birçok kelime vardır. Örneğin acı, tat, boya, göç, ekşi, güven, barış, gül, toz vb. kelimeler bu türdendir.

Kıvanç Demir, köklerdeki bu ortaklığın yanında aynı ekin hem isim, hem de fiil köklerine geldiğini ifade eder:

“Sözgelimi, *gülümsemek* fiilinde yer alan *-mse* eki *küçümsemek*, *azımsamak*, *benimsemek*, *çoğumsamak* örneklerinde olduğu gibi ad soylu sözcük köklerine de gelmektedir. Aynı durum *-l* eki için de söz konusudur: *incelmek*, *kısalma*, *durulma*, *doğrulma*, *dirilmek* örneklerinde ad köklerine gelerek onlardan fiil türeten bu ek, fiil köklerinden de fiil türetmektedir. Şu örneklerde olduğu gibi: *Ezilmek*, *yazılmak*, *seçilmek*, *yapılmak*, *durulmak*. Bu örneklerle bakarak, ‘Bir ek hem ad, hem de fiil köküne gelemez.’ kuralının geçerliliğine inanabilir miyiz?’¹⁸⁶

Kıvanç Demir, işlek olmayan ekleri işlek hale getirmenin elimizde olduğunu belirterek, aynı ekin hem isim, hem de fiil köküne gelebileceğini örneklerle ifade eder. Bu görüşler öz Türkçeciler ile onlara karşı olanlar arasında oldukça uzun bir süre tartışma konusu olmaya devam etmiştir.

Numan Kartal uydurmacılıkta önemli olanın dil kurallarının göz önünde tutularak yeni kelimeler türetilmesi olduğunu söyler. Bunun için dil yaratmada dilin kelime türetme yollarını göz önünde bulunduran sanatçılar, düşünürler ile kalem erbabına imkân verip, çabalarını desteklemek gerektiğini söyler. Dilleri gelişmiş ülkelerde bu faaliyetin bu şekilde yürütüldüğünü ifade eder.

¹⁸⁶ Kıvanç DEMİR, “Öz Türkçe”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 202, s. 442

“Örneğin:18 yydan bu yana Macaristan, Fransa, İsrail dilinin gelişimi bu yolu izlemiştir. Bu kısa açıklamanın ışığında diyebiliriz ki, “gök konutsal avrat, öz ilişimli götürgeç, ayak iter götürgen, tütünsel dumangaç, içi geçmiş dinsel kişi” gibi sözcükler öz Türkçeciliği baltalamak isteyenlerce dil kurallarına aykırı olarak uydurulmuş sözlerdir. Bu bakımdan Türk Dil Kurumu başta olmak üzere öz Türkçenin savunucuları ile Ataç gibi ustalara atılan çamurlar atıldıkları yerleri kirletemeyeceklerdir.¹⁸⁷

Öz Türkçecilik konusunda başka bir tartışma da “özgür” ve “özgürlük” kelimeleri üzerinde yaşanır. Özleştirme akımına karşı olanlara göre dilimizde –gür diye bir yapım eki yoktur. Böyleyken bu sözler, öz köküne –gür ekinin getirilmesiyle yapılmıştır. Birleştirme yoluyla yapılmışsa yine yanlış sayılır. Çünkü öz “ben” yerine kullanılan bir addır. Gür ise “bol, güçlü olarak çıkan” anlamında bir sıfattır. Aralarında hiçbir anlam ilgisi bulunmayan bu kelimelerden yapılan *özgür* sözü *hür* sözcüğünün yerini tutamaz.¹⁸⁸

Kıvanç Demir, kelimelerin anlam kaymasına uğrayabileceklerini söyleyerek bu sözcüğün nasıl oluşturulduğunu açıklar:

“*Özgür* sözcüğü de birleştirme yoluyla türetilmiştir. Herhangi bir biçimde, herhangi bir koşula bağlı olmayan (serbest) başkasının kölesi olmayan hür anlamında kullanılan bir sıfattır. Herkesin (ben) derken anlattığı tinsel varlık, eski deyişle *nefis*, *zat* anlamına gelen *öz* ve *gür* sözcüklerinin bileşmesinden kurulmuştur. Her iki sözcük de anlam kaymasına uğrayarak kendi öz anlamlarını yitirmiş, bugünkü tek anlamı yüklenmiştir.”¹⁸⁹

Türk Dilinin özleşmesi sırasında “Tasfiyecilik” taraftarı olanlar ve olmayanlar üzere iki ayrı anlayış ortaya çıkar. Muallimler Birliği’nin

¹⁸⁷ Numan KARTAL, “Dil Çabamız”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 202 s. 463

¹⁸⁸ Kıvanç DEMİR, “Öz Türkçe”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 19, Sayı: 205 s. 64

¹⁸⁹ a.y., s.65

kongresinde zararlı olan bu yapma (uyduruk) dilin sistemli bir manevi baskı ile halka benimsetilmeye çalışıldığından söz edilir. Bu da kamu hizmeti ilkesi, demokrasi ve Anayasa'ya aykırıdır. Bahri Savcı, Muallimler Birliği'nin açıkladığı bu görüşlere karşı çıkar ve modern dilin niteliğini şöyle tanımlar: "İnsan zekâsını ve duyusunu bütün yüceliği ve derinliği ile verebilmek... Bu olgunluğa ulaşmış olmak."¹⁹⁰ Bunun da yolu, dilin kendi köklerinden gelen ve şimdi de halk tarafından kullanılan dil hazinesi öğelerinden hareket edilerek kendi mantığı ile tutarlı bir çalışmaya varılmasıdır. Bunun için de "inşa" ile birlikte "tasfiye" de gereklidir. Tasfiyeler yaparak halk hazinesine dayalı bir "inşa" yapmak aşırılık ve zorbalık değil, "devrimci bir iş" olur:

"Yabancı dillerin ve kültürlerin baskısıyla kendi köklerinden ve tutarlılıklarından yoksun bırakılarak, aslında yoksullaştırılmış bulunan Türkçe gibi bir dil için yukarıda söylenen niteliği kazanabilmek için, "inşa" ile birlikte "tasfiye" yolu gütmeye zorunu vardır. Türk halkı için Türk halkının hazinelerinden bir modern dil yaratma, böyle bir tasfiyeyi gerektirir. Dolayısıyla 1908'den kalan kelimeler arasında da tasfiyeye uğrayacaklar vardır. Dilde bilimsellik tasfiyeyi gerekli kılar.

Öyle ise tasfiyeler yaparak gerçek halk hazinelerine dayalı bir "inşa" yapmak aşırılık, zorakilik, baskı falan olmaz, "devrimci bir iş" olur; dilini devrimci bir anlayışla kurma olur."¹⁹¹

Emin Özdemir, "Öz Türkçe" başlığı altındaki yazısında dilin canlı olma özelliğinden çok toplum ve kişiye bağlı sosyal bir olgu olduğu fikrini işler. Birey kendi sözü yani konuşmasıyla dile daima müdahale edip onu az çok değiştirmeye sürükler. Dilin değişmesinde bireyin etkisinin önemli olduğunu söyler.

¹⁹⁰ Savcı BAHRİ, "Bu Direnmeyi Aşmalıyız", Türk Dili Dergisi, Cilt: 19, Sayı: 208 s. 574

¹⁹¹ a.y., s.575

“Sözelimi XIX. Yüzyılın ikinci yarısına değin doğan, gelişen ve ölen canlı bir organizma biçiminde düşünölmüştür dil. Ancak bu anlayış XX. Yüzyıl başlarında değışmiştir. Dilin bağımsız, canlı kişiliğe sahip olmadığı, hiçbir zaman bir bitki ya da bir hayvan kimliğinde düşünölemeyeceğı görüşü yaşarlık kazanmıştır. Dilin toplum ve bireye bağılı sosyal bir olgu olduğı düşünöcesi belirmiş, dil olgularını inceleyen dilbilim de öbür sosyal bilimler arasında yerini almıştır.”¹⁹²

Emin Özdemir, hal böyleyken bizde dil olaylarını kuralcı dilbilgisi anlayışıyla değerdendirme tutumunun değışmediğini anlatmak için Muharrem Ergin’in “Türk Dilbilgisi” adlı kitabından örnek verir:

“...Dil sun’î bir vasıta, maddi bir vasıta, bir âlet değildir. O tabii bir vasıtaadır. Vasıta vazifesi görür fakat tabii bir varlığı vardır. Dil bu bakımdan canlı bir vasıtaya benzer. Mesela at da bir vasıtaadır, otomobil de bir vasıtaadır. Fakat insan otomobile istediğı şekilde hükmedebilir, at karşısında ise ancak onun tabiatına uygun hareket etmek zorundadır. Otomobile istediğı şekli verir, onun biçimini istediğı şekle sokar, onu istediğı gibi kullanır, isterse uçuruma sevk edebilir. Fakat atın biçimini değıştiremez, onu istediğı gibi kullanamaz, istediğı yere sevk edemez. Başını kesseniz ata korktuğı yerde bir adım attıramazsınız. İşte dilin vasıtallığı böyle bir vasıtallıktır, atın vasıtallığı gibidir.(...) Dil canlı bir varlıktır. Zaman zaman bir takım değışiklikler, kendi bünyesinden doğan çeşitli sebeplerle bazı gelişmeler gösterir.”¹⁹³

Emin Özdemir’e göre, dili yalnız canlı bir varlık olarak tanımlama, çağdaş dilbilimin verileriyle bağdaşmaz. Ayrıca bu, dilin insan yaratımı olduğunu yadsıma anlamına da gelir. İşte bu şekilde düşünöenlerin bu bahanelere sığınarak öz Türkçecilik akımına karşı çıktıklarını dile getirir:

¹⁹² Emin ÖZDEMİR, “Öz Türkçe”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 20, Sayı: 211 s. 85

¹⁹³ Muharrem ERGİN, Türk Dilbilgisi, Bayrak yay., İstanbul, 1993, s. 3

“ Dili, bireyin dışında bağımsız, doğal bir varlık olarak görüyorlar, sonra da ‘Dile müdahale edilemez, o kendi gelişmesini kendi yapar.’ gibisinden fetvalarla öz Türkçe akımına karşı çıkıyorlar.”¹⁹⁴

Başka bir yazısında Emin Özdemir, Ataç’ın görüşlerine yer verir. Ataç bir dilin zengin ya da yoksul oluşunu o dilin işlenip işlenmemesiyle açıklar. Bu yüzden zengin dil, yoksul dil ayrımını yadırgar:

“Türkçenin kendi kendine yetmeyecek bir dil olduğunu söyleyenlere inanmayın: Bilmiyorlar ne dediklerini onlar. Arapçalı, Farsçalı bir Türkçe bellemişler, ya yarım yamalak bir yabancı dil öğrenmişler, onların ne türlü kurulduğunu, ne türlü geliştiğini düşünmemişler. Üstüne düşüp de bir inceleselerdi, bugün en beğendikleri dilin dahi başlangıçta yoksul görüldüğünü anlardı. Kişi oğluna saygısızlıktır onların ettiği: Kişi oğlunda bir dili geliştirmek, genişletmek gücü bulunmaz olur mu? En biçimsiz dili dahi yeryüzünün en ileri anlatma, anlaşma aracı etmek elinden gelir . Türk dili neden ilerleyemesin?”

...Adlandırılması gereken yeni varlıklar, eylemler çıktıkça bunları karşılayan yeni göstergeler de dilin zorlayıcı gücü olarak ortaya çıkar. Bireyler dilin bu zorlayıcı gücüne uyar. Yeni sözcükler bu olgunun ürünüdür. Yoksa bir dil kendi başına yeni bir sözcüğü yaratamaz. Ataç’ın dil tutumuna yön veren ana düşüncelerden biri budur, dilbilimin verilerine de uygundur. Tersini düşünmek dilin söz düzeyinde bireyle olan bağlantısını yadsımak olur.”¹⁹⁵ şeklinde Ataç’ın dille ilgili görüşlerini özetleyen Emin Özdemir, Ataç’ın bir dil ustası olduğunu, sağlam bir dil duygusuyla dil bilimsel verilere ulaştığını söyler.

¹⁹⁴ Emin ÖZDEMİR, “Öz Türkçe”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 20, Sayı: 211 s. 86

¹⁹⁵ Emin ÖZDEMİR, “Öz Türkçe”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 20, Sayı: 212 s.183

Faruk K. Timurtaş, Son Havadis, gazetesinin 20 Mayıs 1967 tarihli sayısındaki yazısında uydurma kelimeleri yaydığı ve dili bozduğu için Ataç'ı suçlar:

“... Ataç Türk diline hizmet etmiş değil, onu bozmuş ve yıkmaya çalışmış bir kimsedir. İyi Fransızca bilen, belki şiirden de anlamayan bu adam Türk Dili gramerini hele onun mukayeseli ve tarihi şeklini bilmediği ve üstelik muvazeneden de mahrum olduğu için özleştirmecilik konusunda Türk diline büyük zararlar vermiştir. Uydurmacılığın yayılmasına sebep odur.”¹⁹⁶ (Emin Özdemir, Öz Türkçe, cilt: 20 sayı: 212)

Emin Özdemir, çeviri yapılırken karşılığı bulunmayan kelime, deyim ve terimlere öz Türkçe karşılıklar bulunması gerektiği görüşündedir:

“Türkçenin bir kültür dili olarak gelişmesinde ve oluşmasında çevirinin önemli bir katkısı vardır. Çevirmen yabancı dillerde yazılmış olanı Türkçeye çevirirken onu Türkçeyle karşılayacak sözcükler, deyimler ya da terimler arayacaktır. Çoğun bulamayacaktır bunları. Çünkü bir dilin kavram ve söz dağarcığı, bir başka dilinkinden ayrıdır. Böyle olunca çevirmen dilin olanaklarını yoklayacak, yeni sözcükler yapma ve yaratma yoluna gidecektir. Nitekim dilimiz dil devrimiyle bilinçlenmiş genç çevirmenlerin elinde bugün yeni bir açılım ve gelişme içinde. Yabancı dillerde bulunan ama dilimizde karşılığı olmayan kavramlara Türkçenin öz değerlerinden yararlanarak yeni karşılıklar bulunuyor. Sözcük dağarcığımız zenginleşip genişliyor.”¹⁹⁷

Çeviri, toplumlar arasındaki kültür ve düşünce alışverişinde önemli bir etkidir. Bilginin sınırları aşarak geniş halk yığınlarına ulaşmasını sağlar. Bizde çeviriden yararlanma, Tanzimat'la birlikte Batıya yönelişimizle başlar. Hilmi Ziya Ülken'in “Uyanışlar Devrinde Tercümenin Rolü” adlı eseri, çeviri yoluyla kültürlerin birbirini etkileyişini, ilmi gelişmelerdeki karşılıklı alışverişin

¹⁹⁶ Faruk K TİMURTAŞ, Son Havadis, 20 Mayıs 1967

¹⁹⁷ Emin ÖZDEMİR, “Öz Türkçe”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 20, Sayı: 215 s. 673

bu yolla gerekleŖtiđini anlatır. Kültürler ve medeniyetler çeviriler yoluyla bir diğerinden haberdar olarak birbirlerinin üstünde ykselmiŖlerdir.

GeniŖ halk yığınlarını aydınlatma isteği Tanzimat'ı oluŖturan temel dŖncelerden biridir. Emin zdemir, Tanzimat dilinin herkesin anlayabileceği bir dil olmadığı için amacına ulaŖamadıđı grŖndedir:

“Bilginin halka inebilmesi, aydınlanmanın gerekleŖmesi öncelikle herkesin anlayabileceği bir dille olur... Oysa Tanzimat dili herkesin kolaylıkla anlayabileceği bir dil değildir, anadile yabancı, adına Osmanlıca dediğimiz sınırlı bir çevrenin dilidir.”¹⁹⁸

Agâh Sırrı Levend, z Türkçeciliği anlattığı yazısında Türk dilini yabancı dillerin salgınından kurtararak, en ince duygu ve engin hayalleri anlatabilen bilim, teknik ve sanat dili haline getirmek gerektiğini belirtir. Bu, tasfiyecilik değil, dilin kendi yatağını bularak o yolda ilerlemesidir. Tasfiyeciliği deneyenler olsa da bu kimseler aldıkları tepkiler sonucu baŖarılı olamamıŖlardır:

“Bu davranıŖın tasfiyecilik olmadığını hemen söyleyebiliriz. Yüzyıllar boyunca türlü yollardan dilimize girmiŖ olan yabancı asıllı kelimeler elbet bir anda dilden çıkarılamaz. Bunun dilbilim kurallarına aykırı olduğunu bugün herkes biliyor. Ama vaktiyle tasfiyeciliği deneyenler de oldu. Necip Asım 1894 (23 Haziran 1310) 'de yayın alanına giren İkdam gazetesinin ilk iki sayısında çıkan iki yazısında yabancı kelime kullanmamayı denedi. Bu yazılar 'dilde sadeleŖme' tartıŖmalarının kızıŖtıđı bir sıraya rastladığı için tutucu çevrelerde büyük tepkiler yarattı. Necip Asım da amacının salt bir deneme olduğunu, yoksa dileğinin tasfiyecilik olmadığını açıklamak zorunda kaldı. Ama ne olursa olsun Necip Asım'ın bu davranıŖını daha sonraları

¹⁹⁸ Emin ÖZDEMİR, “z Türkçe”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 20, Sayı: 215, s. 675

birkaç yazarın buna benzeyen çıkışını, dil bilincinin ilk belirtisi olarak kabul etmek gerekir.”¹⁹⁹

Âgah Sırrı Levend Türk dilinin sadeleşme evrelerini anlatır. İlk devre Tanzimat dönemindedir:

“Öz Türkçe akımı bugünkü duruma gelinceye dek birçok evrelerden geçti. Tanzimatçılar halka okuyup yazmayı öğretmek amacıyla yazı dilini söz sanatının ağırlaştırdığı gereksiz süslerden sıyırmaya çalıştılar. Şinasi, Namık Kemal, Ali Suavi yazı dilini konuşma diline yaklaştırmak istiyorlardı. Ama bu sonuca varmak için belirli bir yol gösteremediler. İlk evre budur.

Daha sonra gelenler dilde sadeleşme isteğini bir tartışma konusu yaparak davayı daha geniş bir çevreye mal ettiler.

Şemsettin Sami Türk dilini bütün yönleriyle ele alarak amacını açıklamaya koyuldu. Türkçesi varken yabancı kelimeleri kullanmamayı, yabancı tamlamalarla birleşik isimleri ve sıfatları atmayı salık verdi. O devrin ileri gelenleri, bu ilkeleri doğru bulmakla birlikte, yazılarında buna pek uymadılar. Bu da ikinci evredir.”²⁰⁰

Şemsettin Sâmî, “Lisân-ı Türkî-Osmanî” başlıklı yazısında Türk diline Osmanlıca denilmesinin yanlış olduğunu belirterek Türkçenin kaynağını Orta Asya’da arar. O, bu düşüncelerini yüksek sesle dile getirmekten kaçınmaz:

“... Söylediğimiz lisan ne lisânıdır ve nereden çıkmıştır? Osmanlı lisânı tâbirini pek de doğru görmüyoruz: çünkü bu unvan, Selâtin-i Osmanî’nin birincisi fatih-i meşhûrun nâm-ı âlîlerine nispetle müşarünileyhin te’sis etmiş oldukları bir devletin ünvanıdır. Halbuki lisân ve cinsiyet

¹⁹⁹ Agâh Sırrı LEVEND, “Öz Türkçe Nedir?”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 21, Sayı: 219 s. 169

²⁰⁰ a.y., s.170

müşarünileyhin zuhûrundan ve bu devletin te'sisinden eskidir. Asıl bu lisânla mütekellim olan kavmin ismi Türk ve söyledikleri lisânın ismi dahi Lisân-ı Türkî'dir."²⁰¹

Yusuf Ziya Öksüz, "Türkçenin Sadeleşme Tarihi Genç Kalemler ve Yeni Lisan Hareketi" adlı çalışmasında Şemsettin Sâmî'nin dille ilgili görüşlerinde aşırılığa gitmeyerek, bütün yabancı kelimelerin dilimizden atılmasını isteyen tasfiyeciliğe de taraftar olmadığını söyler. Onun dilimizden çıkarılmasını istediği kelimeler, Türkçeleri mevcut bulunan ve konuşma dilinde kullanılmayan kelimelerdir. Konuşma diline girmiş bulunan kelimeleri Türkçeleşmiş kabul eder.²⁰²

A. S. Levend, Türk dilinin sadeleşmesinde katkıları bulunan "Yeni Lisan" hareketinin eksik taraflarının bulunduğunu söyler. Ona göre bu dönemde dil bilinci belirmiş ancak Arapça ve Farsça kelimeler yoğun bir şekilde kullanılmaya devam etmiştir:

"Meşrutiyetten sonra milliyetçilik akımı içinde doğan 'Yeni Lisan' isteği vaktiyle Şemsettin Samî'nin ortaya attığı ilkelerin biraz eksik ama bilinçli olarak yayılmasıdır. Zamanın gençlerini kendilerinden önceki kuşaktan ayıran, milliyetçilik akımını benimsemeleri ve kabul ettikleri ilkeleri kendi eserlerinde başarı ile uygulamalarıdır. Ancak dilin sadeleşmesi ilkesi sınırları kesinlikle çizilmemiş, amaç ayrıntıları ile belirtilmemiştir. Sadelik genel bir istek halindedir. Dil bilinci verilmiş, ancak açıklığa kavuşmamıştır. Bu evrede yabancı tamlamalar, birleşik isimlerle sıfatlar kullanılmamaya dikkat edilmiş ama '*Türkçeleri varken Arapça ve Farsçalarını kullanmamak*' ilkesi unutulmuştur. Herkes Arapça ve Farsça kelimeleri istediği gibi kullanmakta hiçbir sakınca duymamıştır.

²⁰¹ Şemsettin SÂMÎ, "Lisân-ı Türkî (Osmanî), Hafta c.I.a. 12, 10 Zilhicce 1298/1880, s.177

²⁰² Yusuf Ziya ÖKSÜZ, Türkçenin Sadeleşme Tarihi Genç Kalemler ve Yeni Lisan Hareketi, Türk Dil Kurumu yay., Ankara, 1995, s. 25

... Şemsettin Sami'den başka hemen hepsi dili ayrı bir dava olarak değil, yalnız edebî dili göz önünde tutarak ele almış, Türkçeye bu açıdan bakmıştır. Bu dönemde yabancı kelimeleri dilden atmak ve yerlerine Türkçe karşılıklar arama ihtiyacı duyulmamış, ara sıra beliren bu istek alayla karşılanmıştır.”²⁰³

Bu dönemden sonra “Dil Devrimi” gelir. Türk dili, ayrı bir dava konusu olarak ele alınmalı, dil çalışmaları bir sisteme bağlanmalıydı. A. S. Levend Türkçe konusunda yapılan çalışmaların belirlediği ilkeleri şöyle sıralar:

“a) Yabancı kurallarla yapılmış tamlamalar, birleşik isimler ve sıfatlarla birlikte yabancı ekler taşıyan bütün kelimeler atılmalıdır.

b) Yabancı kelimelere karşılıklar bulunmalı, yeni kelimeler yaratılmalıdır.

c) Türkçenin kelime hazinesini meydana çıkarmak için, halk ağzından derlemelerle eski metinlerden taramalar yapılmalıdır.

Böylece dil bilinci yeniden şahlanmış, dil seferberliği dönemi başlamıştır. Devrimin yarattığı heyecan içinde herkes yeni karşılıklar bulma işine girişti. Bu yolda aşırı gidenler, Türkçe kelimelere bile karşılık arayanlar, tasfiyeciliği yeniden savunanlar görüldü. Bu, ülkede sınır tanımayan ilk evreye dönüştü. Bunların hepsi de içtenlikle yapılıyordu.”²⁰⁴

A. Sırrı Levend'e göre dilimizde bulunan yabancı kelimeler şöyle sınıflandırılabilir:

²⁰³ Agâh Sırrı LEVEND: “Öz Türkçe Nedir?”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 21, Sayı: 219 s. 170

²⁰⁴ a.y., s.170

“Bugünkü Türkçede yer yer yabancı asıllı kelimelerin bulunması bizi şaşırtmamalıdır. Öz Türkçe akımı tasfiyecilik olmadığına göre, dilde elbet yabancı asıllı kelimeler bulunacaktır. Bunlar şöyle özetlenebilir:

- a. Zamanla asıllarını yitirerek Türkçeleşmiş olanlar.
- b. Henüz karşılıkları bulunmayanlar.
- c. Karşılıkları yerleşmemiş olanlar.
- d. Birer öneri niteliğinde ileri sürülen yeni kelimelerden, beğenilmeyenlerin yerine ister istemez kullanılanlar.

Ama, dilde yabancılığını duyuran kelimelere karşılık arayıp bulmak, davanın esasıdır. Yol budur. Buna bakarak diyebiliriz ki, öz Türkçe yarının da Türkçesidir. Hem de, henüz karşılıkları bulunmayan yabancı kelimelere öz Türkçe karşılıklar bulunarak; Türkçe daha da işlenip olgunlaştırılarak.”²⁰⁵

Öz Türkçecilik akımının dil anlayışını açıklayan Agâh Sırrı Levend, dilde sadeleşmenin kısa değil, oldukça uzun bir serüven olduğunu anlatır. O, dili sadeleştirmenin tasfiyecilik anlamına gelmediğini iddia eder.

Türk Dili Dergisi, Haziran 1968 sayısında Orhan Seyfi Orhon’a ait iki yazı yayımlar. Bunlardan ilki Orhon’un öz Türkçeciliği savunan yazısıdır. İkincisi de öz Türkçeciliğe karşı görüşlerini dile getiren bir başka yazıdır.

İlk yazısında Orhan Seyfi Orhon dil elden gidiyor yaygaraları koparanlara şöyle seslenir:

“Eğer maksat en az yedi asırlık bir tarih oluşu diye üstü kapalı anlatılmak istenen ‘Osmanlıca’ysa doğrudur. Osmanlıca elden gidiyor. Hatta gidiyor değil, gitmiştir bile! İmparatorluğun dağılışımdan sonra, eski alışkanlıktan başka artık onu tutacak hiçbir kuvvet kalmamıştır. Arapçadan,

²⁰⁵ Agâh Sırrı LEVEND, “Öz Türkçe Nedir?”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 21, Sayı: 219, s. 171

Farsçadan bol bol alınan o güzelim kelimeler her gün yok oluyor. Yerlerini Türkçeleri alıyor. Hamdolsun, millî dilimiz için tehlike şimdilik bundan ibaret!”²⁰⁶

Öz Türkçeciliği 1949’da hararetli bir şekilde savunan Orhan Seyfi Orhon, 1968’de bu hareketin karşısında yer almaktadır:

“Bu uydurma sözlere çevrilen kelimelerle neler kaybediyoruz? Bir ‘hürriyet’ kelimesi bizim için bir tarih hazinesidir. Fikir, sanat, edebiyat, medeniyet tarihimizdir. Bu kelimenin şairleri vardır, romancıları vardır, vatanseverleri, mücahitleri, kahramanları vardır. Namık Kemal onunla hürriyet sevgisini kalbimizin içinden şimşek gibi geçirmiştir. Kafamızın içini onun aydınlığı ile doldurmuştur. ‘Hürriyet’le kütüphanelerimiz doludur. Bu kelimeyi bilmeyen Türk aydını olabilir mi? ‘Hürriyet’in yerine geçen ‘özgürlük’ün nesi vardır?”²⁰⁷ Burada Orhan Seyfi Orhon’un iki farklı tutumu ele alınarak bu konudaki tutarsızlığı gösterilmek istenmiştir.

Tiyatro dili hususunda fikir beyan eden Emin Özdemir, oyun dilinin konuşma dili sınırları içinde kalmasını ister. Emin Özdemir, oyunların geniş halk yığınları için yazıldığını, bunun için oyun yazarının toplumun her kesimini göz önünde bulundurmak zorunda olduğunu belirtir. Bu da ister istemez onu (yazarı) konuşma dilinin sınırları ve kalıpları içinde kalmaya zorlayacaktır.

Öz Türkçenin oyun diline girmesi gerekliliğini savunan bir yazısında Cevdet Kudret bu soruna değinerek şöyle diyor:

“... Cumhuriyet devrinin son yıllarında dilde özleşme akımı başlayınca oyun dili bakımından yeni bir sorunla karşılaştık. Öz Türkçe, şiir, hikâye, roman hatta makale ve fıkrada rahatça kullanılmağa başlandığı halde

²⁰⁶ Orhan Seyfi ORHON, “Dil Elden Gidiyor”, Türk Dili Dergisi, Cilt:18, Sayı:201, s. 282

²⁰⁷ a.y., s.285

tiyatroya bir türlü giremedi. Bunun nedeni, oyunların konuşma diliyle yazılması gerektiği, öz Türkçeninse daha konuşma diline yerleşmediğidir... Ancak, arı Türkçenin konuşma diline yerleştiğini, tiyatronun da bunu halka yaymak bakımından görevli bulunduğunu gözden uzak tutmamak gerekir.”²⁰⁸

Haydar Ediskun, “İbadet dilimiz” başlıklı yazısında ibadet dilinin Türkçeleştirilmesi tartışmaları üzerinde durur. İbadetin Arapça’dan başka bir dil ile yapılamayacağı fikrini savunanların Şeyhülislâm Tokatlı Mustafa Sabri Efendi’nin görüşüne dayandıklarını ifade eder:

“...Bütün anasır-ı İslâmiyyenin Arapça’yı müşterek bir lisan gibi aralarında tamime (yaymaya) çalışmaları bir vazifedir.”²⁰⁹ Ediskun’a göre, Şeyhülislâmın düşüncelerindeki amaçlar şunlardır: a) Arapçayı ortak bir dil olarak yaymaya çalışmak, b) Muhtelif unsurlardan meydana gelmiş bulunan İslâm âhengine ve birliğine darbe vurdurtmamak.

Ediskun, Arapçayı ortak bir dil olarak yaymaya çalışmanın Türklerin vazifesi olmadığını söyler:

“Yetkimiz yoktur; çünkü Arapçayı yaymak işinde Arapların elçisi değiliz ve olamayız. Yeteneğimiz yoktur; çünkü Arapça Türk hançeresine çok ama pek çok yabancıdır. Arapçayı yaymakla yükümlü hiç olamayız; çünkü bizim anadilimiz Türkçedir; çoluğumuza, çocuğumuza, ulusumuza, hatta başka uluslara kendi ana dilimizi yaymak dururken ibadet hatırı için Arapçayı yaymağa çalışmak, ulusal benliğimizden uzaklaşmaktır, aşağılık duygusu içinde yaşamak demektir, yabancı dil boyunduruğuna girmek demektir, tutsaklıktır.”²¹⁰

²⁰⁸ Cevdet KUDRET: Türk Dili Dergisi, Sayı:125, Şubat 1962

²⁰⁹ Haydar EDİSKUN, “İbadet Dilimiz”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 21, Sayı: 219 s. 221

²¹⁰ a.y., s.222

Arapça ibadet bahsinin tartışma konusu edildiği bu yazıda Türkçe ibadet taraftarı fikirlere de yer verilir.

Emin Özdemir, Türkçenin tarihsel gelişimine bakıldığında onun bir bilim ve kültür dili olarak işlenmediğini, geliştirilmediğini söyler. Felsefe, bilim ve edebiyatın Osmanlıca ile yapılmasından ötürü Türkçenin hareketliliğini ve canlılığını yitirdiğini ifade eder. Ancak öz Türkçe akımıyla birlikte diğer tabakalarda olduğu gibi bilim dilinde de köklü bir dönüşüm başlamıştır. Bu dönüşüm şiir, oyun ve roman dilinde hızla ilerlemesine rağmen bilim dilinde daha ağır bir şekilde yol almaya devam etmiştir:

“Bir yandan yüzyıllarca toplumun sadece halk kesiminde konuşulan ve bayağı dil durumuna düşmüş olan Türkçeyi bu durumdan kurtarmak, öbür yandan onun kavramsal kısırlığını kırıp deyiş gücünü ortaya çıkarmak için gösterilen bilinçli çabaların ürünü olmuştur bu dönüşüm. Ne ki bu alanda ereğe tümüyle varıldığı da söylenilemez. Söz gelimi şiir, oyun, roman dilinde Türkçe kendi öz değerlerine sözcüğün tam anlamıyla kavuşmuş, ya da kavuşmak üzeredir. Bilim dilinde ise bu gelişim daha ağır, daha yavaş olmaktadır.”²¹¹

Dil Devriminin mahiyetini ve gerekliliğini anlatan bu makaleler, o dönemlerde çokça tartışılan konular hakkında bilgi vermesi yönünden de önemlidir. Bunlar arasında öz Türkçecilik akımına yönelik tenkitlere cevap niteliğinde olan yazılar da mevcuttur.

Bu yazıların büyük bir kısmı derginin başyazarlığını yürüten Agâh Sırrı Levend'e aittir. Orhan Hançerlioğlu, Suad Hayri Ürgüplü, Selahattin Batu, Mehmet Salihoğlu, Haydar Ediskun, Kıvanç Demir, Emin Özdemir bu konuda fikir serdeden diğer yazarlardır. Dergide TDK imzasıyla yayımlanmış yazıları da görmek mümkündür.

²¹¹ Emin ÖZDEMİR, “Öz Türkçe”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 21, Sayı: 219 s. 248

Orhan Hançerlioğlu, Türk dilinin sadeleşme öncesi genel durumu hakkında bilgi vererek dilin neden özleşmesi gerektiğini anlatır. Suad Hayri Ürgüplü, Dil Devriminin amaçlarını anlattığı yazısında, Dil Devriminin milletimiz için ne kadar hayati bir önem taşıdığını vurgular.

Selahattin Batu, yabancı sözcükler yerine tercih edilen Türkçe kelimelerin anlamlı ve kulağa hoş gelen türden olması gerektiğini belirttiği yazısında aşırılığa ve tutarsızlığa kaçmamak gerektiğini ifade eder.

Selahattin Batu'ya cevap niteliğindeki yazısında Ömer Asım Aksoy, eski yabancı kelimeler yerine bulunan öz Türkçe kelimelerin sanatçılar tarafından kullanılmasının onların zevkine kaldığını belirtir. Yozlaşmış olan dilimizin kendi seyrini bulmasını beklemeyeceklerini, bu durumda olan Türkçemize müdahale etmenin haklı bir davranış olduğunu ısrarla savunur.

Türk Dili dergisinde Dil Devriminin ve özleştirme akımının amaçlarını anlatan, Türk Dil Kurumunun yaptığı çalışmalar hakkında bilgi veren en önemli isim Agâh Sırrı Levend'tir. "Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Evreleri" adlı kitabın yazarı olan A. Sırrı Levend, Türk Dili'ndeki bazı yazılarında öz Türkçeciliğe karşı çıkanlara cevap verir. O, dili kendi haline bırakmamak gerektiğine inanır. Zaten koruyup geliştirmedığımız için Türk dili yüzyıllar boyunca yabancı dillerin saldırısına uğramış, benliğini yitirmiştir.

A. Sırrı Levend, öz Türkçecilik hareketinin "tasfiyecilik" olmadığını belirttiği yazısında yabancı asıllı kelimeleri birkaç gruba ayırarak bunların hangilerinin Türkçeleşmesi gerektiğini açıklar.

Agâh Sırrı Levend, bir başka yazıda Genç Kalemler tarafından ortaya atılan "Yeni Lisân Hareketi"ni eleştirerek bu akımın dili sadeleştirme bakımından yeterli olmadığını belirtir. Yeni Lisâncıların ileri sürdüğü

görüşlerin "Yeni Lisân" iddiasıyla hiç ilgisi olmadığını, hatta bu anlayışın Tanzimat döneminde Şemsettin Sami'nin ileri sürdüğü düşüncelerin çok gerisinde kaldığını ifade eder.

Divan şairlerimizin ana diline gerçek saygıyı gösteremediklerini, Arapça ve Farsça pek çok kelimeyi dilimize sokarak sun'î bir dil yarattıklarını ifade eden A. Sırrı Levend, dil bilincinin Türkçülük ve Türkçecilik akımıyla başladığını, dil devrimiyle pekiştiğini söyler. A. Sırrı Levend, bir başka yazısında Türkçenin sadeleşme evrelerini anlatarak dilimizin tarihî süreci hakkında bilgi verir. Ayrıca sadeleşme hareketinin tasfiyecilik olarak nitelendirilemeyeceğini bir kez daha vurgular.

Cumhuriyet gazetesi yazarı olan Mehmet Salihoğlu, "Neden Öz Türkçe" başlıklı yazısında özleştirme hareketine yapılan tenkitleri cevaplandırır. Ona göre dile müdahale edilmesi gayet tabîî bir hadisedir. Öz Türkçecilik çalışmalarında teklif edilen pek çok yeni kelimenin uydurma olduğu iddiasına karşılık asıl uydurmanın Osmanlıcadaki kelime ve terkipler olduğunu ifade eder.

Haydar Ediskun'un yazısı, TDK ve arı dil hareketine alternatif olarak kurulan "Türk Dilini Koruma ve Geliştirme Cemiyeti"nin yayımladığı beyannameye cevap niteliğindedir. Türk Dil Kurumu'nu Atatürk'ün kurduğunu belirten Ediskun, eleştirilen bazı öz Türkçe kelimelerin beyannamede kullanıldığına dikkati çeker.

Türk Dili'nde çıkan "Olaylar ve Gerçekler" başlığı altındaki yazılarda hem öz Türkçeciliğe karşı yöneltilen tenkitlere cevap verilir; hem de yeni çıkan kitaplar tanıtılır. Bu bölümde bazen TDK imzasıyla kaleme alınan yazılara da yer verildiği görülmektedir. Yine böyle bir yazıda 1932'den sonra dilimizdeki Türkçeleşme oranı ele alınır. 1932'de yazı dilimizdeki Türkçe kelimelerin oranı % 35 iken şimdi % 72 civarındadır. Bir başka yazıda öz Türkçecilik akımının mahiyeti anlatılır. Dili arılaştırmanın tasfiyecilik olmadığı

vurgulanarak TDK'nın tasfiyeci bir anlayışla hareket etmediği, ancak dili özleştirme çabalarının süreceği ifade edilir. TDK'ya yöneltilen aşırı solcu ve komünistlik iddialarına karşılık verilen yazılarda, TDK'nın sadece Türkçeyi kendi imkânları içinde geliştirme ve yetkin bir dil haline getirme çabası içinde olduğu belirtilir.

Yazılarını dil konusundaki fikirlerini ihtiva eden “Kültür ve Dil” adlı kitapta toplayan Mehmet Kaplan, aşırı öz Türkçecilerin karşısında tavır takınır. Özleştirme akımını, bizi uzak ve yakın bağlarımızdan koparmakla itham eden yazar, bu gidişe devam edilirse hiç kimsenin Ziya Gökalp, Halide Edip, Yahya Kemal, Reşat Nuri, A.Hamdi Tanpınar gibi nadide sanatkârların eserlerini anlayamayacağını ifade eder.

Öz Türkçecilik hareketine karşı olanların eleştirilerine cevap veren Kıvanç Demir, ana dilini seven her yazarın onu zenginleştirmeye çabaladığını belirtir. Özleşmenin karşısında duranların, uydurulan yeni kelimelerin şekil ve mana yönünden yanlış olduğu yönündeki tezlerine karşılık veren Kıvanç Demir, işlekliliğini yitirmiş ekleri kullanarak yeni kelime türetmenin yanlış olmadığı kanaatindedir. Ona göre eklerin işlekliliğini arttırmak bizim elimizdedir. Ayrıca bir ekin hem isim, hem de fiil köküne getirilebileceğini ifade ederek, çok tartışılan bu konuda öz Türkçecilerden yana bir tavır sergiler.

Emin Özdemir, Muharrem Ergin'in “Türk Dilbilgisi” adlı kitabında belirtildiği gibi dili sadece tabî ve canlı bir varlık olarak tanımlamanın çağdaş dil biliminin verileriyle bağdaşmadığını ifade eder. Dili, bireyin dışında bağımsız ve tabî olarak kabul eden bazı kimseler, dile müdahale edilemeyeceğini ileri sürerek öz Türkçe akımına karşı çıkmaktadırlar.

Sonuç olarak, Dil Devrimi ve öz Türkçecilik ile ilgili yazıların devrimin gerekliliği ve kazanımları hakkında bilgi verdiğini söyleyebiliriz. Türk dilinin özleşmesi yönündeki çabalar ve bu harekete karşı olanlara verilen

cevaplar- da, bu yazılar da mühim bir yer teşkil etmektedir. Bu farklı görüşlerin dildeki sadeleşme ve arılaşma taraftarları ile dili tabîî halinde bırakmak isteyenler arasında bir tartışma zemini doğurduğundan, konunun çok boyutlu olarak ele almayı gerektirdiği görülür. Devrin fikrî ve edebî hayatında da çok yer tutan bu polemikler, dikkatlerin dil bahsi üzerinde yoğunlaşmasını sağlamak açısından da faydalı olmuştur. 17. yüzyılın başında İngiltere’de, Fransa’da kurulan “ilmî kuruluşlar”da benzer yollardan geçerek, benzeri tartışmaları yaşayarak dille ilgili problemlerini çözme yoluna gitmişlerdir.

b) Dil Devrimiyle Doğrudan İlgili Yazılar

Tanzimat dönemiyle başlayıp, Meşrutiyet ve Yeni Lisan Hareketi ile devam eden dilde sadeleşme çabalarının tam olarak başarılı olabildiği söylenemez. Türk Dil Devrimi, Türkçenin tarihinde ilk bilinçli atılım olması sebebiyle çok önemlidir.

Dilde yabancı unsurların çoğalması, halk ile aydınlar arasındaki ayrılıkların artması sebebiyle toplumda tepkiler oluşmaya başlar. Dili daha çok yerli öğelerin hakim olduğu bir kültür dili durumuna getirmek amacıyla devlet desteğini arkasına alan dili geliştirme eylemine “dil devrimi” adı verilir.²¹²

Tanzimat döneminden itibaren dil bilincinin uyanmasıyla ele alınan “sade dil” konusu, II. Meşrutiyet döneminde daha da önem kazanmış, sadeleştirme yolunda uygulamalar yapılmıştır. “Yeni Lisan” ile güç kazanan sadeleşme akımının etkileri, Türkiye Cumhuriyetinin kurulmasına kadar devam ettikten sonra Dil Devrimi ile perçinlenir.

²¹² Kamile İMER, Dilde Değişme ve Gelişme Açısından Türk Dil Devrimi, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1976, s. 31

Millî birliğin sağlanmasından sonra özellikle 1923-1928 yılları arasında en çok alfabe sorunu üzerinde durulmuştur. 1928'de Lâtin harflerinin kabulüyle Doğu kaynaklı Arap harflerinin dokuz yüz yıldan fazla süren hakimiyeti sona ermiş oluyordu.

Atatürk'ün buyruğuyla 12 Temmuz 1932'de Türk Dili Tetkik Cemiyeti kurulur. Aynı yıl 26 Eylülde toplanan I. Türk Dil Kurultayında, kurumun amacı şöyle belirtilmiştir:

“Türk Dili Tetkik Cemiyeti'nin maksadı, Türk dilinin öz güzelliğini meydana çıkarmak, onu dünya dilleri arasında değerine yaraşır yüksekliğe erdirmektir.”²¹³

Bu kurultayda, Türkçenin Sümer, Eti gibi eski dillerle, Hint –Avrupa ve Sami dilleriyle karşılaştırılmasının yapılması, Türkçenin tarihî gelişmesinin araştırılması, Türk lehçelerindeki sözcüklerin derlenerek lehçeler sözlüğü, Türkçe sözlük ve Türkçe dilbilgisinin hazırlanması, Doğu ve Batı memleketlerinde yayımlanan Türk dili konusundaki eserlerin toplanarak Türkçeye çevrilmesi, Cemiyetin Türk dili hakkındaki araştırmaları bir dergi ile yayımlaması, gazetelerde dil işlerine özel önem verilmesi maddeleri yer almakta idi. Bütün bunların gerçekleşmesi için Türk Dili Tetkik Cemiyeti, derleme, tarama ve anket çalışmalarıyla işe başladı.

Zeynep Korkmaz, “Türk Dilinin Tarihî Akışı İçinde Atatürk ve Dil Devrimi” adlı eserde, Atatürk'ün dil devrimi konusundaki düşüncelerinin oldukça eski olduğunu belirtir. (s. 34-35) Atatürk 1923 yılından sonra devrim tasarılarını birer birer uygulamaya koymuştur. Dil Devrimini gerçekleştiren Atatürk şöyle der:

²¹³ Birinci Türk Dil Kurultayı , Tezler Müzakere Zabıtları, İstanbul , 1933

“Türk milletinin dili Türkçedir. Türk dili dünyada en güzel, en zengin ve en kolay olabilecek bir dildir. Onun için her Türk dilini çok sever ve onu yükseltmek için çalışır. Bir de Türk dili Türk milleti için mukaddes bir hazinedir. Çünkü Türk milleti geçirdiği nihayetsiz bâdireler içinde ahlâkını, ananelerini, hatıralarını, menfaatlerini elhasıl bugün kendi milliyetini yapan her şeyin dili sayesinde muhafaza olduğunu görüyor. Türk dili Türk milletinin kalbidir, zihnidir.”

Atatürk Dil Devriminden önce de dil ile ilgilenmiştir. Atatürk, Enver Paşa tarafından girişilen harf devrimini yeterli görmediğini Ruşen Eşref Günaydın'a söylemiştir. Ruşen Eşref Günaydın “Atatürk- Tarih ve Dil Kurumları” adlı eserinde Atatürk’ün bu konudaki fikirlerini şu cümlelerle dile getirir :

“İyi bir niyet; fakat yarım bir iş; hem de zamansız!.. Harp zamanı harf zamanı değildir. Harp olurken harfle oynamanın sırası mıdır? Ne yapmak için? Konuşmaları ve hassaten yazmaları kolaylaştırmak için mi? O zamanki söyleyişle ‘muhaberât ve muhaberâtı teshil için mi?’ Bu şimdiki şekil hem yazmayı hem okumayı hem de anlamayı binaenaleyh anlamayı eskisinden fazla geciktirir ve güçleştirir. Hız isteyen bir zamanda böyle yavaşlatıcı, zihinleri yorup şaşkırtıcı bir teşebbüse girişmenin maddî, amelî ve millî ne faydası var? Sonra da mademki başladın, cesaret et; şunu tam yap; medenî bir şekil alsın değil mi efendim?”²¹⁴

Halide Edip Adivar da Atatürk’ün harf devriminden daha önce bahsettiğini söyler:

“Mustafa Kemal Paşa o gece saat üçe kadar Türkiye’nin gelecek günlerdeki batılılaşmasından bahsetti... Hatta o gün Lâtin harflerinin kabul

²¹⁴ Ruşen Eşref GÜNAYDIN, Atatürk- Tarih ve Dil Kurumları, Ankara, 1956, s. 28-29

imkanından da bahsediyor, bunu yapmak için sıkı tedbirler gerektiğini de ilâve ediyordu.”²¹⁵

İnönü, 7 Kasım 1925 tarihli konuşmasında bir akademi kurulacağını söylemişti. Ancak sonradan bunun Dil Heyeti olarak düşünülüp kurulduğunu görüyoruz. Daha önce de bahsettiğimiz gibi XVII. Yüzyılın başlarından itibaren İngiltere, İtalya, Fransa gibi ülkelerde “ilim akademisi” nitelikli resmî kurumlar kurulmuş, bunlar dil, sözlük, dilbilgisi gibi konularda araştırma yapmanın yanı sıra diğer ilim dallarında da şuurlu bir kalkınmayı hedeflemişlerdi. Osmanlı Döneminde 1851’de Encümen-i Daniş’in 1861’de Cemiyet-i İlmîyye-yi Osmaniyye adıyla başka bir kuruluşun faaliyete geçtiğini görüyoruz.

Harf devrimini yapan Atatürk bununla birlikte dil devriminin de yapılmasının gerekli olduğuna inanmıştı. Ona göre “ Bizim güzel, âhenkar zengin insanımız yeni Türk harfleriyle kendini gösterecektir.”²¹⁶

Âfet İnan Atatürk’ün Dil Kurumu kurulması düşüncesine varışını şöyle anlatmıştır:

“Atatürk tarih çalışmalarının yanında Türk dilinin ilmi bir tetkike tabi olmasını istemiştir.

Tarihte medeniyeti incelenen Türk kavimlerinin, dil hazinesi ihmal edilemezdi. Onun için tarih konularını aydınlatacak belgelerde dil meseleleri önde geliyordu. 1932 Temmuz ayında toplanacak olan Türk Tarih Kongresi hazırlıkları esnasında okunan tezlerin tartışmaları Atatürk’ün huzurunda yapılıyordu.

²¹⁵ Halide Edip ADIVAR, Türk’ün Ateşle İmtihani, İstanbul, 1962, s. 264

²¹⁶ Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri II. s. 254

İşte bu tarih çalışmaları ilerlerken Atatürk, dil meselesini de ele almak lüzumunu duymuştu.

Çünkü tarihî konuların işlenmesi sırasında filolojik, etimolojik araştırmaların zarurî olduğu meydana çıkıyordu. Atatürk, dil nazariyelerini izah eden kitaplar okuyor ve her tarihî konu içinde dil belgeleriyle halledilecek meseleler olduğuna inanıyordu. İşte bilhassa bu Birinci Türk Tarih Kongresi'nin hazırlıkları esnasında kendisini bu meselelerin çok meşgul ettiğini müşahade etmiştim.”²¹⁷

Bedia Akarsu, toplumdaki değişmelerin tek yönlü olmadığını, kültürle birlikte dilin de değiştiğini ifade eder:

“Dille kültürün ayrılmaz bir biçimde birbirine bağlı olduğunu, kültürce gelişen bir ulusun er geç dilinde de bir gelişme olacağını, dili gelişmeden kalan bir ulusun gerçek bir kültürü olamayacağını, ancak dilinde bir üstünlük kazanmakla bir ulusun yaratıcı bir kültüre erişebileceğini, şu halde dille kültürün sıkı sıkıya bağlı olduğunu kabul edince kültür değişmeleri geçiren bir ulusun dilinde de o değişmelere uyan değişiklikler olacağı görüşü ister istemez kendini kabul ettirir. Toplumun hiçbir parçası yoktur ki dilden bağımsız, dilden ayrı olsun. Toplumun edebiyatı , felsefesi, sanatı, tekniği ile birlikte bütün kültürü, düşünceleri, anlayışı hatta töre ve âdetleri dille bir bağlılık içindedirler, dilden ayrılmazlar... Toplumun bütün parçaları birbirine bağlıdır. Kültürü değişen bir toplumun dili de, düşüncesi de anlayışı da, töresi, âdeti de değişir.”²¹⁸

Osmanlı toplumunda Tanzimatla başlayan değişim, yıllar geçtikçe daha hızlı ve etkili bir şekilde kendisini göstermekte idi. Bu değişimi tek yönlü olarak düşünmemek gerekir. Kültürel ve sosyal hayat içerisindeki bu

²¹⁷ Ruşen Eşref GÜNAYDIN, Türk Dili Tetkik Cemiyeti Kurulduğundan İlk Kurultaya Kadar, Türk Dili Dergisi, 1933, Sayı: 2

²¹⁸ Bedia AKARSU, Wilhelm von Humboldt'da Dil Kültür Bağlantısı, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1984, s. 84-85

farklılaşmalar neticesinde dilin de değişmeye başlaması son derece tabii karşılanmalıdır.

Emin Özdemir de aynı fikirdedir. Toplumdaki bu birbirine bağlı değişmelerden dolayı dilin özleşmesi de gerektiğinden bu değişim zaman içinde gerçekleşmiştir:

“Bu toplumsal ve bilimsel gerçek, kendini en güzel biçimde öz Türkçe akımının doğmasında gösterir. Yabancı bir kültür ortamından ulusal ve öz kültürümüze geçiş eylemi olarak adlandırdığımız Atatürkçülük, dille kültür arasındaki bağlantıdan ötürü ulusal ve öz bir dile varmayı zorunlu bir amaç olarak benimser.”²¹⁹

Osmanlı toplumunda batılılaşma hareketinin başladığı Tanzimat’tan beri bir de “imlâ ve alfabe” sorunu ortaya çıkmıştı. Burada genel olarak iki görüş yer almaktadır: 1) Arap alfabesinin Türk dili için yetersiz oluşundan doğan imlâ karışıklığını gidermek için ortaya atılan düzeltme eğilim ve önerileri, 2) Arap yazısı Türk dilinin yapısına uygun olmadığı bu yüzden düşünülen imlâ düzeltmeleri de iyi bir sonuç veremeyeceği için, yeni bir alfabe sisteminin kabulü.²²⁰ Rıdvan Çongur, Arap harfleriyle ilgili ilk eleştirinin 1862’de Münif Paşa tarafından yapıldığını söyler. Münif Paşa o zaman yazının kolaylaştırılması üzerinde duruyordu. Bunu Azerbaycan’lı Mirza Fethali’nin alfabeye ilgili tasarısını, 1870’lerde Ali Suavi, Hüseyin Cahit Yalçın ve öteki yazarların Latin harflerinin alınmasını öngören yazıları izlemiştir.²²¹ Ancak bu istekler o günün şartlarında pek dikkate değer bulunmamıştır.

²¹⁹ Emin ÖZDEMİR, “Atatürkçülük Açısından Öz Türkçe Akımı ”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 21, Sayı:218 s.116

²²⁰ Zeynep KORKMAZ, Türk Dilinin Tarihî Akışı İçinde Atatürk ve Dil Devrimi, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, s. 36

²²¹ H. Rıdvan ÇONGUR: “İnsan Hakları Açısından Türk Harf Devrimi ”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 19, Sayı: 206 s. 119

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde 1924'te Harf Devrimi hakkında yapılan ilk konuşmada Arap harflerinin Türkçe yazmak için yeterli olmadığı ortaya konulmuştur. Bu konudaki tartışmalar dört yıl sürdükten sonra Dil Encümeni olumlu bir karar verir. Aynı yıl içinde 1 Kasım 1928'de yeni harfler kabul edilir.²²²

Dil Devrimi bir bütün olarak incelenmelidir. Değişen Türk toplumunda dilin de değişmesi kaçınılmaz bir hal almıştır. Dil devriminin gerçekleşmesinde tarihî etkenler, toplumsal ve kültürel etkenler de rol oynamıştır. Onun için Dil Devrimi bir bütün olarak, devrimler manzumesinin önemli ve köklü bir parçası olarak düşünülmelidir.

c) Dil Bilgisi İle İlgili Yazılar

Türkçe dünyanın medenî dilleri arasında, zengin bir ifade kabiliyetine sahip büyük bir dildir. Türk dili tarih boyunca çok geniş coğrafi sahalara yayılmış olması dolayısıyla muhtelif lehçeler halinde gelişmiş ve çevresindeki dillerle karşılıklı münasebetler kurmuştur. Türkçe, İslâm dünyasının ilim ve edebiyat dilleri olması sebebiyle en çok Arapça ve Farsça'dan kelime ve gramer şekilleri almıştır. Fakat zamanla ölçü kaybolmuş, dilimize lüzumsuz kelime, terim, terkip ve şekiller girmiş ve Türkçe aleyhine bir durum ortaya çıkmıştır.

Türk dilinin incelenmesi çalışmaları çerçevesinde çok sayıda eserler verilmiştir. Türk dilinin bugün için bilinen en eski lûgati, Kaşgarlı Mahmud'un Divânü Lûgati't-Türk adlı eseridir. XI. Yüzyılda yazılan bu kitap, Araplara Türkçe öğretmek maksadını gütmüştür. "Aynı müellifin bir de Türkçe sentaks konusunda eseri olmakla beraber, maalesef ele geçmemiştir. Türkçe Gramer sahasında uzun zaman Türkçe bir esere rastlanmamaktadır. Türkiye

²²² H. Rıdvan ÇONGUR, "İnsan Hakları Açısından Türk Harf Devrimi ", Türk Dili Dergisi, Cilt: 19, Sayı: 206, s. 119

Türkçesinin ilk gramerini XVI. asırda Bergamalı Kadri yazmıştır. *Müeyyiretü'l-ulûm* adını taşıyan eser, ancak son zamanlarda dikkati çekmiştir.”²²³

Tanzimat'tan sonra Türk dilinin kurallarını bir araya getirmek hususu düşünülmüş, Cevdet Paşa, Fuad Paşa ile birlikte Kavâid-i Osmâniyye'yi yazmıştır. Cevdet Paşa'nın eserini Süleyman Paşa'nın Sarf-ı Türkî (1876), Abdurrahman Fevzî'nin Mikyâsü'l-Lisan ve Kıstâsü'l-Beyân (1881), Ali Nazîma'nın Lisân'ı-Osmânî (1886), Necip Âsım'ın Yeni Terkip Muhtasar Osmanlı Sarfı (1890), Şemsettin Sâmî'nin Nev-usûl Sarf-ı Türkî (1892), ve Manastırlı Rıfat'ın Mükemmel Osmanlı Sarfı (1891), Hâce-i Lisân-ı Osmânî (1894) eserleri takip etmiştir.

İkinci Meşrutiyet'ten sonra Hüseyin Cahid'in "Türkçe Sarf ve Nahiv" (1910), Ahmet Cevad'ın "Lisân-ı Osmânî", (1912) adlı kitapları yazılmıştır. "Türkiye Türkçesi'nin lûgatının hazırlanması da Tanzimat'tan sonraki devrede gerçekleştirilebilmiştir. Daha önce asırlar boyunca Arapça-Türkçe ve Farsça-Türkçe lûgatler telif edildiği görülmektedir. Bunların en iyileri Mütercim Âsım tarafından hazırlanan Kaamus (1814-1818) ve Burhân-ı Kaatî' (1799) tercümeleridir. Arapça ve Farsça asıllı kelimeler yanında Türkçe kelimeleri de ihtivâ etmek sûretiyle tertip edilen ilk lûgat, Ahmet Vefik Paşa'nın Lehçe-i Osmânî'sidir. (1876) Daha Sonra Şemsettin Sâmî bu yolda biraz daha başarıya ulaşmış ve bugün dahî değerini muhafaza eden Kaamûs-ı Türkî'yi meydana getirmiştir. (1899-1901)"²²⁴

Dilimizi her bakımdan incelemek için Atatürk'ün kurduğu Türk Dili Tedkik Cemiyeti'nin ilk kurultayında, dilimizin tarihî ve mukayeseli gramerinin ve büyük bir lûgatının meydana getirilmesi planlanmıştır. Faruk K. Timurtaş'a göre, ülkemizde ilmî usullerle hazırlanmış mükemmel sayılabilecek gramer ve lûgatler hâlâ meydana getirilememiştir. Üniversitelerimizdeki dil

²²³ Faruk Kadri TİMURTAŞ, "Türkçenin İncelenmesi, Grameri ve Lûgati", Kubbealtı Akademi Mecmuası, Yıl 1, S.1, Ocak 1972, s.53-59

²²⁴ a.y., s.53-59

çalışmaları da, memleketimizdeki Türkoloji faaliyetini yükseltmekle birlikte, sözlük ve gramer meydana getirmek sahasına pek yönelmiş değildir.

Türk Dili'nin incelediğimiz sayılarında dilbilgisi ile ilgili yirmi yedi yazı yayımlanmıştır. Bunların bir kısmı dilimizin gramer yapısı ve sorunları ile ilgilidir. Diğer bir kısmında da sanat ve edebiyat eserlerimizin dil ve cümle yapıları üzerinde durulur.

İbrahim Zeki Burdurlu, Dede Korkut hikâyelerinin destan-hikâye sayıldığını söyler. Bu hikâyelerde cümlelerin canlı ve hareket halinde olması bize Oğuz Türklerinin yaşamının da ne kadar canlı ve hareketli olduğunu gösterir:

“...cümle yapılarında canlı, hareketli durmadan kıvrak bir akış gösteren bir olaylar dizisinin anlatımı vardır. Bu, bize Oğuz Türklerinin yaşamlarını gösterir. Yerinde duramayan Türk, çok hareketli olan yaşamını yazıya geçirirken çok kıvrak bir dilin akışını duyuran cümleleri kullanmayı uygun bulmuştur.”²²⁵

Dede Korkut Hikâyeleri destan özelliği taşırlar çünkü:

“Cümlelerin yapısında beliren özellik, tam bir harekettir. Kahramanlık konuları, yayvan, sönük, içe kapanan, yumuşak bir anlatımı benimsemez. Destanda olay tam bir değişme içindedir, olayın akışı hiç durmaz.”²²⁶

Hikâyelerdeki cümlelerin çoğunun fiil cümlesi olması da Oğuzlar'ın hayatındaki canlılığı göstermesi açısından dikkate değerdir:

²²⁵ İbrahim Zeki BURDURLU, “Dede Korkut Hikâyeleri'nde Cümle Yapısı”, Türk Dili Dergisi, Cilt:16, Sayı:183, s. 192

²²⁶ a.y., s.192

“Dede Korkut Hikâyelerinde iki binden fazla cümle var.... Yüklem görevini alan fiillerin hepsi canlıdır. İki bin cümle içerisinde yalnız iki yüz elliye yakın isim cümlesi vardır. Bu, şunu gösteriyor: Hikâyelerin betimleme bölümlerinde bile ayrı bir canlılık vardır, bu canlılık fiil cümleleriyle sağlanmıştır.”²²⁷ Başka bir yazıda İ. Zeki Burdurlu, adı geçen hikâyelerdeki sıfatlar ve sıfat takımlarını inceler. Doğal mecazlar ve doğal sanatlarla oluşan anlatımda niteleme sıfatları yalnız gerekli yerlerde kullanılmıştır.

İ. Zeki Burdurlu, hikâye ve atasözlerimizi değerlendirdiği yazılarında hikâyelerimizdeki cümlelerin kısa olduğunu gözlemlemiştir:

“Cümleler kısadır, özne, nesne, dolaylı tümleç, zarf tümleci, yüklem birbirine yakın olarak zincirlenmişlerdir. Betimleme bölümlerinde bile uzun cümleler yoktur.”²²⁸

İ. Zeki Burdurlu, Ömer Asım Aksoy’un “Atasözleri ve Deyimler” kitabındaki atasözlerini inceledikten sonra buradaki 1621 atasözünün 590’ının basit, 527’sinin sıralı, 450’sinin bileşik ve 54’ünün bağlı cümle olduğunu belirtir. Atasözlerinde yoğun anlamlı anlatımların çoğunun basit, bileşik ve sıralı olduğunu söyler. Atasözlerinin geniş bir anlamı ifade ettiklerinden ve bütün zamanlara hitap ettiklerinden dolayı geniş zamanla söylendiklerini ifade eder:

“Dikkat edilirse yüklemelerin hepsinin geniş zamanlı olduğu görülür. Çünkü geniş zaman üç ayrı zamanı içine alır. Geçmiş, şimdiki ve gelecek zamanların tümünü kapsayan bu zamanda anlam sınırı geniştir, yargı geniş bir anlama kanat gerer. Atasözleri geniş anlamlı oldukları, hemen her

²²⁷ İbrahim Zeki BURDURLU, “Dede Korkut Hikâyeleri’nde Cümle Yapısı”, Türk Dili Dergisi, Cilt:16, Sayı:183, s. 193

²²⁸ a.y., s.197

zamana geçerli anlam taşıdıkları için çoğunlukla geniş zamanla söylenmişlerdir.”²²⁹

İ. Zeki Burdurlu, ayrıntılı bir incelemeden sonra ata sözlerimizin cümle yapıları hakkında şu sonuçlara varır:

“1) Kısa, yalın anlamlı, kesin yargılı, gereksiz sözcükleri bulunmayan cümlelerdir.

2) Basit, sıralı, bileşik cümleler önde gelmektedir. Bunlarda ve diğerlerinde yargı tamdır, anlam açıktır.

3) Cümlelerin hepsinde özne ve yüklem tamdır. Fiillerin çoğu geniş zamanlıdır.

4) Bazı cümlelerin yüklemeleri yoktur. Bazı cümleler edilgendir. Olumlu, olumsuz ve sorulu cümlelerde yargı kesinliği vardır.

5) Cümlelerde gereksiz sözcük kullanılmamıştır. Gerektiği halde bazı sözcükler düşürülmüştür. Yüklemsiz cümleler bile vardır.”²³⁰

İbrahim Zeki Burdurlu'nun dergideki yazılarının konusu daha çok dil bilgisi ile ilgilidir. Yine diğer bir yazıda Reşat Nuri Güntekin'e ait olan “Yeşil Gece”nin dil yapısı üstünde durarak, bu romanda kullanılan cümle kuruluşlarını inceler. Ayrıca Orhan Veli Kanık'ın şiirlerinde sıfat takımlarını araştırdığı yazı da Türk Dili'nin 210. sayısında yayımlanmıştır.

Ahmet Hamdi Tanpınar'ın şiirlerinde sıfatlar konusunu ele alan İ. Zeki Burdurlu, şairin eserlerinde doğanın renkleri ve biçimlerinin önemli bir

²²⁹ İbrahim Zeki BURDURLU, “Atasözlerimizin Cümle Yapıları”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 16, sayı: 187, s. 509

²³⁰ İbrahim Zeki BURDURLU, “Atasözlerimizin Cümle Yapıları”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 16, sayı: 188, s. 634

yer tuttuğu kanısındadır. Tanpınar sıfatları çok seven bir yazardır. Somut varlıkları, soyut durumları kendine özgü sıfatlarla anlatmaktadır. İ. Zeki Burdurlu, Tanpınar'ın şiirlerini tek tek ele alarak kullanılan sıfatları sıralamış ve sıfatların sözlük anlamlarının dışında apayrı bir anlam kazanmalarının, mecaz anlamların güçlerinin etkisiyle gerçekleştiği sonucuna varmıştır.

Emin Özdemir “Cümle kalıpları” başlıklı yazısında Türkçedeki cümle kalıpları ve bunların oluşma şekilleri hakkında bilgi verir. Cümlenin kuruluşunda yer alan sözcük ve sözcük öbekleri görev bakımından iki bölümde toplanır:

“1)Yargının oluşması, cümlenin kurulması için özellikle gerekli olan sözcükler. Bunlara cümlenin temel öğeleri denir.

2) Yargının oluşması, cümlenin kurulması için ilk elde gerekli olmayan ama yargıyı bir başka deyişle cümlenin anlamını genişleten sözcükler. Bunlara da cümlenin katma (yardımcı) öğeleri adı verilir.”²³¹

Kemal Demiray, “Edatlar Üzerine” adlı yazısında edatlar hakkında bilgi verir. Nelerin edat sayılıp nelerin sayılamayacağını örneklerden hareketle belirtir. Edatların tek başlarına bir anlamları olmadığını, cümle içinde anlam kazandıklarını, sözcükler arasında anlam ilgileri kurduklarını belirtir. Bundan başka “edatlar hal ya da çekim eki almazlar ama kendilerinden önceki sözcüğün belli bir hal ya da çekim eki almasını gerektirirler.” görüşündedir. Demiray, üç örnek verir:

“...hâlâ Sienna, *İstanbul'un bir semti gibi* hatırımdadır.

Ahmet gökyüzüne *büyülenmiş gibi* bakıyor, ses çıkarmıyordu.

²³¹ Emin ÖZDEMİR, “Cümle Kalıpları”, Türk Dili Dergisi, Cilt:16, Sayı:184, s. 292

...Sandal durmadan *gidiyor gibi*...

Bu üç cümledeki *gibi* sözcüğünün anlamı ancak cümle içinde sezilmekte; kendisinden önceki isim ya da fiil soyundan bir sözcükle sonraki sözcük arasında ilişki kurmaktadır. Yalnız son cümlede *görünüyor* gibi bir düşürülmüş yükleme ilişki sağlanıyor. Her üç cümlede de edatlarla meydana gelmiş öbekler zarf tümleci görevindedir.”²³²

Kemal Demiray, bu örneklerin ışığında belki, evet, hayır, gerçi, sade, yalnız, şükür vb. gibi sözcüklerin edat olmadıklarını ifade eder.

Mehmet Tuğrul da bu konuda Demiray’a katılır. Tuğrul, edat belli bir kavramı karşılamadığına ve tek başına bir göreve girmediğine göre cümlede tümleç olamaz görüşündedir:

“Tartışmacıların verdikleri örneklerde edat tümleci olarak gösterilen “*yalnız, ancak, evet, hayır, şükür, sade, bari, acaba, bakarsın...*” gibi sözcükler edat değildir. Cümlede tek başına görev alabilen böyle sözcükleri başka türler içine katmak gerekir. Öbür türlere sokulmayan sözcüklere edat deyimlerle işin içinden çıkılmaz. Yoksa edat belirli bir tür olmaktan çıkar.”²³³

Kevser Acarlar, en gelişmiş dillerde bile cümle içinde kelimelerin türlü anlam değişikliklerine uğradıklarını ifade eder. Bu kaymaların bir nedeni de düşünce ve duyguların sonsuzluğunu kapsayacak genişlik taşıyan ve içten geleni bütün ayrıntılarıyla dışa yansıtabilecek ölçüde kapsamlı kelime bulmanın imkansızlığına dayanır.

“Örnekler: Eylemin sözden önce yapıldığını belirtmeye yarayan – di’li geçmişin bile kimi kez halk ağzında gelecek zaman yerine kullanıldığı

²³² Kemal DEMİRAY, “Edatlar Üzerine”, Türk Dili Dergisi, Cilt:18, Sayı:199, s. 14

²³³ Mehmet TUĞRUL, “Tümleç Tartışması Üzerine”, Türk Dili Dergisi, Cilt:18, Sayı:199, s. 19

duyulmuştur. Uzaktan çağrılan biri, karşılık olarak *vardım* diye seslenir; işinin ne zaman biteceği sorusuna bir başkası da elini çabuklaştırarak *bitti* der.”²³⁴

Yazarlarımızın ağızında da –di’li geçmişin gelecek yerine kullanıldığı görülür:

“Yaşar Kemal’den “Ne var yani Cebbar kardeş, dedi. İşte geldik, bir nefes alıyor, duruyor, sonra başlıyordu, ne var yani köye gidince dinleniriz.”²³⁵

K. Acarlar, şimdiki zamanın ise daha çok kavrama kesinlik verebilmek için gelecek yerine kullanıldığını söyler: “*Geleceğim* yerine *geliyorum* demek en doğal bir gelecek söyleyişi gibidir. Gelecekte yapılacak işe şimdiden başlamış görünmekle söz kesinleştirilmiştir. Bundan önceki örneklerde olduğu gibi.

Kavrama kesinlik kazandırmak için çoğunlukla emir kipi yerine gelecek zaman kullanılır. Örnek: Baba çocuğuna , çalışmamak senin isteğine kalmış bir şey değil, ister istemez çalış anlamında bir buyruk verirken *çalışacaksın* der.”²³⁶

Türkçede şimdiki zaman ile geniş zaman birbirine yakın şekilde kullanılmaktadır:

“Şimdiki zamanlı bir fiil anlamı pekiştirmek, kesinleştirmek için geleceğe kaydığı gibi, geniş zamanın çerçevesine de kayar. Denilebilir ki şimdiki zamanla geniş zaman arasında belirli bir sınır çizmek kolay olmaz. *Sabahları erken kalkıyorum*, bu söz şimdiki zamanla geniş zamanı ayıran sınırın her iki yanını tutan bir anlam taşıyor.

²³⁴ Kevser ACARLAR, “Fiil Kiplerindeki Anlam Kaymalarının Nedenleri”, Türk Dili Dergisi, Cilt:20, Sayı:213, s. 250

²³⁵ a.y., s.250

²³⁶ a.y., s.251

Birine rica yollu bir buyrukta bulunmak için emir yerine, dilek şart kipi de kullanılabilir. *Bu iş için siz bize gelseniz* cümlesindeki *gelseniz* kelimesi *geliniz* anlamına kullanılmıştır.”²³⁷

Kevser Acarlar, “olmak” kelimesinin dilimizde başlı başına anlamlı bir fiil olarak kullanıldığı gibi isim ya da isim soylu kelimelerle anlamca kaynaşarak onların fiil çekimine girebildiklerini anlatır. Meselâ: “Dışarıda bir telaş oldu”, “Her gün fırtına kopuyor”, “Oraya gitmesek de olur.” “Ekinler oldu.”, “Aman ona bir şey olmasın.” cümlelerinde olmak kelimesinin başlı başına ayrı bir anlamı vardır.²³⁸

“Olmak” fiilinin birlikte bulunduğu kelime yalın halde bir isim ya da o soydan yalın halde bir kelimeyse ve o kelime de fiilin öznesi değilse bu durumda “olmak” yardımcı fiildir. Örnekler: “Çocuk hasta oldu.”, “Bu habere çok memnun oldum.”, “Kinci olmayınız.”, “Uslu olunuz.”, “Herkes karşılıklı nazik olmalısınız.”, “Kardeşim öğretmen oldu.”, “Mehmet eşkıya olmuş, köy yakıyormuş.”²³⁹

Tahir Nejat Gencan Dil devriminin gerçekleşmesinin dilde durulaşmayı sağladığını belirtir. Devrim özleştirme çıkırının da ilk basamağı olmuştur. Harf devrimiyle imlâ temelinden değişmiştir. İmlâda, dilde kendini gösteren bu değişiklikleri kurallara bağlamak gerekiyordu. Devrimin hemen ardından imlâ ile ilgili birkaç kural tespit edilir ama daha ilerisine gidilmez. 1931-1932 yıllarında Ahmet Cevat Emre'nin Gramer Metodu yayımlanır fakat bu eser uzmanlarını ilgilendiren öğrenci ve öğretmenlere hitap etmeyen bir başvuru kaynağıdır. Böylece okullarda 12 yıl dilbilgisi okunmaz.²⁴⁰ Gencan, 1941'de Ankara'da bir Gramer Kongresinin toplandığını fakat bir netice alınamadığını kaydeder. Oluşturulan başka bir kurulun ilkokul dördüncü ve

²³⁷ Kevser ACARLAR, “Fiil Kiplerindeki Anlam Kaymalarının Nedenleri”, Türk Dili Dergisi, Cilt:20, Sayı:213, s. 251

²³⁸ Kevser ACARLAR, “Olmak Fiilinin Özellikleri”, Türk Dili Dergisi, Cilt:20, Sayı: 215, s. 714

²³⁹ a.y.s. 717

²⁴⁰ Tahir Nejat GENCAN, “Dilbilgisi Sorunları”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 20, Sayı: 212 s. 120

beşinci sınıflar ile ortaokul birinci sınıfın kitabını hazırladığını ve bunun tek kitap olarak yıllarca okutulduğunu belirtir. Bu arada Ahmet Cevat Emre'nin basılan yeni kitabı da bekleneni veremez. 1950'de tek kitap usulü kaldırılınca ortaokullarda, liselerde okutulmak üzere dördü beşi aşan dilbilgisi kitapları ortaya çıkar.²⁴¹

Tahir Nejat Gencan'ın yukarıdaki ifadelerinden de anladığımız gibi Türkçe ile ilgili yapılan gramer çalışmaları eksik ve yetersizdir, ihtiyacı karşılamaktan uzaktır.

Bu bölümde yazarlarımızın Türkçe dil bilgisi ile ilgili tespitlerine yer verilmiştir. Atasözlerinin özellikleri sıralanmış, edatlar konusunda açıklamalar yapılmış, dildeki anlam kaymalarına değinilmiştir. Dilbilgisi konularını işleyen bu bilimsel yazıların okuyucuya bilgi vermek amacıyla yazılmış olduklarını ifade edebiliriz.

Dilbilgisinin çeşitli konuları etrafında yoğunlaşan bu tartışmalar, 1965'li yıllardan sonra da devam etmiş, fakat ortak bir noktaya varılamamıştır. Netice olarak dilde pek çok karışıklığa sebebiyet veren konular üzerinde herkesçe kabul gören ortak bir gramer anlayışına ihtiyaç duyulduğu söylenebilir.

d) Türk Dili Tarihi İle İlgili Yazılar

Dil Devriminin gerçekleşmesi ve Türk Dil Kurumunun kurulmasından sonra Türk dilinin, ilim, sanat ve kültür dili olarak araştırılması ve incelenmesi çalışmaları hız kazanmıştır.

²⁴¹ Tahir Nejat GENCAN, "Dilbilgisi Sorunları", Türk Dili Dergisi, Cilt: 20, Sayı: 212, s. 120-121

Türk dili ve tarihiyle ilgili kapsamlı ve en eski yayın, Ahmet Caferoğlu'nun "Türk Dili ve Tarihi I-II" adlı çalışmasıdır. Bu kitabı, Ali Karamanlıoğlu'nun "Türk Dili Nereden Geldi Nereye Gidiyor?" başlıklı çalışması takip eder.

Türk Dili dergisinin baş yazarı olan Agâh Sırrı Levend'in "Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Evreleri" başlığını taşıyan çalışması, Türkçenin gelişimini ve sadeleşme evrelerini tafsilatlı bir şekilde ele alan dikkate değer eserlerden biridir.

Türk Tarih Kurumu tarafından basılan "Bilim, Kültür ve Öğretim Dili Olarak Türkçe" adlı kitap, Türkçenin bilim dili olarak tarihî gelişimini ele alan makalelerin bulunduğu bilimsel bir yayındır. Yine aynı kurum tarafından çıkarılan "Harf Devriminin 50. Yılı Sempozyumu" adlı çalışmada, yeni harfler ve eski harflerimizle ilgili tarihî gelişim konularında bildiriler bulunmaktadır.

Zeynep Korkmaz'ın kaleme aldığı "Türk Dili Üzerine Araştırmalar" adlı kitap, gerek Türkiye Türkçesinin gerekse tarihî lehçelerimizin gramer yönünden tarihsel gelişimiyle ilgili pek çok makale içermektedir. Yine Türk diliyle ilgili olarak Mustafa Özkan'ın "Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi" adlı kapsamlı çalışması, Selçuklular döneminden Osmanlılara kadar -Anadolu'daki Türkçenin dışında- Göktürk sahasından günümüzdeki Türkiye Türkçesine kadar özet bilgilerin sunulduğu bir eserdir.

Talat Tekin ve Mehmet Ölmez'in birlikte hazırladıkları "Türk Diline Giriş", Türk dilinin en eski döneminden günümüze kadar yayıldığı bütün alanlardaki gelişimini, tarihî dönemlere, gramer ve ses bilgisi ölçütlerine göre sınıflandıran bir eserdir. Güner Gülsevin-Erdoğan Boz tarafından hazırlanan "Eski Anadolu Türkçesi", 13-15. yüzyıllar arasında Anadolu'daki Türkçenin tarihî gelişimini, gramer ve metinlerle ele alan bir kitaptır.

Ali Akar'ın "Türk Dili Tarihi" adlı kitabı, Türk dilinin tarihî dönemlerini, anlatmakta ve incelemektedir. Mustafa Özkan, Hatice Eren ve Osman Esin'in ortak ürünü olan "Yüksek Öğretimde Türk Dili, Yazılı ve Sözlü Anlatım" adlı çalışma, yüksek öğretim kurumları için hazırlanmış olmasına rağmen Türk dilinin Altay devresinden günümüze kadar bütün coğrafyasıyla tarihî gelişimini içine alan bir eserdir.

Türk dili alanında son zamanlarda hazırlanmış en kapsamlı ve yektin çalışma, Ahmet Bican Ercilasun'a ait olan "Türk Dili Tarihi"dir. Türkçenin bilinen en eski tarihinden günümüze kadar gelişimini, dil ve ses bilgisi ölçütlerine göre örnekleriyle ele alan bu eser, 2006 yılında basılmıştır.

Türk Dili dergisinde Türk dili tarihi ile ilgili 6 yazı yayımlanmıştır. Bunlar Hikmet Dizdaroğlu, Agop Dilaçar, Fahrettin Kırzioğlu, Agâh Sırrı Levend, ve Hazma Zülfikar'a aittir.

Türk Dili dergisi, "Ali Şir Nevaî Özel Sayısı"nda Çağatay lehçesinin en büyük şairi olan Nevaî'yi konu edinir. Hikmet Dizdaroğlu, Nevaî'nin dil konusundaki olumlu düşünceleri ve uygulamalarıyla Türk tarihinde saygı ile anılması gereken büyük isimlerden biri olduğunu söyler. Prof. Dr. Zeki Velidi Togan'ın deyimiyle "O kendi ulusunu ve dilini sevmiş, bütün varlığı ile kendini Türk şiirine vermiş ve bu bakımdan tarihte oynadığı eşsiz rolün bilincine ermiştir."

Nevaî, Arapça ve Farsçanın karşısında Türkçenin üstünlüğünü savunmuş, Türkçe yazan şairlere yol göstermiş, Türkçeyi egemen kılmak için hiçbir fırsatı kaçırmamış bir şairdir. Muhakemetü'l-Lugateyn'i bu amaçla yazmıştır. Söze anlam verme işinde Türkçenin Farsçadan ileri olduğunu verdiği örnekleriyle ispat etmeye çalışmıştır:

"Fars dili derin ve yüksek konular anlatımında geridir. Çünkü Türkçenin konusunda ve konularında pek çok incelikler ve özellikler

düşünülmüştür, en ufak farklar, en uçucu anlamlar için birçok sözcükler yaratılmıştır.”²⁴²

Dizdaroğlu, Ali Şir Nevaî'nin dil konusundaki temel fikirlerini beş noktada toplar:

1) Türkçede olup da karşılıkları Farsçada bulunmayan sözcükler.

Nevaî, bir liste düzenleyerek, bu listede gösterdiği sözcüklerin karşılıklarının Farsçada bulunmadığını işaret ederek şöyle der: ‘Farslar konuşurlarken bu sözcüklerin kavramlarına eremezler. Bu kavramlar onlara anlatılmak istense uzun uzun cümleler yapmadıkça olmaz.’

2) Türkçe sözcüklerde anlam zenginliği.

Nevaî, Türk dilindeki kimi sözcüklerin birkaç anlama geldiğini, Farsçada ise böyle bir durum olmadığını belirtir. Bir sözcüğün böyle çeşitli anlamlar taşıması, ona göre şiirde sanat yapmak isteyenlerin işini kolaylaştırır. Özellikle cinas ve iyham sanatları bu temele dayanır.

3) Türkçede ünlülerin bolluğu.

4) Her varlık, her yaratık için ayrı bir sözcük.

Türkçede bir yaratığın çeşitli gelişim evreleri ve cins ayrılıkları ayrı sözcüklerle adlandırılmıştır.

5) Türkçenin gramer özellikleri.

²⁴² Hikmet DİZDAROĞLU, “Nevaî’de Dil Bilinci”, Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı: 173, s. 292

Türkçede işteş fiiller, yeterlik fiilleri ve eklerle türemiş sıfatlar olduğu halde bunlar Farsçada yoktur. Kelime türetmeye yarayan eklerin bolluğu, Türk dilinin zenginleşmesini sağlayan belli başlı yollardan biridir.”²⁴³

Hikmet Dizdaroğlu, Nevaî'deki dil bilinci ve milliyetçilik duygusunun Türkçe konuşup yazmayanları -Türk soyundan olsalar bile- Türk saymayacak kadar güçlü olduğunu belirtiyor.

Agop Dilaçar, “Nevaî'nin Dil Anlayışı” başlıklı yazısında Nevaî'den önce dil konusuyla uğraşmış olan iki Türk büyüğünü sayar: Kaşgarlı Mahmut ve Emir Hüsrev Dihlevî. Bunlar Arapça'nın bütün dillerden üstün olduğu noktasında birleşirler. Bu kabulde İslamiyet'in büyük etkisi vardır. Böyle olmakla birlikte Kaşgarlı, önsözünde Türk dili ile Arapçanın at başı yürüdüklerini belirtmiştir.

Nevaî, ise önce Arapça, Türkçe, Farsça ve Hintçeyi hesaba katmış, fakat Kur'an dili olan Arapçayı hemen ayırmış, “Bu babda hiçbir lisan ehlinin itirazı yoktur.” demiştir.

Nevaî, Türkçenin anlatım gücünü gösterecek birçok noktaları sıralar ve örnekler verir. Muhakemet'ü-l Lugateyn'de kelime hazinesinin zenginliğini göz önünde bulundurur ve Farsçada karşılığına rastlanmayan yüz kelime sayar. Bunlardan birçoğu yansımaya dayanan ve ince anlam farklarıyla türlü davranışları anlatan fiillerdir.

Fahrettin Kırzioğlu, Nevaî'yi anlatırken ilk önce Türk dilinin bilinen en eski tarihine değinir. Eski Türkler ilk olarak Köktürk alfabesiyle daha sonra da Uygur yazısıyla edebiyatlarını oluşturmuşlardır. İslâmiyetin kabulüyle birlikte yazı dili “Orta Türkçe Çağı”nı idrak etmiştir:

²⁴³ Hikmet DİZDAROĞLU, “Nevaî'de Dil Bilinci”, Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı: 173, s. 292-293

“...Oyma Köktürk yazısı bırakılmış, Uygur alfabesi yanında, İslâm din kitabı dilinin yazdığı Arap yazısı Türkçeye uygulanarak yeni bir İslâm Türk edebiyat ve kültür dili ortaya çıkıp gelişmeye başlamıştı. Bu yüzden Arap dili ile İslâm etkisinde gelişen ‘Yeni Farsça’ dilimize girmeye ve resmî devlet dili olarak Arapça, edebiyat ve bilim dili olarak da Farsça bunun yanında yer almaya başladı.”²⁴⁴

Ancak Gazneliler ve Selçuklular Türk yazı dilini koruyamamışlardır.

“Kalın Türklük bölgesinde Uygurlara vâris olan Karahanlılar, (932-1212) din ve mahkeme işlerinde Arapça, öteki yazışma, edebiyat ve bilim dili olarak Uygur yazısıyla ve Arap alfabesiyle Türkçeyi kullanmada büyük bir olgunluk ve titizlik gösterdiler. Ancak şimdiki Pakistan’ı İslâm dinine kazandıran Gazneliler (963-1183) ile İran, Irak, Suriye ile Anadolu’ya da yayılan ve göçebe Oğuzlara dayanan Selçuklular (1040-1308) Karahanlılardaki zengin yazın dili ve kalın Türklük bölgesinden yoksun olma yüzünden, Fars ve Arap yazıcılar ile mollaların bildiklerine uyararak yazı dilini Arapça ve bunun yanında gittikçe onun yerine geçen Farsça olarak kullandılar; saray, ordu ve Türk halkı Türkçe konuşmayı bırakmadı; öteki uyruklar da kendi dillerinde konuşmaya devam etti.”²⁴⁵

Anadolu’da kurulan Türkiye Selçukluları (1078-1308) döneminde resmî dil Ârapça, ve daha sonraları da Farsça olmuştur. Artık şehzadelere Keyhüsrev, Keykubâd, Keykâvus, Feramurz gibi adlar verilmekte, sarayda Firdevsî’nin Şehname’si okunmaktadır.

Çağatay Türkçesinin en önemli temsilcisi olan Nevaî, Muhakemetü’l- Lugateyn’de Türk gençlerine yer yer anadille yazmanın faydalarını ve üstünlüğünü anlatır:

²⁴⁴ Fahrettin KIRZIOĞLU, “Türk Dilini Sevme Bakımından Nevaî’nin Dili”, Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı: 173, s. 308

²⁴⁵ a.y., s.308

“Türk’ün bilgisiz ve acınacak gençleri, güzel sanarak Farsça şiir söylemeye özeniyorlar. Bir kişi geniş ve iyi düşünürse, Türkçede bu denli genişlikler, incelikler, derinlikler ve zenginlikler durup dururken bu dilde şiir söylemenin ve marifet göstermenin daha kolay, daha beğenilir olacağını anlar. Türk dilinin olgunluğu ve yüksekliği bu kadar tanıklarla ortaya çıkarıldı.”²⁴⁶

Agâh Sırrı Levend, Türk edebiyatının eski dönemlerinin aydınlanması ve unutulmaması için “Türk Dili Tarihi Sözlüğü”, “Divan Edebiyatı Ansiklopedisi” hazırlanması gerektiği görüşündedir. Ayrıca eski edebiyatımızın başlıca ürünlerinin yeni alfabe ile basılması gerektiği fikri üzerinde ısrarla durur:

“Bugün bu edebiyatla ilgili olarak Fuzulî ve Nedim gibi ünlü birkaç şairin divanından başka elimizde kaç eser vardır? Oysa Divan Edebiyatı uçsuz bucaksız bir denizdir. Hiç olmazsa belli başlı ürünlerini ortaya koyup gençlere tanıtmak zorundayız.”²⁴⁷

Agâh Sırrı Levend “Acı Gerçekler” başlığı altında Orta Asya’daki Türk topluluklarına değinir. Osmanlının dağılmasıyla beraber Türk Cumhuriyetlerinin Sovyet-Rusya hakimiyeti altına girdiğini, Rusya’nın, Türk boylarını birbirinden farklı topluluklar gibi gösterme politikası güderek ayırmak istediğini anlatır:

“1917 devriminin sarsıntılarını çabuk atlatan o zamanki Bolşevik Rusya, sınırları içinde bulunan Türk topluluklarındaki bu dil ve kültür birleşmesinden huylanmış, bu akımı önlemeye çalıştığı gibi, Türklerin ana dillerini yabancı dillerin etkisinden kurtarma yolundaki çalışmalarına da kendi

²⁴⁶ Fahrettin KIRZIOĞLU, “Türk Dilini Sevme Bakımından Nevaî’nin Dili”, Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı: 173, s. 314

²⁴⁷ Agâh Sırrı, LEVEND, “Kaç Kişi Kaldı”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 15, Sayı: 177, s. 571

çıkartına uygun bir doğrultu vermek istemiş, kendine bağlı Türk topluluklarını birbirinden ayırmayı, kùltür politikasının başlıca temeli yapmıştır.”²⁴⁸

A. S. Levend, oluşturulan alfabelerdeki harf sayısının hepsinde farklı farklı olduğunu söyler:

“Stalin zamanında 1936’da Sovyetler Birliğinde yaşayan halk toplulukları, alfabelerini değiştirmeye ve İslav alfabesi esasına dayanan birer alfabe kabulüne başlamışlardır. Bugün Sovyetler Birliğinde 66 çeşit alfabe kullanılmaktadır. Bunlardan 60’ı Kirilik (Rus) alfabeye dayanır...

Sovyetler Birliğinde ayrı yazı dili kullanan 20 Türk lehçesi vardır. Bunların hepsi de Kiril esasına dayanan ayrı birer alfabe kabul etmişlerdir.”²⁴⁹

Hamza Zülfikar, “Karamanoğlu Mehmet Beg ve Türkçe” başlığını taşıyan yazısında Selçuklular Döneminde Türkçe konuşanların Farsça bilmemekten dolayı kınandıklarını belirtir. Arapça ve Farsça düşkünlüğünün daha çok Maverâünnehir’den gelme bir alışkanlık olduğunu, Türkçenin ikinci planda kaldığını ifade eder.

Zülfikar’a göre Anadolu Selçukluları içinde Farsça ve Arapçanın bu kadar tutunması, kùltür merkezlerinin doğuda oluşu ve Anadolu’ya gelen öğretmenlerin bu kùltür merkezlerinde yetişmiş olmalarındandır. Bu yüzden ister istemez doğudan gelme bir alışkanlıkla öğretim Arapça ve Farsça olarak yapılmaktadır. Öte yandan hukuk, tıp din gibi bilim kollarının dili Arapçadır. Dolayısıyla Türkçe ikinci plânda kalıp halk dili olarak süre gelmiştir. Karamanoğlu Mehmet Bey’in çabaları da Türkçeyi bilim ve sanat dili yapmaya yetmemiştir, çünkü:

²⁴⁸ Agâh Sırrı LEVEND, “Acı Gerçekler”, Türk Dili Dergisi, Cilt:16, Sayı:185, s. 338

²⁴⁹ a.y., s.339-340

“Karamanoğlu Mehmet Beg’in ulusal bir duygu ile fermanında yer verdiği ‘Türkçeden başka dil kullanılmaması’ buyruğunun gerçekleştirilmesi oldukça güç bir işti. O güne kadar bütün işlemler Farsça yapılıyordu. Bütün bu işlemlerin bir anda Türkçeye çevrilmesi ve Türkçeye dönülmesi olacak iş değildi. Nitekim Mehmet Beg’in giriştiği savaşlarda öldürülmesi üzerine bu iş de sonuçsuz kaldı.”²⁵⁰

Türk dili tarihi ile ilgili yazılarda Türkçenin zenginliğine değinilmiş ve Türkçenin durumu ele alınmıştır. Hikmet Dizdaroğlu, Agop Dilaçar ve Fahrettin Kırzioğlu’nun kaleme aldığı yazılarda, Türkçenin Arapça ve Farsçanın etkisi altında kalmasına Ali Şir Nevaî’nin eserleriyle verdiği tepki anlatılır. Agâh Sırrı Levend, Türk edebiyatının unutulmaması için “Türk Dili Tarihi Sözlüğü” ve “Divan Edebiyatı Ansiklopedisi” hazırlanmasını teklif eder. Hamza Zülfikar, Türkler arasında Arapça ve Farsçanın bu kadar tutunmasının sebeplerini açıklar ve Karamanoğlu Mehmed Bey’in olumlu çalışmalarının ne yazık ki yeterli olamadığına değinir.

d) İmlâ Kılavuzu İle İlgili Yazılar

Türk Dili dergisi Türk Dil Kurumunun yayın organı olması hasebiyle kurum tarafından çıkarılan Yeni İmlâ Kılavuzu’nun tanıtımını yapar. Latin asıllı alfabenin kabul edilmesinden sonra imlâ birliğini sağlamak için 1928’de Dil Encümeni tarafından bir İmlâ Lugati çıkarılmıştır. Burada birkaç imlâ kuralı ile kelimelerin nasıl yazılacağını gösteren alfabetik bir liste bulunmaktadır. Bu listede kelimelerin hem Lâtin, hem de Arap alfabesiyle yazılışları gösterilmektedir.

İmlâ Lugati on üç yıl kullanıldıktan sonra Türk Dil Kurumunca İmlâ Kılavuzu çıkarılmıştır. Eserin başına “İmlâ Kuralları” bölümü eklenmiş, birçok yeni kelime katılmış ve değişiklikler yapılmıştır. Yirmi üç yıldan beri de bu

²⁵⁰ Hamza ZÜLFİKAR, “Karamanoğlu Mehmet Beg ve Türkçe”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 202 s. 408-409

kılavuz kullanılır. İşte TDK değişen dönemin ihtiyaçlarına cevap verecek yeni bir imlâ kılavuzu hazırlamıştır. Ömer Asım Aksoy, bu “Yeni İmlâ Kılavuzu”nu tanıtan yazısında kendilerini imlâ kılavuzunu yeniden gözden geçirmeye zorlayan sebepleri şöyle sıralar:

“1) Kimi kurallar kullanımımıza uymuyordu: *Gözüyle* diye söylediğimiz kelimenin *göziyle* biçiminde yazılmasını bildiren imlâ kuralı gibi.

2) Kimi kurallar kelimenin gövdesini bozuyordu: *Söyle-* gövdesinin sonundaki sesinin *söyliyen* şeklinde i’ye çevrileceğini bildiren kural gibi.

3) Kimi kurallar herkesin kolay uygulayamayacağı kadar karıştıktı: ‘*Türkçe’nin imlâsı*’ sözünde büyük harfle başlayan Türkçe kelimesinin ‘*türkçe şarkılar*’ sözünde küçük harfle başlatılması kuralı gibi.

4) Kimi kelimelerin iki türlü yazılabileceği kabul edilmişti; bunların tek imlâ ile yazılması daha uygun olacaktı: *Tren ve tiren* imlâlarından birinin yeğlenmesi gibi.

5) Kimi imlâ sorunları için “İmlâ Kılavuzu”nda bir şey söylenmemiştir, bunların da kurala bağlanması gerekliliği duyuluyordu: Çok kelimeli kişi adları, yer adı olarak kullanıldığı zaman bu kelimelerin bitişik mi, ayrı mı yazılacağı sorunu gibi.”²⁵¹

Ömer Asım Aksoy daha sonra eski “İmlâ kılavuzu”nda yer alıp Yeni İmlâ Kılavuzu’nda değişen kuralları belirtir, ayrıca Yeni İmlâ Kılavuzu’na koyulan bir takım yeni yazım kurallarını açıklar.

Türk Dili dergisinin bazı sayılarında sözcüklerin Yeni İmlâ Kılavuzu’na göre nasıl yazılacaklarını anlatan yazılara rastlanır. Bunlardan bir

²⁵¹ Ömer Asım AKSOY, “Yeni İmlâ Kılavuzu”, Türk Dili Dergisi, Cilt:14, Sayı:160, s. 309-318

tanesi de sayıların yazılışlarına dairdir. Enver Naci Gökşen tarafından kaleme alınan yazıda²⁵² sayıların bugünkü İmlâ Kılavuzundaki uygulamadan çok da farklı olmayan yazılışlarına değinilmiştir.

Yukarıda yer verdiğimiz satırlar, Türk Dil Kurumunun donmuş ve basmakalıp bir anlayışla hareket etmeyip; devamlı arayan, sorgulayan daha iyi ve daha doğruya doğru yol alan ve kendisini yenilemeye açık olan bir tavır içinde olduğunu gösterir.

f) Terimlerle İlgili Yazılar

Türkçenin sadeleşmesi ve öz Türkçecilik yolunda ilerlemesi çalışmaları sırasında hukuk diline ait yabancı kelimelerin Türkçe köklerden türetilen yeni kelimelerle değiştirilmesi de gündeme gelmiştir. Ali Rıza Önder derginin 1965 yılı Şubat sayısında çıkan makalesinde bu konuya değinir. Hukuk dilinde anlaşılmayan ve kargaşaya yol açan eski kelimelerin yerini Türkçe kelimelerin alması gerektiğini söyler:

“Bir yandan yasa, ulus, yurt, ülke, cumhurbaşkanlığı, duruşma, tutuklama, salıverme, ölüm cezası gibi yeni terimler devletçe benimsenirken, öte yandan kanun, millet, vatan, memleket, riyaseticumhur, murafaa, tevkif, tahliye, idam gibi eski terimleri ayakta tutmanın bir anlamı olamaz.”²⁵³

Ahmet Erdoğan, Anayasada bulunan kanunların Türkçe olmayan kelimelerle dolu olduğunu bunun da anlaşmazlığa sebebiyet verdiğini belirtir. Hukuk dilinin koyu bir Osmanlıcanın etkisi altında olduğuna örnekler gösterir:

“Eğer mezkur varaka tevellüdat, münakehat ve vefiyata yahut adli işlere müteallik bulunursa faili altı aydan iki seneye kadar hapis olunur.”²⁵⁴

²⁵² Enver Naci GÖKŞEN, “Sayıların Yazılışı”, Türk Dili Dergisi, Cilt:14, Sayı:164, s. 598-599

²⁵³ Ali Rıza ÖNDER, “Hukuk Dilimiz”, Türk Dili Dergisi, Cilt:14, Sayı:161, s. 418

²⁵⁴ Ahmet ERDOĞDU, “Yasaların Dili”, Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı:173, s. 318

Yukarıdaki cümleyi incelediğimizde gerçekten de bugünkü gençlerin anlayamayacağı kadar ağır bir dil ile yazılmış olduğunu görürüz. Bu yazıda, yabancı kelime ve terimlerle oluşturulan hukuk dilimizin sadeleştirilip yenileşmesi ve ortaya çıkan anlam karışıklığının giderilmesi fikri üzerinde durulur.

Danıştay 2. Daire Başkanı Ahmet Erdoğan yenileşme ve öz Türkçeciliği savunduğu yazısında yasaların dilinde Osmanlıca kelimeleri kullanmaktan kaynaklanan anlaşmazlıklar olduğunu, bunların Türkçelerinin kullanılması halinde bu problemlerin yaşanmayacağını söyler

“Geçen hafta bir davanın görüşülmesi sırasında genç yardımcı “mezru arazi” terimini bilemedi. Ben ona “mezru” sözcüğünün Arapça olup, Türkçesinin de ‘ekilmiş, ekili’ olduğunu söyleyince yasayı anladı.”²⁵⁵

Ahmet Erdoğan, “Uydurma dille Türk dili bozuluyor.” iddiasında olanlara şöyle cevap verir:

“Onlara göre:
İstiklâl marşı karşılığı ‘ulusal düttürü’
İmam bayıldı’ya ‘içi geçmiş dinsel kişi’
Sigaraya ‘tütünsel dumangaç’

denildiği uydurmasıdır. Yok öyle bir şey! İşte bu uydurmalar, Türk dilinin geliştirilmesine karşı koyanların kendi uydurmalarıdır. Türk Dil Kurumunun yayımladığı Türkçe Sözlük’te böyle sözler, terimler yoktur. Bunu ileri sürenlerden sorulunca da, belirli ve olumlu bir bilgiye dayanmadan ‘öyle işittim’ diyorlar.”²⁵⁶

²⁵⁵ Ahmet ERDOĞDU, “Taşlama Duvarı”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 16, sayı: 186, s. 424

²⁵⁶ a.y., s.427

Yukarıda belirttiğimiz üzere değişen Türk toplumunda dilin de değişmesi kaçınılmaz bir durum olarak ortaya çıkar. Toplumun her kesiminde gözle görülür bir değişme ve gelişme yaşanırken hukuk dilinin bu durumdan uzak kalmasının beklenemeyeceği tabiidir.

g) Türkçedeki Yabancılaşma Sorunu İle İlgili Yazılar

Ülkemizdeki yabancı kelimeleri sıkça kullanma alışkanlığı birden bire dilimizde görülmeye başlayan bir durum olmayıp; uzun bir zaman sürecinde gerçekleşmiştir. Tanzimat'la başlayıp o yıllarda da devam edegelen batılılaşma çabaları dilin değişmesine ve Batı kaynaklı yabancı kelimelerin giderek daha çok kullanılmasına sebep olmuştur.

Enver Naci Gökşen Türk Dili'nin 1965 Nisan sayısındaki yazısında giderek kullanımı çoğalan yabancı kelimeler meselesi üzerinde durur:

“İş yerlerinde, mağaza levhalarında rastladığımız **pasaj, night club, rotisserie, oriental, cafe-bar, patisserie** ve benzerleri gibi alafrağa (!) kelimelerden rahatsız olup dururken arada bir, kimi yerlerde sadeleştirilmiş, Türkçeleştirilmiş adlar da gördükçe içimiz ferahlıyor.”²⁵⁷

Âgâh Sırrı Levend, sadeleşme akımıyla Arapça ve Farsçadan dilimize giren kelimeleri ayıkladığımızı, fakat şimdi de Batıdan gelen kelimelerin Türk dili için bir tehlike doğurduğunu ifade etmektedir. Yazara göre günlük hayatta kullandığımız felsefe ve bilim terimleri, ilâç adları, taksi, motor, telefon gibi sözcükler sınırlı kaldıkça zararı büyük sayılmaz. Ama bunların dışında kalan ve Türkçe karşılıkları bulunan kelimeleri kullanmak dile ve Türk kültürüne karşı işlenmiş büyük bir suçtur:

²⁵⁷ Enver Naci GÖKŞEN, “Levhalar”, Türk Dili Dergisi, Cilt:14, Sayı:163, s. 534

“Örneğin sansasyon, sempati, brifing, konsorsiyum, kontenjan, amblem, lojman, komünikasyon gibi kelimeleri kullanmakta nasıl bir zorunluluk vardır? Bunların karşılığı bulunamaz mı? Hele trafik, personel gibi kelimelerin kanun yoluyla dilimize girip yerleşmesi nasıl hoş görülebilir? Bir kere kanunlara geçip perçinleşmiş olan bu kelimeleri söküp atmak kolay olur mu?

...Yavaş yavaş yabancı kelimeler takımıyla dile girmeye başlıyor: angaje, angajman, rezerve, rezervasyon, form, forme, formasyon, formalite gibi.”²⁵⁸

Yazar, bu yabancı kelimelerin konuşma ve basın hayatımıza da girdiğini esefle söyler:

“Her gün öyle sözler ortaya atılıyor ki, yabancı dil bilmeyen halkın bu kelimeleri nasıl karşılayacağını üzüntü ile düşünmemek elden gelmiyor. Örneğin radyodan verilen haberler arasında ‘fultaym kanunu filan yerde uygulanmaya başlamıştır’ gibi bir cümle işitince şaşırıp kalıyoruz. Eğer bu haberin halk tarafından anlaşılması isteniyorsa ‘tam gün çalışma’ demek daha doğru olmaz mı? İngilizcedeki ‘full time’ kelimesine belki daha güzel karşılık bulunabilir; fakat bu yabancı kelimeyi olduğu gibi dile sokmak nasıl bir fayda sağlar?”²⁵⁹

Agâh Sırrı Levend, bugün dilimizde oldukça yer tutmaya başlayan yabancı kelimelerin kullanılmasının dil ve ulus bilincinin yerleşmemiş olmasından kaynaklandığı görüşündedir:

“Biz ‘Neşriyat ve Müdevvenat Müdürlüğü’ gibi eskiden beri kullanılagelen adları değiştirme çabası içinde hükümetin dikkatini çekmeye çalışırken, şimdi daha kötülerini kucak kucak, yığın yığın, hiçbir sınır ve saygı

²⁵⁸ Agâh Sırrı LEVEND, “Yabancı Kelimeler Salgını”, Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı:171, s. 158

²⁵⁹ a.y., s.158

gözetilmeden dilimize zorla sokularak Türk diline kastediliyor. Böylelikle dil eskisinden daha bozuk, daha kötü bir hale getirilmeye çalışılıyor. Bu, yalnız dil bilincinin değil, ulus bilincinin de henüz gereği gibi yerleşmemiş olmasından başka bir şey değildir.”²⁶⁰

Ömer Asım Aksoy da Türkçede gitgide artan batı kökenli yabancı sözcüklere dikkati çeker ve kafalar değişmeden, dil bilinci oluşmadan bu sorunun çözülmeyeceğini söyler:

“Ankara’nın aydını bol bir semtinde, Mithatpaşa caddesinin Ziya Gökalp caddesiyle kesiştiği yerin yakınlarında bir salonun kaldırıma doğru uzanmış şöyle bir levhası var: Discotheque.

Oradan Bayındır sokağa sapınca beş on adım ara ile şu levhaları görüyorsunuz: Washington Restoran, Wellcome to Kotran Hotel.

Ziya Gökalp caddesinden Atatürk Bulvarı’na doğru iniyorsunuz: Penguen, Pano, Flamingo...

Bütün caddelerde adım başına böyle levhalar...

Türk Dil Kurumu yabancı sözcükleri neden Türkçeleştirmiyor? diyenler var. Totalim ki Dil Kurumu Türkçeleştirme işini yaptı. Kafalar değişmeden bunları kim uygular?”²⁶¹

Enver Naci Gökşen de giderek artan yabancı kelimeler meselesine değinir:

“*Kuaför*, kadın berberi olup çıkıverdi. Erkeklerinki yine *berber*. Hele *butik* modası!.. Yeni bir dükkan açıldı mı adına bir de bu sözcük

²⁶⁰ Ağâh Sırrı LEVEND, “Yabancı Kelimeler Salgını”, Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı:171, s. 159

²⁶¹ Ömer Asım AKSOY, “Yorumlar”, Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı:173, s. 322-323

ekleniveriyor: *Butik Yılmaz, Butik Armağan...* Fransızca dükkan anlamına gelen *boutique*, Türkçe imlâsıyla ticaret dilimize giriverdi Tıpkı *restoran* gibi.

...*Deterjan, pasaj* artık öz malımız gibi oldular.”²⁶²

Rıdvan Çongur da aynı sorunu ele alarak yabancı kelime istilasının giderek arttığından yakınır. Son otuz-kırk yıl içinde Arapça, Farsça oldukları için dilimizden atılan terimlerin nerede ise bir o kadarının yerini bu kez de İngilizce, Fransızca, Almanca ve Latince dilimize giren kelime ve terimlerin aldığı görüşündedir. Bu durumun dil devrimi ile bağdaşmamakta olduğunu irad eder:

“Bilim alanında her gün yirmi-yirmi beş yeni terim ortaya çıkarken ve bunlardan çoğu Türkçemize zorla girerken, böyle eli kolu bağlı durmak başlattığımız dil devrimi ile ne dereceye kadar bağdaşacaktır?.. Çözümü üzerinde titizlikle durulmazsa sonucun nereye varacağı ortadadır.”²⁶³

Orhan Duru dilimizde giderek artan yabancı kelimelerin Türkçeye uygun olmayan bir yolla telaffuz edildiklerine değinir:

“Örneğin Robert Kennedy’yi ‘speaker’ bayan belki de İngilizce bildiğini göstermek amacıyla olacak ‘Rabirt Kenedi’ diye okuyor. Rockefeller mi diyecek, gelsin ‘rakıfeller’ gibi bir söyleyiş biçimi. İngilizce özel adların bir İngiliz tarafından okunuyormuş havasıyla verilmesine özentî duyuluyor...

Örneğin bizler Mao Çe Tung’ Mao Çe Tung diyoruz. Ama Çinliler onun adını Mao Se Don gibi söylüyorlarmış. Şimdi Mao Çe Tung’u Çinliler gibi mi söyleyelim? Ne kadar uğraşsak söyleyemeyiz. Dünyanın öteki ucunda yaşayan bir ulusun yetiştirdiği bir adamın adını anmak için onlar gibi

²⁶² Enver Naci GÖKŞEN, “Batılı Sözcüklerin Saldırısı”, Türk Dili Dergisi, Cilt:16, Sayı:181, s. 59

²⁶³ H. Rıdvan ÇONGUR, “Uluslararası Terimler ve Özleşme Akımı”, Türk Dili Dergisi, Cilt:18, Sayı:199, s. 34

ağzımızı, burnumuzu büzerek, gırtlığımızdan hırıltılar çıkararak öykünmeye mi çalışacağız?”²⁶⁴

“Bırakın kent adlarını ve özel adları, yabancı dilleri konuşma biçimi bile buna örnektir. Bizde ‘Bir İngiliz gibi İngilizce konuşuyor.’derler birisini övmek için. Oysa bir İngiliz bir yabancı dili bir İngiliz gibi, bir Fransız bir Fransız gibi, bir İtalyan bir İtalyan gibi konuşur. Bizde nedense bir yabancı dili bir Türk gibi konuşmak yerine o yabancı dili konuşan ulustanmış gibi konuşmak özentisi var.”²⁶⁵

Orhan Duru, bu işin çözüm yolunun kendimizi fazla zorlamadan yabancı özel adları Türkçeye uygun okumak, bunu yaparken Türkçenin alışkın olmadığı dil, gırtlak ve çene hareketleri yapmamak olduğunu belirtir.

Rıdvan Çongur da “Radyolarda Söyleyiş Yanlışları” başlığını taşıyan yazısında aynı soruna değinir. Yabancı kişi ve yer adlarının söylenişinde İngilizcenin etkisi olduğunu belirterek “Güzelim Türkçenin alinyazısı bu; geçmiş yüzyıllarda da Arapçanın etkisi, Farsçanın etkisi altındaydı.”²⁶⁶ der.

Çongur’a göre tırnak içinde yabancı yer ve kişi adlarının okunuşlarını vermek, günlük konuşmalarımızda sık geçen okunması güç yabancı sözcüklerin kesinlikle Türkçe karşılıklarını kullanmak bu konuda bir çözüm olabilir.²⁶⁷

Geçmişte ülke aydınları vasıtasıyla dilimize giren Arapça ve Farsça kelimelerin yerini bugün Batı dillerinden giren kelimelerin aldığından yakınan bu yazılar, tenkit ve uyarı maksadı taşırlar. Aydınlar bu gidişin önlenmesi için teklif ve tavsiyelerde bulunurlar.

²⁶⁴ Orhan DURU, “Yabancı Özel Adların ve Yer Adlarının Okunuşu”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 203 s. 517

²⁶⁵ a.y., s.518

²⁶⁶ H. Rıdvan ÇONGUR, “Radyolarda Söyleyiş Yanlışları”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 19, Sayı: 205 s.

28

²⁶⁷ a.y., s.29

h) Dil İle İlgili Genel Yazılar

Türk Dili dergisinde önemli bir yer tutan, dil ve öz Türkçecilik konuları dışında yazılmış birkaç makale mevcuttur. Bu makalelerde; dille ilgili düşünceler, Türkçenin sadeleşme evreleri, radyo dili hakkındaki görüşler ele alınır.

Ali Avni Öneş, "Dil Savaşları" başlıklı yazısında aynı topraklarda yaşayan fakat farklı dilleri konuşan toplumlar arasında savaş derecesine varan dil uyumsuzluklarının yaşandığını belirtir. Örneğin Belçika hükümeti ülkenin Flamanca konuşan kuzeyi ile Fransızca konuşan güneyi arasındaki bölgede bir sınır çizme tasarısını kabul etmiştir. Böylece bu ülkede süregelen dil uyumsuzluğu ve her iki tarafın birbirinden yer kazanma isteği sona erdirilmektedir.

Osman Türkay, "Dil konusunda T. S. Eliot'un Söyledikleri" başlıklı yazısında Eliot'un dil hakkındaki düşüncelerini açıklar. Eliot'a göre dil ozanın yaratmakla, yoğurmakla, biçimlendirmekle yükümlü bulunduğu bir hammadDEDİR. Ozan yalnız bunları yapmakla da kalmaz, aynı zamanda dili bozulmaktan ve soysuzlaşmaktan da korur:

"Bir toplumun sesi olarak ozanın görevi, doğrudan doğruya konuştuğu dile karşıdır; dolayısıyla da bağlı olduğu topluma. Dile karşı olan görevi ilk önce onu korumak, sonra da zenginleştirmek, geliştirmek ve özleştirmektir...

Her ulusun yetiştirdiği büyük yazarlarla kıvanç duyması doğaldır. Ama birçok kişiler bilmiyor ki büyük yazarlar, hele büyük ozanlar yetiştirmekte devam etmedikçe dilleri zamanla kötüleşecek, kültürleri

soysuzlaşacak ve belki de daha güçlü bir dil tarafından sömürülecek, soğurulacaktır.”²⁶⁸

İsmail Hakkı Baltacıoğlu, dilde kişilik olmadıkça ulus kimliği olamayacağını ve Türkiye'nin kalkınamayacağını söyler. Milli Eğitim Bakanlığının ulusal bir sözlük meydana getirmesi gerektiğini belirten yazısında Türkçenin Arapça, Farsça, Fransızca ve İngilizce kadar gelişmeye ve kelime üretmeye müsait bir dil olduğunu ifade eder.

Âgâh Sırrı Levend gazete dilindeki gelişmeleri anlatır. Önceden bir yazının değerli sayılabilmesi için Arapça ve Farsça tamlamalar, bileşik isimler ve sıfatlarla yüklü cümlelerin birbirine bağlanarak uzayıp gitmesi gerekirdi. Yazının kelime oyunları ile süslenmiş olması yazarın ustalığına kanıt sayılırdı. İlk defa II. Mahmut zamanında 1831'de Takvim-i Vakayi adıyla Türkçe resmî bir gazete çıkmaya başladı. Gazetecilik dilde sadeleşmeye yönelmenin önemli bir vasıtası oldu.

Agâh Sırrı Levend, Şinasi'nin çıkardığı gazetede halkı esas aldığını ifade eder:

“İlk Türk gazetesi 1860'ta Âgâh Efendi ile Şinasi'nin çıkardıkları Tercüman-ı Ahval'dir. Şinasi gazetesinin ilk sayısındaki önsözde, bir toplum içinde halkın bunca kanunî görevlerle yükümlü olduğunu yurdunun yararı ile ilgili düşüncelerini sözle ve kalemle bildirmesi kutsal hakları arasında bulunduğunu söyledikten sonra gitgide 'umum halkın kolaylıkla anlayabileceği mertebede iş bu gazeteyi kaleme almak' gerektiğini açıklıyor.”²⁶⁹

²⁶⁸ Osman TÜRKAY, “Dil Konusunda T. S. Eliot'un Söyledikleri”, Türk Dili Dergisi, Cilt:14, Sayı: 163, s. 516

²⁶⁹ Agâh Sırrı LEVEND, “Gazete Dilindeki Gelişmelere Bir Bakış”, Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı:174, s. 366

Şinasi 1861'de yalnız başına çıkardığı Tasvir-i Efkâr gazetesinde de bu ülküsünü devam ettirmiştir.

Mecmua-i Fünun çeşitli bilimsel konuları halka tanıtmak amacıyla çıkarılan ilk fikir dergisidir. Mir'at da ilk resimli dergi olarak basın hayatında yer alır. Ali Suavi'nin gazete dilini bilinçli bir şekilde kullandığını belirten Âgâh Sırrı, üslubun yazarların kişisel anlayışı ve tutumlarına bağlı olduğunu belirtir:

“Örneğin Ahmet Mithat ile Ebuzziya Tefik birbirine karşıt iki kutuptur. Ahmet Mithat sadelik akımına ne kadar bağlı kalmışsa Ebuzziya da eski yazı geleneğinden ayrılmamakta o derece direnmiştir.”²⁷⁰

Genç Kalemler dergisinde Ömer Seyfettin ve arkadaşlarının “Yeni Lisan” iddiaları geniş yankı uyandırdı. Gazete dili de bundan etkilendi. Eski yazı geleneği yavaş yavaş kırılmaya başladı. Dil devrimi ile de gazete dili iyice sadeleşti. Agâh Sırrı Levend, bundan önce yazı dilinin % 60'ı Farsça, % 25-30'u Arapça, ancak % 10-15'inin Türkçe olduğunu ifade ederek “Bugün gazete dilinin % 63'ü Türkçedir.”²⁷¹ der.

Ferruh Dinçer, Anadolu halkının içine girince ve eski kaynaklara inince 35 yıl öncesinin sözcüklerinin 350 yıl öncesinde de dipdiri durduğunu belirtir. Tıptaki adlarından ayrı olarak Türk halkı, bu hastalıklara kendi kültürüne uygun isimler bulmakta gecikmemiştir. Halk dilinde hastalıkların en yalınından en karmaşığına değin Türkçe adı ya da adları vardır. Örneğin apsenin delinmemiş olanlarına *şiş*, açılmışlarına *çiban* ya da *yara*, sıcak ve yumuşaklarına *olgun* denmektedir. İshal görülen hastalıklara *iç gitmesi*, *iç kesilmesi*, *iç yenmesi*, *sürgün*, *ötürük*, gibi adlar verilir.²⁷²

²⁷⁰ Agâh Sırrı LEVEND, “Gazete Dilindeki Gelişmelere Bir Bakış”, Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı:174, s. 367

²⁷¹ a.y., s.369

²⁷² Ferruh DİNÇER, “Hastalık Adlarının Halk Dilindeki Türkçe Karşılıkları”, Türk Dili Dergisi, Cilt:20, Sayı:211, s. 60

İsmail Hakkı Baltacıoğlu, atasözlerini anlattığı yazısında Ziya Gökalp'ın “millet” tanımının bir yönüyle eksik ve yanlış olduğunu, ancak gelenekleri ve yaşam tarzı aynı olan toplumların millet olabileceğini ifade eder:

“Öyle devirlerde yaşamıştık ki aramızda ışık tutanımız yoktu, karanlıklarda bocalayıp duruyorduk. Günün birinde Gökalp bir yıldız gibi parlayıvermiştir. ‘İrk’ sözü yerine ‘millet’ sözünü ileri sürmüştü. Yeni devir başlamıştı. Sosyoloji bilimine göre millet ne demekti, öğrenecektik... (Gökalp) milliyeti tanımlamıştı. ‘Milliyet kültür birliğidir.’ diyordu. Kültür birliğinden de ‘din birliğini, dil birliğini’ anlıyordu. Böylelikle milleti ne ırk birliği, ne de yurt birliği olarak değil, kültür birliği olarak anlamıştı. Ancak bunu böyle anlamakla yetinmiyordu. Çünkü yeryüzünde dini, dili bir olduğu halde milliyeti ayrı olan uluslar bulunduğu gibi dini, dili ayrı olduğu halde milliyeti bir olan uluslar da vardı. Türkler için de durum bu idi. Yakut Türkleri, Karaim Türkleri, Gagavuz Türkleri Hıristiyan oldukları halde Türk oğlu Türk idiler. Sonra Hatay Türkleri Türkçeden başka bir dilde konuştukları halde Türk oğlu Türk idiler... Artık anlamıştık: Din birliği, dil birliği demekle ulus anlatılmış olmamaktadır.

Aradan yıllar geçti... Ulus demek aralarında din birliği, dil birliği olan insanlar topluluğu demek değil, din, dil, sanat gelenekleri de içinde olmak üzere duruş, davranış, kımıldanış, gülüş, komik anlayışı, atasözleri, efsaneler, masallar gibi bilinç altında yaşayan kamu kaynaklı toplum geleneklerinde birlik demektir. Onun için dinleri, dilleri, sanatları ayrı olan ancak gelenekleri bir olan toplumlar bir ulustandır. Bunun tersi de ayrılıktır. Ulus birliği gelenek birliğidir.”²⁷³

Burada millet tarihi üzerinde farklı fikirler serdeden iki yazarın görüşüne yer verilmiştir. Milletın tanımında “dil birliği” şartının tek başına yetersiz olacağı örneklerden yola çıkılarak belirtilmiştir.

²⁷³ İsmayıl Hakkı BALTACIOĞLU, “Atasözleri”, Türk Dili Dergisi, Cilt:20, Sayı:211, s. 64-65

Türk Dili'nde dil devrimi ve dil tartışmaları kapsamında yer almayan bu yazıların genel bir nitelik taşıyıp dille ilgili değişik noktalara değindiğini söyleyebiliriz.

B. EDEBİYAT İLE İLGİLİ MAKALELER

a) Halk Edebiyatı ve Folklorla İlgili Yazılar

Türk Dili dergisinde Halk edebiyatı ve folklorla ilgili toplam otuz üç adet yazı yayımlanmıştır. Cahit Öztelli ve Abdülbaki Gölpınarlı yedişer makale ile bu sahada en çok yazısı bulunan isimler olarak öne çıkarlar.

Cahit Öztelli, Şikârî Tarihi adıyla anılan halk vekayinamesinden bahseder. Bu eser tam bir tarih olmaktan çok şehname olup yarı destan havası içinde kaleme alınmıştır. XVI. Yüzyılda Şikârî adındaki bir yazar, eseri sade bir dille Türkçeye çevirmiştir. Eserde anlatılanlara göre Yunus Emre, Karamanoğlu Beyliği civarında iki otlak satın alarak Karaman'a yerleşir. Burada vefat eder ve gömülür. Daha sonra oğulları babalarının kemiklerini Sarıköy'e getirip, şimdiki mezarlarına gömerler. Abdülbaki Gölpınarlı, Şikârî tarihinin yakın zamanlarda uydurulmuş olduğunu ileri sürmektedir. Cahit Öztelli ise bu eserin uydurma olmadığı kanısındadır ve bunu ispatlayacak delilleri maddeleyerek anlatır.

Cahit Öztelli, diğer bir yazısında Yunus Emre'nin soyu ve nerede yaşadığı hakkında bilgiler verir.²⁷⁴

Aynı yazar, "Yunus Emre dolayısıyla Barak Baba- Taptuk Emre" başlıklı yazıda Abdülbaki Gölpınarlı'nın Baraklar hakkındaki görüşlerinin yanlış olduğunu ileri sürer. Cahit Öztelli, Abdülbaki Gölpınarlı'nın Barak adının bir dinî zümre olduğu, Barak ve Taptuk Emre zamanında Anadolu'ya yayıldıkları fikrine karşı çıkarak, "Barak bir aşiret adıdır ve bugün yurdun

²⁷⁴ Cahit ÖZTELLİ, "Yunus Emre'nin Soyu Sopy", Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı: 169, s. 26-28

birçok yerlerinde yaşamaktadırlar²⁷⁵ diyerek delilleri sıralar. Cahit Öztelli, bir başka yazısında, tek nüshası kendisinde bulunan XV. Yüzyılda yazılmış bir baytarnamenin giriş bölümünü yayımlar.

Cahit Öztelli, “İşk-Nâme ve Yazarı Üzerine”²⁷⁶ adlı yazısında, beşerî aşkı konu edinen İşk-nâme hakkında bilgi vererek, İşk-nâme yazarı Mehmed’in Mecmuat-ün Nezâir ve Cami-ün Nezâir adlı iki mecmuada daha şiirlerinin bulunduğunu söyler.

Cahit Öztelli, “Midas’ın Kulakları Nerede” başlıklı yazıda, tiyatro oyunu halinde sergilenen bu eserin menşeyinin aslında Batı kaynaklı değil, Doğu kaynaklı olduğunu anlatır. Orta Asya’da Isık Gölü civarında ve Tokat ili Zile ilçesinde aynı efsane yaşamaktadır.Hatta bu efsanenin değişik versiyonlarına Fas, Hindistan ve Avrupa’nın çeşitli bölgelerinde rastlanmaktadır.

Yazar, uygarlığın Doğu’da Batı’dan çok daha önce başladığını ve göçlerle Batı’ya taşındığını ifade ederek, pek çok efsane gibi Midas’ın Kulakları efsanesinin de Doğu malı olduğunu ileri sürer.

Melahat Özgü, halk edebiyatımızın en güzel eserlerinden olan Nasrettin Hoca fıkralarının, yurt sınırlarını aşarak yabancı bilim adamlarının eserlerine konu olduğunu belirtir. Nasrettin Hoca’nın fıkraları Almancaya çevrilmekle kalmayıp Hoca’nın kim olduğu, nerede, ne zaman yaşadığı hakkında araştırmalar yapılmaya başlanmıştır.

Fahrettin Kırzioğlu, Pertev Naili Boratav’ın eserlerinde Köroğlu’nu Osmanlı Celâlisi gibi göstermesinin yanlış olduğunu belirterek, Doğu Akdeniz, Karadeniz, Hazar ve Aral denizleri çevresi, Ural ve İdil boyları, İran

²⁷⁵ Cahit ÖZTELLİ, “Yunus Emre dolayısıyla Barak Baba- Taptuk Emre”, Türk Dili Dergisi, Cilt:14, Sayı: 167, s. 732

²⁷⁶ Cahit ÖZTELLİ, “İşk-Nâme ve Yazarı Üzerine”, Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı: 171, s.187-192

ve Irak'taki Türklerin yaygın ortak destan kahramanı olan Köroğlu'na bu sıfatı yakıştırmının gerçeklere aykırı olduğunu ifade eder.

Fahrettin Kırzioğlu, Kars'ın Çıldır ilçesinde bulunan Çıldır Gölü ile ilgili olarak anlatılan Bağdat Hanım ile Hafız'ın efsanesini konu edinir. Efsaneye göre birbirini seven bu iki genç, geceleyin gölü aşarak görüşürler. Fakat Hafız, gölü yüzerek geçerken feci bir şekilde boğulur, onun acısına dayanamayan Bağdat da, kırk gün sonra ölür.

İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu, “Nasrettin Hoca” adlı çalışmasında, Nasrettin Hoca fıkralarının nitelikleri üzerinde durarak mizahî ürünlerin kısa cümlelerden oluşan, diyaloga dayalı, gerçekçi, düşündürücü ve güldürücü nükteler olduğunu belirtir. İ. Hakkı Baltacıoğlu, dünyaca tanınmış bir Türk mizah ustası olan Nasrettin Hoca hakkında yeterli inceleme ve çalışmaların yapılmadığını üzümlere dile getirir.

Orhan Şaik Gökyay, Tımişvarlı Hacı İbrahim Naîmüddin tarafından yazılan Tarih-i Tımişvar adlı eserin bir kısmını sadeleşmiş Türkçeyle Türk Dili dergisinin 181. sayısında yayımlar. Bu eserde sınır boylarında savaşan beylerin ve paşaların gösterdikleri yararlılıklar ve yiğitlikler anlatılmaktadır. Yazar, sınır boylarında üstün yararlılıklarıyla ün salan kahramanların destanlarını bir araya toplamayı ve bununla gelecek kuşaklara yol göstermeyi amaç edinmiştir.

Hüseyin Seçmen “Şeyh Mehmet Çelebi'nin İki Divanı” başlıklı yazısında XV. yüzyıl tekke şairlerinden Eğridir'li Şeyh Mehmet Çelebi'nin divanını değerlendirir.²⁷⁷

²⁷⁷ Hüseyin SEÇMEN, “Şeyh Mehmet Çelebi'nin İki Divanı”, Türk Dili Dergisi, Cilt:16, Sayı: 189, s. 722-726

Agâh Sırrı Levend, derginin “Türk Halk Edebiyatı Özel Sayısı” sayısındaki yazısında Halk edebiyatının tanımını yapar. XVI. Yüzyılda yetişen saz şairleri, tekke şiirinin etkisiyle “âşık” adını benimsemişlerdir. Âşık Ömer, Âşık Gevherî gibi. Bu şiir gitgide divan ve Tekke şiirinin etkisi altında kalmış, zamanla çevçevesini genişletmiş, âşık tarzı adıyla anılan ayrı bir kol halinde gelişip olgunlaşmıştır. XIX. Yüzyılın ikinci yarısında ise İstanbul’da bu tarzda heves eden çeşitli mesleklerden saz şairlerinin çoğalmasıyla âşıklara ayrıca “meydan şairi” adı da verilmiştir.

Halk şiirinin dili Divan şiirinden farklıdır. Medresenin dili Arapça, Enderun’un Osmanlıca olmasına karşılık, bu şiirin dili Türkçedir. Yazar halk edebiyatı ile Divan edebiyatı arasındaki şekil, vezin, konu ve söyleyiş farklarını saydıktan sonra halk şairlerinin Divan edebiyatının etkisi altında kalarak dildeki saflığı yitirdiklerini ifade eder:

“Şehir hayatıyla Divan edebiyatının, halk şiiri üzerindeki bu etkisini olağan saymak gerekir. Nasıl ki XVI. Yüzyılda divan edebiyatında başlayan ‘yerleşme, yerli hayattan esin alma’ eğilimi ile birlikte, halk edebiyatının da yüksek tabakalar arasında sürüm kazandığı, vezir konaklarında saz şairlerinin bulunduğu görülür. Yine bu etki ile, divan şairlerinin hece vezni ile türküler söylediği de olmuştur. Divan edebiyatıyla halk edebiyatının bu karşılıklı etkisi, yan yana yaşayan bu çevrelerin sonuna dek birbirine yabancı kalmadığını gösterir.”²⁷⁸

XIX. yüzyılın önemli isimlerinden Bayburtlu Zihnî ile Erzurumlu Emrah’ta Divan edebiyatı etkisi yoğun bir şekilde görülür. Yazının devamında Tasavvufî Halk edebiyatı hakkında kısa bilgiler verilmiştir. Tanzimatla başlayan yeni anlayış ve yerleşen yeni hayatla birlikte Divan edebiyatı ve Tasavvufî Halk edebiyatının kaynağının kurduğu, âşık tarzı şiirlerin ise

²⁷⁸ Agâh Sırrı LEVEND, “Halk ve Tasavvufî Halk Edebiyatı”, Türk Dili Dergisi, Cilt:19, Sayı: 207, s. 180

semaî kahvelerinin ortadan kalkmasıyla değerini yitirdiği kanaatine varılmıştır.

Hikmet Dizdaroğlu, halk şiirinde türleri anlattığı makalede, halk şiirini, halkın içinden yetişmiş kişilerin, ozanların hece ölçüsü ile özel biçimlerde ortaya koydukları manzum ürünler olarak tanımlar. İslâmiyetten önceki Türk Halk şiiri hakkında bilgiler verilen yazıda ozan kelimesinin kaynağı ve türeyişinden bahisle, ozanlık geleneği anlatılır. Ayrıca, Halk şiirindeki nazım birimi, ile ölçü ve uyak uygulamaları konusunda pek çok araştırmacının görüşlerine yer verilir.

Hacim bakımından oldukça geniş yer kaplayan bu yazıda Anadolu halk şiirinde zaman içinde türlerin nasıl doğduğu hususu anlatılır ve halk şiirinde türler tanıtılır. Mani, koşma, varsağı, semai, destan türkü hece ile yazılan, divan, selis, semai, kalenderi, satranç, vezn-i âher ise aruz ile yazılan halk şiiri türleridir. Hikmet Dizdaroğlu'nun bu yazısının halk edebiyatı üzerine araştırma ve inceleme yapacaklar için son derece özenli bir şekilde hazırlanmış, çeşitli kaynakları bünyesinde toplayan zengin içerikli bir kaynak olduğunu söyleyebiliriz.

Pertev Naili Boratav, Türk Dili'nde yayımlanan bir kitap hacmindeki yazısında halk şiirini ele alır. O, Türk folkloru içinde halk türküleri, maniler ve tekerlemeleri değerlendirir. Halk Türküleri başlığı altında yer alan birinci bölümde, türküleri konularına ve (düzenli-düzensiz) biçimlerine göre ayırarak inceler.

Âşık edebiyatı başlığını taşıyan bölümde ise şu bilgiler verilir:

“Âşık hem yaratıcı bir sanatçı, hem de icracıdır: Düzdüğü şiiri, türküyü okur ama gerek çağdaşı olan gerek kendisinden önce yaşamış Aşıklardan edindiği edebiyat kalıtını bir kuşaktan öbür kuşağa ulaştırmak görevini de üzerine alır. Yönteminin özelliği şudur ki: Sözü edilen kuşaktan

kuşağa ulaştırma, sözlü yoldan yapılır, ister kendinin, ister başkasının olsun, hikâyelerini, şiirlerini, bir dinleyici kalabalığı karşısında anlatır, okur.

...En etkili âşıklar, hak âşıkları ya da bâdeli âşıklar adını taşıyanlardır. Bunların –çoğu zaman ergenlik çağlarında- düşlerinde (kimi zaman da uyanırken) Pir (Hızır) elinden ya da Pir'in kendilerine layık gördüğü yârin elinden, bâde, dolu içtiklerine inanılır. Bu bâde, tinsel bir içkidir, olağanüstü özellikleri vardır, insana şiir ile aşk yeteneklerini kazandırır; zaten bu iki erdem birbirinden ayrı görülmediği içindir ki ozana âşık adı verilir.”²⁷⁹

P. Naili Boratav, âşık şirinde türler ve biçimler hakkında bilgi verdikten sonra bu edebiyatın tarihsel evrimini anlatır.

Türk Dili Türk Halk Edebiyatı Özel Sayısı'nda halk edebiyatı ile ilgili pek çok yazı yayımlanmıştır. Bunlardan büyük bir kısmı Abdülbâki Gölpınarlı'ya aittir. Gölpınarlı, Halk edebiyatında zümre edebiyatlarını üç başlık altında ele alır. Bunlar:

Tasavvufî halk edebiyatı
Alevî-Bektaşî halk edebiyatı
Melâmî-Hamzavî halk edebiyatıdır.

Tasavvufî halk edebiyatı, tasavvuf etkisiyle meydana gelmiştir. Bu edebiyatta zâhidane, daha açık bir deyişle softaca şiirler olduğu gibi, rindâne şiirler de vardır. Şunu da belirtmek gerekir ki zâhidâne şiir yazan bir ozan, bazen de rindcesine şiir yazabilir. Nitekim Yunus Emre'de bu iki çeşit şiirin örneklerini görmekteyiz.

Alevî-Bektaşî halk edebiyatı, tasavvuf terimlerinden ayrı, kendine ait terimlerle tasavvufî edebiyattan ayrılır. Ayrıca Alevî-Bektaşî nefeslerinde

²⁷⁹ Pertev Naili BORATAV, “Âşık Edebiyatı”, Türk Dili Dergisi, Cilt:19, Sayı: 207, s. 340-341

kendi kutsal tanıdıkları kişilerin menkabelerini görmekteyiz. Alevî-Bektaşî şiirinde Varlık birliği (Vahdet-i Vücut) geri planda kalır. Buna karşı Hazreti Ali ve Ehli Beyt sevgisi ön plandadır, bu sevgi aşırı inançlara yol açmıştır.²⁸⁰

Melâmî-Hamzavî halk edebiyatı, Alevî-Bektaşî edebiyatından tamamıyla ayrıdır. Bu edebiyatta varlık birliği inancı, sarsılmaz bir temeldir. Bâtînî temâyüller azdır, tasavvufî edebiyata ait terimler de pek yoktur, buna karşılık aşk ve cezbeye büyük bir önem verilir. Melâmî-Hamzavî edebiyatında alay, hemen hemen hiç yoktur; fakat şatıh vardır, şathiyeler remizlerle anlatılır.

Abdülbâki Gölpınarlı diğer bir makalesinde Yunus Emre'yi anlatır. Bu makalede şiirleri bugünün anlayışı ve zevkiyle taptaze okunan Yunus Emre'nin Eskişehir'e bağlı Sarıköy'de doğduğu, Hacı Bektaş'a bir kıtlık yılında buğday istemek üzere başvurduğu, Hacı Bektaş'ın "Buğday mı ister himmet mi" sorusuna "Himmeti ne yapacağım bana buğday gerek" dediği, yaptığı hatayı anlayıp geri dönerek himmet niyaz ettiği, Hacı Bektaş'ın da onu Taptık Emre'ye yolladığı, Taptık'a kırk yıl hizmet ettiği, sonunda onun himmetiyle şiir söylemeye başladığı anlatılır.

Abdülbâki Gölpınarlı, yaşayışı destanlaşan, ünü dünyaya taşan büyük şair Yunus'un ümmî olduğu, okuma yazma bilmediği yönündeki görüşlerin yanlış olduğu kanaatindedir:

"Yaşayışı destanlaşan, çevresinden ülkemize ülkemizden dünyaya taşan büyük şair Yunus'un ümmî olduğu, yani okuma yazma bilmediği de rivayet edilegelmiştir. Fakat aruzla pürüzsüz şiirler yazan, hadis ve âyetlerden lafzî ve manevî iktibas ve tazminlerde bulunan, Arapça Farsça kelime ve terkipler kullanan, dinsel hükümleri, tefsir ve te'vîli, tasavvufu, İran ve Yunan mitolojisini künhiyle bilen, hatta Mevlânâ'nın Mesnevî'sinden,

²⁸⁰ Abdülbâki GÖLPINARLI, "Halk Edebiyatımızda Zümre Edebiyatları", Türk Dili Dergisi, Cilt:19, Sayı: 207, s. 366

Divan'ından mazmunlar alan, onlarda tasarruflarda bulunan onun şiirlerini ve Sa'dî-i Şîrazi'nin bir şiirini manzum olarak Türkçeye çeviren Yunus'un ümmî olmasına imkân yoktur.”²⁸¹

Abdülbâki Gölpınarlı, Türk Dili dergisinin “Türk Halk Edebiyatı Özel Sayısı”nda yayımlanan diğer yazılarında, Hacı Bayram-ı Velî, Eşrefoğlu, Kaygusuz Abdal, Seyyid Seyfullah, Pir Sultan Abdal gibi büyük halk şairlerimizi anlatmıştır.

Orhan Şaik Gökyay, Dede Korkut hikayeleri ve bu hikâyelerin önemine değindiği yazısında “İlk bakışta Hıristiyan komşularıyla Oğuzların savaşları üzerine kurulmuş kahramanlık destanları gibi alınabilecek olan bu hikâyelerin asıl o kahramanların içinden çıktıkları toplumun sağlam ve doğru karakterini verdiği şüphe yoktur.” diyerek bu hikâyelerin kültür yönünü öne çıkarır.

Türkler hakkında ansiklopedik malumat veren bu destanî hikâyeler hakkında şöyle bir değerlendirme yapılır:

“Soy-sop içinde, aile içinde kök salmış bir ahlâk, sağlam bir karakter, doğruluk, sözünün eri olma, gerektiği zaman kendini ortaya atma ve hiçbir sakıncayı düşünmeden kendini verme, kısacası insan olma, bu hikâyelerin her yerinde onun en belli çizgisidir.”²⁸² Dede Korkut hikâyeleri masal değildir. Hikayeler dil yönünden de önem taşırlar, çünkü Azerî lehçesinin özelliklerini gösteren dil, Türkçenin katıksız bir yapısını bize veriyor. Bu hikâyelerde kullanılan kelime ve deyimlerin sayısı sekiz bine yaklaşmaktadır. Bu destanlarda nazım ve nesir karışıktır, Nazımla nesrin yer değiştirmesi halk edebiyatımızda görülen bir durumdur.²⁸³

²⁸¹ Abdülbâki GÖLPINARLI, “Yunus Emre”, Türk Dili Dergisi, Cilt:19, Sayı: 207, s. 381

²⁸² Orhan Şaik GÖKYAY, “Dede Korkut Hikâyeleri ve Önemi”, Türk Dili Dergisi, Cilt:19, Sayı: 207, s. 427

²⁸³ a.y., s.428-429

Konur Ertop “Divan Edebiyatının Halk Edebiyatına Etkisi” başlığını taşıyan yazıda, halk şairlerinin Divan edebiyatından ne ölçüde etkilendiklerini anlatmıştır. Fuad Köprülü, Türk Saz Şairleri adlı kitabında göçebe saz şairlerinin, XVIII. yüzyılda şehirlileşerek saray çevresinde toplanıp, hükümet adamlarının, derebeylerinin, eşraf ve zenginlerin esirgemesine girdiklerini ifade etmiştir.²⁸⁴ Divan şiirindeki mahlas alma alışkanlığına halk şairleri de ayak uydurmuşlardır. XVI. Yüzyıl saz şairleri “ozan”, “Bahşı” gibi adlar alırken, sonraki yüzyıllarda “Neşâtî, Figânî” gibi Divan şairlerine özgü mahlaslar kullanmışlardır. Halk edebiyatının ileri dönemlerinde divan şiirinden farksız bir şekilde gösterişe, süse, hünere yer verilmiştir.

Cemal Kurnaz “Halk ve Divan Şiirinin Müsterekleri Üzerine Bir Deneme” adlı kitabında, halk şairlerinin aruz vezniyle şiirler yazdığını ve eserlerinde divan şiirinin kelime, hayâl ve mazmûnlarını kullandıklarını dile getirir. Yazar, saz şairlerinin, Divan şiirinin etkisinde kalarak aruzun belli kalıplarıyla gazel, murabba, muhammes, müseddes veya müstezat şeklinde şiirler yazdıklarını ve bu şiirlere yazdıkları aruz kalıbını esas alarak divan, selis, semâi, kalenderî, satranç ve vezni-âher gibi isimler verdiklerini ifade eder.²⁸⁵

Türk halk edebiyatında masal konusuna değinen Naki Tezel, masalın kaynağı üzerine çeşitli nazariyelerden bahsettikten sonra Türk halk masallarının kahramanları hakkında bilgiler verir. Yazının devamında masallarımızla ilgili çıkan yayımlardan bahsedilir.

Tahir Alangu, halk edebiyatı kapsamında yer alan Keloğlan masalları konusuna değinmiştir. Alangu’ya göre Keloğlan masal tipine, yalnız halk masallarında değil, başka halk edebiyatı türlerinde de rastlamaktayız.

²⁸⁴ M. Fuad KÖPRÜLÜ, Türk Saz Şairleri, II. Baskı, Ankara, 1962, s. 527

²⁸⁵ Cemal KURNAZ, Halk ve Divan Şiirinin Müsterekleri Üzerine Bir Deneme, Akçağ yay., Ankara, 1997

Keloğlan malsallarının niteliklerini anlatan yazar, diğer ülkelerdeki Keloğlan tipleri hakkında bilgi vermiştir.

M. Fahrettin Kırzioğlu, halk hikayecilerimizdeki döşeme söyleme geleneğini anlatmıştır. Döşemelerin anlatandan çok dinleyen topluluğun din ve mezhebine göre değişiklik arzettiğini söyleyen Kırzioğlu, burada bir döşemeyi de örnek olarak yazısına almıştır.

Şükrü Kurgan, fıkralarıyla dünyaca tanınmış bulunan ve sanatının felsefesini fıkralarıyla açıklayan Nasrettin Hoca konusunu ele almıştır. Ş. Kurgan, Nasrettin Hoca'nın fıkralarını konularına göre ayırarak incelemiştir.

Muzaffer Uyguner, günümüzdeki halk şiirini irdelediği makalede, bugün büyük bir âşık veya bir halk ozanının çıkmamayışının sebeplerini maddeler halinde sıralamıştır. Eğlence araçlarının değişmesi, Sultan Abdülhamit'in baskısı, yolların yapılması, âşıkların ordudaki görevlerinin sona ermesi, tekkelerin kapatılması, savaşlarda ustaların ve yetenekli gençlerin ölmesi, âşıkların koruyucularının ortadan silinmesi, halk saray çatışmasının gündemden kalkması halk şairinin yetişmemesinde rol oynamıştır.

İşte son yıllarda pek az yetişen bu halk şairlerimizden biri de Âşık Veysel'dir. 1894 yılında Sivas'ın Şarkışla ilçesinin Sivrialan köyünde doğan Âşık Veysel, yedi yaşında geçirdiği çiçek hastalığı yüzünden iki gözünü de kaybetmiştir. Bu durumda avunsun diye eline tutuşturulan saza zamanla alışmış ve çevre âşıklarını dinledikçe duyarlılığı artmış, çalarak deyişler söylemeye başlamıştır. Muzaffer Uyguner, Âşık Veysel'in konu bakımından yenilikler getirmiş olduğunu belirtmiştir. Sözgelishi toprak konusu ve vatan duygusu bunların başındadır:

Dost dost diye nicesine sarıldım
Benim sâdık yârim kara topraktır
Beyhude dolandım boşa yoruldum

Benim sâdik yârim kara topraktır

“Âşık Veysel, şiire gelenekler kapısından girmiştir. Saz çalmayı öğrenmiş, usta âşıkların şiirlerini dinleyerek çoşmuş ve Kızılırmak gibi kabarmış, sonra kendi şiirlerini söylemeye başlamıştır. İlk şiirlerinde acemiliği görülen Veysel, zamanla sanatını geliştirmiş ve yeni şiire ulaşmıştır. Geleneksel halk şiirine toprak gibi, vatan gibi, devrimler ve Atatürk gibi yeni konuları getirmiş ve bu konularda ilk ürünlerini vermiştir. Bunlar ilk ürünler olduğu gibi gerçekten başarılı sanat ürünleri olarak görülmektedir.” şeklinde fikirlerini açıklayan Muzaffer Uyguner, Veysel’in en güzel şiirlerinden örnekler vermiştir.

Türk Dili’ndeki Halk edebiyatı ve folklor ile ilgili yazılara genel olarak baktığımızda, bunların aydınlatıcı, doyurucu ve yetkin makaleler olduğunu görüyoruz. Sonuç olarak derginin, millî kültürümüzün taşıyıcısı ve aktarıcısı konumunda bulunan Halk edebiyatına önem verdiğini, bu alandaki faaliyetleri elinden geldiğince okuyucuya aktarmaya çalıştığını söyleyebiliriz.

b) Divan Edebiyatıyla İlgili Yazılar

Türk Dili’nde, Divan edebiyatı ile ilgili yayımlanan makalelerin sayısı azdır. Dergide yer alan iki yazı da Hikmet Dizdaroğlu’na aittir.

Hikmet Dizdaroğlu, Cemil Yener’in “Fuzulî’nin Dünyası” adlı eseri dolayısıyla hem eser hakkındaki fikirlerini, hem de karakter yapısı ve aşk anlayışını ifade eder. İki yazarın fikirlerinin özellikle Fuzulî’nin aşk anlayışında birbirinden ayrıldığını görüyoruz. Cemil Yener, kitabında büyük şairin maddî aşktan uzak durduğunu iddia etmesine karşın Hikmet Dizdaroğlu, Fuzulî’nin sadece soyut güzellikle yetinmeyip maddî güzelliği de dile getirmekte bir sakınca görmediğini ifade eder.

Hikmet Dizdaroğlu, Prof. Dr. Fahir İz'in Eski Türk edebiyatında Nazım I-II adlı çalışmasını yayımlaması üzerine bir değerlendirme yazısı yayımlar. Burada kitabın bölümleri hakkında bilgi verirken bir taraftan da eleştirilerini dile getirir.

Sonuç olarak, Türk Dili dergisinin Divan edebiyatı alanına şuurlu olarak pek rağbet etmediğini söyleyebiliriz. Halk edebiyatına gösterilen ilgi Divan edebiyatına gösterilmemiştir. Türk Dil Kurumu'nun yayın organı olan Türk Dili dergisinin dünya görüşünün ve dil politikasının bu uygulamada etkili olduğu düşünülebilir.

c) Tiyatro ile İlgili Yazılar

Türk Dili dergisi, Tanzimat'tan bu yana sürekli gelişerek ilerleyen Türk Tiyatrosu bahsine özel bir önem vermiştir. Dergide tiyatro ile ilgili 52 yazı yayımlanmıştır. Bunların büyük bir kısmı Metin And ve Özdemir Nutku'ya aittir.

Özdemir Nutku, "Ferah Tiyatrosu" adlı yazısında, bu tiyatronun tiyatro sanatına yaptığı katkılara ve bu alanda kazandırdıklarına değinir. Muhsin Ertuğrul, İ. Galip Arcan, ve Behzat Butak'ın kurduğu Ferah Tiyatrosu, daha sonra maddî imkansızlıklar sebebiyle kapanmak zorunda kalmıştır.

Sönmez Kantman, "NÔ Geleneği ve Günümüzdeki Önemi" başlıklı yazısında Japonların tiyatro tarihi ve anlayışı hakkında bilgiler verir.

Melahat Özgü, tarih içerisinde değışen tiyatro anlayışlarını konu edindiği yazısında, tiyatro metninin nasıl olması gerektiği sorularına cevap arar.

İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu, derginin 167. sayısında geleneksel tiyatro çeşitlerinden biri olan Karagöz'ün tekniği hakkında bilgiler verir.

Karagöz, ışıklı bir perde oyunudur. Deve derisinden kesilmiş, boyanmış Karagöz suretleri değneklere takılıp bu perdeye dayatılır. Perdenin arkasına gizlenen Karagözcü bu suretleri oynatır. Karagöz oyunlarına teknik olanaklarını sağlayan, estetik değerlerini kazandıran işte bu ışıklı perdelerdir. İnsanlar yine bir ışıklı perde oyunu olan sinemayı bulmadan yüzyıllarca önce Türklerin Karagözü vardı. Öyleyse Karagöze sinemanın babası denilebilir.²⁸⁶ Yazının devamında İ. Hakkı Baltacıoğlu, Karagöz oyununun diğer tekniklerini anlatarak, bu türe estetik değerini sağlayan en önemli özelliklerinden birinin de devingenliği olduğunu ifade eder.

Metin And, “Karagöz ve Orta Oyunu Fasıl Dağarcığı” adlı makalesinde, Karagöz metinlerinin Alman araştırmacılarının yardımıyla yok olmaktan kurtulduğunu, Orta Oyunu metinlerinin ise o kadar şanslı olmadığını ifade eder. Yazının devamında bu fasılların konusu hakkında sırasıyla bilgi verilir.

Baha Dürder, “Manakyan” adlı yazısında Türk tiyatrosunun gelişmesine hizmet eden Manakyan’ı tanıtmaya çalışmıştır. O, hem iş yapacak, hem de toplumu ilgilendirecek olan piyesleri sahneye uygulayan bir çevirmen olarak da dikkati çeker.

Yine Baha Dürder, derginin 177. sayısındaki yazıda, 1965’te Devlet Tiyatrosunda, İstanbul Şehir Tiyatrosu’nda ve özel tiyatrolarda oynanan tiyatroları sıralar. Böylece 1965 yılında yayımlanan oyunların büyük çoğunluğunun yabancı tiyatrolar olduğunu görürüz. Yerli yazarlar olarak Reşat Nuri Güntekin, Recep Bilginer, Melih Cevdet Anday, Cevat Fehmi Başkut, A. Turan Oflazoğlu, Refik Halit Karay, Refik Erduran, Çetin Altan, Adalet Ağaoğlu, Haldun Taner gibi isimleri sayabiliriz.

²⁸⁶ İsmayıl Hakkı BALTACIOĞLU, “Karagöz’ün Tekniği”, Türk Dili Dergisi, Cilt:14, Sayı: 167, s. 743

Mustafa Nihat Özön, “Türk Tiyatrosuna Toplu Bir Bakış” adlı makalede, Tanzimatla beraber gelişmeye başlayan tiyatro türü üzerinde durur. Tanzimat öncesi bizde tiyatro anlayışı bilhassa ramazan ve yaz aylarında gösterime giren, Karagöz, orta oyunu, hokkabaz, meddah, mukallidler, çengi ve türlü cambazlardan ibarettir. Buna karşılık İstanbul’daki Ermeni topluluğunun içinde oldukça canlı bir tiyatro hareketinin var olduğunu görüyoruz. 1869 yılı sonunda kurulan Gedikpaşa Tiyatrosu’nda dram, bir perdelik güldürü ve ayak oyunları sergilenir. Gazete ve dergiler tiyatro ile ilgilenmeye başlarlar. 1877-1908 yılları arasında tiyatro çalışmaları biraz yavaş yürüse de, yine de birçok oyunla halka ulaşma çabalarında yoluna devam eder. Mustafa Nihat Özön, Tanzimat ve II. Meşrutiyet döneminde sergilenen piyesleri maddeleyerek gösterdiği yazısında 1940’lı yıllara kadarki tiyatromuzun gelişimini ana çizgileriyle anlatır.

Nureddin Sevin, Eski Bizans kaynakları ile Anadolu ve diğer Türk beyliklerine ait hikâyelerle dolu olan *Binbir Gün* masallarına dayanarak Anadolu ve Türk beyliklerinde var olan kol oyunlarına değinir. Yazar, araştırdığı belgeleri kaynak göstererek, Kol oyunu denilen ve sonraları Orta oyunu diye bilinen oyunun kökünü teşkil eden tuluat tarzının çok eskiden beri Türkler arasında oynandığını ifade eder.²⁸⁷

Metin And, Gedikpaşa Tiyatrosundan önce oynanan Türkçe oyunları anlattığı yazısında Ermenilerin tiyatro konusundaki faaliyetlerine değinir.

Burhan Arpad, “Müzikli Türk Tiyatrosu” başlıklı yazısında Türkiye’de tiyatro tarihinin yanı sıra müzikli tiyatronun gelişmesinde emeği geçenlerin çalışmalarını anlatır. Baha Dürder, “Tiyatro Tarihi Betikleri” adlı yazısında Türk tiyatro tarihi ile ilgili kitapları tanıtır.

²⁸⁷ Nureddin SEVİN, “Selçukluların Getirdiği Kol Oyunları”, Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı: 178, s. 674-676

İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu'na göre bizim kendi tiyatromuzu yaratamayışımızın sebebi, Avrupa tiyatrosunu olduğu gibi almak gibi bir hataya dşmemizdir. Biz tiyatronun ne demek olduğunu bilmediğimizden, tiyatro sanatına kendi kültür gelerimizi katmıyoruz:

“ İşte birtakım sorunlar ki “Batı tiyatrosu, Avrupa tiyatrosu” deyince gözümüzün önüne yığılıveriyor! Bu yığınlar üzerinde çalışmadan Avrupa sahnelerini kopya ederek nasıl Avrupalılaşabiliriz? Ne yazık ki Tanzimattan beri gelip geçen düşünce adamları tiyatronun niteliği ile değil, günlük işleriyle oyalanıp durmuşlardır. Tiyatro düğümünü çözebilecek hangi yapıtımız var? “²⁸⁸ diye soran İ. Hakkı Baltacıoğlu, bizde tiyatronun tanımının yapılmadığını belirterek, tiyatronun bilim ve felsefesinin de oluşturulması gerektiğini ifade eder.

Haldun Taner de, “Türk tiyatrosuna kendi gösteri geleneklerimizden yararlanarak mı yoksa Batı örneklerine özenilerek mi varılır?” sorusunu yöneltir. Tanzimat yazarlarının batıyı taklit etmesi, Darülbedayi'nin ilk oyun dağarcığının çoğunlukla Batılı eserleri sergilemesi tiyatromuzun kendi yolunu bulmasını geciktirmiştir. “Gll Agop, Mınakyan, Darülbedayi, yabancı bir tiyatroyu burada tuturmaya çalışırken İstanbul'un asıl halkı kendini Ortaoyununda, Karagzde, Meddahta, Kuklada, Tuluatıların oyunlarında arıyor ve buluyordu. Ama cahil, ama kaba saba, ama hoyrat, ama yer yer edepsiz bu gösteriler halka hiç değilse yüzde yüz bu toprağın insanlarını kendi toplumsal ve yöresel koşullarının geliştirdiği durumları, davranışları, yorumları, yargıları yansıtıyordu ya...²⁸⁹ Yazar, Avrupa yazarlarının konusuna ve oyun çatısına en çok yaklaşana usta yazar, Batı yönetmenlerinin sahne düzenini ezberleyip burada tıpkısını taklit edene güçlü yönetmen gibi davranmanın bizim tiyatromuza bir katkı sağlamayacağı kanısındadır.

²⁸⁸ İsmayıl Hakkı BALTACIOĞLU, “Tiyatro nedir, Ne Değildir”, Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı: 178, s. 720

²⁸⁹ Haldun TANER, “Yüzyıllık Bir Tartışma”, Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı: 178, s. 736

“Tiyatro Eğlence mi?” başlıklı yazısında Sabahattin Kudret Aksal, tiyatroyu vakit geçirilecek bir eğlence saymanın ne kadar yanlış bir düşünce olduğunu anlatır. Tiyatro da diğer türler gibi bir sanat dalıdır.

Türk Dili Tiyatro Özel Sayısında yer alan diğer yazılar tercümedir. Bu yazılar, tiyatro oyununun nasıl yazılması ve tiyatro gösterisinin nasıl sahnelenmesi gerektiği hususlarıyla, tiyatronun sorumluluğu, tiyatronun sorunları, tiyatro sanatını açıklayan yazılar ve modern tiyatro konuları hakkındadır.

Gürkal Aylan, tiyatro ve sinema arasındaki farklara değinir. Turhan Doyran da “Almanya tiyatro tarihi” hakkında bilgi vererek Almanya’da tiyatronun gelişimini anlatır.

Baha Dürder, “Tuluat Tiyatroları” başlıklı yazıda, tuluat tiyatrosunun çıkış hikâyesi hakkında bilgi verdikten sonra ünlü tuluatçıları tanıtır. Başka bir yazısında tuluat tiyatrolarının modern anlamdaki tiyatro gibi metinlerinin bulunmadığını belirterek bu konuda araştırma yapmanın zorluğuna değinir. Yazının devamında tuluat oyunlarının isimleri maddeler halinde verilmiştir.²⁹⁰

Türk Dili’nde tiyatro hakkında yazarların başında gelen Metin And, Cenap Şehabettin’in *Yalan* ve *Körebe* adındaki iki tiyatro eserini - konularını da anlatarak – tanıtır.²⁹¹

Metin And, “Karagöz ve Orta oyununda Kişiler ve Kişileştirme” adlı makalede Karagöz ve orta oyunundaki tipleri anlatır, kişilerin dış görünüşleri, fizik özellikleri, davranışları ve konuşmaları hakkında bilgi verir. Daha sonra

²⁹⁰ Baha DÜRDER, “Tuluat Yapıtları”, Türk Dili Dergisi, Cilt:16, Sayı: 183, s. 214-215

²⁹¹ Metin AND, “Cenap Şehabettin ve Tiyatro”, Türk Dili Dergisi, Cilt:16, Sayı: 181, s. 33-37

Dr. Jacob, Sabri Esat Siyavuşgil, Selim Nüzhet Gerçek ve Ahmet kutsi Tecer'in Karagöz ve Orta Oyunu kişilerini sınıflandırdıkları çalışmalara yer verilir.

Özdemir Nutku, insanoğlunun tiyatro sanatına olan ihtiyacını dile getirmiştir. Tiyatro, modern çağda yaşayan insanın rahatlamasını sağlayan bir sanat dalıdır. Durmadan buluşlar yapan ve içindeki *Kabil*'i bir türlü yok edemeyen insanoğlu yirminci yüzyılın baş döndürücü ve şaşkırtıcı gelişmesi karşısında büyük tehlikelerle karşı karşıyadır. Ve bu tehlike dıştan değil, içtendir :

“Çeşitli olaylarla gelişen bir güvensizlik, kayıtsızlık ve bunalım insanın iç dünyasını çöktürmektedir. Tiyatro ise, bugün dünyanın her yerinde insanları en etkili yolda mânen destekleyebilen tek büyük sanat koludur. Ünlü Avusturyalı tiyatro bilgini Margret Dietrich'in belirttiği gibi, tiyatro bugün bir zorunluluktur.”²⁹² Tiyatro ülkemiz için de bir zorunluluktur. Özdemir Nutku, toplum olarak tiyatroyu yeterince desteklemediğimiz kanısındadır. Oysa tiyatroyu baltalamadan, tiyatroya yardım ederek zaman yitirmeden toplumumuzu tiyatronun geliştirici ve iyileştirici eline bırakmalıyız. Çünkü tiyatro, bir toplumu arıtmakta ve o toplumu kuran insanların gözleri önündeki perdeyi kaldırarak onlara gerçeği ve doğru yolu göstermektedir.

Metin And, “İslâm, Din adamları ve Tiyatro” adlı makalesinde, İslâm ülkelerinin bir dram yaratamamasının en büyük nedeninin, İslâm'ın inanç ve dünya görüşünün dram ve tiyatroya ters düşmesi olduğunu söyler. İslâm'da Tanrı bütün varlıkları yoktan var eder, bu varlıkların tümü gelip geçici oysa Tanrı kalıcıdır. Tanrı yeri göğü kendi yasalarına göre yönetir. “İşte bu temel ilkeler açısından Tanrı'nınki gibi bir yaratıcılık etkinliği olan ve canlı

²⁹² Özdemir NUTKU, “Toplum ve Tiyatro”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 16, Sayı: 187, s. 504

varlıkların benzetmecelerini yapan türden sanat kollarına yer yoktur. Bunların başında resim ve heykel gelmektedir.”²⁹³

Özdemir Nutku, Darülbedayi'nin kurulmasından sonra, bu kurumun müzik ve tiyatro olmak üzere iki alanda faaliyet gösterdiğini, fakat Türk tiyatrosuna gerekli ilginin gösterilmediğini belirtir. “Gerçi seviyesiz, alaylı oyuncular eliyle bu tiyatro “tuluat” adıyla yozlaşmış bir yoldaydı. Ama işte asıl bunun için yüzyıllar boyunca süre gelmiş olan geleneksel Türk tiyatrosunu, bu fırsattan yararlanıp ayağa kaldırmaya çalışmak gerekirdi.”²⁹⁴ diyen Özdemir Nutku'ya göre bugün dünya çapında bir tiyatro yazarımız yoksa bu, körükörüne bir Batı hayranlığıyla batıyı taklit etmekten başka bir şey yapmamamızdan ileri gelmektedir.

Yazar, bu önemli sorunun sebebini Darülbedayi konusuna bağlar. Darülbedayi Türk tiyatro tarihinde önemli bir dönüm noktası olması yanında, kuruluşu sırasında geleneksel Türk tiyatrosuna üvey evlat gibi davrandığı için de eksik ve kusurlu bir başlangıçtır.²⁹⁵ Özdemir Nutku, bugün tiyatromuzda hâlâ bir Türk üslûbu bulamayışımızın sebebini yıllar önce elimize geçen fırsatları iyi kullanamamış olmamızdan kaynaklandığını söyler.

Metin And, tiyatro oyunları yazan, yabancı oyunları dilimize çeviren, tiyatro üzerine inceleme ve eleştiri yazıları yazmış Reşat Nuri Güntekin'in, Cumhuriyetten önce yazdığı dört tiyatro oyununu bize tanıtır. Yazar, başka bir yazısında da 1908'de Meşrutiyetin ilânından sonra istibdadın kötülüklerini konu alan eserler yazan Moralizade Vassaf Kadri'nin oyunları hakkında bilgi verir.

Metin And, “Meddah, Meddahlık, Meddahlar” adlı yazısında meddahın çok zengin kaynaklara dayanması, hikâye dağarcığının çeşitli

²⁹³ Metin AND, “İslâm Din adamları ve Tiyatro”, Türk Dili Dergisi, Cilt:16, Sayı: 189, s. 690

²⁹⁴ Özdemir NUTKU, “Darülbedayi'nin Kuruluşu Üzerine”, Türk Dili Dergisi, Cilt:16, Sayı: 190, s.

776

²⁹⁵ a.y., s.777

olması, güldürmecenin yanı sıra farklı atmosferleri ve mizacları yansıtması itibarıyla Karagöz ve orta oyunundan ayrıldığını belirtir:

“Dede Korkut, Köroğlu gibi geleneksel Türk kaynaklarından gelen konular, İslâm geleneğinden gelen dinsel konular, Seyit Battal Gazi, Kerbelâ olayının çeşitli oluntuları, Hazreti Hamza’dan Hazreti Ali’den gelen konular, İran geleneklerinden, efsanelere, destanlara, Şehnamelere dayanan muhtevasıyla bu çeşitlilik içinde değişik mizaçları yansıtır. Meddahlar sonraki çağlarda daha çok güldürmeceye yönelmiştir.”²⁹⁶ Metin And, yazısının ilerleyen bölümlerinde meddahların gösterilerini nasıl sunduklarını, kılık kıyafetlerini, konuşmalarını, davranışlarını dile getirip, meddahlar hakkında tanıklık eden yabancıların görüşlerine de yer verir.

1967’deki tiyatromuzun durumunu ele alan Baha Dürder, tiyatro bakımından bol ürünlü bir yıl geçirdiklerini belirtmiş ve 1967 yılında resmî ve özel tiyatrolarda oynanan tüm oyunların dizinini yayımlamıştır.

Metin And “Ortaoyunu nasıl Çıktı?” başlıklı yazısında, bu oyunun eski çağlara kadar uzandığını belgelerle anlatır. Ortaoyunu Karagöz’e benzeyen bir oyundur. Eski şenlikleri anlatan surnamelerdeki minyatürlerde, tıpkı Karagöz ve kukla oyunundaki görüntüler gibi giyinmiş soytarılar, taklitçiler bu ikisi arasındaki bağlantıya tanıklık etmektedir. Ayrıca yabancı tanıkların 18. yüzyıla dair verdikleri bilgiler bu oyunun eskiliği hakkındaki fikirlerimizi sağlamlaştırmaktadır.²⁹⁷ Metin And, Karagöz, kukla, dans, curcuna, meddah ve hokkabazlık gibi çeşitli oyun türlerinin karışımından bir gelişimle ortaoyununun bildiğimiz en son biçimine varılmış olduğunu ifade etmiştir.

²⁹⁶ Metin AND, “Meddah, Meddahlık, Meddahlar”, Türk Dili Dergisi, Cilt:16, Sayı: 195, s. 236

²⁹⁷ Metin AND, “Ortaoyunu Nasıl Çıktı?”, Türk Dili Dergisi, Cilt:17, Sayı: 198, s. 686

Türk oyun yazarlığının bugünkü görünümü hakkında bilgi veren Ömer Atilâ, Muhsin Ertuğrul, Ahmet Kutsi Tecer, Oktay Rifat, Haldun Taner, Selahattin Batu gibi yazarlarımızın tiyatroya hizmet ettiklerini söyler. Yirmi yıl öncesiyle karşılaştırılınca bugün oyun yazarlığı pazarında sayıca büyük bir artış görülmektedir. Ancak Ömer Atilâ, yine de “Türk oyun yazarlığı”ndan söz etmek için daha bir süre beklememiz gerektiği görüşündedir.

Burhan Arpad, İstanbul ve Ankara’da tiyatro topluluklarının sayısının hızla arttığını ifade ederek, özellikle 1960’tan bu yana Türk köyünü ve köylüsünü ele alan oyunların sıkça görüldüğünü söyler. Arpad, tuluat tiyatrosunda Ânadolu insanının konuşma ve davranışlarının alaylı ifadelerle gösterilmesini eleştirerek, tiyatro yazarlığımızın bu ters ve halka karşı yoldan bir türlü kurtulamadığını belirtir.

Türk tiyatrosu konusunda pek çok araştırma yapmış olan Metin And, Karagöz oyununun ne zaman ve nerede çıktığı sorularına cevap aramıştır. Bu konuda bilgi veren kaynakları tek tek değerlendiren And, kaynakların bazılarındaki yanlış bilgileri gün yüzüne çıkarır. Her şeyiyle bir Türk buluşu olan bu gösterinin özgün bir bileşiminin Türkiye’de yapılmış ve yine buradan çeşitli ülkelere yayılmış olduğu fikrini kolayca ileri sürebileceğimizi söyler.

Metin And, başka bir yazıda Meşrutiyet dönemi içinde 1908-1915 yıllarına ait tarihî oyunlar hakkında bilgi verir. Baha Dürder ise 1968 yılının önemli tiyatro olayları hakkında bizi aydınlatır. Bu yazı, döneminin sahnelenen yerli-yabancı oyunlarını görmemiz açısından kayda değer bir makaledir.

Özdemir Nutku, Osmanlı İmparatorluğu döneminde Müslüman olan Murad Efendi’nin yazdığı “III. Selim” adlı tragedyayı bize tanıtmıştır. III. Selim tragedyasının başarısını o tarihte yazılan eleştirilerden öğrendiğinizi belirten Nutku, yapılan tenkitlerin bir kısmına yazısında yer vermiştir.

Türk Dili Türk kısa Oyunları Özel Sayısı'nda Metin And, kısa oyun türünü açıklar ve edebiyatımızdaki kısa oyunlar hakkında bilgi verir. Kısa oyun; gereksiz serimlerle oyalanmadan, konusunu sınırlayan, gerekince kişilerin sayısını azaltan bir tür olarak karşımıza çıkar. Salah Birsal de, Batı edebiyatında kısa oyunlar ve yazarlarını konu edinmiş ve ayrıntılı bilgiler vermiştir. Türk Dili Türk Kısa Oyunları Özel Sayısı'nda 24 kısa oyun yayımlanmıştır.

Dergide yayımlanan makalelerin, tiyatro-toplum ilişkisi, yabancı tiyatrolar ve Türk tiyatrosu konularında yoğunlaştığını görürüz. 1960'lı yıllardan itibaren bir atılım içinde olan Türk Tiyatrosu, dönemin diğer gazete ve dergilerinde de yer bulur. Sonuç olarak Türk Dili'nde tiyatro ve Türk Tiyatrosu ile ilgili yazıların çokluğu, bu sanat dalına verilen değeri göstermektedir. Cumhuriyet Türkiyesi sanata, özellikle de tiyatroya çok önem verir. Türk Dili dergisinin tiyatroya önem vermesinde Cumhuriyet'in temel ilkelerine ve dünya görüşüne paralel bir konumda yürüyüşünün de rolü vardır.

d) Edebî Konular ve Edebî Türlerle İlgili Teorik Yazılar

Bizim çalışmamıza konu olan yıllar arasında edebî konularla ilgili yazılar da bulunmaktadır. Edebiyat akımları, çevirinin kültürel işlevi, Türkoloji çalışmaları, sanatçı ve eleştirmen kavramları, eski Yunan edebiyatı, sinema, tiyatro bu yazıların konularını teşkil eder.

Orhan Hançerlioğlu, "Gerçekten Üstün Gerçek" başlıklı yazısında edebiyat akımlarından gerçeküstücülüğü ele alır ve açıklamalar yapar.

Suut Kemal Yetkin, kültür alışverişinin en etkili yollarından biri saydığı çeviri üzerinde durarak, edebiyatımızda çevirinin tarihi hakkında bilgi verir. Batıdan ilk çeviriler Osmanlı İmparatorluğundaki yürürlükteki kanunları değiştirmeyi ve batılı anlayış ve düşünceleri yurda getirmeyi amaçlayan

Tanzimatla başlar. 1850-1880 yılları arasında roman, şiir ve piyes olarak yapılan çeviriler Fransız kaynaklı ve romantik okuldan çevirilerdi.²⁹⁸

Osman Türkay, Eliot'un dil hakkındaki düşüncelerine yer verdiği yazısında, yazarın “dil, şairin yaratmakla, yoğurmakla, biçimlendirmekle yükümlü bulunduğu bir hammadDEDİR.” diyen görüşüne yer verir. Şair, yalnız bunları yapmakla da kalmaz; dili bozulmaktan, soysuzlaşmaktan da korur.

“Türk Kültürüne Hizmet Edenler” adlı yazısında Agâh Sırrı Levend, eski eserlerimize ve yazarlarımıza sahip çıkmamız gerektiğini belirterek, yurt hizmetinde ömürlerini tüketmiş, yığınlarla eser bırakmış isimlerle millî değerlerimizi, bizden sonraki kuşaklara anlatmakla yükümlü olduğumuzu vurgular.

N. Akmal Ayyubi, Hindistan'da yürütölen Türkoloji çalışmalarının nasıl başladığını ve kimler tarafından yürütöldüğünü anlatır.

Agâh Sırrı Levend, sanatçı, okuyucu ve eleştirmen kavramları üzerinde durarak, sanatçı ve eleştirmen arasındaki ilişkiye değinmiştir.

“Sanat nedir ne değildir?” adlı yazıda İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu, sanat, ve edebiyat kavramlarını açıklamış ve adı geöen konularda değlendirmelerde bulunmuştur. Ona göre sanat anlayışımız diri, yaşayan toplumların sanat anlayışı değil, yaşamaktan bezmiş, çalışmaktan usanmış, eğlenmek isteyen hasta insanların tembelce oyalanmak istemeleriyle şekillenmektedir. Bu yüzden bir sanat devrimi gerekmektedir:

“Bir sanat devrimi gerek. Bu sanat devrimi gücünü karanlıktan alan bozucu, yıkıcı bir devrim olmayacak, gücünü tarihin ışığından alan, yapıcı,

²⁹⁸ Suut Kemal YETKİN, “Çeviri, Kültür Alışverişinin En Etkin Yolu”, Türk Dili Dergisi, Cilt:14, Sayı: 162, s. 441

yaratıcı bir sanat devrimi olacaktır. Gerçek sanata, öz sanata doğru, sanatta halka doğru; işte yeni, yepyeni bir sanat devriminin yöntemi.”²⁹⁹ Sanatta devrimin kesinlikle yapılmasına inanan İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu, sanatın millî odevinin, gönülleri birleştirmek ve ulusal dayanışmayı sağlamak olduğu görüşündedir.

Osman Türkay, Aristo'nun meşhur “Poetika”sından yola çıkarak onun eleştiri anlayışı hakkında bilgi verir. Yazısının devamında poetikayı bölüm bölüm açıklar ve o zamandan bu yana sanat ve edebiyat görüşünün değiştiğini ifade eder.

Orhan Şaik Gökyay, Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesi'nin yazma nüshalarından alınan bir nikâh olayını aktarır. Cahit Öztelli, Türk Dil Kurumu'nun çıkardığı “Atasözleri ve Deyimler” adlı eseri tanıtır.

Türk Dili dergisinde yer yer milattan önceki Yunan edebiyatı ve sanatını anlatan yazıların yayımlanmış olduğunu görmek mümkündür. Bunlardan bir tanesi de Selahattin Küçük'e aittir. Burada Yunan trajedi yazarı Aiskhylos'un, eserleri ve bu eserlerin konuları hakkında bilgi verilmiştir. Selahattin Küçük, bir başka yazıda Euripides'in hayatı ve eserleri hakkında bilgiler verir.

Gürkal Aylan, tiyatro ve sinema arasındaki farkları anlatır. Bu farkların en önemlilerinden biri, seyirci ile olan ilişkilerindeki farklılıktır. Tiyatroda oyuncu ile seyirci arasında yakın bir ilişki vardır. Kadro ve teknik imkanların yanısıra zaman ve dekor bakımından da her iki sanat dalı birbirinden farklı özellikler taşımaktadırlar.

²⁹⁹ İsmayıl Hakkı BALTACIOĞLU, “Sanat nedir, ne değildir?”, Türk Dili Dergisi, Cilt:14, Sayı: 166, s. 668

Enver Naci Gökşen, Behçet Necatigil'in hazırladığı "Atatürk Şiirleri Antolojisi" hakkında bilgi vererek, eser içinde yer alan Mustafa Kemal konulu şiirlerden örnekler verir.

İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu, Türk Sanat yazılarını incelemek için yeteri kadar belge elde etmek gerektiğini anlatır. Eğer konu bir sanatçı erbabının veya bir hattatın sanatı ise belgeler bu sanatçının bütün dönemlerini taşımak durumundadır. Konu bir sanat çağını ele alıyorsa yine çağın bütün evrelerini göstermek gerekmektedir.

Cavit Orhan Tütengil Ziya Gökalp'in, İstanbul Üniversitesinde toplumbilim öğretimi yaptığını, derslerini verirken Durkheim'in görüşlerini Türk toplum hayatına ve tarihine uygulamaya çalıştığını, sosyolojinin millileştirilmesi amacını güttüğünü söyler.³⁰⁰

Nermi Uygur, "yığın edebiyatı" kavramını açıkladığı yazıda, bu edebiyatı şöyle anlatır:

"Kolay anlaşılabilir yazı yapıtlarıdır yığın edebiyatı ürünleri. Genellikle okuma yazma bilen herkesin anlamasına açık yapıtlardır bunlar. Kapalıdır yığına anlaşılması zor yapıt... Sallantılı sözcük, karanlık deyim, kaypak söyleyiş, çok anlamlı deyim, uzun tümce, çetrefil üslup, dolambaçlı anlatım hiç de iyi karşılanmaz tığınca. Anlamada kolaylık çok kez yalınlığı gerektirdiğine göre, yalındır yığın edebiyatı."³⁰¹ Bu edebiyat okurunu sıkımayacak niteliktedir. Geniş ölçüde günlük dil kullanılan bu edebiyatta özentiyeye yer yoktur. Tüm özellikleriyle okur edebiyatı gözıyla bakılabilir bu edebiyata. Yazar okurun isteklerine uyan bir gereç durumundadır. Yığın edebiyatı kendisini müşteriye göre ayarlayan eğlence sanayinin bir koludur.

³⁰⁰ Cavit Orhan TÜTENGİL, "İstanbul Üniversitesinde Toplumbilim Öğretimi ve Ziya Gökalp", Türk Dili Dergisi, Cilt:16, Sayı: 192, s. 924

³⁰¹ Nermi UYGUR, "Yığın Edebiyatı", Türk Dili Dergisi, Cilt:18, Sayı: 202, s. 378

Nermi Uygur, Ahmet Mithat Efendi'yi Türkiye'nin ilk yığın yazarı olarak kabul eder.

Oğuz Kazım Atok "Çocuk Yazını Diye Bir Şey Var mı?" sorusuna cevap arar. Ona göre çocuk edebiyatı diye bir şey yoktur. Çocukta on yaş her çabanın başıdır. Her şeyden önce çocuğa olumlu, tutarlı bir edebiyat zevki vermek, öbür sanat türlerinin inceliklerini, ilkelerini göstermek gerekir. Yazar, şair, sanatçı çocuğun seviyesine inecek değil, çocuk onlara doğru tırmanacaktır. Çağdaş eğitimin şaşmayan kuralı budur.

Bu bahiste bir edebî tür içinde yer almayan, edebiyatla ilgili meselelerin ele alındığını söyleyebiliriz. Çok farklı çeşitlilikteki konuları ihtiva eden bu makalelerin, edebiyatımızı aydınlatıcı ve besleyici bir görev üstlendiğini söyleyebiliriz.

3- ELEŞTİREL YAZILAR

A- Dil Tartışmaları Çevresinde Geçen Eleştirel Yazılar

Türk Dili dergisinin içinde oldukça geniş yer tutan polemiklerin çoğu Dil devrimi ve öz Türkçecilik konusundaki tartışmalardan kaynaklanır. Burada “Dilde yer alan eski kelimelerle devam edelim” diyenler ile onların yerine oluşturulan Türkçe asıllı yeni kelimeleri savunanlar arasında hararetli tartışmalar yaşanmıştır.

A. F. Karamanlıoğlu, Tahir Nejat Gencan’a verdiği cevapta Gencan’ın ileri sürdüğü gibi “sanat” sözü yerine “epik” denemeyeceğini Türkçe de böyle bir sözcük bulunmadığını söyler. Kelimeye kaynak olarak gösterilen Kutadgu Bilig’de “itigli” kelimesinin yanlışlıkla “epikli” okunduğunu belirtir.

Öz Türkçecilik konusunda yaşanan tartışmalardan biri de Enver Naci Gökşen ile Selahattin Batu arasındaki polemiktir. Selahattin Batu, 1949’dan 1965 yılı mart ayına kadar Türk Dil Kurumu yönetim kurulu üyeliği yapmış bir kimsedir. Kurumdan ayrıldıktan sonra teklif edilen bazı yeni kelimeleri eleştiren yazılar yazar. E. Naci Gökşen de ona karşılık verir:

“Batu ‘Ben hiçbir zaman öz Türkçeciliğe, soy Türkçeciliğe karşı olmadım.’³⁰² diyor ama öz Türkçeciliği, özleşmecilikten başka bir biçimde anlıyor ve zaman zaman da özleşme yolunda olanlarla alay etmekten geri kalmıyor. Öz Türkçeciliğe inanan bir kimse Türk Dil Kurumunun ya da birisinin ortaya koyduğu bir kelimeyi beğenmeyebilir; onu kullanmak zorunda da değildir. Ama alaya kalkışmak (!) niçin?”³⁰³

³⁰² Hisar Dergisi, sayı: 18, Haziran 1965

³⁰³ Enver Naci GÖKŞEN, “Duyarlık ve Beğeni Adına”, Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı: 172, s. 229

E. Naci Gökşen, yaşama gücü olmayan veya beğenilmeyen uydurma bir kelimenin ölüp gideceği kanısında olduğundan bu kelimelerden yakınmanın ve korkmanın yersiz olduğunu iddia eder.

E. N. Gökşen, Batu'nun 10 ay önce Türk Dili'ndeki yazısında *taşıt* kelimesi için '*bayağı güzel hoş geliyor kulağa*' diyerek bu kelimeyi beğendiğini söylediği halde Hisar dergisinde taşıtı da *akşamdan sabaha karşılanan* yani uydurma kelimeler arasında sayarak çelişkiye düştüğünü ifade eder.

Yeni İmlâ Kılavuzu'nun önsöz bölümünde yanlışlıklar bulunduğunu belirten Fuat Güner adlı şahsa Ömer Asım Aksoy karşılık verir. Aksoy, önsözde geçen 'gereklik' kelimesinin Türkçe Sözlük'te ve Kamus-ı Türkî'de bulunduğunu ifade eder. Ayrıca "Fark sözcüğünü ayırım olarak karşılama hatası çokça tekrarlanmıştır." diyen şahsa 'fark'ın karşılığının Türkçe sözlükte 'ayırım' olduğunu söyler.

Meydan gazetesinde dilin özleşmesine karşı yazılar yazan Emin Bayraktaroğlu, bazen Türk Dil Kurumunu eleştiren yazılar da kaleme almaktadır. Ona cevaben Haydar Ediskun, Osmanlıca sözcükleri savunan Bayraktaroğlu'nun 'uyduruk' dediği sözleri kullanarak çelişkiye düştüğünü söyler. "Alın yazılarınızı bir kez okuyun" diyerek Bayraktaroğlu'nun kullandığı cümlelerden örnekler verir:

"... edebiyat sorularından biri yine yanlış sualdi.

... lisanımızdaki bütün Türkçeleşmiş... - Bunları dilimizden atmak...

... hususi bir dil felsefesine... - ... özel bir ses olan...

... hakiki hayat sahnelerini... - Gerçek ilim heyetleri...

... bu mevzuda ne kadar çok... - ... bu konuda diyor ki...

... netice aldığımızı... - ...çok kere acı sonuçlar...

... en acı misaller... - Sayısız örnekler...

... hizmet gayesi yanında... - ...onun amacı olmuştur.

Bu örneklerde Haydar Ediskun, Emin Bayraktaroğlu'nun yanlış ve uydurukça diye nitelendirdiği kelimeleri bizzat kendisinin de kullandığını ifade etmiştir.

Emin Bayraktaroğlu, "Cılızlaşan Dil" başlıklı yazısında şu düşünceleri savunur:

"... vazife yerine ödev; muallim, hoca, ata yerine öğretmen; maarif yerine eğitim; âlim yerine bilgin... Bütün bu Türkçe ve Türkçeleşmiş kelimelerin o ağırbaşlı, o vakur sesleri ve manaları yerine konulan kelimeler ise, lutfen dikkat ediniz, hep ince sesli kelimelerle örülmüş, birtakım cılız sesli kelimelerdir.... Evet, Türkçemizi ince ve cılız sesler sarıyor.

... Bu dil bu millete yakışmaz. Çünkü Türk milleti cılız kelimelerin değil, gür ve gürbüz kelimelerin, öyle seslerin ve davranışların milletidir."

Bunun üzerine Haydar Ediskun, yazarın adı geçen bu kelimeleri zaten kendisinin de kullandığını söyler:

"Güzel! Ama şu **üye**, **öğretmen**, **eğitim**, **ilgi**, **bilgin** gibi 'uydurukları' kullanmak yazılarınıza yakışır mı?"³⁰⁴

Diğer bir polemik konusu da 'örnek' kelimesi üzerinedir. Emin Bayraktaroğlu, 'meselâ' kelimesi yerine türetilen 'örneğin' kelimesinin Ermenice asıllı olduğunu ifade eder:

³⁰⁴ Haydar EDİSKUN, "Sayın Emin Bayraktaroğlu'na Açık Mektup", Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı: 177, s. 576

“... onun yerine Türkçe değil, Ermenice asıllı bir kelime buldular: **Örneğin**. Ermenice **orinak** aslından Türkçeleşmiş bir kelimeye aşırı iltifat bize Ermeni mezalimi yıllarında ölenlerimizi düşündürüyor... Ermenice **örneğin** yaşasın da Arapça **meselâ** unutulsun.”

Bu iddialar üzerine H. Ediskun, Bayraktaroğlu'na şu soruları sorar:

“Örnek sözcüğü, Ermeniceden dilimize hangi kitap ya da yazı ile girmiştir?

Arapça ‘**misâl**’ sözcüğünü unutmaya başlayıp –üstelik- ulusa da unutturmaya çalışıp da Ermenice olduğunu söylediğiniz **örnek** sözcüğünü yazılarınızda niçin sık sık kullanırsınız?”³⁰⁵

Tahsin Banguoğlu, 16-19 Eylül 1965 tarihlerinde Dünya gazetesinde “Nispet Sıfatları ve –sel, -sal” başlığı altında bazı yapım ekleri konusundaki görüşlerini dile getiren yazılar yazmıştır. Haydar Ediskun bu yazıların neyi savunduğunun açık ve belli olmadığını, Banguoğlu'nun yeterli gözlem yapamadığını belirtir:

“ 1) ‘... en çok itiraza uğrayanlardan biri bu **–sel , -sal sıfatları** idi.’

-sel, -sal sıfatları ne demektir. Bunun doğrusunun ‘**-sel (-sal) ekleriyle yapılan sıfatlar**’ olması gerektiğini sayın yazar da bilir.

2) ‘Bunun gibi Arapça **kudsî** Türkçe **kut** kökünden geldi. Buna da **–al** ekledik, oldu **kutsal**.’

³⁰⁵ Haydar EDİSKUN, “Sayın Emin Bayraktaroğlu'na Açık Mektup”, Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı: 177, s. 577

Sayın Banguoğlu'nun **kut'a -al** ekleyip **kutal** değil de, **kutsal** yapmasına şaşılır. Bunun bir dizgi yanlışı olabileceği düşünülemez. Çünkü sayın yazar o dört yazısında buna benzer sürçmeleri sık sık yapmaktadır.

3) '-el, -al , -sel, -sal ile biten eski kelimelerimizin üremesini açıklamakta ise daha çok güçlük çekiyoruz: **Çatal, sakal, güzel...** gibi.'

Dikkat buyurun : Verilen ekler arasında **-sel, -sal** da varken örnekler arasında bu eklerle türemiş hiçbir sözcük yoktur. Bizce bu da işi hafife almaktır...³⁰⁶

Haydar Ediskun, sözü geçen eklerin eski edebiyatımızda bulunduğunu Muhakemet-ül- Lügateyn, Dîvânü Lügati't Türk, Dede Korkut ve Lehçe-i Osmânî'den aldığı örneklerle ispatlamaya çalışır:

“Muhakemet-ül- Lügateyn'de Nevâî şöyle der: 'Yine kelimelere – **(e)l, -(a)l** eklenerek o sıfatlarla alışkanlık, uzluk anlatılır: kah-**al** (muhasara, kuşatma), yas-**al** (saf, dizi), kab-**al** (muhasara, sarma), tonk-**al**, tusk-**al** (polis), buk-**al** (pusu), nuyun-**al** (bahşiş, armağan)... gibi'³⁰⁷

“Çoğul, tekil sözcükleri Türkçe değildir; uydurmadır, çünkü **-il** eki Türkçede yalnız fiil kök ya da gövdelerine gelir, isim soyundan sözcüklere gelemez” diyenlere de rastlanmaktadır. H. Ediskun bunların da doğru olmadığını yine örneklerle anlatmaya çalışır:

“Divan ü Lügat-it-Türk'te:

ökil : çok (Kökü **ökmek**: yığmak, biriktirmektir.)

mayıl : olgun; meyvelerde çürümeye yaklaşma halî. (Bu sözcüğün kökü **mayılmak**: gevşemek'te de görülüyor.)

³⁰⁶ Haydar EDİSKUN: “-El, -İl, -Sel Ekleri üzerine”, Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı: 179, s. 1012

³⁰⁷ a.y.s. 1013

kızıl (kızgul) : 1) boz ile kır arasında. 2) kırmızı, kızıl (kızılamak, kızarmak sözcüklerinde kök belirlidir.)

tenil : ön ayakları çizgili. (**ten** : denk, akran, öğür'ün kök olduğu seziliyor.)³⁰⁸

Haydar Ediskun, -sel, -sal ekinin de uydurma olmadığı görüşündedir:

“Bu eke saldıranlar çok. Gerçekten bizim yaptığımız araştırmaya göre, Divan'da bu eki taşıyan iki sözcük bulunmaktadır:

sarsal : sansar, samura benzeyen bir hayvancık.

Arsal : kumral, konural. (kökü **ar**. Kestane rengidir.)

Bundan başka Divan'da **yoksul** kapısında bir **arsıl** (kumral, konural sözcüğüne de rastladığımızı belirtmek isterim.”³⁰⁹

Zeynep Korkmaz, Haydar Ediskun'un Türk Dili Dergisinin 1966 Ağustos sayısında yayımlanan “-el, -il, -sel ekleri üzerine” başlıklı inceleme yazısındaki yanlışlıkları ele alır. Z. Korkmaz, Ediskun'un ortaya attığı -al, -el, -il, -il, -sal, -sel biçimindeki eklerin aslında bir “-l” ek türünden ibaret olduğunu söyler. Bu “-l” eki aslında Türkçenin malı olan bir ek değildir. Türkçe ile akraba olan Moğolca'nın eklerinden biridir:

“13. yüzyıl Moğol akını -l ekinin veya bu ek ile türetilmiş kelimelerin Türkçeye biraz daha sızmasına yol açmıştır. Adı geçen yazıya gerek Muhakemet-ül-Lûgateyn gerek başka kaynaklardan aktarılan -l ekli örneklerin bir bölümü de işte, Türkçede o çağın ve Moğolca etkisinin bırakmış olduğu kalıntılardır.”³¹⁰

H. Ediskun'un kendi görüşünü ispatlamak amacıyla Muhakemet-ül-Lûgateyn ve Dîvân ü Lûgat-it-Türk'ten aldığı örnekleri yanlış yorumladığını

³⁰⁸ Haydar EDİSKUN: “-El, -İl, -Sel Ekleri Üzerine”, Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı: 179, s. 1016-1017

³⁰⁹ a.y., s.1018

³¹⁰ Zeynep KORKMAZ: “Türkçede -l Eki”, Türk Dili Dergisi, Cilt:16, Sayı:181, s. 26

belirten Zeynep Korkmaz, Dîvân ü Lûgat-it-Türk'te geçen yasul, tenil, çingil, öngül, dengil gibi köklerin Ediskun'un görüşünün tersine isim köklerinden değil, fiil köklerinden oluştuğunu örnekleriyle gösterir:

“yasul, tenil, çingil, çingil, öngül, dengil, turul gibilerine gelince: Bunlar sayın yazarın belirttiği biçimde yası, ten, dengk, çinge, öng, duru vb. isim köklerinden kurulmuş değıllerdir. Aksine yas- ‘dağıtıp yaymak, çözmek’, ten- ‘denlemek, denkleştirmek’, ön- ‘çıkmaq, baş kaldırmak’, sek- ‘sekmek’, tur- ‘durmak, durulaşmak’ vb. fiil köklerinden yapılmışlardır.”³¹¹

Zeynep Korkmaz, Türkçede –al, -el ekinin bulunduğunu göstermek için Divan ü Lûgat-it-Türk'ü işaret eden Haydar Ediskun'a sorar:

“-el /-al ekinin Türkçedeki varlığını göstermek üzere ‘öyleyse bu eki en eski kaynaklardan başlayarak sözlük ve betiklerimizde araştırmak gerekir.’ deniyor. Bizim en eski dil kaynağımız Divanü Lûgat-it Türk’ müdür ki yukarıdaki belirtmeden sonra tanıqlama işine bu eserden alınan örnekler ile başlanmıştır. Sekizinci yüzyılın ilk yarısından (732) on birinci yüzyılın ikinci yarısına kadar uzanan dönemdeki koskoca bir İslâm öncesi **Köktürk** ve **Uygur** yazı dili devresi ve kaynakları nerede kalmıştır.”³¹²

Zeynep Korkmaz, Türkçede çok tartışılan –sel, -sal eklerinin Türkçenin aslında bulunmadığını, ancak böyle varsayılarak bu eklerle birçok yanlış kelime uydurulduğunu ileri sürer:

“Eski ve yeni Türk dili kaynaklarını dile getiren sözlük ve araştırmalar ile gramerlerin çoğu –sal / -sel eki diye bir ek vermezler. Bu eki taşıyan örneklere pek nadir olarak rastlanır.

³¹¹ Zeynep KORKMAZ, “Türkçede –l Eki”, Türk Dili Dergisi, Cilt:16, Sayı:181, s. 27

³¹² a.y., s.25

...Original, culturel, Experimental biçimindeki siyasa-l, ulus-al, doğa-l vb. örneklerde –l, -al, / -el ekleri isim soylu kelimelere ve ‘nispet’ görevi ile gelmiş bulunuyor. Oysa yukarıda belirttiğimiz üzere Türkçede –l eki ne isim soylu kelimelere gelebilir ne de ‘nispet’ görevi yüklenmiş durumdadır.”³¹³

Haydar Ediskun, Türk Dili dergisinin Ocak sayısında Zeynep Korkmaz’a cevap verir. Zeynep Korkmaz’ın “-l ekinin yalnız fiil kök ve tabanlarından isim soylu türetmeler yaptığı” görüşünün yanlış olduğunu göstermeye çalışır. Bunun için de Ahmet Cevat Emre, ve Besim Atalay’ın fikirlerini açıklayarak kendi düşüncesini desteklemeye çalışır:

“-al, bu ek isim ve fiil köklerine gelerek isim ve sıfat yapar: ‘**yasal, kural, sırçal, çatal**’ (s. 26) –el, bu ek fiil ve isim köklerine gelerek bir takım anlamlar bildirir: **tükel, çepel, güzel, özel** (Meta İncili, Behçet-ül-hakayık) (s. 105)”³¹⁴

Z. Korkmaz’ın “tenil’in kökü ten- (denlemek, denkleştirmek)tir.” görüşüne katılmayışının gerekçelerini açıklar. Divan’da denlemek ve denkleştirmek anlamında bir **ten-** kelimesinin bulunmadığını, **ten-le-** : iki şeyi birbirine denlemek, denkleştirmek fiillerinin bulunduğunu söyler:

“Benim görüşüme göre teni isim köküdür; **ten-er-** (tıpkı **suw-gar-**, **mor-ar-**, **ev-er-** de olduğu gibi.) **ten** isim kökünden türemiş bir fiildir. **Ten-eş-** de ya **ten-leş-**‘ten dönüşmüş, ya da (tıpkı **sarma-ş-**‘ta hatta bugün **yan-a)ş-**‘ta olduğu gibi) yine **ten**’den türemiş bir fiil olabilir.”³¹⁵

Ediskun, Türkçede –sel, -sal eklerinin bulunduğu görüşünü yineleyerek çeşitli kaynaklarda bu ekin şekil değiştirmiş olarak ele alındığını belirtir.

³¹³ Zeynep KORKMAZ, “Türkçede –l Eki”, Türk Dili Dergisi, Cilt:16, Sayı:181, s. 28-29

³¹⁴ Besim ATALAY, Türk Dilinde Ekler ve Kökler Üzerinde Bir Deneme

³¹⁵ Haydar EDİSKUN, “Yine -El, -İl, -Sel Ekleri Üzerine”, Türk Dili Dergisi, Cilt:16, Sayı: 184, s. 268

Haydar Ediskun ile Zeynep Korkmaz arasındaki eklerle ilgili tartışmalar henüz sonuçlanmamıştır. Zeynep Korkmaz, -l ekinin yalnız fiil kök ve tabanlarından isimler (ve sıfatlar) türeten bir ek olduğunu söyler. Haydar Ediskun ise -l ekinin hem isim kök ve tabanlarından hem de fiil kök ve tabanlarından türetmeler yapabilen bir ek olduğu iddiasındadır. Z. Korkmaz, isim kök ve tabanlarından türetilmiş gibi gösterilenlerin bir bölümünü ele alarak bunların da ötekiler gibi yine fiil kök ve tabanlarından türetilmiş olduklarını belirtir. Ediskun'un *sekil* ve *dengil* dışında kalan ekleri olduğu gibi kabullendiğini söyler.

Zeynep Korkmaz, -l ekinin Moğolca'dan geldiğini ve yalnız fiilden isim türeten bir ek olduğunu belirtir:

“Geçen yazımızda örnekleri ve gramerlerdeki yerleri ile belirttiğimiz üzere -l eki Türkçe ile Moğolca arasında ortaklaşa bir ektir. Türkçeye de Moğolcadan geçmiştir. Moğolcada yalnız fiilden isimler (sıfatlar dahil) türetmiştir. Türkçeye geçtikten sonra da bu niteliğini korumuş ve bir süre yine fiilden isimler türete gelmiş; daha sonra da kullanıştan düşmüştür. Böyle bir tarihî yol izlemiş olan bu eke, eldeki örneklere bakarak, sayın Ediskun şimdi bir de isimden isimler türetme niteliği katmak istemektedir. Bu durum karşısında kendisine ister istemez şu soruyu yöneltmek durumunda kalıyoruz: *-l eki Moğolcada yalnız fiilden isimler türeten bir ek olduğu halde, nasıl olmuş da Türkçeye geçtikten sonra böyle iki yönlü bir ek niteliği kazanmıştır?*”³¹⁶

Sayın Ediskun'un bel bağladığı A. Cevat Emre'nin verdiği örneklerin de kendi görüşünü ispatladığını belirtir:

³¹⁶ Zeynep KORKMAZ, “Türkçede -l Eki (-al/-el, -ıl/-il, -ul/-ül, -sal/-sel)”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 16, sayı: 187, s. 517

“Rahmetli A.Cevat Emre, Türk Dilbilgisi adlı eserinin 148-149’uncu sayfalarında *İsimden –el, / -il yapıllı isimler* başlığı altında *yeşil, kızıl, güzel, çatal, kaval, başıl, bökrül, yasul, sigil, dördül, gövel, güdül, igil, kumrul, kundul, önel, öngül, tepel, yaşal, yukal* örneklerini sıralamıştır. Yukarıda 2. bölümde de belirttiğimiz üzere *dördül* kelimesi bir yana bunlardan hiçbiri de isimden türetilmiş isimler değildir. *Yeşil* (< *yaşıl*) *güzel, yasul, sigil, göğel, tepel* vb. kelimelerin isimden değil, fiilden gelme birer yapıda olduklarını her iki yazımızda biz ele almış bulunuyoruz. Bunlar arasında fiilden yapılmış olduklarına sayın Ediskun’un katıldıkları da vardır.”³¹⁷

Yeni türetilen kelimelerin Türkçe kelime türetme yollarına uygun olması gerektiğini savunan bu görüşte, kelime türetme eklerinin isim veya fiil soylu kelimelere uygulanıp uygulanmayacağı hususunu münakaşa konusu yapar. Ekler ve kelimelerin etimolojik yapısı konusundaki bu tartışmaların dilimiz adına bir kazanç olduğunu söyleyebiliriz.

Faruk Kadri Timurtaş da yeni kelimelerin dilin yapısına uygun olması gerektiğini belirtir:

“Bütün dillerde zaman zaman yeni sözcükler kullanılır. Ancak bunları kullanma büyük yazarlara özgü bir iştir. Sonra yeni sözcük sayısı koskoca bir kitapta ikiye üçü geçmemeli; bunlar dilin yapısına ve kurallarına uygun olmalıdır. Bizdeki durum buna karşıttır. Çünkü büyük yazarlar yerine sıradan bir takım kişiler bir sürü sözcük uyduruyor. Bu sözcüklerin şimdilik ekleri uydurmadır. Uydurma eklerin de başlıcaları şunlardır: ‘-sel, -sal, -al, -el, -l, -ev, -av, -v, -ey, -gür, -gar’ Bunlarla yapılan siyasal, doğal, bilimsel, cinsel, toplumsal, sınav, ödev, görev sözcükleri yanlıştır. Sözcük uydurma şizofreni denilen akıl hastalarında görülen bir belirtidir.”³¹⁸

³¹⁷ Zeynep KORKMAZ, “Türkçede –l Eki (-al/-el, -ıl/-il, -ul/-ül, -sal/-sel)”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 16, Sayı: 188, s. 638

³¹⁸ Faruk Kadri TİMURTAŞ, “Eski Hastalık”, Son Havadis, 1 Ekim 1966

Necmettin Hacıeminoğlu, öz Türkçecilik adı altında dilimizde uydurmacılık hareketinin başladığını ve bu hareketin akıl almaz boyutlara ulaşarak millî kültüre zarar verdiğini ileri sürer:

“Önceleri mahdut ve tesirsiz bir grubun ‘öz Türkçecilik’ adı altında yaymaya çalıştığı uydurmacılık akımı, son yıllarda tıpkı aşırı sol ve sağ gibi çok tehlikeli bir hal almıştır. Bir bulaşıcı hastalığın yayılma seyrini andıran bir süratle cemiyetimizin bütün kurumlarına giren bu uydurma dil akımı fertleri, zümreleri ve nesilleri zıt kamplara ayıracak şekilde millî bünyeyi baltalamaktadır, millî kültürü yıkmaktadır. Gençlerin okuma, öğrenme ve düşünme kabiliyetlerini kısırlaştırmaktadır. Buna rağmen önlenmesi de imkânsız görünmektedir.”³¹⁹

N. Hacıeminoğlu bu durumun en büyük sorumlusu olarak Türk Dil Kurumunu işaret eder. Kurumun suçu bağışlanacak gibi değildir. Uydurma kampanyasını hızlandırmış, bunun için yazı yarışmaları düzenlemiş, öğrencileri ve genç yazarları bu yola yöneltmiştir.

Bunları söyleyen Hacıeminoğlu’na bir zamanlar dil devrimini ve dilde sadeleşmeyi savunan yazıları hatırlatılır:

“...Dil Devrimi ile dilimizde Türkçe karşılıkları olduğu halde zorla alıkonmak istenen pek çok yabancı kelime atılmış, aydınlar arasında unutulmak üzere olan birçok öz Türkçe kelimeler de canlandırılmıştır. Bunlardan başka Türkçede eskiden karşılığı bulunmayan bazı kavramlar için de kendi dilimizin canlı köklerinden yeni yeni kelimeler yapılmıştır.

Fakat dil devrimini nedense sindiremeyen ve benimsememekte devam eden bazıları sözlüğümüzü zenginleştiren bu yeni kelimelere bir türlü

³¹⁹ Necmettin HACIEMİNOĞLU, “Dil Bayramı Değil Ulufe Dağıtımı”, Meydan Gaz. 4 Ekim 1966

ısnanamamışlardır. Yapılan her yeni kelimeye mutlaka bir kusur bulur, bir suç yüklerler.”³²⁰

Necmettin Hacıeminoğlu, yeryüzünde saf dil bulunmadığını söyler. Atatürk'ün 1935'ten sonraki nutuk ve demeçleri, onun dil konusunda tamamıyla makul bir yola döndüğünü göstermektedir. Fakat ölümünden sonra Atatürk'ün çizdiği yoldan çıkılmıştır. Kelime uydurmak ve demagoji yapmakla vakit geçirilmiştir. Hatta Milli Eğitim Bakanlığına baskı yapılarak tasfiyeciliğin okullarda yayılmasına çalışılmıştır. Gramer, sözlük, terim gibi konularda bir adım dahi atılmamıştır.³²¹ Necmettin Hacıeminoğlu, Atatürk'ün Dil Kurumunun bir ilim akademisi haline gelmesini ihtiva eden bir kitabı, Türk Dil kurumundakilerin yayımlatmadığını söyler. Atatürk'ün bu konuda bahsi geçen sözü şudur: “Dil âlimlerinin, mütehasıslarının akademik çalışmalarına müdahale etmeyeceğim. Sizin de –sofrada hazır bulunan Dil Kurumu merkez heyeti üyeleri- mesailerinizi ilmin son verimlerine uydurmanız gerekir.”

Dil Kurumundakiler bahis konusu sözlerin çıkarılması şartı ile kitabın basılabileceğini söylemiş, Zeynep Korkmaz bunu reddederek eserini başka yerde bastırılmıştır.³²² Eserin adı: Türk Dilinin Tarihî Akışı İçinde Atatürk ve Dil Devrimi'dir.

Türk Dil Kurumu ve öz Türkçecileri eleştirenler gibi Necmettin Hacıeminoğlu'nun da en büyük kaygısı, uydurmacılık hareketinin millî kültüre zarar vererek, nesilleri birbirini anlamaz hale getirmesidir. Bu kaygıyla hareket eden Necmettin Hacıeminoğlu, eleştirilerinde oldukça sert bir üslup takınmıştır.

³²⁰ Necmettin HACIEMİNOĞLU, Türk Dili Dergisi, Sayı:66, 1 Mart 1957

³²¹ Necmettin HACIEMİNOĞLU, Türkçenin Karanlık Günleri, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, İstanbul, 2003, s. 81

³²² a.g.e., s. 85

Halit Fahri Ozansoy, Tercüman gazetesindeki yazısında Türk Dil Kurumunun eski kelimelere karşılık olarak teklif ettiği bazı kelimelerin acayip ve gülünç olduğunu, tiksinti uyandırdığını söylemiştir:

“Canım, birçok güzel kelimeleri yalnız yazı dilimize değil, konuşma dilimize de geçirebilen bu Kurum, neden bu değerini gölgelemek ister? Neden güzel ve mantıklı buluşları ile yetinmez de fazlasına çıkar ve ifrat balonu ile boşluklarda havalanır? Neden zevkimizi ve dilimizin İstanbul şivesindeki şirin ve tatlı özelliğini örseleyen birtakım acaip ve gülünç kelimelerle kazandığını kaybeder ve sevgi yerine tiksinti ve ürküntü uyandırır? Türk Dili ağacı buna tahammül eder mi?”³²³

Osmanlıcaya duyulan düşmanlığın yersiz olduğuna dikkati çeken Ozansoy, Ömer Seyfettin, Yakup Kadri, Halide Edip Adivar gibi birçok yazarımızın kullandığı dilin Osmanlıca kelimelerle dolu olduğunu söyler:

“Kurumun Ankara’daki bilginleri ile bilgiçleri bu gerçeği bir türlü anlamıyorlar ve ta Meşrutiyetten beri, başta Ömer Seyfettin olmak üzere Yakup Kadri, Refik Halit, Halide Edip gibi büyük yazarlarımızın ve hece cereyanında sayıları on beşi geçen şairlerin dilini de eskimiş ve sönük buluyorlar. Sanki hiçbiri hiçbir şey yapmamışlardır, nesirde ve nazımda açık Türkçeyi işlememişlerdir. Kullandıkları dil bu haşmetli dil uzmanları için yine Osmanlıcadır! Yahu, nedir bu Osmanlıca? Yüzyıllarca üç kıtada hüküm süren Türkler dilsiz mi idiler? Dil Kurumu kurumluları dudaklarında müstehzi bir tebessüm, hiç ara vermeden Arapça ve Farsçanın Nergisi ve Veysi’ye rahmet okutan en koyu kelime ve cümlelerini önümüze misâl diye sererek sözüm ona haklı çıkmaya çalışmakla ne kadar gülünç olduklarının farkında değil midirler?”³²⁴

³²³ Agâh Sırrı LEVEND, “Gecikmiş Bir Cevap”, Türk Dili Dergisi, Cilt:16, Sayı:183, s. 177

³²⁴ a.y., s.177

Ozansoy'a cevap veren Agâh Sırrı Levend, bu büyük yazarların sanat değerini inkâr etmediklerini ancak kullandıkları dilin bugün için eskimiş olduğunu söyler:

“Cevabımız şudur: Bu sanatçıların hepsi Türk diline ve edebiyatına hizmet etmiş kişilerdir. Hiçbirinin sanat değerini inkar etmiyoruz. Ancak hepsini de kendi devri içinde değerlendirmek gereğine inanıyoruz. Bunların dilinin bugün için eskimiş olduğunu söylemek, kendilerini küçümsemek değildir. Zaman yürüyor. Dünün şaheserleri, bugün dil bakımından eskimiş oluyor. İşte Ahmet Haşim! Haşim en büyük şairlerimizden biri olduğu halde şiirleri ne yazık ki dili dolayısıyla unutulmaya mahkumdur.”³²⁵ derken büyük de olsa şairlerin de çabucak eskiyip unutulacaklarını ifade eder.

“Yüce Türkçü Ziya Gökalp böyle söylüyor, ama dinleyen kim! Türk dilinin patentini bir mal gibi ellerine geçirdiklerini sanan gedikli ve yarı gedikli kurumlular sağduyunun çağrısına hiç kulak kabartılar mı?” diyen Ozansoy'a A. Sırrı Levend, “Devir Gökalp'i dil üzerindeki düşüncelerinde çok geri bırakmıştır.”³²⁶ şeklinde cevap verir.

Halit Fahri Ozansoy, Kurum üyelerinin Ömer Seyfettin, Yakup Kadri, Refik Halit, Halide Edip gibi açık Türkçeyle eserlerini oluşturan büyük yazarların dilindeki Osmanlıca kelimelerden dolayı önemsenmemesinin doğru olmadığını ifade eder.

Dil Devrimi ve öz Türkçecilik akımıyla beraber dilden atılan eski sözcüklerin yerine teklif edilen yeni kelimelerin uydurma ve Türkçenin yapısına aykırı olduğu iddiaları her dönemde yaşanmıştır. Hatta bazı dil bilimciler öz Türkçecilik kaygısıyla getirilen yeni kelimelerin bazılarının aslen

³²⁵ Agâh Sırrı LEVEND, “Gecikmiş Bir Cevap”, Türk Dili Dergisi, Cilt:16, Sayı:183, s. 177

³²⁶ a.y., s.178

Türkçe olmayıp, yabancı menşeli olduğunu belirtmişlerdir. Üzerinde tartışılan kelimelerden biri de “meselâ” sözcüğü yerine getirilen “örneğin” kelimesidir. “Örnek” kelimesinin Türkçe olmadığını ve aslının Ermenicedeki “orinag”dan geldiğini söyleyenlere Haydar Ediskun cevap verir. Ediskun, Lûgat-ı Çağatayî ve Osmanî, Burhan-ı Kaatî, Çağatayca-Farsça Lügatlerden örnekler göstererek bu kelimenin Türkçede olduğunu ispat etmeye çalışır:

“Ormak fiilini ölçüp biçmek olarak benimseyebilirsek örnek sözcüğünün şu evrelerden geçerek oluştuğunu düşünebiliriz: or-> or-an > or-an-(a)k > ornak > örnek. Ben bu noktaya kadar gelebildim; ama henüz bir yargıya varmış değilim.”³²⁷

Hisar dergisi’nde Necmettin Hacıeminoğlu Türkiye radyolarının son zamanda kullandığı dili acı bir şekilde eleştiren bir yazı yazar ve “Türk milleti radyo yayınlarının anlayamaz bir hale gelmiştir.” yargısında bulunur. Bunun üzerine TRT Merkez Program Dairesi Başkanı Turgut Özakman, aynı dergide Hacıeminoğlu’na cevap verir. H. Rıdvan Çongur da Osmanlıca’yı kullananların azaldığını, sadeleşme akımına elbette radyonun da katılacağını belirterek, radyo programlarında halkın seviyesinin göz önünde tutulması gerektiğini ifade eder:

“...Eski dili anlayabilenlerin sayısı çok azaldı. Osmanlıca’yı kullanan yok artık; hatta o tumturaklı deyimleri, tamlamaları kullananlar da yok. Ne var ki, üçte ikisi okuma-yazma bilmeyen bir ülkede çoğunluğun neyi nasıl anladığı da çok iyi bilinmeli!

...Radyo dili seslendiği toplumun en kolay anladığı dildir. Bu dili bir tek şey sınırlar: Toplumun kültür seviyesi. Geri kalmış ya da az gelişmiş herhangi bir ülke radyosu için dil anlayışı bizden nasıl farklıysa

³²⁷ Haydar EDİSKUN, “Orinag, Örnek ve örneğin Hikâyesi”, Türk Dili Dergisi, Cilt:16, Sayı:183, s. 191

bizim dil anlayışımız da herhangi bir batı ülkesi radyosunun dil anlayışından o derecede farklıdır, farklı olması gerekir.”³²⁸

Kıvanç Demir, Ahmet Kabaklı'nın 25. 12. 1967 günkü “Tercüman”daki yazısına cevap verir. Ahmet Kabaklı, bir dil akademisi kurulmasının gerekliliğini savunur, bu konuda yapılacak atılımları “millî uyanış” olarak nitelendirdikten sonra şöyle der:

“Kendiliğinden güzelleşen, halklaşan ve zenginleşen Türçeyi, bir takım cahiller, zevk fıkıraları, devrim esnafı bir takım mirashorlar çıkıp tartaklamaya, bozmaya, çığırından çıkarıp yoksullaştırmaya koyuldular. Kendi yaptıkları densizlik bir şey değil! Bu illetli ve uğursuz yapmacıkları, devlet zoru kullanarak mekteplere de, resmî dile de, bilhassa radyoya da soktular.”³²⁹

Kıvanç Demir, bu sözleri sarfeden Kabaklı'nın arı dilden yana olanların arasında yer aldığını iddia eder. Kabaklı'ya ait “Türk Edebiyatı” adlı kitabın birinci cildindeki öz Türkçe kelimeleri sıralayarak Kabaklı'nın söyledikleriyle yaptıklarının birbirini tutmadığını ifade eder. Bu kelimelerden bazıları şunlardır: Bağımsız, süre, etki, yitirmek, konu, izlemek, akım, çoğunluk, özellik, ünlü, önem, yetkin, yenilgi, öğretim, başkent, destansı, oluşma, ezgi, deyiş... Burada Türk Dil Kurumunun yaptıklarına karşı çıkanların da, taraftar olanların da dili kullanırken bir kargaşa yaşadıklarını rahatlıkla ifade edebiliriz.

A. F. Karamanoğlu, Falih Rıfki'nin eski bir yazısını delil göstererek Atatürk'ün dil devrimine yeni bir yön vermek için Güneş-Dil teorisini ortaya attığını söylemiştir. Ömer Asım Aksoy ise Güneş-Dil teorisinin başka dil teorileri gibi dilin doğuşunu açıklayan felsefî bir görüş olarak ileri sürüldüğü düşüncesindedir.

³²⁸ H. Rıdvan ÇONGUR, “Radyo Dili”, Milliyet, 1 Ocak 1967

³²⁹ Ahmet KABAKLI, Uyanışa Doğru”, Tercüman, 25. 12. 1967

27.06.1968 günlü Milliyet'te Nail Kubalı'nın bir yazısı yayımlanır. Kubalı, öz Türkçe ile yaratılmak istenenin sun'ı, acayip ve çirkin bir Türkçe olduğunu ifade eder. Kubalı, dilde devrimin âni ve şiddetli bir şekilde gerçekleşemeyeceği kanısındadır:

“İlme saygılı olan herkesin evvela ve ister istemez kabul etmesi gerekir ki en köklü ve en tabî bir millî kültür unsuru olan tarihi hatıraların izini taşıyan dilde –bu bakımdan ‘ulus’, ‘yurt’, ve ‘özgürlük’ karşısında vatan, millet, hürriyet ne kadar canlı, ne kadar tarih doludur. Kanun yolu ile gerçekleştirilen ve Anayasamızın 153. maddesinde sayılıp teminat altına alınan harf, rakam, öğretim birliği, medeni nikâh ve diğer devrimlerdeki gibi köklü, âni ve şiddetli değişiklik demek olan ‘Devrim’ mümkün değildir.”³³⁰

Kubalı'ya cevap veren Kıvanç Demir, dil devriminin amacının Türkçeyi yabancı öğelerden arıtmak, ulusal ve öz benliğine kavuşturmak olduğunu söyler. ‘Bizde alışkanlık yaratmış yabancı sözcükleri bırakmalıyız’ görüşünü yineler.

Prof. Dr. Kubalı'ya bir tepki de Tahsin Yücel'den gelir. Kubalı, Milliyet'te (27 Haziran 1968'de) yayımlanan yazısında şöyle söylemektedir:

“Halkın dili ancak çok sınırlı, bilgili ve dikkatli bir müdahaleye müsaade eden bir millî sentezdir. Sınırın aşılması sentezi bozduğu için huzursuzluk, tepki, bölünme ve anarşi yaratır. Bu sebeple müdahalenin sınırını ve ölçüsünü rastgele kurumlar ve kişiler değil, yalnız akla, ilme, ihtisasa, ince dil zevkine dayanan ölçü ve itidal tayin eder.”

Bu sözlere itiraz eden Yücel, herkesin kullandığı dile katkıda bulunabileceğini, daha önce hiç kullanılmamış kelimelerin ortaya

³³⁰ H. Nail KUBALI, “Dile, Halka ve Anayasaya Saygı”, Milliyet gazetesi, 27.06.1968

atılabileceğini, bu kelimelerle dilde değişiklik yaratılabileceğini ifade eder. Bundan da ne kargaşa doğar, ne bölünme.³³¹

Nail Kubalı'nın Dil Devrimi ile ilgili yazısı öz Türkçecilik taraftarı olan Kıvanç Demir ve Tahsin Yücel'i kızdırmıştır. Kubalı, dilde aşırıya gitmenin tepki ve anarşi yaratacağını söyleyerek ancak ilim, akıl ve ihtisas sahiplerinin dile müdahale edebileceğini ifade eder. Tahsin Yücel halkın içinden çıkan fertlerin de dile katkıda bulunabileceği kanısındadır. Kıvanç Demir, devrimlerin güçlü savaşılarından biri olarak tanınan Kubalı'nın, bu hareketiyle devrim taraftarlarınınca tepkiyle karşılandığını belirtir.

Nihat Sami Banarlı, 7.5.1968 tarihli Meydan gazetesindeki yazısında ve "Türkçenin Sırları" adlı eserinde "imparatorluk dili" kavramı üzerinde durur:

"İmparatorluk dilleri, milletlerin hakim oldukları topraklardan vergi alır, baş alır, mahsul toplar gibi kelime de alırlar. Hem bu alışın ölçüsü de yoktur. Kendilerine lâzım olduğu kadar veya canları istediği kadar alabilirler."³³² Banarlı, Türkçenin de bir imparatorluk dili olduğunu ifade eder:

"Türk diline musallat olanların şiddetle gafil buldukları bir hakikat de şudur ki Türkçe, daha Orta Asya'daki kuruluş asırlarında bile öz değil, bir imparatorluk dili idi." Banarlı, dil konusundaki bu görüşlerini "Türkçenin Sırları" adlı kitabında da dile getirir.

Kayahan Erimer, Banarlı'nın bu görüşünün gerçekte bağdaştırılamayacağını belirtir. Eğer Türkler imparatorluk kurduğu dillerden vergi alır gibi kelime almaya kalksaydı, bugün yazı dilimizde Çince, Yunanca, Sırpça, Bulgarca, Lehçe, Arnavutça, Romence pek çok kelimenin olması gerekirdi. Erimer, Türkçenin Orta Asya'daki kuruluş yıllarında öz dil olduğunu

³³¹ Tahsin YÜCEL, "Hangi Saygı?", Türk Dili Dergisi, Cilt:19, Sayı:205, s. 8

³³² Nihad Sami BANARLI, Türkçenin Sırları, İstanbul Enstitüsü yay., İstanbul, 1972, s. 20-24

ifade ederek, bu dönemde yabancı kelimelerin sayısının iki elin parmaklarını geçmediğini söyler.³³³

Muallimler Birliği, 27-28 Nisan 1968’de tekrar toplanarak dil konusunda bazı kararlar almıştır. Muallimler Birliği’nin düzenlediği İkinci Dil Kongresi’nden şöyle bir sonuç çıkmıştır:

“Dilde sadeleşme hareketi 1908’den hemen sonra hedefine ulaşmış veya Ziya Gökalp, Atatürk ve büyük edip ve şairler zincirinin fikrî icraatı ve aşkı ile ortaya çıkan Millî Edebiyat devri, modern Türkçenin en mükemmel şeklinin tam bir aynası olmuştur. Bugünün Türkçesi bu Türkçedir. Bu Türkçenin hiçbir müdahaleye ihtiyacı yoktur.”³³⁴

Kıvanç Demir, bu yargıların tümüyle yanılmaca olduğunu, gerçeği değiştirdiğini savunur. Millî Edebiyat döneminde yabancı sözcükleri Türkçeleştirme yerine, sadece terkiplerin çözümüyle yetinildiğini ifade eder. Fakat günümüzün Türkçesini bu evrede dondurmak tutuculuktan başka bir şey değildir.³³⁵

Kıvanç Demir, özleştirme akımını engellemeye çalışanların yenilgiye uğradıklarını, bu akımın getirdiği sözcükleri, yazılarında, konuşmalarında kullandıklarını, böylece iki dilli kişiler durumuna düştüklerini ifade eder.

Mehmet Kaplan Hisar dergisinin Haziran 1968 sayısındaki yazısında bugünkü Türkçenin Osmanlıca’dan çıktığını belirtir:

“Osmanlı dili ve medeniyeti nasıl tarihî bir vâkıa ise onun kültür dili olan Osmanlıca da öyledir. Dili vücuda geldiği tarihî ve içtimaî çevreden ayıranlar Osmanlıca’yı haksız yere kötölemişler, itibardan düşürmeye

³³³ Kayahan ERİMER, “Türkoloji Dersleri II Ya da lingua Franka”, Türk Dili Dergisi, Cilt:18 Sayı:204, s. 601

³³⁴ Kıvanç DEMİR, “Öz Türkçe Üzerine”, Türk Dili Dergisi, Cilt:18, Sayı:204, s. 624

³³⁵ a.y., s.624

çalışmışlardır. Fakat Osmanlıca tek başına değildir. Osmanlıca, Osmanlı-ca, yani Osmanlı'nın yazdığı, kısmen konuştuğu dil demektir. Bugünkü Türkiye nasıl Osmanlı Devleti'nin içinden çıkmışsa bugün Türkçe de Osmanlıca'dan çıkmıştır.”³³⁶

Kıvanç Demir, Osmanlıca'yı Türkçenin kökeni saymanın Türkçenin tarihî gelişimini inkâr etmek olacağını ifade eder:

“Bu bir yana Türkçenin Arap ve Acem kökenli olduğunu, bu dillerden çıktığını söylemek olur. Çünkü Osmanlıca, Arapça ve Farsça'nın kural ve sözcük yönünden Türkçeyi baskısı altına aldığı bir evrenin adıdır. Bu evreyi gerçek anlamda ayrı bir dilmiş gibi düşünmek de aldatıcıdır.”³³⁷

Aşırı öz Türkçeciler, Arapça ve Farsça'dan gelen kelimelerin dilimizi işgal ettiğini, özellikle Osmanlıcanın konuşulduğu ve yazıldığı dönemde Türkçenin tabîî seyrinden çıktığını ifade ederler. Bunun için Osmanlıcadan gelen bütün kelimelerin dilden atılmayıp, yerlerine öz Türkçe kelimeler getirilmesi gerektiği düşüncesindedirler.

Nurullah Ataç, Divan edebiyatının Avrupalıların anladıkları anlamda bir edebiyat olmadığını söyler:

“Bizim organlarımız bir takım duyguları söylemekle yetinmişlerdir. O da değil, bir takım biçimler kurmakla, kelimeleri yan yana dizip oynamakla yetinmişlerdir. Kişi oğlunu değil kendi kendilerini dahi anlamaya özenmemişlerdir. Düşünlerinde bir ayrılık yoktur. Bâki Efendi ne düşünürse onu boyuna çekiştiren Emri Efendi de onu düşünür, ikisi de durgun bir toplumun, bir tek doğru olduğuna inanıp ona saplanmış, bir tek öğretiye bağlanmış bir toplumun çocuklarıdır... Avrupalıların anladıkları yoruda gökçe-yazın ise türlü türlü düşünceleri, duyguları kapsayan, yüzyıllar boyunca kişi

³³⁶ Mehmet KAPLAN, Hisar Dergisi, Haziran 1968.

³³⁷ Kıvanç DEMİR, “Öz Türkçe Üzerine”, Türk Dili Dergisi, Cilt:18, Sayı:204, s. 625

oğlunun değiştiğini, yenileştiğini, başkalaştığını gösteren bir bütündür. Montaigne’i okur, bir takım nenler (şeyler) ğrenirsiniz, Montesquieu’yu okursunuz daha başka düşüncelerle karşılaşırsınız, düşünceniz genişler, duygunuz keskinleşir, kişi oğlunu, acunu daha iyi anlarsınız... Bizimkini okutamazsınız çocuklarımıza, anlayamadıkları, günden güne de anlayamayacakları bir dille yazılmıştır. Uğraşsınlar da sksünler o dili? Neden uğraşsınlar? Sonunda ne geçecek ellerine? *Senin al yanaklarını dşüdümdü de kızıl sücü (şarap) içerim. Sen uzun boylu olduğun için başını göğe kaldırıp uzun uzun ah çekersin.* Bunları öğrenmek için mi uğraşsınlar?”³³⁸

Mehmet Kaplan, Ataç’ın bu sözlerinin ilmi geçerliğinin olmadığını belirtir:

“Ataç’ın bu sözleri ilmî bir tenkide dayanamayacak kadar ürüktür. Divan Edebiyatı Osmanlı medeniyetinin bir parçası ve aynasıdır. Bu medeniyet ve edebiyat iyi anlaşılır ve değerlendirilirse, bugün ve yarın için de tanınmaya değer kıymetleri ihtiva eder. Kendisini hissî reaksiyonlara kaptıran Ataç, bir zamanlar hayran olduğu Yahya Kemal’i yıkmak, gözden düşürmek için böyle yazmıştır. İnönü’ye yaranmak için öz Türkçeci olmuştur.”³³⁹ Burada öz Türkçeciliği savunan ve Divan Edebiyatı’nı değerersiz bulan Ataç’ın bu tavrının ilmî esaslara göre değil, şahsî çıkar ilişkilerine göre şekil aldığı söyleniyor. Divan Edebiyatı’nın bir medeniyetin ifade vasıtası olduğu ve yüksek bir edebî kıymeti bulunduğu ifade ediliyor.

Ömer Asım Aksoy Türk Dili Dergisinin ve öz Türkçeciliğin bir savunucusu konumundadır. Öz Türkçecilik akımına karşı olanlar karşılarında ilk önce onu bulurlar. Aksoy’un İkinci Dil Kongresi başlıklı yazısına Faruk K. Timurtaş “Bilgi” dergisinin temmuz ve ekim 1968 sayılarında cevap verir. Aksoy da Timurtaş’a cevap vermekte gecikmez. Aksoy, yönelttiği sorulara

³³⁸ Kıvanç DEMİR, “Öz Türkçe Üzerine”, Türk Dili Dergisi, Cilt:18, Sayı:204, s. 626-627

³³⁹ a.y., s.627

Timurtaş'ın cevap veremediğini söyler. Faruk K. Timurtaş "Bilgi" dergisindeki yazısında şöyle demiştir:

"Muarızlarımız bizi öz Türkçecilik ve dili özleştirmecilik düşmanı gibi göstermeye çalışıyorlar... Biz dilimizin fakirleşmeden millileşmesini ve sadeleşmesini, dilin kaidelerine aykırı olmayan yeni kelimelerle zenginleşmesini arzu ediyoruz."³⁴⁰

Aksoy, bu iddialarda bulunan şahsın yazılarında *arzu etmek*, *cereyan*, *istifade etmek*, *faaliyet göstermek*, *münakaşa*, *abes*, *iştigal* gibi Osmanlıca sözcükleri kullanmaması gerektiğini belirtir.

Derginin "Olaylar ve Gerçekler" bölümünde öz Türkçecilik hakkında yazılar yazan Kıvanç Demir öz Türkçe sözcükleri anlam ve yapı bakımından yanlış bulan Timurtaş'ın yanlışlığın sebebini açıklamadığını, ve ön yargılı davrandığını ifade eder. Bilgi Dergisi'nin ekim 1968 sayısında Timurtaş şöyle der:

"Bizim Arı- Türkçeciler bütün halkın bildiği kelimelere el atmışlardır. Milletin 'akl'ını beğenmeyip us diyorlar. 'Şeref'ine tecavüz edip 'onur'u onun yerine koymak istiyorlar. 'Hürriyet'ini kaldırıp özgürlük verme 'medeniyet' yerine uygarlık getirmek arzusundalar. Yeni olarak ileri sürdükleri kelimelerin yüzde sekseni bu kabil şeyler. Büyük bir kısmı uydurma. Ne dilin bünyesine uyuyor, ne de mefhum ve mana bakımından noksansız oluyor. Gramer şekli telaffuz, mana bakımından yanlış, çirkin ve zevksiz olan bu kelimeleri kullanmak öz Türkçecilik sayılıyor, ilerencilik (!) ve devrimcilik (!) zannediliyor."³⁴¹

³⁴⁰ Ömer Asım AKSOY, "Yorumlar", Türk Dili Dergisi, Cilt:19, Sayı:208, s. 568-569

³⁴¹ F. Kadri TİMURTAŞ, Bilgi dergisi, Ekim 1968, Sayı: 257

Kıvanç Demir, öz Türkçe kelimelerin yanlış olduğunu savunanların bunların yerine yeni ve güzel kelimeler koyamadığını belirterek F. K. Timurtaş'a cevap verir.

Faruk Timurtaş Atatürk'ün savunduğu ve uygulamaya koymak istediği akla ve realiteye uygun özleştiriciliğin bir tarafa bırakılmış olduğunu , Nurullah Ataç gibi çok aşırı ve muvazenesiz kimselerin ortaya attığı aşırı özleştiricilik (mutlak tasfiyecilik) yoluna gidildiğini ifade eder. Kıvanç Demir ise bu iddiaya bir kişinin Ataç'a muvazenesiz diyebilmesi için Türkçeyi sevmemesi gerektiğini, Ataç'ın Türk klasiklerinden biri durumuna geldiğini söyler.³⁴²

Son Havadis gazetesinin 18 Şubat 1969 tarihli sayısında Orhan Seyfi Orhon'un bir yazısı yayımlanır. Burada Orhon, kendisi ve arkadaşlarının Ziya Gökalp'ın Türkçeleştirme prensiplerine bağlı olduklarını, yeni bir dil uydurmaya çalışmadıklarını söyler. Yeni kelimeler türetip kullanmayı sanatkârlara, halkın dehasına bıraktıklarını ifade eder.

Orhan Seyfi Orhon'a cevap veren Ömer Asım Aksoy, Ziya Gökalp'ın Türkçeleştirme ilkelerinin zamanına göre ileri düşünceler olduğunu, ancak aradan elli beş sene gibi uzun bir süre geçtiğini söyleyerek "Bu düşüncelerin kimisi ayakta kimisi de eskimiştir" der.³⁴³

Emin Özdemir, öz Türkçeciliğe karşı çıkan Faruk K. Timurtaş'a verdiği cevapta ad köklerine gelen eklerin fiil köklerine getirilemeyeceği görüşünün yanlış olduğunu iddia eder:

"Dilimizde bir ekin hem ad hem de fiil köklerine gelebileceğini gösteren örnekler az değildir. Söz gelimi, gülümsemek fiilinde yer alan, *-mse* eki, ad soylu sözcüklere de gelmektedir. *Azımsamak*, *çoğumsamak*,

³⁴² Kıvanç DEMİR, "Öz Türkçe Üzerine", Türk Dili Dergisi, Cilt:19, Sayı:208, s. 631

³⁴³ Ömer Asım AKSOY, "Yorumlar", Türk Dili Dergisi, Cilt:20, Sayı:212, s. 117

küçümsemek, benimsemek örneklerinde olduğu gibi. Yine ad köklerine gelerek onlardan fiil türeten *-I* eki de böyledir: *İncelmek, kısalma, dirilmek, durulma, doğrulma, çoğalma, azalma* örneklerinde adlardan fiil türeten bu ek fiillerden de fiil türetir. Şu örneklerde olduğu gibi: *ezilmek, yazılmak, yıkılmak*. Bu birkaç örnek de gösteriyor ki kurallara bağlanmak, onları değişmez doğrular sanmak kişiyi yanıltabilir Bay Timurtaş.³⁴⁴

Bizim çalışmamıza konu olan yıllar arasında “radyo dili” etrafında birçok münakaşanın da olduğunu görmekteyiz. Bu bahsi ana çizgileriyle şöyle ele alabiliriz.

Öz Türkçecilik karşıtları TRT kurumları ve radyolarda kullanılan dilin halk tarafından anlaşılmadığını ileri sürerler. Ünlü bir hukuk profesörü olan H. Nail Kubalı, İstanbul’daki “Muallimler Birliği”nin düzenlediği “İkinci Dil Kongresi”ne gönderdiği bir mesajda Türkiye radyolarının dilinin anayasaya aykırı olduğunu ileri sürmüştür. Bu haberin basında yer aldığı günlerde Siyasal Bilgiler Fakültesi Halkoyu Araştırma Grubunca yapılan bir radyo anketinin sonuçları yayımlanmıştır. Bu halkoyu yoklamasına göre Türkiye radyoları anlaşılır bir Türkçe ile yayın yapmamaktadırlar. Türk Dili Dergisi bu haberlerin ışığı altında tanınmış profesörler arasında bir soruşturma açmış ve onlara şu soruları sormuştur:

- 1) Radyo dilini aşırı öz Türkçe sayıyor musunuz?
- 2) Radyonun şimdiki dilini Anayasa’ya aykırı görüyor musunuz?

Bu sorulara cevap veren Prof. Dr. Bülent Nuri Esen (A.Ü. Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi) halkın anlayamayacağı bir dil yaratma tarafı olmadığını belirterek şöyle devam eder:

³⁴⁴ Emin ÖZDEMİR, “Öz Türkçe Üzerine”, Türk Dili Dergisi, Cilt:20, Sayı:213 s. 283

“Halk dili sihirli kaynaklardan çıkar. Anlaşma ile kurulmaz. ‘Bilime yabancı öz Türkçecilik’ten Kubalı’nın anladığı budur, gibime gelir. Bilim dilinde yaratmak kolaydır. Halk dilinde öyle değil. Deneme yolu ile gündelik konuşma diline bazı sözler sokulabilirse de bunların yerleşmesi evlatlığa kabullerine bağlıdır...”

Yukarıdaki yorumlarım Kubalı’nın tanıdığım kişiliğine uygundur. Kubalı bir Atatürkçüdür. Atatürkçü sistemin içinde Türkçeye yer vermesini bilir. Ama bir yandan da, tıpkı benim gibi gençliğinde yazılar yayımlamış, şiirler yazmıştır. Yaşı bakımından da bu konuda biraz ‘muhafazakâr’dır. Kubalı’nın sözlerini bu yorumlar içinde değerlendirmek yerinde olur.”³⁴⁵

B. N. Esen, “Radyo dilini Anayasaya aykırı görüyor musunuz?” sorusuna şöyle cevap verir:

“Radyo yayınlarını Anayasa’ya aykırı bulmuyorum. Anayasa ‘Resmi dil Türkçedir.’ demiştir. Türk Dil Kurumu ‘Hangi dile Türkçe diyeceğiz?’ sorusunun karşılığını bulmak için uğraşan bir bilimsel araştırma ve inceleme kurumudur. Türk Dil Kurumunun çabaları Anayasa’nın ‘Türkçe’ dediği dili belirtmekte. Burada hareket noktası Anayasa’nın kendi metnidir. Radyo en az Anayasa kadar öz Türkçe ile haber ve havadis yayınları yapmak görevindedir.”³⁴⁶

Türk Dili Dergisinin sorduğu sorulara Prof. Dr. Bahri Savcı şöyle cevap verir:

“Tüm Türk dilinin sahibi olan halkın % 76,026’sı da radyo dilini yapma bulmadığına göre radyo dili bu örnek sayfalara, teşhis aracı olan bu kesite, niteliği gösteren bu işarete uygun demektir. Türk dilinin sahiplerinin söylediğinden bu çıkar. Radyo dilinin Anayasa’ya aykırılığını hukukça

³⁴⁵ Bülent Nuri ESEN, “Radyo Dili Üzerine”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 202 s. 415

³⁴⁶ a.y., s.416

saptamaya imkan olmadığına göre yargıda bulunmayı dilin sahibine bırakmaktan başka yolumuz kalmadı.”³⁴⁷

Rıdvan Çongur, son zamanlarda radyo dili üzerine bir çok tartışmanın çıktığını söyler. Bu tartışmaların çoğu öz Türkçe kelimeler ve değişen dil üzerinedir. Radyoculuğun aşağı yukarı Dil Devrimi ile yaşıt olduğunu ifade eden Rıdvan Çongur, buna rağmen radyo mikrofonlarında dil devriminin çok geç gerçekleştiği kanısındadır. Bugün radyo dilinin tartışılıyor olmasının sebebi de bu geç kalıştır.³⁴⁸

Radyo dili hakkında yer alan yazılar da aleyhte olanlarla lehte olanlar olmak üzere ikiye ayrılır. Dilde de muhafazakârlıktan yana olan Kubalı gibi isimler halihazırdaki radyo dilini anlaşılmaz, uydurukça olduğu için Anayasa'ya aykırı bulurken, bu dili savunup olumlu bulan isimlerin de yazılarına yer verilir. Birbirine zıt görüşleri ele alan bu yazıların muhteviyatının devrin entellektüelleri arasında yoğun bir biçimde tartışıldığını söyleyebiliriz.

Türk Dil Kurumu üyeleri ile öz Türkçeciliğe karşı olanlar arasındaki tartışmalar uzun bir süre devam etmiştir. Bu tartışmalarda bazen ölçünün aşıldığı ve hakarete varan sıfatların kullanıldığı gözlenmektedir. Öyle ki her iki taraf da teklif edilen veya uygulanmakta olan kelime örneklerinden en uç noktadakileri seçip birbirlerini suçlamışlardır. Burada bu hususta fikir beyan eden kimselerin de kendi içlerinde de zaman zaman tenakuza düştükleri söylenebilir.

Türk Dil Kurumu Dergisi de dildeki değişimin motor gücü olduğundan kendi yayın organında bu husustaki fikirleri etraflıca ele alması ve kendi tezine uygun olan yazılara ağırlıklı olarak yer vermesi tabiidir.

³⁴⁷ Bahri SAVCI, “Radyo Dili Üzerine”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 204 s. 596

³⁴⁸ H. Rıdvan ÇONGUR, “Radyolarda Söyleyiş Yanlışları”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 19, Sayı: 205 s.

1965-1970 yılları arasında dil konusundaki tartışmaları incelediğimiz bu bölümde, eleştirilerin büyük bir bölümünün yabancı kelimeler yerine getirilen öz Türkçe kelimeler üzerinde gerçekleştiğini görüyoruz. Aşırı öz Türkçecilik akımının karşısındakilerin yönelttikleri suçlamaları şöyle özetleyebiliriz:

1) Dilimizde işlek olmayan eklerle ses ve mana bakımından Türkçeye uymayan binlerce kelime uydurulmuştur. Ayrıca dilimize ait olmayan -sel, -sal gibi eklerle “öz Türkçe kelime türetiyoruz” iddiasında bulunanlar vardır.

2) Aşırı öz Türkçecilik hareketinin uydurduğu kelimeler gençlerin okuma, öğrenme, düşünme, eleştirme ve yaratma kabiliyetlerini kısırlaştırmakta, onların düşünce dünyasını daraltmaktadır.

3) Aşırı öz Türkçecilik taraftarları, Osmanlıca kelimelere düşmanlık ederek bize geçmişimizi unutturmak istemektedirler. Dilin bu kadar hızlı farklılaşması nesilleri birbirinden koparmış, baba oğlu anlayamaz hâle gelmiştir. Bu hareket tarihten gelen bağları kopararak, millî kültürümüzü unutturmak amacını taşır.

Öz Türkçecilik taraftarları ve Türk Dil Kurumu yönetimi bu suçlamalara her platformda cevap vererek haklılıklarını savunmuşlardır. İster TDK'nın özleştirme hareketine taraftar, isterse karşı taraf olsun bu makalelerin, bir orta yol bulunması, aşırılıkların törpülenmesi gibi hususlarda zemin hazırlayıcı, fikir açıcı ve zenginleştirici olduğu inkâr edilemez. Gramer, sözlük, kelimelerin etimolojisi, dilin yapısı, kelime türetme yolları gibi konularda da bu tartışmaların yapıcı ve yol açıcı olduğu kabul edilebilir.

B - Türk Dil Kurumunun Çalışmaları İle İlgili Eleştirel Yazılar

Dil devrimiyle hız kazanan dili sadeleştirme çalışmaları Türk Dil Kurumu tarafından yürütülmekte idi. İslâmi medeniyet dairesine girdiğimizden beri hızla dilimize girmiş bulunan Arapça ve Farsça kelimelerden Türkçe karşılığı bulunanlar atılıyor, yerlerine öz Türkçe kelimeler getiriliyordu. Kurumun teklif ettiği yeni kelimeler etrafında birçok tartışmalar yaşanıyor. Türk Dil Kurumuna yönelik eleştiriler ise gittikçe artıyordu. Kurum yetkilileri eleştirilere cevap vermek amacıyla 29 Mayıs 1965'te oy birliğiyle almış oldukları kararın bildirisini Türk Dili dergisinin 1965 yılı Haziran ve Temmuz sayılarında yayımladılar. Dönemin önemli tartışmalarına ışık tutması açısından bu bildiriye aynen aktarıyoruz:

“Türk Dil Kurumu, Dil Devriminin geniş ölçüde benimsendiği ve yayıldığı bu evrede her türlü yanlış anlamayı önlemek için bir bildiri yayımlamayı uygun bulmuştur.

Kurum'un ilkeleri, tüzüğünden, Kurultay kararlarından ve yayınlarından da anlaşılacağı üzere şöyle özetlenebilir:

1) Atatürk'ün hükümet organları dışında özel bir dernek olarak kurduğu ve özel bir dernek olarak yaşamasını vasiyetiyle sağladığı Türk Dil Kurumunun amacı dilimizin özleştirilmesi ve geliştirilmesidir.

2) Türk Dil Kurumu bu amaca iki yoldan varır: Devrimci anlayış, bilim yöntemlerini kullanma

3) Devrimci anlayış, dilimizi yabancı diller boyunduruğundan kurtarmak için, yaklaşık olarak yüz elli yıldan beri süregelen özleşme akımını hızlandırmayı gerektirir.

4) Dilin hızla arınması ve gelişmesi için ona kendi yapısına uygun olarak 'müdahale' edilebilir ve edilmelidir.

5) 'Dile müdahale etmemeli; onu zaman içinde kendi kendine gelişmeye bırakmalı' ilkesi doğru değildir. Dil doğal ve toplumsal bütün olaylar gibi 'müdahale' ile biçim alır. Bu durum, başka dillerde görüldüğü gibi dilimizin geçmişinde ve son otuz üç yıllık denememizde de görülür.

6) Devrimci çabamız, dilimizi hızla kendine yeter duruma götürmektedir. Ancak bunun da ne kadar kısa olursa olsun bir süresi olacaktır.

7) Türk Dil Kurumu yüzde yüz özleştirmeci değildir; ama bu bizi özleştirmeye doğru sürekli olarak yol almaktan alıkoymayacaktır.

8) 'Konuşma dilimize girmiş bugün herkesin anladığı yabancı sözcüklerin Türkçeleştirilmesi gerekmez' düşüncesi de yerinde değildir. Çünkü Türkçesini kullanmaya gereklilik duymadığımız yabancı bir sözcük, yarın bulacağımız Türkçesi karşısında pek yadırganır bir duruma düşebilir. Son yirmi otuz yıl içinde bunun birçok örnekleri görülmüştür.

9) Yabancı sözcükleri atmakla Türkçeyi yoksullaştıracağımız kanısı da yanlıştır. Uygun karşılığı bulunmayan hiçbir yabancı sözcük dilden çıkarılmamıştır; çıkarılamaz da.

10) Kurum dışında ve yurttaşlar arasında hızla gelişen bir özleştirme akımı vardır. Bir çok kimseler ortaya yeni yeni sözcükler aktarmaktadırlar. Bunların kimisi başarılıdır, tutunmaktadır. Kimisi de başarısızdır. Dil Kurumu'nu yermek isteyenler, başarısız olanları ona mal etmektedirler.

11) Başkalarının ortaya attığı sözcüklerden uygun olmayanların kullanılmaması için Dil Kurumu uyarma yapabilir. Ancak kimseye zorla bir iş yaptıramaz. Ortaya atılan sözcükler yaşama güçleri varsa yaşarlar.

12) Sözcüklerin güzelliği, çirkinliği üzerindeki ölçüler ve anlayışlar çok değişiktir. Son yargı dil duygusunun olacaktır.

13) Dil Kurumu “uydurmacı” değildir. Dili zenginleştirmek için şu bilimsel yollardan yararlanır: Halk ağzından derlemeler, eski metinlerden taramalar, türetmeler. Türetmeler dilimizin kök ve eklerinden, dil kurallarına ve dil duygusuna uygun olarak yapılır.

14) Özleştirmede terimler ve genel kültür dili öncelikle ele alınmıştır.

15) Türk Dil Kurumu yalnız Arapça ve Farsça sözlüklerin değil, bütün yabancı dillerden gelen sözcüklerin de karşısındadır.

16) Özleştirmeyi bizi birbirimizden ayırmak, birbirimizi anlamaz duruma getirmek için kullanılan zararlı bir yol diye göstermeye çalışanlar da vardır. Gerçek tam tersinedir: Özleştirme, ayırıcı değil birleştirici, Türk birliğini sağlayıcı bir nitelik taşır.

17) Türk Dil Kurumunun özleştirmeyi kendi çıkarları uğruna kullanmak isteyen “ideolojik” ve “siyasal” akımların hiç biriyle ilişkisi yoktur. Bundan sonra da olmayacaktır.”

Türk Dil Kurumu, kendisine yöneltilen suçlamalara yukarıdaki almış oldukları ortak kararlar ile bir nevi cevap vermiş ve bu yolla da kendisini savunmuş olur.

Ömer Asım Aksoy derginin “Yorumlar” kısmında Türk Dil Kurumu ve sadeleştirme çabalarını “uydurma kelimeler” diye tenkit edenlere cevap verir. “Dili birçok uydurma kelimelerle bozuyorlar” diyenlere, otuz üç yıl içinde dile giren yeni Türkçe sözcük sayısının sadece 1160 olduğunu söyler. Dilimizde gerçekleşen özleşmenin sebebinin yeni kelimelerden değil, toplumda oluşan dil bilincinden kaynaklandığını ifade eder:

“Toplumda bir bilinç uyanmıştır; kötü bir gelenek yıkılmıştır. Artık Türkçeleri bulunan kavramlar için yabancı sözcük kullanmak marifet sayılmamaktadır. Artık kimse *istimal*, *müşkil*, *malûmat*, *menus*, *tahrirat*, *ahzetmek* dememekte, dilimizde öteden beri bulunan *kullanma*, *güç*, *bilgi*, *alışılmış*, *yazı*, *almak* sözcüklerini yeğlemektedir. Yazı dilinin bu yolda kazandığı zaten bilinen Türkçe sözcükler, yeni türetilenlerin çok üstündedir.”³⁴⁹

Ömer Asım Aksoy, bir bakıma Türk Dil kurumu sözcüsü ve öz Türkçecilerin savunucusu konumundadır. Kendilerine yöneltilen hemen her tenkide o cevap verir:

“Bir dergide çıkan şu sözleri okuyunuz: ‘Sokak adamının oyu ile yönetilen ve uydurmacılıkla köylü ağzından başka bir kaynağı bulunmayan bir kurumun fiziksel’ler, kimyasal’lar, organizasyon’lar, rehabilitasyon’lar, olanak’lar ve yetenek’lerle dil egemenliğini yok edici davranışları...’

Bu satırlarla şu gerçekleri karşılaştırınız: Dil Kurumunu yönetmek üzere iki yıl önceki kurultayın seçtiği 35 kişinin 16’sı Ankara ve İstanbul Üniversitelerinin ve çoğu dil, edebiyat fakültelerinin profesör ve doçentleridir. 11’i yüksek okul ve liselerin eserler yazmış, ad kazanmış Türkçe ve edebiyat öğretmenleridir. 6’sı tanınmış şair, romancı, oyun yazarı, eleştiricidir. Biri

³⁴⁹ Ömer Asım AKSOY, “Yorumlar”, Türk Dili Dergisi, Cilt:14, Sayı:167, s. 730

sözlükleriyle ün almış dilci, biri hesap işleri uzmanıdır. Resmî bir dil akademisi de kurulsaydı üyelerine ancak bu kıratla insanlar seçilebilirdi.”³⁵⁰

Türk Dil Kurumunun amacı dilimizi özleştirmek ve geliştirmektir:

“Çeşitli nedenlerle Dil Kurumunu kötülemek isteyenler, onun yalnız özleştiricilik ya da devrimcilik görevi üzerinde duruyorlar. Özleştiriciliği ‘dili yoksullaştırmak’, devrimciliği de ‘bilime sırt çevirmek’ gibi göstermeye çalışıyorlar. Oysa ‘dili zenginleştirmek’ ve bunu ‘bilimsel yolu izleyerek yapmak’, kurumun temel ilkelerindedir. Dil Kurumu bu ilkelerin gerektirdiği işler olarak dilimizin gelişmesine yardım edecek kaynakları araştırmakta, dil hazinelerimizi bulup ortaya koymakta, dilimizin çeşitli konuları üzerine bilimsel incelemeler ve araştırmalar yapmaktadır.”³⁵¹

Agâh Sırrı Levend, Ulus gazetesindeki yazısında Türk Dil Kurumunun XI. Kurultayı sebebiyle bu Kurumun hangi çizgide ilerlediğine dair bilgiler verir:

“Türk Dil Kurumu ülkücü bir dernek olduğu için onun kurultaylarında daha başka bir canlılık ve özellik göze çarpar. Dil Kurumu üyeleri belirli bir amacı belirleyen ve bu amacı gerçekleştirmek yolunda sözle ve yazıyla durmadan çalışan bilim, sanat ve meslek adamı oldukları için, her dönemde amaca yaklaşımda harcanan çaba ve elde edilen başarı derecesi, bu canlılığı yaratan başlıca nedenlerdendir.

Dil Kurumunun çevrede topladığı sevgi ve güven yanında zaman zaman yersiz taşlamalara uğraması da bu canlılığın nedenleri arasındadır. Üyeler ulusal duygularla benimsedikleri davanın, çirkin itiraflarla baltalanması

³⁵⁰ Ömer Asım AKSOY, “Yorumlar”, Türk Dili Dergisi, Cilt:14, Sayı:168, s. 680

³⁵¹ Ömer Asım AKSOY, “Yorumlar”, Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı:169, s. 18

karşısında elbet haklı olarak sinirlenecekler, ülküye daha canlı ve daha sıkı bağlanmak gereğini duyacaklardır.”³⁵²

Agâh Sırrı Levend, yukarıda verilen bilgilere ilâveten Türk Dil Kurumunun amaçlarına değinir:

“Milliyetçi olan önce dilinin bağımsızlığını öngörür; Türkçenin kendi yapısı ve öz kuralları içinde gelişerek, çağdaş bilim, sanat ve teknik kavramlarını karşılayacak bir zenginliğe erişmesini ister.

...Dil Kurumu, amacında belirttiği gibi devrimci bir anlayışla ama bilim yöntemleriyle çalışarak ulusal görevini yerine getirecek, genç kuşaklara milliyetçiliğin ilk koşulu olan dil bilincini aşılacak, onlardan kelimeleri bilerek ve anlamlarını kavrayarak kullanmalarını isteyecektir.

...Amaç öz Türkçedir. Bu amaca hemen varmak isteyenler bulunduğu gibi, daha iyisini daha güzelini arayarak ve bulmaya çalışarak dikkatle yürüyenler de vardır.”³⁵³ Bu amacın; genç kuşaklarda ana dil şuuru uyandırmak ve Türkçenin ilim, sanat ve teknik alanda gelişmiş bir dil hüviyeti kazanmasına yardımcı olmak şeklinde belirtildiğini görürüz. Bu amacı gerçekleştirmek konusunda ileri sürülen fikirler, teklif ve tavsiye edilen usüller farklı olsa da gaye birdir. Biz, İngilizce, Fransızca gibi dillerin geçmişinde de buna benzer durumların ve çatışmaların yaşandığını görürüz.

Netice olarak, bu değişik görüş ve anlayışların zaman içinde durularak belirli bir mecrada akışı sağladığı ve yapıcı olduğu söylenebilir.

Yine aynı sayfada A. Sırrı Levend, Türk Dil Kurumuna yönelik suçlamalara cevap verir:

³⁵² Agâh Sırrı LEVEND, “Türk Dil Kurumunun XI. Kurultayı”, Ulus, 8 Temmuz 1966

³⁵³ Agâh Sırrı LEVEND, “Türk Dil Kurumunun Suçu”, Ulus, 11 Temmuz 1966

“Dil Devrimini açan Atatürk, bu derneği kurarken istemişti ki, Arap ve Fars dillerinin etkisi altında 900 yıldan beri yanlış yolda işlene işlene kaynağından uzaklaştırılmış, aydınların bile anlayamayacağı hale getirilmiş olan ana dilimiz, yabancı dillerin salgınından kurtularak bağımsızlığa kavuşsun. Bütün yurttaşların severek, anlayarak kullanacağı ulusal dil haline gelsin.”³⁵⁴

Yazının devamında beğenmediğimiz kelimeler için telaşa gerek olmadığı, kim hangi kelimeyi kullanırsa kullansın, beğenilen kelimelerin tutulacağı, beğenilmeyenlerin de unutulup gideceğini ifade eden Agâh Sırrı Levend, tasfiyecilerin var olduğunu fakat Türk Dil Kurumu’nun tasfiyeci olmadığını söyler.

“Hem öz Türkçe bir umacı değildir; hele Kurum ‘tasfiyeci’ hiç değildir; korkmayın. Dilden yabancı asıllı bütün kelimeleri çıkartmak, belki birkaç kişi için bir istek, hatta bir ülkü olabilir. Ama Türk Dil Kurumunun tutumu bu değildir.”³⁵⁵

Türk Dil Kurumuna yönelik eleştirilerin ardı arkası kesilmemektedir. Kurumun teklif ettiği yeni sözcükleri kastederek:

“Bu kelimeler Türk dilini bozmak, dejenere etmek isteyen yerli komünistlerin uydurmasıdır...Bu taktik kızıl Rus taktiğidir, yahut kültür bolşevizminin eseridir... Yerli kızılıklar bu eserleri yaymaya çalışırlar, çünkü böyle emir almışlardır. TRT’de yuvalanan komososyalistler, Dil Kurumu’na yerleştirilen solaklar, bu uydurmaları yaymayı vazife edinmişlerdir. Çünkü rublelere hak kazanmak lâzımdır.”³⁵⁶ şeklinde ağır saldırılara girişenler vardır.

³⁵⁴ Agâh Sırrı LEVEND, “Türk Dil Kurumunun Suçu”, Ulus, 11 Temmuz 1966

³⁵⁵ Agâh Sırrı LEVEND, “Türk Dil Kurumunun Suçu”, Ulus, 11 Temmuz 1966

³⁵⁶ Yeni İstanbul, 14 Nisan 1966

Yine sık rastlanan eleştirilerden bir tanesi de uydurma kelimelerle ilgilidir. Halk arasında yaşayan kelimelerin dilden atılıp yerine çirkin ve mesnetsiz kelimeler getirildiğini iddia edenlere Agâh Sırrı Levend karşılık verir:

“Çok tekrarlanan bir söz de uydurmacılıktır. Türkçemiz henüz yabancı dillerin salgınından büsbütün kurtulmamıştır. Dilimizde hala ağırlığını duyuran Osmanlıca kırmaları kelimeler bulunduğu gibi, dilimize Batı’dan da yabancı kelimeler durmadan sızmaktadır. Bunları hemen bulacağımız karşılıklarla önlemezsek, Türkçe çok geçmeden yine soysuzlaşır; dilimiz yeniden yakınma konusu olur. Bu bakımdan yeni kelimeler yaratmak zorundayız.”³⁵⁷

Türk Dil Kurumu’na karşılık “Dil Akademisi” kurulması zaman zaman gündeme gelmiştir. Bu akademinin kurulmasına dair düşünceler 1968 yılında da dile getirilmiştir. Türk Dil Kurumu üyeleri böyle bir akademiye gerek olmadığını çeşitli yazılarında belirtirler. Âgâh Sırrı Levend, kurulması düşünülen akademinin dil konusundaki tutumunun ne olacağını sormaktadır. Levend, Dil Akademisi’nin öz Türkçecilik akımını yavaşlatacağı görüşündedir. Buna rağmen TDK’nın Osmanlıcaya dönmeyecek bir akademiye yardımcı olmayı her zaman bir görev sayacağını belirtir.³⁵⁸

Agâh Sırrı Levend, “Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Evreleri” adlı eserinde, oluşturulması plânlanan akademinin Dil ve Tarih kurumlarını da içine alacak şekilde kurulacağını belirterek buna karşı olduklarını ifade eder. Çünkü A. Sırrı Levend’e göre Atatürk’ün kurduğu Türk Dil ve Tarih Kurumları ortadan kaldırılmış olacaktı. (s.491-492) Türk yurdu dergisinde Ahmet Temir imzasıyla çıkan yazıda, “Türk Bilimler Akademisi” kurulması hakkında bir rapor hazırlandığı, sonra da bu raporun kanun tasarısı haline getirildiği bildirilmekteydi.

³⁵⁷ Agâh Sırrı LEVEND, “Neler Dediler? Neler Diyorlar?”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 16, Sayı: 181, s. 3

³⁵⁸ Agâh Sırrı LEVEND, “Akademi Üzerine?”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 17, Sayı: 197, s. 563

Ömer Asım Aksoy da, kurulacak akademinin kimsenin etkisi altında bulunmayan bağımsız, özerk bir kuruluş olması, üyelerin seçiminin de her türlü kaygıları önleyecek bir usule bağlanması gerektiğini söyler.³⁵⁹

Muallimler Birliği'nin düzenlediği İkinci Dil Kongresinde dil işinde halka ve ilme dayanmak gerektiği belirtilir. Dil Kurumu, ilmî bir teşekkül olmadığı için ondan bir şey beklemenin manasız olduğu vurgulanır. Buna karşılık Ömer Asım Aksoy, dil işinde halka ve ilme dayanmanın Dil Kurumu'nun ana yöntemleri olduğunu söyler. Bilim metodlarıyla çalışmanın kurumun tüzüğünde yer aldığını ifade eder. Aksoy, bu ithamlarda bulunanların dilimizin kurtarılması ve geliştirilmesi yolunda ne yaptıklarını sorar:

“Biz halk ağzından derlemeler yaparak cilt cilt derleme sözlükleri çıkardık. Bu alanda onların bir çabası görüldü mü? Biz, ilme dayanarak eski metinlerimizi tarayıp cilt cilt tarama sözlükleri ortaya koyduk. Onların bu konuda bir çalışması oldu mu? Timurtaş Ali Şir Nevai için ancak 12 sayfalık bir inceleme yapabildi. Biz Ali Şir Nevaî'yi Agâh Sırrı Levend'in dev himmetiyle 4 ciltte 1450 sayfa ile bilim dünyasına sunduk.”³⁶⁰

Aksoy, Türk Dil Kurumunun toplumda ana dilini sevme bilincini uyarmış olduğunu belirterek, “Son yıllarda dilimizde görülen gelişme ve özleşmenin baş etkeni budur.” der. Dil devrimimize kadar bir kavramı Arapça, Farsça sözcüklerle anlatmak, yazı dilinin vazgeçilmez koşulu sayılırken, şimdi yazıda başarı göstermek için bunların Türkçelerini kullanmak gerekli görülmektedir.³⁶¹

³⁵⁹ Ömer Asım AKSOY, “Yorumlar”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 17, Sayı: 197, s. 577

³⁶⁰ Ömer Asım AKSOY, “Yorumlar”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 201, s. 240

³⁶¹ Ömer Asım AKSOY, “Yorumlar”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 204, s. 568

Dil Devrimiyle bilinçli bir şekilde devam eden sadeleşme hareketinin odağı Türk Dil Kurumu'dur. Kurulduğu 1932'den bu yana pek çok ilmî eser yayımlamış olan Kurum, özellikle yabancı kelimeler yerine oluşturulan Türkçe kelimeler noktasında eleştirilere maruz kalmıştır. Bu eleştirilere çeşitli gazete ve dergilerde özellikle de Türk Dili dergisinde cevap verilmiştir. Aşırı öz Türkçeciliğin dilimizi kısırlaştırdığı ve yabancı kelimelerin yerine konulan karşılıkların uydurukça ve mesnetsiz olduğu en çok dile getirilen iddialar arasındadır. Bu iddialara karşılık verenlerden en önde gelenler Ömer Asım Aksoy, ve Agâh Sırrı Levend'dir.

Türk Dil Kurumunun desteklediği öz Türkçecilik akımının dili yoksullaştırdığını, ses, şekil ve mana bakımından Türkçeye uymayan yeni kelimeler getirdiğini, bunları da devlet desteğiyle halka öğretmeye çalıştığını iddia edenler; Türk Dil Kurumuna alternatif olarak bir akademi kurma çabası içine girerler. Ancak bu çabaların başarıya ulaşamadığını söyleyebiliriz.

C. Eserlerle İlgili Eleştirel Yazılar

İncelediğimiz ciltler içerisinde, bir kitap ya da ilmî bir makalenin ele alınıp değerlendirildiği yaklaşık yirmi beş eleştiri yazısı vardır. Derginin her bir sayısında ortalama üç ya da dört eserin değerlendirildiği görülür.

Ağırlıklı olarak edebiyat tarihimize, romanlara ve dilimizin geçirmiş olduğu aşamalara ışık tutacak inceleme eserlerin üzerinde durulur. Bu eserler şu şekilde gruplandırılabilir: Edebî eserler, sözlük çalışmaları, bibliyografik çalışmalar, derlemeler, dergilerin özel sayıları, dil bilgisi kitapları ve ansiklopedik çalışmalar.

Agâh Sırrı Levend, Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın "Deli Filozof" adlı romanının eleştirisini yaptığı yazısında, Deli Filozof'un kişiliğini tanımladıktan sonra romanın olay örgüsünü anlatır. A. Sırrı Levend, Gürpınar'ın bütün eserlerinde kişileri konuşturmada, tipleri yaratmada, olayları sıralayıp

canlandırmada gösterdiği başarıyı bu eserinde de sergilediğini belirterek yazısını bitirir.

Satı Erişenler, Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın "Nimetşinas" adlı romanını incelemiştir. Nimetşinas, bir aşk romanıdır. Evli bir gencin yakın çevresinde yaşayan, çok güzel, genç ve iyi eğitilmiş bir kıza karşı duyduğu karşılık görmeyen aşkı anlatır. Satı Erişenler'e göre "Romancımızın bütün eserlerinde kısa da sürse iki yönlü, karşılıklı aşklar, üçgenler, dörtgenler çizen aşklar vardır. Ama Nimetşinas'ta tek bir aşk, o da karşılıksız yalın bir aşk anlatılmıştır." (Sayı: 166, s. 678)

Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın diğer bir eseri olan "Şıpsevdi" yine Satı Erişenler tarafından değerlendirilmiştir. Hüseyin Rahmi Gürpınar, "Şıpsevdi"nin önsözünde, romanın kahramanı "Meftun" gibileri ilim ve fazilet sahibi olmadan Fransızca konuşan, modada tek kalmaya hevesli bir zamane delisi olarak tanımlar. Bu eserin, "Araba Sevdası", "Felatun Bey'le Rakım Efendi" ve "Efruz Bey" adlı kalem tecrübeleriyle aynı paralelde bir eser olduğunu, yanlış batılılaşmayı tenkit ettiğini ifade edebiliriz.

Yazar, Hüseyin Rahmi Gürpınar "Mürebbiye" adlı romanında, ahlâken düşkün bir mürebbiyenin evdeki bütün erkekleri elde ederek onlardan para sızdırmasını anlatır. Bilindiği üzere küçük çocuklara Fransızca öğretmek ve eğitim vermek için o dönemin belli çevrelerinde Fransa'dan gelen hanımlar kullanılırdı. Aslında Fransızca bilmekten başka hiçbir eğitici ve şahsî vasfı olmayan bu hanımlar, katıldıkları ailelerde çeşitli problemlere sebep olmuşlardır. O devrin başında ve daha sonraki yıllarda bu mürebbiye tiplerleriyle ilgili pek çok tenkit yazısına rastlarız. Gürpınar'ın bu romanı da bu konuya mizahî ve eleştirel bir bakış açısıyla yaklaşır.

Satı Erişenler, Mürebbiye romanının, Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın çıraklık dönemi eseri olduğunu ifade ederek yapı ve muhteva itibariyle olgun bir eser olmadığını söyler.

Hikmet Dizdaroğlu, Refik Halit Karay'ın "Minelbab İlelmihrab" adlı eserini inceler. Refik Halit Karay, bir zamanlar "Muhallifler" safında yer alarak Hürriyet ve İtilaf Fırkasının önde gelenleri arasına katılarak, Damat Ferit Paşa'nın güvenini kazanmış, Millî Mücadelenin karşısına çıkarak yurt dışına kaçmış, sonunda anayurda dönüp bir edebiyat adamı kimliği ile hayata gözlerini kapamış bir yazardır. "Minelbab İlelmihrab" Refik Halit Karay'ın politika hayatına ilişkin anılarını anlatır.

Hikmet Dizdaroğlu, Olcay Önertoy'un hazırladığı "Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Romancılığı" hakkındaki çalışmasını konu edinir. Dizdaroğlu, adı geçen çalışmadaki eksik bulduğu yönleri sayarak, Uşaklıgil'in kişiliği ve eserlerini bütünüyle kapsayan bir monografi hazırlanmasını hâlâ beklediklerini dile getirir.

Hikmet Dizdaroğlu'nun bir başka yazısı da Sodom ve Gomore adlı roman üzerinedir. Yakup Kadri Karaosmanoğlu'na ait olan bu eser mütareke ve işgal yıllarının İstanbul'unu anlatır. H. Dizdaroğlu, Karaosmanoğlu'nun eserlerinin Türk toplumunun Tanzimattan günümüze değin siyasî ve sosyal panoramasını yansıttığını belirtir. Sodom ve Gomore, gerçekçi roman anlayışının verimidir:

"Romanın konusunu özümlemeye çalışırsanız, sabun köpüğü gibi uçup gider. Çünkü vakalarla örölü olaylar zinciri yoktur. Romanda gerçi birçok kişileri ve onların yan yana giden serüvenlerini bulmaktayız. Ancak, romancının amacı toplumla bağlantılarını koparmış, halktan uzaklaşmış kişilerin tiksinti veren serüvenlerini anlatmak değildir. Onlar birer vesiledir ve belli bir zümrenin temsilcileridir. Romancının asıl dileği, onlar aracılığı ile Mütareke yılları İstanbul'unun iç yüzünü, siyasî tarihimizin bir döneminin bir köşeciğini aydınlatmaktır."³⁶²

³⁶² Hikmet DİZDAROĞLU, "Sodom ve Gomore", Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı: 179, s. 1031

Türk Dili dergisinin 183. sayısında Hikmet Dizdaroğlu, Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun bir başka romanını değerlendirir: Hüküm Gecesi. Roman 1908-1911 yılları arasındaki olayları kapsamına almaktadır. Burada İttihat ve Terakki Fırkası'nın egemen olduğu dönemin bir muhalif gazeteci gözüyle eleştirisi anlatılmaktadır.

Hikmet Dizdaroğlu, bu romanda siyasetin ağır bastığını söyleyerek; yazarın, tarihe karışmış bir çağın politik olaylarını, eserin ana örgüsü ile kaynaştırmayı başardığını ifade eder.

Dizdaroğlu'na göre, Hüküm Gecesi'nin başlıca özelliklerinden biri, “basın, sanat, düşünce ve siyaset alanlarındaki gerçek kişileri gerçek olaylar içinde ele alarak hayalî roman kişileriyle” karşılaştırmasıdır. Romancı bunu “röportaj türünü ilk kez romana uygulama” saymaktadır.

Hikmet Dizdaroğlu, Şemsettin Sami'ye ait olan “Taaşuk-ı Talat ve Fitnat” adlı romanı Türk edebiyatının ilk romanı kabul eder. Yazarın romantik akımın etkisinde olan bu romanı, türünün bizdeki ilk örneği olması hasebiyle başarılı bulunduğunu söyleyebiliriz:

“Şemsettin Sami, kişileri tanıtmada ve karakterleri belirtmede oldukça başarı göstermiştir. Romanın kişileri karşımıza çıktıkça, onları tanımayı, portrelerini çizmeyi ihmal etmiyor.”³⁶³

Muzaffer Uyguner, Sait Faik Abasıyanık'ın kitaplarında dil devrimine uyularak kullanılan yeni kelimeleri incelemiş ve onun eserlerinde yeni sözcüklere fazla yer vermediğini görmüştür. Fakat Abasıyanık, dile yerleşen yeni kelimeleri eserlerinde kullanmıştır.

³⁶³ Hikmet DİZDAROĞLU, “İlk Romanımız”, Türk Dili Dergisi, Cilt:16, Sayı: 187, s. 492

Anton Çehov, kendisini iyi bir hikâyeci saymasına karşın başarısız bir oyun yazarı olarak görür. Onun dramatik biçimde giriştiği evrim, kendisinden sonraki kuşakları etkilemiş ve yepyeni bir tiyatro geleneği yaratılmıştır. Özdemir Nutku, Çehov'un üslubu hakkında bilgi verdikten sonra onun "Martı" adlı tiyatro oyununu ele alır. Rus yazar, oyununun sergilenmesi konusunda çekingen davrandığı halde, oyun oynandıktan sonra kapalı gişe sergilenmeye devam etmiştir.

Kemal Tahir'in "Devlet Ana" adlı romanını değerlendiren yazısında Behçet Kemal Çağlar, bu eseri Türk masalından, Türk destanından gerçek Türk romanına geçiş olarak nitelendirir:

"...Kayı Türklerinin Ertuğrul, Osman ve Orhan ismindeki üç bey idaresinde nasıl yeni, nasıl köklü bir devletin temellerini attığını göz önüne koyan, akla kabul ettiren ve gönüle sindiren bir roman... Kahramanlarını o devre uygun Dede Korkut masallarına paralel bir dille konuşturan bir eser. Bu birliği yuğurmakta ve işletmekte büyük yararlılıkları olan Âhileri, ermişleri, yiğitleri pırıl pırıl sayfalarının passız aynasında okura bütün alımlılıklarıyla seyrettiren bir roman. Yapraklarında en eski yiğitlik türkülerimizin, en eski cenk naralarımızın, en köklü atasözlerimizin çok güzel, çok sırasında serpiştirilmiş olduğu bir kıvrak, bir yerli eser. Artık ne Fransız, ne Rus, ne Amerikan etkisi! Katkısız bir yenilik!"³⁶⁴ Behçet Kemal Çağlar, yıllardır beklediğimiz Türk romancısı olarak nitelediği Kemal Tahir'i selamlayarak yazısına son verir.

Hikmet Dizdaroğlu, Samim Kocagöz'ün "Yağmurdaki Kız" adlı hikâye kitabının eleştirisini yaparken; yazarın hikâyelerin dışında kaldığını, hikâyenin gidişini ne engellediğini ne de etkilediğini belirtir.

³⁶⁴ Behçet Kemal ÇAĞLAR, "Türk Destanından, Türk Romanından Çağdaş Romana", Türk Dili Dergisi, Cilt:18, Sayı: 199, s.21-23

Halide Edip Adivar'ın Kenan Çobanları adını verdiği opera sayılabilecek eserini değerlendiren Baha Dürder, bu kalem tecrübesinin konusu hakkında bilgi vermiştir.

Agâh Sırrı Levend, İslâmiyetin kabulünden sonra Türk edebiyatının ilk büyük eseri olarak kabul edilen Kutadgu Bilig üzerinde durmuştur. Eserin biçimi ve konusu hakkında bilgi veren yazar, Yusuf Has Hacip'in bir bilgin olduğu kadar Türk toplumunun kalkınmasını, mutluluk içinde ilerleyip yükselmesini isteyen bir ülkücü olduğunu ifade etmiştir.

Hikmet Dizdaroğlu, Irak Türkmenlerinden olan Ata Terzibaşı'nın, "Kerkük Şairleri" adlı kitabı dolayısıyla bir yazı yazmıştır. Burada Ata Terzibaşı'nın amacı Kerküklü şairleri tanıtmak ve eserlerinden örnekler vermektir. Hikmet Dizdaroğlu'nun bu kitap ile ilgili düşünceleri şöyledir:

"Yirmi üç ozandan seçilen örnekleri okuduktan sonra, yazarın birinci sınıf dediklerinin bile, bizim Divan ozanlarımızın silik birer kopyacısı durumunda oldukları kanısına varıyoruz. Irak'ta ve Kerkük bölgesinde yaşayan Türklerin, gerçek şiir yeteneğini yansıtmaktan uzaktırlar. İstanbul'dan, yani Divan şiirinin merkezinden uzak bulunmaları ve gelişmiş bir kültür çevresi içinde yetişmemiş bulunmaları doğurmuştur bu sonucu."³⁶⁵

Hikmet Dizdaroğlu, Yahya Kemal'e ait olan "Siyasi ve Edebî Portreler" adlı kitap hakkındaki görüşlerini dile getirmiştir. Ona göre kitabın tek eksikliği duygusal yönüdür. Yazar sevip sevmediği kişileri açıkça belirtmekte ve okuyucuyu etkilemektedir. Kitapta yirmi portre bulunmaktadır: Abdülhak Hamit, Tevfik Fikret, Ziya Gökalp, Süleyman Nazif, Halide Edip, Yakup Kadri, Ruşen Eşref, Yusuf Akçura... isimlerden bazılarıdır.

³⁶⁵ Hikmet DİZDAROĞLU, "Kerkük Şairleri", Türk Dili Dergisi, Cilt:19, Sayı: 210, s.791

Sait Faik'in eserlerinde "yöresel ağızların izleri" konusunu inceleyen Muzaffer Uyguner, yazarın hikâyelerindeki ağız özelliklerini bize aktarır.

Bu yazılar; Türk edebiyatının önemli isimlerinin eserlerinin daha iyi anlaşılabilmesi, yeni çıkan kitapların tanıtılması, ilk kitaplarını çıkartan yazarların ve şairlerin, korkutmadan eleştirilerek daha sağlam adım atmalarının sağlanması maksadıyla kaleme alınmıştır.

Bir başka amaç da, tercüme edilen yazılar münasebetiyle yabancı edebiyatların seçkin isimlerinin tanıtılmasıdır. Bu şekilde, okurlara yabancı edebiyatlar ve edipler hakkında bilgi verilmiştir.

Sonuç olarak, kitaplar üzerindeki bu değerlendirme yazılarının birçoğunun genel özelliğinin ciddî bir tenkit yazısı olmaktan çok bir tanıtım yazısı mahiyeti taşıdığını söyleyebiliriz.

D- Şair ve Yazarlarla ilgili Eleştirel Yazılar

Türk Dili dergisinde şair ve yazarlarla ilgili olarak yaklaşık altmış yazı yayımlanmıştır. Bu yazılardan bir kısmı Türkçe konusundaki eserleriyle bilinen Ali Şir Nevai hakkındadır. Diğer bir kısmı ise edebiyatımızın meşhur şair ve yazarlarını ele alır. Ayrıca az da olsa Batı edebiyatı sanatkârlarını anlatan yazılar da bulunmaktadır.

Suut Kemal Yetkin, Fransız şiir akımlarını izleyen, onları bizim şiire uygulamaya çalışan İlhan Berk'in "Bizim bir şiirimiz yoktur. Bizim siyasamız, ekonomimiz, Batının yanına konulacak bir uygarlığımız yoktur diyebiliyoruz da bir şiirimiz, bir yazınımız yoktur diyemiyoruz. Bizim bir şiirimiz yoktur. Çünkü halkımıza bir geçmiş bulamamışız, Batının geçmişini kendimize halkımıza geçmiş edinmeye kalkışmışız." diyen sözlerine sert bir şekilde

karşılık verir. Bizim şiirimizi savunmakla kalmaz, insanî değerlerimiz, kültür ve sanat faaliyetlerimizle kültür ve medeniyete, dünyaya kattığımız zenginlikten bahseder.

“Bizim şiirimiz de vardır düz yazımız da... Bu ulusun Dünya uygarlığına kattığı kültür, sanat ve insanlık değerleri ortada iken, Batılılar bile yazdıkları çeşitli eserlerle hayranlıklarını açıklarken insan nasıl bu dille konuşabilir! Böyle konuşanlar ancak köksüzler, nereye kök salacağını bilmeyenlerdir.”³⁶⁶ görüşünü taşıyan Suut Kemal Yetkin, İlhan Berk’e yarım yamalak bildiği Batı geçmişini bir yana koyarak biraz da kendi geçmişine dönmesini öğütler.

Konur Ertop, Halit Ziya’nın roman anlayışına değindiği yazısında, yazarın kişilikleri daha geniş çizgileriyle tanıtmak, olayların derinliğine girmek için romanda bir takım ayrıntılara yer vermeyi gerekli saydığını belirtir. Halit Ziya, ruh durumlarının çözümlenmesi için ayrıntılara yer vermenin kaçınılmazlığına işaret eder. Bunun için de kahramanları en ince yönlerine kadar tanıtmak gerekir. Konur Ertop, yazının devamında Halit Ziya’nın gerçekçi bir roman anlayışını savunduğunu, gerçekçileri romantiklere yeğ tuttuğunu belirtir.

Muzaffer Uyguner, “Sait Faik’in Hikâyelerinde Adapazarı” başlıklı yazısında, çocukluğunun büyük bir bölümü Adapazarı’nda geçmiş olan yazarın, yaşadığı yeri eserlerinde yansıttığı çeşitli örneklerle anlatır.

Muzaffer Uyguner, Sait Faik Abasıyanık’ın eserlerinde kullandığı atasözleri ve deyimleri tespit ederek yaptığı araştırmayı derginin 176. sayısında yayımlamıştır.

³⁶⁶ Suut Kemal YETKİN, “Olumsuz Bir Davranış”, Türk Dili Dergisi, Cilt:14, Sayı: 162, s.365-367

Tahsin Saraç, 13 yaşında şiir yazmaya başlayan Anna de Noailles'in şiir anlayışını konu edinir. Şairdeki egemen konulardan biri, çocukluk ve çocukluk yıllarına duyulan özlemdir. Bunun yanında sair şiirlerinde doğa, güneş sevgisi, ölüm gibi konuları işlemiştir.

“Ataç'tan Sonra” adlı yazıda Mehmet Salihoğlu, Ataç'ın bize sağlam bir dili olmayanın, sağlam bir düzeninin de olamayacağını gösterdiğini söyler. Nurullah Ataç, tek bir dünya görüşüne bağlı kalmamış, özgür bir düşünce adamı olarak yeni görüş açıları getirmiştir.

Konur Ertop, Nurullah Ataç'ın çevirmenlik yönü üzerinde durduğu yazısında onun “çeviri” anlayışını açıklar. Ataç'a göre çeviri “bir dilde düşünülmüş bir şeyi bir dilde tekrar düşünmek”, “bir hissi ilk ifade edildikleri dilden başka bir dilde ifade edebilmek.”³⁶⁷ tir.

Bu tanımlardan anlaşıldığına göre Ataç, çeviriyi bir anlatının başka bir dile kelime kelime taşınmasından çok; başka bir dilin kendi olanakları içinde yeniden yaratılması olarak düşünmektedir. Çeviri yaparken bir cümledeki kelimelerin değil bütün cümlenin karşılığını aramak gerekir. Çevirmen deyiş güzelliğini korumak için, çevirdiği eseri kendi dilinin söz dizimine, kendi dilindeki anlatım olanaklarına uyduracaktır.

Konur Ertop, Ataç'ın çeviriyi edebiyatın en güçlü türlerinden biri saydığını belirterek, çevirmenin de çeviriye kişiliğinin damgasını vurduğunu ifade eder.

Hikmet Dizdaroğlu, ölümünün 13. yıl dönümü münasebetiyle Memduh Şevket Esendal'ın hikâyeciliği hakkındaki yazısında, Esendal'ın eserlerindeki şahısların yumuşak huylu ve uysal olduklarını belirtir. O, küçük insanların, orta halli kişilerin, küçük memurların, emeklilerin, esnafın, ev

³⁶⁷ Nurullah ATAÇ, “Tercüme Dair Notlar”, Ulus, 4.10.1940

kadınlarının hikâyecisidir. Hikmet Dizdaroğlu'na göre, Esendal'ın asıl başarısı “hikâye etme” sanatında kendini gösterir.

Memduh Şevket Esendal, sanatçıyı iki gruba ayırır: Topluma öncülük edenler, toplumun ardından gidenler. O kendisini ikinci grupta sayar. H. Dizdaroğlu, yazısının devamında Esendal'ın yazı dili ile konuşma dili arasındaki ayrımı azaltarak, konuşma dilini yazı dili haline getirdiğini ifade eder.

Gündüz Akıncı, Tevfik Fikret hakkındaki yazısında, hiçbir sanatçının serbest düşüncenin yaratıcılığına onun kadar inanmadığını dile getirmiştir.

Satı Erişenler, “Hüseyin Rahmi Gürpınar ve Halk” isimli yazıda, Gürpınar'ın eserlerinde halkın nasıl ve ne ölçüde yer aldığını anlatır. Hüseyin Rahmi Gürpınar, büyük yazarın her sınıf halka, ta köylere kadar seslenebilen sanatçı olduğu görüşündedir.

Tahsin Saraç, ünlü Fransız şairi Baudelaire ve onun şiirlerinden yapılan çeviriler üzerinde durmuştur. Baudelaire'i diğerlerinden ayıran, ölçülü ve uyaklı şiirlerinde Romantik ve Parnasyen okuldan ayrılmış olmasıdır. Türk edebiyatı, Baudelaire gibi soylu bir şairi tanımakta gecikmiştir, Ancak Cumhuriyetten sonra bu mümkün olabilmıştır. *Les Fleurs du Mal*'i ilk olarak bütünüyle çevirip 1927'de *Elem Çiçekleri* adıyla yayımlayan Âlişanlızade İsmail Hakkı olmuştur.³⁶⁸

Muzaffer Uyguner, Sait Faik Abasıyanık'ın öykülerinde Fransızca kelimeler konusunu ele almış ve bu kelimelerin onun kalem mahsüllerinde ne şekilde kullanıldığını incelemiştir.

³⁶⁸ Tahsin SARAÇ, “Baudelaire ve Baudelaire'den Çeviriler Üzerine”, Türk Dili Dergisi, Cilt:17, Sayı:197, s. 586

Mehmet Şeyda, anılarından yola çıkarak Yaşar Nabi Nayır'ın hayatını anlatır. 1908'de Üsküp'te doğan Yaşar Nabi, zorlu bir çocukluk dönemi geçirmiş, Balkan Savaşı sebebiyle İstanbul-Üsküp arasında gidip gelmek zorunda kalmıştır. İstanbul'a yerleştikten sonra Yedi Meşale dergisini çıkarmıştır :

“1928’de bildiğiniz gibi Servet-i Fünun’da buluşmuş ve tanışmış olan yedi arkadaş adına Yedi Meşale’yi çıkardım. Hazırlık toplantıları genellikle bizim Şehzadebaşı’ndaki evimizde yapılırdı. Kitabın parasını aramızda imece ile toplamıştık. Bu kitabın çıkışı umduğumuzdan çok daha büyük bir olay oldu. Kötüleyen, tutan çok yazılar yazıldı. Bunu yeterli bir reklam sayan Yusuf Ziya Ortaç, bizlere hep birlikte Meşale adıyla bir dergi çıkarmayı önerdi. Tabii kabul ettik bunu. Bir de yazılı sözleşme imzalamıştık. Kârın yarısı bizim olacaktı. Dergi ancak sekiz ay çıkabildi. Yeni harflerin kabulü okur sayısını düşürdüğü için pek çok gazete ve dergi gibi Meşale de o döneme kurban gitti.”³⁶⁹

Behçet Kemal Çağlar, şair Tefik Fikret'i anlatır. Servet-i Fünun dergisi dağıldıktan sonra herkesin boyun eğmesine rağmen onun bu haksızlığa boyun eğmediğini belirterek şu yorumu yapar:

“Tefik Fikret'ten önce edebiyatımızda Nefî gibi bir büyük hiciv şairi yetişmişti amma o sadece kendi hincını ve hırsını satırlara koymakla yetiniyor, övüp de para alamadığından yererek hincını alıyordu. Toplumun kinine, ulusun garazına “tercüman” olan en keskin hiciv şairimiz Tefik Fikret'tir; tabii şair Eşref'le Neyzen Tefik'i unutmamak kaydıyla.”³⁷⁰ Behçet Kemal Çağlar, Türkçeyi aruza değil, aruzu Türkçeye ilk uyduran kişinin Tefik Fikret olduğunu ifade eder.

³⁶⁹ Mehmet ŞEYDA, “Yaşar Nabi Nayır”, Türk Dili Dergisi, Cilt:18, Sayı: 201, s. 332-333

³⁷⁰ Behçet Kemal ÇAĞLAR, “Fikret İçin Konuştuklarımdan Parçalar”, Türk Dili Dergisi, Cilt:18, Sayı: 203, s. 474

Ceyhun Atuf Kansu, yazısında önce Ziya Gökalp'in Tevfik Fikret ile ilgili görüşlerine yer verir. Ziya Gökalp, Muallim dergisinde (1 Eylül, 1917, sayı: 14, Tevfik Fikret ve Rönesans) Tanzimata değin edebiyatımızın ümmet edebiyatı olduğunu, bizim Rönesans devrimizin Tanzimat'la başladığını ifade eder. Ona göre Tevfik Fikret edebiyattan “ümmet çeşnisini”, Arap ve Acem etkilerini kökünden söküp atan adamdır:

“Bu çeşniyi, bu tesirleri kökünden söküp çıkaran imanlı müceddid, yalnız Tevfik Fikret oldu. Tevfik Fikret, rönesansımızı ikmal eden, bize Avrupa medeniyetinin vereceği hayat telakkisini pürüzsüz saf, nezih bir surette gösteren bir müceddidimizdir.”³⁷¹

Ceyhun Atuf Kansu, Fikret'in bu çıkışını devrimci bir çıkış olarak değerlendirir. Fikret'in şiiri “Promete” ümmet dünyasının değil, insan dünyasının örneğidir. O, şiirlerinde gençliğe ne denli güvendiğini ifade eder.

Tevfik Fikret hakkında bir değerlendirme de Muzaffer Uyguner yapar. T. Fikret, Fransız şairi Coppee'yi izleyen bir sanatçı mıdır? sorusunu yönelten Muzaffer Uyguner, onun sadece biçim yönünden Coppee'den etkilendiğini söyler. Bazı şiirlerinin havasında Parnasyenlerin ve Coppee'nin havası sezilebilir ise de Tevfik Fikret, bu havadan uzaklaşmasını ve kendine has yüksek heyecanlı şiirler yazmasını bilmiştir.³⁷²

Mehmet Salihoğlu, “Birinci Yeni ve İkinci Yeni çalkantıları arasında kendine özgü bir sese ulaştıktan sonra, onu bırakmamış şairlerden biri” diye tanımladığı Necati Cumalı'nın şiir anlayışını ele alır. O, kendi lirizmini yaratıp koruyabildiği için, kendi kendiyile bir çelişkiye düşmeden çizgisini sürdürebilmiş bir ozandır. Cumalı'da şiir önce öz olarak doğar, bir hava bir

³⁷¹ Ziya GÖKALP, “Tevfik Fikret ve Rönesans”, Muallim, 1Eylül 1967, sayı: 14

³⁷² Muzaffer UYGUNER, “Tevfik Fikret ve Fransız Şiiri”, Türk Dili Dergisi, Cilt:18, Sayı: 203, s. 496-497

ortam olur; sonra da ete kemiğe bürünür. Onun için rastlantısal değil, bilinçlidir.

Oktay Rifat, Melih Cevdet, Behçet Necatigil, Turgut Uyar, Edip Cansever, S. Kudret Aksal, İlhan Berk, Cemal Süreyya, gibi şairler sürekli bir arayış, bir değişim içinde bulunurken, Cumalı'nın hiç istifini bozmamasını ve 10-15 yıl önceki şiirini sürdürmesini iki sebebe bağlayan yazar şöyle der:

“1) İkinci Yeni'nin gerçek bir temele oturmadığını, bir özentisi bir bozulma ve yozlaşma şiiri olduğunu söyleyenlerle benzer görüşte olması.

2) Son 9-10 yıllık dönemde, çoğunlukla oyun yazarlığına yönelmesi dolayısıyla şiir çalışmalarını azaltmış olması.”³⁷³

Bu sebeplerin her ikisinin de doğru olabileceğini söyleyen Mehmet Salihoğlu, “Edebiyat acunumuza ozan olarak giren Cumalı'nın oyun yazarlığındaki başarısı, elbette ki alkışlanmaya değer bir başarıdır. Ancak bunun bedeli şiirini 10-15 yıldır hep aynı çizgide tutması mı olmalıydı?” diye sormaktan kendisini alamaz.

Hamdullah Suphi Tanrıöver'in çok yakınında bulunmuş ver özel sekreterliğini yapmış olan Mustafa Baydar'ın, yazdığı “Hamdullah Suphi Tanrıöver ve Anıları” adlı kitap 1968'de basılır. Türk Dili yazarı Hikmet Dizdaroğlu, bu kitap vesilesiyle H. Suphi Tanrıöver'i anlatan bir yazı yazmıştır. Burada Tanrıöver'in hayatı boyunca ne bilim adamı, ne de sanatçı olmadığını, politikaya dönük bir insan olduğu iddia edilir.

Konur Ertop, Nurullah Ataç'ı anlatır. Ataç, batılı anlamdaki eleştiriyi kurmuş, Cumhuriyet çağı Türk Edebiyatının gelişimine yardımcı olmuş, yeni

³⁷³ Mehmet SALİHOĞLU, “Yeni Şiirimiz ve Necati Cumalı”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 203, s. 506

sanatımızın gerçek kişiliğiyle tanınmasını sağlamıştır. Serbest şiirin kazandığı başarı Ataç'sız düşünülemez. Bu tarz şiirin yayılmasında onun katkıları olmuş fakat, bu şiirin aksaklıklarını, kolaya kaçan, yüzeyde kalan yönlerini de göstermekten uzak durmamıştır. Ataç, dille düşüncenin yakın bağı üzerinde durmuş, Dil Devrimini batılılaşma açısından değerlendirmiştir.

Mehmet Salihoğlu, Ataç ve Orhan Veli ilişkisine dair bilgiler verir. Ataç'ın deyimiyle Orhan Veli, şiirimizden "eski şairaneliği" kovuyordu, şiir alanımızı genişletiyordu. Artık posası çıkmış olan eski tumturaklı, istiareli, ölçülü, uyaklı şiir yerine, yalın deyişi, öz anlamı, halk edasını getiriyordu. Her şeyden önce insanı getiriyordu şiirimize. Konuşma dilinden şiir dili kurulabilirdi. Şiire giremeyecek hiçbir konu olamazdı. Ölçü de uyak da şiirin gerekli öğeleri değil, belki birer ezberleme aracı sayılmalıydı.³⁷⁴ Orhan Veli'nin ölümü üzerine kaleme alınan olumlu yazılardan birini de Ataç yazmıştır.

Türk Dili'nin 188. sayısında Nurullah Ataç'ı anmak amacıyla onun çeşitli gazete ve dergilerde yayımlanan yazılarına yer verilmiştir.

Ömer Seyfettin'in bazı hikâyelerinin teması kadın kadınlık, aşk ve evliliklerdir. Satı Erişenler, Ömer Seyfettin'in bu konuları eserlerinde nasıl işlediğini anlatır. Ömer Seyfettin'in özlediği Türklük dünyasında, çiftler birbirini görerek, beğenerek, seçeceğinden sağlam yuvalar kuracaktır. Türk kadını ise aydın kişiliğiyle bağımsızlığına kavuşup; erkeğin yanında hak ettiği yeri almış, millî şuurlu kazanmış kişiliğiyle, genç kuşağın hakiki anası olacaktır.

Hikmet Dizdaroğlu, Ahmet Kutsi Tecer'in yalın şiiri edebiyatımıza getiren ve bu tutumunu hayatı boyunca sürdüren bir şair olduğunu ifade eder. Tecer'in şiiri yalındır ama soyut değildir; gerçeğe bağlantısını yitirmemiştir.

³⁷⁴ Mehmet SALİHOĞLU, "Ataç Üzerine Anısal Bir inceleme ya da Sözden Öze", Türk Dili Dergisi, Cilt:16, Sayı: 188, s. 570

Onun şiirlerinin başlıca teması, doğa ve aşktır. Aşk konusunda geleneksel çizgiden ayrılmaz. Folklor ve halk şiiri Tecer'in yararlandığı iki kaynaktır. Kimi şiirlerinde folklor dünyasına girmiş; gelenek, görenek ve inançlarımızı seslendirmiştir. Hikmet Dizdaroğlu, Tecer'in şiirlerinden örneklerle onun şiir anlayışı hakkında bilgiler vermiştir.

Mehmet Salihoğlu, "Birinci Yeni" diye nitelendirdiği akımın eski şairaneliği kovarak, duygu ve düşünceleri yalın bir şekilde dile getirdiğini belirtir. Artık şiire giremeyecek konu olmadığı gibi, ölçüsüz uyaksız şiir yazılabileceği de gösterilmiştir. Eski şiirin kalıpları kırılmış, yeni bir Türk şiirine doğru yola çıkılmış bulunuluyordu. İşte Oktay Rifat bu hareketin içindedir. Birinci Yeni akımı ile gelen yalınlık ve yavanlık sebebiyle şiirdeki bunalımı aşmak ihtiyacı "İkinci Yeni" denilen akımı doğurmuştur:

"Anlamsız şiir, bir şey söyleyemeyen şiir, soyut şiir deyimleriyle nitelenen İkinci Yeni akımı 1954'lerde filizlenirken, Oktay Rifat *Karga İle Tilki* adlı kitabını yayımlamıştı. Treni kaçırmamanın telaşı içinde yanı başında beliren bu akıma da seçirten Oktay Rifat, 1956'da yayımladığı *Perçemli Sokak*'taki şiirleriyle de yeni dönemin içindedir artık."³⁷⁵ Görüşlerini böyle özetleyen Mehmet Salihoğlu, bize özgü yerli bir havanın, yerli bir sesin, bu şiirlerde pek de öyle yer almamış olmasının bir eksiklik olduğunu ifade eder.

Hasibe Mazıoğlu, Necmettin Halil Onan'ın edebî kişiliğini anlattığı yazısında onun şiirlerini, hece ve aruz ile yazdığını; yurtseverlik, aşk ve tabiat konularını işlediğini ifade eder. O Kurtuluş Savaşı yıllarında yeniden bir vatan yaratmanın ve özgür bir ulus olmanın heyecanını yaşamış, yazdığı milli şiirlerle, milli edebiyatımızın başta gelen şairlerinden biri olmuştur.

³⁷⁵ Mehmet SALİHOĞLU, "Yeni Kitabıyla Oktay Rifat ", Türk Dili Dergisi, Cilt:17, Sayı: 193, s. 51

Özdemir Nutku, düşünce ve tiyatro tekniği açısından birçok yenilik getirmiş olan Musahipzade Celal'in oyunlarının konusunu geçmiş olaylardan ve tarihi gelişmelerden aldığını söyler. Ö. Nutku yazısında Musahipzade Celal'in diğer oyunlarını da değerlendirerek onun göstermecî tekniği ile tiyatromuzun gelişmesinde önemli bir rol üstlendiği yorumunu yapar.

Behçet Necatigil'in şiir anlayışını inceleyen Mehmet Salihoğlu, Necatigil'in şiirinin ilk dönemlerde 1940-1950 kuşağının devrimci rüzgarları arasında varlığını sürdürdüğünü belirtir, onun şiirde sürekli bir arayış ve ilerleme içinde olduğunu söyler. Behçet Necatigil yıllar önce:

“Seni iş başına sırtına geçirdiğin
Siyah gömleğinle seviyorum
Yanına çekinmeden giriyorum
Arkadaşların beni tanıyorlar

Bazen haftalarca yokum ortada
Aklına binbir şey geliyor
Acaba başkalarıyla mı geziyor
O güzel gözlerini saran tasada
Böyle üzüntüler var biliyorum

gibi Orhan Veli akımının etkisinde, konuşma edası taşıyan nice açık şiirler yazdıktan sonra Necatigil bugün, artık herkesin kolay kolay anlayamadığı, tadına varamadığı kapalı, bungun, bir kerteye dek soyut ama yine de kendine özgü yeni bir şiir çizgisine ulaşmıştır.”³⁷⁶ Mehmet Salihoğlu, Necatigil'in kozasından dışarı çıkmak istemeyen bir ipekböceği gibi şiirinin kapalı hale geldiğini, ama yaptığı şeyin ipek olduğunu ifade eder.

³⁷⁶ Mehmet SALİHOĞLU, “Şiir, Ozan Üstüne Birkaç Söz ve Behçet Necatigil ”, Türk Dili Dergisi, Cilt:20, Sayı: 212, s. 129

Behçet Necatigil üzerine tafsilatlı bir çalışma hazırlayan Nurullah Çetin, Necatigil'in 1955 yılına kadar yazdığı şiirlerinde, Garipçiler gibi yalın, açık ve kolay anlaşılır bir dil ve üslûp kullandığını belirtir. Şairin bu dönemden sonraki şiirleri ise kapalı ve anlaşılmaz diye nitelendirebileceğimiz zengin yorumlara açık şiirlerdir. "Kapalı ve anlaşılmaz sanılabilecek bu şiirler, aslında şairin hayatı, kişiliği ve beslendiği kültürel kaynaklar iyi bilinirse çözülebilecek niteliktedir. O bakımdan bu şiirlere 'kapalı şiir' değil, 'güç anlaşılır şiir' demek daha doğru olur."³⁷⁷

Agâh Sırrı Levend 25. yıldönümünde Hüseyin Rahmi Gürpınar'ı anarak, onu öncekilerden ayıran başlıca özelliğın gerçekçi olması, tabiata ve topluma dönük bir roman anlayışı sergilemesi olduğunu dile getirir. Tanzimattan sonra toplumdaki sınıf ve tabakalar çeşitlenmiştir. Zengin konaklarda, yalılarda yaşayan insanlar, efendileri, nikâhlı hanımları, cariyeleri, kalfaları, hizmetlileri ile başlı başına birer âlem konumundaydı. Buralarda ihtiraslarına yenik seksenlik ihtiyarlar, körpe cariyeler, birbirlerinin düşmanı olan kadınlar, genç ve beceriksiz âşıkklar, hovarda beyler vardı. Ayrıca cadılara, gulyabanilere inanan saf tipler toplumda yaygın olarak bulunmaktaydı.

İşte Hüseyin Rahmi, toplumdaki bu tipleri birer birer ele alarak, alafranga yaşamak özentisi içinde, gülünç ve maskara olmaktan kurtulamayan aileleri gözlerimizin önüne seriyor, türlü karakterdeki insanların asılsız inançlarını, felâketle sonuçlanan davranışlarını ele alıyordu. Agâh Sırrı Levend, "Eski gelenek ve göreneklerimiz canlandıran iki sanatçımız vardır: Biri Hüseyin Rahmi, öteki de Musahipzade Celâl. Biri romanda, öteki tiyatrodaki bunu yapmış, her ikisi de bu yolda ölmez eserler bırakmıştır."³⁷⁸ şeklindeki yorumuyla yazısına son verir.

³⁷⁷ Nurullah ÇETİN, "Behçet Necatigil", Hece Dergisi, Türk Şiiri Özel Sayısı, Yıl: 5, S. 53/54/55, 2001, s. 198

³⁷⁸ Agâh Sırrı LEVEND, "Hüseyin Rahmi Gürpınar", Türk Dili Dergisi, Cilt:20, Sayı:213, s. 196

Agâh Sırrı Levend, Mehmet Emin Yurdakul'un yazdığı "Türkçe Şiirler" in çevrede büyük bir yankı uyandırdığını dile getirir. Servet-i Fünuncular önceleri çekingen davranmışlar, bu husustaki düşüncelerini üstü kapalı sözlerle dile getirmişlerdir. Şiirleri beğenen de vardır beğenmeyen de. Ama Mehmet Emin Yurdakul, yurt ve ulus dertlerini dile getirerek edebiyatımızda muhtaç olduğumuz çığırı açmış, dili ve deyişi sadeleştirmiş, hece vezninin işlenmesine ortam hazırlamıştır.

Dilde sadeleşme konusunda "Türkçe Şiirler" yazarak Türk kardeşlerine armağan eden Mehmet Emin Yurdakul, tuttuğu yolda kararlı görünür:

Biz o şiiri isteriz ki çifte giden babalar
Ekin biçen genç kızlarla odun kesen analar,
Yanık sesin dinlerlerken göz yaşların silsinler.

Hikmet Dizdaroğlu, "Beşir Fuat'ı Tanır mısınız?" başlıklı yazıda, edebiyatımızda gerçekçilik (realizm) ve doğalcılık (natüralizm)'i savunan ve bu akımları ilk kez tanıtan kişinin Beşir Fuat olduğunu ifade eder. O, Batının çağdaş bilim ve felsefe akımlarını yakından izliyen ve Türk okuyucusuna tanıtan tam manasıyla bir batılı aydın tipini temsil eder. Edebiyatta da doğalcılığı savunan Beşir Fuat'ın şiir anlayışı o zamanki şiir anlayışından farklıdır: "Türk okuyucusu "estetik nokta-i nazarından hiç bir kıymeti olmasa da hakikate intibak edebilen şiir, en güzel şiirdir." tanımını onun kaleminden öğrenmiş oluyordu. O, şiirde de gerçek bir temel arar. Ama şiirde hayâlin ve edebî sanatların bulunuşuna karşı değildir; yeter ki hayaller ve edebî sanatlar doğal olsun. Aşırılığı hoş karşılamıyor; gerçeğe bağlı, abartılmamış şiirler yazılmasını salık veriyor."³⁷⁹ Beşir Fuat, kaynakları bakımından Batıya bağlıdır.

³⁷⁹ Hikmet DİZDAROĞLU, "Beşir Fuat'ı Tanır mısınız?", Türk Dili Dergisi, Cilt:21, Sayı:217, s. 13

Bu bölümdeki yazıları genel olarak incelediğimizde; birçoğunun Tevfik Fikret, Hüseyin Rahmi Gürpınar, Hait Ziya Uşaklıgil, Sait Faik Abasıyanık gibi yakın tarihî döneme ait edebiyatçılarımız üzerine yoğunlaştığını görüyoruz. Bazı şair ve yazarların ölüm yıldönümü münasebetiyle, dergideki yazıların büyük bir çoğunluğunun bu şair ve yazarlara ayrılmış olduğunu biliyoruz. Türk Dili Mayıs 1967 sayısı Nurullah Ataç'a, Ağustos 1968 sayısı Tevfik Fikret'e, ayrılmıştır.

Dergideki yazıların bir kısmı ise, Batı edebiyatının meşhur isimleri ve sanat anlayışları üzerinedir. Tahsin Saraç, Leyla Kermenli ve Oktay Akbal'ın yazıları bu konulara değinir.

Türk Dili'nin "Şubat 1966" yayınının "Ali Şir Nevâi Özel Sayısı" olarak düzenlenmesi sebebiyle, bu sayıdaki yazılarda Ali Şir Nevâi bütün yönleriyle ele alınmıştır.

Sonuç olarak, bu bölümdeki yazıların, şair ve yazarlarımızın bilmediğimiz yönlerine ve sanat anlayışlarına değinen, zengin ve aydınlatıcı nitelikte yazılar olduğu söylenebilir.

E- Sahnelenen Tiyatrolarla İlgili Eleştirel Yazılar

Türk Dili dergisinde sahnelenen tiyatrolarla ilgili değerlendirmelerin yapıldığı yazılar sınırlıdır. Bu yazıların çoğu Ali Püsküllüoğlu'na aittir.

Ali Püsküllüoğlu, Refik Erduran'ın "Uçurtmanın Zinciri" adlı oyununu izlediğini fakat beğenmediğini şu cümlelerle ifade eder:

"Erduran, bari ben yaratayım da olsun bitsin diye düşünmüş olacak, sığırlarla sarmaş dolaş bir Türk köylüsünden uzay adamı çıkarıyor. Seyirciye de 'pes' demek düşüyor. Oyun özü bakımından gerçekte, başlayıp

gerçekle daha doğrusu seyirciyle alay ederek gelişiyor ve gerçek-dışı bir bitişe ulaşıyor.”³⁸⁰

Buna karşılık yazar, Sabahattin Kudret Aksal’ın “Kahvede Şenlik Var” adlı oyununu gördüğünü, Cevat Fehmi’lerin Erduran’ların sözü edildiği yerde Sabahattin Kudret Aksal’ın hakkının yenilmemesi gerektiğini belirtir.

Derginin 171. sayısında Ali Püsküllüoğlu’nun sergilenen oyunlar hakkında bir eleştiri yazısı daha yayımlanır. Yazar, Hidayet Sayın’ın “Kördüğüm” adlı eserinin yeni bir tarafının bulunmadığı, anlatılan şeyin hiç değilse yeni bir yorumla verilmesinin gerektiği kanısındadır.

Ali Püsküllüoğlu, Haldun Taner’in “Eşeğin Gölgesi” adlı oyunu için; toplumdaki çarpıklıkları anlattığını ve güldürerek eleştirdiğini söyler. H. Taner, seyirciye sahnede gördüklerinin bir oyun olduğunu, ancak bu oyun üzerinde düşünmesi gerektiğini söylüyor.

Diğer bir değerlendirme yazısında yazar, Güner Sümer, A. Turan Oflazoğlu ve Aydın Arıt’ın tiyatro eserlerinin umut verici olduğunu belirtir. A. Turan Oflazoğlu’nun “Keziban” adlı tiyatro eseri için şunları söyler:

“Bilinen bir konudan, kan davasından seyredilebilir bir oyun çıkarmak oldukça çaba isteyen bir iştir. Konuyu yeni bir yorumla ele almadıkça, bu işin üstesinden gelebilmek için başka yollar aramak gerekir. Oflazoğlu, kan davasında yoruma gitmiş değil ama Kezban’la karakter yaratmaya yönelmiş ki oyunu kurtaran da onun bu çabası.”³⁸¹

Derginin 173. sayısında Ali Püsküllüoğlu, Devlet Tiyatrolarının Ankara’daki sahnelerinde ikinci kez oynanan oyunlar içerisinde sahnelenen

³⁸⁰ Ali PÜSKÜLLÜOĞLU, “Yerli Oyunlar Üzerine”, Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı:170 , s. 150-151

³⁸¹ Ali PÜSKÜLLÜOĞLU, “Umut Veren Yazarlar”, Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı:172 , s. 271

“Çocuğum” adlı eserin, özel tiyatroların bile oynamaya yüzü tutmayacağı nitelikte bir güldürü olduğuna değinir. Adalet Ağaoğlu’nun “Çatıdaki çatlak” isimli eseri ise başarılıdır: “Yazar, yüreğiyle değil, kafasıyla almış kişilerini ele. Kişilerinin hiçbirine saygı göstermiyor; seyircinin sevgi duyduğu Fatma Kadın’a bile...”³⁸²

Ali Püsküllüoğlu, Gogol’un “Bir Delinin Hatıra Defteri” ile Frisch’in “Saf Adam ve Kundakçılar” adlı oyunlarını değerlendirdiği yazıda, her iki oyunun da toplumsal eleştiri içerdiğini belirtir.

Görüldüğü gibi sahnelenen tiyatroların eleştirildiği yazıların sayısı fazla değildir. Ancak ülkemizde fazla yaygın olmayan bu tarz yazıların Türk Dili’nde yayımlanması, tiyatro adına sevindirici bir gelişme olarak değerlendirilebilir.

F- Tekzipler

Türk Dili dergisinin “Olaylar ve Gerçekler” başlıklı bölümünde bazen mahkeme yoluyla alınan tekziplerin de yayımlandığını görürüz. Bu tekziplerden biri de Besim Atalay’a aittir. Besim Atalay, TDK’nın hazırladığı “Derleme Sözlüğü”ne alınması teklif edilen yeni kelimeler etrafında gelişen tartışmada, hazırlığı tamamlanmış olan Derleme sözlüğünü eleştirir:

“Derleme Sözlüğü’nde yalnız A harfi ile olan kelimeler 444 sayfa tutmuş, doğrudur. Öyle uydurma kelimelerle doldurulur, bunların çoğu da tekrar tekrar yazılırsa 4444 sayfa da tutar. Aptal kelimesi P ile beş, B ile altı defa yazılmış. Ayah kelimesi on altı kez tekrarlanmış. Bunun gibi daha neler neler. Böyle gereksiz tekrarlamalarla kitap şişirilmiştir.

³⁸² Ali PÜSKÜLLÜOĞLU, “İkinci Dönü Oyunlar”, Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı:173 , s. 358

Birtakım kelimeler var ki kaynak gösterilen yerlerde yoktur. Birtakım kelimeler de Kurumda uydurulmuş. ‘Artam’ kelimesi Orta Anadolu’da kullanılır diye gösterilmiş. Orta Anadolu’da böyle bir kelime yoktur. Türkçe Sözlük olarak yayımladıkları yanlış ve şişirme kitapta ‘artam’ diye bir kelime uydurmuşlar, buna da ‘fazilet’ adını vermişler. Türk dili üzerinde iyi bir inceleme yapmadan iş görmenin sonucu budur. Eski Türk anıtlarını, Büyük Türk Lugatini incelemiş olsalardı böyle yapmazlardı. ‘Artam’ fazilet değil fesattır. Bu kelimeyi uydurmuş oldukları için Derleme Sözlüğü’ne de alarak kelimenin asaletini sağlamak istemişler.”³⁸³

Yazının devam eden kısmında Besim Atalay, Türk Dil Kurumunun teklif ettiği yeni kelimeleri de yanlış bulduğunu belirtir. Hatta kurumdan da bu anlaşmazlık sebebiyle ayrılmış olduğunu söyler:

“Durgun kelimesine geçiyorum : ‘Ne durgun tarihsel gramer’ denir ne de ‘durgun genel ses bilgisi’. Geçmiş, tarih olmuş bir nesneye ‘durgun’ denmez ‘durmuş’ denir. Durgun kelimesinde devam anlamı vardır.

...Her zaman olduğu gibi, ‘şuur’ karşılığına ‘bilinç’, ‘mesele’ karşılığına ‘sorun’ denilmesinin çok yanlış olduğunu, Kurumda bulunması gereken doçentlerin, profesörlerin bu korkunç uydurmaları nasıl olup da görmediklerini sormuştum. Sayın Başkan verdiği şahane cevapta, ‘Niçin o vakit söylemediniz de şimdi söylüyorsunuz’ diyor. Ona düşen bu kelimelerin yanlış uydurulmamış olduğunu ispat etmektir. Ben o vakit de yazdım, söyledim, dinletemedim. ‘Oteltermal’ı Türkçe yapan, bir haftada Türkçe bilgini oluveren zat söz mü dinlerdi? Elli yıllık ülkümün Kâbesi olan o kutsal iman ocağından niçin çekildim gittim?”³⁸⁴

³⁸³ Besim ATALAY, “Sayın Agâh Sırrı’ya Bir Cevap Daha”, Türk Dili Dergisi, Cilt:14, Sayı:160 , s.

353

³⁸⁴ a.y., s.354

Türk Dili dergisinin 1965 Şubat sayısında Besim Atalay'ın bir tekzibi daha yayımlanır. Burada yazar Agâh Sırrı Levend'e cevap verir ve Türk Dil Kurumunu eleştirir. TDK'nın Türk dilinin işlenmesi ve gelişmesi için gerekli çabayı göstermediğini savunur:

“Ben, Türk Dil Kurumu kuruluşundaki ülküsünü yitirmiştir. Şu kadar yıldır bilim değeri olan bir eser vermediniz. Üç beş yıldan beri de Türk dilinin ilmini yapacak konulardan uzak şöyle böyle risaleciklere önem veriyorsunuz. Halk ağzından derlenen sözleri yanlış alıyorsunuz, sonra da az zamanda kırk eser verdik diye övünüyorsunuz diyorum. Efendiler mahalle kahvesi ağzı ile konuşuyorum: ‘Ağalar, Dil Kurumu Türk dilinin arınması, incelenmesi, işlenmesi, genişlemesi için kurulmuştur. Bu yolda ne yaptınız? Türk Dil Kurumunu bir bilgi ocağı haline getirmelisiniz diyorum. İşte siz bir türlü bunu anlamıyorsunuz

...Madem ki aralarında bunca bilim adamları varmış, niçin şu sözlük'ün düzeltilmesini himmet etmiyorlar? Niçin şu Derleme Sözlüğüne susuyorlar?”³⁸⁵

Besim Atalay'ın kaleme aldığı bu iki tekzip yazısında da Türk Dil Kurumunun ve yaptığı işlerin şiddetli bir muhalefetle karşılaştığını görürüz. Öz Türkçecilik akımı taraftarlarıyla karşıtları arasındaki bu fikir ayrılıkları ve tartışmaların döneminde canlı ve gündemi işgal eden bir bahis olduğunu söyleyebiliriz. Bu bahsin dille ilgili her türlü araştırma ve faaliyeti beslediği, kısacası yapıcı ve zenginleştirici olduğu düşünülebilir.

³⁸⁵ Besim ATALAY, “Sayın Agâh Sırrı'ya Bir Cevap Daha”, Türk Dili Dergisi, Cilt:14, Sayı:161 , s. 405

4- HİKÂYELER

Türk Dili dergisinin incelediğimiz yılları arasında otuz bir farklı yazarın altmış iki hikâyesi yayımlanmıştır. Bunların yanında on sekiz adet de tercüme hikâye yer alır.

Dergide yayımlanan hikâye sayısının ciltlere göre dağılımı şöyledir:

CİLT	SAYI	HİKÂYE SAYISI
14	160-168	12
15	169-180	8
16	181-192	11
17	193-198	3
18	199-204	10
19	205-210	7
20	211-216	7
21	217-219	4

Oktay Akbal, Afet Muhteremoğlu, Samim Kocagöz, Enver Naci Gökşen, M. Necati Sepetçioğlu, Zeyyat Selimoğlu, Necati Cumalı, Talip Apaydın gibi kalemi sağlam usta yazarların hikâyelerinin yanısıra, yüreklendirilmeye değer görülen hikâye tekniği zayıf genç yazarların hikâyelerine de yer verilmiştir.

Türk Dil Kurumunun açmış olduğu hikâye yarışmasında ödül kazanan ve beğenilen hikâyeler aralıklı olarak derginin sayılarında neşredilir. Bu hikâyelerin çoğunluğu amatörcce yazılmış olup yetkinlikten uzaktır. Ancak Kurumun açıklamasında belirtildiği üzere bu kalem tecrübelerinde “ilkil dil

bakımından, sonra da hikâye sanatı bakımından cesaretlendirmeye değer birçok istidat belirtileri”³⁸⁶ görüldüğü için bu ürünler seçilmiş ve dergide yayımlanmıştır.

Türk Dil Kurumu, 1953'teki yarışmanın sonucunu açıkladığı bildirisinde bu hikâyeleri şu cümlelerle değerlendirir: “Jürinin incelediği bütün yazılarda hikâye sanatı bakımından bulunduğu başlıca eksikler, yazarların, hikâye kahramanlarıyla tabiat, hayat ve olaylar arasındaki münasebetin yüzünde kalmaları, insanların dışarı dünya karşısındaki davranışların yalnız dış belirtilerine bakmaları, çok defa lüzumsuz hareketlerin ayrıntıları içinde boğulmalarıdır.”³⁸⁷

Dergi, bu hikâyeleri yayımlayarak “öz Türkçe ile yazı yazan yeni istidatların ortaya çıkarılması” hedefini gerçekleştirmeye çalışmaktadır.

Demir Özlü, Burhan Arpad, Adnan Özyalçınar, Sedat Veyis Örnek, Feyyaz Kayacan, İsmail Âşıkoğlu, Adnan Binyazar, M. Turan Yarar, Kamuran Şipal, M. Başaran, Nurten Karas, Sevinç İzat, Mehdi Halıcı, Adnan Binyazar, Şevket Yücel, Orhan Duru, Selçuk Baran, S. Timur Ulçugür, Ayşe Arpad, Muzaffer Hacıhasanoğlu, İrfan Meydan, Bedîî Demirkesen, Tahsin Yücel incelediğimiz ciltler içerisinde hikâyeleri neşredilen diğer isimlerdir.

Burhan Arpad, “Sefa Perukâr Salonu”³⁸⁸ başlıklı hikâyesinde traş olmak için berber salonuna gelen insanların hayatlarından kesitler sunar. Yazar, Berber Necati'nin traş salonuna gelen müşterilerin dünya görüşlerini, endişe ve sıkıntılarını anlatmıştır. Kaçak odun getirip satan Arabacı Hasan dışında kasabadaki çoğu esnaf maddî sıkıntılar içindedir. Müşteriler gündelik işlerden, kasabanın değişen hayatından bahsederler.

³⁸⁶ T.D.K., “Türk Dil Kurumunun Hikâye Yarışması”, C.2, S.17, 1 Şubat 1953, s. 307

³⁸⁷ a.y., s.307

³⁸⁸ Burhan, ARPAD, “Sefa Perukâr Salonu”, Türk Dili Dergisi, Cilt:14, Sayı: 161, s.378-381

“Mutluluk” adlı hikâyesinde Burhan Arpad, kasabada oturan varlıklı ve sevilen bir kişi olan Hüseyin’in hayatını dile getirmiştir. Eskiden kalma bir alışkanlıkla Hüseyin Bey, gece geç saatlere kadar dışarıda dolaşıp sonra eve dönmektedir. Yine böyle bir gece gezintisinde aklına gençliğinde sevdiği Hıristiyan kız gelir. Altın sarısı saçlarıyla çiçekleri sulayan sevdiği kızıdan göç ettiklerinde ayrılmıştır Hüseyin. O, daha sonra bu genç kızı çok aramışsa da bulamamıştır. Sevdiği kızı bulacağı hususundaki umudunu hiçbir zaman kaybetmeyen Hüseyin, kızın da onu unutmadığını, hiç evlenmediğini, altın sarısı saçlarının ak ak olduğunu düşünür. Hikâye, sabahın ilk ışığıyla birlikte Hüseyin’in eve gelmesiyle sona erer. O, çevresinde sevilen, varlıklı bir kişidir. Kalabalık bir aileye sahip olduğu halde kendisini yalnız hisseder. Hüseyin, yaşadığı aşkı unutamayan masum, vefalı âşık tipini temsil etmektedir.

Afet Muhteremoğlu, “Başörtülüler” adlı hikâyesinde Ramazan ayında mukabeleye ve camilere giden kadınları anlatmıştır. Kadınlar her Ramazan ayında bir eve toplanıp Kur’an okurlar. Dört-beş ramazandır hep aynı evde toplanmaya başlamışlardır, ibadetleri saat dörde kadar sürdüğünden evin kızı ve erkeği bu duruma isyan ederler. Ev sahibi kadın dindardır, kızının manevî duygularını gelişmemiş bulur. Evin erkeği ise inançsızdır, karısını böyle dinî faaliyetlerle uğraşır görünce öfkelenir ve ondan tiksindir. Evin kızı ise dine bağlı olmakla beraber, ileriye düşünen, yeniliklere açık bir tablo çizer. Genç kızın dine yaklaşımı çoğu zaman annesininkiyle uyuşmaz. Evlerinde toplanan kadınların din anlayışını da beğenmez. Ramazan’da küçük mescitlerden birinde çok kalabalık bir kadınlar topluluğunun arasına girmek düşüncesi hoşuna gitmediği için teravihe gitmez.

Hikâyede olaylardan ziyade genç kızın ve diğer dindar kadınların dine bakış açıları anlatılır, tahliller yapılır. Genç kız, camiye giden kadınların ruh hâlini şöyle tanımlar:

“Herkes rahat oturmak, rahat namaz kılmak için bağdaş kurmuş olduğundan yeni gelenlere hemen hemen bir düşmanlıkla bakarlardı. Herkes

camide kendini en dinsever, en olgun, en okumuş, en kusursuz bulur ve başkalarını küçültmek için fırsat beklerdi. Sonra geçenlerin arkasından ya onları küçümseyerek ya da merakla bakarlar, çoğu zamanda günaha girmiş gibi sertlenirlerdi.”³⁸⁹ Büyük kız bunun için annesini kızdırmayı göze alarak her gece camiye gitmekten vazgeçer. Burada nesiller arasındaki zihniyet farkının dinî konulardaki bakış açısını da yönlendirdiği belirtilir.

Afet Muhteremoğlu'nun diğer öyküsü “Apartıman” adını taşır. Burada köyden İstanbul'a göç eden bir ailenin değişen yaşam tarzı dile getirilerek, köy ve kent arasındaki kültür ve düşünce farklılıkları göz önüne serilmiştir.

“Ninenin Ölümü”³⁹⁰nde oğlu tarafından sömürülen ve malları elinden alınan yaşlı bir kadın anlatılır. Yaşlı kadın, eşyalarını insanlardan daha çok seven mal canlısı bir kişidir. Eşya ve paraya düşkün olan geliniyle de bu yüzden anlaşamaz. Yaşlı nine sonunda öldüğünde ise, cenazesine sadece kızı gider. Oğul, gelin ve diğer yakınlar sadece ellerine geçen paraların, tarlaların, eşyaların hesabını yaparlar. Âfet Muhteremoğlu'nun bu hikâyesi, aile içindeki bağları birbirinden kopuk olan insanların para hırsının yönlendirdiği, duygu ve davranışlarını dile getirmiştir.

Afet Muhteremoğlu'nun “Bir Uyumsuzluk Olayı” adlı hikâyesinde, mutlu bir evliliği olan genç bir kadının aile içi sorunları anlatılır. İki dil bilen, kültürlü ve üniversite mezunu olan kadın, bir gün sesini değiştirerek kocasını arar ve buluşma teklif eder. Teklifi kabul eden kocası, buluşma yerine gelir. Bunun üzerine kadın depresyona girer. 1960'lı yılların hikâyesinde kadın ve kadının sorunlarını ele alan pek çok hikâye yazıldığını görüyoruz. A. Muhteremoğlu'nun bu öyküsü de, kadın cinsinin his ve sorunlarını anlatan eserlerinden birisidir.

³⁸⁹ Afet MUHTEREMOĞLU, “Başörtülüler”, Türk Dili Dergisi, Cilt:14, Sayı: 161, s.394

³⁹⁰ Afet MUHTEREMOĞLU, “Ninenin Ölümü”, Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı: 177, s.617-622

Afet Muhteremoğlu'nun "Hacı"sında konu, ninenin ölmesi akabinde paylaşılan malların hikâyesiyle başlar. Ninenin oğlu yalnız maddiyatla ilgilenip, annesinin paralarının büyük bir kısmını alır. Kızı, daha çok malların hatıralarıyla ilgilidir. Mal paylaşımı sonucu hissesine düşen parayla hacca gitmeyi istemektedir. Kızcağızın kocası eldeki parayla borçlarını ödemeyi düşünürken, evlatları da annelerinin hacca gitme arzusunu onaylamazlar. Annelerinin bu parayla daha yararlı bir şey yapmasını isterler. Kadın sonunda hacca gitmek için hazırlıklara başlar. Kızları da istemeyerek de olsa uğurlamaya gelirler. Ahbablarının gösterdiği yakınlığı, coşkuyu, özeni, kızlarının ona göstermemesi, anaya acı verir. Ana bu acılarla Hacca gitmek üzere otobüse biner. Muhteremoğlu'nun öyküsünde sosyal içerikli tezlerin bulunduğunu söyleyebiliriz. Kızlar, annelerinin hacca gitmek yerine daha yararlı işler yapabileceğini düşünürler:

"- Şimdi de kalkmış hacca gidiyor.

-Ne olurmuş hacca gidersem?

-İlkelliğimiz artacak.

-Ne demek o?

-Yani ilkeldik, daha da ilkel olacağız.

-İlkel ne demek?

-Yapacak bir sürü olumlu iş varken, senin gibi bir kadının kalkıp böyle olumsuz işlere dünya kadar para harcaması, bu durumun övgüsünü, duyurusunu yapmasıdır.

-Neymiş o olumlu dediğin işler?

-Kadınlar arasında, ahbabların arasında memleketimizin durumunu açıklayıcı konuşmalar yapmalısın. Onların yoksulluklarının nedenlerini anlatmalısın. Dinin bu işe bir çare bulamayacağını, her şeyin az çalışıp çok yiyenlerin başının altından çıktığını ve yoksul takımının da bunlara karşı birleşmeleri gerektiğini onlara duyurmalısın. Müslüman dininin olumlu yanlarını açıklamalısın onlara. Dinseverliğin, gerçek dinseverliğin ne olduğunu

öğretmelisin.”³⁹¹ Burada dinin ve dindarlığın farklı algılayış modelleriyle karşılaşıyoruz. Genç nesiller, daha akılcı ve her şeyin temelini ekonomide gören bir anlayışla konuya yaklaşıyorlar. Toplumda yaygın olan tembelliğin çözümünün bütün problemleri halledebileceğine inanıyorlar. Bu hikâyede toplumsal eleştiri veya eleştirel gerçekçilik dediğimiz bakış açısı söz konusudur.

Afet Muhteremoğlu'nun diğer bir öyküsünde, taşı toprağı altın olan İstanbul'un çalışana bol imkânlar sağladığı dönemlerde, altının kıymetini bilemeyen insanların yaşamı anlatılmıştır. Ezine'den daha iyi bir yaşam umuduyla İstanbul'a gelen Kemal, savrukluğu yüzünden kısa sürede sermayeyi bitirerek Ezine'ye geri döner. Yazar, bir yandan savruk insanların yaşamına ayna tutarken diğer yandan okuyucuya bir ders verir.³⁹²

1961 yılında basılan ilk kitabı “Eşiktekiler”den sonra, pek çok eser kaleme alan Âfet Muhteremoğlu, hikâyelerinde küçük burjuva aydınının dramını, yalnızlığını, yozlaşmasını ve büyük şehirlere göç eden köy insanının sıkıntıları ile geçirdiği kültür değişimini dile getirmiştir.

Afet Muhteremoğlu, “Yol”³⁹³ adlı hikâyesinde, kalabalıklar içinde bile yalnız kalan bir kadının dramını anlatır. Hikâyeyi kahramanımızın ağzından dinleriz. Asıl adı “Hanfe” olan Şükran, üç defa evlenmesine rağmen asla mutlu olamamıştır. Üç evliliğinde de hüsrana uğramış olan Şükran, en sonunda kendisini dine verir ve sığınacak kapı olarak dini bulduğunu söyler. Evlenip giden kızının ardından iyice yalnız kalan kahramanımızın hayatından, her şey bir “yol” gibi akıp gitmektedir.

1950'li yıllardan sonra hikayeciliğimizde Anadolu, köy ve köy hayatı konularının daha geniş yer kaplamaya başladığını görüyoruz. Adnan

³⁹¹ Afet MUHTEREMOĞLU, “Hacı”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 19, Sayı: 208, s. 621-622

³⁹² Afet MUHTEREMOĞLU, “Taşı Toprağı Altın Olan İstanbul”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 202, s. 438-440

³⁹³ Afet MUHTEREMOĞLU, “Yol”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 21, Sayı: 219, s.242-247

Özyalçiner'in öyküsü de Anadolunun mütevazı bir yöresine değinir. Hikâyede, Anadolunun herhangi bir şehrine tayin olarak giden öğretmenlerin göreve başlamadan evvel, o bölgenin meşhur dağına geziye götürülmeleri anlatılır. Şehre gece vakti inen öğretmen, bir kahvede sabahladıktan sonra, göreve başlayacağı yere ulaşır. Burada ona, yeni atanan öğretmenler için tanışma ve çevreye alışma gezisi düzenledikleri, bu geziye katılması gerektiği söylenir. Dışarıda kendilerini bekleyen kamyonunda giysileri ütülü, yeni, tiril tiril, tertemiz giyimli genç görevliler vardır. Bunlardan üçü kızdır. Kızları yerli öğretmenlerle, gezi başkanı olan müfettişin de yer aldığı ayrı bir kamyonu verirler.

Dağın eteğine vardıklarında her taraftan toz kalkar, ağızlarını kapatmak zorunda kalırlar. Yüksek kayalıkları, kurak vadileri, göz alabildiğine uzanan bomboş toprakları görürler. Tepeye yakın bir yerde bir karpuz tarlasının başında bir aile ile karşılaşılır. Bu köylü aile, zor şartlar altında karpuz yetiştirerek ekmeklerini küllenmiş topraktan çıkarmaya çalışmaktadır. Tırmanmakta oldukları dağ volkanik bir yanardağdır. Her tarafına küller saçılmış bulunan dağın bu hali onun yakın bir zamanda yeniden püsküreceğini ve faaliyete geçeceğini gösterir.

Hikâyede en önemli şahıslar yeni gelen öğretmen ile dağdaki tarlada zor şartlar altında çalışan çiftçi ailedir. Genç öğretmen, yanardağın püsküreceğini bile bile küller altındaki tarlada bir şeyler yetiştirmeye çalışan bu aileyi içi acıyarak seyrederek:

“Doruğun altındaki düzlüğe yaklaşırken elimde olmadan kamyonun yanından uzanıp baktım. Keçilerle çobanı yoktu. Suyun başı boştu. Ama tarlada çömelmiş, külün altında kavrulup kalan Pompeliler gibi çömelik üç insan, üç heykel ortada bir anayla iki yanında birer küçük yavru, ayın doğmasını bekliyordu.”³⁹⁴

³⁹⁴ Adnan ÖZYALÇINER, “Dağ”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 14, Sayı: 163, s. 494-500

Bu öykü, Anadolu halkının hayatını, sıkıntılarını dile getirmesi bakımından dikkate değer bir eserdir.

Sedat Veyis Örnek, “Köpekli Kadın”³⁹⁵ adlı hikâyede, köpeğine kendisinden daha iyi bakan yaşlı bir kadın tipini anlatır. Burada esas iki kahraman vardır: Yaşlı kadın ve lokantada karşılaştığı adam. Hikâyeye, alıştığı lokantaya yemek yemeye giden adamın aynı masaya oturmak zorunda kaldığı yaşlı, köpekli kadın ile aralarında geçen diyalog üzerine kurulmuştur. Yaşlı kadın yalnızdır, ona sadece köpeği arkadaşlık etmektedir. Burada günümüzün değişen hayat şartlarında, kalabalıklar içinde kendisini yalnız hisseden yaşlı insanların durumuna değinilmiştir.

Oktay Akbal’ın hikâyesi, emekli ikramiyesini alan Hayri Bey’in, bu parayla Üsküdar’da bir bakkal dükkânı satın almasından sonraki olayları dile getirir. Burada olayları anlatan şahıs, Hayri Bey’lerin dostu olan ailenin oğludur. Yazar bir çocuk gözüyle Hayri Bey’lere gidişlerini, orada bakkal dükkânından çikolata aşımalarını, akşam Hayri Bey’in evinde kurulan sofrayı, beraberce tel kadadif yediklerini anlatır. Hayri Bey’in işleri bir süre için iyi gitse de sonradan iflâs eder.

Yıllar sonra Üsküdar’a yolu düşen genç, Hayri Bey’i ziyarete gider. O, hasta yatağında yatmaktadır, kimseleri tanıyıp, hatırlamaz. Bir süre sonra da öldüğünü duyarız. Oktay Akbal’ın “Hayri Bey’li Üsküdar”ı nostalji kokan bir hikâyedir. Üsküdar artık eski Üsküdar değildir, Hayri Bey’in Üsküdar’ı yitip gitmiştir. Yazar eski günlere olan özlemini ve Üsküdar’ın yeni halini benimseyemediğini “Üsküdar, Hayri beysizdi artık. Hayri Beysiz Üsküdar anlamsız bir yerdi. Sokaklar, yapılar, camiler, insanlar bir araya gelmiş, Üsküdar adında bir semt kurmuşlar. Yıllarca gidemedim bu yabancı Üsküdar’a. Hele kaymaklı kadayıflara, tatlılara, kompostolara düşman

³⁹⁵ Sedat Veyis ÖRNEK, “Köpekli Kadın”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 14, Sayı: 163, s.509-513

kesildim. Nasıl yerler o ağır tatlıları! Nesini severler o Üsküdar'ın! Ben yitirmiştim kendi Üsküdar'ımı, Hayri Bey'in Üsküdar'ını. Herkes de yitirsin istedim!"³⁹⁶ cümleleriyle anlatır. Oktay Akbal'ın, aynı mekân ve kişileri değişik kitaplarında tekrar ele aldığı görülür. Akbal, Sait Faik'in hikâyecilik çizgisini sürdürmekle birlikte, hikâye ve romanlarında şimdiki zaman ile geçmiş arasında gidip gelir ve hatıralarına dayanır.³⁹⁷ Rauf Mutluay, Akbal'ın hikâyeciliği ile ilgili olarak şunları söyler:

"Öyle denebilir ki Oktay Akbal her konuyu ancak 'geçmiş' olduktan sonra yazabilmekte; ya da bugünde olan bir durumu geçmişte yaşanmış gibi göstererek bir çeşit kaçamağa başvurmaktadır."³⁹⁸ Akbal'ın eserlerinde her şey, yazarın merkez olduğu bir çevrede geçer, onun hikâyelerinde insanların birbiriyle diyalog ve konuşmaları nadir görülür.

Samim Kocagöz, -yazar gözüyle- her akşam iş çıkışında vapurda rastladığı kızın hikâyesini anlatmıştır. "Vapurdaki kız"³⁹⁹ her zaman aynı yerde oturur, çantasını yanına koyar. Beklediği şahıs gelirken fark ettirmeden çantasını çeker, uzun boylu, dudaklarından gülümseme eksik olmayan adam, kızın yanındaki boş koltuğa oturur. Hikâyenin sonunda adamın önceden kızın iş yerinde çalıştığını, ama oradan ayrılıp başka bir yerde şef olarak görev yaptığını ve evli olduğunu öğreniriz.

"Tarladaki Kız" adlı öyküde, anası ve kardeşleriyle akşama kadar tarlada çalışan genç kızın, kendilerini çalıştırıp yan gelip yatan babasına karşı duyduğu öfke anlatılmıştır. Evin en büyük çocuğu olan Hatice, babasının neden bostan çapasına gelmediğini sorunca anasından şu cevabı alır: "Kız, buban Osmanlı adam... Çifti var, çubuğu var... Evi var, damı var... Sonracığıma yirmi beş dönüm tarlası var!"⁴⁰⁰ Baba, tarlaya sadece ürünlere

³⁹⁶ Oktay AKBAL, "Hayri Bey'li Üsküdar", Türk Dili Dergisi, Cilt: 14, Sayı: 164, s. 572-576

³⁹⁷ İnci ENGÜNÜN, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı, Dergâh Yay., İst. 2006, s.342

³⁹⁸ Rauf MUTLUAY, 50 Yılın Türk Edebiyatı, İş Bankası Kültür Yay., İstanbul, 1973, s. 471

³⁹⁹ Samim KOCAGÖZ, "Vapurdaki Kız", Türk Dili Dergisi, Cilt: 14, Sayı: 165, s. 624-626

⁴⁰⁰ Samim KOCAGÖZ, "Tarladaki Kız", Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı: 179 , s.1064

bakmaya gelir, ağacın altında uyukladıktan sonra gider. Hatice, babasının arkasından bakarken “İnsanlık mı bu? Erkeklik mi bu?” diyerek tepkisini dile getirir. Hikâyede Anadolu köylerinin pek çoğunda rastladığımız türden bir görüntü çizilmiştir. Evin hanımı ve çocuklar akşama kadar tarla ve ev işleriyle uğraşırken evin reisi olan adam, hepsinden geç kalkar, kahvaltısını yaptıktan sonra zaman geçirmek için kahveye gider. Adamlar otururken kadınlar en ağır işlerde çalışır. Köy konusuna değinen bu hikâyede aynı zamanda toplumsal yerginin de yer aldığını söyleyebiliriz.

Samim Kocagöz “Mini Öyküler” başlığı altında küçük küçük hikâyeler yazmıştır. “Devlet Düşkünü”nde kaynana gelin tartışması ve arada kalan oğul anlatılmıştır. “Pazar Keyfi”nde karısını satırla yaralayan adamın Hâkim Bey’le diyalogu, “Dümen”de ise balığa çıkan iki arkadaşın deniz macerası anlatılır. “Oy” hikâyesinde ise maça giden bir adamın karşı tarafın tribününe oturmak zorunda kalması anlatılır.

Samim Kocagöz’ün “Evdeki Kız”⁴⁰¹ adlı hikâyesi durum hikâyesidir. Burada psikolojik hastalığı bulunan genç bir kızın, yaşlı, emekli tarih öğretmeni tarafından teskin edilmesi ve yatıştırılması anlatılır. Mekân bir dispanserdir. Emekli tarih öğretmenin bacağını, komşusu Lili’nin köpeği Fifi ısırıştır. Öğretmen dispansere gittiğinde karşısında oturan genç kız dikkatini çeker. Saman rengi saçlı, koyu mavi gözlü, kalınca az boyalı dudaklı, biçimli burunlu, zihinsel engelli güzel ve göz alıcı bir kızdır bu. Sol elinin işaret parmağı sarıdır. Kızın elini düşünde Fahri’nin köpeği ısırılmış, kuduz olurum diye iğne yaptırmaya gelmiştir. Öğretmen durumu doktora anlatır ve kıza sadece damıtılmış su enjekte edilir.

Enver Naci Gökşen’in “Sözsüz Konuşan İki Kişi”⁴⁰² adlı hikâyesi durum ağırlıklı bir hikâyedir. Olay bir dükkândaki kasa başındaki kadın ile

⁴⁰¹ Samim KOCAGÖZ, “Evdeki Kız”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 16, Sayı: 188, s. 646-650

⁴⁰² Enver Naci GÖKŞEN, “Sözsüz Konuşan İki Kişi”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 16, Sayı: 184, s. 297-301

reklâm panosundaki iki boyutlu resimdeki adamın konuşmalarından ibarettir. Kırk beş yaşında, saçları ağarmış evlenmemiş ve kimseyi sevmemiş bir kadının, yazarın ifadesiyle “üç boyutlu bir kadının”, iki boyutlu adama olan aşkı anlatılmıştır. Zaman kış sonudur. Kadın ve erkek kelimesiz sözlerle anlaşılır. Adam, kadına nasihat vererek bu zamana kadar evlenmediği için hata yaptığını söyler. Erkek, gururlu ama kendini beğenmeyen, iddiasız, acar, umursamaz ve zeki bir kimsedir. Adam, kendisinin geçmişini silmeye kalktığı ve benliğini kaybettiği için tepki göstererek karısından ayrılmıştır. Konuşmaların karşılıklı diyaloglar şeklinde verildiği hikâyede, dil yalın ve sadedir.

Enver Naci Gökşen, “Hızlı Öykü”⁴⁰³ adlı hikâyesinde ise evlilik konusunu işlemiştir. Bu hikâyedeki zaman kış mevsimidir. Akgür çifti, evlilik yıl dönümlerini evlenme kararı aldıkları pastanede kutlamaya karar verirler. O gün çocuklardan, hayattan değil sadece aşktan konuşma konusunda anlaşılır. Vaktiyle birbirlerine söyledikleri güzel sözleri hatırlarlar. Sonra etraftaki gençlerin konuşmalarına tanık olurlar. Kimi seyrettikleri filmi tartışıyor, kimi öğretmenlerini... Aşktan konuşan kimseler yoktur. Daha sonra masanın üzerindeki yazıları okumaya başlarlar. “Kadın bir kuluçka makinesidir. Seni ömrümce seveceğim. Aşk bir acıdır...” Okuldan çıkan öğrencilere gözleri takılır, öğrencilerin çanta kullanmayışlarını eleştirirler ve kendi zamanlarını hatırlarlar. Aşktan değil artık başka şeyden konuşmaya başlarlar. Kalkarken masanın üzerindeki yazılar gözlerine ilişir. Genç kadın: “Kadın bir kuluçka makinesidir.” diye mırıldanır, genç adam ise: “Seni ömrümce seveceğim.” diye mırıldanır. Enver Naci Gökşen’in her iki hikâyesinde de eleştirel bir bakış açısı vardır. Yazar, aşkın ve sevginin zor bulunduğunu ve önemli olduğunu vurgulamaya çalışır.

Enver Naci Gökşen’in “Ayça” adlı hikâyesinde, belediye memurluğundan emekli Halit Bey’in on altı yaşındaki çelimsiz kızı asıl kahramandır. Her şeye, herkese acıyan, çabuk duygulanan biri olan Ayça,

⁴⁰³ Enver Naci GÖKŞEN, “Hızlı Öykü”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 16, Sayı: 189, s. 738-741

güzel olmamakla beraber sevimli ve cana yakındır. O, ölmüş bir kargayı bahçeye gömecek kadar hassas bir kızdır. Fizik sınavında gözü arkadaşının kağıdına takıldığı için ağlayarak öğretmeninden af diler. Öğretmeni bir suç işlemediğini, onun kalbinin çok saf ve temiz olduğunu söyler.

“O Şişelerin Dili”⁴⁰⁴ adlı bir başka eserinde Gökşen, hasta olan profesörün, bir günlük idrarını hastaneye götürmesine kadar geçen olayları biraz da komedi tarzında anlatmıştır.

“Zordur Çocukluk”⁴⁰⁵ta yazar; çocuk gözüyle, çocukların algılayışıyla yaşamı irdeleyerek, büyüklerin davranışlarının ve sözlerinin çocukların dünyasındaki karşılıklarını yalın bir dille ortaya koymuştur. Çocuk olmanın hem eğlenceli, hem de zor yanlarını dile getirmiştir.

Zeyyat Selimoğlu'nun Türk Dili'nde çıkan dört hikâyesi birbirinin devamı niteliğindedir. “Pire Mahmut'un Sevdası”, “Başçarkçının Hey Gidi Günleri”, “Mehmet Kaptan'ın Ekmek Testi”, “Mehmet Kaptan'ın Görgü Dersi” birbirine bağlı öykülerdir. Zeyyat Selimoğlu'nun “Pire Mahmut'un Sevdası”⁴⁰⁶ adını taşıyan hikâyesi, bir şilepte akşam yemeği sonrası tekrarlanan sahneyi anlatmıştır. Geminin tayfası Pire Mahmut, para karşılığı erkeklerle birlikte olan Roza isminde bir kıza aşiktir. Pire Mahmut, Roza'dan dayak yemesiyle sofrada yemek yiyenlerin diline düşmüştür. Hikâye bu konudaki konuşma ve şakalaşmalarla sona erer.

Zeyyat Selimoğlu'nun “Başçarkçının Hey Gidi Günleri” adlı hikâyesini, “Mehmet Kaptan'ın Ekmek Testi” adlı eseri izler. Her iki hikâyede de denizcilerin anıları anlatılır. Zaman 1960'lı yılları gösterir. Ufacık göğüslü, titrek elli, saçları kar tutmuş gibi akçıl, kaytan bıyıklı biri olan Hüseyin Efendi'nin geçmişe özlemi vardır. Bunu da “Hey gidi günler hey” ile başlayan

⁴⁰⁴ Enver Naci GÖKŞEN, “O Şişelerin Dili”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 14, Sayı: 166, s.682-686

⁴⁰⁵ Enver Naci GÖKŞEN, “Zordur Çocukluk”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 200, s.201-205

⁴⁰⁶ Zeyyat SELİMOĞLU, “Pire Mahmut'un Sevdası”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 14, Sayı: 166, s.699-702

cümlelerle ifade eder. Durum ağırlıklı bu hikâyeyi takip eden ikinci hikâyede ise Mehmet Kaptan'ın çok meşhur "ekmek testi" öne çıkar. Mehmet Kaptan, gemiye alacağı adamı bu testle belirler. "İki kap yemek, bi somun da ekmek. Bundan iyi test mi olur?"⁴⁰⁷ diyen Kaptan, teste tâbi tuttuğu işçileri yemek yeyişlerine göre değerlendirerek işe alır. "Deli Tahsin'e de yapmıştır aynı testi. "Bir başkadır o. Tıfıl bir oğlan, kaşı gözü sapsarı, çilli, bıyığının tek kılı bile görünmemiş bir delikanlı. İnsanoğlunun aynasıdır ekmek..."⁴⁰⁸

Zeyyat Selimoğlu'nun hikâyeler dizisinin sonuncusunun adı "Mehmet Kaptan'ın Görgü Dersi"⁴⁰⁹dir. Öykünün baş kahramanı Mehmet Kaptan, gemisine bir bayan müşterinin bineceğini öğrenince yanında çalışan Kamarot Pire Mahmut'a bayana nasıl davranması gerektiğini anlatır. Hikâyede bir de Karadenizli kahramanın bulunması, zaman zaman Karadeniz fıkralarını andıran esprilerin ortaya çıkmasına neden olur. Öykü, temel olarak iki farklı insanın kadına bakış açısını irdeler ve bu durumun kültürle olan ilişkisine göndermeler yapar.

Mustafa Necati Sepetçioğlu, evlenip ayrılan bir çiftin yirmi yıl sonra bir araya gelip birbirlerine açılmalarını dile getirmiştir. Hikâyede iki karakter vardır: kadın ve erkek. Yıllar geçtikten sonra eski karı-koca deniz fenerinde loş bir ışık altında buluşarak konuşurlar. Kadın, adamı bırakıp gittiği için kendisini suçlu hissettiğini ifade eder. Konuşma sonunda her ikisi de pişmanlığını dile getirir.

M. Sepetçioğlu'nun incelediğimiz "Suçlu"⁴¹⁰ adlı öyküsünde yazar, resmî devlet dairesinde çalışan gariban bir devlet memurunun iş hayatını anlatmıştır. Kuruma yeni atanan şefin dört bayan bir erkek memuru vardır. Erkek memur arkadaşlarıyla iyi geçinen, mesaisine dikkat eden, en ucuz

⁴⁰⁷ Zeyyat SELİMOĞLU, "Mehmet Kaptan'ın Ekmek Testi", Türk Dili Dergisi, Cilt: 17, Sayı: 193, s. 53-57

⁴⁰⁸ a.y.s. 53-57

⁴⁰⁹ Zeyyat SELİMOĞLU, "Mehmet Kaptan'ın Görgü Dersi", Türk Dili Dergisi, Cilt: 18, Sayı:204, s.607-611

⁴¹⁰ M. Necati SEPETÇİOĞLU, "Suçlu", Türk Dili Dergisi, Cilt: 15, Sayı: 176, s. 557-561

sigaralardan kullanan bir kimsedir. Arada sırada telefon ahizesini eline alıp başbakanla konuşuyormuş gibi bir ifadeye baş vurur. Beş çocuğu olan bu adam mesaiden sonra dolmuşçuluk yaparak beş on kuruş daha kazanmaya gayret eder. İşyerindeki bayan memurlar, -ucuz olduğu için- yemeği işyerinde yapıp yemeyi teklif etseler de o, onların yediğini beğenmez: “Ben patatesmiş, kuru fasulyaymış, nohutmuş, pilavmış yiyemem. Öğleleri kızarmış, akşamları haşlanmış et yerim hep. Bu da sizin işinize gelmez.” der. Bir gün şef, bu memuru yemek yediği lokantaya kadar takip eder. Memur, lokantaların camlarından yemeklere bakar, işkembeciye girmek isterse de bir şey ona engel olur. Nihayet parkın köşesindeki simitçiden aldığı simidi susamlarını bile düşürmeden yer. Onu takip ettiğinden halini anlamış olan şef, gidip memurun yanına oturur. Bu karşılaşmayı hiç beklemeyen memur çok şaşırır. Simit boğazında düğümlenir ve birden kalkıp oradan ayrılır. Bir daha da işe gitmez. Bayan memurlar arkadaşlarının neden gelmediğini sorsalar da şef onlara hiçbir şey söylemez.

Hikâye yazarı burada tipleri çok başarılı bir şekilde canlandırarak sosyal hayattan kesitler sunmuştur. Devlet memurunun ruh halini ve psikolojik savunmasını gözler önüne sermiştir. Mustafa N. Sepetçioğlu'nun, büyük şehirlerde yaşayan memur kesiminin sorunlarını trajik bir sonla aktarmaya çalıştığını söyleyebiliriz.

Mustafa Necati Sepetçioğlu, “Üç Kişiyeye Bir Şemsiye” adlı hikâyesinde Anadolu'dan İstanbul'a gelen üç gencin garibanlığını anlatmıştır. Yağmur yağdığı bir günde insanlar ıslanmamak için otobüs durağının içine sığınır. İstanbul'a yeni gelen üç genç durağın dışında kalmıştır ve yağmurda ıslanmaktadır. Gençler gelip geçen otobüslere aldırılmazlar, çünkü ne yapacaklarını, nereye gideceklerini bilmemektedirler. Yüzlerinde İstanbul'un Anadoluya bakan yabancılığı gibi bir ifade vardır. Az sonra yanlarına gelen şemsiyeciden paralarını birleştirip sadece tek bir şemsiye alabilirler. O şemsiyenin altına giren üç genç yürüyüp oradan uzaklaşırlar.

Hikâyede küçük yerlerden kalkıp ekmek parası için İstanbul'a gelen gençlerin durumuna değinilmiş, sosyal bir konu ele alınıp işlenmiştir.

Mustafa Necati Sepetçioğlu'nun başka bir öyküsünde önce bir şirkete odacı olarak giren daha sonra piyasa memuru olan birinin yaşamı anlatılır.⁴¹¹ Ruhsal ve fiziksel tasvirlerin ağır bastığı öykü karamsar bir atmosfere sahiptir. Başıboş, değersiz ve bohem bir insanın yaşamı kendisini biçimlendiren dış dünyayla ve insanlarla ilintili olarak ortaya konmuştur. Yazar, insan yaşamının inişli çıkışlı yollarında yüzeysel bir arkadaşlığı işlemiştir.

İsmail Âşıkoğlu, bir üniversite öğrencisinin sevdiği kızla ilgili olarak kurduğu hayalleri anlatır. Üniversite öğrencisi olan genç, köyden gelmiş olup, yine köyüne dönmeyi düşünmektedir. Sevdiği kıızı köy hayatının içinde yaşıyormuş gibi hayal ederse de böyle bir şeyin mümkün olamayacağını kendisi de farkındadır. Bu hikâyedeki genç adam, şehir ve köy hayatı ikilemi yaşamaktadır. Büyük şehirde okur ama köy hayatını özler, köye dönmeyi düşünür. Dönemin hikâyecilik anlayışına uygun olarak bu eserde de köy konusunun işlendiğini görüyoruz.

İsmail Âşıkoğlu'nun "Dönüş" ve "Yaşamak" hikayelerinde konu; asker, cephe ve savaştır. "Dönüş" hikâyesi cepheden yeni dönmüş bir askerin hatırasını konu edinir. Savaş bitmiştir. Cepheden yeni dönen kahraman artık toprağını işleyecektir. "Bağ, bahçe, bostan işlerine babası bakar; yayla, hayvan, otlak işlerine de kendisi. Eğer oğlum olduysa bana yardım eder, kızsız anasıyla çalışır." diye düşünür. Dağları tepeleri aşan gencin, ayağındaki çarık yırtılmıştır. Köye yaklaştığında korucuyla karşılaşılır. Korucu onu kaçak zannettiğinden sorgulamak için götürür. Artık yorulan kahramanımız bir an önce eve gitmek ister. Göğüs cebinden çıkardığı bıçağı korucunun kaba etine saplar ve köy yoluna düşer.

⁴¹¹ M. Necati SEPETÇİOĞLU, "Suçlu", Türk Dili Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 200, s. 206-209

İsmail Aşıkoğlu'nun "Yaşamak" hikâyesinde ise yazarın babasının anlattığı cephe hatıraları vardır. Karınca Düzü denilen yer anıldığında yazarın babasının aklına elli yıl öncesi savaş zamanı gelir. Savaşta yenilir ve kaçmak zorunda kalırlar. Kaçakları kurşuna dizerler. Davut ve Galip yok olmuştur, dondular mı yoksa öldürüldüler mi bilinmez. Sağ dönenlerden biri de yazarın babasıdır. Yazar, yaz kış babasının anlattığı o yerlerden geçer. O, çayırın otunda, ekinin başağında Galip'in, Battal'ın ve topraklaşan diğerlerinin yaşadıklarına inanır.

Mehmet Turan Yazar'ın 185. sayıdaki "Zor Değilmiş Fıstıkçı Rüstem Olmak" hikayesi durum ağırlıklıdır. Eserde Rüstem Efendi, kendisine "eşek" diyen müdürüne yumruk atmış ve bu sebeple Erzurum'a sürülmüştür. Rüstem Efendi, oradaki müdürü de maymuna benzettiğinden gülme krizine yakalanır ve "Resmi iş yerlerinde çalışması önemle yasak edilmiştir." kararıyla işten atılır. Konya'da fıstıkçılık yaparak hayatına devam eder.

Mehmet Turan Yazar'ın "Fehamet'in Mutluluğu" adlı hikâyesinin kahramanı "Fehamet" adındaki bir genç kızdır. Dört yaşında babasız kalan genç kıızı, annesi ellerin evini temizleyerek tek başına büyütülmüştür. Güzel bir kız olmayan Fehamet, öğretmenlerinin desteğiyle liseyi bitirmiş, komşuları Nuri Bey'in yardımıyla da Varlık Bankası'nda göreve başlamıştır. Bankada çalışan Ali, herhangi bir özelliği olmamakla beraber bütün bayanların beğendiği biridir. Fehamet Ali'yi karşılıksız sever. Arkadaşı Fatma'ya Ali'yi göstermek için bankaya gittiğinde Ali'nin ona bir mektup bıraktığını öğrenir. Fehamet heyecandan mektubu okuyamaz. Fatma açar zarfı. Bu, Ali'nin başka bir kızla nişanlandığını belirten nişan davetiyesidir. Hikâye, zorluklar içinde büyümüş bir genç kızın Ali isimindeki genci severek, bütün ümitlerini ona bağlamasının sonucunda yaşadığı hayal kırıklığı üzerine kurulmuştur.

Yazarın “Tanrıyı Savunan Böcek”⁴¹² adlı başka bir hikâyesi, bir anne ve çocuğun diyaloguyla başlar. Annesi oğluna bir masal anlatmaktadır. Doğal olarak masalda olağanüstü bir çok olay karşımıza çıkar. Hikâyenin ana kahramanı, acılı insanlara, hastalara, körlere, topallara ve akla gelecek her türlü sıkıntıda insanlara yardımcı olan, onların dertlerine derman olan olağanüstü bir böcektir. Öyle ki böcek; çirkin olanları güzelleştirmekte, çocuğu olmayanlara çocuk vermekte, delileri akıllandırmakta, insanların derdine bir çare bulmaktadır. Eserin nihayetinde ise böcek, uçmağa yani cennete yükselir. Hikâyenin sonundaki diyalog çok ilginçtir. Bahsi geçen iyiliklerin niçin bir böcek tarafından yapıldığını anlamayan çocuk sorar: “Bütün bunlar olurken Tanrı ne yapıyordu anne?...” Cevap ilginçtir : “Tanrı mı yavrum?... Onun işleri çok, biliyorsun...”

Bu cevap hikâyenin de can damarıdır. Yazar okuyucuya ve topluma eleştirisini bu son cümleyle iletirken, anneye toplumun inançlarını sorgulayan ve belki de bu inançları doğru bulmayan bir cevap verdirerek mesajını iletmektedir. Yazar, bu hikâyede anne vasıtasıyla, inanç konusundaki fikirlerini yansıtmakta, belki de Tanrıya bir sitemde bulunmaktadır.

“Çocuksu”⁴¹³ adlı hikâyede Mehmet Şeyda, hikâye kahramanlarını Osman’ın gözüyle tanıtmıştır. Öykünün konusu kalabalık bir ailedir. Büyükbaba yani Hacı Ömer Şakir Bey evin en büyüğüdür. Tütün zifirinden sararmış ak bıyıkları vardır, kısık ve dokunaklı seslidir. Eczacı olan büyükbaba, padişahın verdiği eczaneyi işletir. Babanne (Nazire Hanım), Büyükbabadan sonra evde en çok sözü geçen kimsedir. O, sigara içen, Osman’ın her istediğini yerine getiren piyano ve kanun çalan ve Hafız Burhan’ı çok seven biridir. Yazarın, patlak kurbağa gözlü, kel olarak tarif ettiği enişte, (Vahim Abi’nin babası Vahit Bey), epeyce yaşlı olduğu halde yaşını göstermez. Osman’ı pek sevmez. Osman da onu. Osman’ın sevdiklerinden

⁴¹² Mehmet Turan YARAR, “Tanrıyı Savunan Böcek”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 20, Sayı: 213, s.275-277

⁴¹³ Mehmet ŞEYDA, “Çocuksu”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 16, Sayı: 191, s.866-873

birisi olan Hala yani (Nebiyeye Hanım), hırçın, kavgacı, sert konuşan bir kimsedir. Babasının en yakın arkadaşı olan Nebiyeye Hanım, İkbâl Dadı'ya çok karışır. Baba (Eczacı-Kimyager Mahmut Bey), eskiden yaptığı birçok şeyi sonraları yapamayan, yüzü sivilceli, başından üç evlilik geçmiş, sesi güzel biridir. Gezilere gittiklerinde çocuklaşır, ağaçlara tırmanır. Melahat (Mahmut Bey'in üçüncü eşi), çok yemek yiyen, şişman ve Osman'ın sevmediği biri olarak karşımıza çıkar. Hayri Abi (Seniye Hala'nın büyük oğlu), Haydarpasha'da asansörcülük işi yapar. Boksördür. Hikâyedeki bütün bu şahıslar Osman'ın bakış açısı ve izlenimleriyle aktarılmıştır.

Kamuran Şipal'in "Dört Duvar" adlı eseri, çelişkiler içindeki bir adamın öyküsüdür. Çocukluğunun birkaç yazını, dul bir anne ve küçük bir erkek kardeşe pamuk tarlalarında geçirmiştir. Kahramanımız bu zamanını gözleri yerde, pamuk toplamakla, tarlanın orasına burasına ekilmiş içi sarı karpuzları araklamakla geçirmiştir. Sessiz biri olup günün önemli bir bölümü evinde oturup, zaman zaman geçmişe yolculuğa çıkar. Kahramanın hatırladıklarından, önceden evli olduğunu ama evliliğine sahip çıkamadığını anlıyoruz. Adam, devamlı hiç kapanmayan bir kapı sesi duymaktadır. Alt komşusuna sesin nereden geldiğini sorar, komşu kadın böyle bir sesin mevcut olmadığını söyler. Bu hikâyede çelişkiler içindeki bir adamın psikolojik gelişimleri ve ruh hali anlatılır.

M. Başaran'ın "Kalın Mavi Ses" adlı hikâyesinde konu aşktır. Kahverengi gözlü, esmer ince yüzlü Gülen Öğretmen, köy okulunda çalışmaktadır. Annesiyle birlikte yaşayan genç kız, evlenmemiştir. Annesi de evlenmesini istememiştir. Köye gelen gezginci öğretmen, onun kulağında mavi bir sesin yankısını oluşturur. Bu yankı aşkın sesidir. Gezginci öğretmen, önceden kilise olan okul hakkında bazı hikâyeler duymuştur. Rivayete göre, Papazın kızı bir Müslüman'ı sever. Babası da kızı bir odaya kapar ve kız orada ölür. Ayrıca kızın geceleri beyaz bir gelinlikle dolandığı da rivayet edilir. Gülen Öğretmen, gece orda kalır ve artık hep orada kalmak istediğini söyler.

Kazdağı'nın Sarıkızı'dır Gülen Öğretmen. Öyküde halk hikâyeleri, rivayetleri ve efsanelerden yararlandığını söyleyebiliriz.

Mehmet Salihoğlu'nun "Cennetlik Alberto" adlı hikâyesinde mekan Tunceli'nin Ovacık Yaylası Munzur Çayı'dır. Olayda iki esas kahraman vardır: Mösyö Albert ve Hasan. Mösyö Albert uzun boylu, kemikli uzun biridir. kolları avcılık için çok iyidir. Bıyıklı (herkeste görüp hoşlandığı için bırakmış) Albert'e Alberto derler. Balık avlarken kendisine yardım etmek isteyen çocuklarla bile arkadaş olan dost canlısı bir kimsedir. Hasso (Hasan) 30-35 yaşlarında bir karayolları işçisi cesur ve iyi yürekli biri olup Pülümür köylerinden palabıyık bir köylü çocuğudur. Alberto ve Hasso tatil zamanlarında bile okuldan ayrılmazlar. Okulda kaldıkları ağustos ayı içindeki bir gün, Alberto'nun içinde sanki bir şey olacakmış gibi tarif edilemez bir sıkıntı var. O sıkıntıyla zor uyuyan delikanlı, bir ara bir ses duyar ve elinde kama olan birinin üzerine geldiğini görür. Bu kişiyi Hasso'ya benzetir ve gerçekten de onun olduğunu anlar. Kamayı arkadaşına saplayan Hasso, emniyete teslim olur. Mahkeme kurulur ve savcı idam ister. Köylü kızgındır. Kendisine çok iyi davranan bu insanı Hasso nasıl öldürmüştür? Hasso'nun sözleri suçun kimde olduğunu düşündüren bir cevap niteliğindedir: "Ağam bana çok eskiden demişti ki ...Namazında, niyazında bir Müslüman, bir gavuru öldürürse o gavur şehit olur, cennete gider..."⁴¹⁴

Necati Cumalı "Acı"⁴¹⁵ adlı hikâyesinde toplumsal bir yaraya parmak basmaktadır. Eserde kuma konusu işlenmiştir. Fahriye'nin kocası Bayram, eşi üç ay önce ölen Zülfiye'yle evlenecektir. Fahriye'nin her türlü kır işine yatkın elleri vardır. Geniş omuzlu olup, bedeninin her yanından sağlık fışkırır. Elleri, tabanları nasırlı genç kadının, buğday sarısı gür saçları vardır. Yaz günlerinden birinde, Zülfiye karşı bayırın ardındaki ilk bağdan gelir. Kuru, esmer, uzun siyah saçlı, allıklı, rastıklı, sürmeli boynunda bir dizi altın vardır. Boşnak olan Bayram, Fahriye'nin oğlunun üvey babasıdır. Fahriye, kocasıyla

⁴¹⁴ Mehmet SALİHOĞLU, "Cennetlik Alberto", Türk Dili Dergisi, Cilt: 19, Sayı: 205, s. 53-59

⁴¹⁵ Necati CUMALI, "Acı", Türk Dili Dergisi, Cilt: 19, Sayı: 209, s. 724-731

Zülfıye'nin düğününde ev sahipliği yapar; hizmet eder, misafirlere yemek pişirir ama o günün gecesinde uyuyamaz. Bütün bedeni acılar, ağrılar içindedir. Sergi yerinde geçisine yaprak toplarken elini akrep ısırır. Fahriye'nin hissettiği acı aslında akrebin acısı değil Bayram'la Zülfıye'nin evlilik acısıdır. Bu hikâyede, 1960'lı yılların edebiyat sosyolojisine uygun bir anlayışla, köyde tarla işlerini gören, her türlü zorluğu göğüsleyen ve üstüne kuma getirilerek ezilen kadının acısı dile getirilir.

Necati Cumalı'ya ait "Hovarda"⁴¹⁶ isimli hikâye klasik bir vak'a örgüsüne sahiptir. Yazarın diğer hikâyelerinde olduğu gibi sıradan bir insanın başından geçen sayılabilecek bir olay anlatılmıştır.

Hikâyemizin kahramanı bir mahalle bakkalı olan Beyşehirli'dir. Eserde, köyden bir hemşerisinin anlattığı hikâyeye kanarak Ankara'ya "hovardalık" yapmaya giden Beyşehirli'nin, Dursun Ali ve Zeynep tarafından oynanan masum oyunla aldatılması anlatılmaktadır. Hikâyede hayatın içinde görebileceğimiz gerçek karakterler kullanılmıştır. Çapkınlığa hevesli bir taşralı, geçinebilmek için değişik bir yol bulan iki sevgili. Tabî bu arada toplumun bu iki gence olumsuz bakış açısı da, hikâyenin bazı yerlerinde vurgulanmaktadır.

Selçuk Baran'ın "Odadaki" adlı hikâyesinde konu, ölen kızını unutamayan yatalak bir adam üzerine kurulmuştur. Adam ölen kızı Naciye'nin vefatını bir türlü kabul edemez. Baba avuntusuyla, "yaşayacak olsaydı şimdi gelinlik çağında olacaktı" diyerek kızının kaybına hayıflanır, anne ise üzüntüsünü belli etmeyerek Naciye'yi bulacağını söyler ve eşini teskin etmeye çalışır. Öyküde durum ve olay hikayesinin özellikleri vardır.

S. Timur Ulçugür'ün "Kendi Yaşantısında Yitmiş Bir Adam" hikâyesi durum hikayesidir. Bay İsmet ve Selmi hikâyenin kahramanlarıdır. Bay İsmet

⁴¹⁶ Necati CUMALI, "Hovarda", Türk Dili Dergisi, Cilt: 21, Sayı: 217, s.51-57

Selmi'ye borçludur ama bir türlü borcunu ödemez. Selmi, Bay İsmet'in başka dünyaların adamı olduğunu, dünyayı ve çıkar ilişkilerini bilmediğini düşünür. Selmi'nin eşi ise Bay İsmet'in çıkarı çok iyi bildiğine inanır.

Muzaffer Hacıhasanoğlu'nun "Dışarıda Kar Yağlıyordu" adlı hikâyesi, yazıldığı dönemin hâlet-i ruhâniyesini gösteren bir eserdir. Toplumcu bir bakış açısıyla yazılan hikâyede yazar, özellikle bürokrasinin toplum üzerindeki baskısından bahseder. Dr. Sefa kişiliğine bürünen yazar, savcı karakterinden yola çıkarak devlet bürokrasisinin halk üzerinde kurduğu baskıyı anlatmakta ve eleştirmektedir. Hatta o kadar ki Andre Gide'in bir kitabını okuduğu için savcı, doktoru azarlamaktadır. Savcı devletin tek tip, resmî bakış açısını temsil eder. Yazar şu cümlelerle bu tiplmeyi ve anlayışı eleştirmektedir :

"Savcılar önde gider...İnsanlara hükmetmek için yeterli basmakalıp cümleleri, yasaları, formülleri ezberlemiştik... Ne demiş Tefik Fikret: "Vatanım ruyi zemin / Milletim nev'i beşer..." Olacak iş mi? Bir pis Yunanlıyla bir mi tutacağım kendimi? Tan matbaası olayı mı? Oradaydı kendisi de; oh olmuştu. Yakalanıp öldürülmelilerdi ki... Köylüler pisti, cahildi, yalancıydı... Vatandaş; Sanki ahmak der gibi, sanki budala der gibi..."⁴¹⁷

Yukarıdaki parçadan alınan cümleler, devleti temsil eden savcının görüşleri olarak aktarılmaktadır. Yazar bütün bunları anlatırken birden bire yokluk içindeki üniversite yıllarını hatırlar. Bu arada bize Peyami Safa'yı hatırlatan psikolojik tahliller yapar. Metinde diyaloglardan ziyade iç dünyaya yönelik düşünceler ve tahliller yer almıştır. Hikâye yazarın mağazadan çıkmasıyla son bulur.

Bir anne ve oğlun anlatıldığı İrfan Meydan'ın "Değişiklik" adlı eseri, bize S. Faik Abasıyanık'ın "Semaver" adlı hikâyesini hatırlatır. Sait Faik'in

⁴¹⁷ Muzaffer HACIHASANOĞLU, "Dışarıda Kar Yağlıyordu", Türk Dili Dergisi, Cilt: 20, Sayı: 216, s.758

hikâyesindeki Ali'nin annesine duyduğu sevgiyi, hikâyemizin kahramanı Ferit'te de görürüz. Ferit'in hayatındaki en önemli şey annesidir. Ayrıca "Semaver" de olduğu gibi bu hikâyede de mekân-insan ilişkisi dikkatimizi çeker. Anne ve oğlu evdeki eski eşyalardan rahatsız olmakta ve hayatlarında bir değişiklik istemektedirler. Fakat bu değişikliği yapmaya cesaretleri ve güçleri yoktur. Hikâyenin bir bölümünde Ferit bunu açıkça belirtir: "Çünkü annemle ben, onlar kadar eskimiz ve onları çıkarıp atacak gücü bulamıyoruz kendimizde."⁴¹⁸ Annesine göre; hayatlarında bu değişikliği yapmanın yolu - Ferit'in tüm itirazlarına rağmen- mahalle komşuları Nesrin Hanım ile oğlunun evlenmesidir. Anne çareyi Nesrin Hanım'da ararken Ferit "Biri gelmeli" der. Ama bu Nesrin Hanım olmamalıdır.

Her şey eski olan bu eve canlılık katacak yeni bir yüz ve yeni bir insan gereklidir:

"Bütün ömrü, bizimki gibi, bu köhne koltukların arasında, bize büyük babamdan kalan bu ceviz konsolun önünden geçmemiş biri. Oturma odasındaki halı benden yaşlıdır. -Ben kırk beş yaşındaydım._ Annem ben bildim bileli, konsolun üzerindeki çevresi yaldızlı aynanın önünde süslenir. Ayna bıktı bizden. İkimizin yüzüne bakmaktan..."⁴¹⁹

Gündelik hayattan uzak yaşayan anne ve oğlun hayata bağlanmaları için mutlaka bir yenilik olmalıdır. Belki de yazar bu yeniliği tüm toplumdan beklemektedir. Çünkü tarif edilen ev ve içindeki eşyalar eskidir, bunların zamanı geçmiştir. Artık yenilik zamanıdır. "Bir yenilik arıyoruz." ibaresi bu fikri en iyi anlatan cümle olarak karşımıza çıkar.

Bir durum hikâyesi tarzında yazılan eserde, tasvirler çok başarılıdır, diyaloglar çok azdır. Yazarın, özellikle anneyi ve evin içini anlattığı

⁴¹⁸ İrfan, MEYDAN, "Değişiklik", Türk Dili Dergisi, Cilt: 20, Sayı: 216, s.764

⁴¹⁹ a.y., s.764

bölümlerde, yaşanan mekânın, şahsın psikolojisi üzerindeki etkisi göz önüne serilmektedir.

Durum hikâyesi niteliği taşıyan Bedîî Demirkese'nin "Kutsal Çile"⁴²⁰ adlı eserinde, Yunus ve Adem peygamberlerin kıssaları, yazarın hayalinde yeniden canlanmakta ve yorumlanmaktadır. Hikâyede Hz. Yunus'un, bir yunus balığı karnında yaptığı seyahat ile Hz. Adem'in cennetten kovulması, hicivli bir şekilde anlatılarak insanların Tanrıyı yeterince anlamadığı vurgulanmaktadır. "Bu Tanrının derinliğini, içinde devinen yüce sessiz evreni, hiçbir kez insanoğlu tam anlamıyla öğrenmeyecektir." ifadesi bu fikri açıkça ortaya koymaktadır.

Ayşe Arpad'ın kaleme aldığı "Komşuluk Özlemi"nde, Doktor Bey ailesinin tayinlerinin Bandırma'ya çıkması ile gelişen olaylar anlatılır. Mahalle sakinleri Doktor Bey ve ailesinin, tatillerde kendilerini ziyaret edeceklerini düşünürler. Ama günler, aylar, yıllar geçse de, onlar bir türlü dönmezler.

Nurten Karas'ın "Alaca"⁴²¹ adlı hikâyesi biraz türün alışılmış örnekleri dışında bir hüviyet arzeder. Öyküde eşya ve insan paralelinde eskime irdelenmiştir. Zamanla değişen duyguların eşyayı biçimlendirmesi, insanın umutlarının da eşyayla değişimi ve yok oluşu anlatılmıştır. Hikâyeye ad olarak seçilen "alaca" sözcüğü günlük yaşam içerisinde umudun görünen yüzünü imgelemektedir. Belli bir olay örgüsünün olmadığı öykü, bu yönüyle deneme ve durum öyküsü arasında bir özellik taşır.

Talip Apaydın'ın "Türkücü Ahmet" adlı eseri bir otobüs yolculuğu ile başlar. Yolculardan biri radyoda dinlediği çocukluk arkadaşı olan Türkücü Ahmet'in söylediği türküyle geçmişe, çocukluk günlerine döner. Belli bir olayın olmadığı bu kısa öykü, bu yönüyle bir anı özelliği taşır. Anlatılan anılar bize Ahmet'in türkücülüğe uzanan yolunu da öğretir. Anlatıcının ve Ahmet'in

⁴²⁰ Bedîî DEMİRKESEN, "Kutsal Çile", Türk Dili Dergisi, Cilt: 20, Sayı: 216, s.767-768

⁴²¹ Nurten KARAS, "Alaca", Türk Dili Dergisi, Cilt: 17, Sayı: 197, s.623-625

çocukluğu köyde geçtiğinden zaman zaman yöresel kelimelere ağırlık verilmiş olduğunu görürüz.

Talip Apaydın, “Sular”⁴²² adlı hikâyesinde toplumsal bir eleştiride bulunur. İki bölümden oluşan hikâyede; kırsal kesimdeki bir kadın ile şehirdeki bir kadının hikâyesi karşılaştırılarak dile getirilir. Hikâyenin birinci bölümünde; köyde yaşayan Hasibe gelin ve komşusu Fadik abla sırtlarında hayvanlar için ot taşımaktadır. Dinlenmek için bir derenin kenarında durduklarında, Hasibe gelin şalvarını dizlerine kadar sıyırır ve suya girer. Bu arada tarladan dönen Hasibe Gelin’in kocası, köyün gençlerinden Sarının Ali’nin karısını uzaktan izlemekte olduğunu görünce çok sinirlenir. Hakaretler ederek eşinin yanına gelir.

Yazar, birinci bölümü burada bitirir ve ikinci bölüme geçer. Bayan Fifi ve kocası bu bölümün kahramanlarıdır. Fifi’nin eşi karısından çok çekinen ve onun her söylediğini yapan bir tip olarak karşımıza çıkar. Eşiyle plajda güneşlenen Bayan Fifi, üstündeki bikinisiyle herkesin dikkatini çekmektedir. Kocası da eşiyle gurur duymaktadır. Bayan Fifi, yakıcı güneşten korunmak için yüzünü bir gazete ile kapattığında haber gözüne ilişir. “Bir adam karısını boğdu. Hasibe Dallı adında taze bir gelin, paçalarını sıvayıp bacaklarını yıkadı diye kocası Yakup Dallı tarafından başı suya sokularak boğulmuştur.” Bayan Fifi’nin erkekleri kabalık ve vahşilikle suçlayan sözleriyle olay sona erer.

Yazar, bu hikâyeyi toplumsal bir mesaj vermek için yazmıştır. Bir tarafta bacağı görüldüğü için öldürülen köylü bir kadın, diğer tarafta kocasına hükmeden ve istediği gibi hareket eden şehirli kadın tipi resmedilmiştir. Yazar, her iki kadının bulunduğu durumu doğru bulmamakta ve eleştirmektedir.

⁴²² Talip APAYDIN, “Sular”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 21, Sayı: 218, s.145-148

Sevinç İzat'ın “Korkunun İzinde”⁴²³ adlı hikâyesinde insanın kendisiyle yüzleşmesi anlatılır. Bireyi esir alan duygular bir rüya havası içinde dile getirilir. Yazar, korkuyu kişileştirerek onunla yapılan mücadeleyi gizemli bir biçimde ortaya koymaya çalışır.

Mehdi Halıcı'nın hikâyesini de alışılmışın dışında bir kalem mahsülü olarak nitelendirebiliriz. Bildircinlar, imgelerin ağır bastığı, konunun çağrışımlarla ortaya konduğu bir öyküdür. Yaşanan gerçeği tersyüz eden bir bilinç ve bu bilincin ürettiği insanı kaçırsa sürükleyen bir boşluk... Köyle kent arasına sıkışmış bireylerin dünyasında sosyal yalnızlığın izleri, etkili bir dille anlatılmıştır.

Tahsin Yücel'in “Yürümek”⁴²⁴ adlı hikâyesi hüznü bir aşkı anlatır. Daha genç yaşlarda iken Zöhre Bacı'ya âşık olan Kâtiba, babasının isteğiyle başka bir kadınla evlenmesine rağmen ömrü boyunca Zöhre Bacı'yı unutamaz. Kahramanımız mutlu bir evlilik yaşamıştır, çocukları büyüüp ekmeklerini ellerine almıştır, eşinin vefatından sonra çocukları, gelinleri ve torunları onu yalnız bırakmamıştır. Fakat hayatında hep bir şeylerin eksikliğini hissetmektedir. Aradan onca yıl geçmesine rağmen Zöhre Bacı'yı unutamamaktadır. Bu yüzden sadece Zöhre Bacı'yı düşünerek devamlı olarak “yürümek”tedir. Zöhre Bacı ise belediye çavuşu Hacela ile evlenmiştir. Hacela'nın ölümüyle Kâtiba, tekrar Zöhre Bacı'ya yaklaşırsa da karşılık görmediğinden, sonu gelmez yürüyüşleri o günden sonra büsbütün çoğalır. Onunla evlenmek istediğini söylemek için son kez evine gittiğinde, acı bir sürprizle karşılaşır: Zöhre Bacı evinde cansız bir şekilde yatmaktadır.

Bir durum hikâyesi olan “Yürümek”te, Kâtiba'nın sürekli “yürüyerek” duygularını dile getirdiğini görüyoruz. Bu yürüme bazen de Kâtiba'nın iç dünyasında gerçekleşmektedir. Onun yüreğindeki her şey, çok sevdiği Zöhre Bacı'ya yürümektedir.

⁴²³ Sevinç İZAT, “Korkunun İzinde”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 200, s. 210-212

⁴²⁴ Tahsin YÜCEL, “Yürümek”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 21, Sayı: 218, s.137-144

Adnan Binyazar'a ait "Eller"⁴²⁵ adlı öyküde, ellerin insanla ve eşyayla teması ve temasın oluşturduğu çağrışımlar ifade edilmiştir. Bu çağrışımlardan hareketle sevgi ve acının insanda ortaya çıkardığı yansımalar anlatılmıştır. Yazara göre, insan algısının önemli kapılarından birisi ellerdir. Bu kapı değişik iklimlerin de yolunda bulunur.

Şevket Yücel'in "Uyku ve Yılan"⁴²⁶ öyküsü, doğanın güzelliği içinde yaşamın canlılığını ve dengesini anlatır. Kırdan otlayan keçilerden birinin sütünü emen yılanın, keçiyi zehirlemesi ve çobanın da yılanı öldürmesi konu olarak seçilmiştir. Gerek anlatımıyla, gerekse konusuyla bir masalı andıran öykü, yine masalarda olduğu gibi kötülerin kaybetmesiyle son bulur.

M. Başaran'ın "Tenhalar" başlıklı öyküsünde, işi yol denetçiliği olan Yusuf Bey'in, hakkında yapılan yanlış bir ihbarla sorgulanması anlatılır. Olaylarda çevrenin tutumunu ve Yusuf Bey'in iç dünyasını ortaya koyan yazar, bir dönemin sosyal yanını da gözler önüne serer.

Dergideki hikâyelere genel olarak baktığımızda, realist bir bakış açısıyla yazıldığını ve toplumsal konular üzerinde yoğunlaştığını görürüz. Ben merkezli, içe dönük, ferdî duyuların anlatıldığı hikâye sayısı da az değildir. Bu tavır 1960'lı yıllardaki Türk hikâyeciliğinin genel görünümünü de yansıtmaktadır. Bu hikâyeler, edebî bir dille yazılmış olup Türkçenin güzel örnekleri arasındadır.

Sonuç olarak Türk Dili dergisinin hikâye anlayışını şu şekilde özetleyebiliriz:

Hikâyelerde derginin dil anlayışına uygun olarak sade, anlaşılır bir ifade tarzı kullanılmıştır. Bazı hikâyelerde öz Türkçe kullanımının abartıldığı

⁴²⁵ Adnan BİNYAZAR, "Eller", Türk Dili Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 203, s. 532-534

⁴²⁶ Şevket YÜCEL, "Uyku ve Yılan", Türk Dili Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 203, s. 535-538

söylenbilir. Cümlelerin kısalığı dikkat çeker. Eksilteli ifadeler, monologlar ve diyaloglar da yer yer kullanılmıştır.

Sosyal konular realist bir yöntemle, ağırlıklı olarak işlenmiştir. Köyü ve köylünün yaşadığı sıkıntıları, köylü-aydın ilişkilerini, köyden şehre göç eden insanların yaşadığı kültür değişmelerini, şehir yaşayışının aile fertleri arasında meydana getirdiği uzaklaşma ve çözümleri, memur-işçi gibi küçük insanların zor yaşamlarını ve aile hayatını anlatan hikâyeler çoğunluktadır.

Klasik vak'a ile durum hikâyelerinin sayısı hemen hemen aynıdır. Ancak durum hikâyelerinin bir kısmı olay hikâyesinden durum hikâyesine geçiş niteliğindedir. Bu sebeple bazı eserlerde hem olay, hem de durum özelliklerini birlikte görmek mümkündür.

Dergide, üslubunu henüz bulmamış olsa da, ilerisi için umut vaad eden yeni istidatlara yer verilmiştir.

5- TİYATROLAR

Türk Dili dergisinin incelediğimiz beş yıllık sayısında tiyatro ve radyo oyunu olarak toplam 25 yerli oyun yayımlanmıştır. Bunlar içinde Orhan Asena dört piyesiyle dergide en fazla ürün veren kişi olmuştur. Necati Cumalı, İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu, Sabahattin Kudret Aksal, iki oyun ile dergide yer almışlardır.

Özdemir Nutku, Adalet Ağaoğlu, Feyyaz Kayacan, Nezihe Meriç, Sedat Veyis Örnek, Raik Alınacı ve Gülten Akın incelediğimiz ciltler içinde oyunları neşredilen diğer isimler olarak zikredilebilir.

164. sayıda yayımlanan Behçet Necatigil'in "Köprü" adlı oyunu, bir kadın kahramanın iki sınır ülke arasındaki bürokrasi sebebiyle mağdur olmasını anlatır. Sınır komşusu olan Militanya ve Polisenya ülkeleri arasında gidip gelen, Militanya vatandaşı olmak istediği halde akıl almaz bürokrasi ve işlemler arasında bir türlü dilekçesi değerlendirilmeyen bir kadının düştüğü zor durum tasvir edilir. Militanya'daki sınır askerleri, vatandaş olmak isteyen kadına defalarca dilekçe yazdırırlar, fakat dilekçe bir türlü sonuçlanmaz. Kadın geri dönmek istediğinde ise Polisenya sınırındaki askerler giriş izni olmadığı bahanesiyle kadını içeri almazlar. Zavallı kadın iki sınırın ortasında kalakalır.

Behçet Necatigil'in bu oyununun vaka bakımından zengin olduğunu söyleyemeyiz. Kurguda esas olarak üç kişi vardır: Mağdur olan kadın, Militanya askerleri ve Polisenya askerleri. Askerler kanun uygulayıcılarıdır ama rüşvet almaktan da çekinmezler.

Raik Alınacı'nın "Duvarcılar" adını taşıyan kısa oyununda, iki gariban inşaat işçisinin mensup olmak istedikleri meslekle hayalleri dile getirilir.

İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun dergide yer alan iki tiyatrosunda da profesörlere önemli yer verilir. Profesörler insan ve toplum psikolojisinden anlayan, kendini geliştirmiş ve alanlarında uzmanlaşmış kişilerdir. "Profesör İle Uşığı" adlı oyunda iki asıl tip vardır: Profesör ile iş aramak üzere gelen üniversite mezunu genç bir adam. Profesör felsefe mezunu bu genç ile epey uzun bir süre sohbet eder ve ona başarılı ve tercih edilen bir toplumbilimci olmanın yollarını anlatır. Eser vakadan çok karşılıklı diyaloga dayanır. Genç adam sorar, profesör cevap verir, bazen de karşılıklı fikir teatisinde bulunurlar.

İ. H. Baltacıoğlu'nun diğer oyununda, psikolog bir profesörün hastalarına nasihatler ederek onlara yol göstermesi konu edilmiştir. Profesör dertlerinin çaresiz olduğunu düşünen bu hastalara şefkatle yaklaşmış ve dertlerine çare bulmuştur.

Turgut Özakman, "Kardeş Payı" adlı kısa oyununda trajik bir konuyu işlemiştir. İki küçük erkek çocuğu, babaları öldüğünde tüfeğinin kime kalacağını tartışırken anneleri aynı tüfekte kocasını vurur. Dergide yayımlanan çoğu oyunda olduğu gibi bu oyunda da vakadan ziyade konuşmalar ön plandadır.

Orhan Asena, Sami Paşazade'nin ve Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın benzer konulu hikâyelerini hatırlatan "Geçkin Kız"da kendisine görücü gelen bir kızın duygu ve düşüncelerini aktarır. Yazar aslında görücü usulü evliliğini tenkit eder.

Orhan Asena'nın diğer oyunu da el kapısında kalmış zavallı bir kadının hikayesini anlatır. Durdu Bacı, yirmi yaşlarında, genç, sağlıklı bir kadındır. Durdu Bacı'nın kocası, ağasını korumak için işlenen bir suçtu kendi üstüne almıştır. Karısına da ağanın yanında kalmasını, o ne derse yapmasını tembihlemiştir:

“İrzin, namısın, canın hepsi emanet ağaya, dedi. Öl dese öleceksin, kal dese kalacaksın. Ancak onun yanındayken bilirim namısın emniyettedir.”⁴²⁷

Kocasının öğüdünü tutan Durdu Bacı, şimdi el kapısında çocuğuyla beraber bir sığıntı gibi yaşamak zorunda kalmıştır. Oyunda Durdu Bacının kendi yöresel ağzıyla, ne kadar acı ve sıkıntı çektiği samimî bir şekilde anlatılmaktadır. Buna rağmen o, koruması altında kaldığı ağasına her zaman minnet duymaktadır. Bu eserde çevresindekileri sömüren köy ağasına karşı tenkitçi bir bakış açısının yer aldığını söyleyebiliriz.

Yine Orhan Asena'ya ait diğer bir oyun “ Yurttaş A” başlığını taşır. Yurttaş A, kaplumbağa tipi wolsvagen marka arabası ile mezarlığa ziyaret için gittiğinde girişteki bekçi tarafından durdurulup, içeriye alınmaz. Arabaların içeriye alınması yasaklandığı halde aynı anda mezarlıktan bir başka araba çıkar. Yurttaş A “Öyleyse bu araba neyin nesi?” şeklinde bir soru yönelttiğinde Bekçi para sayma işareti yapıp rüşvet ister. Yurttaş A rüşvet vermez, bekçiye kızar ve arabasını mezarlık girişindeki yere park eder. Arabasını korumak için para isteyen çocukları da kovalayarak uzaklaştıran Yurttaş A, mezarlığa girer. Döndüğünde arabasının farlarının, pencere camlarının kırıldığını, her tarafının çizildiğini görür. Yurttaş A, bekçiye bu durumun failini sorar fakat bekçi kimseyi görmediğini söyler.

Çok sinirlenen Yurttaş A, mezarlıklar müdürüne çıkacağını, o da olmazsa belediye başkanına gideceğini, o da olmazsa millet meclisine başvuracağını ifade eder. Önce mezarlık müdürünün yanına gider. Ondan bir sonuç alamayınca da belediye başkanının makamında soluğu alır. Belediye başkanı katıldığı bir sergiyi gezerken Yurttaş A, bir taraftan derdini anlatmaya çalışır. Fakat belediye başkanı da vatandaşın halinden anlamaz,

⁴²⁷ Orhan ASENA, “El Kapısı”, Türk Dili Dergisi, Cilt: 16, Sayı: 187 , s.524

Yurttaş A öyle kendisini kaybeder ki sergideki resimleri parçalamaya başladığından, onu deli zannederler.

Yurttaş A daha sonra arabasıyla mezarlığa gittiğinde bekçiye rüşvetini vererek içeri girer. Oyun burada sona erer.

Yurttaş A adlı oyunda hakkını arayan dürüst bir vatandaşın, başına gelenler anlatılır. O, dürüst davranmış rüşvet vermemiştir, başına gelen küçük bir hadisedir ama bu küçük olayda bile bir vatandaş olarak hakkını arayamaz, yetkililer onu dinlemez. Yurttaş A, ilk olarak gittiği mezarlıklar müdürünün de bu yanlış çarkın içinde olduğunu düşünmektedir artık. Onun için de belediye başkanına ulaşarak başına gelenleri şöyle anlatır:

“Başlangıçta basit bir zorbalık gibi görünmüştü bu bana. Keşke orada bırakmasaydım, hata ettim. Günlük yaşantımızda sık sık başımıza gelir bu. Üzer insanı ama dünyasını karartmaz. Hayatını cehennem etmez. Bir onur meselesi yaptım ben, çektim ipi başkaları geldi. Çektim, daha başkaları, daha iriceleri, çektim, daha büyükleri, daha kocamanları, çektim çok daha kodamanları, azmanları...” Böylece belediye başkanından da sonuç alamayan dürüst vatandaş en sonunda dürüstlükten vazgeçer, o da bozuk düzene uyar, artık mezarlığa girmek için gereken rüşveti vererek rahat rahat içeri girer. Bekçi, mezarlıklar müdürü, ve belediye başkanı, vatandaşla ilgilenmeyen, halkı hor gören ama kendi menfaatlerini çok iyi bilen tiplerdir.

Orhan Asena'nın dergideki son piyesi “Ana”, yasak aşk sonucu doğup büyüyen bir genç erkeğin annesine gösterdiği tepkiyi ve annenin duygularını anlatır. Genç delikanlı, sevdiği kızın ailesine annesini ölmüş olarak tanıtır. Ana, evden ayrılacak olan oğlunun bavulunu hazırlarken bir taraftan da onunla son bir defa konuşup başından geçen olayları nakleder. Ana, oğlunu büyütmek için ne gibi zorluklara katlandığını ifade eder ve analık duygularını dile getirir. Oyunda zaman kesiti uzun değildir, bir bavul hazırlandığında oyun da sona ermiştir.

Adalet Ağaoğlu'nun dergide yayımlanan tek eseri, "Tombala" adını taşır. Bu oyunda çocukları büyümüş, evlenmiş ve evden ayrılmış iki yaşlının, içinde bulunduğu yalnızlık ve can sıkıntısı anlatılmaktadır. Yaşlı karı-koca can sıkıntısından her akşam tombala oynarlar. Evlerindeki büfenin üstünde çocukları ve torunlarının fotoğrafları yer alır. Bu fotoğraflara gözleri gibi bakarlar. Hikayenin gidişatından çocukların anne ve babalarını pek de aramadıkları anlaşılır. Yaşlı kadın bir ara çocuklarının ziyarete geleceği ümidini taşır, fakat kocası çocukların telefon edip gelemeyeceklerini bildirdiklerini söyler. Oyunda sadece yaşlı kadın ve yaşlı erkek tipleri vardır. Eserde, yaşlı insan psikolojisinin dramatik bir şekilde seyirciye aktarıldığını söyleyebiliriz.

Necati Cumalı'nın "Vur Emri" adlı oyununda İzmir yakınlarında bir köyde geçen olaylar anlatılır. Bir köy evinde, ailenin en küçük oğlu olan Halil hapisten kaçarak, kimseye görünmeden evlerinin avlusuna girer. Firarî genç, fırındaki bağ çubuklarını yarı yarıya boşaltıp fırının içine girer. Halil'in çıkmasına dört ay kaldığını belirtip gün sayan anası, çocuğunu hapiste arayıp sormayan babaya kızgındır. Bu arada kapı çalınır. İçeriye giren onbaşı ve bekçi evi didik didik ararlar fakat Halil'i bulamazlar. Oğlunun fırında olduğunu anlayan anne, askerler gittikten sonra oğluna sarılır, Halil samanlığa saklanır.

Halil'in babası sözünü dinlemediği ve evden kaçtığı için Halil'i hala affetmemiştir. Anne ve babası oğulları yüzünden tartışırlar. Halil ortaya çıkarak, babasıyla ve evdekilerle konuşmak için geldiğini söyler. Kendisini hapisteyken aramayan ailesine sitem eder. Delikanlı, teslim olmaya niyetli değildir. Biraz sonra ev sarılır, Halil duvardan atlayıp kaçar.

Evin en küçük oğlu Halil, iş bulma ümidiyle büyük şehre kaçan taşkın ve hesapsız bir gençtir. Büyük şehirde aradığını bulamayıp yanlışlıkla

esrarcıların arasına girince üç yıl hapse mahkum olur. Dört duvar arasındayken ailesinden kimsenin aramaması ona çok dokunmuştur:

“Rüşvetten yatan memurları karıları, çocukları gelir arardı. Katilleri anaları, babaları gelir arardı. Çile ortakları anarlardı birbirinin derdini. Kimse hor görmezdi kimseyi. Hapiste zehirli ekmeğin tadını tadanlar dışarıdakilerden başka türlü ayırırdı iyiyi, kötüyü... Kimsesi olup da aranmayan bir bendim bin kişilik hapisanede...”⁴²⁸

Cumalı'nın oyunu, sosyal konuları işleyen tezli bir eserdir. Yaşadığı koşulları değiştirmek için köyden kente göç eden bir gencin hikâyesi anlatılmaktadır. Oyunda hapse mahkum olan gençlerin toplumdaki soyutlanmaması gerektiği üzerinde de durulmuştur.

Necati Cumalı'ya ait ikinci tiyatro oyunu, tiyatrodaki çalışan genç bir kızın çok sevdiği Juliette rolünü alıp alamayacağı üzerine kuruludur. Tiyatroya âşık bu kız başka hiçbir işte çalışmayı düşünmez. Oyunun sonunda gelen telefon Juliette rolünün genç kıza verildiğini müjdelir. Oyunda vaka örgüsü yoktur, sadece tiyatrodan gelecek habere odaklanmış sabırsız bir bekleyiş vardır.

Sabahattin Kudret Aksal, “Kıral üşümesi” adlı tek perdelik oyununda, tahtını bırakmaya karar veren kıralın, sabaha karşı kıraliçe ve savunma bakanı ile yaptığı toplantıda kararını açıklamasını konu edinir. Sabahattin Kudret Aksal'ın bu oyunda vermek istediği mesaj tam olarak açık değildir. Burada saraya kapanıp kalmış bir kralın, halkıyla bir bağ kuramamış, bir anlaşma yapamamış bir liderin içine düştüğü yalnızlık anlatılır.

S. Kudret Aksal'ın dergide yayımlanan ikinci oyunu “Bay Hiç”, yalnızlıklar içindeki bir adam ile yalnızlıklar içindeki bir kadını anlatır. Burada

⁴²⁸ Necati CUMALI, “Vur Emri”, Türk Dili Dergisi, Cilt:16, Sayı:190, s.792

şahıs olarak sadece kadın ve erkek vardır. Oyun, kadının evine adamın gelmesi ve teklifsizce içeri girmesiyle başlar. Adam kendini uzaktaki komşu olarak tanıtır, her gece kendi penceresinden kadının evinin ışığını izlediğini anlatır ve ona zarar vermeyeceğini belirtir. Duydukları kadına mantıklı gelmediğinden, ilk başlarda ona inanmaz. Kadın adamı, eski kocasının gözcüsü olmakla, şairlikle, kan emicilikle, hırsızlıkla suçlar. Ama adam gerçekten doğru söylemektedir. Adama kim olduğu sorulduğunda “Hiç” cevabını verir. En sonunda kadın, adamın doğru söylediğini anlar ve ona kocası olmayı teklif eder. Fakat adam kabul etmez ve kadının ısrarlarına rağmen gider.

Oyunun teması yalnızlık üzerine kuruludur. Eserde modern hayat içinde kalabalıklar içindeki yalnız kalan insanın dramının anlatıldığını söyleyebiliriz. Bay Hiç, belki de binlerce yalnız insandan bir tanesini temsil eder.

Nezihe Meriç'in yazdığı “Sular Aydınlanıyordu” adlı oyunda bir mahalle hayatı anlatılmaktadır. Şahıslar hep kadınlardan oluşmuştur. Oyunda dokuz ayrı kadın tipi vardır, kimi çalışır, kimi ev hanımı, kimi genç kız... Oyun mahallede geçen olaylar ve şahısların bu olaylara kendi pencerelerinden bakmaları üzerine kurulmuştur. Oyundaki dokuz kadın tipi konuşmalarında, oyunun merkezinde yer alan ama ortaya çıkmayan asıl kadını anlatır.

Sedat Veyis Örnek'in Türk Dili'ndeki tek oyunu “Pirinçler Yeşerecek” adını taşır. Olay 1955'te Kore'de geçer. Oyunda Kore savaşına giden askerlerin psikolojisi ve halkın, özellikle de kadınların düştüğü sefalet anlatılır. Kore'li kadınlardan bazılarının oraya gönderilen Birleşmiş Milletler askerleriyle para karşılığı birlikte olması alışılmış bir harekettir. Bu kadınlardan biri askerlerle birlikte hasta olan çocuğuna ilaç parası biriktirmektedir. Askerlerden biri ona acır, çocuğun tedavisini temin etmek için doktoru ikna eder. Kadınla çocuğu almaya gelmişken kadını sömüren kişi tarafından vurulur. Bunun üzerine gelen askerler de kadını öldürür. Pirinçler

yeşerecek oyunu dramatik bir şekilde kurgulanmıştır. Kadın ve asker birbirleriyle sohbet edip daha önceki hayatlarını anlatırlar. Kadının kocası savaşta ölmüştür. Askerin içinde bir acıma hissi uyanmıştır. Bütün bunlar savaş ortamında bile insanlık duygularının ne kadar güçlü bir şekilde yaşandığını gösterir. Oyunda savaşın kötülüğü ve çirkinliği anlatılır, başroldeki asker ve kadın aslında savaş denilen büyük oyunun oyuncakları ve kurbanlarıdır.

Dergide tiyatroların yanı sıra yedi tane radyo oyunu yayımlanmıştır. Bunların dört tanesi Behçet Necatigil'e aittir. Halil Kocagöz, Tarık Dursun, ve Gülten Akın'ın birer tane radyo oyunu ile okuyucu karşısına çıkmışlardır.

“Gece Aşevi” adını taşıyan eserde, şehre ulaşmaya çalışan iki adamdan birisinin gördüğü kötü bir rüya anlatılır. “Kutularda Sinek” adlı radyo oyununda, bir yazar ile acımasız bir eleştirmenin karşılıklı diyaloguna şahit oluyoruz. Oyunun sonunda eleştirmen yazara edebiyat dünyasında yeri olmadığını söyler. Yemesinden, en temel ihtiyaçlarından kısararak yazdıklarını bastıran yazar, eleştirmenin sözleri karşısında hayal kırıklığına uğrar. Eleştirmen ise gayet ciddi ve gerçekçidir.

Behçet Necatigil'in diğer oyunu, yeni evlenmiş genç bir çiftin gidecekleri yere motorla gitmeyi tercih etmelerini ve kaptanla aralarında geçen konuşmayı konu edinir.

“Süslü Karakol Durağı” aşk konulu bir oyundur. Behçet Necatigil'in tiyatro eserlerine baktığımızda bunların sosyal içerikli değil de, daha çok ferdî konuları işleyen piyesler olduğunu söyleyebiliriz.

Tarık Dursun “Askerdeki Oğlumuz” adlı oyununda, oğlunun askerden dönmesini dört gözle bekleyen bir annenin beslediği umutlar anlatılmıştır. Baba kahvede içki içen, kağıt oynayan, eviyle ilgilenmeyen, işsiz ama iş bulmaya da niyeti olmayan bir tiptir. Anne ise, baba evinde iken maddî sıkıntı

çekmeyen ama evlendikten sonra maddî-manevî pek çok zorluklara katlanmış bulunan bir hanımdır. Anne askerdeki oğlunun gelip işe girmesini ve kendilerini bu sıkıntılardan kurtarmasını ümit etmekte ve onun dönüşünü sabırsızlıkla beklemektedir. Nihayet oğlunun ertesi gün geleceği telgrafı ellerine ulaşır.

Gülten Akın, masal unsurlarını da kullanarak “Kızlar Değirmeni” adlı radyo oyununu Türk Dili’nde yayımlamıştır.

Halil Kocagöz’e ait tek oyun “Gizli Ada” adlı eserdir.

Türk Dili dergisinin incelediğimiz beş yıllık döneminde pek çok tiyatro eseri yayımlanmıştır. Bunlardan 13 tanesi sosyal konuları içerir, sadece iki tanesinin teması aşktır. Sosyal meseleleri işleyen tiyatrolarda halkın çektiği sıkıntılar, köy hayatı ve mahalle içinde geçen olaylar dile getirilmiştir.

Yayımlanan oyunlar arasında bazıları klasik olarak olay, şahıs, zaman ve mekan unsurları taşırlar. Bazıları ise post-modern anlayışa uyarak çok kısa bir zaman dilimini anlatırlar. Ben merkezli, içe dönük, ferdi duyuların anlatıldığı oyunlara da rastlamaktayız.

Tiyatro oyunlarında derginin dil anlayışına uygun olarak sade, anlaşılır ve açık bir anlatıma başvurulmuştur. Bu eserlerde dönemin karakteristik dil hassasiyetine ve öz Türkçe kelimeler kullanımına dikkat edildiği görülür. Yine piyeslerde monolog ve diyalogların çokça kullanıldığına şahit oluyoruz. Sonuç olarak, dergide yayımlanan tiyatro oyunlarının, 1960’lı yıllarda iki metoda göre oluşturulduğunu söyleyebiliriz. Bunlardan ilki bilinen klasik kurgudur, diğeri ise Batı edebiyatından gelen yeni akımların etkisinde kalınarak yazılmış oyunlardır.

6- TERCÜMELER

Türk Dili dergisinin incelediğimiz 1965-1970 yılları arasında yayımlanan sayılarının tercüme yazılar bakımından oldukça zengin olduğunu görürüz. Derginin bu beş yıllık döneminde yaklaşık 270 kadar tercüme yazı yayımlanmıştır. Tercümeleri çoğunlukla şiir, makale ve hikâyeler oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra tiyatro, kısa oyun, eleştiri, deneme, radyo oyunu, önsöz, röportaj ve mektuplar da vardır.

Türk Dili dergisinde 34 tercüme şiir yayımlanmıştır. Bunların arasında İslâmdan önceki dönemlerde yaşayan Romalı ozanların şiirleri de yer almaktadır. Dergideki tercüme şiirlerin çoğu serbest şekilde kaleme alınmıştır. Bunlar içinde düzyazı şeklinde oluşturulmuş şiirler de vardır. Şiirlerin temaları daha çok aşk, ölüm ve tabiat üzerinedir.

Türk Dili dergisinin incelenen yılları arasında 18 tercüme hikâye, 5 tercüme kısa oyun, ve 2 tercüme tiyatro yayımlanmıştır. Hikâyeleri neşredilen yazarlar arasında James Joyce, Franz Kafka, gibi isimlerin yanında Hint edebiyatından yazarlar da vardır. Tercüme tiyatrolarda aksiyon azdır. Bunlar vakadan ziyade kahramanların ruh halini anlatan eserlerdir.

Türk Dili dergisinde yayımlanan tercümeler içerisinde en çok payın makalelere ayrılmış olduğunu gözlemledik. 1965- 1970 yılları arasında iki yüze yakın makale neşredilmiştir. İncelediğimiz bu makalelerin pek çoğu edebî konular hakkındadır. Derginin “Tiyatro Özel Sayısı” ve “Sinema Özel Sayısı”nda tiyatro ve sinemayla ilgili bir çok yabancı makale yayımlanmış; bunun yanında yabancı yazarlardan, dergi ve gazetelerden de alıntılar yapılmıştır. Bu makaleler, tiyatro sanatının açıklanması, tiyatro gösterilerinin nasıl gerçekleşmesi gerektiği, sinema kuramlarının ve estetiğinin açıklanması, sinemanın kurguya dayalı bir sanat dalı olması, sinemanın sanat olarak doğuşu ve sinema dili konuları hakkındadır.

Tercüme edilen makalelerin önemli bir kısmı Atatürk ile ilgilidir. Bu yazıların konusunu Atatürk'ün Milli Mücadele adına gerçekleştirdiği çalışmalar, devrimler ve halifeliğin kaldırılıp yerine yeni modern bir devletin kurulması hususları oluşturur.

Dergide dokuz tercüme eleştiri yazısı yayımlanmıştır. Edebî türlerle ilgili roman, şiir, tiyatro eleştirileri dalındaki ürünler bu yekün içinde çoğunluğu oluşturmaktadır. Yine dergide görülen 9 tercüme denemenin ağırlıklı olarak konusunu, tiyatro sanatı hakkındaki yazılar oluşturur. Tercüme edilen türler arasında tek tük de olsa önsöz, roportaj, mektup ve radyo oyunlarını görmek mümkündür.

Sonuç olarak Türk Dili dergisinin 1965-1970 yılları arası incelenen döneminin tercüme bakımından oldukça zengin sayılabileceğini söylemek mümkündür. Özellikle makaleler önemli bir bölümü oluşturmaktadır. Tiyatro ve sinema gibi güzel sanat türleri, Tanzimat'tan başlayarak Türk toplumunda zaman içinde yaygın bir hale gelmiştir. Bunda tercüme azımsanamayacak kadar büyük bir rolü olmuştur. Derginin "Tiyatro Özel Sayısı" ve "Sinema Özel Sayısı"nda yayımlanan tercüme makaleler de bu sanatların tanıtılması ve yayılmasına hizmet etmiştir.

7- DENEMELER

Türk edebiyatında deneme türündeki yazıların ilk örneklerini Servet-i Fünun döneminde “müshabe” başlığıyla görürüz, sonrasında II. Meşrutiyet ile birlikte gazete ve dergilerde rastlamaya başladığımız bu tür, asıl kimliğini ve temsilcilerini Cumhuriyet’ten sonra bulur.

İncelediğimiz ciltler içerisinde on dört farklı yazarın yirmi denemesi bulunmaktadır.

Derginin deneme yazarları kadrosuna baktığımızda, beş deneme yazısıyla, Nermi Uygur’un en fazla yazısı bulunan yazar olduğunu görürüz. Ardından yine bu türün önemli isimlerinden olan Selahattin Batu ve Nurullah Ataç iki deneme yazısıyla yer alır. Birer deneme yazısıyla dergiye katılan diğer yazarlar şunlardır: Agâh Sırrı Levend, İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu, Seyfettin Başçılar, Mehmet Salihoğlu, Necdet Bingöl, Raik Alınacı, Özdemir Nutku, Bilge Karasu, Adnan Binyazar, Adnan Ardağı, Sabahattin Kudret Aksal.

Selâhattin Batu, Nermi Uygur’la birlikte, incelediğimiz sayılardaki en nitelikli denemeleri kaleme alan yazar olarak karşımıza çıkar.

Dergide Selahattin Batu’ya ait üç deneme vardır. İlk denemenin konusu dil, dilin büyüğü ve önemi üzerinedir. Batu, ikinci denemesinde yazarlık mesleğini anlatır, insanların, ellerindeki yetkinin artmasıyla doğru orantılı olarak şımarıp saygısızca davrandıklarından bahseder. Diğer bir yazısında Batu, Freud’un felsefî görüşlerini açıklayarak onun fikirlerini yorumlar.

Agâh Sırrı Levend, yazısında sanatseverlerin sanata karşı duydukları özlemi konu edinir. Sanatçının eser yaratma çabası içinde nasıl kıvrandığını oysa eleştirmenlerin büyük bir kısmının sanat eserini ön yargıdan ve art

niyetten uzak, objektif bir bakış açısı içerisinde değerlendiremediğini ifade eder.

İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu, sanat, sanatın tanımı ve sanat kavramı konuları üzerinde durmuştur. Yazar, sanatla bilimin karıştırılmaması gerektiğini, sanatın içe dönük bir tarafının bulunduğunu belirtir. Burada yazarın, sanatın toplum için var olduğu görüşünü taşıdığını söyleyebiliriz.

Nermi Uygur dergide yayımlanan 5 yazısıyla deneme türünde en çok ürün veren isim olarak karşımıza çıkar.

“İleri geri” adlı deneme yazısında, gelenekçiliğe bağlı olanlar ile yeniliği savunanların bakış açılarını kendi üslûbunca anlatır. “Masa” başlığını taşıyan denemede masanın insan hayatındaki yeri ve önemine değinir. “Başlık”ta, edebiyat eserinin başlıksız olamayacağı tezini işler.

Nermi Uygur’un “Biricik” adlı denemesi, edebiyat eserlerinin birbirine benzemeyip hepsinin “biricik”, tek olduğunu anlatır. “Edebiyat Karın Doyurur”da yazar, “edebiyat karın doyurmaz” anlayışına karşı çıkarak bu konudaki fikirlerini dile getirir. Görüldüğü gibi Uygur’un beş denemesinden üçü; edebiyat ve edebiyat eseri hakkındadır.

Mehmet Salihoğlu yazısında edebiyatımızda deneme yazarı ve eleştirmen olarak tanınan Nurullah Ataç’ı anlatır.

Necdet Bingöl, denemesinde, içtenliğin edebî eser için tek ölçü olmaması gerektiği üzerinde durmuştur. Seyfettin Başçılar’a ait denemenin konusu ise insandır.

Türk Dili’nin 188. sayısı Ataç’ı Anma Sayısı olarak düzenlenmiştir. Bu sayıda dergi yazarlarının Ataç hakkındaki görüşlerinin yanı sıra, Ataç’ın çeşitli gazete ve dergilerde yayımlanmış yazılarına da yer verilmiştir. Bunlar

arasında üç deneme de vardır. Bu denemelerin konularını şöyle sıralayabiliriz: Musiki ve edebiyat, şiir ve dil.

Raik Alınacıık, yazısında “tiyatro, nedir, tiyatro ne yapar, eğlence aracı olabilir mi?” sorularına cevap vermeye çalışır.

Özdemir Nutku da ”Atom Çağı Tiyatrosu Üzerine Denemeler” adlı yazısında modernleşen ve sürekli değişen çağımızda değişen tiyatro anlayışını konu alır.

Sabahattin Kudret Aksal’ın denemesinde eleştiri ve eleştirmen konularının işlendiğini görüyoruz.

Yayımlanan denemeleri incelediğimizde, Türk Dili dergisinin öncülüğünü yaptığı öz Türkçecilik anlayışına uygun bir şekilde kaleme alındıklarını görürüz.

Denemelerde ele alınan konular sanat ve edebiyat ağırlıklıdır. Bunun dışındaki denemelerde de dil, insan ve zamanın doğru kullanımı bahisleri dile getirilmeye gayret edilmiştir. Türk Dili dergisinin deneme türünün gelişmesinde ve yeni deneme yazarlarının ortaya çıkmasında önemli bir rol oynadığını ifade edebiliriz.

8- HATIRA YAZILARI

İncelediğimiz ciltlerde (14-20) on bir hatıra yazısı yer almaktadır. Bunlardan bazıları Atatürk ve dil inkılâbıyla ilgili küçük anekdotlardan ibarettir.

Bu on bir yazıdan yedi tanesi Atatürk'le ilgili olup genellikle derginin kasım sayılarında neşredilmiştir. Dil inkılâbının gerçekleşme evrelerine yönelik anma yazılarının bulunduğu dergide Atatürk'ün Dil ve Harf devrimini safha safha hayata geçirmesi, şiire bakış açısı, inkılapçı yönü anlatılmıştır.

Görüldüğü gibi Atatürk'le ilgili yazılar da onun etkileyici kişiliğinden hareketle dil devrimini anmaya yöneliktir.

Türk Dili Ataç'ı anma sayısında (Mayıs 1967) Nurullah Ataç'la ilgili hatıralara yer verir. Mustafa Şerif Onaran, "Ataç'la"⁴²⁹ başlığını taşıyan yazısında, Ataç'ın yazar kişiliği ile dil devrimini her durumda savunan çeşitli faaliyetleri üzerinde durur. Onaran, Ataç'ın çağının ilerisinde bir yazar olduğunu vurgulayarak, yerinin doldurulamayacağını ifade eder.

Mustafa Canpolat "Ataç Nasıl Yazardı?"⁴³⁰ başlıklı yazısına onun, edebiyat konularında düşünen bir edebiyat adamı olduğunu belirterek başlar. Yazar, Ataç'ın karşısındakiyle konuşuyormuş gibi bir üslubu olduğunu, ancak yazılarını hiç de kolay yazmadığını, kendisinde bulunan Ataç'a ait karalamalardan bunun anlaşıldığını ifade eder. Dil devrimi hususunda oldukça hassas davranan Ataç, dili doğru kullanmaya çalışmakta ve Türkçesi dururken yabancı kelimelere yer vermeyi hoş karşılamamaktadır. Canpolat'a göre o, sağlam bir düşüncenin ancak sağlam bir dille olabileceğine inanan, bunu savunan ve uygulayan bir yazardır.

⁴²⁹ Mustafa Şerif ONARAN, "Ataç'la", Türk Dili Dergisi, Cilt:16, Sayı:188, s.578-579

⁴³⁰ Mustafa CANPOLAT, "Ataç Nasıl Yazardı?", Türk Dili Dergisi, Cilt:16, Sayı:188, s.589-594

Baha Dürer, Ahmet Kutsi Tecer'le ilgili yazısında, şairi ölümünden biraz önce hasta yatağında ziyaret edişini ve bu ziyaretteki izlenimlerini anlatır. Akabinde Tecer'in tiyatro eserlerini sıralar.

Türk Dili'nde yer alan hatıra yazılarının Atatürk'le ilgili olanlar ve sanatçıları konu alanlar olmak üzere iki kısımda ele alındığını söyleyebiliriz. Mustafa Kemal'i anlatan hatıra yazılarında onun güçlü kişiliği ve dil devrimi konusundaki görüşleri aktarılır. Diğer hatıra yazılarında ise sanatçıların edebî kişiliği ve dil konusundaki görüşlerine yer verildiği görülür.

9- GEZİ YAZILARI

Türk Dili dergisinin incelediğimiz ciltleri içerisinde gezi yazısı türünde, beş yazı yayımlandığı görülür. Bu yazılardan üç tanesi Salah Birsal'e aittir.

Salah Birsal'in "Fransız Tiyatrosu 67"⁴³¹ başlıklı gezi yazısı üç seri halinde yayımlanmıştır. Yazar, Fransa'nın tarihî ve coğrafi güzelliklerini değil, Fransa tiyatrosunda sergilenen oyunlarla, bunlar hakkındaki görüşlerini dile getirir.

"Amsterdam'da Bir Akşam"⁴³² başlıklı yazıda Turhan Doyran, tarihî bir mekan olan Amsterdam'da müze, tiyatro ve yüzyılların izini taşıyan sanat eserlerinin oldukça fazla olduğunu söyler. Yazar, Amsterdam'daki önemli tiyatroları okuyucuya tanıtır, seyrettiği oyunlar hakkında bilgiler verir.

Türk Dili'ndeki son gezi yazısı Abdullah Ahçı'nın "İzmir'e Uçan Kuşlar" başlığını taşıyan yazısıdır. A. Ahçı, Burdur'dan İzmir'e giderken gezip gördüğü yerleri kendi penceresinden subjektif bir bakış açısıyla yansıtır.

Görülüyor ki derginin şiir, hikâye, deneme gibi türlerde gözettiği matematiksel dağılım bu türde gözetilmemiştir.

Sonuç olarak diyebiliriz ki gezi yazıları incelediğimiz ciltlerde yeterince zengin olarak yer almamıştır. Toplam sayısı beş olan gezi yazılarının üç tanesi Salah Birsal'e ait olup, bu metinler on yedinci ciltte seri olarak yayımlanmıştır.

⁴³¹ Salah BİRSEL, "Fransız Tiyatrosu 67", Türk Dili Dergisi, Cilt:17, Sayı:193, s.34-38

⁴³² Turhan DOYRAN, "Amsterdam'da Bir Akşam", Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı:177, s.611-616

10- MEKTUPLAR

Derginin incelediğimiz ciltlerinde sadece bir mektup yer almaktadır. Hüseyin Batuhan'a ait olan açık mektup dönemin Millî Eğitim Bakanı İlhami Ertem'e hitaben yazılmıştır. Bu mektup, Bakanlığın yayımladığı dil ile ilgili genelgeye yönelik eleştirel düşünceleri içerir.

Dergide yer alan bu mektup, edebî bir tür olmaktan uzak olup, dil devrimi hakkındaki kanaatlerin paylaşıldığı bir metin hüviyetindedir.

11- KÜLTÜR, FELSEFE, SANATLA İLGİLİ DİĞER YAZILAR

Türk Dili'nin değerlendirmeye aldığımız sayılarında, bu başlık altında toplayabileceğimiz on iki yazı bulunmaktadır. Bu yazılar ve içerikleri kısaca şöyledir:

İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu “Batı Sanat Anlayışına Karşı”⁴³³ adlı yazısında, Türk nakkaşlarının Batılılardan yüzyıllarca önce günlük olayları canlandıran eserlerinde derinlik ve gölge tekniklerini kullandıklarını belirtir.

Baltacıoğlu, “Türk Plastik Sanatlarının Özgürlüğü”⁴³⁴ adlı bir başka yazıda Türk sanatları tarihinin yeterince araştırılmamasının sebepleri üzerinde durur. İslâmiyetten önceki yapıtlarla ilgili belgelerin az olması, konunun nesnel açıdan incelenmemiş bulunması, Türk plastik sanatları ile Batı plastik sanatları arasındaki doğuş farkı bu sebeplerden bazıları olarak sıralanabilir.

⁴³³ İsmayıl Hakkı BALTACIOĞLU, “Batı Sanat Anlayışına Karşı”, Türk Dili Dergisi, Cilt:14, Sayı:162, s. 454-456

⁴³⁴ İsmayıl Hakkı BALTACIOĞLU, “Türk Plastik Sanatlarının Özgürlüğü”, Türk Dili Dergisi, Cilt:14, Sayı:168, s. 776,779

İ. H. Baltacıoğlu, “Türk Plastik Sanatları”⁴³⁵ adlı yazısında da, Türklerin plastik sanatlarda gerçeküstücülük (surrealisme) anlayışını tarih boyunca uyguladıklarını ifade eder.

Orhan Hançerlioğlu, “Evrensel Yapı”⁴³⁶ başlığını taşıyan yazıda, Hegel’in felsefe anlayışını insan, çelişmeler ve diyalektik açıdan değerlendirir.

“Ressam Levnî Üzerine Yeni Bilgiler”⁴³⁷ başlığını taşıyan yazısında Cahit Öztelli, Saray ressamı olduğu bilinen Levnî’nin -Süheyl Ünver’in görüşünün aksine- ölüm tarihinin 1732 olduğunu savunur.

Hüseyin Seçmen “Bilinç, Sanat ve Tarih”⁴³⁸ adlı kalem tecrübesinde tarih yazılırken yazara yol gösterecek bilim dallarının gözden geçirilmesi, toplumbilim gibi farklı alanlara önem verilmesi gerektiğini belirtir.

Nermi Uygur “Yer Adları”⁴³⁹nda Avrupa ve Türkiye’deki bazı yer, semt ve il adlarının anlamlarını değerlendirir. Yazar, insanoğlunun nasıl yaşadığının yer adı olarak seçmiş olduğu kelimelerin taşıdığı anlamlarda gizli bulunduğunu belirtir.

Salahaddin Küçük, geçmişteki felsefi anlayış ile günümüzün felsefi anlayışını karşılaştırır ve ikisi arasındaki farkları belirtir.⁴⁴⁰

Özdemir Nutku, son yıllarda adı sıkça duyulan “kültür emperyalizmi” kavramı üzerinde durur. Nutku, emperyalizm tehlikesinden korunmanın

⁴³⁵ İsmayıl Hakkı BALTACIOĞLU, “Türk Plastik Sanatları”, Türk Dili Dergisi, Cilt:16, Sayı:191, s. 853-856

⁴³⁶ Orhan HANÇERLİOĞLU, “Evrensel Yapı”, Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı:172, s. 234-238

⁴³⁷ Cahit ÖZTELLİ, “Ressam Levnî Üzerine Yeni Bilgiler”, Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı:176, s. 509-511

⁴³⁸ Hüseyin SEÇMEN, “Bilinç, Sanat ve Tarih”, Türk Dili Dergisi, Cilt:15, Sayı:179, s. 1047-1049

⁴³⁹ Nermi UYGUR, “Yer Adları”, Türk Dili Dergisi, Cilt:16, Sayı:187, s. 495-502

⁴⁴⁰ Salahaddin KÜÇÜK, “Günümüzün Felsefesi”, Türk Dili Dergisi, Cilt:18, Sayı:199, s. 25-27

yolunun toplumun kültür bilincini uyandırmak, yabancı yapıtlara arkamızı dönmeden bu bilinçle bir senteze varabilmek olduğunu ifade eder:

“Öyleyse, kültür alanında emperyalizm tehlikesinden korunmanın en başta gelen çaresi, yabancı kültüre sırtını dönmeden bir bileşime varabilme yeteneğidir. Bu yetenek ise ulusal bilinçle ortaya çıkan kişilikle sağlanır. Dünyanın her yerinde bütün kültürler birbirinin etkisinde kalmış ve aralarındaki alışveriş oranında gelişmiştir. Tek yanlı bir kültür özlemi, kültür gelişmesine aykırı düşen ve sonuç getirmeyen bir tutumdur.”⁴⁴¹

Turhan Doyran, sinemanın bugünkü durumunu ele aldığı yazısında, Amerika ve Avrupa’da son yıllarda çekilen sinema sayısında düşüş görüldüğünü, sinema salonlarının birbiri peşisıra kapandığını ifade eder.

Önay Sözer “Soyutun Somutlanması”⁴⁴² başlıklı yazısında, ressam Ömer Uluç’un resimlerini resim sanatı açısından değerlendirir.

Ali Rıza Önder “Türklerde Ant İçme Geleneği”⁴⁴³ adlı yazıda, ant içme geleneğini dil, tarih, halkbilim ve din yönünden değerlendirir.

Kültür, felsefe, sanatla doğrudan ilgili düşünce yazılarının sayısı az olsa da bu yazıların içerik olarak zengin ve tatmin edici boyutlar ihtivâ ettiğini söyleyebiliriz.

⁴⁴¹ Özdemir NUTKU, “Kültür Emperyalizmi Üzerine”, Türk Dili Dergisi, Cilt:18, Sayı:203, s. 528-531

⁴⁴² Önay SÖZER, “Soyutun Somutlanması”, Türk Dili Dergisi, Cilt:20, Sayı:216, s. 731-738

⁴⁴³ Ali Rıza ÖNDER, “Türklerde Ant İçme Geleneği”, Türk Dili Dergisi, Cilt:21, Sayı:219 s. 228-232

12- HABERLER, DUYURULAR, CEVAPLAR, AÇIKLAMALAR

Türk Dili'nin incelediğimiz altmış sayısında çeşitli açıklamalar, duyurular, cevaplar ve haberlendirmelerle ilgili 387 yazı bulunmaktadır. Bu yazılardan sekizinin altında Türk Dil Kurumunun (TDK), iki tanesinin altında Türk Dilinin (T.D.), yedi tanesinin altında da Türk Dil Kurumunun Genel Yazmanı Agâh Sırrı Levend'in isimleri yer almaktadır

Genel olarak, bu yazılar içeriklerine göre şu şekilde gruplandırılabilir:

- Türk Dil Kurumu ve Türk Dili dergisiyle ilgili haberler
- Okuyucu mektuplarına verilen kısa cevaplar
- Çeşitli kongre ve kurultay haberleri
- Kitap tanıtımları
- Yabancı yayınlar
- Basından aktarmalar
- Teşekkür yazıları
- "Türkçesi Varken" uyarıları
- Ölüm haberleri ve taziyeler
- Gezi ve ziyaret haberleri

13- DİĞER YAZILAR

Türk Dili dergisinde değerlendirmeye çalıştığımız yazıların dışında, farklı alanlarda da kaleme alınmış ürünler neşredilmiştir.

İsmail Hakkı Baltacıoğlu, “Ulus Gerçeği Nasıl Bir Gerçektir?”⁴⁴⁴ başlıklı makalede “Ulus” kavramını açıklamaya çalışır.

Baltacıoğlu, başka bir yazısında ise kendi deyimiyle “söylev sanatı”nın ne olduğunu ifade ederken konuşmacının rolünü unutmamak gerektiğini söyler.

Y. Ziya Binatlı, Son Havadis gazetesindeki habere cevap niteliğindeki yazısında Atatürk’ün TDK’ya bıraktığı vasiyetnameyle ilgili görüşlerini dile getirir.

Sami N. Özerdim “Okur Notları” adını taşıyan yazıda, kültür ve yayın hayatındaki gelişmeleri aktararak, yayınevlerinin çıkarmış oldukları kitaplar hakkında bilgi verir.

Cemal Bingöl, sanatta üstün yetenekli çocukların daha iyi yetişmesi için neler yapılması gerektiğini ifade eder.

Dergide Gürkal Aylan’ın “Toplum ve Sözsüz Oyuncu” ve Salah Birsel’in “Televizyon Yıl Sıfır” adıyla yapmış oldukları konuşmalar aynen neşredilmiştir. Ayrıca Burhan Arpad ve Oğuz Kazım Atok imzalı iki söyleşi yayımlanmıştır.

⁴⁴⁴ İsmayıl Hakkı BALTACIOĞLU, “Ulus Gerçeği Nasıl Bir Gerçektir”, Türk Dili Dergisi, Cilt:14, Sayı:160, s. 327-330

Sami N. Özerdim'in "Ataç Bibliyografyasına Ek" adlı çalışmasında Ataç'la ilgili kitaplar sıralanır.

Türk Dili'nde "Olaylar ve Gerçekler" başlıklı bölümde gazete ve dergilerden pek çok yazı, iktibas edilmiş ve genellikle hiçbir kesintiye gidilmeden, aynen yayımlanmıştır. Bu yazıların büyük çoğunluğu, bizim "dil tartışmaları çevresinde geçen eleştirel yazılar" kısmında değerlendirdiğimiz, genellikle "gazetelerde" başlığı altında yayımlanan Kurumun dil anlayışını destekleyen ya da yeren metinlerdir.

Türk Dili'nde yer alan yazıları türleri ve konuları açısından değerlendirdiğimizde, nicelik ve nitelik olarak zengin olduğunu söyleyebiliriz.

3. BÖLÜM: DERGİDE YER ALAN YAZILAR

B- TÜRK DİLİ DERGİSİNİN (14-20. CİTLER) FİHRİSTİ

1. YAZAR SOYADINA GÖRE FİHRİST

ABASIYANIK, Sait Faik, **“Tiyatro üzerine”**, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.728-731

ACARLAR, Erdoğan, **“Edebiyat ve Bilimde İnsan Açısı”**, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.354-355

ACARLAR, Erdoğan, **“Türk Dil Devrimi ya da Yaşayan Atatürk”**, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.461-462

ACARLAR, Kevser, **“Devrik Cümle”**, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.755- 758

ACARLAR, Kevser, **“Fiil Kiplerindeki Anlam Kaymalarının Nedenleri”**, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.250-254

ACARLAR, Kevser, **“Olmak Fiilinin Özellikleri”**, C.20, S. 216, 1 Eylül 1969, s.714-718

ACARLAR, Kevser, **“Türkçede Geniş Zaman Muzari”**, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.509-513

AFET, Muhteremoğlu, **“Yol”**, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.242-247

AGENOR, Guy, **“Hindistan Cevizlerinin Adacığı”**, Çev. Orhan Ülkülü, C.14, S. 167, 1 Ağustos 1965, s.736

AĞAOĞLU, Adalet, **“Bir Kahramanın Ölümü”**, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.325-333

AĞAOĞLU, Adalet, **“Tombala”**, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.727-735

AICHINGER, Ilse, **“Ayna Öyküsü”**, Çev. Kâmuran Şipal, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.527-534

- AKALIN, L. Sami, “**Ettore Rossi'nin Dede Korkut'u**”, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.750-754
- AKAY, Sadiye, “**Bir Sesin Ardından**”, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.203-204
- AKBAL, Oktay, “**Dickens'in Evinde**”, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.135-136
- AKBAL, Oktay, “**Dile Karışılmaz Derler Ama...**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.254-255
- AKBAL, Oktay, “**Görünüş**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.255-256
- AKBAL, Oktay, “**Hayri Bey'li Üsküdar**”, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.572-576
- AKBAL, Oktay, “**Kongre Eğleniyor**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.262
- AKBAL, Oktay, “**Kurun Şu Akademiyi**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.646
- AKBAL, Oktay, “**Medrese Akademisi**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.260-261
- AKBAL, Oktay, “**Neyin 'ihya'sı İsteniyor?**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.257-258
- AKBAL, Oktay, “**Seçme 'İnci'ler**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.252-253
- AKBAL, Oktay, “**Virginia Woolf'u Tanımak...**”, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.226-227
- AKBAL, Oktay, “**Yağma Yok!**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.258-259
- AKDENİZ, Mükerrerem, “**Albert Cohen ve Senyör'ün Sevgilisi**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.605-607
- AKER, Haluk, “**Dağlara Benzer**”, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.20
- AKER, Haluk, “**Sürgün Hızı**”, C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.26-27
- AKER, Haluk, “**Terman'da Bir Gün Batımı İçin Şarkılar**”, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.215-216

- AKGÜL, Baki, “**Edat Tümleçleri**”, C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.800-803
- AKGÜL, Baki, “**Gene Edat Tümleçleri**”, C.17, S. 195, 1 Aralık 1967, s.248-249
- AKGÜN, Nahit Ulvi, “**Ali Baba**”, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.209
- AKGÜN, Nahit Ulvi, “**Bir İki**”, C.21, S. 217, 1 Ekim 1969, s.9
- AKGÜN, Nahit Ulvi, “**Dördüncü Boyut**”, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.577
- AKGÜN, Nahit Ulvi, “**Göl**”, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.185
- AKGÜN, Nahit Ulvi, “**Keloğlan’ın Serüvenleri**”, C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.846
- AKGÜN, Nahit Ulvi, “**Keloğlan**”, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s. 506-507
- AKGÜN, Nahit Ulvi, “**Keloğlanın Serüvenleri**”, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.101
- AKGÜN, Nahit Ulvi, “**Keloğlanın Serüvenleri**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.293-294
- AKGÜN, Nahit Ulvi, “**Korkuluk**”, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.572
- AKGÜN, Nahit Ulvi, “**Kuşlar Balonlar**”, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.764
- AKIN, Gülten, “**Akıl İçin Yergi**”, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.579
- AKIN, Gülten, “**Ataç İçin**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.580
- AKIN, Gülten, “**Babil’de Bir Yusuf**”, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.34-45
- AKIN, Gülten, “**Dağlarda Susma**”, C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.508
- AKIN, Gülten, “**Güz**”, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.232-233
- AKIN, Gülten, “**İlk Yaz**”, C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.582-583
- AKIN, Gülten, “**Kasabada Ölüm**”, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.207-208
- AKIN, Gülten, “**Keloğlan**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.334-363
- AKIN, Gülten, “**Kış**”, C.15, S. 175, 1 Nisan 1966, s.436-437
- AKIN, Gülten, “**Kızlar Değirmeni**”, C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.946-954

AKINCI, Gündüz, “**Atatürk ve Erzurum Kongresi Anıtı**”, C.15, S.170, 1 Kasım 1965, s.109-110

AKINCI, Gündüz, “**Bir Gazeteye Yanıt**”, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.70-71

AKINCI, Gündüz, “**Bir Yıldönümü**”, C.14, S. 167, 1 Ağustos 1965, s.727, 728

AKINCI, Gündüz, “**Dil Devrimi’ni Ters Yorumlayan**”, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.397-398

AKINCI, Gündüz, “**Işık Tutan Bir Ozan**”, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.469-470

AKINCI, Gündüz, “**Türk Dil Kurumu Tesis Değil Bir Dernektir.**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.677-678

AKSAL, Sabahattin Kudret, “**Ağaçlar**”, C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s 616-617

AKSAL, Sabahattin Kudret, “**Ayna**”, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.10

AKSAL, Sabahattin Kudret, “**Bay Hiç**”, C.21, S. 217, 1 Ekim 1969, s.30-50

AKSAL, Sabahattin Kudret, “**Bir Soruşturma**”, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.546

AKSAL, Sabahattin Kudret, “**Eleştiri Üstüne**”, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.222-229

AKSAL, Sabahattin Kudret, “**En Keskin Bıçağı**”, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.760

AKSAL, Sabahattin Kudret, “**Fareler**”, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.228

AKSAL, Sabahattin Kudret, “**Gergef**”, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.760

AKSAL, Sabahattin Kudret, “**Gökyüzüyle**”, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.24-25

AKSAL, Sabahattin Kudret, “**Kara Ofelya**”, C.14, S. 167, 1 Ağustos 1965, s.726

- AKSAL, Sabahattin Kudret, "**Kara**", C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.668
- AKSAL, Sabahattin Kudret, "**Kral Üşümesi**", C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.40-46
- AKSAL, Sabahattin Kudret, "**Pan'ın Ölümü**", C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.11
- AKSAL, Sabahattin Kudret, "**Penceresinden**", C.20, S. 212, 1 Mayıs 1969, s.109
- AKSAL, Sabahattin Kudret, "**Resim**", C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.290
- AKSAL, Sabahattin Kudret, "**Sonsuzluk Kitabevi ya da Kuyruklu Yıldız**", C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.364-379
- AKSAL, Sabahattin Kudret, "**Şiir**", C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.504
- AKSAL, Sabahattin Kudret, "**Şiirler**", C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.544-545
- AKSAL, Sabahattin Kudret, "**Tanyeriyle**", C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.99
- AKSAL, Sabahattin Kudret, "**Tiyatro Eğlence mi?**", C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.741-745
- AKSAL, Sabahattin Kudret, "**Ve Gece Uzattı**", C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.577
- AKSAL, Sabahattin Kudret, "**Yağmur**", C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.19
- AKSAL, Sabahattin Kudret, "**Gökyüzüyle**", C.14, S. 168, 1 Eylül 1965, s.782-783
- AKSAN, Doğan, "**X. Uluslar Arası Adbilimleri Kurultayı (Viyana, 8-13 Eylül 1969) Ve Düşündürdükleri**", C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.176-178
- AKSIN, Haydar Can, "**Alkol, Bıçak ve Alçı**", C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.113
- AKSOY Ömer Asım, "**Yeni İmlâ Kılavuzu**", C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s.309-318
- AKSOY Ömer ASIM, "**Yorumlar**", C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.96-98

- AKSOY, Fahir, “**Naif Resim Üzerine**”, C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.546-547
- AKSOY, Fahir, “**Orhan Peker’in Sergisi**”, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.635-636
- AKSOY, Fahir, “**Resim**”, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.544-546
- AKSOY, Fahir, “**Resim**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.607-609
- AKSOY, Ö. Asım, “**Yorumlar**”, C.15, S. 171, 1 Aralık 1965, s.178-179
- AKSOY, Ömer Asım, “**Yorumlar**”, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.259-261
- AKSOY, Ömer Asım, “**Devrim Anlayışında Ölçüler**”, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.428-432
- AKSOY, Ömer Asım, “**İmlâya Gelmeyen**”, C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.506-507
- AKSOY, Ömer Asım, “**Kuran-ı Kerim ‘den İlhamlar**”, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.443-447
- AKSOY, Ömer Asım, “**Mehmet Ali Ağakay’ı Yitirdik.**”, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.146-149
- AKSOY, Ömer Asım, “**Orhan’la Hesaplaşma**”, C.20, S. 212, 1 Mayıs 1969, s.116- 118
- AKSOY, Ömer Asım, “**Sataşana Mektup 3**”, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.717-720
- AKSOY, Ömer Asım, “**Sataşana mektup**”, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.530-532
- AKSOY, Ömer Asım, “**Sataşana Mektuplar**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.628-630
- AKSOY, Ömer Asım, “**Sövme Ticareti**”, C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.658-661

AKSOY, Ömer Asım, **“Timurtaş’ın Cevabı Üzerine”**, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.566-570

AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”** C.14, S. 168, 1 Eylül 1965, s.780-781

AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”** C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.18-19

AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”** C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.88-89

AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.680-681

AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.14, S. 167, 1 Ağustos 1965, s.730-731

AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.15, S. 173, 1 Şubat 1966, s.322-323

AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.15, S. 174, 1 Mart 1966, s.384-385

AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.584-585

Aksoy, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.6-13

AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.418-422

AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.566-569

AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.688-689

AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.765-767

AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.843-845

AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.913-917

AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.106-111

AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.17, S. 195, 1 Aralık 1967, s.224-229

AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.533-534

AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.572-577

AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.665-667

AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.95-97

AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.230-241

AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.567-569

- AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.200-202
- AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.580-582
- AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.103-105
- AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.172-175
- AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.15, S. 175, 1 Nisan 1966, s.440-441
- AKULUBAY, A. **“Papirüs”**, C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.93-95
- AKYÜREK Alaaddin, **“Dile Halka ve Anayasaya Saygı’ Ama Nasıl?”**, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.558
- ALANGU, Tahir, **“Keloğlan Masalları”**, C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.458-469
- ALBEE, Edward, **“Kum Sandığı”**, Çev. Ali Püsküllüoğlu, C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s.343-347
- ALBEE, Edward, **“Oyun, Yazar, Seyirci”**, Çev. Sevda Şener, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.884-885
- ALKAN, Erdoğan, **“Bir Giden mi Var Kasımla?”**, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.111
- ALKAN, Erdoğan, **“Fayton, Sakal ve Devrim”**, C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.673
- ALKAN, Erdoğan, **“Miralay Mustafa Kemal’in Buyruğunda Şarkışlalı Bir Ömer”**, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.136-137
- ALKAN, Erdoğan, **“Sessizlik”**, C.15, S. 174, 1 Mart 1966, s.390
- ALKAN, Erdoğan, **“Siyah Gül”**, C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.920
- ALKAN, Erdoğan, **“Şapka”**, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.33
- ALKAN, Erdoğan, **“Yağmurla Gelen”**, C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.781
- ALKAN, Erdoğan, **“Yolculuk”**, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s.1108
- ALNIAÇIK, Raik, **“Duvarcılar”**, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.260-263

- ALNIAÇIK, Raik, **“Tiyatro Üzerine Denemeler”**, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.736-737
- ALPTEKİN Mahmut, **“Çaldağı’nda Bir Mustafa Kemal Gecesi”**, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.79
- ALPTEKİN, Mahmut, **“Çizgilerde”**, C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.622
- ALPTEKİN, Mahmut, **“Yalnızlık Duvarı”**, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.52-53
- ALTINOK, İsmail, **“Eşref Üren’in Doğuş Galerisindeki Sergisi”**, C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.904-905
- ALTINOK, İsmail, **“Güzel Sanatlar Galerisindeki İkinci Birleşik Sergi”**, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.643-644
- ALTINOK, İsmail, **“Üç Sergi”**, C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.738- 739
- ALTINOK, İsmail, **“XXVIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi”**, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.749-750
- ALTÜMSEK, Ahmet, **“Ölü”**, C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.882
- ALTÜMSEK, Ahmet, **“Yaşamaksız”**, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.704
- AND , Metin , **“Karagöz ve Orta Oyunu Fasil Dağarcığı”**, C.15, S. 173, 1 Şubat 1966, s.325- 333
- AND, Metin, **“Cenap Şehabettin ve Tiyatro”**, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.33-37
- AND, Metin, **“Dünyada ve Türkiye’de Kısa Oyunlar”**, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.298-301
- AND, Metin, **“Gedikpaşa Tiyatrosundan Önceki Türkçe Oyunlar”**, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.677-683
- AND, Metin, **“İslâm, Din Adamları ve Tiyatro”**, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.690-696
- AND, Metin, **“Karagöz Üzerindeki Bilgilere Yeni katkılar”**, C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.497-518

AND, Metin, **“Karagöz ve Orta Oyunu Fasil Dağarcığı”**, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.245-249

AND, Metin, **“Karagöz ve Orta Oyununda Kişiler ve Kişileştirme”**, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.273-278

AND, Metin, **“Karagöz ve Orta Oyununda Kişiler ve Kişileştirme”**, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.356-363

AND, Metin, **“Karagöz ve Orta Oyununda Kişiler ve Kişileştirme”**, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.432-441

AND, Metin, **“Karagöz ve Ortaoyunu Fasil Dağarcığı”**, C.15, S. 171, 1 Aralık 1965, s.171-177

AND, Metin, **“Meddah, Meddahlık, Meddahlar”**, C.17, S. 195, 1 Aralık 1967, s.236-247

AND, Metin, **“Meşrutiyet Tiyatrosunda Konusunu Tarihten Alan Tiyatrolar”**, C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.681-684

AND, Metin, **“Moralızade Vassaf Kadri ve Tiyatro”**, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.29-33

AND, Metin, **“Nasreddin Hoca'nın Mansıbı”**, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.316-324

AND, Metin, **“Ortaoyunu Nasıl çıktı?”**, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.685-693

AND, Metin, **“Oyunların Dili”**, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.405

AND, Metin, **“Reşat Nuri Güntekin'in Cumhuriyet'ten Önceki Tiyatro Çalışmaları”**, C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.847-851

AND, Metin, **“Tiyatroda Atatürk”**, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.145-147

AND, Metin, **“Tunalı Hilmi ve Dilde Özleşme Üzerine Oyunu”**, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.216-220

ANDAY, Melih Cevdet, **“Dikkat Köpek Var!”**, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.380-385

- ANKARALI Aşık Ömer, “**Bayburtlu Zihni Ağzıyla**”, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.112
- ANTONİONİ, Michelangelo, “**Sanat ve İnsan**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.472-475
- APAYDIN, Talip, “**Soydan Efendi**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.386-391
- APAYDIN, Talip, “**Sular**”, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.145-148
- APAYDIN, Talip, “**Türkücü Ahmet**”, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.60-62
- APOLLİNAİRE, Guillaume, “**Bölge**”, Çev. Necati Cumalı, C.15, S. 171, 1 Aralık 1965, s.196-199
- APOLLİNAİRE, Guillaume, “**Landor Road Göçmeni**”, Çev. Necati Cumalı, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.672-673
- APPIA, Adolphe, “**Sahneye Koyuş ve Geleceği**”, Çev. Tahsin Saraç, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.891-895
- ARAGON, Louis, “**Bırakılmış**”, Çev. Özdemir ince, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.516
- ARCAN, İsmail Galip, “**Diksiyonda Kendi Kendini Kontrol**”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.716-717
- ARDAĞI, Adnan, “**Gitmek**”, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.626-627
- ARDAĞI, Adnan, “**Mayıs Özlemi**”, C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.932
- ARISOY, M. Sunullah, “**Bir Soruşturma**”, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.547
- ARISOY, M. Sunullah, “**Bir Soruşturma**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.674-675
- ARISOY, M. Sunullah, “**Olmaz ki, Böyle de Yazılmaz ki!**”, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.407

- ARİSTARCO, Guido, “**Sinema Kuramındaki Bunalım**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.365-369
- ARNHEİM, Rudolf, “**Sanat Olarak Film**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.316-320
- ARPAD, Ayşe, “**Komşuluk Özlemi**”, C.20, S. 212, 1 Mayıs 1969, s.178-180
- ARPAD, Burhan, “**Ekonomi Temeli Açısından Türk Filmi**”, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.288-291
- ARPAD, Burhan, “**Hüseyin Rahmi'nin Romanları**”, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.197-199
- ARPAD, Burhan, “**Mutluluk**”, C.14, S. 167, 1 Ağustos 1965, s.763-765
- ARPAD, Burhan, “**Müzikli Türk Tiyatrosu**”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.683-688
- ARPAD, Burhan, “**Sefa Perukâr Salonu**”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.378-381
- ARPAD, Burhan, “**Türk Halkı için Tiyatroda Dil**”, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.520-521
- ARPAD, BURHAN, “**Viyana Opereti Üzerine Söyleşi**”, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.577-578
- ARPAD, Burhan, “**Yol Boyunca**”, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.279-282
- ARTAUD, Antonin, “**Tiyatro ve ikinci Yüzü**”, Çev. Tahsin Saraç, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.795-799
- ASAF, Özdemir, “**Kımıltı**”, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.184
- ASAF, Özdemir, “**O Işık**”, C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.634
- ASAF, Özdemir, “**Sapak**”, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.184
- ASAF, Özdemir, “**Soru**”, C.21, S. 217, 1 Ekim 1969, s.8
- ASAF, Özdemir, “**Şiir**”, C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.634
- ASENA, Orhan, “**Ana**”, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.810- 815

- ASENA, Orhan, "**Atatürk**", C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.104-105
- ASENA, Orhan, "**Bir Şey**", C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.404
- ASENA, Orhan, "**El Kapısı**", C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.519-524
- ASENA, Orhan, "**Geçkin Kız**", C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.375-381
- ASENA, Orhan, "**Yurttaş A**", C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.47-58
- ASENA, Orhan, "**Yurttaş C**", C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.392-403
- ASLAN, Nezihi, "**İşte Devrim Buradan Başladı**", C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.251
- AŞÇI, Abdullah, "**İzmir'e Uçan Kuşlar**", C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.661-667
- AŞIKOĞLU, İsmail, "**Dönüş**", C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.961-963
- AŞIKOĞLU, İsmail, "**Yaşamak**", C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.60-62
- ÂŞIKOĞLU, İsmail, "**Bağış**", C.15, S. 174, 1 Mart 1966, s.414-417
- AŞKUN, Vehbi Cem, "**Benden İçeri**", C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.825-827
- AŞKUN, Vehbi Cem, "**Türk Dil Bayramımız**", C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.167-168
- AŞKUN, Vehbi Cem, "**Yaylaya Övgü**", C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.606
- ATAÇ, Nurullah, "**Tiyatro**", C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.726
- ATAÇ'IN Güncesinden, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.609-615
- ATAÇ'TAN, "**Halk Dili**", C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.607-608
- ATAÇ'TAN, "**Musiki ve Edebiyat**", C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.602-603
- ATAÇ'TAN, "**Şiir Denen Güzel**", C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.603-605
- ATAÇ'TAN, "**Yeni Yazı**", C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.605-606
- ATALAY, Besim, "**Sayın Ağâh Sırrı'ya Bir Cevap Daha**", C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.405-407

- ATALAY, Besim, “**Türk Dil Kurumu**”, C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s.353-355
- ATAY, Falih Rifki, “**İnkılapçı**”, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.124-126
- ATILÂ, Ömer, “**Devlet Tiyatrosu 1968-1969**”, C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.676-679
- ATİLA, Ömer, “**Türk Oyun Yazarlığının Bugünkü Görünümü**”, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.694-696
- ATOK, Oğuz Kazım, “**Atatürk ve Anadolu**”, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.96-98
- ATOK, Oğuz Kazım, “**Atatürk’e Saygı Duruşu**”, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.76
- ATOK, Oğuz Kazım, “**Boşuna Oyun**”, C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.927
- ATOK, Oğuz Kazım, “**Çocuk Yazını Diye Bir Şey Var mı?**”, C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.639-644
- ATOK, Oğuz Kazım, “**Davlumbaz Gözlü Ova**”, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.212
- ATOK, Oğuz Kazım, “**Gün Kırıntıları**”, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.464-465
- ATOK, Oğuz Kazım, “**Öz Dilimiz ve Deyiş Gücü**”, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s.1151-1152
- ATOK, Oğuz Kazım, “**Roman Üstüne Tartışma**”, C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.500-502
- ATOK, Oğuz Kazım, “**Uygarlık**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.295-296
- ATOK, Oğuz Kazım, “**Uzay Gemisi**”, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.355
- ATTİLA, Osman, “**Balkanlar Karanlığında**”, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.16
- ATTİLA, Osman, “**Çarptıkça**”, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.493
- AUSTRUC, Alexandre, “**Yaratma Gücümüzün Katedralleri**”, Çev. Orhan Duru, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.464-465

- AUSTRUC, Alexandre, “**Yönetim Nedir**”, Çev. Salâh Birsal, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.461-464
- AY, Lütfi, “**Mutlu Yıl Dönümleri ve Düşündürdükleri**”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.731-736
- AYDEMİR, Şevket Süreyya, “**Atatürk’ün Kişiliği**”, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.100-102
- AYLAN, Gürkal, “**Toplum ve Sözsüzoyuncu**”, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.455-463
- AYLAN, Gürkan, “**Tiyatro ve Sinema Sanatları arasındaki Ayrımlar**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1038-1046
- AYVALI, M. Nuri, “**Dönel Ama Tez**”, C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.646
- AYVALI, M. Nuri, “**Keklik Türküsü**”, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.45
- AYVALI, M. Nuri, “**Sen Sen Sen**”, C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.674
- AYVALI, M.Nuri, “**Kavak Ağacının Akli**”, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.30
- AYYUBİ, N. Akmal, “**Hindistan Laik Cumhuriyetinde Türkoloji**”, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.564-567
- BABLET, Denis, “**Dekor Sözcüğü Zaman Aşımına Uğramıştır**”, Çev. Rezan Pesen, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.970-972
- BALAZS, Bela, “**Film Kuramı**”, Çev. Akşit Göktürk, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.303-308
- BALTACIOĞLU, İsmail Hakkı, “**Atasözleri**”, C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.64-68
- BALTACIOĞLU, İsmail Hakkı, “**Batı Sanat Anlayışına Karşı**”, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.454-456
- BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, “**Atatürk’teki Sezgi Gücü**”, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.113-118

BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, **“Atatürk”**, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.102-111

BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, **“Karagöz, Tekniği, Estetiği”**, C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.621-624

BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, **“Konuşmacılığın Gizleri”**, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.223-227

BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, **“Millî Eğitim Bakanlığına Düşen Görevler”**, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.21-23

BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, **“Nasrettin Hoca”**, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s.1110-1121

BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, **“Ortaoyunu Nedir?”**, C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.519-526

BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, **“Plastik Sanatlarda Figüratif mi, Nonfigüratif mi?”**, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.589-592

BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, **“Profesör ile Uşağı”**, C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.532-546

BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, **“Profesörle Hastaları”**, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s. 335-338

BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, **“Tiyatro Nedir, Ne Değildir?”**, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.717-725

BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, **“Türk Plastik Sanat ilkeleri”**, C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.607-610

BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, **“Türk Plastik Sanatları”**, C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.853-856

BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, **“Türk Plastik Sanatlarında Gerçeküstücülük”**, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.21-24

BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, **“Türk Plastik Sanatlarının Gerçeküstücülüğü”**, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.682-687

BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, **“Türk Sanat Yazıları”**, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.347-354

BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, **“Türkçe Niçin Klasik Dildir?”**, C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.662-666

BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, **“Ulus Gerçeği Nasıl Bir Gerçektir?”**, C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s.327-330

BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, **“Ulusça Kalkınmanın Yoldamı”**, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.751- 754

BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, **“Karagöz’ün Tekniği”**, C.14, S. 167, 1 Ağustos 1965, s.743-745

BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, **“Sanat Nedir, Ne Değildir?”**, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.667-671

BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, **“Türk Plastik Sanatlarının Özgürlüğü”**, C.14, S. 168, 1 Eylül 1965, s.776-779

BALTACIOĞLU, Samime, **“Ani’ye Giderken”**, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.278-280

BALTACIOĞLU, Samime, **“Yol Boyu”**, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.621-622

BARAN, Selçuk, **“Odadaki”**, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.821–824

BARANUS, Osman Numan, **“Sevmek Egemen”**, C.20, S. 216, 1 Eylül 1969, s.722-724

BARBARO, Umberto, **“Özgür ve Özerk Bir Yaratma”**, Çev. Tahsin Saraç, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.349-351

BARDEM, Juan-Antonio, **“Bir İnsan Yaşamına Tanık Olmak”**, Çev. Tahsin Saraç, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.468-469

BARLAS, Orhan, **“Bu Yazıların Dili”**, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.547

BARLAS, Orhan, **“Özlenen Türkçeyi Bulacaksınız”**, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.78-79

BARRAULT, Jean Louis, “**Commedia Dell’arte**”, Çev. Salah Birsal, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.936-940

BARRAULT, Jean Louis, “**Tiyatro Adamı**”, Çev. Ömer Atila, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.941-942

BARRAULT, Jean Louis, “**Tiyatro Gerekli, Bağımsız, Arı Bir Sanattır**”, Çev. Ömer Atila, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.809-813

BARTHESES, Roland, “**Tiyatro Giysisi Hastalıkları**”, Çev. Salâh Birsal, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.950-958

BAŞARAN “**Kaynarca Deresi**”, C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.636- 637

BAŞARAN, M., “**Kalın Mavi Ses**”, C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.956-960

BAŞARAN, M., “**Tenhalar**”, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.612-617

BAŞÇILLAR, Seyfettin, “**Atom**”, C.15, S. 174, 1 Mart 1966, s.395

BAŞÇILLAR, Seyfettin, “**Bıçak**”, C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.602-603

BAŞÇILLAR, Seyfettin, “**Çeşitleme**”, C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.672

BAŞÇILLAR, Seyfettin, “**Çiçek ve Silah**”, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.108-109

BAŞÇILLAR, Seyfettin, “**Ey Kan**”, C.21, S. 217, 1 Ekim 1969, s.10-11

BAŞÇILLAR, Seyfettin, “**Fareler ve Kediler**”, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.17

BAŞÇILLAR, Seyfettin, “**İnsan**”, C.15, S. 175, 1 Nisan 1966, s.442-446

BAŞÇILLAR, Seyfettin, “**Köle Kadının Türküsü**”, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.212

BAŞÇILLAR, Seyfettin, “**Müzeler Sokağında**”, C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.182

BAŞÇILLAR, Seyfettin, “**O Çocuklar**”, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.515

BAŞÇILLAR, Seyfettin, “**Oba**”, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.48-49

- BAŞÇILLAR, Seyfettin, “**Türkü**”, C.15, S. 171, 1 Aralık 1965, s.192
- BAŞÇILLAR, Seyfettin, “**Yolculuk**”, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s.1122
- BAŞÇILLAR, Seyfettin, ” **Saray Türküleri**”, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.679
- BATU, Selahattin, “**Ataç ve Türk Dili**”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.368-371
- Batu, Selâhattin, “**Dil’in Büyüsü**”, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.433-435
- BATU, Selâhattin, “**Düşünceler Arasında**”, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.490-492
- BATU, Selahattin, “**Freud’un Ötesi**”, C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.651-655
- BATU, Selahattin, “**Karıncalar**”, C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s.326
- BATU, Selahattin, “**Yakut**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.578
- BATUHAN, Hüseyin, “**Dil Devrimi Üzerine Düşünceler**”, C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.831-841
- BATUHAN, Hüseyin, “**Millî Eğitim Bakanına Açık Mektup**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.564-568
- BATUR, Sabahattin, “**Çağlara Düşen**”, C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s.330
- BATUR, Selahattin, “**Ortaçağa**”, C.15, S. 171, 1 Aralık 1965, s.170
- BATUR; Sabahattin, “**İlk Çağa**”, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.563
- BATY, Gaston, “**Genç Bir Oyuncu Kıza Mektup**”, Çev. Tahsin Saraç, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.934-936
- BAUDELAİRE, Charles, “**Baykuşlar**”, Çev. Erdoğan Alkan, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s.1123
- BAUDELAİRE, Charles, “**Düz Şiirler**”, Çev. Tahsin Saraç, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.411-414
- BAUDELAİRE, Charles, “**Işıklar**”, Çev. Sabahattin Kudret Aksal, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.694-695

- BAUDELAİRE, Charles, “**Kan Çeşmesi**”, Çev. Halil Uysal, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s.1123
- BAUMEİSTER, Willy, “**Dekorda Diyalektik**”, Çev. Salahaddin Küçük, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.964-965
- BAYKAL, Ali, “**Hukuk ve Dil Açısından Önemli Bir Kitap**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.595-596
- BAYKAL, Ali, “**Türe Dilimiz ve Yasaları Bilme Zorunluluğu**”, C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.562-563
- BAYKAL, Ali, “**Türk Hukukunun Dili Türkçe Olmalı**”, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.539
- BAYKAL, Ali, “**Türkçenin Hakkı**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.370-371
- BAYKAL, Ali, “**Üç Sözlük**”, C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.972-973
- BAYKAL, Ali, “**Yargıtay Yüzüncü Yıldönümü Armağanı**”, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.650-651
- BAYKAL, Ali, “**Yasalarımızın Dili ve Yargıtay’ın Bir kararı**”, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.185
- BAYKURT, Fakir, “**Ataç İçin**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.581-582
- BAZIN, Andre, “**Görüntü Simgeçiliği**”, Çev. Nijat özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.379-380
- BAZIN, Andre, “**Sinema Dilinin Evrimi**”, Çev. Nijat özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.376-379
- BECİROVIC, Komnen, “**Asturias’la Bir Konuşma**”, Çev. Tahsin Saraç, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.700-704
- BEKİR, Çelikağ, “**Türk Öğretmeni Sizinledir**”, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.465
- BENOIST-MECHIN, “**Bir Soyun Uyanışı**”, Çev. Erdoğan Alkan, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.172-173

- BERFE, Süreyya, “**içimdeki Irmak**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1054
- BERGMAN, Inmar, “**Bizim İşimiz İnsan Yüzüyle Başlar**”, Çev. Salah Birsell, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.466-467
- BERK, İlhan, “**Bir Cevap**”, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.438-439
- BİLBAŞAR, Kemal, “**Çıldır Gölü Efsanesi**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.404-422
- BİLBAŞAR, Kemal, “**Kemal Bilbaşar Anlatıyor**”, C.17, S. 195, 1 Aralık 1967, s.218-219
- BİLBAŞAR, Kemal, “**Şih Kızı Senem Anlatıyor**”, C.17, S. 195, 1 Aralık 1967, s.219-222
- BİNATLI, Y. Z., “**Atatürk’ün Vasiyetnamesi Üzerine Görüşlerimiz**”, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.414-416
- BİNATLI, Yusuf Z., “**Dil Akademisi Sorunu üzerine**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.644-646
- BİNATLI, Yusuf ziya, “**Nutuk-Söylev Sorunu**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1079-1081
- BİNGÖL, Cemal, “**Üstün Yetenekli Çocuklar Üzerine**”, C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.645-650
- BİNGÖL, Necdet, “**Edebiyatta İçtenlik**”, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.525-526
- BİNYAZAR, Adnan, “**Devrim Işığında Püsküllüoğlu’nun Sözlüğü**”, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.72-74
- BİNYAZAR, Adnan, “**Eller**”, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.532-534
- BİNYAZAR, Adnan, “**Sessizlik**”, C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.643-646
- BİNYAZAR, Adnan, “**Tante Rosa**”, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.285-286
- BİNYAZAR, Adnan, “**Uçarı’nın Şiirinde Yeni Bir Aşama**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.636-639

BİNYAZAR, Adnan, “**Yabancı Yayınlar**”, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.643-648

BİNYAZAR, Adnan, “**Yakup Kadri Karaosmanoğlu’yla...**”, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.127-128

BİNYAZAR, Adnan, “**Yazarın Evreni**”, C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.57-59

BİNYAZAR, Adnan, “**Yeni Türk Tiyatrosu**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.592-595

BİNYAZAR, Adnan, “**Zamanı Doldurmak**”, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.598-601

BİRSEL, “**Baudelaire ve Kötülük Çiçekleri**”, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.183-184

BİRSEL, Salah, “**Batıda Kısa Oyun**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.302-315

BİRSEL, Salah, “**Bir Gazel Sevilere**”, C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.669

BİRSEL, Salâh, “**Fransız Tiyatrosu 67**”, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.34-38

BİRSEL, Salâh, “**Fransız Tiyatrosu 67**”, C.17, S. 195, 1 Aralık 1967, s.230-235

BİRSEL, Salah, “**Fransız Tiyatrosu 67**”, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.38-45

BİRSEL, Salah, “**İki Fransız Oyun Yazarı**”, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.613-617

BİRSEL, Salah, “**Kimileri Günlük Sever**”, C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.69-72

BİRSEL, Salah, “**Kopenhag**”, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.761

BİRSEL, Salâh, “**Naşid**”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.739-741

BİRSEL, Salah, “**Televizyon Yıl Sıfır**”, C.21, S. 217, 1 Ekim 1969, s.57-59

BODAR Rober, “**Shakespeare’in Sırrı**”, Çev. Kâmran Şerif Saru, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.528-532

BODAR Rober, “**Shakespeare’in Sırrı**”, Çev. Kâmran Şerif Saru, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.583-587

BORATAV, Pertev Naili, “**Âşık Edebiyatı**”, C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.340-376

BORATAV, Pertev Naili, “**Halk Şiiri**”, C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.299-340

BORATAV, Pertev Naili, “**Türk Edebiyatı Üzerine Ön Deyiş**”, C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.294-298

BOZ, “**Kapalı**”, C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.627

BOZKURT, Mahmut Esat, “**Dil ve Tarih Meselesi**”, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.148-150

BÖLL, Heinrich, “**Duvardan Gelen Sesler**”, Çev. Sedat Veyis Örnek, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.469-473

BÖLL, Heinrich, “**O Sıralarda Odesa’da**”, Çev. Zeyyat Selimoğlu, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.398-401

BÖLL, Heinrich, “**Yazmak Üstüne**”, Çev. Kâmuran Şipal, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.257-259

BRECHT, Bertolt, “**Epik Tiyatroda Müziğin Kullanılması Üzerine**”, Çev. Kâmuran Şipal, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.972-979

BRECHT, Bertolt, “**Tanım**”, Çev. Kâmuran Şipal, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.979-980

BRESSON, Robert, “**Sinema Özgürlük Demektir**”, Çev. Salah Birsal, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.448-449

BROOK, Peter, “**Oyunun Müziğini Yapanla Dekorcu, Sahneye Koyucuya Bağlıdırılar**”, Çev. Sevda Şener, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.969-970

BULUT, Abdülkadir, “**Giz**”, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.33

- BULUT, Abdülkadir, "**Gömüt**", C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.555
- BULUT, Abdülkadir, "**Günübirlik Yaşamalarda**", C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.47
- BULUT, Abdülkadir, "**Mustafa Kemal'ce**", C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.99
- BULUT, Abdülkadir, "**Mustafa Kemal'e Değın Dediklerim**", C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.116
- BULUT, Abdülkadir, "**Öykü**", C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.301
- BULUT, Abdülkadir, "**Sunu**", C.20, S. 216, 1 Eylül 1969, s.721
- BUNUEL, Luis, "**Şiir ve Sinema**", Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.419-422
- BURDURLU, İbrahim Zeki, "**Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Şiirlerinde Sıfatlar ve Sıfat Takımları**", C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.137-147
- BURDURLU, İbrahim Zeki, "**Atasözlerimizin Cümle Yapıları**", C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.508-513
- BURDURLU, İbrahim Zeki, "**Atasözlerimizin Cümle Yapıları**", C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.629-634
- BURDURLU, İbrahim Zeki, "**Ateşe Veriyorum Ege'yi**", C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s. 918
- BURDURLU, İbrahim Zeki, "**Çiçeksi İlişkiler**" C.20, S. 212, 1 Mayıs 1969, s.113- 114
- BURDURLU, İbrahim Zeki, "**Dede Korkut Hikâyeleri'nde Cümle Yapısı**", C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.192-198
- BURDURLU, İbrahim Zeki, "**Dede korkut Hikâyelerinde Sıfatlar ve Sıfat Takımları**", C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.523-527
- BURDURLU, İbrahim Zeki, "**Ellerin Elleri**", C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.405

BURDURLU, İbrahim Zeki, **“Gürçeşme”**, C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.598

BURDURLU, İbrahim Zeki, **“İzmir Ege Bayrağım”**, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.376

BURDURLU, İbrahim Zeki, **“Kimdir Kim Bilir”**, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.423-434

BURDURLU, İbrahim Zeki, **“Orhan Veli Kanık’ın Şiirlerinde Sıfat Takımları”**, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.772-777

BURDURLU, İbrahim Zeki, **“Öğretmen Atatürk”**, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.86-87

BURDURLU, İbrahim Zeki, **“Tarıyorum Saçlarını Ege’nin”**, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1020

BURDURLU, İbrahim Zeki, **“Üzüm”**, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.705

BURDURLU, İbrahim Zeki, **“Yeşil Gece’nin Dil Yapısı”**, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.585-593

BURDURLU, İbrahim Zeki, **“Çocuk ve Allah’ta İsim Takımları”**, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.236- 241

BUXTON, Charles Roden, **“1908’de Bir Türk Oyunu”**, Çev. Nermin Menemencioğlu, C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.601-606

C. S. **“Jean Paulhan’ın Ölümü Üstüne Söylenenler”**, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.646-649

C.S. **“Yeni Eleştiri ve Çağdaş Sanat”**, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.833-835

C.S., **“Yabancı Yayınlar”**, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.453-456

C.S., **“Yabancı Yayınlar”**, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.553-556

C.S., **“Yabancı Yayınlar”**, C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.556-560

- CAFEROĞLU, Ahmet, “**Nevaî'nin Türk Dilli Hamsesi**”, C.15, S. 173, 1 Şubat 1966, s.298-300
- CAHBROL, Claude, “**Konuşma**”, Çev. Salah Birsal, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.485-487
- CAN, Ayhan, “**Aziz Yaşar'ın Parmakları**”, C.20, S. 216, 1 Eylül 1969, s.726-728
- CAN, Ayhan, “**Çini Vazolarda Ölü Adamlar**”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.381
- CAN, Ayhan, “**Gökşen'in Dördüncü İyilik'i**”, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.72-75
- CAN, Ayhan, “**Koşar İnce Bir Geyik**”, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.597
- CANER, Ahmet Nadir, “**Büyüyen Yalnızlık**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.606
- CANER, Ahmet Nadir, “**Ezik Tutku**”, C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.921
- CANER, Ahmet Nadir, “**Gecede Gündüzde Sen**”, C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.784
- CANER, Ahmet Nadir, “**Yıllar sonrası**”, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s.1119
- CANKOÇAK, Gülten Akın, “**Hayatım**”, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.270
- CANPOLAT, M., “**Ataç'ın Şiirleri**”, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.161-165
- CANPOLAT, Mustafa, “**Ataç Nasıl Yazardı?**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.589-594
- CANUDO, Ricciotto, “**Sinema**”, Çev. Tahsin Saraç, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.298-300
- CATULLUS, Gaius Valerius, “**Şiirler**”, Çev. Güngör Öner, C.18, S.201, 1 Haziran 1968, s.303-306
- CEMİL, Mahmut, “**Yeminle Dilcilik Olmaz**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.655-658

- CEYHAN, Erdal, “**Adım**”, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.264
- CEYLAN Faik Sabri, “**Kemik Sisleri**”, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.513
- CEYLAN, Faik Sabri, “**Zincir Kopması**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1036-1037
- CHAMBRUN, Charles De, “**Olağanüstü Bir insan**”, Çev. Fehmi Baldaş, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.136-138
- CHANDAN-CHANTICH K.S., “**Türk Tansığı**”, Çev. Tahsin Saraç, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.168-169
- CHAPLIN, Charles, “**Güldürmek Sanatı**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.396-400
- CHIARINI, Luigi, “**Film Değiş Sanatı**”, Çev. Bilge Karasu, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.351-356
- CLAIR, Rene, “**Dar Estetik**”, Çev. Orhan Duru, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s. 430
- CLAIR, Rene, “**Sözün Eski tutsaklığı**”, Çev. Orhan Duru, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.429-430
- CLERGET, Marcel, “**Bir Ülkenin Düşüncede Uçu Düzene Sokulması**”, Çev. Tahsin Saraç, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.164
- COCTEAU, Jean, “**Eyfel Kulesi Evlileri İçin Önsöz**”, Çev. Salah Birsnel, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.857-863
- COCTEAU, Jean, “**Salgına İnanıyorum**”, Çev. Bilge Karasu, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.422-425
- COPEAU, Jacques, “**Tiyatro Sanatı**”, Çev. Salah Birsnel, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.780-783
- CRAİG, Gordon, “**Tiyatro Sanatçısı**”, Çev. Suat Taşer, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.909-923
- CRAİG, Gordon, “**Yeni Bir Tiyatronun Koşulları**”, Çev. Salahaddin Küçük, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.772-775

- CUMALI, Necati, "**Acı**", C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.723- 731
- CUMALI, Necati, "**Hovarda**", C.21, S. 217, 1 Ekim 1969, s.51-56
- CUMALI, Necati, "**Sart**", C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.181
- CUMALI, Necati, "**Tren Yolu**", C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.762-763
- CUMALI, Necati, "**Vur emri**", C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.785-794
- CUMALI, Necati, "**Yeni Çıkan Şarkılar ya da Juliette**", C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.708-713
- CUMALI, Necati, "**Zorla ispanyol**", C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.435-442
- CUMMINGS, E.E., "**Gün Batımı**", Çev. Muazzez Menemencioğlu, Ertan Söylemez, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.703
- ÇAĞLAR, Behçet Kemal, "**10 Kasım 1968 Ağıtı**", C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.102-104
- ÇAĞLAR, Behçet Kemal, "**Adam Mitsiyeviç'le Bir Olup Gençliğe ve Dünyaya Sesleniş**", C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.393-394
- ÇAĞLAR, Behçet Kemal, "**Ah Atatürk Ah**", C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.89
- ÇAĞLAR, Behçet Kemal, "**Ankara'lı Aşık Ömer'in Çanakkale Destanı**", C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.572
- ÇAĞLAR, Behçet Kemal, "**Atatürk Günlerindeki Konuşmalardan Parçalar**", C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.109-111
- ÇAĞLAR, Behçet Kemal, "**Atatürk ve Şiir**", C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.80-85
- ÇAĞLAR, Behçet Kemal, "**Atatürk'e Raporlar'dan Parçalar**", C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.88-90
- ÇAĞLAR, Behçet Kemal, "**Bali Adasında Akşam Töreni**", C.15, S. 171, 1 Aralık 1965, s.161

- ÇAĞLAR, Behçet Kemal, “**Baş Dönmeleri**”, C.21, S. 217, 1 Ekim 1969, s.4
- ÇAĞLAR, Behçet Kemal, “**Bir Piyano Konseri**”, C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.503
- ÇAĞLAR, Behçet Kemal, “**Bulutum**”, C.15, S. 173, 1 Şubat 1966, s.295
- ÇAĞLAR, Behçet Kemal, “**Bunalım**”, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.655
- ÇAĞLAR, Behçet Kemal, “**Fikret için Konuştuklarımdan Parçalar**”, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.471-476
- ÇAĞLAR, Behçet Kemal, “**İşte Ben**”, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s. 203
- ÇAĞLAR, Behçet Kemal, “**Ne Söylesem Bilmem ki!**”, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.99
- ÇAĞLAR, Behçet Kemal, “**O büyük Heykeltıraş**”, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.98
- ÇAĞLAR, Behçet Kemal, “**Rücu**”, C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s.319
- ÇAĞLAR, Behçet Kemal, “**Sis**”, C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s.319
- ÇAĞLAR, Behçet Kemal, “**Tek Yol Atatürk Yolu**”, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.158-160
- ÇAĞLAR, Behçet Kemal, “**Türk Destanından, Türk Masalından Çağdaş Romana**”, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.21-23
- ÇAĞLAR, Behçet Kemal, “**Üç Dörtlük Bir Arada**”, C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.626
- ÇAĞLAR, Behçet Kemal, “**Yurda Girerken**”, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.436
- ÇAKIN, Nurettin, “**Yazma Yolu Üzerine**”, C.15, S. 175, 1 Nisan 1966, s.489-490
- ÇAM, Ömer, “**Günler Geçerken**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1050
- ÇEHOV, Anton, “**Oyun Yazarlarına Öğüt**”, Çev. Cevat Çapan, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.758-763

- ÇETİN Güney, “Yeni Yayınlar”, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.154-155
- ÇETİN Güney, “Yeni Yayınlar”, C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.827-828
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s.356-358
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.425-427
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.482-484
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.536-538
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.655-657
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.712-714
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.14, S. 167, 1 Ağustos 1965, s.770-771
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.14, S. 168, 1 Eylül 1965, s.835-836
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.57-58
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.15, S. 171, 1 Aralık 1965, s.219
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.276-277
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.15, S. 173, 1 Şubat 1966, s.362-363
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.15, S. 174, 1 Mart 1966, s.425-426
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.15, S. 175, 1 Nisan 1966, s.490-491
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s. 565-566
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.994
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1089-1090
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.72-73
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.160-161
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.472-474
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.667-669
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.754-755
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.903

- ÇETİN, Güney, **“Yeni Yayınlar”**, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.74-77
- ÇETİN, Güney, **“Yeni Yayınlar”**, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.545-546
- ÇETİN, Güney, **“Yeni Yayınlar”**, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.641-643
- ÇETİN, Güney, **“Yeni Yayınlar”**, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.728-730
- ÇETİN, Güney, **“Yeni Yayınlar”**, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s. 358-360
- ÇETİN, Güney, **“Yeni Yayınlar”**, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.448-450
- ÇETİN, Güney, **“Yeni Yayınlar”**, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.637-640
- ÇETİN, Güney, **“Yeni Yayınlar”**, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.76-78
- ÇETİN, Güney, **“Yeni Yayınlar”**, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.160-163
- ÇETİN, Güney, **“Yeni Yayınlar”**, C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.552-556
- ÇETİN, Güney, **“Yeni Yayınlar”**, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.641-645
- ÇETİN, Güney, **“Yeni Yayınlar”**, C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.744- 748
- ÇETİN, Güney, **“Yeni Yayınlar”**, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.830-832
- ÇETİN, Güney, **“Yeni Yayınlar”**, C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.90-93
- ÇETİN, Güney, **“Yeni Yayınlar”**, C.20, S. 212, 1 Mayıs 1969, s.191-192
- ÇETİN, Güney, **“Yeni Yayınlar”**, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.288-291
- ÇETİN, Güney, **“Yeni Yayınlar”**, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.598-601
- ÇETİN, Güney, **“Yeni Yayınlar”**, C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.684 -686
- ÇETİN, Güney, **“Yeni Yayınlar”**, C.21, S. 217, 1 Ekim 1969, s.66-69
- ÇETİN, Güney, **“Zaimoğlu’nun Ardından”**, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.49-50
- ÇINAR, Nabi, **“Karamanoğlu’nun Buyruğu Üzerine”**, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.558-559
- ÇINAR, Nabi, **“Türk Dili ve Öğretmenler”**, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.250

ÇIRAKMAN, Afet, "**Hacı**", C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.618-625

ÇONGUR, H. Rıdvan, "**Atatürk ve Dilimizin Özleşmesi**", C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.151-154

ÇONGUR, H. Rıdvan, "**Çağdaş Türk Şiiri Üstüne II**", C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.242-249

ÇONGUR, H. Rıdvan, "**İnsan Hakları Açısından Türk Harf Devrimi**", C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.119-121

ÇONGUR, H. Rıdvan, "**Radyo Dili ve Anayasa**", C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.459-461

ÇONGUR, H. Rıdvan, "**Radyo Dili**", C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.403-404

ÇONGUR, H. Rıdvan, "**Radyoda Dil Aşırılığı Var mı?**", C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.80-81

ÇONGUR, H. Rıdvan, "**Radyolarda Söyleyiş Yanlışlıkları**", C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.30

ÇONGUR, H. Rıdvan, "**Uluslararası Terimler ve Özleşme Akımı**", C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.34-36

ÇONGUR, H. Rıdvan, "**Çağdaş Türk Şiiri Üzerine**", C.20, S. 212, 1 Mayıs 1969, s.138-146

ÇONGUR, Rıdvan, "**TRT ve Dil Devrimi**", C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.671-672

ÇUMRALI, Celal, "**Onlar**", C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.627

DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, "**935'lilerin Mustafa Kemal'i İlk Görüşü**", C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.88

DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, "**Ataç'a Ağıt 'Söyleşi'**", C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.556-557

DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, "**Avcılar**", C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.768-769

- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, “**Ayak**”, C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.18
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, “**Bakü’de Uyanmak**”, C.21, S. 217, 1 Ekim 1969, s.5
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, “**Benimle Olmak**”, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.105
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, “**Bölüsüz**”, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.10-13
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, “**Burada**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.569
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, “**Çağlar Ağıdı**”, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.179
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, “**Dar Olan**”, C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.842
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, “**Dirilenler Ağıdı**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.569
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, “**Döl**”, C.20, S. 216, 1 Eylül 1969, s.719
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, “**Geleceğin Eski Çağdaşlığı**”, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.98
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, “**Kuş**”, C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.625
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, “**Mustafa Kemal’in Toprağı**”, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.87
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, “**Ölü’lüğüm’de**”, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.759
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, “**Soluğu**”, C.20, S. 212, 1 Mayıs 1969, s. 108
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, “**Türkü**”, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.437
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, “**Türkü**”, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.543
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, “**Türkü**”, C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.667
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, “**Ünye’li Rıza**”, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.487
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, “**Yansımak**”, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.204

- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, “**Yok Kuşun Uçtuğu**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.570-571
- DE SICA, Vittorio, “**Sinema Üzerine**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.456-459
- DELAUNAY, Sonia, “**Renk Tiyatrosu**”, Çev. Salahaddin Küçük, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.968-969
- DELLUC, Louis, “**Resmegiderlik**”, Çev. Tahsin Saraç, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.300-303
- DEMİR, Kıvanç, “**Ahmet Kabaklı’ya**”, C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.543-546
- DEMİR, Kıvanç, “**Anlamadıkları**”, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.179-180
- DEMİR, Kıvanç, “**Asıl Uydurmacı Onlar**”, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.538-539
- DEMİR, Kıvanç, “**Aykırılar Korosu**”, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.721-723
- DEMİR, Kıvanç, “**Beylik Sözler**”, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.63-67
- DEMİR, Kıvanç, “**Bu mudur Dil Bilginliği?**”, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.630-633
- DEMİR, Kıvanç, “**Bu Ne Perhiz, Bu Ne Lahana Turşusu!**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.631-632
- DEMİR, Kıvanç, “**Dilimizin Özleşmesini Kimler İstemiyor?**”, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.67-69
- DEMİR, Kıvanç, “**Gene O Konu**”, C.17, S. 195, 1 Aralık 1967, s.260-262
- DEMİR, Kıvanç, “**Havanda Su Dövenler**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.263-269
- DEMİR, Kıvanç, “**İşlekleşen Yapım Eklemi**”, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.63-66

- DEMİR, Kıvanç, “**Kubalı'nın Yanılgısı**”, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.542-544
- DEMİR, Kıvanç, “**Kurallara Bağlanmak**”, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.441-445
- DEMİR, Kıvanç, “**Oyun Dili ve Öz Türkçe**”, C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.890-892
- DEMİR, Kıvanç, “**Örnekleme**”, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.623-627
- DEMİR, Kıvanç, “**Örnekseme**”, C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.736- 738
- DEMİR, Kıvanç, “**Öz Türkçe Sözcükler Nasıl Yapılmaktadır**”, C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.964-966
- DEMİR, Kıvanç, “**Susmak mı Gerek?**”, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.213-214
- DEMİR, Kıvanç, “**Yanıltmaca**”, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.147-150
- DEMİR, Kıvanç, “**Yanlış Bir Adlandırma**”, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.825-828
- DEMİR, Öksel, “**Yorgun Pencere**”, C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s.335
- DEMİRAY, Kemal, “**Edat Tümleçleri Konusundan Doğan Düşünceler**”, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.16-18
- DEMİRAY, Kemal, “**Edatlar Üzerine**”, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.13-15
- DEMİRAY, Mehmet Güner, “**Gezintilerden Kalan**”, C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.673
- DEMİRAY, Mehmet Güner, “**Yurdumun Çocukları**”, C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.945
- DEMİRKESEN, Bedii, “**Kutsal Çile**”, C.20, S. 216, 1 Eylül 1969, s.767-768
- DENİZ, Sadık, “**32**”, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.706-707
- DENİZ, Sadık, “**45.**”, C.20, S. 216, 1 Eylül 1969, s.725
- DİL, Şahinkaya, “**Atatürk Çağları**”, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.123

- DİL, Şahinkaya, “**Ezikler**”, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.715
- DİL, Şahinkaya, “**Işık Çılgılığı**”, C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.633
- DİL, Şahinkaya, “**Kan**”, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.263
- DİL, Şahinkaya, “**Karanlıktan Aydınlığa**”, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.174
- DİL, Şahinkaya, “**Sevi Ormanında**”, C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.932
- DİL, Şahinkaya, “**Susuzluk**”, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.580
- DİLAÇAR A., “**Alfabe Devriminin 39. Yılı Dolayısıyla**”, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.141-143
- DİLÂÇAR, A. “**Kutadgu Bilig’in 900. Yıldönümü ve Balasagun’lu Yusuf**”, C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.6- 17
- DİLÂÇAR, A. “**Necip Asım Balhasanoğlu - Yazıksız**”, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.805-807
- DİLAÇAR, A., “**Bir Sözlük**”, C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.243-244
- DİLAÇAR, A., “**Türkish Grammar**”, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.727-728
- DİLAÇAR, Agop, “**Besim Atalay’ı Kaybettik**”, C.15, S. 171, 1 Aralık 1965, s.208-212
- DİLAÇAR, Agop, “**Nevai’nin Dil Anlayışı**”, C.15, S. 173, 1 Şubat 1966, s.301-303
- DİLSEVER, “**Profesör Fındıkoğlu ve Kaşgarlı Mahmud**”, C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.236-238
- DİNÇER, Ferruh, “**Hastalık Adlarının Halk Dilindeki Türkçe Karşılıkları**”, s.60-63
- DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Beşir Fuat’ı Tanır mısınız?**”, C.21, S. 217, 1 Ekim 1969, s.12-16
- DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Bir Tanrıöver Vardı**”, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.581-584

DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Çağdaş Türk Tiyatrosuna Toplu Bakış**”, C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.685–689

DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Edat Tümleçleri Üzerine**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.579-582

DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Elebaşı**”, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.479-481

DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Eski Türk Edebiyatında Nazım**”, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.29-32

DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Fuzuli'nin Dünyası**”, C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.770-773

DİZDAROĞLU, Hikmet, “**H. Z. Uşaklıgil'in Romancılığı Üzerine Bir İnceleme**”, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.241-244

DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Halk Şiirinde Türler**”, C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.186-293

DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Hüküm Gecesi**”, C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.199-204

DİZDAROĞLU, Hikmet, “**İlk Romanımız**”, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.487-494

DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Kerkük Şairleri**”, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.789-794

DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Kız'lı Hikâyeler**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.322-325

DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Külebi'nin Son Şiirleri**”, C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.649-651

DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Memduh Şevket Esendal**”, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s. 546-549

DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Minelbab ilelmihrab**”, C.15, S. 171, 1 Aralık 1965, s.181-185

DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Nevaî’de Dil Bilinci**”, C.15, S. 173, 1 Şubat 1966, s.292-295

DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Sabah Geçidi**”, C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.893-895

DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Sancho’yu Tanır mısınız?**”, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.233-237

DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Sodom ve Gomora**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1029-1035

DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Tecer’in Şiiri**”, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.19-23

DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Yahya Kemal’in Siyasi ve Edebi Portreleri**”, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.217-221

DJİNDJİÇ, Slavoljub, “**Yakup kadri Karaosmanoğlu’nun Romanlarındaki Kişiler ve Bu Kişilerin Yaşadıkları Devrin Olaylarına Karşı Tutumları**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1021-1028

DONNER, Jörn, “**Üç Filimden Sonra**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.502-503

DOYRAN Turhan, “**Amsterdam’da Bir Akşam**”, C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.611-616

DOYRAN, Turhan, “**Ağacım**”, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.363

DOYRAN, Turhan, “**Almanya, Dün ve Bugün**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1051-1054

DOYRAN, Turhan, “**Ormanda**”, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.726

DOYRAN, Turhan, “**Sinemanın Geleceği**”, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.602-606

DUHAMEL, Georges, “**Düşünce Devrimi**”, Çev. Tahsin Saraç, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.125-127

DULLİN, Charles, “**Oyunculuk Üzerine**”, Çev. Salâh Birsal, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.930-934

- DURAS, Marguerite, "**Moderato Cantabile**", Çev. Sevda Beşer, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.43-48
- DURSUN K., Tarık, "**Askerdeki Oğlumuz**", C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.875-882
- DURU, Orhan, "**Tutanaklar**", C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.732- 735
- DURU, Orhan, "**Yabancı Özel Adların ve Yer Adlarının Okunuşu**", C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.517-519
- DURU, Orhan, "**Yurt Yönetimi ve Dil**", C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.658-660
- DURU, Sezer, "**Nossack'ın Yeni Romanı**", C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.832-833
- DURU, Sezer, "**Yabancı Yayınlar**", C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s. 748- 749
- DÜNDAR, Ali, "**Dil Üstüne**", C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.169
- DÜRDER, Baha, "**1965'te Tiyatro**", C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.592-598
- DÜRDER, Baha, "**1966'da Tiyatro**", C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.399-402
- DÜRDER, Baha, "**1967'de Tiyatro**", C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.607-614
- DÜRDER, Baha, "**1968'de Açılan Tiyatrolar II**", C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.251-254
- DÜRDER, Baha, "**1968'de Açılan Tiyatrolar**", C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.164-167
- DÜRDER, Baha, "**1968'de Tiyatro**", C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.690-696
- DÜRDER, Baha, "**1968'de Tiyatro**", C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.785-788
- DÜRDER, Baha, "**1968'de Tiyatro**", C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.48-56
- DÜRDER, Baha, "**Gene Kenan Çobanları**" C.20, S. 212, 1 Mayıs 1969, s.135-137
- DÜRDER, Baha, "**Kenan Çobanları Üzerine**", C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.388-392

- DÜRDER, Baha, “**Kutsi Hoca’yı En Son Ben Gördüm**”, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.24-25
- DÜRDER, Baha, “**Manakyan**”, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.239-240
- DÜRDER, Baha, “**Manakyan**”, C.15, S. 173, 1 Şubat 1966, s.334- 340
- DÜRDER, Baha, “**Manakyan**”, C.15, S. 174, 1 Mart 1966, s.401-409
- DÜRDER, Baha, “**Manakyan**”, C.15, S. 175, 1 Nisan 1966, s.447-456
- DÜRDER, Baha, “**Manakyan**”, C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.521-532
- DÜRDER, Baha, “**Tiyatro Tarihi Betikleri**”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.688-697
- DÜRDER, Baha, “**Tuluat Tiyatroları**”, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s.1124-1130
- DÜRDER, Baha, “**Tuluat Yapıtları**”, C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.214-220
- DÜRRENMATT, Friedrich, “**Tiyatro Sorunları**”, Çev. Melahat Özgü, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.823-826
- DÜRRENMATT, Friedrich, “**Tiyatro Sorunu**”, Çev. Özdemir Nutku, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.827-829
- Düzenleyen: ÇAĞLAR, Behçet Kemal, “**Atatürk’ten**”, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.81-87
- EDİSKUN, Haydar, “**-El, -il, -Sel Ekleri Üzerine**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1012-1019
- EDİSKUN, Haydar, “**İbadet Dilimiz**”, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.221-225
- EDİSKUN, Haydar, “**Kutb’un Hüsrev ü Şirin’i ve Dil Hususiyetleri**”, C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.43-47
- EDİSKUN, Haydar, “**Orinag, Örnek ve örneğin Hikâyesi**”, C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.186-191
- EDİSKUN, Haydar, “**Sayın Emin Bayraktaroğlu’na Açık Mektup**”, C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.573-583

- EDİSKUN, Haydar, “**Türk Dilini Koruma ve Geliştirme Cemiyeti**”, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s. 1097-1102
- EDİSKUN, Haydar, “**Yine –El, -il, -Sel Ekleri Üzerine**”, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.264-272
- EISENSTEIN, S. M., “**Çekim ve Kurgu**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.329-332
- EISENSTEIN, S. M., “**Filmin Yapısı**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.321-329
- ELIOT, T.S. “**Kuru Kayalar**”, Çev. Tahsin Saraç, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.691-696
- ELİOT, T. S., “**Yanık Norton**”, Çev. Osman Türkay, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.364-368
- ELİOT, Thomas Stearns, “**Katedralde Cinayet**”, Çev. Bilge Karasu, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.848-857
- ELOĞLU, Metin, “**Adı Ne**”, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.183
- ELOĞLU, Metin, “**Çekirdek**”, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.102
- ELOĞLU, Metin, “**Huy**”, C.21, S. 217, 1 Ekim 1969, s.7
- ELOĞLU, Metin, “**Kaşağı**”, C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.632
- ELOĞLU, Metin, “**Osman’lı**”, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.11
- ELOĞLU, Metin, “**Ölesiye**”, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s. 766-767
- ELOĞLU, Metin, “**Sevik**”, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.395
- ELOĞLU, Metin, “**Şey**”, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.13
- ELUARD, Paul, “**Yitik Bahçe**”, Çev. Mehmet Salihoğlu, C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.802
- ENGİN, Arın, “**Dil Devrimi ve Safsatacılar**”, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.533

- EPSTEIN, Jean, “**Uzayda Film Yapma Sanatı**”, Çev. Salâh Birsal, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.363-365
- ERDEM, Kerem Aydın, “**Gecede**”, C.14, S. 167, 1 Ağustos 1965, s.735
- ERDEM, Kerim AYDIN, “**Çağ Güzellemesi**”, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.442
- ERDEM, Kerim Aydın, “**Çağ Uykusu**”, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.190
- ERDEM, Kerim Aydın, “**Değirmen**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.294
- ERDEM, Kerim Aydın, “**Düş**”, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.501
- ERDEM, Kerim Aydın, “**Gezi**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.598
- ERDEM, Kerim Aydın, “**Gezi-2**”, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.514
- ERDEM, Kerim Aydın, “**Kasım Gerçeği**”, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.95
- ERDEM, Kerim Aydın, “**Yalnızlıktaki**”, C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.613
- ERDOĞAN, Müşir, “**Bir ses**”, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.68
- ERDOĞDU, Ahmet, “**Bir Yanıt**”, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.697-704
- ERDOĞDU, Ahmet, “**Taşlama Duvarı**”, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.424-429
- ERDOĞDU, Ahmet, “**Türk Dil Devrimi**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.614-616
- ERDOĞDU, Ahmet, “**Yasaların Dili**”, C.15, S. 173, 1 Şubat 1966, s.317-321
- ERDOĞDU, Ahmet, “**Yolculuk**”, C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s.335
- EREN, Hasan, “**Jan Rypka**”, C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.708- 709
- ERGUN, Doğan, “**Toplumbilim ve Ozan ya da Güneş Kavgası**”, C.21, S. 217, 1 Ekim 1969, s.20-24
- ERGÜDER, Özcan, “**Muallim Değil Öğretmen**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.270-271

ERİMER, Kayahan, **“Bir Yazı Dolayısıyla”**, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.67-68

ERİMER, Kayahan, **“İkinci Dil Kongresi”**, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.214-215

ERİMER, Kayahan, **“Prof. Dr. Hasan Eren”**, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.808-809

ERİMER, Kayahan, **“Türkoloji Dersleri I ya da Örneğin”**, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.277-280

ERİMER, Kayahan, **“Türkoloji Dersleri II ya da Lingua Franca”**, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.598-601

ERİMER, Kayahan, **“Türkoloji Dersleri III ya da Genetiv”**, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.150-152

ERİŞENLER, Satı, **“Hüseyin Rahmi Gürpınar ve Halk”**, C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.586-591

ERİŞENLER, Satı, **“Mürebbiye”**, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.38-47

ERİŞENLER, Satı, **“Nimetşinas”**, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.674-679

ERİŞENLER, Satı, **“Ömer Seyfettin’de Kadın, Sevi, Evlilik”**, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.709-715

ERİŞENLER, Satı, **“Şipsevdi”**, C.15, S. 175, 1 Nisan 1966, s.431-438

ERTEPINAR, Coşkun, **“Altın Başlı Çocuğa İlk Hikâye”**, C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.22

ERTEPINAR, Coşkun, **“Çocuk ve Gerçek”**, C.15, S. 175, 1 Nisan 1966, s.465

ERTEPINAR, Coşkun, **“Pencerem Yeşile Doyacak”**, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.501

ERTEPINAR, Coşkun, **“Ölümsüzlüğün Soluğu”**, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.447

- ERTOP, Konur, “**Ataç’ı Anarken**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.563-565
- ERTOP, Konur, “**Çevirmen Olarak Ataç**”, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s. 446-453
- ERTOP, Konur, “**Divan Edebiyatının Halk Edebiyatına Etkisi**”, C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.436-447
- ERTOP, Konur, “**Halit Ziya’nın Roman Anlayışı**”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s. 372-376
- ERTUGAY, Celal, “**Aşktan ve Barıştan Yana**”, C.14, S. 168, 1 Eylül 1965, s.795
- ERTUGAY, Celal, “**Yeniden seni**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1050
- ERTUĞAY, Celal, “**Halk Burcu**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.301
- ERTUĞAY, Celal, “**İlk ve Son Moda**”, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.30
- ERTUĞAY, Celal, “**Mektubuna Karşılıktır**”, C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.542-543
- ERTUĞAY, Celal, “**O...**”, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.119
- ERTUĞRUL, Muhsin, “**Bizde Shakespeare**”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.710-713
- ERTUĞRUL, Muhsin, “**Halkın Tiyatrosu**”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.707-710
- ERTUĞRUL, Muhsin, “**Uzmanlık İşi**”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.713
- ESATOĞLU, Selahattin Hakkı, “**Yeni Bir Cemiyet**”, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s.1153
- EVREİNOFF, Nicolas, “**Tiyatroluk**”, Çev. Salâh Birsal, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.929-934
- EVREN, Ergun, “**Giderken**”, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.707
- EXUPERY, Antoine De Saint, “**General X’e Mektup**”, Çev. Yücel yıldırım, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.643-645

- FABLAN, Laszlo, “**Türkiye’de Dil Devrimi ve Edebiyat**”, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.756-757
- FAURE, Elie, “**Tinin Eti ve Kanı**”, Çev. Tahsin Saraç, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.348-349
- FELLİNİ, Federico, “**Mesleğim**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.469-472
- FEYZOĞLU, Osman, “**Sen Olmak**”, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.534
- FİKRET, Tevfik, “**Şiirler**”, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.498-502
- FLAHERTY, “**Konuşma**”, Çev. Taner Arıburnu, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.404-408
- FORD, John, “**Sinema Üzerine**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.437-438
- FORMAN, Miloş, “**Nesnelerin Daha Yakınında**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.496-497
- FRISCH, Max, “**Oyuncunun Yeri Hep İnsanın Ruhunu**”, Çev. Özdemir Nutku, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.814-815
- FRISCH, Max, “**Teatral Olan**”, Çev. Melahat Özgü, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.815-819
- FROEMGEN, Hanns, “**Kemal Atatürk**”, Çev. V. Ö., C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.143
- FROEMGEN, Hanns, “**Kemal Atatürk**”, Çev. Melahat Özgü, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.127-128
- FRY, Christopher, “**Niye mi Koşuk?**”, Çev. Bilge Karasu, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.802-808
- GABRİEL, Albert, “**Ayasofya Müze Oluyor.**”, Çev. Fehmi Baldaş, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.141-143
- GALE, Zona, “**Bill**”, Çev. Selçuk Yönel, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.40-42

- GEÇER, İlhan, "**Bulutsuz**", C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.259
- GEÇER, İlhan, "**Dört Nala**", C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.48
- GEÇER, İlhan, "**Kırık Dal**", C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.468
- GEÇER, İlhan, "**Sayısız**", C.14, S. 168, 1 Eylül 1965, s.789
- GEÇER, İlhan, "**Ulaşılmaz**", C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.17
- GEÇER, İlhan, "**Yakamoz**", C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.671
- GEÇER, İlhan, "**Yasak Sevgi**", C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.883
- GEÇER, İlhan, "**Zor**", C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.211
- GEÇER, İlhan, "**Acı Gerçek**", C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.523
- GEMİER, Firmin, "**Yeni Bir Dram Sanatı İçin**", Çev. Tahsin Saraç, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.770-771
- GENCAN, Tahir Nejat, "**Dilbilgisi Sorunları II**", C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.231- 235
- GENCAN, Tahir Nejat, "**Dilbilgisi Sorunları**", C.20, S. 212, 1 Mayıs 1969, s.119-122
- GENCAN, Tahir Nejat, "**Edat Tümleçleri**", C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.907-911
- GENCAN, Tahir Nejat, "**Edatlar ve Edat Tümleçleri**", C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.680-684
- GENCAN, Tahir Nejat, "**Recai Cin'in Ardından**", C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.706- 707
- GENET, Jean, "**Hizmetçiler Nasıl Oynanmalı**", Çev. Yılmaz Çolpan, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.864-866
- GENTİZON, Paul, "**Mustafa Kemal ya da Yürüyen Doğru**", Çev. Fehmi Baldaş, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.138-141
- GEORGES Berthe- GAULİS, "**Mustafa Kemal Destanı**", Çev. Tahsin Saraç, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.152

- GERANDO F. De, “**Modern Bir Devlet**”, Çev. Tahsin Saraç, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.151
- GERÇEK, Selim Nüzhet, “**Yerli Tiyatro**”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.714-715
- GEREZ, J. Habib, “**Arayış içinde**”, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.49
- GHELDERODE, Michel de, “**Körler**”, Çev. Şadan Karadeniz C.15, S. 174, 1 Mart 1966, s.410-413
- GİDE, Andre, “**Thesee**” Çev. Tahsin Saraç, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.697-698
- GODARD, Jean Luc, “**Konuşma**”, Çev. Salâh Birsal, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.487-489
- GÖKSU, M. Hasan, “**Dilimize Çatanlar**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.274-276
- GÖKŞEN Enver Naci, “**Devrimler ve Ulus**”, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.113-114
- GÖKŞEN Enver Naci, “**Hızlı Öykü**”, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.738-741
- GÖKŞEN Enver Naci, “**Kabusname**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.663-664
- GÖKŞEN Enver Naci, “**Okullarımız ve Eğitim Değerleri**”, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s. 68
- GÖKŞEN, E. N., “**Yabancı Kelimeler ve Ses Uyumu**”, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.51-52
- GÖKŞEN, Enver Naci, “**Artık ‘Burada Bir Kalp Çarpıyor**”, C.21, S.219, 1 Aralık 1969, s.191-194
- GÖKŞEN, Enver Naci, “**Atatürk İçin İlk Şiirler**”, C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.207-213

- GÖKŞEN, Enver Naci, **“Atatürk, Harf Devrimi ve Ötesi”**, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.138-140
- GÖKŞEN, Enver Naci, **“Atatürk’ü Anlamak”**, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.116-118
- GÖKŞEN, Enver Naci, **“Ayça”**, C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.73-79
- GÖKŞEN, Enver Naci, **“Birkaç Anlatım Olayı”**, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.477-478
- GÖKŞEN, Enver Naci, **“Duyarlık ve Beğeni Adına”**, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.229-233
- GÖKŞEN, Enver Naci, **“Felsefe Sözlüğü”**, C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.895-897
- GÖKŞEN, Enver Naci, **“Gazi’nin Saltanata İlk Darbesi”**, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.103-105
- GÖKŞEN, Enver Naci, **“H. Suphi Tanrıöver, “Gazi’nin Heykeli” ve “Fırtına Kuşu”**, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1081-1085
- GÖKŞEN, Enver Naci, **“İki Terim”**, C.21, S. 217, 1 Ekim 1969, s.17-19
- GÖKŞEN, Enver Naci, **“İlkokullarda Türkçe Öğretimi Kılavuzu”**, C.20, S. 212, 1 Mayıs 1969, s.185-187
- GÖKŞEN, Enver Naci, **“Katip Çelebi’den Seçmeler”**, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.155-156
- GÖKŞEN, Enver Naci, **“O Şişelerin Dili”**, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.682-686
- GÖKŞEN, Enver Naci, **“Özel Eğitim”**, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.548
- GÖKŞEN, Enver Naci, **“Prof. T. Banguoğlu’nun Dedikleri”**, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.242-247
- GÖKŞEN, Enver Naci, **“Sayıların Yazılışı”**, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.598-599

- GÖKŞEN, Enver Naci, "**Sınava Hazırlık**", C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.534-535
- GÖKŞEN, Enver Naci, "**Sözsüz Konuşan İki Kişi**", C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.297-301
- GÖKŞEN, Enver Naci, "**Türklerde Dini Resimler**", C.17, S. 195, 1 Aralık 1967, s.263-264
- GÖKŞEN, Enver Naci, "**Yalnızlık Bana yasak**", C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.633-634
- GÖKŞEN, Enver Naci, "**Yine Felek'ten**", C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.58-60
- GÖKŞEN, Enver Naci, "**Zordur Çocukluk**", C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.201-205
- GÖKŞEN, Enver Naci, "**Türk Tiyatrosu Ansiklopedisi**", C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.181-183
- GÖKTÜRK, Akşit, "**Bir Tanıtma Yazısı Dolayısıyla**", C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.394
- GÖKTÜRK, Akşit, "**Robinson Crusoe'nun Deneyi**", C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.710- 716
- GÖKTÜRK, Akşit, "**Selçuklu Yapılarının Çiçek Açan Taşları**", C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.601-602
- GÖKYAY, Orhan Şaik, "**Ağıt-Destan**", C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.91
- GÖKYAY, Orhan Şaik, "**Bir Sultanın Gerdek Gecesi**", C.15, S. 173, 1 Şubat 1966, s.342- 351
- GÖKYAY, Orhan Şaik, "**Dede Korkut Hikâyeleri ve Önemi**", C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.424-435
- GÖKYAY, Orhan Şaik, "**Gelibolu'da Yazıcıoğlu'nun Çilehanesinde**", C.15, S. 171, 1 Aralık 1965, s.160
- GÖKYAY, Orhan Şaik, "**Netsem Yolu Yok**", C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.89

GÖKYAY, Orhan Şaik, “**Nicesi Kahramanlıklar**”, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.14-23

GÖKYAY, Orhan Şaik, “**Savatlı Sim Gümüş**”, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.6-16

GÖKYAY, Orhan Şaik, “**Soylama**”, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.70

GÖKYAY, Orhan Şaik, “**Türkçe Üzerinde Konuşmak Yetkisi ve ‘Sim Gümüş’**”, C.14, S. 167, 1 Ağustos 1965, s.719-726

GÖKYAY, Orhan Şaik, “**Yarence**”, C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s.348-350

GÖLPINARLI, Abdülkadir, “**Eşrefoğlu**”, C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.390-394

GÖLPINARLI, Abdülkadir, “**Hacı bayram-ı Velî**”, C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.384-389

GÖLPINARLI, Abdülkadir, “**Halk Edebiyatımızda Zümre Edebiyatları**”, C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.357-375

GÖLPINARLI, Abdülkadir, “**Kaygusuz Abdal**”, C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.395-405

GÖLPINARLI, Abdülkadir, “**Pir sultan Abdal**”, C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.413-423

GÖLPINARLI, Abdülkadir, “**Seyyid seyfullah (Nizamoğlu)**”, C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.405-413

GÖLPINARLI, Abdülkadir, “**Yunus Emre**”, C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.376-384

GÖNENÇ, Turgay, “**Dönüşen**”, C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.24

GÖNENÇ, Turgay, “**Sur**”, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.580

GREENE, Graham, “**Kazanılan Gün**”, Çev. Nurdanur Salman, C.14, S. 168, 1 Eylül 1965, s.828-830

GRIFFITH, David-Wark, "**Sinema, Modern Fotoğrafın Mucizesi**", Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.391-394

GRIERSON, John, "**Belge Film Üstüne**", Çev. Akşit Göktürk, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.343-347

GROPIUS, Walter, "**Bir Evrensel Yönetmen**", Çev. Salâhaddin Küçük, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.962-963

GROSJEAN, Jean, "**Kış**", Çev. Özdemir İnce, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.697

GROSJEAN, Jean, "**Runes**", Çev. Özdemir İnce, C.14, S. 168, 1 Eylül 1965, s.822-823

GRÜNDGENDS, Gustav, "**Oyuncu**", Çev. Melahat Özgü, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.947-949

GÜNAY, Sedat, "**Bir Soruşturma**", C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.676-677

GÜNER, Şefik, "**Son Oturum**", C.20, S. 216, 1 Eylül 1969, s.779

GÜNEY Çetin, "**Yeni Yayınlar**", C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.57-58

GÜRSOY, Ümit, "**Kesir Sayı Sıfatı**", C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.175

GÜVELİ, Mustafa, "**Takısız Tamlamalar Sorunu**", C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.835-836

HACIHASANOĞLU, Muzaffer, "**Dışarıda Kar Yağiyordu**", C.20, S. 216, 1 Eylül 1969, s.757-763

HACIHASANOĞLU, Muzaffer, "**Yolculuk**", C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.443-456

HAKKI, Ruşen, "**Sargın**", C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.454

HAKKI, Ruşen, "**Ud**", C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.185

HAKKI, Ruşen, "**Güz Vurgunu**", C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s.1127

HALICI, Mehdi, "**Bıldırcınlar**", C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s. 339-343

Halikarnas Balıkcısı, **“Anadolu Efsaneleri”**, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.602-606

HALMAN, Talât Sait, **“Bekleşi”**, C.15, S. 171, 1 Aralık 1965, s.180

HALMAN, Talât Sait, **“Necatigil'in Yaz Dönemi”**, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.481-482

HALMAN, Talat Sait, **“Sevgi Yarın”**, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.578

HALMAN, Talat Sait, **“Üsküdar”**, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.28

HALMAN, TALAT, **“İlhan Mimaroglu Başarı Kazandı”**, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s.1146-1147

HANÇERLİOĞLU, Orhan, **“Bir Soruşturma”**, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.477-478

HANÇERLİOĞLU, Orhan, **“Evrensel Yapı”**, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.234-238

HANÇERLİOĞLU, Orhan, **“Gerçekten Üstün Gerçek”**, C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s.336-342

HANÇERLİOĞLU, Orhan, **“İslam Devletlerinde Kadın Hükümdarlar”**, C.15, S. 174, 1 Mart 1966, s.420-422

HANÇERLİOĞLU, Orhan, **“Osmanlıca'da Terim Kargaşası”**, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.383-387

HANÇERLİOĞLU, Orhan, **“Türk Edebiyatında Dil”**, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.550-562

HATİBOĞLU, Vecihe, **“Dilbilgisi ve imlâ Sorunları”**, C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.599-600

HATİBOĞLU, Vecihe, **“İmlâ Kılavuzu ve Konuşma”**, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s.1095-1096

HATİBOĞLU, Vecihe, **“Uyarıyorum Diyenler Uyuyor”**, C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.496-499

HAUSER, Arnold, "**Film çağı**", Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.371-376

HAZIRLAYAN: ÇAĞLAR, Behçet Kemal, "**Atatürk'ten**", C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.82-87

HESSE, Herman, "**Siste**", Çev. Cengiz Büker, C.15, S. 171, 1 Aralık 1965, s.195

HILL, Patı, "**Truman Capote ile Görüşme**", Çev. A. Ferhan Oğuzkan, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.46-52

HITCHCOCK, Afred, "**Konuşma**", Çev. Salah Birsal, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.442-444

HIZLAN, Doğan, "**Bir Soruşturma**", C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.545

HOFMAN, Slatislav, "**Sahnedeki Boşluk Alanları**", Salâhaddin Küçük, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.963-964

HULME, T.E., "Güz", "**Rıhtımdan Gökyüzüne**", Çev. Erdoğan Alkan, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.49

HÜNALP, Ayhan, "**Anneme**", C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.520

HÜNALP, Ayhan, "**Dağlar ve de İnsanlar ya da Fonfirton Atasözü**", C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.17

HÜNALP, Ayhan, "**Eksi Sonsuzdan Artı Sonsuza**", C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.103

HÜNALP, Ayhan, "**Üç Otuz Paralık Bir Martı Öttü**", C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.213-214

HÜNALP, Ayhan, "**Yitik Şarkılar**", C.15, S. 171, 1 Aralık 1965, s.186

IBSEN, Henrik, "**Ozanın Ödevi**", Çev. Akşit Göktürk, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.748-749

IONESCO, Eugene, "**Gene Öncü Tiyatro Üzerine**", Çev. Salâh Birsal, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.819-823

- IONESCO, Eugene, “**Romain Weingarten Üzerine**”, Çev. Salah Birsal, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.31-33
- ISOU, Isidore, “**Bir Sanatın Tutsağı**”, Çev. Tahsin Saraç, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.369-371
- IVENS, Joris, “**İnsanı Göstermek**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.431-439
- İLDENİZ, Türkan, “**Bir Soruşturma**”, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.545
- İLDENİZ, Türkan, “**Kaçak**”, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.582-583
- İLKHAN, İnci, “**Dilin Özleşmesi Gereklidir**”, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.446-447
- İNAN, Afet, “**Atatürk ve Dil Devrimi**”, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.75-76
- İNAN, Afet, “**Milliyetin Temeli Olan Dil Birliği**”, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.90-95
- İNAN, Rauf, “**Türk öğretmeni Dil Devriminin Yanındadır**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.234
- İNCE, Özdemir, “**Aslı**”, C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.640
- İNCE, Özdemir, “**Atardamar**”, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.770-771
- İNCE, Özdemir, “**Bir Titremenin İç Yapısı**”, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.679
- İNCE, Özdemir, “**Ey Oğul Yazıcı Olursan**”, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.107
- İNCE, Özdemir, “**Gündönümü**”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.377
- İNCE, Özdemir, “**Kömür**”, C.15, S. 173, 1 Şubat 1966, s.324
- İNCE, Özdemir, “**Marmaris**”, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.187-188
- İNCE, Özdemir, “**Ozan**”, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s. 20
- İNCE, Özdemir, “**Sevilen Bir Kadının Betimlenmesi**”, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.574-575

- İNCE, Özdemir, “**Suyun Üzerinde Yazılıdır**”, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.584
- İNCE, Özdemir, “**Şey**”, C.15, S. 175, 1 Nisan 1966, s.451
- İNCE, Özdemir, “**Karabasan**”, C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.623
- İNCEBAYRAKTAR, Özbek, “**Ben Mustafa Kemal'im**”, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.95
- İVANOV, S.P.-VEKİLOV, A.P.”**Doğumunun 60. Yılında A.N. Kononov**”, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.747-749
- İZAT, Sevinç, “**Korkunun İzinde**”, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.210-212
- İZMİRLİ, Mübeccel, “**Bu Toprakta Bir Kuş Var Kanadında Gümüş Yok**”, C.20, S. 212, 1 Mayıs 1969, s.187-191
- JARETT-KERR, Martin, “**François Mauriac Üzerine**”, Çev. Muzaffer Uyguner, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.251-256
- JARRY, Alfred, “**Dekor ve Oyuncu**”, Çev. Tahsin Saraç, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.958-960
- JIMENEZ, Juan Ramon, “**Platero ile Ben'den**”, Çev. Akşit Göktürk, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.795-803
- JOUVET, Louis, “**Tiyatro Üzerine Sorular**”, Çev. Tahsin Saraç, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.783-789
- JOYCE, James, “**Dublin'lilerden**”, Çev. Yurdanur Salman, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.687-690
- JOYCE, James, “**Evelin**”, Çev. Selçuk Yönel, C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.669-672
- JOYCE, James, “**Pansiyon**”, Çev. Selçuk Yönel, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.382-387
- K. Tarık Dursun, “**Bir Postacı Varmış, Yıllık İznini Almış**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.457-469

KAFKA, Franz, “**Blumfeld, Yaşlıca Bir Bekar**”, Çev. Kamurân Şipal, C.15, S. 175, 1 Nisan 1966, s.457-475

KALMAN, Mikszath, “**Bede Anna'nın Borcu**”, Çev. Öksel Göçmen, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.539-541

KAMADAN, Muzaffer, “**Ortaöğretimde Dilbilgisi Sorunu**”, C.20, S. 216, 1 Eylül 1969, s.746-751

KANSU, Ceyhun Atuf, “**Can Sıkıntısı**”, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.578

KANSU, Ceyhun Atuf, “**Ozan Ölümü**”, C.20, S. 212, 1 Mayıs 1969, s.110

KANSU, Ceyhun Atuf, “**Ağaç Altı Gemisi**”, C.15, S. 174, 1 Mart 1966, s.382-383

KANSU, Ceyhun Atuf, “**Ağustos Gecesi**”, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.668

KANSU, Ceyhun Atuf, “**Atatürk'ün Ulus Gerçeği**”, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.112-116

KANSU, Ceyhun Atuf, “**Çay Şöleni**”, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.490-491

KANSU, Ceyhun Atuf, “**Dil Yoluyla Devrim**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.558-561

KANSU, Ceyhun Atuf, “**Ferhat ile Şirin**”, C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.627-630

KANSU, Ceyhun Atuf, “**Geyve**”, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.107-115

KANSU, Ceyhun Atuf, “**Göz Balı**”, C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.505

KANSU, Ceyhun Atuf, “**Güneş Şapkası**”, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.180

KANSU, Ceyhun Atuf, “**Halk Öyküleri: Kerem ile Aslı**”, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.205-206

KANSU, Ceyhun Atuf, “**Halk Savaşçısı**”, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.96-98

KANSU, Ceyhun Atuf, “**Hayatım**”, C.15, S. 171, 1 Aralık 1965, s.214

KANSU, Ceyhun Atuf, “**İkindi**”, C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.670-671

- KANSU, Ceyhun Atuf, “**İzdüşüm**”, C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.20
- KANSU, Ceyhun Atuf, “**Kır Bekçisi**”, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.345
- KANSU, Ceyhun Atuf, “**Kırmızı Uçurtma**”, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.12
- KANSU, Ceyhun Atuf, “**Kupa Kızı**”, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s. 1103
- KANSU, Ceyhun Atuf, “**Kurtuluş Savaşlarının Babası**”, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.131-135
- KANSU, Ceyhun Atuf, “**Muskalı Satı**”, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.439
- KANSU, Ceyhun Atuf, “**Mustafa Kemal Toprağı**”, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.91-95
- KANSU, Ceyhun Atuf, “**Ölüm**”, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.5
- KANSU, Ceyhun Atuf, “**Salih Usta**”, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.563
- KANSU, Ceyhun Atuf, “**Tevfik Fikret ve Devrim**”, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.477-487
- KANSU, Ceyhun Atuf, “**Yaşlı Adamın Türküsü**”, C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.578-579
- KANSU, Ceyhun Atuf, “**Yaz Sinemaları**”, C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s.326
- KANSU, Ceyhun Atuf, “**Yolda Bir Köylü Kasketi**”, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.666
- KANTARCI, İlhan, “**Diye kelimesi Üzerine**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.661-662
- KANTMAN, Sönmez, “**NÖ Geleneği ve Günümüzdeki Önemi**”, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.461-465
- KARAAHMEDOĞLU, İsmail, “**Nasrettin Hoca**”, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s.1116-1117
- KARADAYI, İsmet Kemal, “**Dil Devrimimiz, Öz Türkçe**”, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.189-191
- KARAKOÇ, Arif, “**Alageyik**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1044

- KARAL Enver Ziya, “**Atatürk ve Tarih**”, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.71-74
- KARAL, Enver Ziya, “**Atatürk’ü Anlamak**”, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.82-89
- KARAL, Enver Ziya, “**Atatürk’ü Hatırlamak**”, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.90-97
- KARAL, Enver Ziya, “**İnsan Olarak Atatürk**”, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.88-93
- KARAL, Enver Ziya, “**Türk Devrimi ve Atatürk İlkeleri**”, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.82-86
- KARAMANLIOĞLU, A. F, “**Bir Yanıta Karşılık**”, C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s.350-351
- KARAOSMANOĞLU, Yakup Kadri, “**Atatürk Üzerine Düşünceler ve Yorumlar**”, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.100-102
- KARAS, Nursen, “**Alaca**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.623-627
- KARASU, Bilge, “**Karanlık Bir Yalı Üzerine Metin**”, C.17, S. 195, 1 Aralık 1967, s.250-258
- KARASU, Bilge, “**Sevilmek**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.470-487
- KARTAL, Numan, “**Dil Çabamız**”, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.463-465
- KARTAL, Numan, “**Okullarımızda Dil Sorunu**”, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.405-407
- KAYACAN, Feyyaz, “**İyilik Uzmanları**”, C.15, S. 171, 1 Aralık 1965, s.200-207
- KAYACAN, Feyyaz, “**Sevgililer**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.615-621
- KAYNAK, Oya, “**Türkçede Bağlaçlar**”, C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.697-705
- KAZAN, Elia, “**Sinema Üzerine**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.469-470

- KEATON, Buster, “**Güldürmek Sanatı**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.400-403
- KEMAL, Orhan, “**Bir Soruşturma**”, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.544-545
- KERMENLİ, Leyla, “**Henry James ve Balzac**”, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.271-274
- KIRZIOĞLU, M. Fahrettin, “**Atatürk’ün Kars’a Gelişi ve Kemalpaşa Oyunu**”, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.111-115
- KIRZIOĞLU, M. Fahrettin, “**Çıldır Gölünde Bağdad ile Hafız’ın Ağıtı**”, C.14, S. 168, 1 Eylül 1965, s.790-793
- KIRZIOĞLU, M. Fahrettin, “**Halk Hikâyelerinde Döşeme Söyleme Geleneği**”, C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.470-482
- KIRZIOĞLU, M. Fahrettin, “**Köroğlu Adlı Dulkadirli ve Avşarlı Oymakları**”, C.14, S. 167, 1 Ağustos 1965, s.759-762
- KIRZIOĞLU, M. Fahrettin, “**Türk Dilini Sevme Bakımından Nevaî’nin Yeri**”, C.15, S. 173, 1 Şubat 1966, s.306-316
- KIRZIOĞLU, M. Fahrettin, “**Türlü Yönleriyle Ayaş**”, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.274-275
- KİNROSS, Lord, “**Yeni Bir Ankara**”, Çev. Murat Belge, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.129-137
- KİPER, Osman, “**Dil Sorunu**”, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.547-549
- KOCAGÖZ, Halil, “**Barış, Tahta Atıyla**”, C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.520
- KOCAGÖZ, Halil, “**Gizli Ada**”, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.303-307
- KOCAGÖZ, Halil, “**Köye Gidenin Çağırısı**”, C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.862-863
- KOCAGÖZ, Halil, “**Resim**”, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.209
- KOCAGÖZ, Halil, “**Samanyolu**”, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.39
- KOCAGÖZ, Halil, “**Sonsuzluk Kapısı**”, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.768

- KOCAGÖZ, Halil, “**Uzay Duvarları**”, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.398-403
- KOCAGÖZ, Samim, “**Bir Soruşturma**”, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.477-478
- KOCAGÖZ, Samim, “**Evdeki Kız**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.646-650
- KOCAGÖZ, Samim, “**Mini Öyküler**”, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.816- 820
- KOCAGÖZ, Samim, “**Tarladaki Kız**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1062-1068
- KOCAGÖZ, Samim, “**Vapurdaki Kız**”, C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.624-626
- KOCAGÖZ, Samim, “**Yaşlı Kız**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.488-497
- KOESTLER, Arthur, “**Bize Ne Oldu?**”, Çev. Şadan Karadeniz, C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.656-660
- KORKMAZ, Zeynep, “**Kabusname’nin İkinci Basılışı Dolayısıyla**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.664-667
- KORKMAZ, Zeynep, “**Türkçede –I eki (-al/-el, -ıl/-il, -ul/-ül, -sal/-sel)**”, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.24-32
- KORKMAZ, Zeynep, “**Türkçede –I eki (-al/-el, -ıl/-il, -ul/-ül, -sal/-sel)**”, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.514-518
- KORKMAZ, Zeynep, “**Türkçede –I eki (-al/-el, -ıl/-il, -ul/-ül, -sal/-sel)**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.635-642
- KÖKLÜGİLLER, Ahmet, “**Dil Devrimi Engellenemez**”, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.81-83
- KRACAUER, Siegfried, “**Fizik Gerçeğin Kurtuluşu**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.387-390
- KULEŞOV, Lev.V., “**Anılar**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s. 293-295

KURASAWA, Akira, “**Sinema üzerine Düşünceler**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.435-437

KURGAN, Şükrü, “**Nasrettin Hoca Fıkralarında Türk Halk Yaşayışının izleri**”, C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.482-497

KURŞUNLU, Nazım, “**Dışardakiler**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.498-506

KUTLU, Şemsettin, “**Yaşantı Üzerine**”, C.14, S. 167, 1 Ağustos 1965, s.746

KÜÇÜK, M. Kemal, “**Sahneye Koyucu**”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.715-716

KÜÇÜK, Salahaddin, “**Günümüzün Felsefesi**”, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.25-27

KÜÇÜK, Selahattin, “**Aiskhylos’da Yunan Aydınlanma Çağının Etkileri**”, C.15, S. 174, 1 Mart 1966, s.391-395

KÜÇÜK, Selâhattin, “**Başlangıcından Bugüne Mutluluk Düşüncesi**”, C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.652

KÜÇÜK, Selahattin, “**Euripides’de Yunan Aydınlanma Çağının Etkileri**”, C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.513-516

LAFARGUE, Jules, “**Hypertrophie**”, Çev. Abdullah Rıza Ergüven, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.390

LAFARGUE, Jules, “**Şenlik Geceleri**”, Çev. Abdullah Rıza Ergüven, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.390

LANG, Fritz, “**Sanat ve Meslek**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.414-416

LANGE, Friedrich, “**Avusturya Tiyatrosu**”, Çev. Arpad, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.369-370

LAURANCE, D.H. “**Kuşlar, Hayvanlar Çiçekler Üstüne**”, Çev. Akşit Göktürk, C.15, S. 175, 1 Nisan 1966, s.476-479

- LAWRENCE, D. H., "**Yaşam**", Çev. Akşit GÖKTÜRK, C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.628-631
- LAWRENCE, D.H., "**Gülümseme**", Çev. Gülten Kayaalp, C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.809-812
- LEENHARDT, Roger, "**Bütün Teknik Çabalar**", Çev. Tahsin Saraç-Necati Engez, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.356-359
- LEGER, Fernand, "**Sahne de gördüğümüz**", Çev. Salahaddin Küçük, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.961-962
- LELOUCH, Claude, "**Yazar Sineması**", Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.501-502
- LEVEND Agah Sırrı, "**Dil Bayramının 34. Yıl dönümünde Düşündüklerimiz**", C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.68-70
- LEVEND, Agâh Sırrı, "**Acı Gerçekler**", C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.335-341
- LEVEND, Agâh Sırrı, "**Ahmet Haşim**", C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.287-289
- LEVEND, Agâh Sırrı, "**Akademi üzerine**", C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.561-563
- LEVEND, Agâh Sırrı, "**Ali Şir Nevaî**", C.15, S. 173, 1 Şubat 1966, s.285-291
- LEVEND, Agâh Sırrı, "**Ana Dil Bilgisi**", C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.605-606
- LEVEND, Agâh Sırrı, "**Ana Diline Saygı**", C.17, S. 195, 1 Aralık 1967, s.193-195
- LEVEND, Agâh Sırrı, "**Bilimde ve Sanatta Soyluluk**", C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.655-657
- LEVEND, Agâh Sırrı, "**Bir Açıklama**", C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.422
- LEVEND, Agâh Sırrı, "**Bir Ziyaretin uyandırdığı Yankılar**", C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.323-324

LEVEND, Agah Sırrı, **“Dilbilgisi Gereksiz midir?”**, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.563-565

LEVEND, Agâh Sırrı, **“Dile Müdahale ve Tabîî Tekâmül”**, C.14, S. 168, 1 Eylül 1965, s.773-775

LEVEND, Agâh Sırrı, **“Eski Eserlerimizden”**, C.21, S. 217, 1 Ekim 1969, s.1-3

LEVEND, Agah Sırrı, **“Gazete Dilindeki Gelişmelere Bir Bakış”**, C.15, S. 174, 1 Mart 1966, s.365-369

LEVEND, Agâh Sırrı, **“Gecikmiş Bir Cevap”**, C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.175-181

LEVEND, Agâh Sırrı, **“Gezip Görmek, Konuşup Anlaşmak”**, C.14, S. 167, 1 Ağustos 1965, s.717-718

LEVEND, Agâh Sırrı, **“Halk ve Tasavvufî Halk Edebiyatı”**, C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.171-185

LEVEND, Agâh Sırrı, **“Hangisini Kullanalım?”**, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.221-222

LEVEND, Agâh Sırrı, **“Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın Yeni Yayımlanan İki Romanı”**, C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s.320-325

LEVEND, Agâh Sırrı, **“Hüseyin Rahmi Gürpınar”**, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s. 193-196

LEVEND, Agâh Sırrı, **“Kaç Kişi Kaldı?”**, C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.570-571

LEVEND, Agâh Sırrı, **“Karşımıza Çıkanlar Kimlerdir?”**, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s.1093-1094

LEVEND, Agâh Sırrı, **“Kendi Devirlerinin Havası İçinde Yaşayanlar”**, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.485-487

LEVEND, Agâh Sırrı, **“Kutadgu Bilig”**, C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.1- 5

- LEVEND, Agâh Sırrı, “**Kültür Hayatımızda Bilim Ahlâkı**”, C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s.358-359
- LEVEND, Agâh Sırrı, “**Mehmet Emin Yurdakul**”, C.20, S. 216, 1 Eylül 1969, s.701-713
- LEVEND, Agâh Sırrı, “**Neler Dediler? Neler Diyorlar?**”, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s. 1-4
- LEVEND, Agâh Sırrı, “**Öz Türkçe Nedir?**”, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.169-171
- LEVEND, Agâh Sırrı, “**Öz Türkçeyi Onlar da Kullanıyor**”, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.255-257
- LEVEND, Agâh Sırrı, “**Refik Halit Karay**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1085-1087
- LEVEND, Agâh Sırrı, “**Sanatsever, Sanatçı ve Eleştirmen**”, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.664-665
- LEVEND, Agâh Sırrı, “**Toplumun Hizmetinde Dil**”, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.679-681
- LEVEND, Agâh Sırrı, “**Türk Dil Kurumunun Suçu**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1070-1072
- LEVEND, Agâh Sırrı, “**Türk Dil Kurumunun XI. Kurultayı**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1069-1070
- LEVEND, Agâh Sırrı, “**Türk Dili Araştırmaları**”, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.411-413
- LEVEND, Agâh Sırrı, “**Türk Dili: 200**”, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.85-88
- LEVEND, Agâh Sırrı, “**Türk Kültürüne Hizmet Edenler**”, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.541-543
- LEVEND, Agâh Sırrı, “**Türk Kültürünün Gelişmesinde Derneklerin ve Kurumların Rolü**”, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.649-654

- LEVEND, Agâh Sırrı, "**Türlü Yönleriyle Tevfik Fikret**", C.14, S. 168, 1 Eylül 1965, s.831-832
- LEVEND, Agâh Sırrı, "**XI. Türk Dil Kurultayı**", C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1009-1011
- LEVEND, Agâh Sırrı, "**Yabancı Kelimeler Salgını**", C.15, S. 171, 1 Aralık 1965, s.157-159
- LEVEND, Agâh Sırrı, "**Yeni Lisan-Yeni Dil**", C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.483-486
- LEVEND, Agâh Sırrı, "**Yeni Türeyen Dil Uzmanları!**", C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.1-4
- LEVEND, Agâh Sırrı, "**Zevk, sanat ve Moda**", C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.669-671
- LEVEND, Agâh Sırrı, "**Ziya Gökalp ve Türk Dili**", C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.1-9
- LEVEND, Agâh Sırrı, "**Dil Üzerine Türlü Sorunlar**", C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.493-495
- LEVEND, Agâh Sırrı, "**Baba oğlu Neden Anlamaz?**", C.15, S. 175, 1 Nisan 1966, s.429-430
- LLOYD, Harold, "**Sanatım**", Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.402-403
- LONGFELLEW, H. W., "**Batı Yeli**", Çev. Tarık Dursun K., C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.172-174
- LORCA, Federico Gaecia, "**Tiyatronun Sorumluluğu**", Çev. Ali Püsküllüoğlu-Saime Göksu, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.799-802
- MAHMUT, Münif, "**Gölgeler Sularla Uzun**", C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.30
- MAKAYEJEV, Dusan, "**Yaşamı Yansıtmak**", Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.513-514

- MALRAUX, Andre, “**Sinemanın Sanat olarak Doğuşu**”, Çev. Tahsin Saraç, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.360-363
- MARCHAND, Rene, “**Bir Soyun Uyanışı**”, Çev. Tahsin Saraç, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.167-168
- MAUGHAM, Somerset, “**Bibliyografya**”,C.15, S. 175, 1 Nisan 1966, s.480-482
- MAUROİS, Andre, “**Proust’un Bir yıldönümü: Swann’ın Ellinci Yılı**”, Çev. Kâmrân Şerif Saru, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.382-384
- MAUROİS, Andre, “**Proust’un Bir yıldönümü: Swann’ın Ellinci Yılı**”, Çev. Kâmrân Şerif Saru, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.474-476
- MAZIOĞLU, Hasibe, “**Prof. Necmettin Halil Onan’ın Ardından**”, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.585-588
- MECHIN-BENOİST, “**Mustafa Kemal ve Yeni Başkent Ankara**”, Çev. Erdoğan Alkan, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.137-140
- MECHİN- Benoist, “**Neden Dil Devrimi**”, Çev. Erdoğan Alkan, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.144
- MEGAMİZ, Seyit Zeki, “**Zengin Denilen Arapça’nın Son Zamanlardaki Durumu**”, Çev. Dilsever, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.420-423
- MELZİG, Herbert, “**Halifeliğin Can Çekişmesi**”, Çev. Kâmurân Şipal, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.120-125
- MELZİG, Herbert, “**Özgürlük Savaşı ve Mustafa Kemal**”, Çev. Cemil Ziya Şanbey, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.143-145
- MENEMENCİOĞLU, Nermin, “**Namık Kemal’in Avrupa Mektupları**”, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.216-219
- MERİÇ, Nezihe, “**Sular Aydınlanıyordu**”, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.176-200
- MEYDAN, İrfan, “**Değişiklik**”, C.20, S. 216, 1 Eylül 1969, s.764-766

- MEYERHOLD, Vsevolod, **“Tiyatro Gösterisi”**, Çev. Suat Taşer, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.775-779
- MİKUSCH, Dagobert Von, **“Mustafa Kemal Avrupa İle Asya Arasında”**, Çev. Mihin Eren, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.135-136
- MİLLER, Arthur, **“Saticının Ölümü”**, Çev. Sami Ferliel, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.871-884
- MİMAROĞLU, İlhan K., **“Yeniden Bergman ve Antonioni”** C.14, S. 167, 1 Ağustos 1965, s.766-767
- MİNNETOĞLU, İbrahim, **“Dil”**, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.408
- MİNNETOĞLU, İbrahim, **“Yaşadığımız Günlerde”**, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.18-19
- MİNNETOĞLU, İbrahim, **“Yaşlılık”**, C.20, S. 212, 1 Mayıs 1969, s.112
- MİNNETOĞLU, Mualla, **“Dilbilgisi Sorunları”**, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.78
- MİZOGUCHİ, Kenji, **“Konuşma”**, Çev. Salah Birsal, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.433-435
- MOHOLY-NAGY, Laszlo, **“Mekanik Yöntemler”**, Çev. Rezan Pesen, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.965-967
- MORANTE, Elsa, **“Kandil Hırsızı”**, Çev. Şadan Karadeniz, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s. 54-57
- MORIN, Edgar, **“Gerçek-Dışılık Gerçek İçinde Gelişir”**, Çev. Tahsin saraç, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.385-386
- MOSEL, Tad, **“İçeride Doğduğu Gibi”**, Çev. Ali Püsküllüoğlu, C.14, S. 167, 1 Ağustos 1965, s.747-755
- MOUSSINAC, Leon, **“Görüntülerin uyumlu Sıralanışı”**, Çev. Tahsin Saraç, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.339
- MOUSSINAC, Leon, **“Görüntülerin Zaman içinde Rolü”**, Çev. Tahsin Saraç, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.339-341

- MUHTEREMOĞLU ÇIRAKMAN, Afet, “**Bir Uyumsuzluk Olayı**”, C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.884-888
- MUHTEREMOĞLU ÇIRAKMAN, Afet, “**Taşı Toprağı altın Olan İstanbul**”, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.438-440
- MUHTEREMOĞLU, Afet, “**Apartıman**”, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.31-36
- MUHTEREMOĞLU, Afet, “**Başörtülüler**”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.391-397
- MUHTEREMOĞLU, Afet, “**Hayatım**”, C.15, S. 171, 1 Aralık 1965, s.213-214
- MUHTEREMOĞLU, Afet, “**Ninenin Ölümü**”, C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.617-622
- MUKHOPADYAY, Prabhat Kumar, “**Çiçeklerin Fiyatı**”, Çev. Zeyyat Selimoğlu, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.521-527
- MULLER, Herbert J., “**Tarihin Karaltısı**”, Çev. B. K., C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.149
- MUTLUCA, M., “**Haydi Dağlarca’ya**”, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.633-636
- MÜNİF, Mahmut, “**Üç Nokta Yan Yana**”, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.454
- Nabi, Yaşar, “**Niçin Atatürk**”, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.127-128
- NACİ, Elif, “**Cemal Tollu’nun Ardından**”, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.67
- NADİ, Nadir, “**Dil Devrimi Üzerine**”, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.67-68
- NADİ, Nadir, “**Dil Kurultayı**”, C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.691-692
- NADİR, Nadi, “**Dil Bayramı**”, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.164
- NADİR, Nadi, “**Dilimizi kesecekler Öyle mi?**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s. 248-249
- NADİR, Nadi, “**Türkçeyi Onlar da Sevecek**”, C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.892-893
- NAHİT, Ulvi Akgün, “**Keloğlanın Serüvenleri**”, C.17, S. 195, 1 Aralık 1967, s.215-217

NAHİT, Ulvi Akgün, “**Nahit Ulvi Akgün Anlatıyor**”, C.17, S. 195, 1 Aralık 1967, s.214

NASH, N. Richard, “**Atom Kızılı**”, Çev. Ali Püsküllüoğlu, C.20, S. 216, 1 Eylül 1969, s. 752-756

NECATİGİL, Behçet, “**Almanca’da Orhan Veli**”, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.286-291

NECATİGİL, Behçet, “**Gaz**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.507-509

NECATİGİL, Behçet, “**Gece Aşevi**”, C.14, S. 168, 1 Eylül 1965, s.810-821

NECATİGİL, Behçet, “**Kutularda Sinek**”, C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.623-642

NECATİGİL, Behçet, “**Süslü karakol Durağı**”, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.448-453

NECATİGİL, Behçet, “**Uzak Yol Kaptanı**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1055-1061

NESİN, Aziz, “**Bir Soruşturma**”, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.477-478

NESİN, Aziz, “**Otuz Beşinci Yıldayız**”, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.186

NESİN, Aziz, “**Sen Gara Değilsin**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.510-520

NEVAİ, Ali Şir, “**Nevaî ve Türk Dili**”, C.15, S. 173, 1 Şubat 1966, s.296-297

NURBAKİ, “**Dil Devrimi**”, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.189

NUTKU, Özdemir, “**Atom Çağı Tiyatrosu Üzerine Denemeler**”, C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.928-931

NUTKU, Özdemir, “**Darülbedayi’nin Kuruluşu Üzerine Birkaç Not**”, C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.774-784

NUTKU, Özdemir, “**Ferah Tiyatrosu**”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.386-389

NUTKU, Özdemir, “**Köprü**”, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.588-594

NUTKU, Özdemir, “**Kültür Emperyalizmi Üzerine**”, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.528-531

NUTKU, Özdemir, “**Martı Üzerine**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.599-606

NUTKU, Özdemir, “**Murad Efendi ve III. Selim Tragedyası**”, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.261-266

NUTKU, Özdemir, “**Musahipzade Celal’e Yeniden Bakmalıyız**”, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.593-597

NUTKU, Özdemir, “**Toplum ve Tiyatro**”, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.503-505

NUTKU, Özdemir, “**Türk Tiyatrosunun Ana Sorunu**”, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.166-171

NUTKU, Özdemir, “**Ulusal Kimlik ve Tiyatro**” C.20, S. 216, 1 Eylül 1969, s.739-745

O’CASEY, Sean, “**Çıtkırıldım Horoz**”, Çev. Ali Püsküllüoğlu, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.846-848

O’NEILL, Eugene, “**Maskeler üstüne**”, Çev. Şadan Karadeniz, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.789-795

OFLAZOĞLU, A. Turan, “**Bir Soruşturma**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.674

OĞUZ, Yılmaz, “**Ali Şir Nevai**”, C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.742- 744

OĞUZ, Yılmaz, “**Eski Türk Edebiyatında Nazım**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.639-640

OK, Cemil, “**Yıllık, Nevsâl, Almanak**”, C.14, S. 168, 1 Eylül 1965, s.794-796

ONARAN, Mustafa Şerif, “**Ataç’la**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.578-579

ONARAN, Mustafa Şerif, “**Kösnü**”, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.520

ONARAN, Mustafa Şerif, “**Peltemsi Gece**”, C.17, S. 195, 1 Aralık 1967, s.235

- ONAT, Muvaffak Sami, “**Gülücükler Uçuşurdu Yanaklarında**”, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.210
- OPHULS, Max, “**Konuşma**”, Çev. Salah Birsal, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s. 439-441
- ORHON, Orhan Seyfi, “**Bozguncular**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.285-286
- ORHON, Orhan Seyfi, “**Dil Elden Gidiyor!**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.282-284
- OSBORNE, John, “**Bildiri**”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.829-833
- OSHIMA, HANI, URAYAMA, TESHIGAHARA, “**Sinema üzerine Tartışma**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.507-510
- OTTO, Theo, “**Dekorcu Oyunu Sahneye Koyanla İşbirliği Yapmalıdır**”, Çev. Sevda Şener, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.967-968
- OY, Aydın, “**Bölge Ağızlarında Atasözleri ve Deyimler**”, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s. 286-288
- OZANSOY, Halit Fahri, “**Ne Demişlerdi?**”, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.804
- ÖMER, Ankaralı Aşık, “**Karacaoğlanımsı**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1011
- ÖNDER, Ali Rıza, “**Betikçi Ali Rıza**”, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.707-708
- ÖNDER, Ali Rıza, “**Bilim, Din ve Siyasal Açısından Dil Devrimi**”, C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.183-185
- ÖNDER, Ali Rıza, “**Bir Tasarı Üzerine**”, C.15, S. 171, 1 Aralık 1965, s.193-195
- ÖNDER, Ali Rıza, “**Dil Devriminin Türkçeye Kazandırdıkları**”, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.342-344
- ÖNDER, Ali Rıza, “**Dilde Değişme, Devrim-Evrime ilişkileri**”, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s. 1104-1106

- ÖNDER, Ali Rıza, “**Diyarbakır Ağzı**”, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.542-545
- ÖNDER, Ali Rıza, “**Hukuk Dilimiz**”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.413-419
- ÖNDER, Ali Rıza, “**Kayseri’li Esmer Hatun ve Deyişleri**”, C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.717- 722
- ÖNDER, Ali Rıza, “**Örnekler Üzerinde Düşünceler**”, C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.857-861
- ÖNDER, Ali Rıza, “**Soyadlarımız Üzerine**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.307-317
- ÖNDER, Ali Rıza, “**Türklerde Ant İçme Geleneği**”, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.228-232
- ÖNDER, Ali Rıza, “**Yanlış Uygulamalar, Yersiz Benzetişler**”, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.706-708
- ÖNDER, Ali Rıza, “**Yasalarımızda Dil Birliği**”, C.15, S. 175, 1 Nisan 1966, s.483-485
- ÖNEŞ, Ali Avni, “**Dil Savaşları**”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.427-428
- ÖNGER, Fahir, “**Kurt Kanunu Üzerine**”, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.129-134
- ÖNGER, Fahir, “**Salah Birsal’in ‘Kendimle Konuşmalar’ı**”, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.238-241
- ÖRNEK, Sedat Veyis, “**Köpekli Kadın**”, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.509-513
- ÖRNEK, Sedat Veyis, “**Manda Gözü**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.521-532
- ÖRNEK, Sedat Veyis, “**Pirinçler Yeşerecek**”, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.424-437
- ÖZ, Süleyman Nuri, “**Ata’ya Mektup**”, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.650
- ÖZAKIN, Aysel, “**Ev Var Sokak Var**”, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.742

ÖZAKMAN, Turgut, “**Darılmaca Yok**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.533-538

ÖZAKMAN, Turgut, “**Kardeş Payı**”, C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.205-206

ÖZAKMAN, Turgut, “**Radyonun Dili Üzerine**”, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.324-326

ÖZAKMAN, Turgut, “**Yazarlar ve Tiyatrolar**”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.745-747

ÖZCAN, Bekir, “**Yetsin Artık**”, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.538

ÖZDEMİR, Emin, “**Ataç'ta Doğa Sevgisi**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.597-600

ÖZDEMİR, Emin, “**Atatürkçülük Açısında Öz Türkçe Akımı**”, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.115-118

ÖZDEMİR, Emin, “**Ayraç İçindeki Sözler**”, C.20, S. 216, 1 Eylül 1969, s.769-771

ÖZDEMİR, Emin, “**Bilim Dili**”, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.248-251

ÖZDEMİR, Emin, “**Cümle Kalıpları**”, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.292-296

ÖZDEMİR, Emin, “**Çeviri Dili ve Öz Türkçe**”, C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.673-676

ÖZDEMİR, Emin, “**Dilbilim Açısından Ataç**”, C.20, S. 212, 1 Mayıs 1969, s.181-185

ÖZDEMİR, Emin, “**Faruk K. Timurtaş'a**”, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.281-284

ÖZDEMİR, Emin, “**Gerçek Suçlu**”, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.158-159

ÖZDEMİR, Emin, “**Kurallar ve Sözcükler**”, C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.85-88

ÖZDEMİR, Emin, “**Öz Türkçe Akımı ve Falih Rıfkı Atay**”, C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.759-764

ÖZDEMİR, Emin, “**Öz Türkçe**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.583-585

ÖZDEMİR, Emin, “**Öz Türkçeci Ataç**”, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.156-160

ÖZDEMİR, Emin, “**Saplanrı**”, C.21, S. 217, 1 Ekim 1969, s.61-63

ÖZDEMİR, Emin, “**Türk Dili İçin**”, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.388-391

ÖZDEMİR, Necdet, “**Türe Dili Özleştirilmelidir**”, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.733-735

ÖZDEMİR, Necdet, “**Yasalarımızın Dili Sorunu**”, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.167-168

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “**İkinci Garipliği**”, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.211

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “**Yalnız Sen**”, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.580

ÖZEN, Haldun, “**Ziya Gökalp**”, C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.245-246

ÖZERDİM, Sami N., “**Ataç ve Dil**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.586-588

ÖZERDİM, Sami N., “**Atatürk için yayınlar**”, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.265-267

ÖZERDİM, Sami N., “**Atatürk, Kurtuluş Savaşı, Türk Devrimi Konulu Yayınlar**”, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.175-178

ÖZERDİM, Sami N., “**Nurullah Ataç Bibliyografyası'na Ek**”, C.14, S. 167, 1 Ağustos 1965, s.768-770

ÖZERDİM, Sami N., “**Nurullah Ataç Bibliyografyasına İkinci Ek**”, C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.547-549

ÖZERDİM, Sami N., “**Okur Notları**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.326-329

ÖZERDİM, Sami N., “**Öz Türkçe İçin Savaş**”, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.404-405

ÖZERDİM, Sami N., “**Türk Dil Kurultayı Dolayısıyla**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1073-1074

ÖZERDİM, Sami N., “**Yorgun Savaşçı ve Başkaları**”, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.55-57

ÖZERDİM, Sami N., “**1964’te Atatürk Yayınları**”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.402-404

ÖZERDİM, Sami, N., “**Atatürk ve Devrim için Yayınlar**”, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.153-156

ÖZERDİM, Sami, N., “**Bir Atatürk Kitaplığı Kurmak için**”, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.120-122

ÖZERDİM, Sami. N., “**Atatürk Yayınları**”, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.116-119

ÖZGÜ, Melahat, “**Alman Kaynaklarında Nasreddin Hoca**”, C.14, S. 167, 1 Ağustos 1965, s.737-742

ÖZGÜ, Melahat, “**Atatürk Devrimleri Sanat Alanında Bir Renaissance’dır**”, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.120-130

ÖZGÜ, Melahat, “**Atatürk Ülküsü**”, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.99-101

ÖZGÜ, Melahat, “**Atatürk’ün Varlığı Karşısında**”, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.77-78

ÖZGÜ, Melahat, “**Tiyatro**”, C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.613-615

ÖZLER, A. Baha, “**Akdeniz Dil Atlası**”, C.15, S. 175, 1 Nisan 1966, s.485-486

ÖZLÜ, Demir, “**Bir Sevginin Başlangıcı**”, C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.633-637

ÖZLÜ, Demir, “**Dönüş**”, C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s.332-334

ÖZÖN, Mustafa Nihat, “**Türk Tiyatrosuna Toplu Bir Bakış**”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.654-673

- ÖZÖN, Nijat, “**Ataç’ın Şiir Üzerine Bir Konuşması**”, C.20, S. 212, 1 Mayıs 1969, s.160-171
- ÖZÖN, Nijat, “**Bindikleri Dalı Kesenler**”, C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s.351-353
- ÖZÖN, Nijat, “**Eleştirmen mi Dalkavuk mu?**”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.407-409
- ÖZÖN, Nijat, “**Suçlular Aramızda**”, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.535-536
- ÖZÖN, Nijat, “**Türk Sinemasına Toplu Bir Bakış**”, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.266-287
- ÖZÖN, Nijat, “**Umut Verici Adımlar**”, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.599-601
- ÖZÖN, Nijat, “**Vurucu Bir Eleştiri**”, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.478-479
- ÖZTEKİN, Metin, “**Durum**”, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.122
- ÖZTELLİ, Cahit, “**Dünya Dili Esreranto**”, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.272-274
- ÖZTELLİ, Cahit, “**Günümüz Halk Ozanlarından Birisi Ali İzzet**”, C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.820-823
- ÖZTELLİ, Cahit, “**İşk-Name ve Yazarı Üzerine**”, C.15, S. 171, 1 Aralık 1965, s.187-192
- ÖZTELLİ, Cahit, “**Midas’ın Kulakları Nerede**”, C.15, S. 174, 1 Mart 1966, s.386-390
- ÖZTELLİ, Cahit, “**On Altıncı Yüzyılda Bir Harami Hikâyesi**”, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.568-571
- ÖZTELLİ, Cahit, “**On Beşinci Yüzyılda Yazılmış Bir Baytarnamenin Giriş Bölümü2**”, C.14, S. 168, 1 Eylül 1965, s.784-789
- ÖZTELLİ, Cahit, “**Ressam Levnî Üzerine Yeni Bilgiler**”, C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.509-512

- ÖZTELLİ, Cahit, “**Tekirdağ’da Atatürk**”, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.152-153
- ÖZTELLİ, Cahit, “**Yeni Bilgilerle Koroğlu**”, C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.675-680
- ÖZTELLİ, Cahit, “**Yunus Emra Dolayısıyla Barak Baba-Taptuk Emre**”, C.14, S. 167, 1 Ağustos 1965, s.732-735
- ÖZTELLİ, Cahit, “**Yunus Emre ve Şikârî Tarihi**”, C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.618-622
- ÖZTELLİ, Cahit, “**Yunus Emre’nin Soyu Sopu**”, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.26-29
- ÖZTELLİ, Cahit, “**Atasözleri ve Deyimler**”, C.15, S. 173, 1 Şubat 1966, s.352-356
- ÖZTORUN, İsmail Hakkı, “**Ölmek**”, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.112
- ÖZYALÇINER, Adnan, “**Dağ**”, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.494-500
- ÖZYALÇINER, Adnan, “**Düzyazı Şiir Karşısında Yazar ve Ivo Andriç’in ‘Ex Ponto’su**”, Çev. Adnan Özyalçiner,-İlhami Erin, C.21, S. 217, 1 Ekim 1969, s.25-29
- PABST, Georg-Wilhelm, “**Sinema**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.411-412
- PABST, Georg-Wilhelm, “**Yarının Sineması**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.412-413
- PASOLINI, Pier Paolo, “**Sinemada Şiir dili, Nesir Dili**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.504-507
- PAVLOVA, Nelia, “**Batı Işığına Doğru**”, Çev. Tahsin Saraç, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.166-167
- PAZARKAYA, Yüksel, “**Almanca’da Orhan Veli**”, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.539-543

- PAZARKAYA, Yüksel, “**Necatigil’in Oyunları Alman Radyosunda**”, C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.823-825
- PERSE, Saint-john, “**Yağmurlar**”, Çev. S. Maden, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.130-136
- PINON, Rene, “**Mustafa Kemal**”, Çev. Tahsin Saraç, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.165-166
- PIRANDELLO, Luigi, “**Altı Kişi Yazarını Arıyor**”, Çev. Akşit Göktürk, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.834-843
- PITTARD, Eugene, “**Atatürk’ün Anısına Saygı**”, Çev. Tahsin Saraç, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s. 138-140
- POE, Edgar Allan, “**Boşboğaz Yürek**”, Çev. Selçuk Yönel”, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.618-622
- POOL, Jonathan R., “**Esperanto**”, C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.563-565
- PRICE, M. Philips, “**Üstün Bir Kişi**”, Çev. B. K., C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.150
- PRİTAM, Amrita, “**Meltem**”, Çev. Mehmet Salihoğlu, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.370
- PUDOVKIN, V.I., “**Film Malzemesinin Özellikleri**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.310-316
- PUDOVKIN, V.I., “**Film Sanatının Temeli**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.309-310
- PUKAT, Tahir, “**Atatürk**”, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.99
- PUKAT, Tahir, “**Kısır Toprak**”, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s.1130
- PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Anarken**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.585
- PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Ankara’da Perdeler Açılırken**”, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.60-62

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**AST’in İki Oyunu**”, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.633-635

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Birkaç Yerli Oyun**”, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.153-155

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Çarmıh**”, C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.775

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Çölde Ölen**”, C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.852

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Dağ Başı**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.292

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Dağlar**”, C.17, S. 195, 1 Aralık 1967, s.223

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Dönem Başlarken**”, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.59

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Dönemin Sonu**”, C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.657-658

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**İkinci Dönü Oyunlar**”, C.15, S. 173, 1 Şubat 1966, s.357-359

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Kent Oyuncuları Ankara’da**”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.990

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Koşma**”, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.497

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Orman**”, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.456

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Türkü**”, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.24

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Umut Veren Yazarlar**”, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.271-272

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Üç Yerli, Bir Yabancı**”, C.15, S. 171, 1 Aralık 1965, s.214-218

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Yaz**”, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.573

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Yeni Oyunlar üzerine**”, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.150-152

- PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Yeni Oyunlar**”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.412-413
- PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, ”**Gogol ile Firisch**” C.15, S. 174, 1 Mart 1966, s.418-419
- REDGRAVE, Michael, “**Rolün Havasına Girmek**”, Çev. Gürkal Aylan, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.50-51
- REINHARDT, Max, “**Oyuncu Üzerine Konuşma**”, Çev. Özdemir Nutku, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.923-927
- REINHARDT, Max, “**Seminer Öğrencilerine**”, Çev. Melahat Özgü, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.927-928
- RENOIR, Jean, “**İşin Özü Bir Öykü Anlatmaktır**”, Çev. Bilge Karasu, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.426-428
- RESNAIS, Alain, “**İnsan istediği Filmi Yapamaz**”, Çev. Salah Birsal, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.478-480
- ROCHA, Glauber, “**Açlık Kültürü, Şiddet Sineması**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.494-496
- ROGER, Noelle, “**Başarılarının Gizi**”, Çev. Tahsin Saraç, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.165
- ROSSELLINI, Roberto, “**Yeni Gerçekçilik**”, Çev. Salah Birsal, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.450-453
- ROTHA, Paul, “**Belge Filimciliğin Bazı ilkeleri**”, Çev. Arsal Soley, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.341-343
- ROUCH, Jean, “**Geleceğin Sineması**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.497-501
- ROUX, Jean-Paul, “**Kendine Özgü**”, Çev. Tahsin Saraç, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.133-134
- RUSSEL, Bertrand, “**Seçik Düşünmenin Kaçınılmazlığı**”, Çev. Akşit Göktürk, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.704-706

- RUSSEL, Bertrand, **“Tanınmışçuların Korkulu Düşleri, Varoluşçu’nun Düşü – Varlığa Erme”**, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.488-489
- S. B., **“Claude Simon Ankara’da”**, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.291-293
- S. S., **“Yabancı Yayınlar”**, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.601-605
- S. S., **“Yabancı yayınlar”**, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.160-164
- S.S., **“Yabancı Yayınlar”**, C.20, S. 216, 1 Eylül 1969, s.771-779
- S.S., **“Yabancı Yayınlar”**, C.21, S. 217, 1 Ekim 1969, s.69-78
- S.S., **“Yabancı Yayınlar”**, C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.686- 691
- SABUNCU, Başar, **“Lâdes ya da Aile Ocağı”**, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.539-547
- SABUNCU, Sevgi, **“Dünürücü”**, C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.805-807
- SAİNT, John Perse, **“Sürgün”**, Çev. S. Maden, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.590-596
- SALİHOĞLU Mehmet, **“Gecenin Eteğindeki Liman”** C.14, S. 167, 1 Ağustos 1965, s.728
- SALİHOĞLU, Mehmet, **“Ataç Üzerine Anısal Bir İnceleme ya da ‘Sözden Öte’**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.570-577
- SALİHOĞLU, Mehmet, **“Ataç’ın Sevdiği Beyitler, Dizeler”**, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.618-628
- SALİHOĞLU, Mehmet, **“Ataç’tan Sonra”**, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s. 1107-1108
- SALİHOĞLU, Mehmet, **“Atatürkçülük’te Dil ve Düşünce”**, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.165-167
- SALİHOĞLU, Mehmet, **“Atatürkçülükten Bugün Ne Anlamalıyız”**, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.119-123
- SALİHOĞLU, Mehmet, **“Behçet Kemal Çağlar”**, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.202

- SALİHOĞLU, Mehmet, “**Bir Açıklama**”, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.63-66
- SALİHOĞLU, Mehmet, “**Bir Soruşturma**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.674
- SALİHOĞLU, Mehmet, “**Cennetlik Alberto**”, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s. 53-59
- SALİHOĞLU, Mehmet, “**Dil Bayramı**”, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.164-167
- SALİHOĞLU, Mehmet, “**Dilde Özleşme**”, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.547-551
- SALİHOĞLU, Mehmet, “**Dillerden Bir Dil Var Çiçekçe...**”, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.104
- SALİHOĞLU, Mehmet, “**Düşlerce**”, C.15, S. 171, 1 Aralık 1965, s.186
- SALİHOĞLU, Mehmet, “**Gözlerle Gelen**”, C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.21
- SALİHOĞLU, Mehmet, “**Kanayan Sisler içinde**”, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.567
- SALİHOĞLU, Mehmet, “**Kent Uyuyor**”, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.581
- SALİHOĞLU, Mehmet, “**Kubalı'ya Açık Mektup**”, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.557-558
- SALİHOĞLU, Mehmet, “**Neden Öztürkçe**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1074-1079
- SALİHOĞLU, Mehmet, “**O'nunla Gelen**”, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.144
- SALİHOĞLU, Mehmet, “**Örümcek**”, C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.204
- SALİHOĞLU, Mehmet, “**Siste Yolculuk**”, C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.588
- SALİHOĞLU, Mehmet, “**Şiir, Ozan Üstüne Birkaç Söz ve Behçet Necatigil**”, C.20, S. 212, 1 Mayıs 1969, s.123-134

SALİHOĞLU, Mehmet, **“Ve Pişmandı İsa İsalığından”**, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.577

SALİHOĞLU, Mehmet, **“Yangın Kaçağı”**, C.15, S. 173, 1 Şubat 1966, s.341

SALİHOĞLU, Mehmet, **“Yankılar”**, C.20, S. 216, 1 Eylül 1969, s.720

SALİHOĞLU, Mehmet, **“Yeni Bir Kadın Ozanımız”**, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.62-64

SALİHOĞLU, Mehmet, **“Yeni Kitabıyla Oktay Rifat”**, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.50-52

SALİHOĞLU, Mehmet, **“Yeni Şiirimiz ve Necati Cumalı”**, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.503-508

SALİHOĞLU, Mehmet, **“Yenik Savaşçı”**, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.583

SAMURÇAY, Neriman, **“Ruhbilim Açısından Bir Serginin Düşündürdükleri”**, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.609-611

SANDER, Ergin, **“1969”**, C.20, S. 212, 1 Mayıs 1969, s.115

SANDER, Ergin, **“Uzun Günün Yumağı”**, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.665

SARAÇ Tahsin, **“Son Mavi Kuş”**, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.687

SARAÇ, Tahsin, **“Anna de Noilles’in Şiiri Üzerine”**, C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.517-519

SARAÇ, Tahsin, **“Ataç ve Ödün Tanımazlık”**, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.582-583

SARAÇ, Tahsin, **“Baudelaire ve Baudelaire'den Çeviriler”**, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.584-589

SARAÇ, Tahsin, **“Bir Kıl Boyunlunun Yersiz Ölümü İçin”**, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.16-17

SARAÇ, Tahsin, **“Bir Seine Gecesi”**, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s. 4

SARAÇ, Tahsin, **“Bir Yanıt”**, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.607-612

- SARAÇ, Tahsin, “**Çağlar Boyu**”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.371
- SARAÇ, Tahsin, “**Çağlardan Öfkelerin Gök Gürlemesi**”, C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.912
- SARAÇ, Tahsin, “**Çatlayan Yalnızlık**”, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.423
- SARAÇ, Tahsin, “**Deli**”, C.17, S. 195, 1 Aralık 1967, s.196
- SARAÇ, Tahsin, “**Fehmi Baldaş’ı Yitirdik.**”, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.268-269
- SARAÇ, Tahsin, “**Görünüm**”, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.15
- SARAÇ, Tahsin, “**Güç ve Göç Üzre**”, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.571
- SARAÇ, Tahsin, “**İşte o Atatürk**”, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.94
- SARAÇ, Tahsin, “**Kanarya Sabahında Erinç**”, C.14, S. 168, 1 Eylül 1965, s.788
- SARAÇ, Tahsin, “**Kavga**”, C.21, S. 217, 1 Ekim 1969, s.6
- SARAÇ, Tahsin, “**Kavram Atatürk İçin**”, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.106
- SARAÇ, Tahsin, “**Kırık İkinci**”, C.15, S. 171, 1 Aralık 1965, s.177
- SARAÇ, Tahsin, “**Kör**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.577
- SARAÇ, Tahsin, “**Sen Üzre Dal Dal İniş**”, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.494
- SARAÇ, Tahsin, “**Senleme**”, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.14-15
- SARAÇ, Tahsin, “**Tanımlar**”, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.182
- SARAÇ, Tahsin, “**Türlü Yalnızlık**”, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.765
- SARAÇ, Tahsin, “**Yalın Acı**”, C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.631
- SARAÇ, Tahsin, “**Yeraydın**”, C.20, S. 212, 1 Mayıs 1969, s.111
- SARAR, İsmail Ali, “**Yorgun Günlerin Şarkısı**”, C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.213
- SAROYAN, William, “**Merhaba dışarıdaki**”, Çev. Ali Püsküllüoğlu, C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.638-645

SARRAUT, Albert, “**Bir Ulusun Yenileştirilmesi**”, Çev. Tahsin Saraç, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.128-129

SARRAUT, Albert, “**Hayran Olunacak Bir Kahraman**”, Çev. Tahsin Saraç, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.129-130

SAVCI, Bahri, “**Arı Dil ve Bir Dil akademisinin Vazgeçilmez Koşulu Üzerine**”, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.534-537

SAVCI, Bahri, “**Atatürk Devrimi**”, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.90-94

SAVCI, Bahri, “**Çağdaşlaşmada Mustafa Kemal Çizgisi**”, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.100-103

SAVCI, Bahri, “**Bu Direnmeyi Aşmalıyız**”, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.571-576

SCHLÖNDORFF, Volker, “**Sinema Sanatı Üzerine Düşünceler**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.490-491

SCHOPEN, Edmund, “**Türk Dili**”, Çev. Melahat Özgü, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.131-133

SEÇMEN, Hüseyin, “**Bilim, Sanat ve Tarih**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1047-1049

SEÇMEN, Hüseyin, “**Şeyh Mehmet Çelebi'nin İki Divanı**”, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.722-726

SEÇMEN, Hüseyin, “**Tarihin Ana Görevi**” C.14, S. 168, 1 Eylül 1965, s.808-809

SEFERİS Georges, “**Kaçış**”, Çev. Özdemir İnce, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.48

SELÇUK, İlhan, “**Dönüşü Olmayan Nehir**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.613-614

SELÇUK, Peker, “**Güzel Kraliçe Cleopatra Tarihsel Yaşantı Senden Yana**”, C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.559

- SELİMOĞLU, Zeyyat, “**Pire Mahmut’un Sevdası**”, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.699-702
- SELİMOĞLU, Zeyyat, “**Başçarkçının Hey Gidi Günleri**”, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.464-468
- SELİMOĞLU, Zeyyat, “**Deniz Adamları**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.548-557
- SELİMOĞLU, Zeyyat, “**Mehmet Kaptan’ın Ekmek Testi**”, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.53-57
- SELİMOĞLU, Zeyyat, “**Mehmet Kaptan’ın Görgü Dersi**”, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.607-611
- SELİMOĞLU, Zeyyat, “**Taş iskele Üzerinde Ayaklar**”, C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.221-228
- SENGHOR, Leopold Seldar, “**Saint-John Perse ya da Çocukluk Krallığının Şiiri**”, Çev. Tahsin Saraç-Hüseyin Şahin, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.114-129
- SENNET, Mack, “**Güldürü Filimlerinin Yönetimi**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.395-396
- SEPETÇİOĞLU, M. Necati, “**Deniz Feneri**” C.14, S. 168, 1 Eylül 1965, s. 824-827
- SEPETÇİOĞLU, Mustafa Necati, “**Bir yerlerde Bir Adam**”, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.206-209
- SEPETÇİOĞLU, Mustafa Necati, “**Suçlu**”, C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.557-561
- SEPETÇİOĞLU, Mustafa Necati, “**Üç Kişiyeye Bir şemsiye**”, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s.1142-1145
- SEVİN, Nureddin, “**Selçukluların Getirdiği Kol Oyunları**”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.674-676

- SEZER, Sennur, “**Bir Sevgiyi Çizmek Gökyüzüne**”, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.526
- SHAKESPEARE, William, “**Sone**”, Çev. Talât Sait Halman, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.37-39
- SHAW, Bernard, “**Tutulacak Bir Oyun Nasıl Yazılır?**”, Çev. Sevgi Sanlı, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.755-758
- SOLAK, Mehmet Adem, “**Epikür Sofrası**”, C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.220
- SOLEY, Selçuk, “**Kefenimi El Satıyor Beni Ben**”, C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.620-621
- SÖNMEZ, Tekin, “**Sevişmek Dediğin**”, C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.804
- SÖZER, Ersan,, “**Avuntu**”, C.20, S. 216, 1 Eylül 1969, s.730
- SÖZER, Önay, “**Soyutun Somutlanması**”, C.20, S. 216, 1 Eylül 1969, s.731-738
- SPERCO, Willy, “**Savaşı Kazanan Komutan Sivil giyiniyor**”, Çev. Tahsin Saraç, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.145-147
- SPOTTISWOODE, Raymond, “**Filmin Dilbilgisi**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.333-338
- STANİSLAVSKY, K. S., “**İmgelem**”, Çev. Suat Taşer, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.896-909
- STARKİE, Enide, “**Eğer Tohum Ölürsa**”, Çev. Muzaffer uyguner, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.502-508
- STERNBERG, Joseph von, “**Gözle Yaratmak**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.413-414
- STRINDBERG, August, “**Modern Oyun Yazarlığı ve Modern Tiyatro Üstüne**”, Çev. Cevat Çapan, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.750-755

STROHEIM, Erich von, “**Gerçekçilik Düşleri**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.410-411

STROHEIM, Erich von, “**Gerçekten Dünyanın En Pahalı ve en Kötü Niyetli Yönetmeni miyim?**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.409-410

SUNAY Cevdet, “**Türk Dil Kurumu Başkanlığına**”, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.77

SUNAY, Cevdet, “**Türk Dil Kurumu Başkanlığına**”, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.81

SUNGURBEY, İsmet, “**Atatürk Vasiyeti Bir Tesis Değildir**”, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.262-263

SÜLÜKLÜPAŞALAR, A., “**Alkoldönem**”, C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.549-552

SÜLÜKLÜPAŞALAR, A., “**Garnizonda Bir Olay**”, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.628-631

SÜLÜKLÜPAŞALAR, A., “**Köprübaşı**”, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.157-160

SÜLÜKLÜPAŞALAR, A., “**Sabah Olmasın**”, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s. 69-71

SÜLÜKLÜPAŞALAR, A., “**Yeni yayınlar**”, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.548-552

SÜREYYA, Cemal, “**Bir Soruşturma**”, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.545

SÜREYYA, Cemal, “**Ülke**”, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.309-310

SYNGE, John Millington, “**Babayiğit**”, Çev. Sami Feriel, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.843-845

ŞENDİL, Sabih, “**Bizim Manav**”, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.283

ŞENDİL, Sabih, “**Konuşan Çoraplar**”, C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.955

ŞENER, Sevda, “**Sokrates’in Savunması**”, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.267-270

ŞEYDA Mehmet, “**Bir Soruşturma**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.673

ŞEYDA, Mehmet, “**Çocuksu**”, C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.866-873

ŞEYDA, Mehmet, “**Karagöz’ün Filimciliği**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.558-567

ŞEYDA, Mehmet, “**Yaşar Nabi Nayır**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.330-334

ŞİPAL, Kamuran, “**Dört Duvar**”, C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.933-944

-T.D. “**Türk Dil kurumu Ödülleri Kazananlar**”, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.141-147

-T.D., “**Yazarlar**”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.981-989

T.D., “**1966 Türk Dil Kurumu Ödülünü Kazanan Ozan: Cemal Süreyya**”, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.308

T.D., “**Ad Saymak Gerekirse**”, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.395-397

T.D., “**Aşırılık Deyince**”, C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.813-819

T.D., “**Bir Japon Yazarı Konuşuyor**”, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.730-732

T.D., “**Bu Sayıda Geçen Sinema Terimleri**”, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.553-556

T.D., “**Bu Sayının Sözcükleri**”, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.282-283

T.D., “**Bu Sayının Sözcükleri**”, C.15, S. 174, 1 Mart 1966, s.426-427

T.D., “**Bu Sayının Sözcükleri**”, C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.567

T.D., “**Bu Sayının Sözcükleri**”, C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.651

T.D., “**Bu Sayının Sözcükleri**”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.998-1003

T.D., “**Bu Sayının Sözcükleri**”, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.73-74

T.D., “**Bu Sayının Sözcükleri**”, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.169-171

- T.D., **“Bu Sayının Sözcükleri”**, C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.249-250
- T.D., **“Bu Sayının Sözcükleri”**, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.330-333
- T.D., **“Bu Sayının Sözcükleri”**, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.409
- T.D., **“Bu Sayının Sözcükleri”**, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.480-481
- T.D., **“Bu Sayının Sözcükleri”**, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.552-553
- T.D., **“Bu Sayının Sözcükleri”**, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.757-758
- T.D., **“Bu Sayının Sözcükleri”**, C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.829-830
- T.D., **“Çağlar İçin Yazılanlar”**, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.205-215
- T.D., **“Dil Bayramı”**, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.75
- T.D., **“Dil Kurumundan Niçin Çıkarıldı?”**, C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.973
- T.D., **“Haberler”**, C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.657
- T.D., **“Haberler”**, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.715
- T.D., **“Haberler”**, C.14, S. 167, 1 Ağustos 1965, s.771-772
- T.D., **“Haberler”**, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.60
- T.D., **“Haberler”**, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.281
- T.D., **“Haberler”**, C.15, S. 173, 1 Şubat 1966, s.363
- T.D., **“Haberler”**, C.15, S. 175, 1 Nisan 1966, s.491
- T.D., **“Haberler”**, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.997
- T.D., **“Haberler”**, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s.1154
- T.D., **“Haberler”**, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.74
- T.D., **“Haberler”**, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.168-169
- T.D., **“Haberler”**, C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.251
- T.D., **“Haberler”**, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.330
- T.D., **“Haberler”**, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.408-409
- T.D., **“Haberler”**, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.479

- T.D., “**Haberler**”, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.552
- T.D., “**Haberler**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.678
- T.D., “**Haberler**”, C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.905
- T.D., “**Haberler**”, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.79-80
- T.D., “**Haberler**”, C.17, S. 195, 1 Aralık 1967, s.264
- T.D., “**Haberler**”, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.549
- T.D., “**Haberler**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.617-618
- T.D., “**Haberler**”, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.735-736
- T.D., “**Haberler**”, C.17, S. 199, 1 Nisan 1968, s.83
- T.D., “**Haberler**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.372
- T.D., “**Haberler**”, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.466
- T.D., “**Haberler**”, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.79-80
- T.D., “**Haberler**”, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.169
- T.D., “**Haberler**”, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.651-652
- T.D., “**Haberler**”, C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.750
- T.D., “**Haberler**”, C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.95-96
- T.D., “**Haberler**”, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.293-294
- T.D., “**Haberler**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.617-619
- T.D., “**Haberler**”, C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.698-700
- T.D., “**Haberler**”, C.21, S. 217, 1 Ekim 1969, s.79
- T.D., “**Haberler**”, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.167-168
- T.D., “**Haberler**”, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.254-255
- T.D., “**Jean Dauchet ile Konuşma?**”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.409-411
- T.D., “**Kitaplar**”, C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.679-684

- T.D., **“Necati Cumalı'nın Konuşması”**, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.155-157
- T.D., **“Öz Türkçe Üzerine”**, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.743-747
- T.D., **“Prof. Dr. Macit Gökberk'in Konuşması”**, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.152-155
- T.D., **“Radyo Dili Üzerine”**, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.281
- T.D., **“Radyo Dili Üzerine”**, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.415-419
- T.D., **“Radyo Dili Üzerine”**, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.594-597
- T.D., **“TÖS'ün Dil Bayramı Bildirisi”**, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.191
- T.D., **“Türk Dil Kurumu Ödülleri”**, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.550-553
- T.D., **“Türk Dil Kurumu Ödüllerini Kazananlar”**, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.628-630
- T.D., **“Türk Kısa Oyunları Özel Sayısı Üzerine”**, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.297
- T.D., **“XI. Türk Dil Kurultayı”**, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1069
- T.D., **“Yaşar Yenice Anlatıyor”**, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.611-612
- T.D., **“Yazarlar”**, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.515-529
- T.D., **“Yeni Yayınlar”**, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.317-320
- T.D., **“Yitirdiklerimiz”**, C.17, S. 195, 1 Aralık 1967, s.258-259
- T.D., **“Radyo Dili Üzerine”**, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.522
- T.D.K., **“Tartışmasını Bilmeyen Biri”**, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.474-477
- T.D.K., **“Abdullah Battal Taymas'ı Yitirdik”**, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.230
- T.D.K., **“Ali Budak'ı Yitirdik”**, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.201
- T.D.K., **“Anlamadıkları”**, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.535-538
- T.D.K., **“Bildiri”**, C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.601-604

- T.D.K., “**Haberler**”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.428
- T.D.K., “**Haberler**”, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.539
- T.D.K., “**Haberler**”, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.602-603
- T.D.K., “**Hacı İbrahim Efendiler**”, C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.247-248
- T.D.K., “**İki Üyemizi Daha Yitirdik**”, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.169
- T.D.K., “**Jean Douchet İle Konuşma**”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.409-411
- T.D.K., “**Osmanlıca Ağıtçıları**”, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.320-322
- T.D.K., “**Öz Türkçeden Ne Anlıyoruz?**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.651-655
- T.D.K., “**Türk Dil Kurumu Bilim Ve Edebiyat Yapıtları Ödül Yönetmeliği**”, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.603-604
- T.D.K., “**Türk Dil Kurumu Ödülleri**”, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.278-281
- T.D.K., “**Türk Dil Kurumu Ödülleri**”, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s. 278-281
- T.D.K., “**Türk Dil Kurumu Ödülleri**”, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.327-330
- T.D.K., “**Türk Dil Kurumu’nun Basın Dil Ödülünü Mustafa Ekmekçi Kazandı**”, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.484
- T.D.K., “**Türk Dil Kurumu Ödülleri**”, C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s.359-363
- TAGORE, Rabindranath, “**Sen Yine Çıkagel.**”, Çev. Tarık Dursun K., C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.632
- TAGORE, Rabindranath, “**Seni-Yalnız Seni.**”, Çev. Tarık Dursun K., C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.632
- TAGORE, Rabindranath, “**Dünyamızın Çocukları**” ,Çev. Tarık Dursun K. C.15, S. 174, 1 Mart 1966, s.396-400
- TAGORE, Rabindranath, “**Fenerini Tuttuğunda Gökyüzüne**”, Çev. Tarık Dursun K., C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.385

TAGORE, Rabindranath, “**Gitme Hiç- Hiç Gitme Aşkım**”, Çev. Tarık Dursun K., C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.385

TAGORE, Rabindranath, “**Hadi Söyle Son Şarkını**”, Çev. Tarık Dursun K., C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.385

TAMER, Ülkü, “**İngiliz-Amerikan Dergileri**”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.422-425

TANER, Haldun, “**Bir Soruşturma**”, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.546

TANER, Haldun, “**Yüzyıllık Bir Tartışma**”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.736-738

TANER, Mehmet, “**Çıplak Odada Büyü**”, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.59

TANER, Mehmet, “**Yüz Birinci Dize**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.615-617

TANERİ, Aydın, “**Türk Tarihi Araştırmaları ve Yeni Bir Yayın**”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.420-422

TANYOL, Cahit, “**Tarancı'ya Mektup**”, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.29

TAŞKIN, Mümtaz Zeki, “**Beyaz Dut Ağacı**”, C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s.331

TAŞKIN, Mümtaz Zeki, “**Küçük Makasçı**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.568-572

TAŞKIN, Mümtaz Zeki, “**Saadet Hanım**”, C.14, S. 167, 1 Ağustos 1965, s.729

TAŞKIN, Mümtaz Zeki, “**Sabahların Bilmecesi**”, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.549

TAŞKINOĞLU, C., “**Donkişot X**”, C.14, S. 167, 1 Ağustos 1965, s.746

TATI, Jaques, “**Herkes Güldürebilir**”, Çev. Salah Birsal, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.476-478

TATLIOĞLU, Güran, “**Akrep Burcu**”, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.387

- TECER, Ahmet Kutsi, “**İbrahim**”, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.26-27
- TECER, Ahmet Kutsi, “**İyi Ad**”, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.28
- TECER, Ahmet Kutsi, “**Oyun Dili**”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.727-728
- TENNYSON, Alfred, “**Boru Ezgileri**”, Çev. Vedat Açıklan, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.58
- TENSCHERT, Joachim, “**Dramatürg Kime Derler**”, Çev. Salâh Birsell, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.886-891
- TEZEL, Naki, “**Türk Halk Edebiyatında Masal**”, C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.447-457
- THOMAS, Dylan, “**Giyisi**”, Çev. Akşit Göktürk, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.595-597
- THOORENS, Leon, “**Söz ve Babil Kulesi**”, Çev. Muzaffer Uyguner, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.716-721
- TİEGHEM, Van, “**Musset’ye Göre Şair ve Şiir**”, Çev. Oktay Akbal, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.457-460
- TİMURTAŞ, Faruk K., “**Ali Şir Nevaî’de Türklük Duygusu**”, C.15, S. 173, 1 Şubat 1966, s.304-305
- TİNDALL, W.Y., “**James Joyce**”, Çev. Akşit Göktürk, C.14, S. 167, 1 Ağustos 1965, s.756-758
- TİRALİ, Naim, “**Dil Devriminin Önemi**”, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.188
- TİRALİ, Naim, “**Dil Kurumu Yaşayacaktır.**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1072-1073
- TOMAN, Walter, “**Maria’nın Kısaca Aklından Geçenler**” Çev. Kâmuran Şipal, C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.645-648
- TOMRİS, “**Kristin**”, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.466-467
- TONGAS Gerard, “**Atatürkçü Felsefe**”, Çev. Tahsin Saraç, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.162-164

- TOPRAK, Dengiz, “**Gün Ağarmada**”, C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.25
- TOYNBEE, Arnold J., “**Atatürk’ün Ülkesi Nasıl Batılılaştı?**”, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.140-142
- TRUFFAUT, François, “**Yeni Dalga üzerine**”, Çev. Salah Birsal, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.481-484
- TUĞRUL, Mehmet, “**Tümleç Tartışması Üzerine**”, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.18-20
- TUNCER, Oktay, “**Anı**”, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.587
- TURANİ, Adnan, “**Çağımız ve Yoğrumsal Sanatımız Üzerine Bir İnceleme**”, C.20, S. 212, 1 Mayıs 1969, s.153-159
- TURGUT A., “**Dergilerde**”, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.732-733
- TURGUT, A. , “**Dergilerde**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.361-363
- TURGUT, A., “**Dergilerde**”, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.75-77
- TURGUT, A., “**Dergilerde**”, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.220-222
- TURGUT, A., “**Dergilerde**”, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.451-452
- TURGUT, A., “**Dergilerde**”, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.641-643
- TÜRK DİLİ, “**Ataç’ı Anma Sayısı**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.555
- TÜRK DİLİ, “**Öz Türkçe**”, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.161-164
- TÜRKAY, Osman, “**Aristo ve Eleştiri**”, C.14, S. 168, 1 Eylül 1965, s.797-807
- TÜRKAY, Osman, “**Çağ Görüntülerinden Sesler**”, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.698-699
- TÜRKAY, Osman, “**Dergilere Kısa Bir Bakış**”, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.223-226
- TÜRKAY, Osman, “**Dil Konusunda T.S. Eliot’un Söyledikleri**”, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.516-519

- TÜRKAY, Osman, **“Edebiyat, Eleştiri ve Anlambilim”**, C.20, S. 212, 1 Mayıs 1969, s.147-152
- TÜRKAY, Osman, **“Mutluluğun Ak Tanrıçası”**, C.20, S. 216, 1 Eylül 1969, s.729
- TÜRKAY, Osman, **“Uyuyan Deha”**, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.284-285
- TÜRKAY, Osman, **“Yabancı Yayınlar”**, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.364-370
- TÜRKAY, Osman, **“Yapısallığın Çeşitli Açılardan Görünüşü”**, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.456-458
- TÜTENGİL, Cavit Orhan, **“Atatürk ve Mazlum Milletler”**, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.106-108
- TÜTENGİL, Cavit Orhan, **“Atatürk’ün Çilesi”**, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.117-119
- TÜTENGİL, Cavit Orhan, **“İstanbul Üniversitesinde Toplumbilim Öğretimi ve Ziya Gökalp”**, C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.922-926
- TÜZÜN, S. Salih, **“Aldırma!”**, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.264
- TÜZÜN, S. Salih, **“Yeter ki El Etsin”**, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.468
- UÇARI, Ercüment, **“At”**, C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.638
- UÇKAN, H. Vasfi, **“Yüz”**, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s.1130
- UĞURLU, Nurer, **“François Villon”**, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.23
- ULÇUGÜR, İsmail, **“Yeni İmlâ Kılavuzu Üzerine”**, C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.229-235
- ULÇUGÜR, Saadet Timur, **“Kendi Yaşantısında Yitmiş Bir Adam”**, C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.80-84
- ULÇUGÜR, Saadet Timur, **“Suçlular”**, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.573-579
- ULUIRMAK, Ülkü, **“Beklemesiz”**, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.46

ULUIRMAK, Ülkü, **“Değişmeyen”**, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.302

UYAR, Turgut, **“Anneler Kaçar Gibidir”**, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.291

UYAR, Turgut, **“Ataç Şiirden Anlar mıydı?”**, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.595-596

UYAR, Turgut, **“Beklemiş Bir Paket Cigaranın Son Umuduna”**, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.396-397

UYAR, Turgut, **“Bir Haziran Tüketimi Üstüne”**, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.258

UYAR, Turgut, **“Bir İntihar Akşamı Üstüne Söylenti”**, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.346

UYAR, Turgut, **“Dikilitaşlar’a”**, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.570

UYAR, Turgut, **“Her İki Adımda Bir Uygunsuzluğunu (Yalnızlığını) Algılayan Birisine Gazel”**, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.417

UYAR, Turgut, **“İçeri Giren’e”**, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.12

UYAR, Turgut, **“Karışık Saatlere”**, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.664

UYAR, Turgut, **“Kırlara Gitme’ye”**, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.14

UYAR, Turgut, **“Tükenen’e”**, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.100

UYAR, Turgut, **“Yaralı Olduğunu Sanan Birisinin Hüznüne Gazel”**, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.562

UYGUNER Muzaffer, **“Sait Faik’in Hikâyelerinde Adapazarı”**, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.580-581

UYGUNER, Muzaffer, **“Albert Camus ve Başkaldırma Edebiyatı”**, C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.647-650

UYGUNER, Muzaffer, **“Amerikan Sargısı”**, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.69-72

UYGUNER, Muzaffer, “**Âşık Veysel Üzerine**”, C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.538-542

UYGUNER, Muzaffer, “**Ataç ve Yenilik**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.583-584

UYGUNER, Muzaffer, “**Ataç’la Gelen**”, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.636-639

UYGUNER, Muzaffer, “**Atasözleri ve Deyimler**”, C.15, S. 175, 1 Nisan 1966, s.486-489

UYGUNER, Muzaffer, “**Atatürk İçin Yazılan Şiirler**”, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.155-158

UYGUNER, Muzaffer, “**Atatürk ve Ekonomik Kalkınma**”, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.124-126

UYGUNER, Muzaffer, “**Atatürk’e Saygı**”, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.159-160

UYGUNER, Muzaffer, “**Atatürkçü Olmak**”, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.311-314

UYGUNER, Muzaffer, “**Bana Sensin Yaşamak**”, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.391-393

UYGUNER, Muzaffer, “**Bir Ölümsüz Yalnızlık**”, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.52-55

UYGUNER, Muzaffer, “**Çağrılmayan Yakup**”, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s.1147-1151

UYGUNER, Muzaffer, “**Dil Devrimi İçin**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.355-357

UYGUNER, Muzaffer, “**Döşegimde Ölürken**”, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.709-712

UYGUNER, Muzaffer, “**Fransız Resminde İzlenimcilik**”, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.540-542

UYGUNER, Muzaffer, “**Geleneksel Türk Tiyatrosu**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.589-592

UYGUNER, Muzaffer, “**Göçebe**”, C.14, S. 168, 1 Eylül 1965, s.832-835

UYGUNER, Muzaffer, “**Gülten Akın’ın Şiirine Bakış**”, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.778-784

UYGUNER, Muzaffer, “**Gülten Akın’ın Şiirine Bakış**”, C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.28-42

UYGUNER, Muzaffer, “**Güneş Kavgası**”, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.828-830

UYGUNER, Muzaffer, “**Günümüz Halk Şiirine Bakış**”, C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.527-537

UYGUNER, Muzaffer, “**Histoire de la Littérature Turque**”, C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.739- 742

UYGUNER, Muzaffer, “**İki Başına Yürümek**”, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s. 71-74

UYGUNER, Muzaffer, “**Jean-Paul Sartre ve ‘Sözcükler’i**”, C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s.355-356

UYGUNER, Muzaffer, “**Kafka’nın Şato’su**”, C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.239-243

UYGUNER, Muzaffer, “**Karides Durağı**”, C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.898-901

UYGUNER, Muzaffer, “**Kolları Bağlı Odiseus**”, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.469-472

UYGUNER, Muzaffer, “**Konya Üçüncü Âşıklar Bayramı**”, C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.548-549

UYGUNER, Muzaffer, “**Moderato Cantabile**”, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.64-66

UYGUNER, Muzaffer, “**Ölmez Otu**”, C.21, S. 217, 1 Ekim 1969, s.63-66

UYGUNER, Muzaffer, **“Sağcı Bir Ozanın Dili”**, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.634-636

UYGUNER, Muzaffer, **“Sait Faik’de Atasözleri ve Deyimler”**, C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.550-556

UYGUNER, Muzaffer, **“Sait Faik’in Hikayelerinde Yersel Ağızların İzleri”**, C.20, S. 212, 1 Mayıs 1969, s.172-177

UYGUNER, Muzaffer, **“Sait Faik’in Kitaplarında Yeni Sözcükler”**, C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.795-799

UYGUNER, Muzaffer, **“Sait Faik’in Öykülerinde Fransızca Sözcükler”**, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.148-155

UYGUNER, Muzaffer, **“Sanatçı ve Çağı”**, C.15, S. 173, 1 Şubat 1966, s.359-361

UYGUNER, Muzaffer, **“Sartre’ın Baudelaire’i”**, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.153-154

UYGUNER, Muzaffer, **“Tevfik Fikret ve Fransız Şiiri”**, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.488-497

UYGUNER, Muzaffer, **“Tragedyalar”**, C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.652-655

UYGUNER, Muzaffer, **“Tutanaklar”**, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.69-72

UYGUNER, Muzaffer, **“Türk Dil Kurumu Kuruluncaya Kadar Atatürk’ün Dille İlgilenmesi”**, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.122-127

UYGUNER, Muzaffer, **“Türk Standartlarında Terim Sorunu”**, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.255-260

UYGUNER, Muzaffer, **“Türk Tiyatrosu Üzerine Bir Kitap”**, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s. 1087-1089

UYGUNER, Muzaffer, **“Türkiye Makaleler Bibliyografyası 1964/1”**, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.992

- UYGUNER, Muzaffer, "**Zincire Vurulmuş Prometheus**", C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s. 631-633
- UYGUNER, Muzaffer, "**Bir Aşk Kırğınının Şarkısı**", C.15, S. 174, 1 Mart 1966, s.422-425
- UYGUNER, Muzaffer, "**Dağlarca'nın Âsûsu**", C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.966-969
- UYGUR, Nermi, "**Edebiyat Karın Doyurur**", C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.561-566
- UYGUR, Nermi, "**Pınar'ın Türkçesi**", C.20, S. 212, 1 Mayıs 1969, s. 97- 107
- UYGUR, Nermi, "**Yığın Edebiyatı**", C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.373-382
- UYGUR, Nermi, "**Başlık**", C.17, S. 195, 1 Aralık 1967, s.197-213
- UYGUR, Nermi, "**Biricik**", C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.656-663
- UYGUR, Nermi, "**İleri Geri**", C.15, S. 171, 1 Aralık 1965, s.162-170
- UYGUR, Nermi, "**İnsan Açısından**", C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.1-9
- UYGUR, Nermi, "**Masa**", C.15, S. 174, 1 Mart 1966, s.370-381
- UYGUR, Nermi, "**Yer Adları**", C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.495-502
- UYŞAL, Halil, "**Atatürk'e Tekmil Veriyorum**", C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.140
- UYŞAL, Halil, "**Ayancık**", C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.186
- UYŞAL, Halil, "**Batıda Düşünmek Seni**", C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.181
- UYŞAL, Halil, "**Bir Başka Resim**", C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.47
- UYŞAL, Halil, "**Bir Kadının Dönüp Geriye Bakması Bir Takside**", C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1028
- UYŞAL, Halil, "**Bursa Deniz Değildir**", C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.593
- UYŞAL, Halil, "**Eski Bir Aşk Cumartesi**", C.15, S. 175, 1 Nisan 1966, s.439

- UYSAL, Halil, **“Parantez”**, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.16
- UYSAL, Halil, **“Yalnızlığı Canlı Bir Kuş gibi Tutup selam Yapan Birine Türkü”**, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.106
- UYSAL, Halil, **“Yersu”**, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.579
- UYSAL, Halit, **“Sularla”**, C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.23
- ÜLKÜ, Nusret Dişo, **“Üsküp’e Ağıt”**, C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s.342
- ÜRGÜPLÜ, Suad Hayri, **“Dil Devrimi”**, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.68-69
- ÜSTÜN, Nevzat, **“Ben Diyorum ki”**, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s.1109
- ÜSTÜN, Nevzat, **“Bir İnsan”**, C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.919
- ÜSTÜN, Nevzat, **“İnsanla Büyüdü Zaman”**, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.430-431
- VELİDEDEOĞLU, Hıfzı Veldet, **“Atatürk’te İstiklal ve Cumhuriyet Fikri”**, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.106-108
- VELİDEDEOĞLU, Hıfzı Veldet, **“Atatürk’te Ulusçuluk ve Ulusal Bağımsızlık Aşkı”**, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s. 95-101
- VELİDEDEOĞLU, Hıfzı Veldet, **“Türkiye’de Dil Sorunu”**, C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.692-698
- VERGILIUS, **“Tityrus”**, Çev. Güngör Ömer, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.714-716
- VERGILIUS, **“Yır”**, Çev. Güngör Öner, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.149-151
- VERHAEREN, Emile, **“Deli Türküsü”**, Çev. Abdullah Rıza Ergüven, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.515
- VERHAEREN, Emile, **“Sudan Geçen Kayıkçı”**, Çev. Abdullah Rıza Ergüven, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.514-515
- VERTOV, Dziga, **“Sinema-Gözcülerin Devrimi”**, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.295-298

- VILAR, Jean, “**Sahneye Koyucu ve Dram Yapıtı**”, Çev. Tahsin Saraç, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.942-947
- VİGO, Jean, “**Toplumsal Bir Sinemaya Doğru**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.417-418
- VİLLON, François, “**Ölüm**”, Çev. Abdullah Rıza Ergüven, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.302
- VİSCONTİ, Luchino, “**İnsanbiçimi Sinema**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.455-458
- VİSCONTİ, Luchino, “**Kadavralar**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.454-455
- VURAL, Volkan, “**Kuğu**”, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.37
- VURAL, Volkan, “**Vapur**”, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.406
- WAJDA, Andrzej, “**Sinema Üzerine**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.510-512
- WEBSTER, Donald E. “**İleri Gelen Uluslardan Biri**”, Çev. B. K., C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.148-149
- WELLES, Orson, “**Film Bir Düşler Kuşağıdır**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.445-448
- WİLDER, Thornton, “**Fransa Kraliçeleri**”, Çev. Muazzez Menemenciöglü, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s.1131-1141
- WİLLİAMS, Tennessee, “**Camino Real Önsöz**”, Çev. Bilge Karasu, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.867-870
- YAĞCIOĞLU, Halim, “**Afyonkarahisar Türküleri**”, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.314-317
- YAĞCIOĞLU, Halim, “**Anılar Sağnağı**”, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.718-719
- YAĞCIOĞLU, Halim, “**Âşıkâne**”, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.74-75

YAĞCIOĞLU, Halim, “**Battal Gazi Destanı**”, C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.90-93

YAĞCIOĞLU, Halim, “**Benden içeri**”, C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.969-972

YAĞCIOĞLU, Halim, “**Bizim Kuşak ve Ötekiler**”, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.639-640

YAĞCIOĞLU, Halim, “**Bursa**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.297-300

YAĞCIOĞLU, Halim, “**Denizden Uzaklarda**”, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.30-31

YAĞCIOĞLU, Halim, “**Dünya şiiri**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.596-598

YAĞCIOĞLU, Halim, “**İçime Çektiğim Hava değil Gökyüzüdür**”, C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.901-603

YAĞCIOĞLU, Halim, “**Ortodoksluklar**”, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.547

YAĞCIOĞLU, Halim, “**Selçukya’da Aşk**”, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.724-727

YALNIZ, E. Mahir, “**Karanlıklar İçinde**”, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.210

YARAR, Mehmet Turan, “**Haydarlı Koşmalar Çağı**”, C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.529

YARAR, Mehmet Turan, “**Bir Bunalmak Usanmadan**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.597

YARAR, Mehmet Turan, “**Bir Göz, Bir yeşil, Bir Ben**”, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.576

YARAR, Mehmet Turan, “**Bir Koşma Söylerim Sessiz**”, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.250

YARAR, Mehmet Turan, “**Çoğul Sevgi**”, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s. 582

- YARAR, Mehmet Turan, “**Defne’ye Ninni**”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.377
- YARAR, Mehmet Turan, “**Fehamet’in Mutluluğu**”, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.59-62
- YARAR, Mehmet Turan, “**Kökünü Arayan Araç**”, C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.874
- YARAR, Mehmet Turan, “**Mığı’nın Son Şarkısı**”, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.460
- YARAR, Mehmet Turan, “**Olay Gecesi**”, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.769
- YARAR, Mehmet Turan, “**Tatlı Sen**”, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.666
- YARAR, Mehmet Turan, “**Tutsak Denizcilerin Öyküsü**”, C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.623
- YARAR, Mehmet Turan, “**Zor Değilmiş Fıstıkçı Rüstem Olmak**”, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.371-374
- YARAR, Mehmet, Turan, “**Tanrıyı Savunan Böcek**”, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s. 275-277
- YARAR, Turan Mehmet, “**Acı Güller Açan Deniz**”, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.105
- YARAR, Mehmet Turan, “**Dilek**”, C.15, S. 174, 1 Mart 1966, s.405
- YAVUZ, Fehmi, “**Başkent Ankara ve Atatürk**”, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.128-130
- YAYAR, Mehmet Turan, “**Çölde Bir Ot**”, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.189
- YARAR, Mehmet Turan, “**Otlar Böcekler İnsanlar**”, C.15, S. 173, 1 Şubat 1966, s.297
- YEATS, William Butler, “**Dil, Kişi, Yapı**”, Çev. Bilge Karasu, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.763-770

- YEĞİN, Hasan, “**Dil Kurumu’na Karşı Bir Densizlik**”, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.714
- YENİ AMERİKAN SİNEMASI TOPLULUĞU, “**Bildiri**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.492-499
- YEŞİLGÖZ, Umut, “**Dilimizin Arlaşması Üzerine**”, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.479
- YETKİN, Suut Kemal, “**Çeviri, Kültür Alışverişinin Etkili Yolu**”, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.440-445
- YETKİN, Suut Kemal, “**Olumsuz Bir Davranış**”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.365-367
- YEZDAN, “**Sen Olmamalıydın**”, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.468
- YEZDAN, “**Sizin İçin Uykudan Uyanmak Saatidir**”, C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.808
- YİĞİTLER, H. Zekai, “**İnce**”, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.36
- YOVKOV, Yordan, “**Tekerleklerin Türküsü**”, Çev. Türker Acaroğlu, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.344-353
- YÖNEL, Selçuk, “**Nedenler Yetersiz**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1045
- YÖRÜKOĞLU, Atalay, “**Dil Devrimi ve Hekimlik Dili**”, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.676-678
- YUND, Kerim, “**Atatürk’te Bayrak**”, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.132-136
- YUND, Kerim, “**Atatürk’ün Ad Verme Yanı**”, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.159-161
- YUND, Kerim, “**Behçet Kemal Çağlar’dan Anılar**”, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.195-197
- YUND, Kerim, “**Kitaplar**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.585-589
- YUND, Kerim, “**XIII. Ve XIV. Yüzyıllarda Türklerde Sanat Adları**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s. 318-321

- YÜCEL, Şevket, “**Boşta Kalır Ellerim**”, C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s. 546
- YÜCEL, Şevket, “**Bu Yol Kısa**”, C.14, S. 168, 1 Eylül 1965, s.827
- YÜCEL, Şevket, “**Uyku ve Yılan**”, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.535-538
- YÜCEL, Tahsin, “**Dil Devrimi ve Kurallar**”, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.89-94
- YÜCEL, Tahsin, “**Dil Devrimi**”, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.669-675
- YÜCEL, Tahsin, “**Hangi Saygı?**”, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.5-10
- YÜCEL, Tahsin, “**Yürümek**”, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.137-144
- ZARİFOĞLU, Cahit, “**Çağın Karnında Bir Zaman**”, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.577-579
- ZARİFOĞLU, Cahit, “**İsa Ağladı**”, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.705
- ZARİFOĞLU, Cahit, “**Karadumanlı Ocak**”, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.110-111
- ZAVATTINI, Cesare, “**Yeni, gerçekçilik Üzerine Görüşler**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.380-384
- ZİEMKE, Kurt, “**Mustafa Kemal'in Yararlılığı**”, Çev. Mihin Eren, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.134-135
- ZİYALAN, Nihat, “**Bir Çılgının İçinde**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.601
- ZİYALAN, Nihat, “**Sessizce Devraldığım**”, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.434-435
- ZİYALAN, Nihat, “**Uludağ Uludağ Uludağ**”, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.678
- ZÜLFİKAR Hamza, “**Karamanoğlu Mehmet Beg ve Türkçe**”, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.407-410

2. YAZI TÜRLERİNE VE YAZILARIN KONULARINA GÖRE FİHRİST

1. ŞİİRLER

AKER, Haluk, "**Dağlara Benzer**", C.19, S.205, 1 Ekim 1968, s.20

AKER, Haluk, "**Sürgün Hızı**", C.20, S.211, 1 Nisan 1969, s.26-27

AKER, Haluk, "**Terman'da Bir Günbatımı İçin Şarkılar**", C.20, S.213, 1 Haziran 1969, s.215

AKGÜN, Nahit Ulvi, "**Ali Baba**", C.20, S.213, 1 Haziran 1969, s.209

AKGÜN, Nahit Ulvi, "**Bir İki**", C.21, S.217, 1 Ekim 1969, s.9

AKGÜN, Nahit Ulvi, "**Dördüncü Boyut**", C.19, S.208, 1 Ocak 1969, s.577

AKGÜN, Nahit Ulvi, "**Göl**", C.21, S.219, 1 Aralık 1969, s.185

AKGÜN, Nahit Ulvi, "**Keloğlan**", C.16, S.187, 1 Nisan 1967, s.506

AKGÜN, Nahit Ulvi, "**Keloğlan'ın Serüvenleri IV**", C.18, S.201, 1 Haziran 1968, s.293

AKGÜN, Nahit Ulvi, "**Keloğlanın Serüvenleri II**", C.18, S.200, 1 Mayıs 1968, s.101

AKGÜN, Nahit Ulvi, "**Keloğlanın Serüvenleri**", C.17, S.195, 1 Aralık 1967, s.215-217

AKGÜN, Nahit Ulvi, "**Korkuluk**", C.18, S.204, 1 Eylül 1968, s.572

AKGÜN, Nahit Ulvi, "**Kuşlar Balonlar**", C.19, S.210, 1 Mart 1969, s.764

AKGÜN, Nihat Ulvi, "**Keloğlanın Serüvenleri**", C.16, S.191, 1 Ağustos 1967, s.846

AKIN, Gülten, "**Kasabada Ölüm**", C.20, S.213, 1 Haziran 1969, s.207-208

AKIN, Gülten, "**Akıl İçin Yergi**", C.19, S.208, 1 Ocak 1969, s.579

AKIN, Gülten, "**Dağlarda Susma**", C.15, S.176, 1 Mayıs 1966, s.508

- AKIN, Gülten, "**Güz**", C.15, S.172, 1 Ocak 1966, s.232
- AKIN, Gülten, "**İlk Yaz**", C.15, S.177, 1 Haziran 1966, s.582
- AKIN, Gülten, "**Kış**", C.15, S.175, 1 Nisan 1966, s.436
- AKSAL, Sabahattin Kudret, "**Ayna**", C.18, S.199, 1 Nisan 1968, s.10
- AKSAL, Sabahattin Kudret, "**En Keskin Bıçağı**", C.19, S.210, 1 Mart 1969, s.760
- AKSAL, Sabahattin Kudret, "**Fareler**", C.15, S.172, 1 Ocak 1966, s.228
- AKSAL, Sabahattin Kudret, "**Gergef**", C.19, S.210, 1 Mart 1969, s.760
- AKSAL, Sabahattin Kudret, "**Kara Ofelya**", C.14, S.167, 1 Ağustos 1965, s.726
- AKSAL, Sabahattin Kudret, "**Kara**", C.19, S.209, 1 Şubat 1969, s.668
- AKSAL, Sabahattin Kudret, "**Pan'ın Ölümü**", C.19, S.205, 1 Ekim 1968, s.10
- AKSAL, Sabahattin Kudret, "**Penceresinden**", C.20, S.212, 1 Mayıs 1969, s.109
- AKSAL, Sabahattin Kudret, "**Resim**", C.18, S.201, 1 Haziran 1968, s.290
- AKSAL, Sabahattin Kudret, "**Şiirler**", C.14, S.164, 1 Mayıs 1965, s.544
- AKSAL, Sabahattin Kudret, "**Şiirler**", C.14, S.165, 1 Haziran 1965, s.616-617
- AKSAL, Sabahattin Kudret, "**Şiirler**", C.14, S.168, 1 Eylül 1965, s.782-783
- AKSAL, Sabahattin Kudret, "**Şiirler**", C.15, S.169, 1 Ekim 1965, s.24-25
- AKSAL, Sabahattin Kudret, "**Şiirler**", C.15, S.176, 1 Mayıs 1966, s.504
- AKSAL, Sabahattin Kudret, "**Tanyeriyle**", C.18, S.200, 1 Mayıs 1968, s.99
- AKSAL, Sabahattin Kudret, "**Ve Gece Uzattı**", C.19, S.208, 1 Ocak 1969, s.577
- AKSAL, Sabahattin Kudret, "**Yağmur**", C.20, S.211, 1 Nisan 1969, s.19

- AKSİN, Haydar Can, "**Alkol, Bıçak ve Alçı**", C.18, S.200, 1 Mayıs 1968, s.113
- ALKAN, Erdoğan, "**Bir Giden mi Var Kasımla?**", C.16, S.182, 1 Kasım 1966, s.111
- ALKAN, Erdoğan, "**Fayton, Sakal ve Devrim**", C.19, S.209, 1 Şubat 1969, s.673
- ALKAN, Erdoğan, "**Miralay Mustafa Kemal'in Buyruğunda Şarkışlalı Bir Ömer**", C.17, S.194, 1 Kasım 1967, s.136
- ALKAN, Erdoğan, "**Sessizlik**", C.15, S.174, 1 Mart 1966, s.390
- ALKAN, Erdoğan, "**Siyah Gül**", C.16, S.192, 1 Eylül 1967, s.920
- ALKAN, Erdoğan, "**Şapka**", C.18, S.199, 1 Nisan 1968, s.33
- ALKAN, Erdoğan, "**Yağmurla Gelen**", C.16, S.190, 1 Temmuz 1967, s.781
- ALKAN, Erdoğan, "**Yolculuk**", C.15, S.180, 1 Eylül 1966, s.1108
- ALPTEKİN, Mahmut, "**Çizgilerde**", C.14, S.165, 1 Haziran 1965, s.622
- ALPTEKİN, Mahmut, "**Çöl Dağında Bir Mustafa Kemal Gecesi**", C.15, S.170, 1 Kasım 1965, s.79
- ALTÜMSEK, Ahmet, "**Ölü**", C.16, S.191, 1 Ağustos 1967, s.882
- ALTÜMSEK, Ahmet, "**Yaşamaksız**", C.17, S.198, 1 Mart 1968, s.704
- ANKARALI ÂŞİK ÖMER, "**Bayburt'lu Zihnî Ağzıyla**", C.17, S.194, 1 Kasım 1967, s.112
- ANKARALI ÂŞİK ÖMER, "**Karacaoğlanımsı**", C.15, S.179, 1 Ağustos 1966, s.1011
- ARDAĞI, Adnan, "**Mayıs Özlemi**", C.16, S.192, 1 Eylül 1967, s.932
- ASAF, Özdemir, "**Bil**", C.21, S.217, 1 Ekim 1969, s.8
- ASAF, Özdemir, "**Kımıldı**", C.21, S.219, 1 Aralık 1969, s.184
- ASAF, Özdemir, "**O Işık**", C.20, S.215, 1 Ağustos 1969, s.633

- ASAF, Özdemir, "**Sapak**", C.21, S.219, 1 Aralık 1969, s.184
- ASAF, Özdemir, "**Soru**", C.21, S.217, 1 Ekim 1969, s.8
- ASAF, Özdemir, "**Şiir**", C.20, S.215, 1 Ağustos 1969, s.633
- ASENA, Orhan, "**Atatürk**", C.17, S.194, 1 Kasım 1967, s.104
- ASENA, Orhan, "**Bir şey**", C.18, S.202, 1 Temmuz 1968, s.404
- AŞKUN, Vehbi Cem, "**Yaylaya Övgü**", C.15, S.177, 1 Haziran 1966, s.606
- ATAÇ, Nurullah, "**Şiirler**", C.18, S.200, 1 Mayıs 1968, s.162-165
- ATOK, Oğuz Kazım, "**Atatürk ve Anadolu**", C.21, S.218, 1 Kasım 1969, s.96-98
- ATOK, Oğuz Kazım, "**Atatürk'e Saygı Duruşu**", C.15, S.170, 1 Kasım 1965, s.76
- ATOK, Oğuz Kazım, "**Boşuna Oyun**", C.16, S.192, 1 Eylül 1967, s.927
- ATOK, Oğuz Kazım, "**Davlumbaz Gözlü Ova**", C.20, S.213, 1 Haziran 1969, s.212
- ATOK, Oğuz Kazım, "**Gün Kırıntıları**", C.14, S.162, 1 Mart 1965, s.464
- ATOK, Oğuz Kazım, "**Uygarlık**", C.18, S.201, 1 Haziran 1968, s.295
- ATOK, Oğuz Kazım, "**Uzay Gemisi**", C.16, S.185, 1 Şubat 1967, s.355
- ATTİLA, Osman, "**Balkanlar Karanlığında**", C.19, S.205, 1 Ekim 1968, s.16
- ATTİLA, Osman, "**Çarptıkça**", C.14, S.163, 1 Nisan 1965, s.493
- AYVALI, M. Nuri, "**Dönel Ama Tez**", C.15, S.177, 1 Haziran 1966, s.646
- AYVALI, M. Nuri, "**Kavak Ağacının Aklı**", C.15, S.169, 1 Ekim 1965, s.30
- AYVALI, M. Nuri, "**Keklik Türküsü**", C.18, S.199, 1 Nisan 1968, s.45
- AYVALI, M. Nuri, "**Sen Sen Sen**", C.19, S.209, 1 Şubat 1969, s.674
- BARANUS, Osman Numan, "**Sevmek Egemen**", C.20, S.216, 1 Eylül 1969, s.722-724
- BAŞARAN, "**Kaynarca Deresi**", C.20, S.215, 1 Ağustos 1969, s.636

- BAŞÇILLAR, Seyfettin, "**Atom**", C.15, S.174, 1 Mart 1966, s.395
- BAŞÇILLAR, Seyfettin, "**Bıçak**", C.15, S.177, 1 Haziran 1966, s.602
- BAŞÇILLAR, Seyfettin, "**Çeşitleme**", C.19, S.209, 1 Şubat 1969, s.672
- BAŞÇILLAR, Seyfettin, "**Çiçek ve Silah**", C.18, S.200, 1 Mayıs 1968, s.108
- BAŞÇILLAR, Seyfettin, "**Ey Kan**", C.21, S.217, 1 Ekim 1969, s.10-11
- BAŞÇILLAR, Seyfettin, "**Fareler ve Kediler**", C.15, S.169, 1 Ekim 1965, s.17
- BAŞÇILLAR, Seyfettin, "**Köle Kadınının Türküsü**", C.20, S.213, 1 Haziran 1969, s.212
- BAŞÇILLAR, Seyfettin, "**Müzeler Sokağında**", C.16, S.183, 1 Aralık 1966, s.182
- BAŞÇILLAR, Seyfettin, "**O Çocuklar**", C.18, S.203, 1 Ağustos 1968, s.515
- BAŞÇILLAR, Seyfettin, "**Oba**", C.17, S.193, 1 Ekim 1967, s.48
- BAŞÇILLAR, Seyfettin, "**Saray Türküleri**", C.17, S.198, 1 Mart 1968, s.679
- BAŞÇILLAR, Seyfettin, "**Yolculuk**", C.15, S.180, 1 Eylül 1966, s.1122
- BATU, Selahattin, "**Karıncalar**", C.14, S.160, 1 Ocak 1965, s.326
- BATU, Selahattin, "**Yakut**", C.17, S.197, 1 Şubat 1968, s.578
- BATUR, Selahattin, "**Çağlara Düşen**", C.14, S.160, 1 Ocak 1965, s.330
- BATUR, Selahattin, "**İlk Çağa**", C.14, S.164, 1 Mayıs 1965, s.563
- Batur, Selahattin, "**Ortaçağa**", C.15, S.171, 1 Aralık 1965, s.170
- BERFE, Süreyya, "**İçimdeki Irmak**", C.15, S.179, 1 Ağustos 1966, s.1054
- BİRSEL, Salah, "**Bir Gazel Sevilere**", C.19, S.209, 1 Şubat 1969, s.669
- BİRSEL, Salah, "**Kopenhag**", C.19, S.210, 1 Mart 1969, s.761
- BOZ, "**Kapalı**", C.14, S.165, 1 Haziran 1965, s.627
- BULUT, Abdülkadir, "**Giz**", C.18, S.199, 1 Nisan 1968, s.33
- BULUT, Abdülkadir, "**Gömüt**", C.15, S.176, 1 Mayıs 1966, s.555

BULUT, Abdülkadir, "**Günübirlilik Yaşamalarda**", C.17, S.193, 1 Ekim 1967, s.47

BULUT, Abdülkadir, "**Mustafa Kemal'ce**", C.21, S.218, 1 Kasım 1969, s.99

BULUT, Abdülkadir, "**Mustafa Kemal'e Değın Dediklerim**", C.16, S.182, 1 Kasım 1966, s.116

BULUT, Abdülkadir, "**Öykü**", C.18, S.201, 1 Haziran 1968, s.301

BULUT, Abdülkadir, "**Sunu**", C.20, S.216, 1 Eylül 1969, s.721

BURDURLU, İbrahim Zeki, "**Ateşe Veriyorum Ege'yi**", C.16, S.192, 1 Eylül 1967, s.918

BURDURLU, İbrahim Zeki, "**Başöğretmen Atatürk**", C.15, S.170, 1 Kasım 1965, s.86-87

BURDURLU, İbrahim Zeki, "**Çiçeksi İlişkiler**", C.20, S.212, 1 Mayıs 1969, s.113-114

BURDURLU, İbrahim Zeki, "**Ellerin Elleri**", C.18, S.202, 1 Temmuz 1968, s.405

BURDURLU, İbrahim Zeki, "**Gürçeşme**", C.15, S.177, 1 Haziran 1966, s.598

BURDURLU, İbrahim Zeki, "**İzmir Ege-Bayrağım**", C.14, S.161, 1 Şubat 1965, s.376

BURDURLU, İbrahim Zeki, "**Tarıyorum Saçlarını Egenin**", C.15, S.179, 1 Ağustos 1966, s.1020

BURDURLU, İbrahim Zeki, "**Üzüm**", C.16, S.189, 1 Haziran 1967, s.705

CAN, Ayhan, "**Aziz Yaşar'ın Parmakları**", C.20, S.216, 1 Eylül 1969, s.726-728

CAN, Ayhan, "**Çini Vazolarda Ölü Çiçekler**", C.14, S.161, 1 Şubat 1965, s.381

CAN, Ayhan, "**Koşar İnce Bir Geyik**", C.14, S.164, 1 Mayıs 1965, s.597

CANER, Ahmet Nadir, "**Büyüyen Yalnızlık**", C.17, S.197, 1 Şubat 1968, s.606

CANER, Ahmet Nadir, "**Ezik Tutku**", C.16, S.192, 1 Eylül 1967, s.921

CANER, Ahmet Nadir, "**Gecede Gündüzde Sen**", C.16, S.190, 1 Temmuz 1967, s.784

CANER, Ahmet Nadir, "**Yıllar Sonrası**", C.15, S.180, 1 Eylül 1966, s.1118

CEYLAN, Faik Sabri, "**Kemik Sisleri**", C.14, S.163, 1 Nisan 1965, s.513

CEYLAN, Faik Sabri, "**Zincir Kopması**", C.15, S.179, 1 Ağustos 1966, s.1036

CUMALI, Necati, "**Sart**", C.21, S.219, 1 Aralık 1969, s.181

CUMALI, Necati, "**Tren Yolu**", C.19, S.210, 1 Mart 1969, s.762

ÇAĞLAR, Behçet kemal, "**10 Kasım 1968 Ağıtı**", C.19, S.206, 1 Kasım 1968, s.102

ÇAĞLAR, Behçet Kemal, "**Adam Mitskiyeviç'le Bir Olup Gençliğe ve Dünyaya Sesleniş**", C.18, S.202, 1 Temmuz 1968, s.393

ÇAĞLAR, Behçet Kemal, "**Ah Atatürk Ah**", C.16, S.182, 1 Kasım 1966, s.89

ÇAĞLAR, Behçet Kemal, "**Ankaralı Âşık Ömer'in Çanakkale Destanı**", C.15, S.177, 1 Haziran 1966, s.572

ÇAĞLAR, Behçet Kemal, "**Atatürk'e Raporlardan Parçalar**", C.21, S.218, 1 Kasım 1969, s.89-90

ÇAĞLAR, Behçet Kemal, "**Bali Adasında Akşam Töreni**", C.15, S.171, 1 Aralık 1965, s.161

ÇAĞLAR, Behçet Kemal, "**Baş Dönmeleri**", C.21, S.217, 1 Ekim 1969, s.4

ÇAĞLAR, Behçet Kemal, "**Bir Piyano Konseri**", C.15, S.176, 1 Mayıs 1966, s.503

ÇAĞLAR, Behçet Kemal, "**Bunalım**", C.17, S.198, 1 Mart 1968, s.655

ÇAĞLAR, Behçet Kemal, "**İşte Ben**", C.20, S.213, 1 Haziran 1969, s.203

- ÇAĞLAR, Behçet Kemal, "**Ne Söylesem Bilmem ki**", C.17, S.194, 1 Kasım 1967, s.99
- ÇAĞLAR, Behçet Kemal, "**O Büyük Heykeltraş**", C.17, S.194, 1 Kasım 1967, s.98
- ÇAĞLAR, Behçet Kemal, "**Rücu**", C.14, S.160, 1 Ocak 1965, s.319
- ÇAĞLAR, Behçet Kemal, "**Sis**", C.14, S.160, 1 Ocak 1965, s.319
- ÇAĞLAR, Behçet Kemal, "**Üç Dörtlük Bir Arada**", C.20, S.215, 1 Ağustos 1969, s.626
- ÇAĞLAR, Behçet Kemal, "**Yurt Sevgisi**", C.14, S.162, 1 Mart 1965, s.436
- ÇAM, Ömer, "**Günler Geçerken**", C.15, S.179, 1 Ağustos 1966, s.1050
- Çumralı, Celal, "**O'nlr**", C.14, S.165, 1 Haziran 1965, s.627
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, "**935'lilerin Mustafa Kemal'i İlk Görüşü**", C.17, S.194, 1 Kasım 1967, s.88
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, "**Avcılar II**", C.16, S.190, 1 Temmuz 1967, s.768
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, "**Ayak**", C.20, S.211, 1 Nisan 1969, s.18
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, "**Bakü'de Uyanmak**", C.21, S.217, 1 Ekim 1969, s.5
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, "**Benimle Olmak**", C.19, S.206, 1 Kasım 1968, s.104
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, "**Bölüsüz**", C.17, S.193, 1 Ekim 1967, s.10-13
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, "**Burada**", C.17, S.197, 1 Şubat 1968, s.569
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, "**Çağlar Ağıdı**", C.21, S.219, 1 Aralık 1969, s.179
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, "**Dar Olan**", C.16, S.191, 1 Ağustos 1967, s.842
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, "**Dirilenler Ağıdı**", C.17, S.197, 1 Şubat 1968, s.563
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, "**Döl**", C.20, S.216, 1 Eylül 1969, s.719

- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, "**Geleceğin Eski Çağdaşlığı**", C.18, S.200, 1 Mayıs 1968, s.98
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, "**Kuş**", C.20, S.215, 1 Ağustos 1969, s.625
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, "**Mustafa Kemal'in Toprağı**", C.21, S.218, 1 Kasım 1969, s.87
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, "**Ölülüğümde**", C.19, S.210, 1 Mart 1969, s.759
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, "**Soluğu**", C.20, S.212, 1 Mayıs 1969, s.108
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, "**Türkü**", C.14, S.162, 1 Mart 1965, s.437
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, "**Türkü**", C.14, S.164, 1 Mayıs 1965, s.543
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, "**Türkü**", C.19, S.209, 1 Şubat 1969, s.667
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, "**Ünye'li Rıza**", C.14, S.163, 1 Nisan 1965, s.487
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, "**Yansımak**", C.20, S.213, 1 Haziran 1969, s.204
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, "**Yok Kuşun Uçtuğu**", C.17, S.197, 1 Şubat 1968, s.570
- DEMİR, Öksel, "**Yorgun Pencere**", C.14, S.160, 1 Ocak 1965, s.335
- DEMİRAY, Mehmet Güner, "**Gezintilerden Kalan**", C.19, S.209, 1 Şubat 1969, s.673
- DEMİRAY, Mehmet Güner, "**Yurdumun Çocukları**", C.16, S.192, 1 Eylül 1967, s.945
- DENİZ, Sadık, "**32**", C.17, S.198, 1 Mart 1968, s.706
- DENİZ, Sadık, "**45.**", C.20, S.216, 1 Eylül 1969, s.725
- DİL, Şahinkaya, "**Atatürk Çağları**", C.16, S.182, 1 Kasım 1966, s.123
- DİL, Şahinkaya, "**Ezikler**", C.16, S.189, 1 Haziran 1967, s.715
- DİL, Şahinkaya, "**Işık Çığılığı**", C.15, S.177, 1 Haziran 1966, s.633
- DİL, Şahinkaya, "**Kan**", C.16, S.184, 1 Ocak 1967, s.263
- DİL, Şahinkaya, "**Karanlıktan Aydınlığa**", C.17, S.194, 1 Kasım 1967, s.174

- DİL, Şahinkaya, "**Sevi Ormanında**", C.16, S.192, 1 Eylül 1967, s.932
- DİL, Şahinkaya, "**Susuzluk**", C.18, S.204, 1 Eylül 1968, s.580
- DOYRAN, Turhan, "**Ağacım**", C.16, S.185, 1 Şubat 1967, s.363
- DOYRAN, Turhan, "**Ormanda**", C.16, S.189, 1 Haziran 1967, s.726
- ELOĞLU, Metin, "**Adı Ne**", C.21, S.219, 1 Aralık 1969, s.183
- ELOĞLU, Metin, "**Çekirdek**", C.18, S.200, 1 Mayıs 1968, s.102
- ELOĞLU, Metin, "**Huy**", C.21, S.217, 1 Ekim 1969, s.7
- ELOĞLU, Metin, "**Kaşığı**", C.20, S.215, 1 Ağustos 1969, s.632
- ELOĞLU, Metin, "**Osman'lı**", C.18, S.199, 1 Nisan 1968, s.11
- ELOĞLU, Metin, "**Ölesiye**", C.19, S.210, 1 Mart 1969, s.766
- ELOĞLU, Metin, "**Sevik**", C.18, S.202, 1 Temmuz 1968, s.394
- ELOĞLU, Metin, "**Şey**", C.19, S.205, 1 Ekim 1968, s.13
- ELOĞLU, Metin, "**Umut**", C.18, S.200, 1 Mayıs 1968, s.102
- ERDAL, Ceyhan, "**Adım**", C.15, S.172, 1 Ocak 1966, s.264
- ERDEM Kerim Aydın, "**Gezi**", C.17, S.197, 1 Şubat 1968, s.598
- ERDEM, Kerim Aydın, "**Aşk**", C.14, S.167, 1 Ağustos 1965, s.735
- ERDEM, Kerim Aydın, "**Çağ Güzellemesi**", C.16, S.186, 1 Mart 1967, s.442
- ERDEM, Kerim Aydın, "**Çağ Uykusu**", C.21, S.219, 1 Aralık 1969, s.190
- ERDEM, Kerim Aydın, "**Değirmen**", C.18, S.201, 1 Haziran 1968, s.294
- ERDEM, Kerim Aydın, "**Düş**", C.14, S.163, 1 Nisan 1965, s.501
- ERDEM, Kerim Aydın, "**Gezi 2**", C.18, S.203, 1 Ağustos 1968, s.514
- ERDEM, Kerim Aydın, "**Kasım Gerçeği**", C.16, S.182, 1 Kasım 1966, s.95
- ERDEM, Kerim Aydın, "**Yalnızlıktaki**", C.15, S.177, 1 Haziran 1966, s.613
- ERDOĞDU, Ahmet, "**Yolculuk**", C.14, S.160, 1 Ocak 1965, s.335

- ERTEPINAR, Coşkun, "**Altın Başlı Çocuğa İlk Hikâye**", C.20, S.211, 1 Nisan 1969, s.22
- ERTEPINAR, Coşkun, "**Çocuk ve Gerçek**", C.15, S.175, 1 Nisan 1966, s.465
- ERTEPINAR, Coşkun, "**Erkilet Güneydir Gölge Bürümez**", C.14, S.168, 1 Eylül 1965, s.816
- ERTEPINAR, Coşkun, "**Ölümsüzlüğün Soluğu**", C.16, S.186, 1 Mart 1967, s.447
- ERTEPINAR, Coşkun, "**Pencerem Yeşile Doyacak**", C.14, S.163, 1 Nisan 1965, s.501
- ERTUGAY, Celal, "**Aşktan ve Barıştan Yana**", C.14, S.168, 1 Eylül 1965, s.795
- ERTUĞAY, Celal, "**Halk Burcu**", C.18, S.201, 1 Haziran 1968, s.301
- ERTUĞAY, Celal, "**İlk ve Son Mola**", C.15, S.169, 1 Ekim 1965, s.30
- ERTUĞAY, Celal, "**Mektubuna Karşılıktır**", C.15, S.176, 1 Mayıs 1966, s.542
- ERTUĞAY, Celal, "**O...**", C.17, S.194, 1 Kasım 1967, s.119
- ERTUĞAY, Celal, "**Yeniden Seni**", C.15, S.179, 1 Ağustos 1966, s.1050
- EVREN, Ergun, "**Giderken**", C.17, S.198, 1 Mart 1968, s.707
- FEYZOĞLU, Osman, "**Sen Olmak**", C.16, S.187, 1 Nisan 1967, s.534
- FİKRET, Tevfik, "**Doksan Beş'e Doğru**", C.18, S.203, 1 Ağustos 1968, s.501
- FİKRET, Tevfik, "**Haluk'un İnanç Türküsü**", C.18, S.203, 1 Ağustos 1968, s.498
- FİKRET, Tevfik, "**Hayat**", C.18, S.203, 1 Ağustos 1968, s.500
- FİKRET, Tevfik, "**Mavi Deniz**", C.18, S.203, 1 Ağustos 1968, s.498
- FİKRET, Tevfik, "**Sabah Ezanında**", C.18, S.203, 1 Ağustos 1968, s.500

- FİKRET, Tevfik, "**Yağma Sofrası**", C.18, S.203, 1 Ağustos 1968, s.499
- GEÇER, İlhan, "**Acı Gerçek**", C.15, S.176, 1 Mayıs 1966, s.523
- GEÇER, İlhan, "**Bulutsuz**", C.15, S.172, 1 Ocak 1966, s.259
- GEÇER, İlhan, "**Dört Nala**", C.16, S.181, 1 Ekim 1966, s.48
- GEÇER, İlhan, "**Kırık Dal**", C.14, S.162, 1 Mart 1965, s.468
- GEÇER, İlhan, "**Sayısız**", C.14, S.168, 1 Eylül 1965, s.789
- GEÇER, İlhan, "**Ulaşılmaz**", C.19, S.205, 1 Ekim 1968, s.17
- GEÇER, İlhan, "**Yakamoz**", C.14, S.166, 1 Temmuz 1965, s.671
- GEÇER, İlhan, "**Yasak Sevgi**", C.16, S.191, 1 Ağustos 1967, s.883
- GEÇER, İlhan, "**Zor**", C.20, S.213, 1 Haziran 1969, s.211
- GÖKYAY, Orhan Şaik, "**Ağıt-Destan**", C.16, S.182, 1 Kasım 1966, s.91
- GÖKYAY, Orhan Şaik, "**Gelibolu'da Yazıcıoğlunun Çilehanesinde**", C.15, S.171, 1 Aralık 1965, s.160
- GÖKYAY, Orhan Şaik, "**Soylama**", C.15, S.170, 1 Kasım 1965, s.70
- GÖKYAYA, Orhan Şaik, "**Netsem Yolu Yok**", C.17, S.194, 1 Kasım 1967, s.89
- GÖNENÇ, Turgay, "**Dönüşen**", C.20, S.211, 1 Nisan 1969, s.24
- GÖNENÇ, Turgay, "**Sur**", C.19, S.208, 1 Ocak 1969, s.580
- HAKKI, Ruşen, "**Güz Vurgunu**", C.15, S.180, 1 Eylül 1966, s.1127
- HAKKI, Ruşen, "**Sargın**", C.16, S.186, 1 Mart 1967, s.454
- HAKKI, Ruşen, "**Ud**", C.16, S.183, 1 Aralık 1966, s.185
- HALMAN, Talat Sait, "**Bekleşi**", C.15, S.171, 1 Aralık 1965, s.180
- HALMAN, Talat Sait, "**Sevgi Yarın**", C.17, S.197, 1 Şubat 1968, s.578
- HALMAN, Talat Sait, "**Üsküdar**", C.18, S.199, 1 Nisan 1968, s.28
- HÜNALP, Ayhan, "**Anneme**", C.14, S.163, 1 Nisan 1965, s.521

- HÜNALP, Ayhan, "**Dağlar ve de İnsanlar**", C.19, S.205, 1 Ekim 1968, s.17
- HÜNALP, Ayhan, "**Eksi sonsuzdan Artı Sonsuza**", C.18, S.200, 1 Mayıs 1968, s.103
- HÜNALP, Ayhan, "**Üç Otuz Paralık Bir Martı Öttü**", C.20, S.213, 1 Haziran 1969, s.213
- HÜNALP, Ayhan, "**Yitik şarkılar**", C.15, S.171, 1 Aralık 1965, s.186
- İLDENİZ, Türkan, "**Kaçak**", C.19, S.208, 1 Ocak 1969, s.582
- İNCE Özdemir, "**Atardamar**", C.19, S.210, 1 Mart 1969, s.770
- İNCE, Özdemir, "**Bir Titremenin iç Yapısı**", C.14, S.166, 1 Temmuz 1965, s.679
- İNCE, Özdemir, "**Ey Oğul Yazıcı Olursan**", C.18, S.200, 1 Mayıs 1968, s.107
- İNCE, Özdemir, "**Gündönümü**", C.14, S.161, 1 Şubat 1965, s.377
- İNCE, Özdemir, "**Karabasan**", C.14, S.165, 1 Haziran 1965, s.623
- İNCE, Özdemir, "**Kömür**", C.15, S.173, 1 Şubat 1966, s.324
- İNCE, Özdemir, "**Marmaris**", C.21, S.219, 1 Aralık 1969, s.187
- İNCE, Özdemir, "**Ozan**", C.15, S.169, 1 Ekim 1965, s.20
- İNCE, Özdemir, "**Sevilen Bir Kadının Betimlenmesi**", C.18, S.204, 1 Eylül 1968, s.574-575
- İNCE, Özdemir, "**Suyun Üzerinde Yazılıdır**", C.19, S.208, 1 Ocak 1969, s.584
- İNCE, Özdemir, "**Şey**", C.15, S.175, 1 Nisan 1966, s.451
- İNCEBAYRAKTAR, Özbek, "**Ben Mustafa Kemal'im**", C.15, S.170, 1 Kasım 1965, s.95
- KANSU, Ceyhun Atuf, "**Ağaç Altı Gemisi**", C.15, S.174, 1 Mart 1966, s.382
- KANSU, Ceyhun Atuf, "**Ağustos Gecesi**", C.17, S.198, 1 Mart 1968, s.668

- KANSU, Ceyhun Atuf, "**Can Sıkıntısı**", C.19, S.208, 1 Ocak 1969, s.578
- KANSU, Ceyhun Atuf, "**Çay Şöleni**", C.16, S.187, 1 Nisan 1967, s.490
- KANSU, Ceyhun Atuf, "**Ferhat İle Şirin**", C.20, S.215, 1 Ağustos 1969, s.627-630
- KANSU, Ceyhun Atuf, "**Göz Balı**", C.15, S.176, 1 Mayıs 1966, s.505
- KANSU, Ceyhun Atuf, "**Güneş Şapkası**", C.21, S.219, 1 Aralık 1969, s.180
- KANSU, Ceyhun Atuf, "**İkindi**", C.19, S.209, 1 Şubat 1969, s.670
- KANSU, Ceyhun Atuf, "**İzdüşüm**", C.20, S.211, 1 Nisan 1969, s.20
- KANSU, Ceyhun Atuf, "**Kerem İle Aslı**", C.20, S.213, 1 Haziran 1969, s.205
- KANSU, Ceyhun Atuf, "**Kır Bekçisi**", C.16, S.185, 1 Şubat 1967, s.345
- KANSU, Ceyhun Atuf, "**Kırmızı Uçurtma**", C.19, S.205, 1 Ekim 1968, s.12
- KANSU, Ceyhun Atuf, "**Kupa Kızı**", C.15, S.180, 1 Eylül 1966, s.1103
- KANSU, Ceyhun Atuf, "**Muskalı Satır**", C.14, S.162, 1 Mart 1965, s.439
- KANSU, Ceyhun Atuf, "**Mustafa Kemal Toprağı**", C.21, S.218, 1 Kasım 1969, s.91-95
- KANSU, Ceyhun Atuf, "**Ozan Ölümü**", C.20, S.212, 1 Mayıs 1969, s.110
- KANSU, Ceyhun Atuf, "**Ölüm**", C.16, S.181, 1 Ekim 1966, s.5
- KANSU, Ceyhun Atuf, "**Salih Usta**", C.14, S.164, 1 Mayıs 1965, s.563
- KANSU, Ceyhun Atuf, "**Yaşlı Adamın Türküsü**", C.15, S.177, 1 Haziran 1966, s.578
- KANSU, Ceyhun Atuf, "**Yaz Sinemaları**", C.14, S.160, 1 Ocak 1965, s.326
- KANSU, Ceyhun Atuf, "**Yolda Bir Köylü Kasketi**", C.14, S.166, 1 Temmuz 1965, s.666
- KARAAHMEDOĞLU, İsmail, "**Nasrettin Hoca**", C.15, S.180, 1 Eylül 1966, s.1116
- KARAKOÇ, Arif, "**Ala Geyik**", C.15, S.179, 1 Ağustos 1966, s.1044

- KOCAGÖZ, Halil, "**Barış Tahta Atıyla**", C.15, S.176, 1 Mayıs 1966, s.520
- KOCAGÖZ, Halil, "**Köye Gidenin Çağrısı**", C.16, S.191, 1 Ağustos 1967, s.862
- KOCAGÖZ, Halil, "**Resim**", C.20, S.213, 1 Haziran 1969, s.209
- KOCAGÖZ, Halil, "**Samanyolu**", C.17, S.193, 1 Ekim 1967, s.39
- KOCAGÖZ, Halil, "**Sonsuzluk Kapısı**", C.19, S.210, 1 Mart 1969, s.768
- KOCAGÖZ, Halil, "**Uzay Duvarları**", C.18, S.202, 1 Temmuz 1968, s.398-403
- KUTLU, Şemsettin, "**Yaşantı Üzerine**", C.14, S.167, 1 Ağustos 1965, s.746
- MİNNETOĞLU, İbrahim, "**Yaşadığımız Günlerde**", C.19, S.205, 1 Ekim 1968, s.18
- MİNNETOĞLU, İbrahim, "**Yaşlılık**", C.20, S.212, 1 Mayıs 1969, s.112
- MÜNİF, Mahmut, "**Gölgeler Sularla Uzun**", C.15, S.169, 1 Ekim 1965, s.30
- MÜNİF, Mahmut, "**Org**", C.15, S.180, 1 Eylül 1966, s.1135
- MÜNİF, Mahmut, "**Üç Nokta Yan Yana**", C.16, S.186, 1 Mart 1967, s.454
- ONARAN, Mustafa Şerif, "**Kösnü**", C.14, S.163, 1 Nisan 1965, s.521
- ONARAN, Mustafa Şerif, "**Peltemsi Gece**", C.17, S.195, 1 Aralık 1967, s.235
- ONAT, Muvaffak Sami, "**Gülücükler Uçururdu Yanaklarında**", C.20, S.213, 1 Haziran 1969, s.210
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, "**İkinci Garipliği**", C.20, S.213, 1 Haziran 1969, s.211
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, "**Yalnız Sen**", C.19, S.208, 1 Ocak 1969, s.580
- ÖZTEKİN, Metin, "**Durum**", C.16, S.182, 1 Kasım 1966, s.122
- ÖZTORUN, İsmail Hakkı, "**Ölmek**", C.18, S.200, 1 Mayıs 1968, s.112
- PUKAT, Tahir, "**Atatürk**", C.15, S.170, 1 Kasım 1965, s.99
- PUKAT, Tahir, "**Kısır Toprak**", C.15, S.180, 1 Eylül 1966, s.1131

- PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, "**Çarmıh**", C.16, S.190, 1 Temmuz 1967, s.775
- PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, "**Çölde Ölen**", C.16, S.191, 1 Ağustos 1967, s.852
- PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, "**Dağ Başı**", C.18, S.201, 1 Haziran 1968, s.292
- PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, "**Dağlar**", C.17, S.195, 1 Aralık 1967, s.223
- PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, "**Koşma**", C.16, S.187, 1 Nisan 1967, s.497
- PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, "**Orman**", C.14, S.162, 1 Mart 1965, s.456
- PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, "**Türkü**", C.18, S.199, 1 Nisan 1968, s.24
- PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, "**Yaz**", C.18, S.204, 1 Eylül 1968, s.573
- SALİHOĞLU, Mehmet, "**Dillerden Bir Dil Var Çiçekçe**", C.18, S.200, 1 Mayıs 1968, s.104
- SALİHOĞLU, Mehmet, "**Düşlerce**", C.15, S.171, 1 Aralık 1965, s.186
- SALİHOĞLU, Mehmet, "**Gecenin Eteğindeki Liman**", C.14, S.167, 1 Ağustos 1965, s.728
- SALİHOĞLU, Mehmet, "**Gözlerle Gelen**", C.20, S.211, 1 Nisan 1969, s.21
- SALİHOĞLU, Mehmet, "**Kanayan Sisler İçinde**", C.14, S.164, 1 Mayıs 1965, s.567
- SALİHOĞLU, Mehmet, "**Kent Uyuyor**", C.19, S.208, 1 Ocak 1969, s.581
- SALİHOĞLU, Mehmet, "**Onunla Gelen**", C.17, S.194, 1 Kasım 1967, s.144
- SALİHOĞLU, Mehmet, "**Örümcek**", C.16, S.183, 1 Aralık 1966, s.204
- SALİHOĞLU, Mehmet, "**Sis'te Yolculuk**", C.15, S.177, 1 Haziran 1966, s.588
- SALİHOĞLU, Mehmet, "**Ve Pişmandı İsa İsalığından**", C.16, S.188, 1 Mayıs 1967, s.577
- SALİHOĞLU, Mehmet, "**Yangın Kaçağı**", C.15, S.173, 1 Şubat 1966, s.341
- SALİHOĞLU, Mehmet, "**Yankılar**", C.20, S.216, 1 Eylül 1969, s.720
- SALİHOĞLU, Mehmet, "**Yenik Savaşçı**", C.17, S.197, 1 Şubat 1968, s.583

- SANDER, Engin, "**1969**", C.20, S.212, 1 Mayıs 1969, s.115
- SANDER, Engin, "**Uzun Günün Yumağı**", C.14, S.166, 1 Temmuz 1965, s.665
- SARAÇ, Tahsin "**Kavram Atatürk için**", C.19, S.206, 1 Kasım 1968, s.106
- SARAÇ, Tahsin, "**Bir Kıl Boyunlunun Yersiz Ölümü için**", C.18, S.199, 1 Nisan 1968, s.16-17
- SARAÇ, Tahsin, "**Bir Seine Gecesi**", C.16, S.181, 1 Ekim 1966, s.4
- SARAÇ, Tahsin, "**Çağlar Boyu**", C.14, S.161, 1 Şubat 1965, s.371
- SARAÇ, Tahsin, "**Çağlardan Öfkelerin Gök Gürlemesi**", C.16, S.192, 1 Eylül 1967, s.912
- SARAÇ, Tahsin, "**Çatlaman Yalnızlık**", C.16, S.186, 1 Mart 1967, s.423
- SARAÇ, Tahsin, "**Deli**", C.17, S.195, 1 Aralık 1967, s.196
- SARAÇ, Tahsin, "**Gök Gök Olalı Tanık**", C.15, S.174, 1 Mart 1966, s.375
- SARAÇ, Tahsin, "**Görünüm**", C.19, S.205, 1 Ekim 1968, s.15
- SARAÇ, Tahsin, "**Güz ve Göç Üzre**", C.18, S.204, 1 Eylül 1968, s.571
- SARAÇ, Tahsin, "**İşte O Atatürk**", C.16, S.182, 1 Kasım 1966, s.94
- SARAÇ, Tahsin, "**Kanarya Sabahında Erinç**", C.14, S.168, 1 Eylül 1965, s.788
- SARAÇ, Tahsin, "**Kavga**", C.21, S.217, 1 Ekim 1969, s.6
- SARAÇ, Tahsin, "**Kırık İkinci**", C.15, S.171, 1 Aralık 1965, s.177
- SARAÇ, Tahsin, "**Kör**", C.17, S.197, 1 Şubat 1968, s.577
- SARAÇ, Tahsin, "**Sen Üzre Dal Dal iniş**", C.16, S.187, 1 Nisan 1967, s.494
- SARAÇ, Tahsin, "**Senleme**", C.17, S.193, 1 Ekim 1967, s.14
- SARAÇ, Tahsin, "**Son Mavi Kuş**", C.16, S.189, 1 Haziran 1967, s.687
- SARAÇ, Tahsin, "**Tanımlar**", C.21, S.219, 1 Aralık 1969, s.182
- SARAÇ, Tahsin, "**Türlü Yalnızlık**", C.19, S.210, 1 Mart 1969, s.765

- SARAÇ, Tahsin, "**Yalın Acı**", C.20, S.215, 1 Ağustos 1969, s.631
- SARAÇ, Tahsin, "**Yeraydın**", C.20, S.212, 1 Mayıs 1969, s.111
- SELÇUK, Peker, "**Güzel Kraliçe Kleopatra**", C.15, S.176, 1 Mayıs 1966, s.559
- SEZER, Sennur, "**Bir Sevgiyi Çizmek Gökyüzüne**", C.16, S.187, 1 Nisan 1967, s.526
- SOLAK, Mehmet Adem, "**Epikür Sofrası**", C.16, S.183, 1 Aralık 1966, s.220
- SOLEY, Selçuk, "**Kefenimi El Satıyor Beni Ben**", C.15, S.177, 1 Haziran 1966, s.620
- SORAR, İsmail Ali, "**Yorgun Günlerin Şarkısı**", C.16, S.183, 1 Aralık 1966, s.213
- SÖNMEZ, Tekin, "**Sevişmek Dediğin**", C.16, S.190, 1 Temmuz 1967, s.804
- SÖZER, Ersan, "**Avuntu**", C.20, S.216, 1 Eylül 1969, s.730
- SÜREYYA, Cemal, "**Kars**", C.16, S.184, 1 Ocak 1967, s.308
- SÜREYYA, Cemal, "**Ülke**", C.16, S.184, 1 Ocak 1967, s.309
- ŞENDİL, Sabih, "**Bizim Manav**", C.16, S.184, 1 Ocak 1967, s.283
- ŞENDİL, Sabih, "**Konuşan Çoraplar**", C.16, S.192, 1 Eylül 1967, s.955
- TANER, Mehmet, "**101. Dize**", C.16, S.188, 1 Mayıs 1967, s.615
- TANER, Mehmet, "**Çıplak Odada Büyü**", C.18, S.199, 1 Nisan 1968, s.59
- TANYOL, Cahit, "**Tarancı'ya Mektup**", C.15, S.169, 1 Ekim 1965, s.29
- TAŞKIN Mümtaz Zeki, "**Beyaz Dut Ağacı**", C.14, S.160, 1 Ocak 1965, s.331
- TAŞKIN, Mümtaz Zeki, "**Saadet Hanım**", C.14, S.167, 1 Ağustos 1965, s.729
- TAŞKIN, Mümtaz Zeki, "**Sabahların Bilmecesi**", C.14, S.164, 1 Mayıs 1965, s.549
- TAŞKINOĞLU, C., "**Donkişot x**", C.14, S.167, 1 Ağustos 1965, s.746

- TATLIOĞLU, Güran, "**Akrep Burcu**", C.16, S.185, 1 Şubat 1967, s.387
- TECER, Ahmet Kutsi, "**İbrahim**", C.17, S.193, 1 Ekim 1967, s.26
- TOPRAK, Dengiz, "**Gün Ağarmada**", C.20, S.211, 1 Nisan 1969, s.25
- TUNCER, Oktay, "**Anı**", C.14, S.164, 1 Mayıs 1965, s.587
- TÜRKAY, Osman, "**Çağ Görüntülerinden Sesler**", C.17, S.198, 1 Mart 1968, s.698
- TÜRKAY, Osman, "**Mutluluğun Ak Tanrıçası**", C.20, S.216, 1 Eylül 1969, s.729
- TÜRKAY, Osman, "**Uyuyan Deha**", C.16, S.184, 1 Ocak 1967, s.284-285
- TÜZÜN, S. Salih, "**Aldırma**", C.15, S.172, 1 Ocak 1966, s.264
- TÜZÜN, Salih, "**Yeter ki El Etsin**", C.14, S.162, 1 Mart 1965, s.468
- UÇARI Ercüment, "**At**", C.20, S.215, 1 Ağustos 1969, s.638
- UÇKAN, H. Vasfi, "**Yüz**", C.15, S.180, 1 Eylül 1966, s.1130
- UĞURLU, Nurer, "**François Villon**", C.16, S.181, 1 Ekim 1966, s.23
- ULUIRMAK, Ülkü, "**Beklemesiz**", C.18, S.199, 1 Nisan 1968, s.46
- ULUIRMAK, Ülkü, "**Değişmeyen**", C.18, S.201, 1 Haziran 1968, s.302
- UYAR, Turgut, "**Anneler Kaçar Gibidir**", C.18, S.201, 1 Haziran 1968, s.291
- UYAR, Turgut, "**Beklemiş Bir Paket Cigaranın Son Umuduna**", C.18, S.202, 1 Temmuz 1968, s.396
- UYAR, Turgut, "**Bir Haziran Tüketimi Üstüne**", C.16, S.184, 1 Ocak 1967, s.258
- UYAR, Turgut, "**Bir İntihar Akşamı Üzerine Söylenti**", C.16, S.185, 1 Şubat 1967, s.346
- UYAR, Turgut, "**Dikili Taşlara**", C.18, S.204, 1 Eylül 1968, s.570
- UYAR, Turgut, "**Her İki Adımda Bir Uygunsuzluğunu (Yalnızlığını) Algılayan Birisine Gazel**", C.16, S.186, 1 Mart 1967, s.417

- UYAR, Turgut, "**İçeri Giren'e**", C.18, S.199, 1 Nisan 1968, s.12
- UYAR, Turgut, "**Karışık Saatler'e**", C.17, S.198, 1 Mart 1968, s.664
- UYAR, Turgut, "**Kırlara Gitme'ye**", C.19, S.205, 1 Ekim 1968, s.14
- UYAR, Turgut, "**Tükenen'e**", C.18, S.200, 1 Mayıs 1968, s.100
- UYAR, Turgut, "**Yaralı Olduğunu Sanan Birisinin Hüsnüne Gazel**", C.16, S.188, 1 Mayıs 1967, s.562
- UYŞAL, Halil, "**Atatürk'e Tekmil Veriyorum**", C.17, S.194, 1 Kasım 1967, s.140
- UYŞAL, Halil, "**Ayancık**", C.21, S.219, 1 Aralık 1969, s.186
- UYŞAL, Halil, "**Batıda Düşünmek Seni**", C.16, S.183, 1 Aralık 1966, s.181
- Uysal, Halil, "**Bir Başka Resim**", C.17, S.193, 1 Ekim 1967, s.47
- UYŞAL, Halil, "**Bir Kadının Dönüp Geriye Bakması**", C.15, S.179, 1 Ağustos 1966, s.1028
- UYŞAL, Halil, "**Bursa Deniz Değildir**", C.15, S.177, 1 Haziran 1966, s.593
- UYŞAL, Halil, "**Eski bir Aşk Cumartesi**", C.15, S.175, 1 Nisan 1966, s.439
- UYŞAL, Halil, "**Parantez**", C.15, S.169, 1 Ekim 1965, s.16
- UYŞAL, Halil, "**Sularla**", C.20, S.211, 1 Nisan 1969, s.23
- UYŞAL, Halil, "**Yalnızlığı Canlı Bir Kuş Gibi Tutup Selam Yapan Birine Türkü**", C.18, S.200, 1 Mayıs 1968, s.106
- UYŞAL, Halil, "**Yersu**", C.14, S.164, 1 Mayıs 1965, s.579
- ÜLKÜ, Nusret Dişo, "**Üsküp'e Ağrı**", C.14, S.160, 1 Ocak 1965, s.342
- ÜŞTÜN, Nevzat, "**Ben Diyorum ki**", C.15, S.180, 1 Eylül 1966, s.1109
- ÜŞTÜN, Nevzat, "**Bir insan**", C.16, S.192, 1 Eylül 1967, s.919
- ÜŞTÜN, Nevzat, "**İnsanla Büyüdü Zaman**", C.16, S.186, 1 Mart 1967, s.430
- VURAL, Volkan, "**Kuğu**", C.18, S.199, 1 Nisan 1968, s.37

- VURAL, Volkan, "**Vapur**", C.18, S.202, 1 Temmuz 1968, s.406
- YAĞCIOĞLU, Halim, "**Anılar Sağnağı**", C.16, S.189, 1 Haziran 1967, s.718
- YAĞCIOĞLU, Halim, "**Bursa**", C.18, S.201, 1 Haziran 1968, s.297-300
- YAĞCIOĞLU, Halim, "**Denizden Uzaklarda**", C.16, S.181, 1 Ekim 1966, s.31
- YALNIZ, E. Mahir, "**Karanlıklar İçinde**", C.20, S.213, 1 Haziran 1969, s.210
- YARAR, Mehmet Turan, "**Acı Güller Açan Deniz**", C.18, S.200, 1 Mayıs 1968, s.105
- YARAR, Mehmet Turan, "**Bir Bunalmak Usanmadan**", C.17, S.197, 1 Şubat 1968, s.597
- YARAR, Mehmet Turan, "**Bir Göz, Bir Yeşil, Bir Ben**", C.18, S.204, 1 Eylül 1968, s.576
- YARAR, Mehmet Turan, "**Bir Koşma Söylerim Sessiz**", C.15, S.172, 1 Ocak 1966, s.250
- YARAR, Mehmet Turan, "**Çoğul Sevgi**", C.14, S.164, 1 Mayıs 1965, s.582
- YARAR, Mehmet Turan, "**Çölde Bir Ot**", C.21, S.219, 1 Aralık 1969, s.189
- YARAR, Mehmet Turan, "**Defne'ye Ninni**", C.14, S.161, 1 Şubat 1965, s.377
- YARAR, Mehmet Turan, "**Dilek**", C.15, S.174, 1 Mart 1966, s.405
- YARAR, Mehmet Turan, "**Haydi Koşmalar Çağı**", C.15, S.176, 1 Mayıs 1966, s.529
- YARAR, Mehmet Turan, "**Kökünü Arayan Ağaç**", C.16, S.191, 1 Ağustos 1967, s.874
- YARAR, Mehmet Turan, "**Mığı'nın Son Şarkısı**", C.14, S.162, 1 Mart 1965, s.460
- YARAR, Mehmet Turan, "**Olay Gecesi**", C.19, S.210, 1 Mart 1969, s.769

YARAR, Mehmet Turan, "**Otlar, Böcekler, İnsanlar**", C.15, S.173, 1 Şubat 1966, s.297

YARAR, Mehmet Turan, "**Tatlı Sen**", C.14, S.166, 1 Temmuz 1965, s.666

YARAR, Mehmet Turan, "**Tutsak Denizcilerin Öyküsü**", C.14, S.165, 1 Haziran 1965, s.623

YEZDAN, "**Sen Olmamalıydın**", C.16, S.186, 1 Mart 1967, s.468

YEZDAN, "**Sizin İçin uykudan Uyanmak Saattir**", C.16, S.190, 1 Temmuz 1967, s.808

YİĞİTLER, H. Zekai, "**İnce**", C.15, S.169, 1 Ekim 1965, s.36

YÖNEL, Selçuk, "**Nedenler Yetersiz**", C.15, S.179, 1 Ağustos 1966, s.1045

YÜCEL, Şevket, "**Boşta Kalır Ellerim**", C.15, S.176, 1 Mayıs 1966, s.546

YÜCEL, Şevket, "**Bu Yol Kısa**", C.14, S.168, 1 Eylül 1965, s.827

ZARİFOĞLU, Cahit, "**Çağın Karnında Bir Zaman**", C.18, S.204, 1 Eylül 1968, s.577

ZARİFOĞLU, Cahit, "**İsa Ağladı**", C.17, S.198, 1 Mart 1968, s.705

ZARİFOĞLU, Cahit, "**Kara Dumanlı Ocak**", C.18, S.200, 1 Mayıs 1968, s.110

ZARİFOĞLU, Cahit, "**Ölü Atlar**", C.14, S.168, 1 Eylül 1965, s.817

ZİYALAN, Nihat, "**Bir Çılgınlığın İçinde**", C.16, S.188, 1 Mayıs 1967, s.601

ZİYALAN, Nihat, "**Sessizce Devraldığım**", C.16, S.186, 1 Mart 1967, s.434

ZİYALAN, Nihat, "**Uludağ Uludağ Uludağ**", C.17, S.198, 1 Mart 1968, s.678

2. MAKALELER

A) DİL İLE İLGİLİ MAKALELER

a) Türk Dilindeki Sadeleşme, Özleşme Hareketi ve Dil Devrimiyle İlgili Yazılar

BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, "**Millî Eğitim Bakanlığı'na Düşen Görevler**", C.15, S.169, 1 Ekim 1965, s.21-23

BATUHAN, Hüseyin, "**Dil Devrimi Üzerine Düşünceler**", C.16, S.191, 1 Ağustos 1967, s.831-841

BAYKAL, Ali, "**Türe Dilimiz ve Yasaları Bilme Zorunluğu**", C.15, S.176, 1 Mayıs 1966, s.564-565

ÇONGUR, Rıdvan, "**Uluslararası Terimler ve Özleşme Akımı**", C.18, S.199, 1 Nisan 1967, s.34-36

ERDOĞDU, Ahmet, "**Yasaların Dili**", C.15, S.173, 1 Şubat 1966, s.317-321

GENCAN, Tahir Nejat, "**Dilbilgisi Sorunları**", C.20, S.212, 1 Mayıs 1969, s.119-122

HANÇERLİOĞLU, Orhan, "**Türk Edebiyatında Dil**", C.14, S.164, 1 Mayıs 1965, s.550-562

LEVEND, Agâh Sırrı, "**Acı Gerçekler**", C.16, S.185, 1 Şubat 1967, s.335-341

LEVEND, Agâh Sırrı, "**Ana Dil Bilgisi**", C.14, S.165, 1 Haziran 1965, s.605-606

LEVEND, Agâh Sırrı, "**Ana Diline Saygı**", C.17, S.195, 1 Aralık 1967, s.193-195

LEVEND, Agâh Sırrı, "**Gazete Dilindeki Gelişmelere Bir Bakış**", C.15, S.174, 1 Mart 1966, s.365-369

LEVEND, Agâh Sırrı, "**Kendi Devirlerinin Havası İçinde Yaşayanlar**", C.14, S.163, 1 Nisan 1965, s.485-487

LEVEND, Agâh Sırrı, "**Öz Türkçe Nedir?**", C.21, S.219, 1 Aralık 1969, s.169-171

LEVEND, Agâh Sırrı, "**TDK'nın XI. Kurultayı**", C.15, S.179, 1 Ağustos 1966, s.1069-1070

LEVEND, Agâh Sırrı, "**Türk Dili Araştırmaları**", C.16, S.186, 1 Mart 1967, s.411-413

LEVEND, Agâh Sırrı, "**XI. Türk Dil Kurultayı**", C.15, S.179, 1 Ağustos 1966, s.1009-1011

LEVEND, Agâh Sırrı, "**Ziya Gökalp ve Türk Dili**", C.17, S.193, 1 Ekim 1967, s.1-9

ÖNDER, Ali Rıza, "**Bilim, Din ve Siyasal Açından Dil Devrimi**", C.16, S.183, 1 Aralık 1966, s.183-185

ÖNDER, Ali Rıza, "**Bir Tasarı Üzerine**", C.15, S.171, 1 Aralık 1965, s.193-195

ÖNDER, Ali Rıza, "**Dil Devriminin Sorunları**", C.16, S.191, 1 Ağustos 1967, s.857-861

ÖNDER, Ali Rıza, "**Dil Devriminin Türkçeye Kazandırdıkları**", C.16, S.185, 1 Şubat 1967, s.342-344

ÖNDER, Ali Rıza, "**Dilde Değişme Devrim-Evrime İlişkileri**", C.15, S.180, 1 Eylül 1966, s.1104-1106

ÖZDEMİR Emin, "**Öz Türkçeci Ataç**", C.18, S.200, 1 Mayıs 1968, s.156-160

ÖZLER, A. Baha, "**Yasalarımızda Dil Birliği**", C.15, S.175, 1 Nisan 1965, s.483-486

UYGUNER, Muzaffer, "**Türk Standart Terim Sorunu**", C.20, S.213, 1 Haziran 1969, s.255-260

UYGUR, Nermi, "**Pınar'ın Türkçesi**", C.20, S.212, 1 Mayıs 1969, s.97-107

ÜRĞÜPLÜ, Suad Hayri, "**Dil Devrimi**", C.15, S.170, 1 Kasım 1965, s.68-69

YÖRÜKOĞLU, Atalay, "**Dil Devrimi ve Hekimlik Dili**", C.18, S.198, 1 Mart 1968, s.676-678

YÜCEL, Tahsin, "**Dil Devrimi**", C.17, S.198, 1 Mart 1968, s.669-675

b) Dil Devrimiyle İlgili Yazılar

ÇONGUR, Rıdvan, "**İnsan Hakları Açısından Türk Harf Devrimi**", C.19, S.219, 1 Aralık 1969, s.119

GÜNAYDIN, Ruşen Eşref, "**Türk Dili Tetkik Cemiyeti Kurulduğundan İlk Kurultaya Kadar Türk Dili Dergisi**", 1933, S.2,

ÖNDER, Ali Rıza, "**Bilim, Din ve Siyasal Açısından Dil Devrimi**", C.16, S.183, 1 Aralık 1966, s.183-185

ÖZDEMİR, Emin, "**Atatürkçülük Açısından Öz Türkçe Akımı**", C.21, S.218, 1 Kasım 1969, s.116

c) Dil Bilgisiyle İlgili Yazılar

ACARLAR, Kevser, "**Devrik Cümle**", C.19, S.210, 1 Mart 1969, s.755-758

ACARLAR, Kevser, "**Fiil Kiplerindeki Anlam Kaymalarının Nedenleri**", C.20, S.213, 1 Haziran 1969, s.250-254

ACARLAR, Kevser, "**Fiil Kiplerindeki Anlam Kaymalarının Nedenleri**", C.20, S.213, 1 Haziran 1969, s.250-254

ACARLAR, Kevser, "**Olmak Fiilinin Özellikleri**", C.20, S.215, 1 Ağustos 1969, s.714

ACARLAR, Kevser, "**Türkçede Geniş Zaman (Muzari)**", C.18, S.203, 1 Ağustos 1968, s.509-513

AKGÜL, Baki, "**Edat Tümleçleri**", C.16, S.190, 1 Temmuz 1967, s.800-803

AKGÜL, Baki, "**Gene Edat Tümleçleri**", C.17, S.195, 1 Aralık 1967, s.248-249

BURDURLU, İbrahim Zeki, "**Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Şiirlerinde Sıfatlar ve Sıfat Takımları**", C.18, S.200, 1 Mayıs 1968, s.137-147

BURDURLU, İbrahim Zeki, "**Atasözlerimizin Cümle Yapıları**", C.16, S.187, 1 Nisan 1967, s.508-513

BURDURLU, İbrahim Zeki, "**Atasözlerimizin Cümle Yapıları**", C.16, S.188, 1 Mayıs 1967, s.629-634

BURDURLU, İbrahim Zeki, "**Çocuk ve Allah'ta isim Takımları**", C.20, S.213, 1 Haziran 1969, s.236-241

BURDURLU, İbrahim Zeki, "**Dede Korkut Hikâyelerinde Cümle Yapısı**", C.16, S.183, 1 Aralık 1966, s.192-198

BURDURLU, İbrahim Zeki, "**Dede Korkut Hikâyelerinde Sıfatlar**", C.18, S.203, 1 Ağustos 1968, s.523-527

BURDURLU, İbrahim Zeki, "**Orhan Veli Kanık'ın Şiirlerinde Sıfat Takımları**", C.19, S.210, 1 Mart 1969, s.772-777

BURDURLU, İbrahim Zeki, "**Yeşil Gece'nin Dil Yapısı**", C.18, S.204, 1 Eylül 1968, s.585-593

DEMİRAY, Kemal, "**Edat Tümleçleri Konusundan Doğan Düşünceler**", C.17, S.193, 1 Ekim 1967, s.16-18

DEMİRAY, Kemal, "**Edatlar Üzerine**", C.18, S.199, 1 Nisan 1968, s.13-15

DİZDAROĞLU, Hikmet, "**Edat Tümleçleri Üzerine**", C.17, S.197, 1 Şubat 1968, s.579-582

GENCAN, Tahir Nejat, "**Dilbilgisi Sorunları**", C.20, S.212, 1 Mayıs 1969, s.119-122

GENCAN, Tahir Nejat, "**Edat Tümleçleri**", C.16, S.191, 1 Ağustos 1967, s.907-911

GENCAN, Tahir Nejat, "**Edatlar ve Edat Tümleçleri**", C.17, S.198, 1 Mart 1968, s.680-684

GÜVELİ, Mustafa, "**Takısız Tamlamalar Sorunu**", C.19, S.210, 1 Mart 1969, s.835-386

HATİBOĞLU, Vecihe, "**Dilbilgisi ve İmlâ Sorunları**", C.15, S.177, 1 Haziran 1966, s.599-600

KAYNAK, Oya, "**Türkçede Bağlaçlar**", C.19, S.209, 1 Şubat 1969, s.697-705

LEVEND, Agâh Sırrı, "**Öz Türkçe Nedir?**", C.21, S.219, 1 Aralık 1969, s.

ÖZDEMİR, Emin, "**Cümle Kalıpları**", C.16, S.184, 1 Ocak 1967, s.292-296

TUĞRUL, Mehmet, "**Tümleç Tartışması Üzerine**", C.18, S.199, 1 Nisan 1968, s.18-20

d) Türk Dili Tarihi İle ilgili Yazılar

DİZDAROĞLU, Hikmet, "**Nevai'de Dil Bilinci**", C.15, S.173, 1 Şubat 1966, s.292-295

KIRZIOĞLU, Fahrettin, "**Türk Dilini Sevmeye Bakımından Nevai'nin Dili**", C.15, S.173, 1 Şubat 1966, s.306-316

LEVEND, Agâh Sırrı, "**Acı Gerçekler**", C.16, S.185, 1 Şubat 1967, s.335-341

LEVEND, Agâh Sırrı, "**Kaç Kişi Kaldı?**", C.15, S.177, 1 Haziran 1966, s.570-571

ZÜLFİKAR, Hamza, "**Karamanoğlu Mehmet Beg ve Türkçe**", C.18, S.202, 1 Temmuz 1968, s.407-410

e) İmlâ Kılavuzu İle İlgili Yazılar

AKSOY Ömer Asım, "**Yeni İmlâ Kılavuzu**", C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s. 309-318

AKSOY, Ömer Asım, "**İmlâya Gelmeyen**", C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s. 506-507

GÖKŞEN, Enver Naci, "**Sayıların Yazılışı**", C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s. 598-599

HATİBOĞLU, Vecihe, "**Dilbilgisi ve İmlâ Sorunları**", C.15, S.177, 1 Haziran 1966, s.599-600

HATİBOĞLU, Vecihe, "**İmlâ Kılavuzu ve Konuşma**", C.15, S.180, 1 Eylül 1966, s.1095-1096

ULÇUGÜR İsmail, "**Yeni İmlâ Kılavuzu Üzerine**", C.16, S.183, 1 Aralık 1966, s.229-235

f) Terimlerle İlgili Yazılar

BAYKAL, Ali, "**Türe Dilimiz ve Yasaları Bilme Zorunluluğu**", C.15, S.176, 1 Mayıs 1966, s.564-565

ÇONGUR, Rıdvan, "**Uluslar Arası Terimler ve Özleşme Akımı**", C.18, S.199, 1 Nisan 1968, s.34-36

UYGUNER, Muzaffer, "**Türk Standartlarında Terim Sorunu**", C.20, S.212, 1 Mayıs 1969, s.255-260

HANÇERLİOĞLU, Osman, "**Osmanlıcada Terim Karmaşası**", C.18, S.202, 1 Temmuz 1968, s.383-387

YÖRÜKOĞLU, Atalay, "**Dil Devrimi ve Hekimlik Dili**", C.17, S.198, 1 Mart 1968, s.676-678

ÖNDER, Ali Rıza, "**Hukuk Dilimiz**", C.14, S.161, 1 Şubat 1965, s.413-419

ERDOĞDU, Ahmet, "**Yasaların Dili**", C.15, S.173, 1 Şubat 1966, s.317-321

ÖZLER, A. Baha, "**Yasalarımızda Dil Birliği**", C.15, S.175, 1 Nisan 1966, s.483-486

ÖZDEMİR, Necdet, "**Yasalarımızın Dil Sorunu**", C.16, S.182, 1 Kasım 1966, s.167-168

g) Türkçedeki Yabancılaşma Sorunu İle İlgili Yazılar

AKSOY, Ömer Asım, "**Yorumlar**", C.15, S.173, 1 Şubat 1966, s.322-323

ÇONGUR, H. Rıdvan, "**Radyolarda Söyleyiş Yanlışıları**", C.19, S.205, 1 Ekim 1968, s.25-30

ÇONGUR, H. Rıdvan, "**Uluslararası Terimler ve Özleşme Akımı**", C.18, S.199, 1 Nisan 1968, s.34-36

DURU, Orhan, "**Yabancı Özel Adların ve Yer Adlarının Okunuşu**", C.18, S.203, 1 Ağustos 1968, s.517-519

GÖKŞEN, Enver Naci, "**Batılı Sözcüklerin Saldırısı**", C.16, S.181, 1 Ekim 1966, s.59

GÖKŞEN, Enver Naci, "**Levhalar**", C.14, S.163, 1 Nisan 1965, s.533-535

LEVEND, Agâh Sırrı, "**Yabancı Kelimeler Salgını**", C.15, S.171, 1 Aralık 1965, s.157-159

h) Dil İle İlgili Genel Yazılar

BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, "**Atasözleri**", C.20, S.211, 1 Nisan 1969, s.64-65

BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, "**Ulus Gerçeği Nasıl Bir Gerçektir?**", C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s. 327-330

DİNÇER, Ferruh, "**Hastalık Adlarının Halk Dilindeki Türkçe Karşılıkları**", C.20, S.211, 1 Nisan 1969, s.60-63

LEVEND, Agâh Sırrı, "**Gazete Dilindeki Gelişmelere Bir Bakış**", C.15, S.174, 1 Mart 1966, s.365-369

ÖNEŞ, Ali Avni, "**Dil Savaşları**", C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s. 427-428

TÜRKAY, Osman, "**T. S.Eliot'un Söyledikleri**", C.14, S.163, 1 Nisan 1965, s.516-519

B) EDEBİYAT İLE İLGİLİ MAKALELER

a) Halk Edebiyatı ve Folklor İle ilgili Yazılar

ALANGU, Tahir, "**Keloğlan Masalları**", C.19, S.207, 1 Aralık 1968, s.458-470

BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, "**Nasrettin Hoca**", C.15, S.180, 1 Eylül 1966, s.1110-1121

BORATAV, Pertev Naili, "**Halk Şiiri**", C.19, S.207, 1 Aralık 1968, s.299-356

BORATAV, Pertev Naili, "**Türk Edebiyatı Üzerine Ön Değiş**", C.19, S.207, 1 Aralık 1968, s.294-298

DİZDAROĞLU, Hikmet, "**Halk Şiirinde Türler**", C.19, S.207, 1 Aralık 1968, s.186-294

ERTOP, Konur, "**Divan Edebiyatının Halk Edebiyatına Etkisi**", C.19, S.207, 1 Aralık 1968, s.436-447

GÖKYAY, Orhan Şaik, "**Dede Korkut Hikâyeleri ve Önemi**", C.19, S.207, 1 Aralık 1968, s.424-436

GÖKYAY, Orhan Şaik, "**Nicesi Kahramanlıklar**", C.16, S.181, 1 Ekim 1966, s.14-23

GÖLPINARLI, Abdülbaki, "**Eşrefoğlu**", C.19, S.207, 1 Aralık 1968, s.390-395

GÖLPINARLI, Abdülbaki, "**Hacı Bayram-ı Veli**", C.19, S.207, 1 Aralık 1968, s.384-390

GÖLPINARLI, Abdülbaki, "**Halk Edebiyatı Zümre Edebiyatları**", C.19, S.207, 1 Aralık 1968, s.357-376

GÖLPINARLI, Abdülbaki, "**Kaygusuz Abdal**", C.19, S.207, 1 Aralık 1968, s.395-405

- GÖLPINARLI, Abdülbaki, "**Pir Sultan Abdal**", C.19, S.207, 1 Aralık 1968, s.413-424
- GÖLPINARLI, Abdülbaki, "**Seyid Seyfullah**", C.19, S.207, 1 Aralık 1968, s.405-413
- GÖLPINARLI, Abdülbaki, "**Yunus Emre**", C.19, S.207, 1 Aralık 1968, s.376-384
- KIRZIOĞLU, Fahrettin, "**Çıldır Gölünde Bağdat İle Hafız'ın Ağıtı**", C.14, S.168, 1 Eylül 1965, s.790-793
- KIRZIOĞLU, Fahrettin, "**Halk Hikâyelerinde Döşeme Söyleme Geleneği**", C.19, S.207, 1 Aralık 1968, s.470-482
- KIRZIOĞLU, Fahrettin, "**Köroğlu, Adlı Dulkadirli ve Avşarlu Oymakları**", C.14, S.167, 1 Ağustos 1965, s.759-762
- KURGAN, Şükrü, "**Nasrettin Hoca Fıkralarında Türk Halk Yaşayışının İzleri**", C.19, S.207, 1 Aralık 1968, s.482-497
- LEVEND, Agâh Sırrı, "**Halk ve Tasavvufi Halk Edebiyatı**", C.19, S.207, 1 Aralık 1968, s.171-185
- ÖNDER, Ali Rıza, "**Kayserili Esmir Hatun ve Deyişleri**", C.19, S.209, 1 Şubat 1969, s.717-722
- ÖZGÜ, Melahat, "**Alman Kaynaklarında Nasrettin Hoca**", C.14, S.167, 1 Ağustos 1965, s.737-742
- ÖZTELLİ, Cahit, "**15. Yüzyılda Yazılmış Bir Baytarnamenin Giriş Bölümü**", C.14, S.168, 1 Eylül 1965, s.784-789
- ÖZTELLİ, Cahit, "**Barak Baba-Tapduk Emre**", C.14, S.167, 1 Ağustos 1965, s.732-735
- ÖZTELLİ, Cahit, "**İşkname ve Yazarı Üzerine**", C.15, S.171, 1 Aralık 1965, s.187-192
- ÖZTELLİ, Cahit, "**Midas'ın Kulakları Nerede?**", C.15, S.174, 1 Mart 1966, s.386-390

ÖZTELLİ, Cahit, "**Yeni Bilgilerle Köroğlu**", C.19, S.209, 1 Şubat 1969, s.675-678

ÖZTELLİ, Cahit, "**Yunus Emre ve Şikâri Tarihi**", C.14, S.165, 1 Haziran 1965, s.618-622

ÖZTELLİ, Cahit, "**Yunus Emre'nin Soyu Sopu**", C.15, S.169, 1 Ekim 1965, s.26-29

SEÇMEN, Hüseyin, "**Şeyh Mehmet Çelebi'nin İki Divanı**", C.16, S.189, 1 Haziran 1967, s.722-726

TEZEL, Naki, "**Türk Halk Edebiyatında Masal**", C.19, S.207, 1 Aralık 1968, s.447-457

UYGUNER, Muzaffer, "**Aşık Veysel Üzerine**", C.19, S.207, 1 Aralık 1968, s.538-542

UYGUNER, Muzaffer, "**Günümüz Halk Şiirine Bakış**", C.19, S.207, 1 Aralık 1968, s.527-538

b) Divan Edebiyatı İle İlgili Yazılar

DİZDAROĞLU, Hikmet, "**Eski Türk Edebiyatında Nazım**", C.18, S.199, 1 Nisan 1968, s.29-32

DİZDAROĞLU, Hikmet, "**Fuzulî'nin Dünyası**", C.16, S.190, 1 Temmuz 1967, s.770-773

c) Tiyatro İle İlgili Yazılar

ABASIYANIK, Sait Faik, "**Tiyatro üzerine**", C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.728-731

AKSAL, Sabahattin Kudret, **“Tiyatro Eğlence mi?”**, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.741-745

ALBEE, Edward, **“Oyun, Yazar, Seyirci”**, Çev. Sevda Şener, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.884-885

AND, Metin, **“Cenap Şehabettin ve Tiyatro”**, C.16, S.181, 1 Ekim 1966, s.33-37

AND, Metin, **“Karagöz ve Orta Oyunu Fasil Dağarcığı”**, C.15, S.171, 1 Aralık 1965, s.171-177

AND, Metin, **“Karagöz ve Orta Oyunu Fasil Dağarcığı”**, C.15, S.172, 1 Ocak 1966, s.245-250

AND, Metin, **“Karagöz ve Orta Oyunu Fasil Dağarcığı”**, C.15, S.173, 1 Şubat 1966, s.325-333

AND, Metin, **“Gedikpaşa Tiyatrosundan Önceki Türkçe Oyunlar”**, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.677-683

AND, Metin, **“İslâm Din Adamları ve Tiyatro”**, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.690-695

AND, Metin, **“Karagöz Üzerindeki Bilgilere Yeni katkılar”**, C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.497-518

AND, Metin, **“Karagöz ve Orta Oyununda Kişiler ve Kişileştirme II”**, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.356-363

AND, Metin, **“Karagöz ve Orta Oyununda Kişiler ve Kişileştirme III”**, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.432-441

AND, Metin, **“Karagöz ve Orta Oyununda Kişiler ve Kişileştirme”**, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.273-278

AND, Metin, **“Meddah, Meddahlık, Meddahlar”**, C.17, S. 195, 1 Aralık 1967, s.236-247

AND, Metin, **“Meşrutiyet Tiyatrosunda Konusunu Tarihten Alan Tiyatrolar”**, C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.681-684

AND, Metin, “**Moralizade Vassaf Kadri ve Tiyatro**”, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.29-33

AND, Metin, “**Ortaoyunu Nasıl ıktı?**”, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.685-693

AND, Metin, “**Oyunların Dili**”, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.405

AND, Metin, “**Reşat Nuri Güntekin’in Cumhuriyet’ten Önceki Tiyatro Çalışmaları**”, C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.847-851

AND, Metin, “**Tunalı Hilmi ve Dilde Özleşme Üzerine Oyunu**”, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s. 216-220

AND, Metin, “**Türkiye’de ve Dünyada Kısa Oyunlar**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.298-301

APPIA, Adolphe, “**Sahneye Koyuş ve Geleceği**”, Çev. Tahsin Saraç, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.891-895

ARCAN, İsmail Galip, “**Diksiyonda Kendi Kendini Kontrol**”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.716-717

ARPAD, Burhan, “**Müzikli Türk Tiyatrosu**”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.683-688

ARPAD, Burhan, “**Türk Halkı İçin Tiyatroda Dil**”, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.520-521

ARTAUD, Antonin, “**Tiyatro ve ikinci Yüzü**”, Çev. Tahsin Saraç, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.795-799

ATAÇ, Nurullah, “**Tiyatro**”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.726

ATİLA, Ömer, “**Türk Oyun Yazarlığının Bugünkü Görünümü**”, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.694-696

AY, Lütfi, “**Mutlu Yıl Dönümleri ve Düşündürdükleri**”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.731-736

AYLAN, Gürkan, “**Tiyatro ve Sinema Sanatları arasındaki Ayrımlar**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1038-1046

- BABLET, Denis, “**Dekor Sözcüğü Zaman Aşımına Uğramıştır**”, Çev. Rezan Pesen, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.970-972
- BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, “**Karagözün Tekniği**”, C.14, S.167, 1 Ağustos 1965, s.743-745
- BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, “**Karagöz, Tekniği, Estetiği**”, C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.620-625
- BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, “**Ortaoyunu Nedir?**”, C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.519-526
- BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, “**Tiyatro Nedir, Ne Değildir?**”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.717-725
- BARRAULT, Jean Louis, “**Commedia Dell’arte**”, Çev. Salah Birsal, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.936-940
- BARRAULT, Jean Louis, “**Tiyatro Adamı**”, Çev. Ömer Atila, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.941-942
- BARRAULT, Jean Louis, “**Tiyatro Gerekli, Bağımsız, Arı Bir Sanattır**”, Çev. Ömer Atila, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.809-813
- BARTHES, Roland, “**Tiyatro Giysisi Hastalıkları**”, Çev. Salâh Birsal, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.950-958
- BATY, Gaston, “**Genç Bir Oyuncu Kıza Mektup**”, Çev. Tahsin Saraç, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.934-936
- BAUMEİSTER, Willy, “**Dekorda Diyalektik**”, Çev. Salahaddin Küçük, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.964-965
- BİRSEL, Salah, “**Batıda Kısa Oyun**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.302-315
- BİRSEL, Salâh, “**Fransız Tiyatrosu 67**”, C.17, S. 195, 1 Aralık 1967, s.230-235
- BİRSEL, Salah, “**Fransız Tiyatrosu 67**”, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.38-45

BİRSEL, Salah, “**İki Fransız Oyun Yazarı**”, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.613-617

BİRSEL, Salâh, “**Naşid**”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.739-741

BRECHT, Bertolt, “**Epik Tiyatroda Müziğin Kullanılması Üzerine**”, Çev. Kâmuran Şipal, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.972-979

BRECHT, Bertolt, “**Tanım**”, Çev. Kâmuran Şipal, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.979-980

BROOK, Peter, “**Oyunun Müziğini Yapanla Dekorcu, Sahneye Koyucuya Bağlıdırlar**”, Çev. Sevda Şener, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.969-970

BUXTON, Charles Roden, “**1908’de Bir Türk Oyunu**”, Çev. Nermin Menemencioğlu, C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.601-606

COCTEAU, Jean, “**Eyfel Kulesi Evlileri İçin Önsöz**”, Çev. Salah Birsal, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.857-863

COPEAU, Jacques, “**Tiyatro Sanatı**”, Çev. Salah Birsal, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.780-783

CRAİG, Gordon, “**Tiyatro Sanatçısı**”, Çev. Suat Taşer, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.909-923

CRAİG, Gordon, “**Yeni Bir Tiyatronun Koşulları**”, Çev. Salahaddin Küçük, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.772-775

ÇEHOV, Anton, “**Oyun Yazarlarına Öğüt**”, Çev. Cevat Çapan, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.758-763

DELAUNAY, Sonia, “**Renk Tiyatrosu**”, Çev. Salahaddin Küçük, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.968-969

DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Çağdaş Türk Tiyatrosuna Toplu Bakış**”, C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.685-689

DOYRAN, Turhan, “**Alman Tiyatrosu**”, C.15, S.179, 1 Ağustos 1966, s.1051-1055

- DULLİN, Charles, “**Oyunculuk Üzerine**”, Çev. Salâh Birsal, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.930-934
- DÜRDER, Baha, “**1965’te Tiyatro**”, C.15, S.177, 1 Haziran 1966, s.592-598
- DÜRDER, Baha, “**Manakyan**”, C.15, S.172, 1 Ocak 1966, s.239-241
- DÜRDER, Baha, “**Manakyan**”, C.15, S.173, 1 Şubat 1966, s.334-340
- DÜRDER, Baha, “**Manakyan**”, C.15, S.174, 1 Mart 1966, s.401-410
- DÜRDER, Baha, “**Manakyan**”, C.15, S.176, 1 Mayıs 1966, s.521-532
- DÜRDER, Baha, “**Tuluat Tiyatroları**”, C.15, S.180, 1 Eylül 1966, s.1124-1130
- DÜRDER, Baha, “**Tuluat Yapıtları**”, C.16, S.183, 1 Aralık 1966, s.214-222
- DÜRDER, Baha, “**1966’da Tiyatro**”, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.399-402
- DÜRDER, Baha, “**1967’de Tiyatro**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.607-614
- DÜRDER, Baha, “**1968’de Tiyatro**”, C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.690–696
- DÜRDER, Baha, “**1968’de Tiyatro**”, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.785- 788
- DÜRDER, Baha, “**1968’de Tiyatro**”, C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.48-56
- DÜRDER, Baha, “**Tiyatro Tarihi Betikleri**”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.688-697
- DÜRRENMATT, Friedrich, “**Tiyatro Sorunları**”, Çev. Melahat Özgü, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.823-826
- DÜRRENMATT, Friedrich, “**Tiyatro Sorunu**”, Çev. Özdemir Nutku, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.827-829
- ELİOT, Thomas Stearns, “**Katedralde Cinayet**”, Çev. Bilge Karasu, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.848-857
- ERTUĞRUL, Muhsin, “**Bizde Shakespeare**”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.710-713

- ERTUĞRUL, Muhsin, “**Halkın Tiyatrosu**”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.707-710
- ERTUĞRUL, Muhsin, “**Uzmanlık İşi**”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.713-714
- EVREİNOFF, Nicolas, “**Tiyatroluk**”, Çev. Salâh Birsell, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.929-934
- FRISCH, Max, “**Oyuncunun Yeri Hep İnsanın Ruhu**”, Çev. Özdemir Nutku, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.814-815
- FRISCH, Max, “**Teatral Olan**”, Çev. Melahat Özgü, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.815-819
- FRY, Christopher, “**Niye mi Koşuk?**”, Çev. Bilge Karasu, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.802-808
- GEMİER, Firmin, “**Yeni Bir Dram Sanatı İçin**”, Çev. Tahsin Saraç, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.770-771
- GENET, Jean, “**Hizmetçiler Nasıl Oynanmalı**”, Çev. Yılmaz Çolpan, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.864-866
- GERÇEK, Selim Nüzhet, “**Yerli Tiyatro**”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.714-715
- GROPIUS, Walter, “**Bir Evrensel Yönetmen**”, Çev. Salâhaddin Küçük, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.962-963
- GRÜNDGENDS, Gustav, “**Oyuncu**”, Çev. Melahat Özgü, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.947-949
- HOFMAN, Slatislav, “**Sahnede Boşluk Alanları**”, Salâhaddin Küçük, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.963-964
- IBSEN, Henrik, “**Ozanın Ödevi**”, Çev. Akşit Göktürk, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.748-749
- IONESCO, Eugene, “**Gene Öncü Tiyatro Üzerine**”, Çev. Salâh Birsell, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.819-823

- JARRY, Alfred, “**Dekor ve Oyuncu**”, Çev. Tahsin Saraç, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.958-960
- JOUVET, Louis, “**Tiyatro Üzerine Sorular**”, Çev. Tahsin Saraç, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.783-789
- KANTMAN, Sönmez, “**Nô Geleneği ve Günümüzdeki Önemi**”, C.14, S.162, 1 Mart 1965, s.461-465
- KÜÇÜK, M. Kemal, “**Sahneye Koyucu**”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.715-716
- LANGE, Friedrich, “**Avusturya Tiyatrosu**”, Çev. Arpad, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.369-370
- LEGER, Fernand, “**Sahnede gördüğümüz**”, Çev. Salahaddin Küçük, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.961-962
- LORCA, Federico Gaecia, “**Tiyatronun Sorumluluğu**”, Çev. Ali Püsküllüoğlu-Saime Göksu, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.799-802
- MEYERHOLD, Vsevolod, “**Tiyatro Gösterisi**”, Çev. Suat Taşer, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.775-779
- MİLLER, Arthur, “**Satıcının Ölümü**”, Çev. Sami Ferliel, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.871-884
- MOHOLY-NAGY, Laszlo, “**Mekanik Yöntemler**”, Çev. Rezan Pesen, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.965-967
- NUTKU, Özdemir, “**Ferah Tiyatrosu**”, C.14, S.161, 1 Şubat 1965, s.386-389
- NUTKU, Özdemir, “**Atom Çağı Tiyatrosu Üzerine Denemeler**”, C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.928-931
- NUTKU, Özdemir, “**Darülbedayi'nin Kuruluşu Üzerine Birkaç Not**”, C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.774-784
- NUTKU, Özdemir, “**Murad Efendi ve III. Selim Tragedyası**”, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.261-266

- NUTKU, Özdemir, "**Toplum ve Tiyatro**", C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.503-505
- NUTKU, Özdemir, "**Türk Tiyatrosunun Ana Sorunu**", C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.166-171
- NUTKU, Özdemir, "**Ulusal Kimlik ve Tiyatro**", C.20, S. 216, 1 Eylül 1969, s.739-745
- O'CASEY, Sean, "**Çıtkırıldım Horoz**", Çev. Ali Püsküllüoğlu, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.846-848
- O'NEILL, Eugene, "**Maskeler Üstüne**", Çev. Şadan Karadeniz, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.789-795
- OSBORNE, John, "**Bildiri**", C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.829-833
- OTTO, Theo, "**Dekorcu Oyunu Sahneye Koyanla İşbirliği Yapmalıdır**", Çev. Sevdâ Şener, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.967-968
- ÖZAKMAN, Turgut, "**Yazarlar ve Tiyatrolar**", C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.745-747
- ÖZGÜ, Melahat, "**Tiyatro**", C.14, S.165, 1 Haziran 1965, s.607-615
- ÖZÖN, Mustafa Nihat, "**Türk Tiyatrosuna Toplu Bir Bakış**", C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.654-673
- PIRANDELLO, Luigi, "**Altı Kişi Yazarını Arıyor**", Çev. Akşit Göktürk, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.834-843
- PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, "**İkinci Dönü Oyunlar**", C.15, S.173, 1 Şubat 1966, s.357-359
- PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, "**Tiyatro**", C.15, S.172, 1 Ocak 1966, s.271-272
- PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, "**Tiyatro**", C.15, S.174, 1 Mart 1966, s.418-419
- PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, "**Üç Yerli Bir Yabancı**", C.15, S.171, 1 Aralık 1965, s.215-218

- PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, "**Yeni Oyunlar Üzerine**", C.15, S.170, 1 Kasım 1965, s.150-152
- PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, "**Ankara'da Perdeler Açılırken**", C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.60-62
- PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, "**Kent Oyuncuları Ankara'da**", C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.990
- REINHARDT, Max, "**Oyuncu Üzerine Konuşma**", Çev. Özdemir Nutku, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.923-927
- REINHARDT, Max, "**Seminer Öğrencilerine**", Çev. Melahat Özgü, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.927-928
- SEVİN, Nureddin, "**Selçukluların Getirdiği Kol Oyunları**", C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.674-676
- SHAW, Bernard, "**Tutulacak Bir Oyun Nasıl Yazılır?**", Çev. Sevgi Sanlı, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.755-758
- STANISLAVSKY, K. S., "**İmgelem**", Çev. Suat Taşer, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.896-909
- STRINDBERG, August, "**Modern Oyun Yazarlığı ve Modern Tiyatro Üstüne**", Çev. Cevat Çapan, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.750-755
- SYNGE, John Millington, "**Babayiğit**", Çev. Sami Feriel, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.843-845
- TANER, Haldun, "**Yüzyıllık Bir Tartışma**", C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.736-738
- TECER, Ahmet Kutsi, "**Oyun Dili**", C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.727-728
- TENSCHERT, Joachim, "**Dramatürg Kime Derler**", Çev. Salâh Birsal, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.886-891
- UYGUNER, Muzaffer, "**Türkiye Makaleler Bibliyografyası 1964/1**", C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.992

VILAR, Jean, “**Sahneye Koyucu ve Dram Yapıtı**”, Çev. Tahsin Saraç, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.942-947

WILLIAMS, Tennessee, “**Camino Real Önsöz**”, Çev. Bilge Karasu, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.867-870

YEATS, William Butler, “**Dil, Kişi, Yapı**”, Çev. Bilge Karasu, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.763-770

d) Edebî Konular ve Türlerle İlgili Teorik Yazılar

ATOK, Oğuz Kazım, “**Çocuk Yazını Diye Bir Şey Var mı?**”, C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.640-644

AYLAN, Gürkan, “**Tiyatro ve Sinema Sanatları arasındaki Ayrımlar**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1038-1046

AYYUBİ, N. Akmal, “**Hindistan Laik Cumhuriyetinde Türkoloji**”, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.564-567

BALTACIOĞLU, İsmail Hakkı, “**Atasözleri**”, C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.64- 68

BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, “**Türk Sanat Yazıları**”, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.347-354

BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, “**Sanat Nedir, Ne Değildir?**”, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.667-671

BİNYAZAR, Adnan, “**Yazarın Evreni**”, C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.57- 59

DİLÂÇAR, A. “**Necip Asım Balhasanoğlu - Yazıksız**”, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.805- 807

DİNÇER, Ferruh, “**Hastalık Adlarının Halk Dilindeki Türkçe Karşılıkları**”, s.60- 63

- DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Kerkük Şairleri**”, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.789-794
- ERİMER, Kayahan, “**Prof. Dr. Hasan Eren**”, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.808-809
- GENCAN, Tahir Nejat, “**Dilbilgisi Sorunları**”, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.231-235
- GÖKŞEN, Enver Naci, “**Atatürk için İlk Şiirler**”, C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.207-213
- GÖKYAY, Orhan Şaik, “**Evliya Çelebi Seyahatnamesinden**”, C.15, S. 173, 1 Şubat 1966, s.342-351
- HANÇERLİOĞLU, Orhan, “**Gerçekten Üstün Gerçek**”, C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s.336-342
- KÜÇÜK, Selahattin, “**Aiskhylos’da Yunan Aydınlanma Çağının Etkileri**”, C.15, S. 174, 1 Mart 1966, s.391-395
- KÜÇÜK, Selahattin, “**Euripides’de Yunan Aydınlanma Çağının Etkileri**”, C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.513-516
- LEVEND, Agâh Sırrı, “**Dilbilgisi Gereksiz midir?**”, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.563-565
- LEVEND, Agâh Sırrı, “**Eski Eserlerimizden**”, C.21, S. 217, 1 Ekim 1969, s.1-3
- LEVEND, Agâh Sırrı, “**Sanatsever, Sanatçı ve Eleştirmen**”, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.664-665
- LEVEND, Agâh Sırrı, “**Türk Kültürüne Hizmet Edenler**”, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.541-543
- ÖZTELLİ, Cahit, “**Atasözleri ve Deyimler**”, C.15, S. 173, 1 Şubat 1966, s.352-356
- TÜRKAY, Osman, “**Aristo ve Eleştiri**”, C.14, S. 168, 1 Eylül 1965, s.797-807

TÜRKAY, Osman, “**Dil Konusunda T. S. Eliot’un Söyledikleri**”, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.516-519

TÜRKAY, Osman, “**Edebiyat, Eleştiri ve Anlambilim**”, C.20, S. 212, 1 Mayıs 1969, s.147-152

TÜTENGİL, Cavit Orhan, “**İstanbul Üniversitesinde Toplumbilim Öğretimi ve Ziya Gökalp**”, C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.922-926

UYGUR, Nermi, “**Yığın Edebiyatı**”, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.373-382

Yetkin, Suut Kemal, “**Çeviri, Kültür Alışverişinin Etkili Yolu**”, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.440-445

3) ELEŞTİREL YAZILAR

a) Dil Tartışmaları Çevresinde Geçen Eleştirel Yazılar

AKBAL, Oktay, “**Dile Karışılmaz Derler Ama...**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.254-255

AKBAL, Oktay, “**Görünüş**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.255-256

AKBAL, Oktay, “**Kongre Eğleniyor**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.262

AKBAL, Oktay, “**Kurun Şu Akademiyi**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.646

AKBAL, Oktay, “**Medrese Akademisi**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.260-261

AKBAL, Oktay, “**Neyin ‘İhya’sı İsteniyor?’**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.257-258

AKBAL, Oktay, “**Seçme ‘İnci’ler**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s. 252-253

AKBAL, Oktay, “**Yağma Yok!**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.258-259

AKINCI, Gündüz, “**Bir Gazeteye Yanıt**”, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.70-71

AKINCI, Gündüz, “**Dil Devrimi’ni Ters Yorumlayan**”, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.397-398

AKSOY, Ö. Asım, “**Yorumlar**”, C.15, S. 171, 1 Aralık 1965, s.178-179

AKSOY, Ömer Asım, “**Devrim Anlayışında Ölçüler**”, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.428-432

AKSOY, Ömer Asım, “**İmlâya Gelmeyen**”, C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.506-507

AKSOY, Ömer Asım, “**Sataşana Mektup 3**”, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.717-720

- AKSOY, Ömer Asım, **“Sataşana Mektuplar”**, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.628-630
- AKSOY, Ömer Asım, **“TDK 33 Yaşında”**, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.19-20
- AKSOY, Ömer Asım, **“Timurtaş’ın Cevabı Üzerine”**, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.566-570
- AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”** C.14, S. 168, 1 Eylül 1965, s.780-781
- AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”** C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.18-19
- AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”** C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.88-89
- AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.680-681
- AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.14, S. 167, 1 Ağustos 1965, s.730-731
- AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.15, S. 173, 1 Şubat 1966, s.322-323
- AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.15, S. 174, 1 Mart 1966, s.384-385
- AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.15, S. 175, 1 Nisan 1966, s.440-441
- AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.584-585
- AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.765-767
- AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.913-917
- AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.95-97
- AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.230-241
- AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.567-569
- AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.172-175
- AKSOY, Ömer Asım, **“Yorumlar”**, C.15, S. 171, 1 Aralık 1965, s.178-179
- AKYÜREK Alaaddin, **“Dile Halka ve Anayasaya Saygı’ Ama Nasıl?”**, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.558
- ARIN, Engin, **“Dil Devrimimiz ve Safsatacılar”**, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.533

- ARISOY, M. Sunullah, “**Olmaz ki, Böyle de Yazılmaz ki!**”, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.407
- ASLAN, Nezihî, “**İşte Devrim Buradan Başladı**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.251
- ATALAY, Besim, “**Sayın Agâh Sırrı’ya Bir Cevap Daha**”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.405-407
- BARLAS, Orhan, “**Özlenen Türkçeyi Bulacaksınız**”, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.78-79
- BATU, Selahattin, “**Ataç ve Türk Dili**”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.368-371
- BATUHAN, Hüseyin, “**Millî Eğitim Bakanına Açık Mektup**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.564-568
- BAYKAL, Ali, “**Türkçenin Hakkı**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.370-371
- BİNATLI, Yusuf Z., “**Dil Akademisi Sorunu üzerine**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.644-646
- CEMİL, Mahmut, “**Yeminle Dilcilik Olmaz**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.655-658
- ÇINAR, Nabi, “**Karamanoğlu’nun Buyruğu Üzerine**”, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.558-559
- ÇINAR, Nabi, “**Türk Dili ve Öğretmenler**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.250
- ÇONGUR, H. Rıdvan, “**Radyo Dili**”, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.403-404
- ÇONGUR, H. Rıdvan, “**Radyolarda Söyleyiş Yanlışlıkları**”, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.30
- DEMİR, Kıvanç, “**Ahmet Kabaklı’ya**”, C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.543-546
- DEMİR, Kıvanç, “**Anlamadıkları**”, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.179-180

- DEMİR, Kıvanç, “**Aykırılar korusu**”, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.721-723
- DEMİR, Kıvanç, “**Beylik Sözler**”, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.63-67
- DEMİR, Kıvanç, “**Bu Ne Perhiz, Bu Ne Lahana Turşusu!**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.631-632
- DEMİR, Kıvanç, “**Dilimizin Özleşmesini Kimler İstemiyor?**”, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.67-69
- DEMİR, Kıvanç, “**Gene O Konu**”, C.17, S. 195, 1 Aralık 1967, s.260-262
- DEMİR, Kıvanç, “**Havanda Su Dövenler**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.263-269
- DEMİR, Kıvanç, “**İşlekleşen Yapım Eklemi**”, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.63-66
- DEMİR, Kıvanç, “**Kubalı'nın Yanılgısı**”, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.542-544
- DEMİR, Kıvanç, “**Kurallara Bağlanmak**”, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.441-445
- DEMİR, Kıvanç, “**Oyun Dili ve Öz Türkçe**”, C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.890-892
- DEMİR, Kıvanç, “**Örnekleme**”, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.623-627
- DEMİR, Kıvanç, “**Örnekseme**”, C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.736- 738
- DEMİR, Kıvanç, “**Öz Türkçe Sözcükler Nasıl Yapılmaktadır**”, C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.964-966
- DEMİR, Kıvanç, “**Susmak mı Gerek?**”, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.213-214
- DEMİR, Kıvanç, “**Yanıltmaca**”, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.147-150
- DEMİR, Kıvanç, “**Yanlış Bir Adlandırma**”, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.825-828

DURU, Orhan, “**Yabancı Özel Adların ve Yer Adlarının Okunuşu**”, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.517-519

EDİSKUN, Haydar, “**-El, -il, -Sel Ekleri Üzerine**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1012-1019

EDİSKUN, Haydar, “**İbadet Dilimiz**”, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.221-225

EDİSKUN, Haydar, “**Orinag, Örnek ve Örneğin Hikâyesi**”, C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.186-191

EDİSKUN, Haydar, “**Sayın Emin Bayraktaroğlu’na Açık Mektup**”, C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.573-583

EDİSKUN, Haydar, “**Türk Dilini Koruma ve Geliştirme Cemiyeti**”, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s.1097-1102

EDİSKUN, Haydar, “**Yine -El, -il, -Sel Ekleri Üzerine**”, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.264-272

ERDOĞDU, Ahmet, “**Taşlama Duvarı**”, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.424-429

ERGÜDER, Özcan, “**Muallim Değil Öğretmen**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.270-271

ERİMER, Kayahan, “**Bir Yazı Dolayısıyla**”, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.67-68

ERİMER, Kayahan, “**İkinci Dil Kongresi**”, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.214-215

ERİMER, Kayahan, “**Türkoloji Dersleri I ya da Örneğin**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.277-280

ERİMER, Kayahan, “**Türkoloji Dersleri II ya da Lingua Franka**”, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.598-601

ERİMER, Kayahan, “**Türkoloji Dersleri III ya da Genetiv**”, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.150-152

- GÖKSU, M. Hasan, “**Dilimize Çatanlar**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.274-276
- GÖKŞEN, E. N., “**Yabancı Kelimeler ve Ses Uyumu**”, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.51-52
- GÖKŞEN, Enver Naci, “**Duyarlık ve Beğeni Adına**”, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.229-233
- GÖKŞEN, Enver Naci, “**Prof. T. Banguoğlu’nun Dedikleri**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.242-247
- GÖKŞEN, Enver Naci, “**Sınava Hazırlık**”, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.534-535
- GÖKŞEN, Enver Naci, “**Yine Felek’ten**”, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.58-60
- GÖKYAY, Orhan Şaik, “**Savatlı Sim Gümüş**”, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.6-16
- GÖKYAY, Orhan Şaik, “**Türkçe Üzerinde Konuşmak Yetkisi ve ‘Sim Gümüş’**”, C.14, S. 167, 1 Ağustos 1965, s.719-726
- HANÇERLİOĞLU, Orhan, “**Osmanlıca’da Terim Kargaşası**”, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.383-387
- HATİBOĞLU, Vecihe, “**Uyarıyorum Diyenler Uyuyor**”, C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.496-499
- İLKHAN, İnci, “**Dilin Özleşmesi Gereklidir**”, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.446-447
- KANSU, Ceyhun Atuf, “**Dil Yoluyla Devrim**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.558-561
- KARADAYI, İsmet Kemal, “**Dil Devrimimiz, Öz Türkçe**”, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.189-191
- KARTAL, Numan, “**Okullarımızda Dil Sorunu**”, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.405-407

KORKMAZ, Zeynep, “**Türkçede –I eki (-al/-el, -ıl/-il, -ul/-ül, -sal/-sel)**”, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.24-32

KORKMAZ, Zeynep, “**Türkçede –I eki (-al/-el, -ıl/-il, -ul/-ül, -sal/-sel)**”, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.514-518

KORKMAZ, Zeynep, “**Türkçede –I eki (-al/-el, -ıl/-il, -ul/-ül, -sal/-sel)**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.635-642

KÖKLÜGİLLER, Ahmet, “**Dil Devrimi Engellenemez**”, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.81-83

LEVEND Agâh Sırrı, “**Dil Bayramının 34. Yıl dönümünde Düşündüklerimiz**”, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.68-70

LEVEND, Agâh Sırrı, “**Akademi üzerine**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.561-563

LEVEND, Agâh Sırrı, “**Dile Müdahale ve Tabîî Tekâmül**”, C.14, S. 168, 1 Eylül 1965, s.773-775

LEVEND, Agâh Sırrı, “**Gecikmiş Bir Cevap**”, C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.175-181

LEVEND, Agâh Sırrı, “**Karşımıza Çıkanlar Kimlerdir?**”, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s.1093-1094

LEVEND, Agâh Sırrı, “**Neler Dediler? Neler Diyorlar?**”, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.1-4

LEVEND, Agâh Sırrı, “**Öz Türkçeyi Onlar da Kullanıyor**”, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.255-257

LEVEND, Agâh Sırrı, “**Toplumun Hizmetinde Dil**”, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.679-681

LEVEND, Agâh Sırrı, “**Türk Dil Kurumunun Suçu**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1070-1072

LEVEND, Agâh Sırrı, “**Yabancı Kelimeler Salgını**”, C.15, S. 171, 1 Aralık 1965, s.157-159

LEVEND, Agâh Sırrı, "**Yeni Lisan-Yeni Dil**", C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.483-486

LEVEND, Agâh Sırrı, "**Yeni Türeyen Dil Uzmanları!**", C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.1-4

LEVEND, Agâh Sırrı, "**Dil Üzerine Türü Sorunlar**", C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.493-495

LEVEND, Agâh Sırrı, "**Baba oğlu Neden Anlamaz?**", C.15, S. 175, 1 Nisan 1966, s.429-430

MİNNETOĞLU, İbrahim, "**Dil**", C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.408

NADİ, Nadir, "**Dil Devrimi Üzerine**", C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.67-68

NADİR, Nadi, "**Dilimizi Kesecekler Öyle mi?**", 248-249

NADİR, Nadi, "**Türkçeyi Onlar da Sevecek**", C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.892-893

NESİN, Aziz, "**Otuz Beşinci Yıldayız**", C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.186

NURBAKİ, "**Dil Devrimi**", C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.189

OK, Cemil, "**Yıllık, Nevsal, Almanak**", C.14, S. 168, 1 Eylül 1965, s.794-796

ORHON, Orhan Seyfi, "**Bozguncular**", C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.285-286

ORHON, Orhan Seyfi, "**Dil Elden Gidiyor!**", C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.282-284

ÖNDER, Ali Rıza, "**Soyadlarımız Üzerine**", C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.307-317

ÖNDER, Ali Rıza, "**Yanlış Uygulamalar, Yersiz Benzetişler**", C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.706-708

ÖZDEMİR, Emin, "**Bilim Dili**", C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.248-251

ÖZDEMİR, Emin, "**Gerçek Suçlu**", C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.158-159

- ÖZDEMİR, Emin, “**Öz Türkçe Akımı ve Falih Rıfkı Atay**”, C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.759-764
- ÖZDEMİR, Emin, “**Öz Türkçe**”, C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.85-88
- ÖZDEMİR, Emin, “**Öz Türkçe**”, C.20, S. 212, 1 Mayıs 1969, s.181-185
- ÖZDEMİR, Emin, “**Öz Türkçe**”, C.20, S. 213, 1 Haziran1969, s.281-284
- ÖZDEMİR, Emin, “**Öz Türkçe**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.583-585
- ÖZDEMİR, Emin, “**Öz Türkçe**”, C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.673-676
- ÖZDEMİR, Emin, “**Öz Türkçe**”, C.20, S. 216, 1 Eylül 1969, s.769-771
- ÖZDEMİR, Emin, “**Saplantı**”, C.21, S. 217, 1 Ekim 1969, s.61-63
- ÖZDEMİR, Emin, “**Türk Dili İçin**”, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.388-391
- ÖZDEMİR, Necdet, “**Türe Dili Özleştirilmelidir**”, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.733-735
- ÖZDEMİR, Necdet, “**Yasalarımızın Dili Sorunu**”, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.167-168
- ÖZERDİM, Sami N., “**Öz Türkçe İçin Savaş**”, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.404-405
- ÖZERDİM, Sami N., “**Türk Dil Kurultayı Dolayısıyla**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1073-1074
- SALİHOĞLU, Mehmet, “**Atatürkçülük'te Dil ve Düşünce**”, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.165-167
- SALİHOĞLU, Mehmet, “**Bir Açıklama**”, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.63-66
- SALİHOĞLU, Mehmet, “**Dilde Özleşme**”, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.547-551
- SALİHOĞLU, Mehmet, “**Kubalı'ya Açık Mektup**”, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.557-558
- SALİHOĞLU, Mehmet, “**Neden Öztürkçe**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1074-1079

SAVCI, Bahri, "**Bu Direnmeyi Aşmalıyız**", C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.571-576

SUNGURBEY, İsmet, "**Atatürk Vasiyeti Bir Tesis Değildir**", C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.262-263

T.D., "**Aşırılık Deyince**", C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.813-819

T.D., "**Öz Türkçe Üzerine**", C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.161-164

T.D., "**Öz Türkçe Üzerine**", C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.395-397

T.D., "**Öz Türkçe Üzerine**", C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.743-747

TDK, "**Anlamadıkları**", C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.535-538

TDK, "**Hacı İbrahim Efendiler**", C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.247-248

TDK, "**Osmanlıca Ağıtçıları**", C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.320-322

TDK, "**Öz Türkçeden Ne Anlıyoruz?**", C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.651-655

TDK, "**Tartışmasını Bilmeyen Biri**", C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.474-477

TİRALİ, Naim, "**Dil Devriminin Önemi**", C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.188

TİRALİ, Naim, "**Dil Kurultayı ve Devrimler**", C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1072-1073

UYGUNER, Muzaffer, "**Dil devrimi İçin**", C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.355-357

YÜCEL, Tahsin, "**Dil Devrimi ve Kurallar**", C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.89-94

YÜCEL, Tahsin, "**Hangi Saygı?**", C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.5-10

b) Türk Dil Kurumunun Çalışmalarıyla İlgili Eleştirel Yazılar

AKINCI, Gündüz, “**Bir Gazeteye Yanıt**”, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.70-71

AKSOY, Ömer Asım, “**Yorumlar**”, C.14, S. 167, 1 Haziran 1965, s.730-731

AKSOY, Ömer Asım, “**Yorumlar**”, C.14, S. 168, 1 Temmuz 1965, s.680-681

AKSOY, Ömer Asım, “**Yorumlar**”, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.18-19

AKSOY, Ömer Asım, “**Yorumlar**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.572-577

AKSOY, Ömer Asım, “**Yorumlar**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.230-241

AKSOY, Ömer Asım, “**Yorumlar**”, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.567-569

LEVEND, Agâh Sırrı, “**Akademi Üzerine**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.561-563

LEVEND, Agâh Sırrı, “**Dil Bayramının 34. Yıldönümünde**”, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.68-70

LEVEND, Agâh Sırrı, “**Neler Dediler, Neler Diyorlar?**”, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.1-4

LEVEND, Agâh Sırrı, “**TDK'nın XI. Kurultayı**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1069-1070

LEVEND, Agâh Sırrı, “**Türk Dil Kurumunun Suçu**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1070-1072

LEVEND, Agâh Sırrı, “**XI. Türk Dil Kurultayı**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1009-1011

ÖZERDİM, Sami N., “**Türk Dil Kurultayı Dolayısıyla**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1073-1074

TDK, “**Bildiri**”, C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.601-603

TDK, “**Osmanlıca Ağıtçıları**”, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.320-323

c) Eserlerle İlgili Eleştirel Yazılar

CAN, Ayhan, “**Gökşen’in Dördüncü İyikik’i**”, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.72-75

ÇAĞLAR, Behçet Kemal, “**Türk Destanından, Türk Masalından Çağdaş Romana**”, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.21-23

DİZDAROĞLU, Hikmet, “**H. Z. Uşaklıgil’in Romancılığı Üzerine Bir İnceleme**”, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.241-244

DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Hüküm Gecesi**”, C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.199-204

DİZDAROĞLU, Hikmet, “**İlk Romanımız**”, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.487-494

DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Kız’lı Hikâyeler**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.322-325

DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Külebi’nin Son Şiirleri**”, C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.649-651

DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Minelbab ilelmihrab**”, C.15, S. 171, 1 Aralık 1965, s.181-185

DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Sancho’yu Tanır mısınız?**”, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.233-237

DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Sodom ve Gomore**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1029-1035

DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Yahya Kemal’in Siyasî ve Edebî Portreleri**”, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.217-221

DÜRDER, Baha, “**Gene Kenan Çobanları**”, C.20, S. 212, 1 Mayıs 1969, s.135-137

DÜRDER, Baha, “**Kenan Çobanları Üzerine**”, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.388-392

- EDİSKUN, Haydar, "**Kutb'un Hüsrev ü Şirin'i ve Dil Hususiyetleri**", C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.43- 47
- ERGUN, Doğan, "**Toplumbilim ve Ozan ya da Güneş Kavgası**", C.21, S. 217, 1 Ekim 1969, s.20-24
- ERİŞENLER, Satı, "**Mürebbiye**", C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.38-47
- ERİŞENLER, Satı, "**Nimetsinas**", C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.674-679
- ERİŞENLER, Satı, "**Şipsevdi**", C.15, S. 175, 1 Nisan 1966, s.431-438
- GÖKŞEN, Enver Naci, "**Artık 'Burada Bir Kalp Çarpıyor**", C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.191-194
- GÖKŞEN, Enver Naci, "**Atatürk İçin İlk Şiirler**", C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.207-213
- GÖKTÜRK, Akşit, "**Robinson Crusoe'nun Deneyi**", C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.710- 716
- LEVEND, Ağâh Sırrı, "**Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Yeni Yayımlanan İki Romanı**", C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s.320-325
- MENEMENCİOĞLU, Nermin, "**Namık Kemal'in Avrupa Mektupları**", C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s. 216-219
- NUTKU, Özdemir, "**Martı Üzerine**", C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.599-606
- ÖNGER, Fahir, "**Salah Birsal'in 'Kendimle Konuşmalar'ı**", C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.238-241
- PAZARKAYA, Yüksel, "**Necatigil'in Oyunları Alman Radyosunda**", C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.823-825
- ŞENER, Sevda, "**Sokrates'in Savunması**", C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.267-270
- UYGUNER, Muzaffer, "**Sait Faik'in Hikâyelerinde Adapazarı**", C.14, S.164, 1 Mayıs 1965, s.58-582

UYGUNER, Muzaffer, “**Sait Faik’in Kitaplarında Yeni Sözcükler**”, C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.795-799

d) Şair ve Yazarlarla İlgili Eleştirel Yazılar

AKAY, Şadiye, “**Bir Sesin Ardından**”, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.203-204

AKBAL, Oktay, “**Dickens’in Evinde**”, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.135-136

AKBAL, Oktay, “**Virginia Woolf’u Tanımak**”, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.226-227

AKIN, Gülten, “**Ataç İçin**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.580

AKINCI, Gündüz, “**Bir Yıldönümü**”, C.14, S. 167, 1 Ağustos 1965, s.727, 728

AKINCI, Gündüz, “**Işık Tutan Bir Ozan**”, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.469-470

ARPAD, Burhan, “**Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın Romanları**”, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.197-199

BAYKURT, Fakir, “**Ataç İçin**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.581-582

BİNYAZAR, Adnan, “**Yazarın Evreni**”, C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.57- 59

CANPOLAT, M., “**Ataç’ın Şiirleri**”, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.161-165

CANPOLAT, Mustafa, “**Ataç Nasıl Yazardı?**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.589-594

ÇAĞLAR, Behçet Kemal, “**Fikret için Konuştuklarımdan Parçalar**”, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.471-476

DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Beşir Fuat’ı Tanır mısınız?**”, C.21, S. 217, 1 Ekim 1969, s.12-16

DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Bir Tanrıöver Vardı**”, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.581-584

DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Memduh Şevket Esendal**”, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.546-549

DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Tecer’in Şiiri**”, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.19-23

ERİŞENLER, Satı, “**Hüseyin Rahmi Gürpınar ve Halk**”, C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.586-591

ERİŞENLER, Satı, “**Ömer Seyfettin’de Kadın, Sevi, Evlilik**”, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.709-715

ERTOP, Konur, “**Ataç’ı Anarken**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.563-565

ERTOP, Konur, “**Çevirmen Olarak Ataç**”, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.446-453

ERTOP, Konur, “**Halit Ziya’nın Roman Anlayışı**”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.372-376

KANSU, Ceyhun Atuf, “**Tevfik Fikret ve Devrim**”, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.477-487

KERMENLİ, Leyla, “**Henry James ve Balzac**”, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.271-274

LEVEND, Agâh Sırrı, “**Ahmet Haşim**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.287-289

LEVEND, Agâh Sırrı, “**Hüseyin Rahmi Gürpınar**”, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.193-196

LEVEND, Agâh Sırrı, “**Mehmet Emin Yurdakul**”, C.20, S. 216, 1 Eylül 1969, s.701-713

LEVEND, Agâh Sırrı, “**Türlü Yönleriyle Tevfik Fikret**”, C.14, S. 168, 1 Eylül 1965, s.831-832

MAZIOĞLU, Hasibe, “**Prof. Necmettin Halil Onan’ın Ardından**”, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.585-588

NECATİGİL, Behçet, “**Almanca’da Orhan Veli**”, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.286-291

NUTKU, Özdemir, “**Musahipzade Celal’e Yeniden Bakmalıyız**”, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.593-597

ONARAN, Mustafa Şerif, “**Ataç’la**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.578-579

ÖZDEMİR, Emin, “**Ataç’ta Doğa Sevgisi**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.597-600

ÖZDEMİR, Emin, “**Öz Türkçeci Ataç**”, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.156-160

ÖZERDİM, Sami N., “**Ataç ve Dil**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.586-588

ÖZÖN, Nijat, “**Ataç’ın Şiir Üzerine Bir Konuşması**”, C.20, S. 212, 1 Mayıs 1969, s.160-171

PAZARKAYA, Yüksel, “**Almanca’da Orhan Veli**”, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.539-543

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Anarken**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.585

SALİHOĞLU, Mehmet, “**Ataç Üzerine Anısal Bir İnceleme ya da ‘Sözden Öte**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.570-577

SALİHOĞLU, Mehmet, “**Ataç’ın Sevdiği Beyitler, Dizeler**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.618-628

SALİHOĞLU, Mehmet, “**Ataç’tan Sonra**”, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s.1107-1108

SALİHOĞLU, Mehmet, “**Behçet Kemal Çağlar**”, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.202

SALİHOĞLU, Mehmet, “**Şiir, Ozan Üstüne Birkaç Söz ve Behçet Necatigil**”, C.20, S. 212, 1 Mayıs 1969, s.123-134

SALİHOĞLU, Mehmet, “**Yeni Kitabıyla Oktay Rifat**”, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.50-52

- SALİHOĞLU, Mehmet, “**Yeni Şiirimiz ve Necati Cumalı**”, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.503-508
- SARAÇ, Tahsin, “**Anna de Noilles’in Şiiri Üzerine**”, C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.517-519
- SARAÇ, Tahsin, “**Ataç ve Ödün Tanımazlık**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.582-583
- SARAÇ, Tahsin, “**Baudelaire ve Baudelaire’den Çeviriler**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.584-589
- ŞEYDA, Mehmet, “**Yaşar Nabi Nayır**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.330-334
- T.D., “**Çağlar İçin Yazılanlar**”, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.205-215
- UYAR, Turgut, “**Ataç Şiirden Anlar mıydı?**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.595-596
- UYGUNER Muzaffer, “**Sait Faik’in Hikâyelerinde Adapazarı**”, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.580-581
- UYGUNER, Muzaffer, “**Ataç ve Yenilik**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.583-584
- UYGUNER, Muzaffer, “**Gülten Akın’ın Şiirine Bakış**”, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.778- 784
- UYGUNER, Muzaffer, “**Gülten Akın’ın Şiirine Bakış**”, C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.28- 42
- UYGUNER, Muzaffer, “**Sait Faik’de Atasözleri ve Deyimler**”, C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.550-556
- UYGUNER, Muzaffer, “**Sait Faik’in Hikâyelerinde Yersel Ağızların İzleri**”, C.20, S. 212, 1 Mayıs 1969, s.172-177
- UYGUNER, Muzaffer, “**Sait Faik’in Öykülerinde Fransızca Sözcükler**”, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.148-155

UYGUNER, Muzaffer, “**Tevfik Fikret ve Fransız Şiiri**”, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.488-497

YETKİN, Suut Kemal, “**Olumsuz Bir Davranış**”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.365-367

YUND, Kerim, “**Behçet Kemal Çağlar’dan Anılar**”, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.195-197

e) Sahnelenen Tiyatrolarla İlgili Eleştirel Yazılar

AND, Metin, “**Tunalı Hilmi ve Dilde Özleşme Üzerine Oyunu**”, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s. 216-220

BİNYAZAR, Adnan, “**Yeni Türk Tiyatrosu**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.592-595

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali , “**Yerli Oyunlar Üzerine**”, C.15, S.170, 1 Kasım 1965, s.150-151

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**AST’ın İki Oyunu**”, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s. 633-635

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Birkaç Yerli Oyun**”, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s. 153-155

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Dönem Başlarken**”, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s. 59

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Dönemin Sonu**”, C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.657-658

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**İkinci Dönü Oyunlar**”, C.15, S. 173, 1 Şubat 1966, s. 357-359

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Kent Oyuncuları Ankara’da**”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s. 990

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Umut Veren Yazarlar**”, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s. 271-272

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Üç Yerli, Bir Yabancı**”, C.15, S. 171, 1 Aralık 1965, s. 214-218

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Yeni Oyunlar**”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s. 412-413

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Gogol ile Firisch**” C.15, S. 174, 1 Mart 1966, s.418-419

f) Tekzipler

ATALAY, Besim, “**Sayın Agâh Sırrı’ya Bir Cevap Daha**”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s. 405-407

ATALAY, Besim, “**Türk Dil Kurumu**”, C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s. 353-355

4) HİKÂYELER

AKBAL, Oktay, “**Hayri Bey’li Üsküdar**”, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.572-576

APAYDIN, Talip, “**Sular**”, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.145-148

APAYDIN, Talip, “**Türkücü Ahmet**”, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.60-62

ARPAD, Ayşe, “**Komşuluk Özlemi**”, C.20, S. 212, 1 Mayıs 1969, s.178-180

ARPAD, Burhan, “**Mutluluk**”, C.14, S. 167, 1 Ağustos 1965, s.763-765

ARPAD, Burhan, “**Sefa Perukâr Salonu**”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.378-381

AŞIKOĞLU, İsmail, “**Dönüş**”, C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.961-963

AŞIKOĞLU, İsmail, “**Yaşamak**”, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.60-62

ÂŞIKOĞLU, İsmail, “**Bağış**”, C.15, S. 174, 1 Mart 1966, s.414-417

BARAN, Selçuk, “**Odadaki**”, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.821–824

BAŞARAN, M., “**Kalın Mavi Ses**”, C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.956-960

BAŞARAN, M., “**Tenhalar**”, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.612-617

BİNYAZAR, Adnan, “**Eller**”, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.532-534

BİNYAZAR, Adnan, “**Sessizlik**”, C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.643-646

CUMALI, Necati, “**Acı**”, C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.723- 731

CUMALI, Necati, “**Hovarda**”, C.21, S. 217, 1 Ekim 1969, s.51-56

DEMİRKESEN, Bedii, “**Kutsal Çile**”, C.20, S. 216, 1 Eylül 1969, s.767-768

DURU, Orhan, “**Tutanaklar**”, C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.732- 735

GÖKŞEN Enver Naci, “**Hızlı Öykü**”, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.738-741

GÖKŞEN, Enver Naci, “**Ayça**”, C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.73-79

GÖKŞEN, Enver Naci, “**O Şişelerin Dili**”, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.682-686

GÖKŞEN, Enver Naci, “**Sözsüz Konuşan İki Kişi**”, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.297-301

GÖKŞEN, Enver Naci, “**Zordur Çocukluk**”, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.201-205

HACIHASANOĞLU, Muzaffer, “**Dışarıda Kar Yağyordu**”, C.20, S. 216, 1 Eylül 1969, s.757-763

HALICI, Mehdi, “**Bıldırcınlar**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s. 339-343

İZAT, Sevinç, “**Korkunun İzinde**”, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.210-212

KARAS, Nursen, “**Alaca**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.623-627

KAYACAN, Feyyaz, “**İyilik Uzmanları**”, C.15, S. 171, 1 Aralık 1965, s.200-207

KOCAGÖZ, Samim, “**Evdeki Kız**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.646-650

KOCAGÖZ, Samim, “**Mini Öyküler**”, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.816- 820

KOCAGÖZ, Samim, “**Tarladaki Kız**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1062-1068

KOCAGÖZ, Samim, “**Vapurdaki Kız**”, C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.624-626

MEYDAN, İrfan, “**Değişiklik**”, C.20, S. 216, 1 Eylül 1969, s.764-768

MUHTEREMOĞLU ÇIRAKMAN, Afet, “**Bir Uyumsuzluk Olayı**”, C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.884-888

MUHTEREMOĞLU ÇIRAKMAN, Afet, “**Taşı Toprağı altın Olan İstanbul**”, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.438-440

MUHTEREMOĞLU, Afet, “**Apartıman**”, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.31-36

MUHTEREMOĞLU, Afet, “**Başörtülüler**”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.391-397

- MUHTEREMOĞLU, Afet, “**Hacı**”, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.618-625
- MUHTEREMOĞLU, Afet, “**Ninenin Ölümü**”, C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.617-622
- MUHTEREMOĞLU, Afet, “**Yol**”, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.242-247
- ÖRNEK, Sedat Veyis, “**Köpekli Kadın**”, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.509-513
- ÖZLÜ, Demir, “**Bir Sevginin Başlangıcı**”, C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.633-637
- ÖZLÜ, Demir, “**Dönüş**”, C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s.332-334
- ÖZYALÇINER, Adnan, “**Dağ**”, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.494-500
- SALİHOĞLU, Mehmet, “**Cennetlik Alberto**”, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s. 53-59
- SELİMOĞLU, Zeyyat, “**Başçarkçının Hey Gidi Günleri**”, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.464-468
- SELİMOĞLU, Zeyyat, “**Mehmet Kaptan’ın Ekmek Testi**”, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.53-57
- SELİMOĞLU, Zeyyat, “**Mehmet Kaptan’ın Görgü Dersi**”, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.607-611
- SELİMOĞLU, Zeyyat, “**Pire Mahmut’un Sevdası**”, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.699-702
- SELİMOĞLU, Zeyyat, “**Taş iskele Üzerinde Ayaklar**”, C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.221-228
- SEPETÇİOĞLU, M. Necati, “**Deniz Feneri**” C.14, S. 168, 1 Eylül 1965, s. 824-827
- SEPETÇİOĞLU, Mustafa Necati, “**Bir yerlerde Bir Adam**”, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.206-209

SEPETÇİOĞLU, Mustafa Necati, “**Suçlu**”, C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.557-561

SEPETÇİOĞLU, Mustafa Necati, “**Üç Kişiyeye Bir şemsiye**”, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s.1142-1145

ŞEYDA, Mehmet, “**Çocuksu**”, C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.866-873

ŞİPAL, Kamuran, “**Dört Duvar**”, C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.933-944

ULÇUGÜR, Saadet Timur, “**Kendi Yaşantısında Yitmiş Bir Adam**”, C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.80-84

YARAR, Mehmet Turan, “**Fehamet’in Mutluluğu**”, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.59-62

YARAR, Mehmet Turan, “**Tanrıyı Savunan Böcek**”, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.275-277

YARAR, Mehmet Turan, “**Zor Değilmiş Fıstıkçı Rüstem Olmak**”, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.371-374

YÜCEL, Şevket, “**Uyku ve Yılan**”, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.535-538

YÜCEL, Tahsin, “**Yürümek**”, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.137-144

5) TİYATROLAR

a) Tiyatrolar

AĞAOĞLU, Adalet, “**Tombala**”, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.727-735

AKIN, Gülten, “**Babil’de Bir Yusuf**”, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.34-45

AKSAL, Sabahattin Kudret, “**Bay Hiç**”, C.21, S. 217, 1 Ekim 1969, s.30-50

AKSAL, Sabahattin Kudret, “**Kral Üşümesi**”, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.40-46

ALNIAÇIK, Raik, “**Duvarcılar**”, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.260-263

ASENA, Orhan, “**Ana**”, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.810- 815

ASENA, Orhan, “**El Kapısı**”, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.519-524

ASENA, Orhan, “**Geçkin Kız**”, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.375-381

ASENA, Orhan, “**Yurттаş A**”, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.47-58

BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, “**Profesör ile Uşağı**”, C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.532-546

BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, “**Profesörle Hastaları**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s. 335-338

CUMALI, Necati, “**Vur emri**”, C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.785-794

CUMALI, Necati, “**Yeni Çıkan Şarkılar ya da Juliette**”, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.708-713

KAYACAN, Feyyaz, “**Sevgililer**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.615-621

MERİÇ, Nezihe, “**Sular Aydınlanıyordu**”, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.176-200

NUTKU, Özdemir, “**Köprü**”, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.588-594

ÖRNEK, Sedat Veyis, “**Pirinçler Yeşerecek**”, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.424-437

ÖZAKMAN, Turgut, “**Kardeş Payı**”, C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.205-206

b) Kısa Oyunlar

AKSAL, Sabahattin Kudret, “**Sonsuzluk Kitabevi ya da Kuyruklu Yıldız**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.364-379

DURSUN K., Tarık, “**Bir Postacı Varmış, Yıllık İznini Almış**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.457-469

BURDURLU, İbrahim Zeki, “**Kimdir Kim Bilir**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.423-434

AKIN, Gülten, “**Keloğlan**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.334-363

APAYDIN, Talip, “**Soydan Efendi**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.386-391

ASENA, Orhan, “**Yurttaş C**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.392-403

CUMALI, Necati, “**Zorla İspanyol**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.435-442

HACIHASANOĞLU, Muzaffer, “**Yolculuk**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.443-456

KARASU, Bilge, “**Sevilmek**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.470-487

KOCAGÖZ, Samim, “**Yaşlı Kız**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.488-497

KURŞUNLU, Nazım, “**Dışardakiler**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.498-506

NECATİGİL, Behçet, “**Gaz**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.507-509

NESİN, Aziz, “**Sen Gara Değilsin**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.510-520

ÖRNEK, Sedat Veyis, “**Manda Gözü**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.521-532

ÖZAKMAN, Turgut, “**Darılmaca Yok**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.533-538

SELİMOĞLU, Zeyyat, “**Deniz Adamları**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.548-557

TAŞKIN, Mümtaz Zeki, “**Küçük Makasçı**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.568-572

AĞAOĞLU, Adalet, “**Bir Kahramanın Ölümü**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.325-333

BİLBAŞAR, Kemal, “**Çıldır Gölü Efsanesi**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.404-422

ŞEYDA, Mehmet, “**Karagöz’ün Filimciliği**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.558-567

AND, Metin, “**Nasreddin Hoca’nın Mansıbu**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.316-324

ANDAY, Melih Cevdet, “**Dikkat Köpek Var!**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.380-385

SABUNCU, Başar, “**Lâdes ya da Aile Ocağı**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.539-547

c) Radyo Oyunları

AKIN, Gülten, “**Kızlar Değirmeni**”, C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.946-954

DURSUN K., Tarık, “**Askerdeki Oğlumuz**”, C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.875-882

KOCAGÖZ, Halil, “**Gizli Ada**”, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.303-307

NECATİGİL, Behçet, “**Gece Aşevi**”, C.14, S. 168, 1 Eylül 1965, s.810-821

NECATİGİL, Behçet, “**Kutularda Sinek**”, C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.623-642

NECATİGİL, Behçet, “**Süslü karakol Durağı**”, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.448-453

NECATİGİL, Behçet, “**Uzak Yol Kaptanı**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1055-1061

6) TERCÜMELER

a) Tercüme Hikâyeler

AICHINGER, Ilse, “**Ayna Öyküsü**”, Çev. Kâmuran Şipal, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.527-534

DURAS, Marguerite, “**Moderato Cantabile**”, Çev. Sevda Beşer, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.43-48

GALE, Zona, “**Bill**”, Çev. Selçuk Yönel, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.40-42

GREENE, Graham, “**Kazanılan Gün**”, Çev. Nurdanur Salman, C.14, S. 168, 1 Eylül 1965, s.828-830

JOYCE, James, “**Dublin’lilerden**”, Çev. Yurdanur Salman, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.687-690

JOYCE, James, “**Pansiyon**”, Çev. Selçuk Yönel, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.382-387

KAFKA, Franz, “**Blumfeld, Yaşlıca Bir Bekar**”, Çev. Kamurân Şipal, C.15, S. 175, 1 Nisan 1966, s.457-475

KALMAN, Mikszath, “**Bede Anna’nın Borcu**”, Çev. Öksel Göçmen, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.539-541

LAWRENCE, D.H., “**Gülümseme**”, Çev. Gülten Kayaalp, C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.809-812

LONGFELLOW, H. W., “**Batı Yeli**”, Çev. Tarık Dursun K., C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.172-174

MORANTE, Elsa, “**Kandil Hırsızı**”, Çev. Şadan Karadeniz, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s. 54-57

MUKHOPADYAY, Prabhat Kumar, “**Çiçeklerin Fiyatı**”, Çev. Zeyyat Selimoğlu, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.521-527

POE, Edgar Allan, “**Boşboğaz Yürek**”, Çev. Selçuk Yönel”, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.618-622

TAGORE, Rabindranath, “**Dünyamızın Çocukları**” ,Çev. Tarık Dursun K. C.15, S. 174, 1 Mart 1966, s.396-400

THOMAS, Dylan, “**Giysi**”, Çev. Akşit Göktürk, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.595-597

TOMAN, Walter, “**Maria’nın Kısaca Aklından Geçenler**” Çev. Kâmuran Şipal, C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.645-648

TOMRİS, “**Kristin**”, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.466-467

YOVKOV, Yordan, “**Tekerleklerin Türküsü**”, Çev. Türker Acaroğlu, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.344-353

b) Tercüme Denemeler

ARTAUD, Antonin, “**Tiyatro ve ikinci Yüzü**”, Çev. Tahsin Saraç, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.795-799

BÖLL, Heinrich, “**Yazmak Üstüne**”, Çev. Kâmuran Şipal, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.257-259

FRISCH, Max, “**Oyuncunun Yeri Hep İnsanın Ruhunu**”, Çev. Özdemir Nutku, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.814-815

GEMİER, Firmin, “**Yeni Bir Dram Sanatı İçin**”, Çev. Tahsin Saraç, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.770-771

IBSEN, Henrik, “**Ozanın Ödevi**”, Çev. Akşit Göktürk, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.748-749

JOUVET, Louis, “**Tiyatro Üzerine Sorular**”, Çev. Tahsin Saraç, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.783-789

LAWRENCE, D. H., “**Yaşam**”, Çev. Akşit GÖKTÜRK, C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.628-631

SYNGE, John Millington, “**Babayiğit**”, Çev. Sami Feriel, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.843-845

c) Tercüme Makaleler

ALBEE, Edward, “**Oyun, Yazar, Seyirci**”, Çev. Sevda Şener, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.884-885

ANTONİONİ, Michelangelo, “**Sanat ve İnsan**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.472-475

APPIA, Adolphe, “**Sahneye Koyuş ve Geleceği**”, Çev. Tahsin Saraç, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.891-895

ARİSTARCO, Guido, “**Sinema Kuramındaki Bunalım**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.365-369

ARNHEİM, Rudolf, “**Sanat Olarak Filim**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.316-320

AUSTRUC, Alexandre, “**Yaratma Gücümüzün Katedralleri**”, Çev. Orhan Duru, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.464-465

AUSTRUC, Alexandre, “**Yönetim Nedir**”, Çev. Salâh Birsell, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.461-464

BABLET, Denis, “**Dekor Sözcüğü Zaman Aşımına Uğramıştır**”, Çev. Rezan Pesen, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.970-972

BALAZS, Bela, “**Film Kuramı**”, Çev. Akşit Göktürk, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.303-308

- BARBARO, Umberto, “**Özgür ve Özerk Bir Yaratma**”, Çev. Tahsin Saraç, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.349-351
- BARDEM, Juan-Antonio, “**Bir İnsan Yaşamına Tanık Olmak**”, Çev. Tahsin Saraç, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.468-469
- BARRAULT, Jean Louis, “**Commedia Dell’arte**”, Çev. Salah Birsal, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.936-940
- BARRAULT, Jean Louis, “**Tiyatro Adamı**”, Çev. Ömer Atila, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.941-942
- BARRAULT, Jean Louis, “**Tiyatro Gerekli, Bağımsız, Arı Bir Sanattır**”, Çev. Ömer Atila, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.809-813
- BARTHES, Roland, “**Tiyatro Giysisi Hastalıkları**”, Çev. Salâh Birsal, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.950-958
- BAUMEİSTER, Willy, “**Dekorda Diyalektik**”, Çev. Salahaddin Küçük, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.964-965
- BAZIN, Andre, “**Görüntü Simgeciliği**”, Çev. Nijat özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.379-380
- BAZIN, Andre, “**Sinema Dilinin Evrimi**”, Çev. Nijat özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.376-379
- BENOIST-MECHIN, “**Bir Soyun Uyanışı**”, Çev. Erdoğan Alkan, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.172-173
- BERGMAN, Inmar, “**Bizim İşimiz İnsan Yüzüyle Başlar**”, Çev. Salah Birsal, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.466-467
- BODAR Rober, “**Shakespeare’in Sırrı**”, Çev. Kâmran Şerif Saru, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.528-532
- BODAR Rober, “**Shakespeare’in Sırrı**”, Çev. Kâmran Şerif Saru, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.583-587
- BRECHT, Bertolt, “**Epik Tiyatroda Müziğin Kullanılması Üzerine**”, Çev. Kâmuran Şipal, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.972-979

BRECHT, Bertolt, "**Tanım**", Çev. Kâmuran Şipal, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.979-980

BRESSON, Robert, "**Sinema Özgürlük Demektir**", Çev. Salah Birsal, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.448-449

BROOK, Peter, "**Oyunun Müziğini Yapanla Dekorcu, Sahneye Koyucuya Bağlıdırılar**", Çev. Sevda Şener, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.969-970

BUNUEL, Luis, "**Şiir ve Sinema**", Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.419-422

BUXTON, Charles Roden, "**1908'de Bir Türk Oyunu**", Çev. Nermin Menemencioğlu, C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.601-606

CAHBROL, Claude, "**Konuşma**", Çev. Salah Birsal, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.485-487

CANUDO, Ricciotto, "**Sinema**", Çev. Tahsin Saraç, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.298-300

CHAMBRUN, Charles De, "**Olağanüstü Bir insan**", Çev. Fehmi Baldaş, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.136-138

CHANDAN-CHANTICH K.S., "**Türk Tansığı**", Çev. Tahsin Saraç, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.168-169

CHAPLIN, Charles, "**Güldürmek Sanatı**", Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.396-400

CHIARINI, Luigi, "**Film Değiş Sanatı**", Çev. Bilge Karasu, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.351-356

CLAIR, Rene, "**Dar Estetik**", Çev. Orhan Duru, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s. 430

CLAIR, Rene, "**Sözün Eski tutsaklığı**", Çev. Orhan Duru, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.429-430

CLERGET, Marcel, "**Bir Ülkenin Düşüncede Usçu Düzene Sokulması**", Çev. Tahsin Saraç, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.164

- COCTEAU, Jean, “**Salgına İnanıyorum**”, Çev. Bilge Karasu, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.422-425
- COPEAU, Jacques, “**Tiyatro Sanatı**”, Çev. Salah Birsal, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.780-783
- COPEAU, Jacques, “**Tiyatro Sanatı**”, Çev. Salah Birsal, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.780-783
- CRAIG, Gordon, “**Tiyatro Sanatçısı**”, Çev. Suat Taşer, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.909-923
- CRAIG, Gordon, “**Yeni Bir Tiyatronun Koşulları**”, Çev. Salahaddin Küçük, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.772-775
- DE SICA, Vittorio, “**Sinema Üzerine**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.456-459
- DELAUNAY, Sonia, “**Renk Tiyatrosu**”, Çev. Salahaddin Küçük, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.968-969
- DELLUC, Louis, “**Resmegiderlik**”, Çev. Tahsin Saraç, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.300-303
- DONNER, Jörn, “**Üç Filimden Sonra**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.502-503
- DUHAMEL, Georges, “**Düşünce Devrimi**”, Çev. Tahsin Saraç, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.125-127
- DÜRRENMATT, Friedrich, “**Tiyatro Sorunları**”, Çev. Melahat Özgü, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.823-826
- DÜRRENMATT, Friedrich, “**Tiyatro Sorunu**”, Çev. Özdemir Nutku, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.827-829
- EISENSTEIN, S. M., “**Çekim ve Kurgu**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.329-332
- EISENSTEIN, S. M., “**Çekim ve Kurgu**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.329-332

- EISENSTEIN, S. M., “**Filmin Yapısı**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.321-329
- ELİOT, Thomas Stearns, “**Katedralde Cinayet**”, Çev. Bilge Karasu, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.848-857
- EPSTEIN, Jean, “**Uzayda Film Yapma Sanatı**”, Çev. Salâh Birsal, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.363-365
- FAURE, Elie, “**Tinin Eti ve Kanı**”, Çev. Tahsin Saraç, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.348-349
- FELLİNİ, Federico, “**Mesleğim**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.469-472
- FLAHERTY, “**Konuşma**”, Çev. Taner Arıburnu, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.404-408
- FORD, John, “**Sinema Üzerine**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.437-438
- FORMAN, Miloş, “**Nesnelerin Daha Yakınında**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.496-497
- FRISCH, Max, “**Teatral Olan**”, Çev. Melahat Özgü, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.815-819
- FROEMGEN, Hanns, “**Kemal Atatürk**”, Çev. V. Ö., C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.143
- FROEMGEN, Hanns, “**Kemal Atatürk**”, Çev. Melahat Özgü, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.127-128
- FRY, Christopher, “**Niye mi Koşuk?**”, Çev. Bilge Karasu, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.802-808
- GABRİEL, Albert, “**Ayasofya Müze Oluyor.**”, Çev. Fehmi Baldaş, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.141-143
- GENTİZON, Paul, “**Mustafa Kemal ya da Yürüyen Doğru**”, Çev. Fehmi Baldaş, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.138-141

- GEORGES Berthe- GAULİS, “**Mustafa kemal Destanı**”, Çev. Tahsin Saraç, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.152
- GERANDO F. De, “**Modern Bir Devlet**”, Çev. Tahsin Saraç, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.151
- GODARD, Jean Luc, “**Konuşma**”, Çev. Salâh Birsell, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.487-489
- GRIFFITH, David-Wark, “**Sinema, Modern Fotoğrafın Mucizesi**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.391-394
- GRIERSON, John, “**Belge Film Üstüne**”, Çev. Akşit Göktürk, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.343-347
- GROPIUS, Walter, “**Bir Evrensel Yönetmen**”, Çev. Salâhaddin Küçük, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.962-963
- GRÜNDGENDS, Gustav, “**Oyuncu**”, Çev. Melahat Özgü, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.947-949
- HAUSER, Arnold, “**Film çağı**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.371-376
- HITCHCOCK, Alfred, “**Konuşma**”, Çev. Salah Birsell, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.442-444
- HOFMAN, Slatislav, “**Sahnede Boşluk Alanları**”, Salâhaddin Küçük, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.963-964
- IONESCO, Eugene, “**Gene Öncü Tiyatro Üzerine**”, Çev. Salâh Birsell, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.819-823
- IONESCO, Eugene, “**Romain Weingarten Üzerine**”, Çev. Salah Birsell, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.31-33
- ISOU, Isidore, “**Bir Sanatın Tutsağı**”, Çev. Tahsin Saraç, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.369-371
- IVENS, Joris, “**İnsanı Göstermek**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.431-439

- İVANOV, S.P.-VEKİLOV, A.P.,”**Doğumunun 60. Yılında A.N. Kononov**”, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.747-749
- JARRY, Alfred, “**Dekor ve Oyuncu**”, Çev. Tahsin Saraç, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.958-960
- KAZAN, Elia, “**Sinema Üzerine**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.469-470
- KEATON, Buster, “**Güldürmek Sanatı**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.400-403
- KİNROSS, Lord, “**Yeni Bir Ankara**”, Çev. Murat Belge, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.129-137
- KRACAUER, Siegfried, “**Fizik Gerçeğin Kurtuluşu**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.387-390
- KULEŞOV, Lev.V., “**Anılar**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s. 293-295
- KURASAWA, Akira, “**Sinema üzerine Düşünceler**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.435-437
- LANG, Fritz, “**Sant ve Meslek**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.414-416
- LEENHARDT, Roger, “**Bütün Teknik Çabalar**”, Çev. Tahsin Saraç-Necati Engez, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.356-359
- LEGER, Fernand, “**Sahnede gördüğümüz**”, Çev. Salahaddin Küçük, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.961-962
- LELOUCH, Claude, “**Yazar Sineması**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.501-502
- LLOYD, Harold, “**Sanatım**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.402-403
- MAKAYEJEV, Dusan, “**Yaşamı Yansıtmak**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.513-514

- MALRAUX, Andre, “**Sinemanın Sanat olarak Doğuşu**”, Çev. Tahsin Saraç, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.360-363
- MARCHAND, Rene, “**Bir Soyun Uyanışı**”, Çev. Tahsin Saraç, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.167-168
- MAUROİS, Andre, “**Proust’un Bir yıldönümü: Swann’ın Ellinci Yılı**”, Çev. Kâmrân Şerif Saru, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.382-384
- MAUROİS, Andre, “**Proust’un Bir yıldönümü: Swann’ın Ellinci Yılı**”, Çev. Kâmrân Şerif Saru, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.474-476
- MECHIN-BENOİST, “**Mustafa Kemal ve Yeni Başkent Ankara**”, Çev. Erdoğan Alkan, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.137-140
- MECHİN- Benoist, “**Neden Dil Devrimi**”, Çev. Erdoğan Alkan, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.144
- MELZİG, Herbert, “**Halifeliğin Can Çekişmesi**”, Çev. Kâmurân Şipal, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.120-125
- MELZİG, Herbert, “**Özgürlük Savaşı ve Mustafa Kemal**”, Çev. Cemil Ziya Şanbey, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.143-145
- MEYERHOLD, Vsevolod, “**Tiyatro Gösterisi**”, Çev. Suat Taşer, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.775-779
- MİKUSCH, Dagobert Von, “**Mustafa Kemal Avrupa İle Asya Arasında**”, Çev. Mihin Eren, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.135-136
- MİZOGUCHİ, Kenji, “**Konuşma**”, Çev. Salah Birsell, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.433-435
- MOHOLY-NAGY, Laszlo, “**Mekanik Yöntemler**”, Çev. Rezan Pesen, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.965-967
- MORIN, Edgar, “**Gerçek-dışılık Gerçek içinde Gelişir**”, Çev. Tahsin saraç, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.385-386
- MOUSSINAC, Leon, “**Görüntülerin uyumlu Sıralanışı**”, Çev. Tahsin saraç, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.339

- MOUSSINAC, Leon, “**Görüntülerin Zaman içinde Rolü**”, Çev. Tahsin saraç, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.339-341
- MULLER, Herbert J., “**Tarihin Karaltısı**”, Çev. B. K., C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.149
- OPHULS, Max, “**Konuşma**”, Çev. Salah Birsal, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s. 439-441
- OSHIMA, HANI, URAYAMA, TESHIGAHARA, “**Sinema üzerine Tartışma**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.507-510
- PABST, Georg-Wilhelm, “**Sinema**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.411-412
- PABST, Georg-Wilhelm, “**Yarının Sineması**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.412-413
- PASOLINI, Pier Paolo, “**Sinemada Şiir dili, Nesir Dili**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.504-507
- PAVLOVA, Nelia, “**Batı Işığına Doğru**”, Çev. Tahsin Saraç, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.166-167
- PINON, Rene, “**Mustafa Kemal**”, Çev. Tahsin Saraç, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.165-166
- PITTARD, Eugene, “**Atatürk’ün Anısına Saygı**”, Çev. Tahsin Saraç, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s. 138-140
- PRICE, M. Philips, “**Üstün Bir Kişi**”, Çev. B. K., C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.150
- PUDOVKIN, V.I., “**Film Malzemesinin Özellikleri**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.310-316
- PUDOVKIN, V.I., “**Film Sanatının Temeli**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.309-310
- REDGRAVE, Michael, “**Rolün Havasına Girmek**”, Çev. Gürkal Aylan, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.50-51

- RENOIR, Jean, , “**İşin Özü Bir Öykü Anlatmaktır**”, Çev. Bilge Karasu, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.426-428
- RESNAIS, Alain, “**İnsan istediği Filmi Yapamaz**”, Çev. Salah Birsal, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.478-480
- ROCHA, Glauber, “**Açlık Kültürü, Şiddet Sineması**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.494-496
- ROGER, Noelle, “**Başarılarının Gizi**”, Çev. Tahsin Saraç, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.165
- ROSSELLINI, Roberto, “**Yeni Gerçekçilik**”, Çev. Salah Birsal, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.450-453
- ROTHA, Paul, “**Belge Filimciliğın Bazı ilkeleri**”, Çev. Arsal Soley, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.341-343
- ROUCH, Jean, “**Geleceğın Sineması**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.497-501
- ROUX, Jean-Paul, “**Kendine Özgü**”, Çev. Tahsin Saraç, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.133-134
- RUSSEL, Bertrand, “**Seçik Düşünmenin Kaçınılmazlığı**”, Çev. Akşit Göktürk, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.704-706
- RUSSEL, Bertrand, “**Seçik Düşünmenin Kaçınılmazlığı**”, Çev. Akşit Göktürk, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.704-706
- RUSSEL, Bertrand, “**Tanınmışçılardan Korkulu Düşleri, Varoluşçu'nun Düşü – Varlığa Erme**”, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.488-489
- RUSSEL, Bertrand, “**Tanınmışçılardan Korkulu Düşleri, Varoluşçu'nun Düşü – Varlığa Erme**”, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.488-489
- SARRAUT, Albert, “**Bir Ulusun Yenileştirilmesi**”, Çev. Tahsin Saraç, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.128-129
- SARRAUT, Albert, “**Hayran Olunacak Bir Kahraman**”, Çev. Tahsin Saraç, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.129-130

SCHLÖNDORFF, Volker, “**Sinema Sanatı Üzerine Düşünceler**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.490-491

SCHOPEN, Edmund, “**Türk Dili**”, Çev. Melahat Özgü, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.131-133

SENNET, Mack, “**Güldürü Filimlerinin Yönetimi**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.395-396

SHAW, Bernard, “**Tutulacak Bir Oyun Nasıl Yazılır?**”, Çev. Sevgi Sanlı, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.755-758

SPERCO, Willy, “**Savaşı Kazanan Komutan Sivil giyiniyor**”, Çev. Tahsin Saraç, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.145-147

SPOTTISWOODE, Raymond, “**Filmin Dilbilgisi**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.333-338

STANİSLAVSKY, K. S., “**İmgelem**”, Çev. Suat Taşer, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.896-909

STARKİE, Enide, “**Eğer Tohum Ölürse**”, Çev. Muzaffer uyguner, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.502-508

STERNBERG, JOSEPH von, “**Gözle Yaratmak**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.413-414

STRINDBERG, August, “**Modern Oyun Yazarlığı ve Modern Tiyatro Üstüne**”, Çev. Cevat Çapan, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.750-755

STROHEIM, Erich von, “**Gerçekçilik Düşleri**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.410-411

STROHEIM, Erich von, “**Gerçekten Dünyanın En Pahalı ve en Kötü Niyetli Yönetmeni miyim?**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.409-410

TATI, Jaques, “**Herkes Güldürebilir**”, Çev. Salah Birsal, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.476-478

- TİEGHEM, Van, “**Musset’ye Göre Şair ve Şiir**”, Çev. Oktay Akbal, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.457-460
- TİNDALL, W.Y., “**James Joyce**”, Çev. Akşit Göktürk, C.14, S. 167, 1 Ağustos 1965, s.756-758
- TONGAS Gerard, “**Atatürkçü Felsefe**”, Çev. Tahsin Saraç, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.162-164
- TOYNBEE, Arnold J., “**Atatürk’ün Ülkesi Nasıl Batılılaştı?**”, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.140-142
- TRUFFAUT, François, “**Yeni Dalga üzerine**”, Çev. Salah Birsal, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.481-484
- VERTOV, Dziga, “**Sinema-gözcülerin Devrimi**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.295-298
- VILAR, Jean, “**Sahneye Koyucu ve Dram Yapıtı**”, Çev. Tahsin Saraç, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.942-947
- VİGO, Jean, “**Toplumsal Bir Sinemaya Doğru**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.417-418
- VİSCONTİ, Luchino, “**İnsanbiçimi Sinema**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.455-458
- VİSCONTİ, Luchino, “**Kadavrılar**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.454-455
- WAJDA, Andrzej, “**Sinema Üzerine**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.510-512
- WEBSTER, Donald E. “**İleri Gelen Uluslardan Biri**”, Çev. B. K., C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.148-149
- WELLES, Orson, “**Film Bir Düşler Kuşağıdır**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.445-448
- YEATS, William Butler, “**Dil, Kişi, Yapı**”, Çev. Bilge Karasu, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.763-770

YENİ AMERİKAN SİNEMASI TOPLULUĞU, “**Bildiri**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.492-499

ZAVATTINI, Cesare, “**Yeni, gerçekçilik Üzerine Görüşler**”, Çev. Nijat Özön, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.380-384

ZİEMKE, Kurt, ”**Mustafa Kemal’in Yararlığı**”, Çev. Mihin Eren, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.134-135

d) Tercüme Eleştirel Yazılar

ELİOT, Thomas Stearns, “**Katedralde Cinayet**”, Çev. Bilge Karasu, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.848-857

GENET, Jean, “**Hizmetçiler Nasıl Oynanmalı**”, Çev. Yılmaz Çolpan, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.864-866

IONESCO, Eugene, “**Romain Weingarten Üzerine**”, Çev. Salah Birsal, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.31-33

JARETT-KERR, Martin, “**François Mauriac Üzerine**”, Çev. Muzaffer Uyguner, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.251-256

MAUROİS, Andre, “**Proust’un Bir yıldönümü: Swann’ın Ellinci Yılı**”, Çev. Kâmrân Şerif Saru, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.382-384

MAUROİS, Andre, “**Proust’un Bir yıldönümü: Swann’ın Ellinci Yılı**”, Çev. Kâmrân Şerif Saru, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.474-476

MEGAMİZ, Seyit Zeki, “**Zengin Denilen Arapça’nın Son Zamanlardaki Durumu**”, Çev. Dilsever, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.420-423

MİLLER, Arthur, “**Saticının Ölümü**”, Çev. Sami Ferliel, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.871-884

O’CASEY, Sean, “**Çıtkırıldım Horoz**”, Çev. Ali Püsküllüoğlu, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.846-848

O'NEILL, Eugene, "**Maskeler üstüne**", Çev. Şadan Karadeniz, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.789-795

SENGHOR, Leopold Seldar, "**Saint-John Perse ya da Çocukluk Krallığının Şiiri**", Çev. Tahsin Saraç-Hüseyin Şahin, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.114-129

STARKİE, Enide, "**Eğer Tohum Ölürse**", Çev. Muzaffer uyguner, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.502-508

TİEGHEM, Van, "**Musset'ye Göre Şair ve Şiir**", Çev. Oktay Akbal, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.457-460

TİNDALL, W.Y., "**James Joyce**", Çev. Akşit Göktürk, C.14, S. 167, 1 Ağustos 1965, s.756-758

e) Tercüme Röportajlar

BECİROVIC, Komnen, "**Asturias'la Bir Konuşma**", Çev. Tahsin Saraç, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.700-704

HILL, Patı, "**Truman Capote ile Görüşme**", Çev. A. Ferhan Oğuzkan, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.46-52

HILL, Patı, "**Truman Capote ile Görüşme**", Çev. A. Ferhan Oğuzkan, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.46-52

OTTO, Theo, "**Dekorcu Oyunu Sahneye Koyanla İşbirliği Yapmalıdır**", Çev. Sevda Şener, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.967-968

TENSCHERT, Joachim, "**Dramatürg Kime Derler**", Çev. Salâh Birsal, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.886-891

f) Tercüme Şiirler

AGENOR, Guy, “**Hindistan Cevizlerinin Adacığı**”, Çev. Orhan Ülkülü, C.14, S. 167, 1 Ağustos 1965, s.736

A POLLINAIRE, Guillaume, “**Bölge**”, Çev. Necati Cumalı, C.15, S. 171, 1 Aralık 1965, s.196-199

A POLLINAIRE, Guillaume, “**Landor Road Göçmeni**”, Çev. Necati Cumalı, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.672-673

ARAGON, Louis, “**Bırakılmış**”, Çev. Özdemir ince, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.516

BAUDELAIRE, Charles, “**Baykuşlar**”, Çev. Erdoğan Alkan, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s.1123

BAUDELAIRE, Charles, “**Düz Şiirler**”, Çev. Tahsin Saraç, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.411-414

BAUDELAIRE, Charles, “**Işıklar**”, Çev. Sabahattin Kudret Aksal, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.694-695

BAUDELAIRE, Charles, “**Kan Çeşmesi**”, Çev. Halil Uysal, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s.1123

CATULLUS, Gaius Valerius, “**Şiirler**”, Çev. Güngör Öner, C.18, S.201, 1 Haziran 1968, s.303-306

CUMMINGS, E.E., “**Gün Batımı**”, Çev. Muazzez Menemencioğlu, Ertan Söylemez, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.703

ELIOT, T.S. “**Kuru Kayalar**”, Çev. Tahsin Saraç, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.691-696

ELIOT, T. S., “**Yanık Norton**”, Çev. Osman Türkay, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.364-368

ELUARD, Paul, “**Yitik Bahçe**”, Çev. Mehmet Salihoğlu, C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.802

GROSJEAN, Jean, “**Kış**”, Çev. Özdemir İnce, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.697

GROSJEAN, Jean, “**Runes**”, Çev. Özdemir İnce, C.14, S. 168, 1 Eylül 1965, s.822-823

HESSE, Herman, “**Siste**”, Çev. Cengiz Büker, C.15, S. 171, 1 Aralık 1965, s.195

HULME, T.E., “Güz”, “**Rıhtımdan Gökyüzüne**”, Çev. Erdoğan Alkan, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.49

JIMENEZ, Juan Ramon, “**Platero ile Ben'den**”, Çev. Akşit Göktürk, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.795-803

LAFARGUE, Jules, “**Hypertrophie**”, Çev. Abdullah Rıza Ergüven, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.390

LAFARGUE, Jules, “**Şenlik Geceleri**”, Çev. Abdullah Rıza Ergüven, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.390

PERSE, Saint-john, “**Yağmurlar**”, Çev. S. Maden, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.130-136

PRİTAM, Amrita, “**Meltem**”, Çev. Mehmet Salihoğlu, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.370

SAİNT, John Perse, “**Sürgün**”, Çev. S. Maden, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.590-596

SARAÇ, Tahsin, “**Baudelaire ve Baudelaire'den Çeviriler**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.584-589

SHAKESPEARE, William, “**Sone**”, Çev. Talât Sait Halman, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.37-39

TAGORE, RABINDRANATH, “**Sen Yine Çıkagel.**”, Çev. Tarık Dursun K., C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.632

TAGORE, RABINDRANATH, “**Seni-Yalnız Seni.**”, Çev. Tarık Dursun K., C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.632

TAGORE, Rabindranath, “**Dünyamızın Çocukları**” ,Çev. Tarık Dursun K. C.15, S. 174, 1 Mart 1966, s.396-400

TAGORE, Rabindranath, “**Fenerini Tuttuğunda Gökyüzüne**”, Çev. Tarık Dursun K., C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.385

TAGORE, Rabindranath, “**Gitme Hiç- Hiç Gitme Aşkım**”, Çev. Tarık Dursun K., C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.385

TAGORE, Rabindranath, “**Hadi Söyle Son Şarkını**”, Çev. Tarık Dursun K., C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.385

TENNYSON, Alfred, “**Boru Ezgileri**”, Çev. Vedat Açıkalin, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.58

VERGILIUS, “**Tityrus**”, Çev. Güngör Ömer, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.714-716

VERGILIUS, “**Yır**”, Çev. Güngör Öner, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.149-151

VERHAEREN, Emile, “**Deli Türküsü**”, Çev. Abdullah Rıza Ergüven, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.515

VERHAEREN, Emile, “**Sudan Geçen Kayıkçı**”, Çev. Abdullah Rıza Ergüven, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.514-515

VİLLON, François, “**Ölüm**”, Çev. Abdullah Rıza Ergüven, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.302

g) Tercüme Tiyatrolar

ALBEE, Edward, “**Kum Sandığı**”, Çev. Ali Püsküllüoğlu, C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s.343-347

BÖLL, Heinrich, “**Duvardan Gelen Sesler**”, Çev. Sedat Veyis Örnek, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.469-473

GHELDERODE, Michel de, "**Körler**", Çev. Şadan Karadeniz C.15, S. 174, 1 Mart 1966, s.410-413

MOSEL, Tad, "**İçe Doğduğu Gibi**", Çev. Ali Püsküllüoğlu, C.14, S. 167, 1 Ağustos 1965, s.747-755

NASH, N. Richard, "**Atom Kızılı**", Çev. Ali Püsküllüoğlu, C.20, S. 216, 1 Eylül 1969, s. 752-756

PIRANDELLO, Luigi, "**Altı Kişi Yazarını Arıyor**", Çev. Akşit Göktürk, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.834-843

SAROYAN, William, "**Merhaba dışarıdaki**", Çev. Ali Püsküllüoğlu, C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.638-645

WILDER, Thornton, "**Fransa Kraliçeleri**", Çev. Muazzez Menemencioğlu, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s.1131-1141

h) Tercüme Mektup

BATY, Gaston, "**Genç Bir Oyuncu Kıza Mektup**", Çev. Tahsin Saraç, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.934-936

EXUPERY, Antoine De Saint, "**General X'e Mektup**", Çev. Yücel yıldırım, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.643-645

i) Tercüme Konuşmalar

BECİROVIC, Komnen, "**Asturias'la Bir Konuşma**", Çev. Tahsin Saraç, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.700-704

CAHBROL, Claude, "**Konuşma**", Çev. Salah Birsal, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.485-487

FLAHERTY, “**Konuşma**”, Çev. Taner Arıburnu, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.404-408

GODARD, Jean Luc, “**Konuşma**”, Çev. Salâh Birsal, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.487-489

HITCHCOCK, Afred, “**Konuşma**”, Çev. Salah Birsal, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.442-444

OPHULS, Max, “**Konuşma**”, Çev. Salah Birsal, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s. 439-441

REINHARDT, Max, “**Oyuncu Üzerine Konuşma**”, Çev. Özdemir Nutku, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.923-927

REINHARDT, Max, “**Seminer Öğrencilerine**”, Çev. Melahat Özgü, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.927-928

i) Tercüme Önsöz

COCTEAU, Jean, “**Eyfel Kulesi Evlileri İçin Önsöz**”, Çev. Salah Birsal, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.857-863

LAURANCE, D.H. “**Kuşlar, Hayvanlar Çiçekler Üstüne**”, Çev. Akşit Göktürk, C.15, S. 175, 1 Nisan 1966, s.476-479

OSBORNE, John, “**Bildiri**”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.829-833

WILLIAMS, Tennessee, “**Camino Real Önsöz**”, Çev. Bilge Karasu, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.867-870

7) DENEMELER

AKBAL, Oktay, “**Dickens’in Evinde**”, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.135-136

AKSAL, Sabahattin Kudret, “**Eleştiri Üstüne**”, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.222-229

ALNIAÇIK, Raik, “**Tiyatro Üzerine Denemeler**”, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.736-737

ARDAĞI, Adnan, “**Gitmek**”, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.626-627

ATAÇ'TAN, “**Halk Dili**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.607-608

ATAÇ'TAN, “**Musiki ve Edebiyat**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.602-603

ATAÇ'TAN, “**Şiir Denen Güzel**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.603-605

ATAÇ'TAN, “**Yeni Yazı**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.605-606

BALTACIOĞLU, İsmayil Hakkı, “**Sanat Nedir, Ne Değildir?**”, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.667-671

BAŞÇILLAR, Seyfettin, “**İnsan**”, C.15, S. 175, 1 Nisan 1966, s.442-446

BATU, Selâhattin, “**Dil'in Büyüsü**”, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.433-435

BATU, Selâhattin, “**Düşünceler Arasında**”, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.490-492

BİNGÖL, Necdet, “**Edebiyatta İçtenlik**”, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.525-526

BİNYAZAR, Adnan, “**Zamanı Doldurmak**”, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.598-601

BİRSEL, Salah, “**Kimileri Günlük Sever**”, C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.69-72

KARASU, Bilge, “**Karanlık Bir Yalı Üzerine Metin**”, C.17, S. 195, 1 Aralık 1967, s.250-258

LEVEND, Agah Sırrı, “**Sanatsever, Sanatçı ve Eleştirmen**”, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.664-665

NUTKU, Özdemir, “**Atom Çağı Tiyatrosu Üzerine Denemeler**”, C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.928-931

SALİHOĞLU, Mehmet, “**Ataç’tan Sonra**”, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s. 1107-1108

UYGUR, Nermi, “**Edebiyat Karın Doyurur**”, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.561-566

UYGUR, Nermi, “**Başlık**”, C.17, S. 195, 1 Aralık 1967, s.197-213

UYGUR, Nermi, “**Biricik**”, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.656-663

UYGUR, Nermi, “**İleri Geri**”, C.15, S. 171, 1 Aralık 1965, s.162-170

UYGUR, Nermi, “**Masa**”, C.15, S. 174, 1 Mart 1966, s.370-381

8) HATIRALAR

ATAY, Falih Rifki, **“İnkılapçı”**, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.124-126

BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, **“Atatürk”**, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.102-111

BALTACIOĞLU, Samime, **“Ani’ye Giderken”**, C.20 S. 213, 1 Haziran 1969, s.278-280

CANPOLAT, Mustafa, **“Ataç Nasıl Yazardı?”**, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.589-594

ÇAĞLAR, Behçet Kemal, **“Atatürk ve Şiir”**, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, S.80-85

DÜRDER, Baha, **“Kutsi Hoca’yı En Son Ben Gördüm”**, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.24-25

KANSU, Ceyhun Atuf, **“Geyve”**, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.107-115

KARAOSMANOĞLU, Yakup Kadri, **“Atatürk Üzerine Düşünceler ve Yorumlar”**, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.100-102

KIRZIOĞLU, M. Fahrettin, **“Atatürk’ün Kars’a Gelişi ve Kemalpaşa Oyunu”**, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.111-115

ONARAN, Mustafa Şerif, **“Ataç’la”**, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.578-579

VELİDEDEOĞLU, Hıfzı Veldet, **“Atatürk’te İstiklal ve Cumhuriyet Fikri”**, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.106-108

9) GEZİ YAZILARI

AŞÇI, Abdullah, “İzmir’e Uçan Kuşlar”, C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.661-667

BİRSEL, Salâh, “Fransız Tiyatrosu 67”, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.34-38

BİRSEL, Salâh, “Fransız Tiyatrosu 67”, C.17, S. 195, 1 Aralık 1967, s.230-235

BİRSEL, Salah, “Fransız Tiyatrosu 67”, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.38-45

DOYRAN Turhan, “Amsterdam’da Bir Akşam”, C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.611-616

10) MEKTUPLAR

BATUHAN, Hüseyin, “Millî Eğitim Bakanına Açık Mektup”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.564-568

EDİSKUN, Haydar, “Sayın Emin Bayraktaroğlu’na Açık Mektup”, C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.573-583

SALİHOĞLU, Mehmet, “Kubalı’ya Açık Mektup”, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.557-558

11) KÜLTÜR, FELSEFE, SANATLA İLGİLİ YAZILAR

BALTACIOĞLU, İsmail Hakkı, “Batı Sanat Anlayışına Karşı”, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.454-456

BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, “Türk Plastik Sanatları”, C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.853-856

BALTACIOĞLU, İsmayil Hakkı, **“Türk Plastik Sanatlarının Özgürlüğü”**, C.14, S. 168, 1 Eylül 1965, s.776-779

HANÇERLİOĞLU, Orhan, **“Evrensel Yapı”**, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.234-238

KÜÇÜK, Salahaddin, **“Günümüzün Felsefesi”**, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.25-27

NUTKU, Özdemir, **“Kültür Emperyalizmi Üzerine”**, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.528-531

ÖNDER, Ali Rıza, **“Türklerde Ant İçme Geleneği”**, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.228-232

ÖZTELLİ, Cahit, **“Ressam Levnî Üzerine Yeni Bilgiler”**, C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.509-512

SEÇMEN, Hüseyin, **“Bilim, Sanat ve Tarih”**, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1047-1049

SÖZER, Önay, **“Soyutun Somutlanması”**, C.20, S. 216, 1 Eylül 1969, s.731-738

UYGUR, Nermi, **“Yer Adları”**, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.495-502

12) HABERLER, DUYURULAR, CEVAPLAR, AÇIKLAMALAR

- **“Bir Japon Yazarı Konuşuyor”**, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.730-732

- **“Jean Dauchet ile Konuşma?”**, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.409-411

- **“Yeni Yayınlar”**, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.317-320

ACARLAR, Erdoğan, **“Türk Dil Devrimi ya da Yaşayan Atatürk”**, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.461-462

AKALIN, L. Sami, **“Ettore Rossi'nin Dede Korkut'u”**, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.750-754

- AKBAL, Oktay, "**Kurun Şu Akademiyi**", C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.646
- AKDENİZ, Mükerrerem, "**Albert Cohen ve Senyör'ün Sevgilisi**", C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.605-607
- AKINCI, Gündüz, "**Bir Gazeteye Yanıt**", C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.70-71
- AKINCI, Gündüz, "**Dil Devrimi'ni Ters Yorumlayan**", C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.397-398
- AKINCI, Gündüz, "**Türk Dil Kurumu Tesis Değil Bir Dernektir.**", C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.677-678
- AKSAL, Sabahattin Kudret, "**Bir Soruşturma**", C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.546
- AKSOY, Fahir, "**Naif Resim Üzerine**", C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.546-547
- AKSOY, Fahir, "**Orhan Peker'in Sergisi**", C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.635-636
- AKSOY, Fahir, "**Resim**", C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.544-546
- AKSOY, Fahir, "**Resim**", C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.607-609
- AKSOY, Ömer Asım, "**Mehmet Ali Ağakay'ı Yitirdik.**", C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.146-149
- AKSOY, Ömer Asım, "**Sataşana Mektup 3**", C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.717-720
- AKSOY, Ömer Asım, "**Sataşana Mektuplar**", C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.628-630
- AKULUBAY, A. "**Papirüs**", C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.93-95
- AKYÜREK Alaaddin, "**Dile Halka ve Anayasaya Saygı' Ama Nasıl?**", C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.558
- ALTINOK, İsmail, "**Eşref Üren'in Doğu Galerisindeki Sergisi**", C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.904-905

ALTINOK, İsmail, “**Güzel Sanatlar Galerisindeki İkinci Birleşik Sergi**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.643-644

ALTINOK, İsmail, “**Üç Sergi**”, C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.738- 739

ALTINOK, İsmail, “**XXVIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi**”, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.749-750

AND, Metin, “**Oyunların Dili**”, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.405

ARISOY, M. Sunullah, “**Bir Soruşturma**”, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.547

ARISOY, M. Sunullah, “**Bir Soruşturma**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.674-675

ARISOY, M. Sunullah, “**Olmaz ki, Böyle de Yazılmaz ki!**”, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.407

AŞKUN, Vehbi Cem, “**Benden İçeri**”, C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.825-827

AŞKUN, Vehbi Cem, “**Türk Dil Bayramımız**”, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.167-168

ATALAY, Besim, “**Sayın Agâh Sırrı'ya Bir Cevap Daha**”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.405-407

ATALAY, Besim, “**Türk Dil Kurumu**”, C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s.353-355

ATILÂ, Ömer, “**Devlet Tiyatrosu 1968-1969**”, C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.676-679

ATOK, Oğuz Kazım, “**Öz Dilimiz ve Deyiş Gücü**”, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s.1151-1152

BARLAS, Orhan, “**Bu Yazıların Dili**”, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.547

BARLAS, Orhan, “**Özlenen Türkçeyi Bulacaksınız**”, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.78-79

- BAYKAL, Ali, “**Hukuk ve Dil Açısından Önemli Bir Kitap**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.595-596
- BAYKAL, Ali, “**Türe Dilimiz ve Yasaları Bilme Zorunluluğu**”, C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.562-563
- BAYKAL, Ali, “**Türk Hukukunun Dili Türkçe Olmalı**”, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.539
- BAYKAL, Ali, “**Türkçenin Hakkı**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.370-371
- BAYKAL, Ali, “**Üç Sözlük**”, C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.972-973
- BAYKAL, Ali, “**Yargıtay Yüzüncü Yıldönümü Armağanı**”, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.650-651
- BAYKAL, Ali, “**Yasalarımızın Dili ve Yargıtay’ın Bir kararı**”, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.185
- BEKİR, Çelikağ, “**Türk Öğretmeni Sizinledir**”, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.465
- BİNATLI, Yusuf Z., “**Dil Akademisi Sorunu üzerine**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.644-646
- BİNATLI, Yusuf ziya, “**Nutuk-Söylev Sorunu**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1079-1081
- BİNYAZAR, Adnan, “**Devrim Işığında Püsküllüoğlu’nun Sözlüğü**”, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.72-74
- BİNYAZAR, Adnan, “**Tante Rosa**”, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.285-286
- BİNYAZAR, Adnan, “**Uçarı’nın Şiirinde Yeni Bir Aşama**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.636-639
- BİNYAZAR, Adnan, “**Yabancı Yayınlar**”, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.643-648
- BİNYAZAR, Adnan, “**Yeni Türk Tiyatrosu**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.592-595

- BİRSEL, “**Baudelaire ve Kötülük Çiçekleri**”, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.183-184
- C. S. “**Jean Paulhan’ın Ölümü Üstüne Söylenenler**”, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.646-649
- C.S. “**Yeni Eleştiri ve Çağdaş Sanat**”, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.833-835
- C.S., “**Yabancı Yayınlar**”, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.453-456
- C.S., “**Yabancı Yayınlar**”, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.553-556
- C.S., “**Yabancı Yayınlar**”, C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.556-560
- CAN, Ayhan, “**Gökşen’in Dördüncü İyilik’i**”, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.72-75
- CEMİL, Mahmut, “**Yeminle Dilcilik Olmaz**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.655-658
- ÇAĞLAR, Behçet Kemal, “**Tek Yol Atatürk Yolu**”, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.158-160
- ÇAKIN, Nurettin, “**Yazma Yolu Üzerine**”, C.15, S. 175, 1 Nisan 1966, s.489-490
- ÇETİN Güney, “**Yeni Yayınlar**”, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.154-155
- ÇETİN Güney, “**Yeni Yayınlar**”, C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.827-828
- ÇETİN, Güney, “**Yeni Yayınlar**”, C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s.356-358
- ÇETİN, Güney, “**Yeni Yayınlar**”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.425-427
- ÇETİN, Güney, “**Yeni Yayınlar**”, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.482-484
- ÇETİN, Güney, “**Yeni Yayınlar**”, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.536-538
- ÇETİN, Güney, “**Yeni Yayınlar**”, C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.655-657
- ÇETİN, Güney, “**Yeni Yayınlar**”, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.712-714
- ÇETİN, Güney, “**Yeni Yayınlar**”, C.14, S. 167, 1 Ağustos 1965, s.770-771

- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.14, S. 168, 1 Eylül 1965, s.835-836
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.57-58
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.15, S. 171, 1 Aralık 1965, s.219
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.276-277
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.15, S. 173, 1 Şubat 1966, s.362-363
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.15, S. 174, 1 Mart 1966, s.425-426
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.15, S. 175, 1 Nisan 1966, s.490-491
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s. 565-566
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.994
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1089-1090
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.72-73
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.160-161
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.472-474
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.667-669
- ÇETİN, GÜNEY, “Yeni Yayınlar”, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.754-755
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.903
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.74-77
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.545-546
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.641-643
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.728-730
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s. 358-360
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.448-450
- ÇETİN, GÜNEY, “Yeni Yayınlar”, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.637-640
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.76-78
- ÇETİN, Güney, “Yeni Yayınlar”, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.160-163

- ÇETİN, Güney, **“Yeni Yayınlar”**, C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.552-556
- ÇETİN, Güney, **“Yeni Yayınlar”**, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.641-645
- ÇETİN, Güney, **“Yeni Yayınlar”**, C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.744- 748
- ÇETİN, Güney, **“Yeni Yayınlar”**, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.830-832
- ÇETİN, Güney, **“Yeni Yayınlar”**, C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.90-93
- ÇETİN, Güney, **“Yeni Yayınlar”**, C.20, S. 212, 1 Mayıs 1969, s.191-192
- ÇETİN, Güney, **“Yeni Yayınlar”**, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.288-291
- ÇETİN, GÜNEY, **“Yeni Yayınlar”**, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.598-601
- ÇETİN, Güney, **“Yeni Yayınlar”**, C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.684 -686
- ÇETİN, Güney, **“Yeni Yayınlar”**, C.21, S. 217, 1 Ekim 1969, s.66-69
- ÇINAR, Nabi, **“Karamanoğlu'nun Buyruğu Üzerine”**, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.558-559
- ÇONGUR, H. Rıdvan, **“Radyo Dili ve Anayasa”**, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.459-461
- ÇONGUR, H. Rıdvan, **“Radyo Dili”**, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.403-404
- ÇONGUR, H. Rıdvan, **“Radyoda Dil Aşırılığı Var mı?”**, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.80-81
- ÇONGUR, Rıdvan, **“TRT ve Dil Devrimi”**, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.671-672
- DEMİR, Kıvanç, **“Ahmet Kabaklı'ya”**, C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.543-546
- DEMİR, Kıvanç, **“Anlamadıkları”**, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.179-180
- DEMİR, Kıvanç, **“Asıl Uydurmacı Onlar”**, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.538-539
- DEMİR, Kıvanç, **“Aykırılar korusu”**, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.721-723
- DEMİR, Kıvanç, **“Beylik Sözler”**, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.63-67

DEMİR, Kıvanç, **“Bu mudur Dil Bilginliği?”**, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.630-633

DEMİR, Kıvanç, **“Bu Ne Perhiz, Bu Ne Lahana Turşusu!”**, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.631-632

DEMİR, Kıvanç, **“Dilimizin Özleşmesini Kimler İstemiyor?”**, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.67-69

DEMİR, Kıvanç, **“Gene O Konu”**, C.17, S. 195, 1 Aralık 1967, s.260-262

DEMİR, Kıvanç, **“İşlekleşen Yapım Eklemi”**, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.63-66

DEMİR, Kıvanç, **“Kubalı'nın Yanılgısı”**, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.542-544

DEMİR, Kıvanç, **“Kurallara Bağlanmak”**, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.441-445

DEMİR, Kıvanç, **“Oyun Dili ve Öz Türkçe”**, C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.890-892

DEMİR, Kıvanç, **“Örnekleme”**, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.623-627

DEMİR, Kıvanç, **“Örnekseme”**, C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.736- 738

DEMİR, Kıvanç, **“Öz Türkçe Sözcükler Nasıl Yapılmaktadır”**, C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.964-966

DEMİR, Kıvanç, **“Susmak mı Gerek?”**, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.213-214

DEMİR, Kıvanç, **“Yanıltmaca”**, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.147-150

DEMİR, Kıvanç, **“Yanlış Bir Adlandırma”**, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.825-828

DİLAÇAR, A., **“Bir Sözlük”**, C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.243-244

DİLAÇAR, A., **“Türkîsh Grammar”**, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.727-728

- DİLSEVER, “**Profesör Fındıkoğlu ve Kaşgarlı Mahmud**”, C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.236-238
- DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Elebaşı**”, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.479-481
- DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Külebi’nin Son Şiirleri**”, C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.649-651
- DİZDAROĞLU, Hikmet, “**Sabah Geçidi**”, C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.893-895
- DURU, Orhan, “**Yurt Yönetimi ve Dil**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.658-660
- DURU, Sezer, “**Nossack’ın Yeni Romanı**”, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.832-833
- DURU, Sezer, “**Yabancı Yayınlar**”, C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s. 748- 749
- DÜNDAR, Ali, “**Dil Üstüne**”, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.169
- DÜRDER, Baha, “**1966’da Tiyatro**”, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.399-402
- DÜRDER, Baha, “**1968’de Açılan Tiyatrolar II**”, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.251-254
- DÜRDER, Baha, “**1968’de Açılan Tiyatrolar**”, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.164-167
- ENGİN, Arın, “**Dil Devrimimiz ve Safsatacılar**”, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.533
- ERDOĞAN, Müşir, “**Bir ses**”, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.68
- ERDOĞDU, Ahmet, “**Türk Dil Devrimi**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.614-616
- ERİMER, Kayahan, “**Bir Yazı Dolayısıyla**”, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.67-68
- ERİMER, Kayahan, “**İkinci Dil Kongresi**”, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.214-215

- ERİMER, KAYAHAN, “**Türkoloji Dersleri III ya da Genetiv**”, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.150-152
- ESATOĞLU, Selahattin Hakkı, “**Yeni Bir Cemiyet**”, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s.1153
- FABLAN, Laszlo, “**Türkiye’de Dil Devrimi ve Edebiyat**”, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.756-757
- GÖKŞEN Enver Naci, “**Kabusname**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.663-664
- GÖKŞEN Enver Naci, “**Okullarımız ve Eğitim Değerleri**”, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s. 68
- GÖKŞEN, E. N., “**Yabancı Kelimeler ve Ses Uyumu**”, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.51-52
- GÖKŞEN, Enver Naci, “**Birkaç Anlatım Olayı**”, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.477-478
- GÖKŞEN, Enver Naci, “**Felsefe Sözlüğü**”, C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.895-897
- GÖKŞEN, Enver Naci, “**H. Suphi Tanrıöver, “Gazi’nin Heykeli” ve “Fırtına Kuşu**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1081-1085
- GÖKŞEN, Enver Naci, “**İlkokullarda Türkçe Öğretimi Kılavuzu**”, C.20, S. 212, 1 Mayıs 1969, s.185-187
- GÖKŞEN, Enver Naci, “**Katip Çelebi’den Seçmeler**”, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.155-156
- GÖKŞEN, Enver Naci, “**Özel Eğitim**”, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.548
- GÖKŞEN, Enver Naci, “**Sayıların Yazılışı**”, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.598-599
- GÖKŞEN, Enver Naci, “**Sınava Hazırlık**”, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.534-535

GÖKŞEN, Enver NACİ, **“Türklerde Dini Resimler”**, C.17, S. 195, 1 Aralık 1967, s.263-264

GÖKŞEN, Enver Naci, **“Yalnızlık Bana yasak”**, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.633-634

GÖKŞEN, Enver Naci, **“Yine Felek’ten”**, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.58-60

GÖKŞEN, Enver Naci, **“Türk Tiyatrosu Ansiklopedisi”**, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.181-183

GÖKTÜRK, Akşit, **“Bir Tanıtma Yazısı Dolayısıyla”**, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.394

GÖKTÜRK, Akşit, **“Selçuklu Yapılarının Çiçek Açan Taşları”**, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.601-602

GÖKYAY, Orhan Şaik, **“Yarence”**, C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s.348-350

GÜNAY, Sedat, **“Bir Soruşturma”**, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.676-677

GÜNER, Şefik, **“Son Oturum”**, C.20, S. 216, 1 Eylül 1969, s.779

GÜVELİ, Mustafa, **“Takısız Tamlamalar Sorunu”**, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.835-836

HALMAN, Talât Sait, **“Necatigil’in Yaz Dönemi”**, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.481-482

HALMAN, TALAT, **“İlhan Mimaroğlu Başarı Kazandı”**, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s.1146-1147

HANÇERLİOĞLU, Orhan, **“Bir Soruşturma”**, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.477-478

HANÇERLİOĞLU, Orhan, **“İslam Devletlerinde Kadın Hükümdarlar”**, C.15, S. 174, 1 Mart 1966, s.420-422

HIZLAN, Doğan, **“Bir Soruşturma”**, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.545

İLDENİZ, Türkan, **“Bir Soruşturma”**, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.545

İLKHAN, İnci, “**Dilin Özleşmesi Gereklidir**”, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.446-447

İVANOV, S.P.-VEKİLOV, A.P.,”**Doğumunun 60. Yılında A.N. Kononov**”, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.747-749

İZMİRLİ, Mübeccel, “**Bu Toprakta Bir Kuş Var Kanadında Gümüş Yok**”, C.20, S. 212, 1 Mayıs 1969, s.187-191

KANTARCI, İlhan, “**Diye kelimesi Üzerine**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.661-662

KARADAYI, İsmet Kemal, “**Dil Devrimimiz, Öz Türkçe**”, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.189-191

KARAMANLIOĞLU, A. F, “**Bir Yanıta Karşılık**”, C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s.350-351

KARTAL, Numan, “**Dil Çabamız**”, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.463-465

KARTAL, Numan, “**Okullarımızda Dil Sorunu**”, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.405-407

KEMAL, Orhan, “**Bir Soruşturma**”, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.544-545

KIRZIOĞLU, M. Fahrettin, “**Türlü Yönleriyle Ayaş**”, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.274-275

KİPER, Osman, “**Dil Sorunu**”, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.547-549

KOCAGÖZ, Samim, “**Bir Soruşturma**”, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.477-478

KORKMAZ, Zeynep, “**Kabusname'nin İkinci Basılışı Dolayısıyla**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.664-667

KÖKLÜGİLLER, Ahmet, “**Dil Devrimi Engellenemez**”, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.81-83

KÜÇÜK, Selâhattin, “**Başlangıcından Bugüne Mutluluk Düşüncesi**”, C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.652

LEVEND Agah Sırrı, “**Dil Bayramının 34. Yıl dönümünde Düşündüklerimiz**”, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.68-70

LEVEND, Agâh Sırrı, “**Bir Açıklama**”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.422

LEVEND, Agâh Sırrı, “**Bir Ziyaretin uyandırdığı Yankılar**”, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.323-324

LEVEND, Agâh Sırrı, “**Refik Halit Karay**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1085-1087

LEVEND, Agâh Sırrı, “**Türk Dil Kurumunun Suçu**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1070-1072

LEVEND, Agâh Sırrı, “**Türk Dil Kurumunun XI. Kurultayı**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1069-1070

LEVEND, Agâh Sırrı, “**Türlü Yönleriyle Tevfik Fikret**”, C.14, S. 168, 1 Eylül 1965, s.831-832

LEVEND, Agâh Sırrı, “**Zevk, sanat ve Moda**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.669-671

MENEMENCİOĞLU, Nermin, “**Namık Kemal’in Avrupa Mektupları**”, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.216-219

MİMAROĞLU, İlhan K., “**Yeniden Bergman ve Antonioni**” C.14, S. 167, 1 Ağustos 1965, s.766-767

MİNNETOĞLU, İbrahim, “**Dil**”, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.408

MİNNETOĞLU, Mualla, “**Dilbilgisi Sorunları**”, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.78

MUTLUCA, M., “**Haydi Dağlarca’ya**”, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.633-636

NACİ, Elif, “**Cemal Tollu’nun Ardından**”, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.67

NADİ, Nadir, “**Dil Devrimi Üzerine**”, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.67-68

NADİ, Nadir, “**Dil Kurultayı**”, C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.691-692

NADİR, Nadi, “**Dil Bayramı**”, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.164

NADİR, Nadi, **“Türkçeyi Onlar da Sevecek”**, C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.892-893

NESİN, Aziz, **“Bir Soruşturma”**, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.477-478

NESİN, Aziz, **“Otuz Beşinci Yıldayız”**, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.186

NURBAKİ, **“Dil Devrimi”**, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.189

OFLAZOĞLU, A. Turan, **“Bir Soruşturma”**, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.674

OĞUZ, Yılmaz, **“Ali Şir Nevai”**, C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.742- 744

OĞUZ, Yılmaz, **“Eski Türk Edebiyatında Nazım”**, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.639-640

OY, Aydın, **“Bölge Ağızlarında Atasözleri ve Deyimler”**, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s. 286-288

ÖNDER, Ali Rıza, **“Betikçi Ali Rıza”**, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.707-708

ÖNDER, Ali Rıza, **“Diyarbakır Ağzı”**, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.542-545

ÖNDER, Ali Rıza, **“Hukuk Dilimiz”**, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.413-419

ÖNDER, Ali Rıza, **“Yasalarımızda Dil Birliği”**, C.15, S. 175, 1 Nisan 1966, s.483-485

ÖNEŞ, Ali Avni, **“Dil Savaşları”**, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.427-428

ÖZ, Süleyman Nuri, **“Ata’ya Mektup”**, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.650

ÖZAKMAN, Turgut, **“Radyonun Dili Üzerine”**, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.324-326

ÖZCAN, Bekir, **“Yetsin Artık”**, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.538

ÖZDEMİR, Emin, **“Ayağ İçindeki Sözler”**, C.20, S. 216, 1 Eylül 1969, s.769-771

ÖZDEMİR, Emin, **“Bilim Dili”**, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.248-251

- ÖZDEMİR, Emin, “**Çeviri Dili ve Öz Türkçe**”, C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.673–676
- ÖZDEMİR, Emin, “**Dilbilim Açısından Ataç**”, C.20, S. 212, 1 Mayıs 1969, s.181-185
- ÖZDEMİR, Emin, “**Faruk K. Timurtaş’a**”, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.281-284
- ÖZDEMİR, Emin, “**Gerçek Suçlu**”, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.158-159
- ÖZDEMİR, Emin, “**Kurallar ve Sözcükler**”, C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.85-88
- ÖZDEMİR, Emin, “**Öz Türkçe**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.583-585
- ÖZDEMİR, Emin, “**Saplanrı**”, C.21, S. 217, 1 Ekim 1969, s.61-63
- ÖZDEMİR, Emin, “**Türk Dili İçin**”, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.388-391
- ÖZDEMİR, Necdet, “**Türe Dili Özleştirilmelidir**”, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.733-735
- ÖZDEMİR, Necdet, “**Yasalarımızın Dili Sorunu**”, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.167-168
- ÖZEN, Haldun, “**Ziya Gökalp**”, C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.245-246
- ÖZERDİM, Sami N., “**Nurullah Ataç Bibliyografyası’na Ek**”, C.14, S. 167, 1 Ağustos 1965, s.768-770
- ÖZERDİM, Sami N., “**Öz Türkçe İçin Savaş**”, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.404-405
- ÖZERDİM, Sami N., “**Türk Dil Kurultayı Dolayısıyla**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1073-1074
- ÖZERDİM, Sami N., “**Yorgun Savaşçı ve Başkaları**”, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.55-57
- ÖZLER, A. Baha, “**Akdeniz Dil Atlası**”, C.15, S. 175, 1 Nisan 1966, s.485-486

- ÖZÖN, Nijat, “**Bindikleri Dalı Kesenler**”, C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s.351-353
- ÖZÖN, Nijat, “**Eleştirmen mi Dalkavuk mu?**”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.407-409
- ÖZÖN, Nijat, “**Suçlular Aramızda**”, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.535-536
- ÖZÖN, Nijat, “**Umut Verici Adımlar**”, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.599-601
- ÖZÖN, Nijat, “**Vurucu Bir Eleştiri**”, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.478-479
- ÖZTELLİ, Cahit, “**Dünya Dili Esreranto**”, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.272-274
- ÖZTELLİ, Cahit, “**Günümüz Halk Ozanlarından Birisi Ali İzzet**”, C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.820-823
- ÖZTELLİ, Cahit, “**Tekirdağ’da Atatürk**”, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.152-153
- PAZARKAYA, Yüksel, “**Almanca’da Orhan Veli**”, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.539-543
- PAZARKAYA, Yüksel, “**Necatigil’in Oyunları Alman Radyosunda**”, C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.823-825
- POOL, Jonathan R., “**Esperanto**”, C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.563-565
- PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Ankara’da Perdeler Açılırken**”, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.60-62
- PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**AST’ın İki Oyunu**”, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.633-635
- PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Birkaç Yerli Oyun**”, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.153-155
- PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Dönem Başlarken**”, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.59

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Dönemin Sonu**”, C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.657-658

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**İkinci Dönü Oyunlar**”, C.15, S. 173, 1 Şubat 1966, s.357-359

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Kent Oyuncuları Ankara’da**”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.990

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Umut Veren Yazarlar**”, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.271-272

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Üç Yerli, Bir Yabancı**”, C.15, S. 171, 1 Aralık 1965, s.214-218

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Yeni Oyunlar üzerine**”, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.150-152

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Yeni Oyunlar**”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.412-413

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, “**Gogol ile Firisch**” C.15, S. 174, 1 Mart 1966, s.418-419

S. B. “**Claude Simon Ankara’da**”, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.291-293

S. S., “**Yabancı Yayınlar**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.601-605

S. S., “**Yabancı yayınlar**”, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.160-164

S.S., “**Yabancı Yayınlar**”, C.20, S. 216, 1 Eylül 1969, s.771-779

S.S., “**Yabancı Yayınlar**”, C.21, S. 217, 1 Ekim 1969, s.69-78

S.S.“**Yabancı Yayınlar**”, C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.686- 691

SALİHOĞLU, Mehmet, “**Atatürkçülük’te Dil ve Düşünce**”, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.165-167

SALİHOĞLU, Mehmet, “**Bir Açıklama**”, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.63-66

SALİHOĞLU, Mehmet, “**Bir Soruşturma**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.674

SALİHOĞLU, Mehmet, “**Dil Bayramı**”, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.164-167

SALİHOĞLU, Mehmet, “**Dilde Özleşme**”, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.547-551

SALİHOĞLU, Mehmet, “**Kubalı’ya Açık Mektup**”, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.557-558

SALİHOĞLU, Mehmet, “**Neden Öztürkçe**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1074-1079

SALİHOĞLU, Mehmet, “**Yeni Bir Kadın Ozanımız**”, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.62-64

SAMURÇAY, Neriman, “**Ruhbilim Açısından Bir Serginin Düşündürdükleri**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.609-611

SARAÇ, Tahsin, “**Fehmi Baldaş’ı Yitirdik.**”, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.268-269

SELÇUK, İlhan, “**Dönüşü Olmayan Nehir**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.613-614

SÜLÜKLÜPAŞALAR, A., “**Alkoldönem**”, C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.549-552

SÜLÜKLÜPAŞALAR, A., “**Garnizonda Bir Olay**”, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.628-631

SÜLÜKLÜPAŞALAR, A., “**Köprübaşı**”, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.157-160

SÜLÜKLÜPAŞALAR, A., “**Sabah Olmasın**”, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.69-71

SÜLÜKLÜPAŞALAR, A., “**Yeni yayınlar**”, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.548-552

SÜREYYA, Cemal, “**Bir Soruşturma**”, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.545

ŞEYDA Mehmet, “**Bir Soruşturma**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.673

- T.D. **“Türk Dil kurumu Ödüllerini Kazananlar”**, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.141-147
- T.D., **“Ad Saymak Gerekirse”**, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.395-397
- T.D., **“Dil Kurumundan Niçin Çıkarıldı?”**, C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.973
- T.D., **“Haberler”**, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.735-736
- T.D., **“Haberler”**, C.17, S. 199, 1 Nisan 1968, s.83
- T.D., **“Haberler”**, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.372
- T.D., **“Haberler”**, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.466
- T.D., **“Haberler”**, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.79-80
- T.D., **“Haberler”**, C.19, S. 206, 1 Kasım 1968, s.169
- T.D., **“Haberler”**, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.651-652
- T.D., **“Haberler”**, C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.750
- T.D., **“Haberler”**, C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.95-96
- T.D., **“Haberler”**, C.20, S. 213, 1 Haziran 1969, s.293-294
- T.D., **“Haberler”**, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.617-619
- T.D., **“Haberler”**, C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.698-700
- T.D., **“Haberler”**, C.21, S. 217, 1 Ekim 1969, s.79
- T.D., **“Haberler”**, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.167-168
- T.D., **“Haberler”**, C.21, S. 219, 1 Aralık 1969, s.254-255
- T.D., **“Kitaplar”**, C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.679-684
- T.D., **“Öz Türkçe Üzerine”**, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.743-747
- T.D., **“Türk Dil Kurumu Ödüllerini Kazananlar”**, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.628-630
- T.D., **“Yaşar Yenice Anlatıyor”**, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.611-612
- T.D.K, **“Tartışmasını Bilmeyen Biri”**, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.474-477

- T.D.K., “Anlamadıkları”, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.535-538
- T.D.K., “Türk Dil Kurumu Bilim Ve Edebiyat Yapıtları Ödül Yönetmeliği”, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.603-604
- TAMER, Ülkü, “İngiliz-Amerikan Dergileri”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.422-425
- TANER, Haldun, “Bir Soruşturma”, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.546
- TANERİ, Aydın, “Türk Tarihi Araştırmaları ve Yeni Bir Yayın”, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.420-422
- T.D., “Aşırılık Deyince”, C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.813-819
- T.D., “Bu Sayıda Geçen Sinema Terimleri”, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.553-556
- T.D., “Bu Sayının Sözcükleri”, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.282-283
- T.D., “Bu Sayının Sözcükleri”, C.15, S. 176, 1 Mayıs 1966, s.567
- T.D., “Bu Sayının Sözcükleri”, C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.651
- T.D., “Bu Sayının Sözcükleri”, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.998-1003
- T.D., “Bu Sayının Sözcükleri”, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.73-74
- T.D., “Bu Sayının Sözcükleri”, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.169-171
- T.D., “Bu Sayının Sözcükleri”, C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.249-250
- T.D., “Bu Sayının Sözcükleri”, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.330-333
- T.D., “Bu Sayının Sözcükleri”, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.409
- T.D., “Bu Sayının Sözcükleri”, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.480-481
- T.D., “Bu Sayının Sözcükleri”, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.552-553
- T.D., “Bu Sayının Sözcükleri”, C.16, S. 189, 1 Haziran 1967, s.757-758
- T.D., “Bu Sayının Sözcükleri”, C.16, S. 190, 1 Temmuz 1967, s.829-830
- T.D., “Dil Bayramı”, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.75
- T.D., “Haberler”, C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.657

- T.D., **“Haberler”**, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.715
- T.D., **“Haberler”**, C.14, S. 167, 1 Ağustos 1965, s.771-772
- T.D., **“Haberler”**, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.60
- T.D., **“Haberler”**, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.281
- T.D., **“Haberler”**, C.15, S. 173, 1 Şubat 1966, s.363
- T.D., **“Haberler”**, C.15, S. 175, 1 Nisan 1966, s.491
- T.D., **“Haberler”**, C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.997
- T.D., **“Haberler”**, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s.1154
- T.D., **“Haberler”**, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.74
- T.D., **“Haberler”**, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.168-169
- T.D., **“Haberler”**, C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.251
- T.D., **“Haberler”**, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.330
- T.D., **“Haberler”**, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.408-409
- T.D., **“Haberler”**, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.479
- T.D., **“Haberler”**, C.16, S. 187, 1 Nisan 1967, s.552
- T.D., **“Haberler”**, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.678
- T.D., **“Haberler”**, C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.905
- T.D., **“Haberler”**, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.79-80
- T.D., **“Haberler”**, C.17, S. 195, 1 Aralık 1967, s.264
- T.D., **“Haberler”**, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.549
- T.D., **“Haberler”**, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.647-648
- T.D., **“TÖS’ün Dil Bayramı Bildirisi”**, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.191
- T.D., **“Türk Dil Kurumu Ödülleri”**, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.550-553
- T.D., **“XI. Türk Dil Kurultayı”**, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1069
- T.D.K., **“Haberler”**, C.14, S. 161, 1 Şubat 1965, s.428

- T.D.K., “**Haberler**”, C.14, S. 163, 1 Nisan 1965, s.539
- T.D.K., “**Haberler**”, C.14, S. 164, 1 Mayıs 1965, s.602-603
- T.D.K., “**Türk Dil Kurumu Ödülleri**”, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.278-281
- T.D.K., “**Türk Dil Kurumu Ödülleri**”, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.327-330
- T.D.K., “**Türk Dil Kurumu’nun Basın Dil Ödülünü Mustafa Ekmekçi Kazandı**”, C.14, S. 162, 1 Mart 1965, s.484
- T.D.K., “**Türk Dil Kurumu Ödülleri**”, C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s.359-363
- T.D.K., “**Hacı İbrahim Efendiler**”, C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.247-248
- T.D.K., “**İki Üyemizi Daha Yitirdik**”, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.169
- T.D.K., “**Osmanlıca Ağıtçıları**”, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.320-322
- T.D.K., “**Öz Türkçeden Ne Anlıyoruz?**”, C.16, S. 188, 1 Mayıs 1967, s.651-655
- TİRALİ, Naim, “**Dil Devriminin Önemi**”, C.17, S. 194, 1 Kasım 1967, s.188
- TİRALİ, Naim, “**Dil Kurumu Yaşayacaktır.**”, C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s.1072-1073
- TURGUT A., “**Dergilerde**”, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.732-733
- TURGUT, A. , “**Dergilerde**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.361-363
- TURGUT, A., “**Dergilerde**”, C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.75-77
- TURGUT, A., “**Dergilerde**”, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.220-222
- TURGUT, A., “**Dergilerde**”, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.451-452
- TURGUT, A., “**Dergilerde**”, C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s.641-643
- TÜRK DİLİ, “**Öz Türkçe**”, C.16, S. 182, 1 Kasım 1966, s.161-164
- TÜRKAY, Osman, “**Dergilere Kısa Bir Bakış**”, C.18, S. 200, 1 Mayıs 1968, s.223-226

TÜRKAY, Osman, **“Yabancı Yayınlar”**, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.364-370

TÜRKAY, Osman, **“Yapısallığın Çeşitli Açılardan Görünüşü”**, C.18, S. 202, 1 Temmuz 1968, s.456-458

UYGUNER, Muzaffer, **“Albert Camus ve Başkaldırma Edebiyatı”**, C.15, S. 177, 1 Haziran 1966, s.647-650

UYGUNER, Muzaffer, **“Amerikan Sargısı”**, C.17, S. 193, 1 Ekim 1967, s.69-72

UYGUNER, Muzaffer, **“Ataç’la Gelen”**, C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.636-639

UYGUNER, Muzaffer, **“Atasözleri ve Deyimler”**, C.15, S. 175, 1 Nisan 1966, s.486-489

UYGUNER, Muzaffer, **“Atatürk’e Saygı”**, C.21, S. 218, 1 Kasım 1969, s.159-160

UYGUNER, Muzaffer, **“Atatürkçü Olmak”**, C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.311-314

UYGUNER, Muzaffer, **“Bana Sensin Yaşamak”**, C.16, S. 185, 1 Şubat 1967, s.391-393

UYGUNER, Muzaffer, **“Bir Ölümsüz Yalnızlık”**, C.15, S. 169, 1 Ekim 1965, s.52-55

UYGUNER, Muzaffer, **“Çağrılmayan Yakup”**, C.15, S. 180, 1 Eylül 1966, s.1147-1151

UYGUNER, Muzaffer, **“Dil Devrimi İçin”**, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.355-357

UYGUNER, Muzaffer, **“Döşegimde Ölürken”**, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.709-712

UYGUNER, Muzaffer, **“Fransız Resminde İzlenimcilik”**, C.17, S. 196, 1 Ocak 1968, s.540-542

- UYGUNER, Muzaffer, “**Geleneksel Türk Tiyatrosu**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.589-592
- UYGUNER, Muzaffer, “**Göçebe**”, C.14, S. 168, 1 Eylül 1965, s.832-835
- UYGUNER, Muzaffer, “**Güneş Kavgası**”, C.19, S. 210, 1 Mart 1969, s.828-830
- UYGUNER, Muzaffer, “**Histoire de la Littérature Turque**”, C.19, S. 209, 1 Şubat 1969, s.739- 742
- UYGUNER, Muzaffer, “**İki Başına Yürümek**”, C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s. 71-74
- UYGUNER, Muzaffer, “**Jean-Paul Sartre ve ‘Sözcükler’i**”, C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s.355-356
- UYGUNER, Muzaffer, “**Kafka’nın Şato’su**”, C.16, S. 183, 1 Aralık 1966, s.239-243
- UYGUNER, Muzaffer, “**Karides Durağı**”, C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.898-901
- UYGUNER, Muzaffer, “**Kolları Bağlı Odiseus**”, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.469-472
- UYGUNER, Muzaffer, “**Konya Üçüncü Âşıklar Bayramı**”, C.19, S. 207, 1 Aralık 1968, s.548-549
- UYGUNER, Muzaffer, “**Moderato Cantabile**”, C.16, S. 181, 1 Ekim 1966, s.64-66
- UYGUNER, Muzaffer, “**Ölmez Otu**”, C.21, S. 217, 1 Ekim 1969, s.63-66
- UYGUNER, Muzaffer, “**Saçcı Bir Ozanın Dili**”, C.17, S. 197, 1 Şubat 1968, s.634-636
- UYGUNER, Muzaffer, “**Sanatçı ve Çağı**”, C.15, S. 173, 1 Şubat 1966, s.359-361
- UYGUNER, Muzaffer, “**Sartre’in Baudelaire’i**”, C.15, S. 170, 1 Kasım 1965, s.153-154

UYGUNER, Muzaffer, "**Tragedyalar**", C.14, S. 165, 1 Haziran 1965, s.652-655

UYGUNER, Muzaffer, "**Tutanaklar**", C.18, S. 199, 1 Nisan 1968, s.69-72

UYGUNER, Muzaffer, "**Türk Tiyatrosu Üzerine Bir Kitap**", C.15, S. 179, 1 Ağustos 1966, s. 1087-1089

UYGUNER, Muzaffer, "**Türkiye Makaleler Bibliyografyası 1964/1**", C.15, S. 178, 1 Temmuz 1966, s.992

UYGUNER, Muzaffer, "**Zincire Vurulmuş Prometheus**", C.18, S. 204, 1 Eylül 1968, s. 631-633

UYGUNER, Muzaffer, "**Bir Aşk Kırgınının Şarkısı**", C.15, S. 174, 1 Mart 1966, s.422-425

UYGUNER, Muzaffer, "**Dağlarca'nın Âsûsu**", C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.966-969

VELİDEDEOĞLU, Hıfzı Veldet, "**Türkiye'de Dil Sorunu**", C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.692-698

YAĞCIOĞLU, Halim, "**Afyonkarahisar Türküleri**", C.16, S. 184, 1 Ocak 1967, s.314-317

YAĞCIOĞLU, Halim, "**Âşıkâne**", C.19, S. 205, 1 Ekim 1968, s.74-75

YAĞCIOĞLU, Halim, "**Battal Gazi Destanı**", C.20, S. 211, 1 Nisan 1969, s.90-93

YAĞCIOĞLU, Halim, "**Benden içeri**", C.16, S. 192, 1 Eylül 1967, s.969-972

YAĞCIOĞLU, Halim, "**Bizim Kuşak ve Ötekiler**", C.19, S. 208, 1 Ocak 1969, s.639-640

YAĞCIOĞLU, Halim, "**Dünya şiiri**", C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.596-598

YAĞCIOĞLU, Halim, "**İçime Çektiğim Hava değil Gökyüzüdür**", C.16, S. 191, 1 Ağustos 1967, s.901-603

YAĞCIOĞLU, Halim, “**Ortodoksluklar**”, C.18, S. 203, 1 Ağustos 1968, s.547

YAĞCIOĞLU, Halim, “**Selçukya’da Aşk**”, C.17, S. 198, 1 Mart 1968, s.724-727

YEĞİN, Hasan, “**Dil Kurumu’na Karşı Bir Densizlik**”, C.14, S. 166, 1 Temmuz 1965, s.714

YEŞİLGÖZ, Umut, “**Dilimizin Arlaşması Üzerine**”, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.479

YUND, Kerim, “**Kitaplar**”, C.20, S. 214, 1 Temmuz 1969, s.585-589

13) DİĞER YAZILAR

AYLAN, Gürkal, “**Toplum ve Sözsüzoyuncu**”, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.455-463

BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, “**Konuşmacılığın Gizleri**”, C.15, S. 172, 1 Ocak 1966, s.223-227

BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, “**Ulus Gerçeği Nasıl Bir Gerçektir?**”, C.14, S. 160, 1 Ocak 1965, s.327-330

BİNATLI, Y. Z., “**Atatürk’ün Vasiyetnamesi Üzerine Görüşlerimiz**”, C.16, S. 186, 1 Mart 1967, s.414-416

BİNGÖL, Cemal, “**Üstün Yetenekli Çocuklar Üzerine**”, C.20, S. 215, 1 Ağustos 1969, s.645-650

BİRSEL, Salah, “**Televizyon Yıl Sıfır**”, C.21, S. 217, 1 Ekim 1969, s.57-59

ÖZERDİM, Sami N., “**Nurullah Ataç Bibliyografyası’na Ek**”, C.14, S. 167, 1 Ağustos 1965, s.768-770

ÖZERDİM, Sami N., “**Okur Notları**”, C.18, S. 201, 1 Haziran 1968, s.326-329

SONUÇ

Cumhuriyet dönemine ait aylık dil ve edebiyat dergilerimizden biri olan Türk Dili, Türkçe'nin ve Türk edebiyatının gelişiminde önemli rolü olan bir yayın organıdır. "Türk Dili Dergisi Üzerine İnceleme (1965-1970)" adlı çalışma, "Türk Dili"nin 14-20. ciltlerindeki sayılarında yayımlanan edebiyatla ilgili metinlerden hareketle mecmuanın ortaya çıkış gayesinin tespit edilmesiyle, Türk düşünce ve sanat hayatındaki yerinin, öneminin araştırılması amacını taşımaktadır. Biz bu çalışmamızda Türk Dili dergisinin 1965-1970 yılları arasındaki sayılarını incelemeye gayret ettik. Belli başlı tespit ve değerlendirmelerimizi sonuç başlığı altında özetlemeye çalıştık.

Türk Dili'nin yayın hayatına başladığı yıllar Türk siyasî hayatında önemli bir dönemin başlangıç zamanını oluşturur. Bu dönem; tek partiden çok partili hayata geçişin yaşandığı ve devleti tek başına yöneten CHP'nin 1950'de yönetimi Demokrat Parti'ye bırakmasıyla hızlanan demokratikleşme sürecinin getirmiş olduğu yeni rüzgârların hissedildiği; iktisadî, ticarî, sınaî, ziraî, içtimaî vb. alanlarda önemli değişimlerin ve hareketliliğin yaşandığı yeni bir dönemdir.

27 Mayıs 1960 ihtilali sonrasında gelişen olaylar, kurulan Millî Birlik Komitesi sonrasında yapılan seçimlerde ortaya çıkan "koalisyon" yönetiminin hakimiyeti sağlayamaması gibi durumlar, kaos ortamının devam etmesine sebep olur. 1965 Genel seçimlerinde iktidara gelen Süleyman Demirel'in Adalet Partisi'nin de beklentilere yeterince cevap verememesi, ülkedeki karışık hava, üniversite öğrencileri arasında sağ-sol şeklinde kamplaşmaların yaşanması, işçilerin sokağa dökülmesi bu sıkıntılı ortamı daha da içinden çıkılmaz bir hale getirir. Bunların dışında birçok olaylar görülmeye başlanmış ve bunlar hızla artarak sosyal barışı tehdit edecek seviyeye ulaşmıştır.

Gelinen bu noktada, Silahlı Kuvvetler tarafından 12 Mart 1971'de tekrar muhtıra verilir. Süleyman Demirel istifa eder. Bazı şehirlerde sıkı yönetim ilân edilir.

Bu gelişmelerden basın hayatı da etkilenmiştir. Demokrasiyle birlikte, özellikle 1950'li yılların ilk başlarında basın hayatında özgürlük havası iyice artmış ve beraberinde bir renklilik ve çoğulculuk görülmüştür. Ancak 1970'li yıllara doğru basında giderek artan kutuplaşma, istenmeyen olayların yaşanmasında bir ölçüde rol alır.

1965-1970 yılları arasında aktif olarak matbuat âleminde yer alan belli başlı dergiler için şu isimleri zikredebiliriz: Akbaba, Varlık, Hareket, Büyük Doğu, Türk Folklor Araştırmaları, Hisar, Yeditepe, Diriliş, Kitap Belleten, Papirüs, İmece, Çağdaş, Güney Dergisi, Ataç, Türk Kültürü, Otağı, Yeni İnsan, Dönem, Yeni dergi, Şairler Yaprığı, Cep Dergisi, Yeni Gerçek, May, Edebiyat, Yeni Eylem, Yeni Edebiyat, Sesimiz. Bu dergiler içerisinde Türk Dil Kurumunun yayın organı olan, başta savunduğu dil anlayışı olmak üzere muhtevası ve yazı kadrosu ile dikkat çeken bir diğer dergi de Türk Dili'dir.

Ekim 1951'de ilk sayısı çıkan ve yayın hayatını neredeyse hiç aksatmadan günümüze değin sürdüren Türk Dili, Mayıs 2007'de 665. sayısına ulaşmıştır. Bu yönüyle matbuat âleminde, Varlık'tan sonraki en kıdemli dergimizdir. Türk Dili'nin en önemli özelliği Türk Dil Kurumunun dergisi olması ve Kurumun savunduğu öz Türkçe anlayışının geniş kitlelere ulaştırılmasında bir araç vazifesi görmüş bulunmasıdır.

“Türkçeyi seven, Türkçeye inanan, Türkçe için çalışmak isteyen” bütün yazarlara açık olan derginin yazar ve şair kadrosu oldukça zengindir. 14-20. ciltte beş yüz kırk bir farklı yazar ve şairin eserleri yer almaktadır.

Agâh Sırrı Levend, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Behçet Kemal Çağlar, Hikmet Dizdaroğlu, Ömer Asım Aksoy, İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu, Cahit Öztelli, Fahrettin Kırzioğlu, Satı Erişenler, Baha Dürder, Metin And, Özdemir

Nutku, Mehmet Salihoğlu, Kıvanç Demir, Emin Özdemir, Haydar Ediskun, Enver Naci Gökşen, Sabahattin Kudret Aksal, Selâhaddin Batu, Nermi Uygur, Adnan Binyazar, Ceyhun Atuf Kansu, Özdemir İnce, İbrahim Zeki Burdurlu, Kevser Acarlar, Melahat Özgü, Ali Püsküllüoğlu, Tahsin Saraç, Mehmet Turan Yarar, Samim Kocagöz, Necati Cumalı, Orhan Asena, Afet Muhteremoğlu, Oktay Akbal, Salâh Birsal gibi isimler çekirdek kadroyu oluştururken; Orhan Hançerlioğlu, Suut Kemal Yetkin, Osman Türkay, Tahir Nejat Gencan, Kerim Aydın Erdem, Turgut, Uyar, Zeyyat Selimoğlu, M. Necati Sepetçioğlu gibi isimler de yazıları ve şiirleriyle dergiyi dışarıdan desteklemişlerdir.

Öz Türkçeyle yazan yeni istidatların keşfedilmesi amacıyla dergide, özellikle şair kadrosunun önemli bir kısmı gençlerden oluşur. Gençlerin eser verdiği bir diğer tür de hikâyedir. Günümüzde, edebiyat ansiklopedilerine girmeyi başarabilmiş pek çok ismin ilk eserleri Türk Dili'nde neşredilmiştir. Gülten Akın, şahinkaya Dil, Metin Eloğlu, Mehmet şeyda, Demir Özlü, Burhan Arpad bunlardan sadece birkaçıdır.

Görüldüğu gibi Türk Dili'nin edebi muhiti, derginin "dil anlayışı" ortak paydasında eser veren zengin yazar kadrosundan müteşekkildir.

Türk Dili, dille ilgili yazıların dışında şiir, hikâye, deneme, tiyatro, gezi yazısı, eleştirel yazılar, hatıra, mektup... gibi çeşitli edebî türlerin örneklerine de sıkça yer vererek, sadece bir dil dergisi olmaktan çıkıp, edebiyat dergisi olma hüviyetine yaklaşmıştır. Dergide yer alan yazıların, tür çeşitliliği bakımından zengin olduğu söylenebilir.

14-20. ciltte, kendisine en fazla yer verilen edebi tür şiirdir. Dönemin şiirine baktığımızda: "Garip" şiir hareketi etkisini kaybettiğini görürüz. "Memleketçi" edebiyat anlayışı, hece ölçüsüne tam sadık kalınamasa da yeni isimlerle sürdürölür; halk şiirine yöneliş devam eder; "Toplumcu Gerçekçi" şiir anlayışı yeni yazarlarla yeniden yeşermiştir; "Hisarcılar" bir tepki olarak şiir dünyamıza girmiştir; "II. Yeni" anlayışıyla şiirler yazılmaya devam edildiği yine

bu dönem için söylenebilir. Divan şiiri geleneğinden faydalanarak şiir yazar Talat Sait Halman, Hilmi Yavuz, Hüsrev Hatemi gibi isimler de edebiyat dünyasında sesini duyurmaktadır. Bunun yanı sıra hiçbir ekole bağlı kalmayan şairleri de görmek mümkündür.

Türk Dili bu çeşitli ve renkli manzaradan sadece bir tanesini tercih etmemiş, tek bir şiir anlayışına bağlı kalmamıştır. Dergide, “Öz Türkçe” ile nitelikli şiirlerin yazılabileceğini gösteren örneklerle fazlasıyla yer vermiştir. Ancak konu bakımından yoğunluk memleketçi ve ferdiyetçi şiirlerdedir. Dergide halk şiirine inme çabaları, Anadolu’nun, köylünün sorunlarını dile getirme yaklaşımları hissedilir. Vatan, bayrak, tarih gibi konular destansı bir havada işlenmiştir. Aşk, ölüm, ayrılık gibi temaların ferdiyetçi bir anlayışla işlendiği pek çok ben merkezli şiirler dergide yer alır. “Atatürk” bahsi de derginin “Kasım” sayılarında pek çok şiir ve yazıyla ağırlıklı olarak işlenir.

Türk Dili’nin en önemli şairleri arasında, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Behçet Kemal Çağlar, Ceyhun Atuf Kansu, Sabahattin Kudret Aksal ve Turgut Uyar’ı sayabiliriz. Dergide en fazla şiiri yayımlanan Fazıl Hüsnü Dağlarca’dır. Dağlarca “derginin dil ereği”ne uygun olarak dikkatli bir şekilde öz Türkçeyi şiirlerinde egemen kılmıştır. Yukarıda sayılanların dışında Tahsin Saraç, İbrahim Zeki Burdurlu, Mehmet Turan Yarar, Kerim Aydın Erdem, Mehmet Salihoğlu, Halil Uysal, Seyfettin Başçılar, Nihat Ulvi Akgün, Metin Eloğlu ve Özdemir Asaf gibi şairler dergide önemli bir yer tutmuştur. Bunların dışında, çoğunluğu gençlerden oluşan şair kadrosunun da dergi sayfalarında kendilerine bir yer bulduğunu söyleyebiliriz.

Şiirlerin büyük bir kısmı serbest ölçüyle kaleme alınmıştır. Azımsanmayacak derecede hece ölçüsüyle yazılan şiirlere de rastladığımız dergide, düzyazıyı andıran şiirler de bulunmaktadır. Yayımlanan şiirlerde düzenli bir kafiye anlayışı görülmemekle birlikte, kendisini hissettiren bir iç âhengin varlığından söz edilebilir. Dergide, sadeleşmiş öz Türkçe kullanımı dışında ortak bir şiir anlayışının hakim olmadığı görülür. “Şiir” meselesi

üzerinde teorik olarak yeterince durulmamıştır. İncelediğimiz ciltlerde, şiir teorisi hakkında yazılmış sadece bir yazıya rastlanılmaktadır.

Türk Dil Kurumunun yayın organı olan Türk Dili, her şeyden önce bir “dil” dergisidir. Dil haricinde sanat, edebiyat, kültür gibi farklı bahislere değinilse de öncelikli amacın dilin özleşmesi ve yabancı kelimelerin yerine öz Türkçe olanlarının kullanılması olduğu aşikârdır. Bu itibarla dergide yer alan yazıların ve makalelerin büyük bir bölümünün dille ilgili olduğu, özellikle de Türk dilindeki sadeleşme, özleşme hareketi ve dil devrimi konularında yoğunlaştığı görülür.

Dergide dille ilgili yazılarda Osmanlıca eleştirilmiş; tarihî ve kültürel zorunluluktan kaynaklanan, dil devriminin siyasî bir faaliyet alanı değil, çağdaş uygarlık seviyesini yakalamaya çalışan Türkiye Cumhuriyeti'nin inkılâplarının bir bütünleyicisi olduğu fikri üzerinde durulmuştur. Öz Türkçeleşme hareketinin Türkçenin kendini bulma, Türkçeye zarar veren artıklardan arınma faaliyeti olduğu dile getirilerek bir tasfiye hareketi olmadığı görüşü savunulur. Amacın daralmış, kısıtlanmış bir sade Türkçe değil; ifade olanakları artırılmış, kendi köklerinden sürekli türetilerek zenginleştirilen bir öz Türkçe olduğu sık sık tekrarlanır.

Dildeki yabancı kelimelere karşı takınılacak tavır genel olarak şu şekilde maddeleştirilebilir:

- a) Türkçede karşılığı bulunan yabancı kelimeleri atmak,
- b) Yabancı kurallarla yapılmış tamlamaları, birleşik sıfatları ve edatları kullanmamak.

Derleme-tarama çalışmaları ile Türkçe köklerden yeni kelimeler türetme çabalarının devam etmesi gerekliliği yeni türetilen Türkçe kelimelerin kullanılması lüzumu sıkça yinelenen konular arasındadır.

Dille ilgili yayımlanan yazıların tamamına yakını, dil devrimini ve öz Türkçeleşme hareketini savunan ortak bir dil anlayışına sahip metinlerdir.

Derginin başyazarı Agâh Sırrı Levend, yazılarıyla derginin dil anlayışını ortaya koyan en önemli isim konumundadır. Ömer Asım Aksoy, Enver Naci Gökşen, Haydar Ediskun, Mehmet Salihoğlu, Kıvanç Demir, Emin Özdemir, Ali Rıza Önder, Rıdvan Çongur öne çıkan diğer isimlerdir. Dildeki sadeleşme ve özleşme hareketi dışında dil bilgisi, Batıdan gelen yabancı kelimeler sorunu, Türk dili tarihi, sözlük ve terimlerle ilgili yazılara da rastlanır.

Edebiyat ile ilgili makalelere bakıldığında ağırlığın halk edebiyatı ve folklor ve tiyatro alanında olduğu görülür. Cahit Öztelli, Fahrettin Kırzioğlu, Hikmet Dizdaroğlu halk edebiyatı alanında, Metin And, Baha Dürder ve Özdemir Nutku, tiyatro konusunda en fazla yazı kaleme alan isimlerdir. Bu yazılardan bazıları mukayeseli edebiyat açısından, Türk edebiyatı için oldukça önemli örnekler sunar. Birkaç makalede de divan edebiyatı ve edebî konular üzerinde durulmuştur. Bu bahis dahilinde de edebiyat üzerine yazılmış teorik yazıların, edebiyat ilmiyle ilgili tartışmaların sayıca tatmin edici olmadığını söyleyebiliriz.

Derginin edebiyat anlayışını, “dil anlayışı”nın belirlediğini görüyoruz. Türk Dili’nde edebiyata, üzerinde ilmî ve fikrî tartışmaların yapıldığı bir konu olmaktan çok, öz Türkçenin hayat bulduğu bir uygulama alanı olarak yaklaşıldığını söyleyebiliriz.

“Eleştirel Yazılar” başlığı altında toparlayabileceğimiz bölümde, eski ve yeni eserlerin tanıtılması, değerlendirilmesi; edebiyat tarihimizi ve dilimizin gelişim safhasını anlatan eserlerin incelenmesi ve üzerinde durulması; dil davasının savunulması, bu konudaki eleştirilere cevap verilmesi gayesini güden pek çok metin bulunduğunu gözlemledik.

Türk diline ve edebiyatına hizmet etmiş büyüklerin ve edebî şahsiyetlerin genel olarak değerlendirilmesini; sanat ve edebiyat hareketlerinin mercek altına alınıp bunların eleştirileriyle birlikte yansıtılmasını sağlayan, nicelik ve çeşitlilik bakımından oldukça zengin yazılara sıklıkla yer verilmiştir.

Hikmet Dizdaroğlu, Muzaffer Uyguner, Enver Naci Gökşen, Agâh Sırrı Levend, Mehmet Salihoglu, Satı Erişenler, Baha Dürder, eserlerle ve edebî şahıslarla ilgili yazılar kaleme alan derginin önemli isimleri arasında sayılabilirler.

Ali Püsküllüoğlu, kendisine ayrılan sütunlarda sahnelenen tiyatrolarla ilgili değerlendirmelerde bulunmuştur. Yazarın, oyuncudan dekora kadar her alandaki kısa ama doyurucu yazılarıyla, o zaman için çok da yaygın olmayan tiyatro eleştirisine önemli katkılar sağladığı söylenebilir.

“Dil Tartışmaları Çevresinde Geçen Eleştirel Yazılar” bölümünü, dil konusundaki tartışmalara yer verilmesi, basında dil üzerine çıkan yazıların özeti ile bunlara gereken cevapların verilmesi” anlayışı doğrultusunda kaleme alınan metinler oluşturur. Bu yazılarda, Türk Dil Kurumuna ve dergiye yöneltilen eleştiriler cevaplandırılmış ve öz Türkçe savunulmuştur.

Eleştiriler, Kurumun savunduğu Türkçenin, dile uygun olmayan ek ve kelimelerden türetilmiş, uydurma, kısıtlı bir dil olduğu, ilim ve edebiyat dili olamayacağı, bu hareketin de dilde tasfiyecilik hareketi sayılabileceği ve bu şekilde geçmişle bağların kopartılmak istendiği yönünde toplanmaktadır.

Bu eleştirilere Agâh Sırrı Levend, Ömer Asım Aksoy, Enver Naci Göşen, Kıvanç Demir, Emin Özdemir, Haydar Ediskun, gibi isimler cevap verir. Bu yazılarda Osmanlıcanın bir dil olmadığı, dildeki Türkçeleşme hareketinin sosyal ve tarihî zorunluluktan kaynaklandığı; bu hareketin tasfiyecilik değil dildeki ikiliğin giderildiği, taptaze, yaşayan, kolay anlaşılır öz Türkçenin vücut bulduğu bir hareket olduğu fikri ısrarla dile getirilir.

Derginin incelediğimiz 1965-1970 yılları arasında altmış iki hikâye neşredilmiştir. M. Necati Sepetçioğlu, Oktay Akbal, Zeyyat Selimoğlu, Necati Cumalı, Samim Kocagöz, Afet Muhteremoğlu gibi kalemi sağlam usta yazarların eserleri yanında, yüreklendirilmeye değer görülen hikâye tekniği zayıf genç yazarların eserlerine de yer verilmiştir.

Hikâyelerde dönemin özelliklerine paralel olarak, genellikle sosyal konuların realist bir bakış açısıyla işlendiği dikkat çeker. Köyü ve köylülerin çektikleri sıkıntıları, memur-işçi gibi küçük insanların zor yaşamlarını ve aile hayatını anlatan hikâyeler çoğunluktadır. Klasik vak'a ile durum hikâyelerinin sayısı hemen hemen aynıdır. Ancak durum hikâyelerinin bir kısmı, olay hikâyesinden durum hikâyesine geçiş niteliğindedir. Hikâyelerde derginin dil anlayışına uygun sade, anlaşılır bir ifade tarzı kullanılmıştır.

İncelediğimiz ciltlerde yer alan deneme yazılarında, Selâhattin Batu ve Nermi Uygur'un metinleri dikkat çekicidir.

Dergide yer yer tercüme metinlere ve hatıra yazılarına da yer verilmiştir. Tercümeler içinde en fazla yer tutan bölüm makaleler olmuştur. Özellikle tiyatro ve sinema özel sayılarında yer alan ve bu sanat dallarını anlatıp tanıtan pek çok makale yayımlanmıştır. Bunların dışında tercüme şiir, hikâye, deneme, eleştiri, tiyatro, röportaj türlerinde azımsanamayacak kadar yazı yer alır. Hatıra yazıları daha çok Atatürk, dil devrimi ve edebî şahsiyetler etrafında yoğunlaşır.

Kültür, felsefe, sanatla ilgili düşünce yazılarının sayısı az olsa da, bu yazıların içerik olarak tatmin edici olduğu söylenebilir.

Türk Dili'nde tek tük de olsa mektup, gezi yazısı, söyleşi, mülâkat, türünden yazılara rastlanır. Yine tarihle ilgili olarak kaleme alınan yazıların sayısı da oldukça sınırlıdır.

Sonuç olarak söyleyebiliriz ki aylık dil ve edebiyat dergisi Türk Dili, zengin muhtevası ve yazı kadrosu ile dikkat çeken bir dergidir. Türk Dil Kurumunun yayın organı olan Türk Dili'nin en önemli vasfı, arı ve öz Türkçeyi geniş kitlelere yayma işlevini üstlenmesidir. Kurumun savunduğu dil anlayışı dergide yer alan bütün yazıların en önemli ortak paydasıdır. Derginin edebiyat anlayışını da "dil anlayışı" belirler.

Her kesimden okura seslenerek, yarının Türkçesini inşa etme gayesini taşıyan Türk Dili dergisinde, her şeyden önce öz ve arı Türkçenin yaygınlaştırılması, Türkçenin özleşerek zenginleştirilmesi amaç edilmiştir.

Elli yılı aşkın bir süredir basın hayatında yer alan, uluslar arası hakemli dergi özelliğine de sahip bulunan Türk Dili, Türkçenin geçirdiği aşamaların takip edilebilmesi için önemli bir arşiv niteliğindedir. Bunun yanında dergide yer alan, özellikle filoloji alanındaki yazılar araştırmacılar için önemli vesikalar hükmündedir. Dergi aynı zamanda, çok sayıdaki özel sayılarla da Türk edebiyatına ve kültürüne önemli hizmetlerde bulunmuştur.

Bu çalışmada maksadımız teoriler ortaya koymak veya kesin hükümler çıkarmak değil, vesikalar, toplayarak bundan sonraki araştırmacılara kolaylık sağlamaktır. Bu etüdle, bundan böyle Türk edebiyatı sahasında araştırma yapacaklar için ilgili derginin sayılarını tek tek gözden geçirmekteki zaman kaybı, sayıların tamamını bir arada bulmaktaki güçlük ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır. Bu özelliği ile “Türk Dili Dergisi Üzerine İnceleme (1965-1970)” adlı bu çalışma bir başvuru çalışması niteliğindedir. Bu tür dergi incelemelerinin artmasının kültür hayatımız adına bir kazanç olacağı kanaatini taşıdığımızı belirtmek isteriz.

KAYNAKÇA

“Türkiye Cumhuriyeti Tarihi II”, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara, 2006

ADIVAR, Halide Edip, Türk’ün Ateşle İmtihanı, İstanbul, 1962

AKALIN, Şükrü Haluk, “Cumhuriyet Döneminde Türkçe”, Türkler Ans. C. 18, Yeni Türkiye Yay., Ankara, 2002.

AKALIN, Şükrü Halûk, “Elli Yıl”, Türk Dili, 50. Yıl Özel Sayısı, S. 598, Ekim 2001.

AKARSU, Bedia, Wilhelm von Humboldt’da Dil Kültür Bağlantısı, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1984

AKI, Niyazi, Türk Tiyatro Edebiyatı Tarihi I, Dergâh yayınları, İstanbul 1989.

AKŞİN, Sina, “Siyasal Tarih (1950-1960)” Türkiye Tarihi 4, Cem Yay., İst. 2000.

AKTAŞ, Şerif, “Yenileşme Dönemi Türk Edebiyatı”, Türk Dünyası El Kitabı, TKAE, Ankara, 1992.

AKTAŞ, Şerif, Yenileşme Dönemi Türk Şiiri ve Antolojisi–2, Akçağ yayınları, Ankara, 2003.

AKYÜZ, Kenan, Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri 1860–1923, İnkılâp Kitap Evi, İstanbul, 1986.

AND, Metin, Cumhuriyet Dönemi Türk Tiyatrosu (1923–1983), Türkiye İş Bankası Kültür yayınları, Ankara, 1983.

ARMAOĞLU Fahir, 20. Yüzyıl Siyasî Tarihi (Cilt 1–2: 1914–1995), Alkım Yayınevi, 11. Baskı.

ATAÇ, Nurullah, Dergilerde, Türk Dil Kurumu yayınları, Ankara, 1980.

ATSIZ, Nihal, "Edirneli Nazmî'nin Eseri ve Bu Eserin Türk Dili ve Kültürü Bakımından Ehemmiyeti", Orhun Mecmuası, İstanbul, 1934.

AYVAZOĞLU, Beşir, Geleneğin Direnişi, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 1997.

AYVAZOĞLU, Beşir, Peyami Hayatı Sanatı Felsefesi Dramı, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 1998.

BANARLI, Nihad Sami, Türkçenin Sırları, İstanbul Enstitüsü Yay., İstanbul, 1972

BANARLI, Nihat Sami, Resimli Türk Edebiyatı Târîhi Cilt I-II, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul, 1998.

BAYRAK, M. Orhan, "Türkiye'de Gazeteler ve Dergiler Sözlüğü", Küll Yay., İst. 1994.

BİNARK, Naile, S. ARSLANBERK, Tanzimat'tan Bugüne Türk Yazı Hayatında Takma Adlar İndeksi, Güven Matbaası, Ankara, 1971.

BİNYAZAR, Adnan "Yaşar Nabi ve Varlık", Kitaplık Edebiyat Dergicileri Özel sayısı, S.50, Kasım-Aralık 2002.

CAFEROĞLU, Ahmet, "Türk Dili Tarihi I-II" Enderun Kitabevi, İst. 1984.

CANBERK, Eray, "1940 Kuşağı Şiiri ve Günümüz Şiirine Etkileri", Hece Dergisi, Türk Şiiri Özel Sayısı, Yıl: 5, S. 53/54/55, 2001

ÇAVDAR, Tevfik, "Türkiye'nin Demokrasi Tarihi (1950-1955)", İmge Kitbv, Ank. 2000.

ÇETİN, Nurullah, "Behçet Necatigil", Hece Dergisi, Türk Şiiri Özel Sayısı, Yıl: 5, S. 53/54/55, 2001

DİL, Şahinkaya, Çağdaş Türk Şiirinden Örnekler, Ankara, 1961

DOĞAN, Erdal, Edebiyatımızda Dergiler, Bağlam yayınları, İstanbul, 1997.

DOĞAN, Mehmet H., "Türk Şiirinde İkinci Yeni Dönemeci", Hece Dergisi, Türk Şiiri Özel Sayısı, Yıl: 5, S. 53/54/55, 2001.

EKER, Süer, "Çağdaş Türk Dili", Grafiker Yay., Ankara, 2003.

EMİROĞLU, Öztürk, "Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında Hisar Topluluğu ve Edebî Faaliyetleri", Kültür Bakanlığı Yay., Ank. 2000.

EMRE, Ayşe Elif, "Demokrat Parti ve Basın Rejimi (1950-1954)", Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2001.

ENGİNÜN, İnci, "Cumhuriyet Dönemi Türk Şiiri", Türk Dili Türk Şiiri Özel Sayısı IV, S. 481-482, Ocak-Şubat 1992.

ENGİNÜN, İnci, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı, İstanbul, Dergâh yayınları, 2006

ENGİNÜN, İnci, Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları, Dergâh yayınları, İstanbul, 1991.

ERCİLASUN, Ahmet B., Türk Dili Tarihi, Akçağ Yayınları, Ankara, 2004

ERCİLASUN, Bilge, İkinci Meşrutiyet Devrinde Tenkit, Dergâh yayınları, İstanbul, 1995.

ERGİN, Muharrem, Türk Dilbilgisi, Bayrak Yay., İstanbul, 1993

ERTOP, Konur, "Roman ve Öyküde Toplumsal Sorunlara Ayna Tutanlar (1923-1940)", Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı Sempozyumu, Edebiyatçılar Derneği, 1998.

GEVGİLİLİ, Ali, "Türkiye'de Basın", Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi Cilt I, İletişim yayınları, İstanbul, 1983.

GÖKALP, Ziya, Türkçülüğün Esasları, Haz. Mahir Ünlü-Yusuf Çotuksöken, İnkılap Kitabevi, İstanbul, 1997

GÜNAYDIN, Ruşen Eşref, Atatürk- Tarih ve Dil Kurumları, Ankara, 1956.

GÜNYOL, Vedat "Sanat ve Edebiyat Dergileri", Alan Yay., İstanbul, 1986.

GÜRKAN, Nilgün, "Türkiye'de Demokrasiye Geçişte Basının Rolü (1945-1950)" Basılmamış Doktora Tezi, Ankara, 1994.

GÜRSOY, Belkıs, Hüseyin Suat Yalçın Hayatı ve Eserleri, Akçağ yayınları, Ankara, 2001.

HACIEMİNOĞLU, Necmettin, Türkçenin Karanlık Günleri, İrfan Yay., İstanbul, 3. Baskı, 2003.

HAYDAROĞLU, Mine, 101 Dergi, Dünden Bugüne Türkiye'nin Dergileri, Yapı Kredi yayınları, İstanbul, 2001.

İNAN, Afet, "TDK'nın Kuruluşu Üzerine", Türk Dili, C.6, S.65, 1 Haziran 1957

İSLÂM ANSİKLOPEDİSİ, Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul.

Kamile İMER, Dilde Değişme ve Gelişme Açısından Türk Dil Devrimi, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1976.

KANIK, Orhan Veli, O. R. Horozcu, M. C. Anday, Garip, Ankara, 1941.

KAPLAN Mehmet, Şiir Tahlilleri I (Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Kadar), Dergâh yayınları, İstanbul, 1981.

KAPLAN, Mehmet, Şiir Tahlilleri II., Dergâh Yay., İstanbul, 1997

KAPLAN, Mehmet, "Kültür ve Dil", Dergâh Yay., İstanbul. 2006.

KAPLAN, Mehmet, Türk Edebiyatı Üzerinde Araştırmalar 1, Dergâh yayınları, İstanbul, 1997.

KAPLAN, Mehmet; ENGİNÜN İnci; KERMAN, Zeynep; BİRİNCİ, Necat; UÇMAN Abdullah, "Atatürk Devri Fikir Hayatı I. Kültür Bakanlığı Yay. Ankara, 1992

KAPLAN, Ramazan "Köy Romanı", Hece Dergisi, Türk Romanı Özel Sayısı, S.65/66/67, 2002, s. 277

KAPLAN, Ramazan, "Cumhuriyet Dönemi Türk Romanında Köy", Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara, 1998.

KARATAŞ, Turan, "Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü", Akçağ Yay., Ankara, 2004.

KARPAT, Kemal, "Türk Demokrasi Tarihi", İst. Matbaası, İstanbul, 1967.

KOÇAK, Cemil ve başk., "Siyasal Tarih (1923–1950)" Türkiye Tarihi 4 Çağdaş Türkiye 1908–1980, Cem Yayın Evi, İstanbul, 2000.

KOLOĞLU, Orhan, “Türk Basını, Kuvayi Milliye’den Günümüze”, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 1993.

KORKMAZ, Zeynep, “Atatürk ve Türk Dili”, Siyasî ve Sosyal Araştırma Vakfı “Türk Dili” Semineri, 26-27 Aralık, İstanbul, 1980.

KORKMAZ, Zeynep, “Cumhuriyet Döneminde Bir Kültür Dili Olarak Türkçe”, Türk Dili Üzerine Araştırmalar, TDK yay., Ankara, 1995.

KORKMAZ, Zeynep, Türk Dilinin Tarihî Akışı İçinde Atatürk ve Dil Devrimi, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1963.

KÖPRÜLÜ, Edebiyat Araştırmaları, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1999.

KÖPRÜLÜ, M. Fuad, “Anadolu’da Türk Dili ve Edebiyatının Tekâmülüne Umumî Bir Bakış”, Y.T. Mec., (1933), c. I, sayı: 5

KÖPRÜLÜ, Mehmet Fuad, Edebiyat Araştırmaları, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1999.

KURDAKUL, Şükran, “Çağdaş Türk Edebiyatı 4”, Evrensel Basım Yayın, İstanbul, 2000.

KURDAKUL, Şükran, “Şairler ve Yazarlar Sözlüğü”, İnkılâp Kitabevi, İstanbul, 1999.

KURNAZ, Cemal, Halk ve Divan Şiirinin Müşterekleri Üzerine Bir Deneme, Akçağ yay., Ankara, 1997

KUT, Günay, Orhan Şaik Gökyay Hayatı ve Eserleri, Orhan Şaik Gökyay, Eski yeni ve Ötesi (Seçme Makaleler I), İletişim Yay. I. Baskı, İstanbul, 1995.

KÜLAHOĞLU İSLÂM, Ayşenur, Yeni Türk Edebiyatı El Kitabı, Editör: Ramazan KORKMAZ, Grafiker yay, Ankara, 2004.

LEVEND, Agâh Sırrı, “Dil Üstüne”, TDK Yay., Ankara, 1973.

LEVEND, Agâh Sırrı, “Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Evreleri”, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1972.

LEVEND, Agâh Sırrı, Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Evreleri, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1972.

Mehmet H. DOĞAN, İkinci Yeni Antolojisi, Papürüs, Kasım 1969.

MORAN, Berna, Edebiyat Kuramları ve Eleştiri, İletişim yayınları, İstanbul, 2003.

MUTLUAY, Rauf, 50 Yılın Türk Edebiyatı, Türkiye İş Bankası Kültür yayınları, İstanbul, 1973.

NACİ, Fethi, "Roman", Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi C. III, İletişim yayınları, İstanbul, 1984.

NECATİGİL, Behçet, Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü, Varlık yayınları, İstanbul, 1999.

OKAY, M. Orhan, Batılılaşma Devri Türk Edebiyatı, Dergâh yayınları, İstanbul, 2005.

OKUR, Enver, "Çok Partili Demokrasi Dönemi Türk Romanı", Hece Dergisi, Türk Romanı Özel Sayısı, S.65/66/67, 2002

ORAL, Fuat Süreyya, Türk Basın Tarihi, Yeni Adım Matbaası, Ankara, 1967.

ORAL, Fuat Süreyya, Türkiye Basın Tarihi, Yeni Adım Matbaası, Ankara, 1967.

ORHONLU, Cengiz, "Türkiye Cumhuriyeti Tarihi", Türk Dünyası El Kitabı, TKAE, Ankara, 1976.

ORTAYLI, İlber, "Harf Devrimi Üzerine Bir Değerlendirme", Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi Cilt V, İletişim yayınları, İstanbul, 1985.

ÖKSÜZ, Yusuf Ziya, Türkçenin Sadeleşme Tarihi Genç Kalemler ve Yeni Lisan Hareketi, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara, 1995.

ÖNERTOY, Olcay, "Cumhuriyet Dönemini Türk Roman ve Öyküsü", Türkiye İş Bankası Kültür Yay., Ankara, 1984.

ÖZKIRIMLI, Atilla, "Tarih İçinde Türk Edebiyatı", Ümit Yay., Ankara, 1995.

- ÖZKIRIMLI, Atillâ, “Türk Edebiyatı Ans., C.1”, Cem Yay., İstanbul, 1987.
- SAFA, Peyami, Türk İnkılâbına Bakışlar, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 1990.
- SAZYEK, Hakan, “Cumhuriyet Dönemi Türk Şiirinde Garip Hareketi”, Türkiye İş Bankası Kültür Yay., Ankara, 1996.
- ŞAHİN, İbrahim, “Türk Romanının Tarihî Gelişimi”, Türk Yurdu Dergisi, Türk Romanı Özel Sayısı, C.20, S.153-154, Mayıs-Haziran 2000, Ankara
- ŞENER, Sevda, Çağdaş Türk Tiyatrosunda İnsan (1923-1972), Ankara Üniversitesi Yay., Ankara, 1972
- ŞİMŞİR, Bilâl N., Türk Yazı Devrimi, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1992.
- TAN, Nail, “Kuruluşunun 70. Yıl Dönümünde Türk Dil Kurumu”, TDK Yay., Ankara, 2001.
- TANPINAR, Ahmet Hamdi, “Türk Edebiyatında Cereyanlar”, Edebiyat Üzerine Makaleler, Dergâh Yay., İst. 2005.
- TANPINAR, Ahmet Hamdi, 19. Asır Türk Edebiyatı, Çağlayan Kitap Evi, İstanbul, 1997.
- Tanzimattan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi I-II, Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık, İst. 2001.
- TİMURTAŞ, Faruk Kadri, “Türkçecilik Cereyanının Tarihi”, Türk Dünyası El Kitabı C.2, T.K.A.E. Yay., Ankara, 1992.
- TİMURTAŞ, Faruk Kadri, “Türkçenin İncelenmesi, Grameri ve Lûgati”, Kubbealtı Akademi Mecmuası, Yıl 1, S.1, Ocak 1972
- TİMURTAŞ, Faruk Kadri, Diller ve Türkçemiz, Haz. Mustafa Özkan, Alfa Yay., İstanbul, 1996.
- TİMURTAŞ, Faruk Kadri, Makaleler, Haz. Mustafa Özkan, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara, 1997.
- TOGAN, Zeki Velidî , Umumî Türk Tarihine Giriş I, İstanbul, 1970

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANSİKLOPEDİSİ, İstanbul, Dergâh Yayınları

UÇMAN, Abdullah, "Necip Fazıl'ın Çıkardığı Dergiler", Kitaplık Edebiyat Dergicileri Özel Sayısı, S.50, Kasım - Aralık 2001.

ULÇUGÜR, Saadet, Nurullah Ataç Hayatı Sanatı Eseri, Varlık yayınları, İstanbul, 1964.

ÜÇOK Coşkun, Siyasal Tarih 1789–1950, Başnur Matbaası, Ankara, 1967.

ÜLKEN, Hilmi Ziya, Türkiye’de Çağdaş Düşünce Tarihi, Ülken yayınları, İstanbul, 2001.

ÜNAL, Tahsin, “Türk Siyasî Tarihi (1700-1958)” Kemer Yay., İstanbul, 1998.

ÜNLÜ, Mahir, Ö. Özcan, 20. Yüzyıl Türk Edebiyatı –I, İnkılâp yayınları, İstanbul, 2003.

VARLIK, Bülent “Tanzimat ve Meşrutiyet Dergileri”, Tanzimattan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi, C. I

YALÇIN, Alemdar, “Siyasal ve Sosyal Değişmeler Açısından Cumhuriyet Dönemi Çağdaş Türk Romanı 1946-2000”, Akçağ Yay., Ankara, 2003.

YALÇIN, Alemdar, G. AYTAŞ, Tiyatro ve Canlandırma, Akçağ Yayınları, Ankara, 2002.

YALÇIN, Alemdar, İkinci Meşrutiyette Tiyatro Edebiyatı Tarihi, Gazi Üniversitesi yayınları, 2. baskı Ankara, 2002.

YEŞİL, Ahmet, Türkiye’de Çok Partili Sosyal Hayata Geçiş, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2001.

ÖZET

GÜNGÖR Canan, Türk Dili Dergisi Üzerine inceleme (1965-1970), Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007

Türk Dili dergisi ilk sayısından itibaren edebiyat ve kültür hayatımızda etkin bir rol oynamıştır. Türk Dili konusunda yeni anlayışlara kapı açan dergi, cumhuriyet sonrası edebiyatımızın büyük bir kısmını günümüze dek takip eden süreli yayınlardandır.

İlk çıktığı günden bu yana edebiyatımızın önde gelen yazar ve şairlerine sayfalarında yer veren Türk Dili dergisinin incelenen 1965-1970 yılları arasında Agâh Sırrı Levend, Ömer Asım Aksoy, Muzaffer Uyguner, Cahit Öztelli, Fahrettin Kırzioğlu, Mehmet Salihoğlu, Emin Özdemir, Oktay Akbal, Gündüz Akıncı, Selahattin Batu, Haydar Ediskun, Enver Naci Gökşen, Turgut Özakman gibi şahsiyetler yazılar yazmışlardır.

Türk Dili dergisinin 1965-1970 dönemi içindeki dil ile ilgili polemikleri o yılların edebî ve fikrî manzarası hakkında bize bilgi vermektedir. Edebiyatçılar arasında tartışılan en önemli konular; öz Türkçecilik hareketi ve Türk Dil Kurumudur.

Bu dönemde dilde özleşme konusunda iki farklı anlayışın ortaya çıktığını görüyoruz: Halk diline yerleşmiş yabancı kelimeleri atıp yerlerine eski Türkçe köklerden kelime türetmeyi savunanlar ile dilde özleşmeyi kabul edip halk dilinde yerleşmiş yabancı kelimelerin kalması gerektiğini savunanlar.

Türk Dili dergisinde dönemin ünlü şairlerinin pek çok şiirine yer verilmiştir. Ayrıca yerli ve yabancı sayısız tiyatro ve kısa oyun dergide

yayımlanmıştır. Derginin tiyatro ve sinema özel sayıları da alanındaki boşlukları kapatır, yerli ve yabancı pek çok yazar ve esere yer verir mahiyettedir.

Derginin 1965-1970 yılları arasındaki edebî faaliyetlerini incelediğimiz bu çalışmada “dil” ile ilgili konuların ön planda olduğunu gördük. Dil devrimiyle beraber dil anlayışının değişen seyrini Türk Dili dergisinde gözlemleyebiliriz. Ayrıca dilde özleşme hareketi ve teklif edilen yeni kelimeler etrafında oluşan tartışmalar bu süreli yayının sayfalarında yer bulmuştur.

Bu çalışma ile Türk tarihinin önemli kültür devrimlerinden biri olan Dil Devrimini özümseyen, bu anlayışla yeni eserler veren ve yayımlayan Türk Dili dergisinin, edebiyat dünyasındaki yansımalarını göz önüne sermeye gayret ettik. Bu çalışmadan amacımız, döneme ait daha çok vesika ve bilgi toplayarak bunları sonraki araştırmalar için ilgililerin kullanımına sunmaktır.

Anahtar Sözcükler

- 1) Süreli Yayın
- 2) Dil
- 3) Dil Devrimi
- 4) Öz Türkçecilik
- 5) Türk Dil Kurumu

ABSTRACT

GÜNGÖR Canan, Türk Dili Dergisi Üzerine inceleme (1965-1970), Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007

The periodical called Turkish Language has played an effective part in the array of literature and culture. This Turkish Language, which opened a way of new understandings, is among the periodicals tracing our post-republic literature until present time.

Between 1965-1970 in Turkish Language Periodical, which has included our distinguished writers and poets in its issues, individuals such as Ağah Sırrı Levend, Ömer Asım Aksoy, Muzaffer Uyguner, Cahit Öztelli, Fahrettin Kırzıoğlu, Mehmet Salihoğlu, Emin Özdemir, Oktay Akbal, Gündüz Akıncı, Selahattin Batu, Haydar Ediskun, Enver Naci Gökşen, and Turgut Özakman provided writings.

Polemics taking part in the Turkish Language Periodical within the period between 1965 and 1970 provide invaluable information about the literal and ideological view of the period. Most important topics discussed by the literal figures of the period are movement of original Turkish and Institution of Turkish Language.

It can be seen that two different perceptions were generated in terms of purification of Turkish Language: ones advocating for the eradication of the foreign vocabulary used in the common language and replacing them with the derivations of the Turkish roots, and the ones accepting the origin movement but advocating that the foreign vocabulary should be kept within the language.

Within the periodical Turkish Language majority of Turkish poet of the period were included. In addition, innumerable Turkish and foreign drama and short play were published in the periodical. Special issues of the periodical focusing on the drama and cinema accommodated the inadequateness of the periodical in these fields. A great many works of Turkish and foreign origin were included in the periodical.

In this study, which focused on the literal activities between the years of 1965 and 1970, we observed that topics concerning “language” have a priority. The transforming vision of the understanding concerning language together with the language revolution can be observed in the Periodical Turkish Language. In addition the origin movement and the propounded new vocabulary range were included in the periodical.

With this study we tried to reveal the reflections of the Turkish Language Periodical, which adopted Language Revolution – one of the most important cultural revolutions – and produced new works with this understanding. Our aim is to collect as many documents and information as possible and provide them to the disposal of the other researchers.

Key Words

- 1) Periodicals Tracing
- 2) Language
- 3) Language Revolution
- 4) Original Turkish
- 5) Institution of Turkish Language